

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae.|| In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-||clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-||phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

ministerii uix titū in amicis esinū mimicorū petere sustinuit. Cuius factū si cui placet necesse est. L. etiam classi quia apud maiores eloquentia clarissimus fuit & postū non displiceat. Nam ex consule p̄ unitā galliarū obtineret atq; in eam. g. carbo curius patrē damnauerat ad speculandā acta sua uenisset. non solum eū inde non sumout. sed insup locū ei in tribunali assignauit. nec illa de re nisi eo in consilii adhibito. Cognouit. Ita q. acer & uehemens carbo nrehil aliud gallica peregrinatione consecutus est. quā ut animaduerteret itē patrē suū ab integerissimo uiro in exilium missi. Cato uero superior sepe numero ab inimicis ad causae dictione uocatus. nec ullo unq; crimen conuictus. adulteriu m tantum fiduciae in sua innocentia reposuit. ut ab his in questione publicam deductus. Tū. gracebūm aquo in administratione rei publice ad multū oculū dissidebat iudicē deposceret. qua quidē animi prestantia. p̄tinaciā eoz insectandi se inhibuit. Eadem. m. scauri fortuna. aeq; senectus longa ac robusta. idem animus. qui cum p̄ rostris acusaretur quod ab rege mītridate ob rem publicā p̄dendam pecunia acceptisset. causam suā ita egit. Est enim iniquū querre cū inter alios uixerim. apud alios memorationē utrē reddere. Sed tamen audebo uos quoz maior pars honorib; & actis meis interē non potuit interrogare. uarius seuerus ueronensis. emiliu scaurum regia meteode corruptū. imperiu p̄t p̄didisse att. aemilius scaurus huic se ad finē eē culpe negat. uti creditas. Cuius admiratione populus cōmotus uariū ab illa dementissima actione p̄tinaci clāmore depulit. contra. m. antonius ille disertus. Non enī respuendo sed amplectendo cause dictio nem quā innocens eē testatus est. questor p̄ficerens in assūmā brundisii iam puererat. Vbi litte ris certior. inceſti se postulatū. apud. L. cassū p̄tōrē. cuius tribunal ppter nūmā seueritatem scopulū reorū dicebatur. cū id uitare beneficio legis mēmiae licet. q; eoz qui ip̄t causa abeūt recipi nomina uelabat. in urbē tamē recurrit que uota pleno fiduciae bonae consilio tum absolutionē celere. Tū. p̄fectionē honestiore consequitus est. Sunt & illa speciosae fiduciae publica exempla. Nam cū eo bello quod aduersus pyrrhū gerebatur. kartaginenses. c. ac xxxta naūi classem in p̄sidū romanis hostiam ultra misserint. senatu placuit & legatos ad direcē eoz ure qui dicerent populu romanū bella suscipere solere. que suo milite gerere posset. Prinde classem kartagine reducerent. Idem post aliquot annos cannensi clade exhaustis romani imperii uirib; supplementū in hispaniā exercitu mittere ausus. fecit ne locū hostiliū castro cū maxime capen portā armis hannibale pulsante minoris ueniret quā si illum poem non optineat. Ita se gerere in aduersis rebus. quid aliud est quā seuentē fortunā in adiutoriū sui pudore uictam conuertere. Magno spacio diuisis est. Asenati ad p̄o & dm accū transiit. Ceterū ut ab eo decentius ad extera transeamus. p̄ducentur in mediu. Isto caesari amplissimo ac florentissimo uiro. in collegū poetarū uimenti. nūquā assurxit. Non maiestatis eris immemor. sed quod in cōparationem cōmuniti studiorū aliquanta se superiore eē consideret. Qua ppter in solentiae criminē caruit. quia ibi uoluminū non imaginū certamina exercebantur. Nē euripides quidē athens arrogans uisus est cū postulante uī populo ut extragoedia quandā sententiā tolleret. p̄gressus in scaenam dixit se ut eum doceret non ut ab eo disseret fabulas cōponere solere. Laudanda profecto fiducia est que estimationē sui certo pondere examinat. tantū sibi arrogans. quantū a concepi & in silentiā distare satis est. Ita q. etiā quod alcōstridi tragico poete respondit p̄babile. apud quem cū aueretur quod eo triduo non ultra tres uersus maximo impensō labere deducere potuisset. atq; tisē centū p̄ facile scripsisse gloriaretur. Sed hoc inquit inter est. quod tū in triduū tantūmodo.

Th. M. H.

SONVS ECCLESIAE

In hoc libro lector candidissime, admiranda quædam ac planè obstupenda, de septem ecclesiæ statibus, abusibus quoq; grauissimis, & futuris eiusdem calamitatibus ex sancto prophetis & nouarum reuelationum vaticinijs, solidissimisq; scripturis, luce clarius enarratur. Verte igitur pagellam & capitulorum perlege argumenta. Quod si feceris (inuenies enim quorū culpa & qbus de causis, tota Chri pereat ecclesia) librū te huc emisse nunq; peccitebit.

Ezech. 9
Percutite, & à sanctuario meo incipite. J.c. 38

ANNO M. D. XXXI.

PIO AC STUDIO SO LECTORI SALVTEM.

In noua fert animus, lector Christiane, mutatas ostendere formas, hoc est, quomodo aum
rum sit mutatum in scoriam, & quantum distent æra lupinis, enarrare. Dedit enim deus
palam facere prophetis suis, tam in veteri q[uod] nouo testamento, quæ oportet fieri cito, &
qua futuris sunt ventura temporibus. Verum quum haec omnia in subsequentibus pri-
mis aliquot capitulo satis copiose declarantur, non est hic verbis multis opus. Vera etenim
sapientia est & scientiaru[m] omnii[m] scientia, declinare vitia & amplexari virtutes. Quu[m] igitur
subseques opus, per vnu[m] (neficio quem) doctissimum tamen atq[ue] optimu[m] veritatis professor[em] sit
collectu[m], fortuito casu in manus meas deuenisser, illud legi atq[ue] relegi, & postq[ue] placuit, ad bo[n]o
no[n] omnium salutem imprimi feci. Nam ad recte beatęq[ue] viuendu[m] nihil accommodatus (vt
statim dixi) reperi potest, q[uod] ea noscere, quibus virtutes animus amplexatur, ac vitia decli-
nat, quæ nimur liber hic noster luculentissime enodat atq[ue] absoluit. Eapropter author iste
Author Reginus libri est
gote Geleyno in Bi
listerna fuit. Iacob
Rerius Chremont
affrancanus Sal
lereptib.
Ignotus (quauis superstes adhuc & verus dei cultor) fertili ac floriero sacrae scripturæ agro
perlustrato, Iurium proinde & diuersoru[m] scribentiū solidissimi sententijs trutinatis, & in vnu[m]
coaceruatis, nō in scyrho nodu[m] querere, sed legentiū vtilitati consulere volēs, hoc idē opus
adidit, ac Onus Ecclesiae non inconsulto nuncupauit. Onus ecclesiae, imo totius mundi, non
(vt apud Euagelicum illum vatem Elsiam in multis sui vaticinij capitibus) onus Babylonis,
onus Moab, onus Damasci, onus Aegypti, onus deserti maris, onus Duma, onus in Arabia,
onus vallis visionis, onus Tyri, onus iuruentorum Austri, sed Onus Ecclesiae, sub gloriofissi-
mo Austriæ archigenearcha Carolo Romanoru[m] Augusto (quo futurā, ac prope intitatē deso-
lata ecclesiae calamitatē nemo ignoraret) Christigenis patefecit. ¶ Accipe ergo candidissi-
me lector hoc opus in multiparios vita Christianæ, pariter & omnium statuum Christico
larum abusus & editu[m], orthodoxæ ecclesiæ, adeo vtile, vt ausim asseuerare, nihil emersisse defe-
ctibilitatis humano generi aut posse nouiter emergere, quod mediusfidius non possit ex his
qua in eo continentur (si profundè perscrutentur) explodi omnino & labefactari. Sunt em-
congesta in eo sacræ scripturæ efficacissima testimonia, quibus veluti armis expeditissimis
pro vita Christianæ instauratione, simul & componendis moribus vti possis. Hunc itaq[ue] li-
brum tam salubrem, in .70. capitula instar .70. palmarum in deserto Helim, & D. CCC.
LXXXIII. §. ad similitudinem ramorum distinctum, cum multorum (vt sic dicam) quo-
rum annotatione & remissionem cumulo copioso, quibus author instar horti iucundissimi
& editionem hanc exornauit, ac veluti solidissimis basibus fortificauit, tibi trado, o lector Christi-
ane, nec quippiā de meis insertum scias, paucis aliquot demptis signaturis in māgine p[er] me
adactis, quibus diuersæ in hoc opere sacratissimo contenta sententiae, latius alibi visenda
extenduntur. ¶ Cæteru[m] non te moueat lector, authorem ipsum suum nomen obticuisse, quia
quum omnes, hoc est, tam laicos q[uod] ecclesiasticos redarguant, & nemini, cuiuscunq[ue] etiam sta-
tus sit aut conditionis, parcat, veritus fortassis est, se[nsu] apud reos (nemo enim se vltro in pe-
riculum præcipitare debet) modicam gratiam habiturum. Quia vt est apud Therentiū: Ve-
ritas odium parit. Et quid (obsecro) tibi proderit authoris nomen, quum nihil ex se loqua-
tur, sed omnia scripturis probet? Vide ergo quid hic dicatur & no[n] quis dicat. Oportet enim
non modo temporum, verum etiam rerum atq[ue] hominum habere rationem. Postremo au-
tem hoc vnu[m] te admonitu[m] velim, vix ab ullo mortalium, q[uod]libet etiam eruditio facile perpedi
posse, quanta sit huius libri vtilitas, nisi attentiōri illum cura quispiam legerit ac relegerit. Ve-
ritas enim ipsa (qua iusto semper triumphat iudice) ē celo eundem in terras deieciisse hoc
tempore videtur, vt malis abusibus procul ab ecclesia dei & à tota republica Christiana,
sapienter, moderat[ur] ac pie reiectis, feliciter haec eadem ac bene, hoc est in vero dei amo-
re & charitate proximi non facta à superioribus nostris gubernetur. Vale lector Christiane.
Anno domini M. D. XXXI.

CAPITVLA ET ANNOTA

tiones præsentis operis, quod Onus
Ecclesiæ nuncupatur.

- ¶ De authoritate approbatarum prophetiarum veteris & noui testamenti. Cap. 1.
- ¶ De nouis prophetis & modernis reuelationibus Cap. 2
- ¶ De authoritate & sanctitate Birgittæ. Cap. 3
- ¶ De appropinquatione calamitatis diu prophetizatae. Cap. 4
- ¶ De septem statibus ecclesiæ. Cap. 5
- ¶ Quo quisq; tēpore status Ecclesiæ incepitus est atque finiendus. Cap. 6
- ¶ Quāto t̄pis spatio q̄sq; status durat Cap. 7
- ¶ Comparatio septem dierum ad septem statūs ecclesiæ. Cap. 8
- ¶ Quomodo ecclesiæ status assimilantur septē statib; mundi. Cap. 9
- ¶ De distinctiōe septem statuum in specie. In primis de statu Ecclesiæ primo, qui dicitur Seminatiuus Cap. 10
- ¶ De statu secundo, q̄ dī irrigatiuus. Cap. 11
- ¶ De statu tertio, q̄ dī illuminatiuus. Ca. 12
- ¶ De ecclesiæ statu q̄rto q̄ dī Ascēsiuus. Ca. 13
- ¶ De statu ecclesiæ Remissiōe, qui est quintus in ordine. Cap. 14
- ¶ De Indulgentijs & Remissionibus. Cap. 15
Ibidem & varia.
- ¶ De statu Ecclesiæ sexto qui nuncupatur reformatiuus Cap. 16
- ¶ De ligatione & solutione diaboli Cap. 17
- ¶ De hominum cæcitate Cap. 18
- ¶ Dindispositione Romanæ curiæ Cap. 19
- ¶ De excessibus Episcoporum. Cap. 20
- ¶ De prælatorum aliorumq; curatorum vita vitiōsa. Cap. 21
- ¶ De peruersitate religiosorum & capitulium clericorum. Cap. 22
- ¶ De criminibus cōmuniſ clerici. Cap. 23
- ¶ De tyrannide regum. Cap. 24
- ¶ De iniustitia ducū & principū terræ, atque aliosq; magistratuū. Cap. 25
- ¶ De iniquitate militū & nobilium, diuitiūq; laicorum. Cap. 26
- ¶ De malitia cōmuniſ populi. Cap. 27
- ¶ De singulis criminibus, q̄bus populus christianus est irretitus. Cap. 28
- ¶ De dilatiōe supplitij & patiētia dei. Cap. 29
- ¶ Prouocationes ad p̄cōnitentiā. Cap. 30
- ¶ De admonitiōib; futurę calamitatis. Ca. 31
- ¶ De excitatiōe curator̄ ut publicet iā immi-
nētes calamitates atq; pplo p̄dicet. Cap. 32
- ¶ De cōtemptu præceptoꝝ ac reuelationum dei. Cap. 33
- ¶ De incredulitate & induratōe hoīm. Ca. 34
- ¶ De ira dei se contra contumaces vindican-
tis. Cap. 35
- ¶ Quo sancti & innocentes aduersus malefa-
ctores vindictā exigūt. Cap. 36
- ¶ De stricto iudicio & iustitia dei absq; misericordia. Cap. 37
- ¶ De speciali plagaincipiēte à sanctuario, id est, à clero. Cap. 38
- ¶ De cleri abiectione. Cap. 39
- ¶ De generalibus plagis Christianitati mo-
derna imminētibus. Cap. 40
- ¶ Qđ ab Aquilone pandet omne malum vnde
veturus est ecclesiæ tyranus. Cap. 41
- ¶ De idolo seu Papa falso, q̄ dicit Antichri-
stus mixtus. Cap. 42
- ¶ De ecclieia peruersa, quæ in scriptura nun-
cupatur meretrix magna. Cap. 43
- ¶ De triplici ruina ecclesiæ Cap. 44
- ¶ De ruina ecclesiæ orientalis, Cap. 45
- ¶ De occidentalis ecclesiæ ruina circa digni-
tate ecclesiasticā proxime futura. Cap. 46
- ¶ De ecclesiæ translatione ad gentes. Ca. 47
- ¶ De regnis & monarchijs hui⁹ seculi. Ca. 48
- ¶ De Turcis & de plaga gladij. Cap. 49
- ¶ De plagis caristiæ seu famis ac pestilen-
tiae & reliquias. Cap. 50
- ¶ De lícita astronomia Cap. 51
- ¶ De ilícita astrologia. Ca. 52
- ¶ De sacris authoritatibus & reuelationibus
futuræ ac propinque inunctionis. Ca. 53
- ¶ De fuga hominum. Cap. 54
- ¶ De tribus Vx. Cap. 55
- ¶ De patientia in tribulatiōib; adhibenda.
Cap. 56
- ¶ Confessio nostræ prauitatis cum inuoca-
tione dei. Cap. 57
- ¶ De exemplis pristinarum plagarum, quæ
nos à periculis futuris cauere docēt. Ca. 58
- ¶ De consolatione quam iusti in suis tribula-
tionibus habent. Cap. 59
- ¶ De tranquillitate ecclesiæ suprascriptā fu-
turam calamitatem succedente. Cap. 60
- ¶ De magno Antichristo. Cap. 61
- ¶ De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. 62
- ¶ Quo tempore & loco futurus fit secundus
Christi aduentus. Ca. 63
- ¶ Quid de calamitate quinti & sexti ecclesiæ
statuum ex euangelio elicitur. Cap. 64
- ¶ Sibyllæ prænotio de septem statibus ecclieia. Cap. 65
- ¶ De septimo ecclesiæ statu. Cap. 66
- ¶ De triplici statu totius mundi, ac de cena
na dei tripharia. Cap. 67
- ¶ De Gog & de decē tribubus Israel. Cap. 68
- ¶ De reliqua, parte septimi status post Gog
vſq; ad extremum iudicium Cap. 69
- ¶ De extremo iudicio. Ca. 70

NVS ecclesia in malo culpæ præsentis & pœna futura ex multiparijs signis & causis mihi consideranti, occurrit quoddam propheticū, vel potius genethiacū inuentū seu præfigiū, de potentissimo rege Carolo genearea Australi æditū. Inuisens interea noua quædam cōmenta cœlicas nobis plagas auspicantia, commotus sum, ne minus diuinis q̄ mathematicis prænitionibus intendamus, infranotatas colligere scripturas & authoritates, quibus nos emendati & solum deum præ omni-

J.c.48. §.7.
J.ca.51. §.19

J.ca.51. §.22

bus timentes, studeamus futura præcavere pericula, quæ si euitare nequeamus, J.c.1. §.5

faltem præscita nos minus feriant.

Sentētia est
Gregorij.
Gene. 6.

Thobix. 21

Mat. 24
Acto. 1.
Tho. pt. 1. q.
14. art. 15. &
in de. veri.
ma. 2. ar. 12.

Deute. 4
Ezech. 3
1. Cor. 9
Exod. 4
Psalm. 21
Hiere. 1.

1. Cor. 9.
Esaia. 6
Philip. 2
Esaia. 6.

Eccle. 5.
Psal. 49.
Di. 39. sedlo

Sentētia est
Augusti. de
doct. Chri.
Greg. in q-
dam homul.

V idens nāq̄ deus q̄ multa hoīm malitia esset in terra, & cūcta humani cordis cogitatio ad malū omni tempore intenta, omnisq̄ caro corrupisset viam suam, pro sua diuina iustitia acerbam calamitatē sup nos futurā & quasi iam propinquā esse, multipliciter cōminatur. Etem deus in ligne quippiam facturus, fre-

quēter præmittit nuntios, qui hominibus eoz peccata aperiant, & minas inten-

tēt: Opera aut̄ dei reuelare & cōfiteri honorificū est. Decet itaq; querere, q̄ ven-

tura nobis pater omnipotens indicat, per filiū suū Iesum Christū, per prophetas,

per apostolos & alios sanctos de plagiis impioz & de aduersitatibus formidan-

dis. Siue ea ad vniuersum genus humanū, siue ad Christianos tantū pertineant, si

formidandū, ne ob sacrilegam nostrā impietatē cito in nos lœviant. Et si non est

nostrum nosse se porta & momenta, tamen id nō est vsq; adeo intelligendū, q̄ fu-

rita sint à nobis omnino incognoscibilia. Nimirū qui virtutē superuenientis spi-

ritus sancti acceperint, possunt intelligere ac prophetizare ea quæ eis filius reue-

luerit, ad quos dñs inquit: Congregate ad me populū, vt audiant sermones me-

os, & discant timere me omni tempore quo viuant in terra, doceantq; filios su-

os. Custodire igitur sollicite animas vestras.

Cū aut̄ q̄ necessitas concionandi incumbat mihi, ponderanti hæc

apostoli verba: V̄ et̄ mihi est, si non euangelizauero, quoniam dispensatio mi-

hi credita est; Inuitus tamen hæc ago, quia gratiā dicendi non habeo, siquidem

lingua mea adh̄ sit fauibus meis. Cum propheta nempe clamo ad dominum:

Ah ah dñe deus, ecce nescio loqui, quia peccator ego sum, vnde memoria in me

labitur, intelligentia hebescit, eloquētia ad concionandū necessaria mutit. Timeo

verone incidam in illud apostolicum: va taciturnis, quando etiam euangelicus

propheta se diutius siluisse dolet, inquiens: V̄ et̄ mihi, quia tacui, quia vir pollutis

labijs ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. Neq; sum

fine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, neq; illius benemeriti,

vt angelus tangat os meum, & dicat: Ecce tetigi hæc labia tua, & auferetur ini-

quitas tua, & peccatum tuum mundabitur.

III § Quocirca officium meum, quod ore perficere nequeo, lectione & ca-

amo persoluere conor. Memor tamen illius sentētia Sapientis: Si nō est tibi in-

tellectus, sit manus tua super os tuū, ne capiaris in verbo indisciplinato, & cōfun-

daris. Vix audeo hoc opus incipere, ne mihi peccatori dicat deus: Quare tu enr-

ras iusticias meas, & assulmis testamentū meū per os tuū? Sed ex Augustini sentē-

tia confido, lectores me nō adeo irridebunt, si minimum ecclesie ministrū, forte

animaduerint, nō satis eleganter præsente condere scripturā. Nam libellushic

nō ad aures mulcendas, linguāq; poliendā, sed ad cautelas præstandas paratur.

Opus igitur nō est propter stylū simplicē respuendū. Necesitas profecto, vt ad

cōmunem utilitatem reipublicæ Christianæ sollicitus sim, nonnullas prænotio-

nes in vulgare, & ex sancto & prophetis, singulis accurate perfectis, authoritates

& sentencias subsequētes cōportare, quas in medium adducere, hisq; scriptis cō-

mendare curau. Ex vaticinijs quoq; nouis revelationum quædam collegi, &

quæ mihi clara videbātur, ex obscuris decerpsti.

III. § Totus tamen tremor, ne aliquaincaute scribēdo, subrepat lubricus

error.

error. Idcirco nihil penitus de meo apposui, neq; apponere intendo: sed omnia quae bona fide his inserui, ex prophetis sacris, canoniciis & scripturis, approbatis etiam libris, & ex veridicis documentis collegi, tanquam futurae calamitatum timidus indagator, sacrarum scripturarum indoctus allegator. Omnia autem & singula presentia collecta, sub iunctio correctioni, emendationi, & suppletioni sancte sedis apostolicae, ceterorumque meorum maiorum, nil in his collectis pro certo affirmans, sed Christifideles charitatis zelo de imminentibus premonens periculis.

- V § Porro allegatae sententiae loca vel etiam remissiones literis immiscere nolui, sed marginibus apposui, quominus ex confusione allegationum & remissionum sensus scripturarum obfuscet. Putauit denique multa propheticare sponsa aliaque autentica scripta ad diuersos ecclesiarum status, ad plura quoque loca & tempora interpolata applicari posse sub sensu literario seu mystico, quoniam celestis aquila in exteris sedentibus super thronum vidit librum scriptum intus & foris. Foris quidem secundum sensum literalem & historicum: sub quo communiter in veteri testamento & quo ad synagogam, sacra scriptura intelligit. Intus autem secundum sensum mysticum sub litera latente. Siquidem in novo testamento sacra scriptura plerumque referat ad spiritualiter intellectum, etiam pluripharii, utpote allegoricum, moralem vel analogicum: quibus quasi tota sacra scriptura vultuatur, que plena est dominicis sacramentis. Quo sit ut aliquando una sententia seu idem diuinum eloquium, in diuersis locis pluries allegabatur, seu diuersimode exponeatur. Nam multoties, quae in veteri testamento ad literam sunt completa, figurant ea quae in novo testamento sunt reiteranda, & adhuc iterum complenda. Nempe: Generatio ista non preteribit, donec omnia fiant. Unde prophetae, quae ad tempus Christi proprie referunt, etiam ad nostra, ceteraque secula pertinent.

- VI § Quippe ex authoritatibus subsequentibus evidens futurae & propinquae calamitatis nostrae conjectura sumi potest, tamen in futura tempora patet in sua posuit potestate. Hinc multi falluntur in temporis conditione, quae etiam antiquis prophetis, spiritu sancto plenis non frequenter patebat. De Antichristi magni aduentu plures etiam docti conjecturant certa tempora, quae iamdudum sunt transacta, nec eundem Antichristum hactenus aduentus constat. Ergo nec hic de tempore futuri eventus quiquam certi affirmandum est, ex quo nulla temporis conditio per aliquam reuelationem appetatur. Qui itaque illius futurae plague tempus, seu meta, predicere satagit, delirare videtur. Futura enim pericula ex nobisipsis per cognoscere nequimus, sed ea accipere debemus ex eis quos elegit deus ut hominibus prouinent, & consulant in casibus pericolosis. Nunc autem habemus, neminem qui diuinis reuelationibus illustretur, nec signa nostra videmus talia, scilicet, qualia olim data sunt patribus nostris. Nam enim non est Propheta qui annuntiet nobis iram dei, qui nos non cognoscit amplius, quoniam opera nostra sunt ei contraria. Quoniam obrem ex prioribus reuelationibus accipere debemus futurae nostrae calamitatis conjecturam. Quae licet tanquam humana aliquando fallat, frequenter tamen ad effectum deducit, prout multa olim reuelata hactenus sunt verificata.
- VII § Heu canonica scriptura vtriusque testamenti, principiis in Daniele & Ezechiele, figuratas horribiles, nec non in Apocalypsi & in Esdra comminationes formidandas, de praesentium utriusque temporum periculis continet, quae & si materia descriptionis sit terribilis, effectus tamen propediem futurus absque dubio multo terribilior apparebit. Aspice ergo Christiani, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat calamitas nostra vehementer praesumenda, quia penitus comprobata censetur ex authoritatibus & sententiis per totum subsequens opus annotatis, quibus manifeste ostendit, omnes ferent singulos Christianos exhibere se cum malitia divinae vltionis obiecta, in qua altissimus, iustissimusque iudex acerbè animaduer sionis phialas statim & insperate diffundet. Distinguendo itaque praesentem materiam & collectoram in subsequentia septuaginta capitula, quasi in septuaginta palmas, que erant in Helim, quod interpretatur Arietes, per quos designantur Christiani gregis homines, quorum septuaginta milia, utpote absque numero, portabant onera imminentis calamitatis.

Exemplum Augusti. de doctrina Chri. & Tho. secunda secunda. q. 1. ar. 10. Apo. 5

Gre. 15. mo ra. 2. Tho. 1. par. q. 1. ar. 10

Matth. 24

Acto. 1

Tho. 1. part. q. 86. ar. 4

Psalm. 73

Lucr. 21

Nume. 33. 3. Reg. 5.

¶ Finis. ¶ De au

A 3

DE AVTHORITA

TE APPROBATARVM PROPHETIARVM

VETERIS ET NOVI TESTA-

MENTI.

Caput .I.

Tho. scđa se
cūdæ .q. 95.
arti. 2. ad ter
tiū & 100. 74
art. 6. in cor.
Ecc. 48. iſi.
Tho. vbiſta.
ad. 2.

Catū. Senē.
ca. 61.

Matth. 23
i. Cor. 14

Tho. 1. par.
q. 100. II. ar.
1. & in de ve.
mā. 12. ar. 8.
idem. ē. con

gen. c. 10
Dani. 2
Iohā. 6
Iohel. 2
i. Cor. 10

In prologo
Naum.

Amos. 3
Scđa scđe. q.
171. ar. 4. ad
.i. cōtra. gē.
154. ante f.
i. Cor. 12

MVNDI Exordio Prophetæ non defuerunt: In lege J.c. §. 2
enim naturæ Adam, Noe, Abraham, & nonnulli alii pa-
triarchæ spiritu propheticō multa loquebantur: In toto J.c. §. 3
quoq; legis cursu, post ipsius legis promulgatorē Mo-
sen prophetam præcellentissimū, plurimi habiti sunt ex-
imij prophetæ, qui spiritu magno viderūt ultima, osten-
deruntq; futura & abscondita anteq; euenirent. Iam etiā J.c. §. 4
innumerū cum mares, tum foeminae occulta reuelantes, in
euangelica lege post Christum floruerunt, ipso dicente J.c. §. 5
ad Catharinam Senensem: Aliquādo meipsum manife- J.c. §. 6
sto alicui animæ præbendo spiritū prophetæ, monstrando sibi futura, ipsam ani- & §. 4
mā vel alias creaturas conceruentia. Rursus in Euangelio: Ecce ego mitto ad vos J.c. §. 7
prophetas & sapientes & scribas. Quorum prophetæ nobis posse aut verbis aut J.c. §. 8
scriptis inuulgarunt. Qui vero prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, J.c. §. 9
& exhortationem & consolationem.

I § Onſies autem prophetæ, in sacra scriptura veteris ac noui testamen- J.c. §. 10
ti comprehensæ, per se sunt aſtentiae, adeo ut alieno robore non indigeat. Nam J.c. §. 11
Hiere. 5. J.c. §. 12
4. de triñ. 17 J.c. §. 13
Tho. 1. par. J.c. §. 14
q. 100. II. ar. J.c. §. 15
1. & in de ve. J.c. §. 16
mā. 12. ar. 8. J.c. §. 17
idem. ē. con J.c. §. 18

II § In pluribus autem scripture locis mysteria, quæ ventura sunt noui- J.c. §. 19
ſimis his temporibus, Deus ſepe reuelauit, qui ait: Cum venerit paracletus ille spi- J.c. §. 20
ritus veritatis, docebit vos omnē veritatē, & q; ventura fuit, annūtiabit vobis. Itē J.c. §. 21
per Prophetam: Effundā spiritum meū super omnem carnem, & prophetabūt fi- J.c. §. 22
lij vestri & filiæ vestræ. Et licet in veteri testamento prophetæ prædixerint de tur- J.c. §. 23
batione plebis Israel, & de destructione ciuitatis Hierosolymæ aliarumq; ciuitatū, ta- J.c. §. 24
men illa antiquæ plaq; præfigurāt nobis futuras nouas ærumnas, ob noſtra ſcēle J.c. §. 25
i. Cor. 10 J.c. §. 26
ra prioribus similiis inſligendas. In veteri em̄ testamento om̄ia in figura noui testa- J.c. §. 27
menti ſiebant, olim literaliter, hodie mystice intelligenda. Sic factum est verbum J.c. §. 28
Ion. 2. J.c. §. 29
domini ad Ionam, dicens Surge & vade in Niniuen (quæ præfigurat ecclesiā mo- J.c. §. 30
do peruersam) & predica in ea, quia ascendit malitia eius coram me. Prophetæ q- J.c. §. 31
dem non loquitur in Extasi ut delirans, ſed quod prophetat, liber est visionis Dei J.c. §. 32
intelligentis vniuersa. Nam de consummatione Niniue, id est, mundi, prophetia J.c. §. 33
illa texitur: Quia deus nō faciet verbum, niſi reuelauerit ſecreto ſuum ad feruos J.c. §. 34
ſuos prophetas. Leo rugiet, quis nō timebit? Dominus deus locutus eſt, quis nō J.c. §. 35
prophetabit? Sed hoc ſecundum Thomam intelligendū eſt de omnibus quæ ſunt J.c. §. 36
neceſſaria ad instructionem fidelis populi, ea deus prophetis reuelat: non tamen J.c. §. 37
omnia omnibus, ſed quædam vni, quædam alij. Hæc autem omnia operatur vnuſ J.c. §. 38
atq; idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult. Nam alijs per ſpirituſum ſanctum da- J.c. §. 39
tur prophetia, alijs interpretatio ſermonū, alijs fides in eodem ſpiritu. Ex hoc con- J.c. §. 40
ſideratur triplex dei donum, vnum reſpectu eoꝝ quibus ſit reuelatio, alterum eo- J.c. §. 41
rum qui reuelationes interpretat, tertium eorum qui per alios reuelata ac inter- J.c. §. 42
pretata fideliter credunt.

Deus

III § Deus itaque dignatur per angelos & prophetas futura mala nobis
 g.in princi. prologi, & preuentiare, quo minus in tribulatio deficiamus, ubi flagellum ex improviso no
 j.c.1. §.1 bis superueniret; quoniam Christus ait: Hec locutus sum vobis ut cum venerit ho **Iohann. 16**
 j.c.2. §.2 ra, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Et infra: Cum venerit spiritus san
 j.c.3. §.3 ctus, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio, & quæ futura sunt
 j.c.4. §.4 annuntiabit vobis. Hinc apud Birgittam legitur: Spiritus sanctus in prophetarum cor
 j.c.5. §.5 rum corda illapsus est, secum perducens ex prophetarum labijs illa eloqua quæ ad **Libro ser
 j.c.6. §.6 mo. ca. 9** correptionem huius mundi erratici voluit diuulgare. Inter quæ hoc eorum cor
 j.c.7. §.7 dibus influxit, ac ex eorum labijs emanauit, quod filius dei ex virgine nascetur, &
 j.c.8. §.8 animas redimeret. Sic Hieremias auditum audiuit a domino, & legatus ad Gen **Hiere. 49**
 j.c.9. §.9 tesmissus est. Illum spiritum sanctum (ait Apostolus) nolite extinguere, prophe
 j.c.10. §.10 cias nolite spernere. Ipse autem deus sanctificet vos ut integer spiritus vester sine
 j.c.11. §.11 querela in aduentu domini seruetur, fidelis est qui vocauit vos, qui etiam faciet,
 j.c.12. §.12 quia ita loquutus est.

III § Porro sermo à Prophetā nō peribit. Et qui recipit Prophetam in **Hiere. 8.**
 g.in prolo- nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Certum equidem atq; indubi
 go. §.5 tatum est, futurum esse quicquid deus prædixit, nulla impediens difficultate, nul
 j.c.4. §.6 la naturæ lege præscribente. Dicit enim angelus Iohanni: Hæc verba, scilicet, re **Matth. 10**
 j.c.7. §.7 uelata, fidelissima sunt & vera, & dominus deus spiritum prophetarum misit an
 j.c.8. §.8 gelum suum ostendere seruis suis quæ oporetur fieri citio. Ad quem Prophetæ: Te **Apo. 22.**
 g.c.9. §.9 simonia tua credibilia facta sunt nimis. Non obstat quod opponitur, euerctionem
 j.c.10. §.10 Niniuæ minis indicatam, nō esse subsequi am: quia tempore comminationis Ni **Psal. 92.**
 j.c.11. §.11 niue digni erat euerctionis plaga, sed deus in ira sua nō solū cōtinuit miserationē,
 j.c.12. §.12 quin postquam se emendauerint, supplicibus pepercit in illa pœna quam contu
 j.c.13. §.13 macibus minabat. Hæc Augustinus: Qui duplīcem notat euerctionem. Prima est, nouit. 21. de
 j.c.14. §.14 vt homines pro peccatis puniantur, sicut Sodoma. Secunda ut peccata hominum **ca. 24.** &
 j.c.15. §.15 destruantur per pœnitentiam, sicut Niniuæ, quæ est euersa à malo peccati ad bo **lib. 22. ca. 1**
 j.c.16. §.16 num pœnitentia. Nam deus dicitur mutare suam voluntatem, qui prius videbat **Gene. 9.**
 j.c.17. §.17 iratus, iam redditur placatus. Nō quod deus mutetur, sed peccatores mutantur, & **Tho. 1. part.**
 j.c.18. §.18 eum quodammodo mutatum in his, quæ patiuntur, inueniunt: sicut mutatur sol **q. 19. ar. 7.**
 j.c.19. §.19 oculis fauitalis, quibus prius mitis, postea vero asper videt, cū tamen in seipso sem **Cath. Sen. ca. 39. & c. 63.**
 j.c.20. §.20 per manet idem qui fuit. Sic facies Christi, quævis immutabilis, & beatis iocun
 j.c.21. §.21 diffusa appareat, tamen in extremo iudicio reprobus erit horrenda, non defectu **4. Re. 20. &**
 j.c.22. §.22 diuinæ maiestatis, sed culpa reproborum. Quemadmodum idem panis est pala
 j.c.23. §.23 to sano suavis, sed non sano, pœna. **Esa. 38.**

V § Adhoc Thomas notabilem adducit distinctionem, dicens: Diuina **Augu. teste.**
 præscientia respicit futura duobus modis. Primo, secundū quod futura sunt in se
 j.c.24. §.24. & ipsi, in quantum ipsa principaliter perspicuntur, hoc modo futura contingentia **scda scđe. q. 171. art. 6. ad**
 j.c.25. §.25. sunt determinata ad vnum: sicut est prophetia Esaiae septimo: Ecce virgo cōcipiet. **secundum**
 j.c.26. §.26. Secundo modo, futura contingentia sunt in causis inferioribus, in quantum deus pui
 j.c.27. §.27. det ordinem causæ ad effectus: tunc prophetata nō sunt determinata ad vnum,
 j.c.28. §.28. quin in effectu alteri euenire possint: hoc modo eti prophetatum aliquando non
 j.c.29. §.29. eueniat, tamen falsum non subest prophetæ: cuius mens est quod dispositio cau
 j.c.30. §.30. sa inferioris hoc habet ut effectus prophetatus eueniat. Eadem autem causa subla
 j.c.31. §.31. talis effectus vltierius necessario non sequitur. Sic Niniuæ causam imminen
 j.c.32. §.32. tis plagæ, id est, peccata per pœnitentiam deponentes, effectum punitionis euase
 j.c.33. §.33. runt. Sic Ezechie interitus fuit suspensus. Hæc præterea prophetia dicit cōditio
 j.c.34. §.34. nata, quæ conditione deficiente non venit adimplenda. Ad præmissa facit Sapien
 j.c.35. §.35. tis dictum: O q̄ bonus & suavis est dñe sp̄us tuus in omnibus: ideoq; hos qui aberrat **Sapiæ. 12.**
 j.c.36. §.36. partibus, id est, successiuis pœnis corripit, & de quibus peccant, admones commi
 j.c.37. §.37. nando & alloqueris per reuelationes, ut relicta malitia credant in te. Illos autem
 j.c.38. §.38. antiquos scilicet inueteratos Christianos inhabitatores sancte tue terræ quos ex
 j.c.39. §.39. horruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant, voluisti perdere à medio sacra
 j.c.40. §.40. mento tuo. Simili in Birgitta habetur, quando homines emendauerint peccata, **4. Bir. 50.**
 j.c.41. §.41. tunc Deus iudicium mitigabit.

Insuper

DE A U T H O R I T A T E V E T E T I S E T N O V I T E S T A.

2. Pet. 3 VI § Insuper princeps Apostolorum Petrus futuroque authoritatem sumit ex prophetis, nosque admonet, ut memores sumus verborum a sanctis prophetis, I.c. 57. §. 5
2. Pet. 1 apostolis, ac a salvatore nostro prolatore, dicens: Omnis propheta scripturae propria interpretatio non sit: non enim voluntate humana allata est aliquando propria, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti dei homines.

VII § Et sicut prophetę olim de futura erga nos gratia prophetarunt, I.c. 58. §. 4
nuntiantes Christi incarnationem, passionem, & gloriam, sic etiam futura, contra nos §. eo. §. 5
Amos. 5 iudicia diuina reuelat. Vnde Amos: Reuelabif (inquit) quasi aqua iudicium & iustitia §. eo. §. 8
4. Esd. 10 quasi torres fortis. Sic altissimus reuelauit Esdræ mysteria multa, eas scilicet visiones supremas que faciet deus his qui habitat super terram a nouissimis diebus. §. eo. §. 1, &
4. Esd. 12 gonus enim fuit, cui deus ostendit tempora nouissima. Ideo angelus ad ipsum Esdræ, I.c. 4. §. 5
4. Esd. 6 ait: Veni tibi ostendere tempus venturæ noctis: audita est enim vox tua apud altissimum: vidit namque fortis deus directionem tuam, & præuidit pudicitiam quam a iuventute tua habuisti, & propter hoc misit me demonstrare tibi haec omnia. Quae non I.c. 5 §. 4
4. Esd. 8 omnibus demonstravit deus, nisi Esdræ & sibi similibus paucis. Quapropter angelus ad Esdram, inquit: Scribe ergo omnia ista in libro quae vidisti, & pone ea in §. eo. §. 2, in pri-
4. Esd. 12 loco abscondito: docebis ea sapientes de populo tuo, quorum corda scis posse capere & seruare secreta haec.

Matth. 11 VIII § Ceteræ omnes prophetæ veteris testamenti, & lex usque ad Iohannem I.c. 62. §. 1
Baptistam, postea in novo testamento domini Iesu, pluribus euangelij locis, & quidam eius §. eo. §. 7
discipuli in suis canonice prophetarunt, non solum de excursu synagogæ, quoad pri- I.c. 2. §. 5
mum Christi aduentum, sed etiam de futuri calamitatibus ecclesie, quoad secundum I.c. 2. §. 4, &
Christi aduentum. Imò etiam prophetæ multa predixerunt de aduentis gentium, I.c. 53. pto.
ut ratione abutentes eruditur flagellis, ac omnes docerent deum cognoscere atque §. in prolo-
timere. Plures propheticas authoritates de euenturis contra nos plagiis in quibusdam go. §. 5
sequentibus capitulis adducam.

IX § Proinde noui & veteris testamenti prophetæ in codicæ bibliæ contentæ singulariter in Apocalypsi, licet ut plurimi sint obscuræ, & ad diuersas vias §. eo. §. 1, &
exponibiles, tamen canonicæ sunt certæ, & approbata autoritate fulcitur ut nega- I.c. 2, in pri-
ri nequeat: ideo calamitatū per easdem prophetas reuelatas principios euangelii merito sunt §. in prolo-
abhorredi. Reuelationes autem quorundam sanctorum seu deuotorum hominum nouiter re- go. §. 5
pertæ non omnimodum certitudinem afferunt, quinimodo huiuscmodi reuelationes, in- §. eo. §. 1, &
ueris vel falsificatis literis, quoniam corrupti vel nomine alterius configi seu peregrinari ne possint. Quodocunque etiam Satan se transfigurat in angelum lucis, ut ho- I.c. 2, in pri-
minibus etiam iustis immisiones sub foco reuelationum faciat, quo eos falsis opinio- §. eo. §. 2.
nibus extollat ad gloriam reuelationum. Quodocunque secundum glossam in principio §. c. 2. §. 7
Ezechielis, prophetæ iusti, ob crebrum prophetadi usum, ex proprio suo spiritu I.c. 7. §. 8, in
ritu falsa proferunt, dum existimant hoc ipsis ex spiritu sancto provenire.

X § Propterea Christus præcipit attendere a falsis prophetis. Siquidem nonnulli olim prophetæ prophetauerunt in Baal & idola secuti sunt, prophetabantque mendacium ac deciperbant populum, ut is periret vnam cum suis prophetis, qui vaticinabantur. Dicitur enim: Vix prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum, vident vanam, & diuinant mendacium. Tales quippe diuinaculi nequiter agunt populumque seducunt. Vnde merito confunduntur tanquam vesani & infideles viri. Quamobrem diligenter est attendendum, an spiritus ex deo sit, an ex seipso. Scrutemur igitur estimationem & authoritatem nouarum prophetiarum I.c. 15. §. 45.
Iohann. 4. & reuelationum, de quibus nunc sequitur.

¶ Denouis prophetis ac modernis reuelationibus. Ca. II.
Cath. Sen. C Onsiderari itaque oportet, alium in veteribus, alium in recentioribus prophetis modum esse obseruandum. De antiquorum sanctitate & au- §. c. 1. §. 9, &
thoritate constat usque adeo ut eorum dicta, ceu certa, & approbata & §. eo. §. 1.
ca. 89 recipientur. Quippe anima in charitate dei perfecta, plerunque videt, intelligitque absconsa & secreta cœlestia. Vnde spiritu prophetæ frequenter do- §. c. 1. §. 9, &
tatur, agnoscens quæ futura sint, quod tamen humili anima non debet appetere, existimans se indignam tali metis serenitate, alioquin spiritu ambitionis agitaret. Nulla

VELATIONIBVS CAP. II. §. V. FO. VII.

Nulla equidē anima in hoc seculo est adeo perfecta, quin amplius in amore quotidie crescere aut decrescere valeat. Hęc ex Catharina Senen. Quamobré nouorum prophetarum reuelationes operæ pretium est prius attente perspici, an veteres prophetias sequant vel declarant, an sint necessariae, bona, ac utiles seu ædificatoriae, & an ipsi noui prophetae fuerint sanctæ probatae q̄j conuersationis, & qualem finem fecerint. Spiritus em̄ dei non quiescit, nisi super humilem & tremē tem verba illius. V idens equidem Iesus tribulationes quas passura erat ecclesia, quo minus timore deficeremus, disposuit eas reuelari, non solum per seipsum in ploriscq̄ Euangeliorum locis, sed etiam per angelos suos sanctis prophetis tam noui q̄ veteris testamenti, vt supra dictum est. Nonnullis quoq̄ alijs probatis vi- ris ac mulieribus inferius nominandis futuras calamitates insinuauit idem saluator noster Iesus Christus. Cuius solius, quantum ad eius humanitatem est, librum clausum, & septem sigillis signatum aperire, id est, reuelare ea, qua disposuit de- us facere in ecclesia militante vslq; in finem seculi. Ipse enim dixit: Ego Iesus mi- si angelum meum testificari vobis hęc in ecclesiis, contestor enim omni audien- ti verba prophetiae huius libri. Ecce Christus disposuit, tribulatiōes futuras per angelum reuelari Iohanni, per Iohannem Ecclesię. De qua quidem reuelatione Iohannes Apocalypsim condidit.

I. § Legitur infuper apud Birgittā, q̄ deus considerans miseriam hominis, expulit eum de paradiſo, ad terram vslq; propellens, quasi in custodiā & locū ca- priuitatis, vbi homo experiretur suam infirmitatē, inobedientiā q̄j lueret, inibi q̄j subiectus esset in fluentijs elementatiuijs, & periculis inferiorib; postea homo oblitus bonitatis & iustitiae diuinæ, contempnit deſiudiciū, neq; deum timebat. Et ite: Eorum conscientijs obumbratis miserabilius q̄ in paradiſo ceciderunt homines. Idcirco deus suam iustitiā ostendit in diluio sub Noe, quo timore dei in corda hominū fundebatur. Deinde contra vltiorem hominū perfidiam, deus dedit suam legē Moi, ac verba sua signis & operibus adimpleuit, promittens suum in gratia aduentum: Quo cōpleto, & facta nostri redēptione, adhuc indu- rati corde opera & verba Christi obliuioni tradimus, & quasi deridemus.

II. § Vtigitur iustitia dei attendatur, & saeuertas diuini iudicij innotescat, duxit deus in spiritum suum electas personas, per quas diuinam voluntatem, sen- tentiamq; suam nobis ostendit, atq; iubet, vt in lucem diuina proferatur iustitia vna cum misericordia. Quam discamus quæ rere, nobisq; disticto iudicio præ- cū. Nam licet diuina verba ab æterno scripta sint & certa, quia noſ transi- j. eo. §. 5. & bunt, tamen antequām operæ complentur, annuntiari solent. Tunc demū sen- tientur quando ad effectū venerint, hoc est quando operæ reuelabūtur. Idcirco Christus precibus Mariæ & sanctoꝝ misit mundo verba oris sui ab æterno p- scita, quoꝝ sunt duo, videlicet maledictio in induratos, & misericordia in humi- les. Hinc sancta Maria apud Birgittam ait ad dominum Iesum Christum. Rogo te vt verba tua, quæ dignatus es ostendere, radicentur in cordibus hominum, & perficiantur. Ad quam dominus: Verba mea intrare debent in mundum, primo in iustitia, vt homo non ex timore, sed vera charitate mihi seruat. Secundo cum misericordia, vt homo intelligat deum suum, quem negligit esse misericordem.

III. § Dedit quippe deus Apocalypsim, id est reuelationem secretoꝝ palā facere seruis suis, quæ oportet fieri cito, & significavit mittens per angelum suū Iohanni & alijs suis seruis. Quorum dei seruorum Thelosphorus heremita in suo tractatu meminit, nominatim loachim abbatis, Merlini, Cyrilli, Dandali, Rabani, Raineri, Vincenti, Francisci, & aliorum, inter quos Methodius martyris magnæ est authoritatis, qui in carcere tentus à deo per angelum reuelationē futuri temporis vslq; ad finem huius mundi percepit. Cuius non spēnēdam men- tionem facit Hieronymus in libro illustrium ecclesię scriptorum. Picus autem hunc Parcharensem fuisse assertit, & omnino alium eo cuius Hieronymus memi- nit, pariter & fœminæ sanctæ de tēpestatisbus hoc tēpore imminentibus prophe- tarunt, notat̄ Catharina de Senis, copiosius Birgitta de Suetia, quēadmodum in sequentibus patebit. Cuius dicta quantæ sunt authoritatis, infra videbitur.

B III. §

Tho. 22. c. q

24. art. 8. v

10. 1. art. 1. v

VELATIONIBVS CAP. II. Fo. VIII.

J.c.45 populum: Pax erit vobis, non veniet super vos malum, quis enim assuit consilio
domini, & vidit, ac audiuit sermonem eius; Sic (teste saluatorē) multi pseudoprophetæ surrexerunt, & seducunt multos, quoniam abundat iniquitas, & refrigescit
charitas multorum. Ad hoc illud Petri: Venient in nouissimis diebus in deceptio-
ne illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes: Vbi est pro-
missio, aut aduentus Christi? latet enim eos quod cœli erant prius, & terra de aqua.
Apostolus igitur nos rogar, vt non cito moueamur à nostro sensu, neque terreamur
quasi instet dies dñi, ne quis nos seducat. Quinimodo, vahe his qui proferunt de cor-
de suo, qui ambulant post spiritum suum, qui dicunt, haec dicit dominus, & do-
minus non misit eos. Vnde Christus ad Birgittam: Cauē omnino ne vnum ver-
bum de spiritu tuo addas ad verba spiritus dei.

Mat. 24
2. Pet. 3
2. Theff. 2
In scđo pro-
log. Matth.
Birg. ext. 46
Apo. 22

VIII. De huiuscmodi falsoorum prophetarum numero supra nominati
sancti non fuerūt, qui diligenter cauerunt, ne quid ex proprio capite diuinarent.
Quod ex eo deprehenditur, qui in omnibus exhibuerunt semetipos sicut dei misericordia, & in scientia, in spiritu sancto, in charitate non facta, in conuersatione munda, honestitate & condigna, in feroce iustitia, in omni denique virtute peregerunt, finem suæ vitæ sanctum adepti, suas reuelationes dum viuerent non retractauerūt, sed eis firmiter inhæserunt, ac tandem sua morte confirmarūt. Nam ossa sanctorum etiam post mortem prophetant: siquidem homo mortuus reuixit, cum tetigisset ossa præmortui Heliæ prophetæ. Et Samson multo plures interfecit moriens, q[uod] ante viuos occiderat. Quippe anima viri sancti enuntiat aliquando vera plus quam septem circumspectores, sedentes in excelso ad speculandum.

leptem circumpectores, leudentes in excelso ad speculum.

IX. § In testimonium itaq; & ostensionem veritatis praedictarum reuelationum post eorundem prophetarum mortem, per ipsos deus cunctipotens crebra miracula fieri concessit, ecclesiam suam commonendo, vt nonnullos ex dictis nouis prophetis, tanquam dei electos in catalogum sanctorum sublimaret.

Hinc præsumitur philli habuerunt influxum spiritus sancti, & luminis supernaturalis, ac manifestationem certorum futuorum euētuum ad nostri instructionē, & emendationem spectantium. Nam in omnibus suis reuelationibus nil in honesto, vel rationi contrarium, sed cuncta sacrae scripturæ & fidei catholicæ, ac iuri communi consona spiritu propheticō prædixerunt, & euentura nuntiauerūt.

Enixi enim sunt per sañas doctrinas informationes, & reuelationes in praesenti vitiorum caligine, & tempore periculo, homines modo viuentes, ac posteros instruere, & ad bene viuendum inducere, ad fugiendum ab ira dei & à suo terribili iudicio nobis imminentem ex districta eius iustitia. Porro quæ propheticam veritatem attollunt (prout Thomas narrat) sunt ista, videlicet cognitio intellectus, seu imaginariæ visionis, & eiusdem fidelis denuntiatio, sequensq; per misericordiam. 22. q. 174. ar tacula confirmatio.

X § Ergo concluditur q[uod] ipsorum reuelationes eis non ex immissione dia- ar. 15. & .14
boli, sed diuinitus fuerunt infusa. Siquidem diabolus homines destruere, & à fi-
g. eo. §.9,& de seducere semper conatur. Illi vero sancti prophetæ conatum suum ad dei lau-
f. c.3. §.8 dem, & ad ædificationem, cautelamq[ue] proximi direxerunt. Cum autem Birgit-
tæ reuelationibus cōmunius q[uod] aliorum in sequentibus vtar, necessarium duxi de
iphius Birgittæ sanctitate & authoritate aliquid in medium esse afferendum.

Futura prænoscendi & reuelandi munus fœminis præ maribus esse datū, Henricus de Hassia arbitratur, quia deus infirma eligere consueuit ad cōfutandum fortia. Sic philosophos supernam veritatem celauit, & fœminis aliquando communicauit. Mirandula quoq; inquit: Fœminæ sunt Picus de prehumidioris naturæ, vt in eas rerum species impensius fluant. Sunt præterea an-
notione li. 9
xiæ & pleruncq; voti cupidæ. Qua de re crebriores illis reuelationes fiunt, tametsi c. 2. 4. 6
ipsæ credulæ interdum delirant, & facilius falluntur.

I § Birgitta vero revelationes diuinorum eloquiorum similitudinem & imitationem sacrarum scripturarum præ se ferunt, humanaeque rationi & pruden-

DE SANCT. ET AVTHORITATE BIRGITTAE

tiæ conueniunt, suadent enim pœnitentiam, & vitæ emendationem, ac futura do
cent præcauere pericula quæ eidē reuelata sunt gratia vtilitatis Christianæ reip. §.c.2.§.9 &
Ipsius namq; reuelationes, mores hominū & diuinum cultum potissimè concer- §.c.4.in pri.
nunt. Non refert, q; sint insulſæ, & minus elegantes, rudiq; ſtilo prolatæ ex con- & §.c.3.§.15
ditione ſcilicet illiteratæ, & vetula ſcemiſtæ, hoc eadē reuelationes potius cōfir-
mat, q; infirmit. Meliores em̄ sunt sermones veri, q; diferti. Nam si reuelationes Di.39. ſedlo
falsa, aut ſicctæ, aut alias ex dæmonе effent, proculdubio terſis verbis, venuftiori- §.i.prof.§.3
q; elegantia & editæ fuiffent, qm̄ mendacia & ſigmenta poetico ſtilo, & ſuperba di- & §.c.1.§.17
ſertōe proferri cōſueuerūt, quo audi⁹ leganf, atq; facilius credanf. Dæmones em̄ §.eo.§.8
qui mala ſuadēt, & vitia docēt, per mundanā eloquentiā lucē veritatis obumbra §.c.2.§.9
re ſatagūt. Botuidus itaq; Birgitta mulieri sanctæ à deo impetravit grām dei, vt
3.pt. ſui hiſt. videret, audiret & ſentiret ſpūalia, & q; eius animā ſpūs dei inflammarer. §.c.1.
ti.24. ca. II. II § De ea Alphonsus in prologo, quæ ſcripſit in volumine reuelationum
per totum ipſius Birgittæ, narrat q; ſuit illuſtris dñia Suetiæ, decus omniū ſceminæ, quæ per
3.Birgitt. 31. diuersa climaṭa orbis, ex præcepto diuino diuifit verba & monita dei diuinitus
4.Birg. 100 ei reuelata. Eā quidē deus ecclesiæ militati in ſolatiū & reformationē destina- §.c.4.in pri
Sil' Dio. ad Thimo. de ſi. Qui dignatus mederi hoſes, eis h̄a verba p Birgittā miſit in mundū, quæ fuit
pau. ſcri. quaſi phiftula ſpū ſancti, per quā ipſe dulcē ſonaret ſonū ad honorē dei & vtilita-
tem hominū. Iuſti fuerūt oēs eius sermones, in quibus nō eſt prauū quid, neq; per-
prouerſum. Propterea Chrūs de ipſius Birgittæ pnoſticationib; cuiā archiepisco
Birg. ext. 51. po ſcepit, dicēs: Aſſume verba mea, quæ recentia non putrida ſunt, ſanam & re-
ctam fidem ſapiunt, digna & abilia ſunt auro diuino, ducunt ab amore mundi ad
amorem dei, de inferni via ad cœli celſitudinem.

III § Birgitta aut̄ fuit humilima, ſub obedientiā viuens, cuius mens in ex-
taſim rapta, ſenſit dulcedinem amoris diuini, tandem ſinem ſanctum fecit & ob-
ſequentiā miraculorum per Bonifaciuſ nonū, Martinūq; quintum canoniza-
ta, & in ſanctorū catalogo eft relata. In quoruſ pontificum bullis exprimitur quo-
modo Birgitta per gratiā ſpū ſancti promeruit ſpū prophetico multa prædicere,
quog; nonnulla eē tūc effectu completa fuere, prout in eius reuelationū volu-
mine pleniffime deſcribitur. Talem canonizationē Christus Birgittæ præoſte-
dit, dicens: Anima tuā ſic imprimetur ſpiritu ſanctō, vt poſt mortem tuā dicet-
tur à multis. Ecce iam videmus q; ſpū ſanctus cum illa erat. Ideo nemo dubitare
debet ipſius Birgittæ reuelationib; & monitiſ eſſe ſtandum atq; credendum, ſi-
cuti Alphonsus per multa argumenta in prafato prologo plene deducit & ſuffi-
cienter probat. Eius equidem nonnullæ reuelationes iam ad effectum ſunt dedu-
cta, vt patebit in ſeriuſ de Cypris, Græcis, & nonnullis alijs. Profecto tanta fu-
roꝝ lux in pectore contagioſo effulſiſſe non eſt credible, qm̄ ſpiritus dei discipli- §.c.45 §.10.u
na effugit ſicut, ac non requiescit, niſi ſuper quietum, & humilem, trementem
ſermones domini. Quare ipſa Birgitta omni ſanctitatis præconio extollenda
eiusq; prophetica ſcripta in prelio magno ſunt habenda. §.c.2.in pri
Eſaiæ. 66.

III § Ad maiore deniq; fidē, q; verba dei Birgittæ reuelata vera ſint, & à
ſyncera fide nō diſcrepent, annotari poſſunt plura verba per Christū, & ſanctos
eius expreſſa, & in reuelationib; Birgittæ cōprehensa, prout aliqua hic ſubsequuntur. In primis dñs Ieſus ad Birgittā inq;: Ego elegi te mihi in ſponsam, vt oſten-
dā tibi ſecreta mea, q; mihi ſic placuit. Et inſra: Ego aperui tibi oculos ſpūiales, §.c.2.§.9
2.Bir. 10. vt videas ſpūalia: aperui aures, vt audias quæ ſpū ſunt. Item talia loquor & tanta
2.Bir. 15. oſtedi tibi, nō propter te ſolā, ſed propter alioꝝ eruditioň & ſalutē. Et inſra: Mi-
hi placuit eligi te Birgittā in ſpū meū, qui de inſpiſtib; facio ſapiētes, de pecca-
toribus iuſtos, ideo humilia te in oībus, & nō turberis, niſi de peccatis tuis. Itē pla-
cuit deo propter miſericordiā ſuā, & ſuog; amicoꝝ petitionē, vocare Birgitta in
ſpū ſanctum, ad vſendū, audiendū, & intelligendū ſpūaliter ad hoc, vt ea
quæ audierit in ſpiritu, debeat alijs reuelare ſecundum dei voluntatem.

V § Itera Christus ad Birgittā: Tu es vas meū propriū, quod implebo. Spi-
4.Bir. 77. ritus meus monſtrabit tibi quid loquaris, intrepide debes dicere quod tibi man- §.ca.31. §.9.
4.Bir. 143. dauero. Et inſra: Ego loquor cū muliere verba mirabilia ad animaꝝ ſalutem & in fi.
vtilitatē

CAPITULUM III. CAPITULUM IX.

utilitatem ut mali emendentur, boni q̄ meliores siant. Idem ad Birgittā: Clamo verba mea, quæ tu in spūali visione audis. Et infra: Si verba ista veneris de spū tuo, vel de spū huius mundi, merito tibi esset formidandū, sed quia sunt de spiritu meo, quē habuerūt prophetæ sancti, ideo nō est tibi timendū. Birgitta ad Christum: O dulcissime deus, mirabile est q̄ soporas corpus meū spūali sopore, & tunc excitas animā meā ad videndum, audiendum, & sentiendum spiritualia. Cui Christus: Mis̄i verba mea seruitoribus meis per te, quæ es vas meū quod implere & exhortare volo ad velle meū, spiritus sanctus docebit te quo ibis, & quid loquaris, ideo loquere intrepide quæ iubeo, q̄a nullus cōtra me valebit. Et infra: Nunc q̄a in fī. impietas & superbia inualescit, & passio mea quasi neglecta est, ideo p̄ te mis̄i verba oris mei mundo, quæ quicq; audierint & sequuti fuerint, felices erunt. Et infra: Ea quæ à me audieris, scribe & mitte ad amicos meos, vt illa feminē inter gētes, si forte cognoscere velint ingratitudinē suā & patientiā meā, quia ego deus surgere volo, & ostēdere gētibus iustitiā & charitatē meā. Et infra: Tu quæ spūlia vides, nō ideo silere debes, quia vituperaris, nec ideo loqui quia laudatis, nec ti mere debes q̄ verba mea cōtemnuntur, & nō statim perficiunt, nā illū qui me cōtemnit, iudicat iustitia, qui vero obedit, remunerat misericordia.

VI § Cæteræ q̄ pauci recipiunt & credūt verba cœlestia diuinitus Birgittæ data, hoc nō est culpa dei, sed hominū, qui volūt dimittere frigus mētis suę. Nam etiā verba euangelica nō sunt cōplēta cū primis regib⁹ illius téporis, sed adhuc veniēt tēpora quibus cōplebunt. Labora igit̄ tu(ait Chrūs ad Birgittā) & coope- rare quantū poteris, ego autē perficiā, dū mihi placuerit. Et infra: Nō loquor propter te solā, sed propter salutē oīm Christianor̄. Audi igit̄ quæ lequier: Tu quidē eris spōsa mea & canale meū, audies & videbis spūalia & secreta cœlestia, & spūs meus remanebit tecū vsq; ad mortem. Possent præterea plura alia Christi eloquia & responsa, ad hunc passum facientia induci, quæ sparsum in volumine resūlationum Birgittæ continentur, ad quæ lectorem remitto.

VII § Cur vero Birgittæ foemina fragili & literata, experti, non autē alicui viro prudēt? Aut cur in lingua vulgari paucis nota, & nō in latīna oībus cōmuni facta sunt reuelatiōes? Desuper Christus respondit: Multi prophetæ per interpretē verba spūs dei protulerunt. Sic tibi Birgittæ, tanq; instrumento nouo ostēdere volo noua & vetera, vt superbi humilientur, & humiles glorifcentur. Nam sepe deus abscondit secreta à sapientibus & prudentibus, & reuelat ea parvulis & humiliis, quibus dat gratiā resistendi superbis, quia sic fuit placitū arte dñm, qui elegit infirma mūdi vt cōfundat fortia. Equidē Birgitta fuit mulier corpore gracilis, ideo eius sermo cōtemptibilis ab his, scilicet qui eiusmodi sunt. Ipsa vero nō gloriabatur, nisi secundū mensurā regulæ qua mēlūs est ei deus mensurā per tingēdi vsq; ad nos. Quamobrē huius Birgittæ prophētica scripta ob sexus fragilitatē nemo aspernetur. Liquebat nanq; dei filium non de virili, quanq; digniori sexu, sed de muliebri hūanā assumere naturā, suāq; resurrectionē mulieribus primitus reuelare, vt eundē sexum significaret, & à quo prima venerat maledictio, ab eo etiam inciperet, manifesteturq; benedictio.

VIII § Similē spū prophetico dotata fuit Catharina Senensis, cui in raptu seu extasi iacenti deus collocutus est, vnde ipsa multa occultissima reuelabat, imd etiā diuina pscrutabat arcana, q̄ licet lingua mortalis effari nequeat, tñ ea, inquantū decuit, ipsa Catharina praxi muliebri & vernacula lingua p̄ modū dialogi ad ædificationē Chrififidelū humiliiter ædedit, q̄ postea vnā cū quibusdā orationibus De hac Ant. 3. pt. sue hist. tū. 23. ca. 14. per tor.

eius cōfessor in leue dicēdī genus trāstulit. Neminē autē terreat, seu fastidio amo- ueat, à credēdo reuelatiōibus Catharinæ inferior latino eloquo oratiōis stilus, il lincēm̄ reḡ decor, & aīā honor, nō verbōs color experēdus est, nec ob sermo nis infantia rōnis elegātia cōtemni debet. Ois equidē ipsius Catharing sermo est de moribus, de religiōe, de amore dei & proximi, & de reformatiōe ecclesiæ. Vn de apud eandē inquit oīpotēs: Linguis spūs sanctus erudit, vt annūtiēt veritatē in bonū seruoz̄ dei, malignus vero spūs instruit, disertasq; facit linguas in malū seruoz̄ suoꝝ. Minime igit̄ dubito credere pijs dictis & reuelatiōibus Senensis Ca tharing

DE APPROPINQVATIONE CALAMITATIS

tharinæ, q̄ olim in terris vitâ duxit angelicâ, & nunc in cœlis cū angelis triūphat.

Elaiz. 8. IX § Multæ insup alia mulieres olim fuerūt p̄ditæ sp̄u propheticō, vt Sybil §.ca.17. §.16
Exod. 15 Ix. Nā & magnus propheta Esaias accessit ad prophetiam. Itē Maria foror A-
1.Reg. 1. aron fuit prophetisa ad annūtiandū iudicia diuina. Similiter Anna Samuelis ma-
Luc. 1.2 ter, & Elisabeth mater Iohānis, & Anna prophetissa filia Phanuel. Philippus q̄.
Acto. 21. q̄, vñus ex septē diaconibus, habuit quatuor filias virgines prophetantes.

X § Afaciētissimo itaq̄ deo multa in primis Birgittæ reuelata sunt, & p̄ ea
 nobis nuntiata de quadā tribulatiōe vētura sup totū mundū, p̄sertim aduersus
 Christianitatē, cui plērēq; alia nouæ ac veteres prophetiae correspōdēt, asseren
 tes nostris tpib⁹ magnā appropinquare calamitatē. Quate de talismodi calami-
 tatis appropinquatione in sequēti capitulo aliqua prophetica p̄reconia notabo.

¶ De appropinquatione calamitatis diu prophetizatæ. Cap. III.

Cath. Sen. c Ostq; in nīa prospitate & solatio à morbo p̄ctō & resurgere nō curamus,
 94. & §.c.3. deus optimus & pfectus medicus, collirio aduersitū & igne tribulatio-
 §.2 & §.c.14 nū curabit vulnera nīa. Vnde relicta est in ecclesiā solitudo, & calamitas
 §.14. & §.c. depp̄met portas, pñotā em̄ prophetiae scriptæ sunt ad correptionem
 56. §.3. Deu. nostrā, in q̄s finēs seculiōe deuenērūt. Nā iuxta est dies pditionis, & adies festivitāt
 32. Rōm. 13 tēpora, & iudicabit dñs populū suū. Hora est em̄ iā nos à somno surgere, q̄a iā no
 1.Iohan. 2 uissima hora est. Quippe Antichristus venit, siquidē multi sunt Antichri. i.eccle
 Luc. 22. 24 siæ & clero cōtrarij. Vnde scimus, q̄a nouissima hora est, & hēc est hora nostra &
 1.Petri. 4 potestas tenebrarū, nā aduersperascit, & iclinata est iā dies, & oīm finis appropin
 Naum. 1. quat. Cōpleti sunt dies nīi, q̄a venit finis noster, & deus nō adjicet vltra vt per-
 Amos. 8 trāseat nos. Idcirco angelus clamat ad nos modernos Ch̄fianos, dicens: Timete
 Apo. 14 dñm, & date ei honore, q̄a venit hora iudicij eius ut meta, qm̄ aruit messis terræ,
 Ezech. 7 §.ca.34. §.9
 in fi.

Ezech. 12 I § Certe instat modo finis tpis, de q̄ scripsit Ezechiel, inquies: V enit finis
 s. p̄ quatuor plagas terræ, nūc finis sup te, & mitrā furorē meū in te, & iudicabo
 te iuxta vias tuas, & ponā cōtra te oēs abominationes tuas, & nō parcer oculus me
 us sup te, &nō miserebor, afflīctio ecce venit, finis venit, venit tēpus, prope ē dies
 occisiōis. Nūc de ppinq̄ effundā irā meā sup te, & cōplebo furorē meū in te. Qui
 emit nō lātet, & q̄ vēdit nō lugeat, q̄a ira sup omnē populū eius. Et infra: Appropin-
 quauerūt dies, & sermo oīs visiōis, i. reuelatiōis, nō em̄ erit vltra oīs visio cassa,
 neq; diuinatio ambigua, nō prolōgabit amplius, sed i diebus vñis domus exaspe-
 rās. V erbū qđ locutus fuero, cōplebit dicit dñs deus. Et infra: V lulate vā vā dei,
 q̄a iuxta est dies, & appropinquabit dies dñi, dies nubis, tēpus gētiū erit, & veni-

Iohan. 3 II § Rursus deus apud Iohel inuehit cōtra nos his verbis: Et (et gladius,
 si vlciscimini vos cōtra me, cito velociter reddā vicisitudinē vobis sup caput ve-
 strū, quia iuxta est dies dñi in valle cōcifionis. Itē Esaias: V lulate q̄a prope est di-
 es dñi, quia vastitas à dño veniet. Ecce dies dñi veniet crudelis, & indignationis
 plenus, & iræ furorisq; ad ponendā terrā in solitudinē, & peccatores eius conte-
 redos de ea. Itē Hieremias: Luctū vñigeniti fac tibi planctū amarū, quia repente
 veniet vastator sup vos. Itē in Osee: V enerunt dies visitationis, venerūt dies re-
 tributionis, profunde peccauerunt, sicut in diebus Gabaa, recordabit̄ iniuitatis

Abdi. 1. Iohel. 2 eos, & visitabit peccata eos. Itē Iohel: Cōturbent oēs habitatores terræ, q̄a dies
 veniet dñi, quia prope est dies tenebrarū & caliginis, dies nubis & turbinis. Simi-
 litas nō fuit ei à principio, & post eū nō erit vñq; in annos generatiōis. Itē Abdias:
 Sopho. 1. Iuxta est dies dñi sup omnes gentes. Et Sophonias: Iuxta est dies dñi magnus, iu-

Mat. 5 Mat. 3 xta est & velox nimis. Vox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis.

Luc. 5 III § De hac ira dei iam nobis imminentē videtur Iohannes dicere: Proge

nies viperarum, quis demonstrabit vobis fugere à ventura ira, facite ergo fructus

dignos penitentiæ, iam enim securis ad radicem arborum posita est. Accōmoda

tur ad hoc Danielis reuelatio, q̄ à longe facta est de calamitate nūc imminen-
 te. Ad quam reuelationem Christus discipulos, de fine seculi interrogantes, re-

misit, vbi Gabriel ad Danielē ait: In tempore finis complebitur visio. Ego ostē-
 dam tibi quæ futura sunt in nouissimo maledictionis, quoniam habet tempus fi-

nem suum. Tu ergo visionem signa, quia post multos dies erit, Deinde Daniel

pro

pro liberatione populi orantis, angelus declarauit suæ orationis exauditionem, & populi liberationem, dicens: Septuaginta hebdomadæ abbreviatæ sunt super populum, scilicet Christiaum & super urbem sanctam, i.e. ecclesiam, ut consumetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleaf iniquitas, & adducat iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & vngatur sanctus sancto, id est, Iesus debite colatur, & recuperetur status ecclesiasticus. Ecce hic denotat secundum Christi aduentum: Sed interim, hoc est, nostro iam seculo, anteq; fiat prædicta liberatio, inualeat ergo calamitas. Nam Gabriel subiungit: Veniet tempus qualem non fuit ab eo ex quo gentes esse cœperunt, vsq; ad tempus statutum clausi sunt signati sermones, vsq; ad præfinitum tempus.

III § Insuper Apostolus vas electionis futurorum præciosus inquit: Quod antiquatur & senescit propè interitum est. Hinc Asa rex Iuda, in tempore senectutis sua doluit pedes, & interiit. Item oculi patriarchæ Iacob, & Achiae prophetae caligauerunt præ nimia senectute, figurando nostrarum virtutum desitutio nem, & nostri interitus subsecutionem, senescente mundo. Quocirca David in typopoe ecclesie ad dominum orat: Ne proicias me in tempore senectutis, cum defecserit virtus mea. Nos quippe sumus modo in ultima seculi aetate quasi in senectute: Appropinquante igitur huius seculi termino, prope est humanarum rerum statu in deteriorius mutari. Præterea matrem nostram ecclesiam, quasi iam senuerit, in suis præceptis & ceremoniis contemnimus. De qua scribitur: Ecce tu senuisti, & filii Prover. 23 tui non ambulant in vijs tuis. Sequitur necessarium esse, nostra nequitia inualeat te & inueterata, nos aliquando prolabi.

V § Et licet supra nominati prophetæ de pioq; hoīm pueritate, ac de certarum ciuitatū & regionū euersione locuti sunt, th; eoz pronostica, ob æ qualitatem pectorum, ad nrā iam tpa typice referunt. Nā histri pibus iniqtas & malitia vsq; ad summū gradū crevit. Iustitia em̄ rarescit, religio periret: Impietas, auaritia, libidō, ceteraq; cupiditas crebrescit, iusti sunt præda sceleris, ac diuexantur vndiq; ab iniustis, soli mali sunt opulent, boni vero om̄ibus cōtumelij expositi, atq; gesta te cōficiunt. Confundit om̄e ius, ac leges penitus interierūt: Dat veniā coruīs, vexat cēlū colubas. Oia vi & audacia possident, nō fides in hoībus, nō pax, nō humanitas, nō pudor, nō veritas est, & ita nec securitas, nec regimē, nec requies à malis villa. Mō nēpe rotius Alemaniæ nobilitas tumultuat: ois deniq; terra concutit, fremet vbiq; bella, oēs gētes sunt in armis, & Chriiani seiuicē oppugnāt, ciuitates principesq; Imp. Ro. iā inter se pliant. Quę singula sunt signa futurū, atq; indubitate calamatatis. Gladii igit̄ pagrabit orbē, metēs oīa, & tanq; messem cū didit iuuētūtē suā & tpa appropinquat senescere, nā quantū inualidū fieri seculū a senectute, tm̄ multiplicabunt sup in habitates mala, plongauit em̄ se magis veritas, & appropinquat mēdaciū, lā em̄ festinat venire quā vidisti visionē. Et ifra: Vg. s. c. 24. §. 8. & s. c. 1. §. 7. & s. c. 17. §. 23. VI § Cetero Esdras de pñti tpe scripsit hęc verba. Seculū p. (ta p̄sternēs. didit iuuētūtē suā & tpa appropinquat senescere, nā quantū inualidū fieri seculū a senectute, tm̄ multiplicabunt sup in habitates mala, plongauit em̄ se magis veritas, & appropinquat mēdaciū, lā em̄ festinat venire quā vidisti visionē. Et ifra: Vg. s. c. 27. §. 5. s. c. 24. §. 8. & s. c. 1. §. 7. & s. c. 17. §. 23. s. c. 28. §. 9. s. c. 29. §. 9. s. in prolo. s. 7. & s. c. 24. §. 13. s. c. 49. §. 13. s. c. 2. & s. c. 7. §. 7. prodeūdum sup terram, & seculum gemet, & dolores cīcūtenebunt illud.

VII § Ad hoc facit, qd dñs Iesus in Apocal. plegas cito futuras esse, ac seipm̄ velociter venturę crebro affirmat. Apfus quoq; ait: Adhuc modicū qui vēturus est venier, & non tardabit. Apud Birgittā deniq; reperi Christus multoties dixisse: verba mea citius complebunt. Et iam appropinquat tempus ire. Idem insuper inquit: Inimici mei appropinquant iam ad iudicium, & non est distantia inter vos plus qd ad duos pedes. Vnus pes est remuneratio bonorum operum, quæ pro deo fecerunt: alter pes est completio malitiae eorum: dicitur enim quando aliqua res est plena tūc crepat. Vx eis, quia nisi se emendauerint, perditio eorum iam appropinquat: Quoniam tribulatio proxima est. Et aduentus domini appropinquat: Psalm. 24.

Danie. 12

Hebræ. 8.

3. Re. 14. et 15

Gene. 48

Psal. 70

Hier. 12

Iuuenalis

Osee. 4

S. eo. §. 1. &

J. eo. §. 6. &

J. c. II. §. 1.

4. Esdræ. 1.

4. Esdræ. 1.

4. Esdræ. 16

S. eo. §. 1. &

J. c. 16. i pri.

Apo. 1. & 2.

& c. 3. & 22.

Hebræ. 10

6. Birg. 33. &

ca. 96.

4. Bir. 96

DE APPROPINQVATIONE CALAMITATIS. &c.

- Iaco.5
2.Pet.3   **VIII** § Plures de calamitate nobis propinqua authoritates adducēdas ob-
mitto. Illud tñ prēferire nolo, quòd Vincentius infert de statua Nabuchodonoso-
ris, cuius vltima pars erat ferrea & lutea, inde argumentū sumens q̄ statua ecclesiæ
nunc tpis, in quo iam sumus, in pede consistens, facta est ferrea & lutea, significat
plagā ignis & malleorū quibus ferrū domat repente infligendā Christianitati, cu-
ius statua in capite, id est in primitiva ecclesia fuit aurea, id est, ardore charitatis ful-
cita: nunc descendit ad ferrū durū & frigidū erga dñm & proximū, ac ad lutū, id est
ad fēces pētōrum carnalium, à quibus liberari minimè curamus, neq; altissimū in-
uocamus cum Propheta dicente: Educ me de luto fēcis. Et iterat: Eripe me de lu-
to, vt non infigar. Deus igit̄, qui dicit: Cum accepero tempus, ego iustitas iudica-
bo, in breui excitabit iram suam in Christians validam.
- IX** § Præterea Thelosphorus meminit cuiusdā sancti heremītē, q̄ formidā-
dum nimis fore censer, propter malitiā pñtis tpis, q̄ irata diuina maleficas neque-
at vltra nostras tolerare iniqtates, sed mittat sūg nos irā indignatiōis lux, qm̄ dies
mali sunt, & mūdus totus immūdus est, & in maligno positus, terraq; repleta iniqt-
ate, & non est qui faciat bonū, nō est vsq; ad vñū, sed oēs declinauerūt & elonga-
uerunt se à semita mandatorum dei, atq; inutiles facti sunt. Hinc Vbertinus con-
iicit: Quia Iesus Christus à clero & populo multipliciter iam vilificatur, & despici-
tur, ecclesiaq; cōtemnit: ideo magna nos expectat his tpibus q̄ modo à dūcētis an-
nis hactenus sumps in initio sexti status ecclesiæ, & submergitur in fæcibus quin-
ti status. In cuius fine dignitas ecclæsiastica supprimetur.
- X** § Extremē itaq; timendū est, ne tam abhorrendū tempus nobis eueniat,
q̄ nulli hoīm sit vita iocunda, euerten̄ ciuitates funditus, atq; intereāt, non solum
fētro & igne. V erūetiā terræ motibus assiduis alluuiōibusq; aquarū, prout moder-
nis tpibus factū esse sapienti sumus. Fama quoq; crebra pestilētia, malo seu
vlcere gallico, alijs ve morbis, qbus humana consilia obstante nequeunt tanq; ex vi-
tio aeris corrupti præueniētibus: importunis p̄tereā imbribus & alluuiōibus, ali-
qñ ariditate aut & stu, nunc frigore plecti sunus solito acerbius, atq; indies magis
plectemur. Nec terra à deo maledicta ob pētā hoīm dabit fructū suū. Elementum
aut aque primūā deibñdictionē retinēs, in nñi suppliciū inundabit. Propterea de-
siciēt, nō solū hoīes, sed etiā quadrupedes in terra, volucres in aere, pisces in aqua,
quo miq; eis hoīes frui valeāt. Hoc tñ nemo sic crude intelligat, quasi velim gene-
ralem terrę assumptionē aquis diluuij astruere. Nobiscū em̄ pactus est creator no-
ster inquies: Neq; erit deinceps diluuij dissipā omnē terrā. Sed de aliquaq; ecclæ-
sie religionum subuersione accipiat, in quibus hodie potior similitudo ad culpani
pristini status generalis diluuij inuenitur.
- XI** § Homines quippe in ecclesiæ regionibus, terrore & prodigijs confun-
dent, nō solū in seipsis, verūetiā in iūmētis fibi subiectis, quō em̄ implerent scriptu-
ræ, si prædicta non euenirent, qasif oportet fieri. Ergo modestia nostra nota sit
omnibus hominibus, dñs em̄ propē ē, aperiamus oculos, reseramus aures, ne nobis
lætifer somnus obrepat. Nam ex supradictis & infradicēdis prophetijs reuelatio-
nibus & pñosticatōibus concludit, peccatis nostris exigētibus, plagas dei horribi-
les à nobis nō diutius elongari. Quas infine status ecclesiæ quinti, & in cursu se-
xti status euenire iādudū (vt p̄mittit) prophetatū est. Nulla profecto certior ac va-
lidior ratio futuraq; plagarū redi pōt, qm̄ cū deus ipse eas se facturū affirmat, pro-
ut illas in sacris prophetijs sapienti sumus prænuntiasse, ac reuelasse legit. Inter quas reuela-
tiones pleraq; prædictis, quæ perfecisse monstratur.
- XII** § Cūm vero nonnulla prænuntiata iam effectu completa esse cernimus
D anie. quis dubitat quin statim sequuntur illa quæ restant. De deo quidem Daniel inquit:
Qui statuit sermones suos super nos, vt superinduceret super nos magnum malū,
quale nunq; fuit sub cœlo: ergo omne malum hoc, veniet super nos. Hæc Daniel.
Baruch.2 Ad idem Baruch. Statuit deus verbum suum quod locutus est ad nos, vt adduce-
ret super nos mala magna, quæ non sunt facta sub cœlo, quēadmodū facta sunt in
Hierusa-

DE SEPTEM STATIBVS ECCLESIAE. Ca.V. Fo.XI.

*J.c.31.§.1. & Hierusalem, id est, in ecclesia fienda. Et vigilauit dominus in malis, & adduxit ea
J.c.32.§.16 super nos, quia iustus & sanctus est dñs in om̄ibus vijs & opibus suis. Ecce deus p-
§.eo.§.11.in dictas cōplebit plaga, qui se factus in scriptura continuo prædicat. Nam ideo
line aliqua, quæ prius p̄nuntiavit, modo facta sunt, quo facilius creāamus, cætera prg-
nuntiata & comminata fore euentura.*

*J.c.34.§.9 XIII § Sed quibus modis, aut quod ordine seu tpe veniāt, magis tunc doce-
§.c.17.§.23 bit rex experientia, qm̄ nūc valet cōsequi ad pfectū hoīm intelligētia. Heu quem
§.eo.§.6. & nō terreat tam multiplex prophetia, & reuelationū repetitio, & imminētis pni
§.c.35.§.5 ciei tā vehemēs cōminatio etiā ore diuino facta. Ex quo aūt calamitas in statu ec-
§.c.1. & 2. et clesiā iā currēte multis authoritatibus probat propediē futura ad euitandū, ferent
§.c.33. p̄tōtū dumq̄ patiēter aduersitates euēturas, ne cesse est, vt p̄sens iam status nobis pateat &
ideo decreui in mediū afferre materiā septē statuū ecclesiæ, ad quos tota Apocaly-
pis, ac plures aliae prophetiae coaptant. Primū in genere de septē statibus: deinde
in specie singulorū statuum pro mea imbecillitate aliqua collecturus.*

¶ De septem statibus ecclesiæ.

Cap.V.

AD inuestigandum iudicium futuræ calamitatis iam proximantis, inten-
do aliqua differere de septem ecclesiæ statibus, ut sciamus, in quo statu
huiuscmodi calamitas super nos sit euentura. Quāobrem quādā exer-
psi, quæ ad hoc necessaria esse duxi, ex documēto, quod sup Apocalypsi
confecit Vbertinus de Casali ordinis minorū professus, de ecclesiæ statibus septē,
dicens: Status septem p virtutē Chri fuerunt in ecclesia formādi, quasi septēplicis
Christi prolis. Itidem ferè ponit Hugo cardinalis post abbatem in postilla super
Apocalypsi. Quos status Iohannes in eadē Apocalypsi sub diuersis figuris mul-
tipharia repetitione numeri septenarij distinxit atq̄ descriptis. Præsertim p septē
ecclesiæ, & p septē librorū apertione ac p septē angelos tuba canētes, phialamq̄
effundentes. Item p septē stellas & candelabra, p septē spūs dei missos in terrā, p
septē lampades ardentes ante thronum, per signacula, cornua, oculos: item per
septē tubas, tonitrua, nomina hominum, capita & diademata draconis, per se-
ptē denique plagas phialasq̄.

I § Iohannes quidem fuit noui testamenti Propheta singularis & Christi
secundū carnē cognatus, atq̄ eius præ cæteris discipulis intimus secretarius q su-
p̄pectus dñi recubens, & secreta de fonte eius hauriens, flagella ecclesiæ ab initio
lui vñsq̄ ad extreū diē futura reuelauit, necnō Chrm adhuc his aduētusq̄ nūtiauit
fictus ex diuina inspiratiōne à Chro audiuit. Vedit nāq̄ futura ecclesiæ pericula spe-
ciebus corporib⁹, q̄ tñ sub obscuritate cōscripti, ne si cerra tpa, loca vel facta ex-
primeret, cuncti auditores horruissent tremesci, & in timore expectātes atq̄ p-
plexi penitus disoluti fuissent, prout Christus ait apud Birgittā. Nā voces septē
tonitruo, fulgorum & vento, significant communiationes aduersitatum, atque
tyrannorum ecclesiam perturbantiū. Quas ita vehementer Iohannes in spiritu vi-
dit, quād potius signandæ erant, quām describendæ.

II § Porro diuus Secretarius manifestauit septē statuū distinctionē in qnq̄
primis suis visionibus, p quas oēs status ecclesiæ videt trāscurrere. Prima visio est
de septē ecclesiis Asiae, p quas literaliter scribit: Eadem quippe ecclesiæ, pordinante
deo, conditiōes habuerūt secundū designationē septē statuū ecclesiasticoꝝ futuroꝝ.
In reliquis vero visionibus nihil est literale, præter q̄ Iohannes illas figurās, ita, vt
scribit, viderat. Cætera aūt sunt mysticæ intelligenda. Siquidem ecclesiæ dicunt
septē quoniā vniuersalis ecclesiæ septem statibus distinguit, ac vitā & vegetatio
nem à spiritu septiformi accipit. Alioquin ecclesia Catholica, id est, collectio fide-
lium est vna tm̄ licer habeat prolem variā exitusq̄ diuersos, correspondentes con-
ditionibus septem statuū. Eodē modore reproboꝝ Christianoꝝ caterua denomi-
nat vna meretrix tametsi diuersa, vt pote septem pectorum capita habeat. Quāuis
igitur in Apocalypsi septem sint visiones distincte possunt tamen in vñā visionē
reduci & spiritualiter omnia singulis adaptari proprio suo respectu ad tempus si-
bi correspondens per hoc non mutata in aliquo, sed magis ex aliorum adductio-
ne profecta. Hæc partim ex Vbertino.

Psalm.144.

Vbertinus.

*Apo.6. & c.
7. & 8*

Apo.1. & c. 1

*Apo.3. & 7.
Apo.4. & 5
15.16*

6.Bir.110

*Can.6. & de
su.trini. & fi
catho.c.
Apo.17.*

Secunda

DE SEPTEM STATIBVS

III § Secunda visio Apocalypsis est, de septem signaculis libri, id est, sacre scripture, & incipit Apocalyp. 5. Tertia est de septem tubis, incipit Apocalyp. 6. Quarta inchoat Apoca. 12. & est de septem capitibus, ac de septem diadematisbus draconis persequentiis mulierem, id est, ecclesiā. Quinta visio est de septem phialis iræ dei in terram fūs, & incipit Apo. 15.

Apoc. 16

Psalm. 33

Iob. 1. & 2.

& Thom. 1.

part. q. 10. 9.

ar. 4. ad pri.

Psalm. 77

Psalm. 103

Ecc. 39

3. de tri. 4

i. Cor. 8.

Prouer. 9

Zach. 4,

Gene. 29

Gene. 31

Exo. 2

Nume. 8

Iudi. 16

1. Reg. 6

3. Reg. 2,

3. Reg. 20

4. Reg. 1

Iob. 1. & 2.

Ezech. 40

2. Mach. 7

Matth. 15

Mar. 8

Matth. 22

Mar. 12

Esa. 4

Luc. 2

Acto. 6

Apo. 1. & 2.

Gene. 41

Matth. 13

Hiere. 15

Mat. 16. &

Lu. 2. 8.

D. uite. 16

III § Audiuit insup aqla cœlestis vocē magnā de tēplo dicentē angelis se-
ptem. Ite & effundite septē phialas irā dei in terra. Bonus qdem angelus effudit. i. §. in plo. §
prænūtiāt irā dei & phialā seu plагā. Immitter angelus dñi in circuitu timentū eū
& eripiet eos. Malignus aut spūs exequit eandē boni angelī effusionē seu denūtiā
irā, immittēdo in hoīes plegas à deo pmissas. Hinc ait Propheta: Misit. s. de-
us p angelū bonū in eos irā indignationis sue, immisiones aut. i. executiones illius
irā, p angelos malos. Facit eñm angelos suos spūs & ministros suos ignē vrentem.
Sunt quoq; spūs q ad vindictam creati sunt, & in furore suo cōfirmauerūt tormēta
sua. Ad hoc Augustini acuta cōducit sñia dicētis: Quēadmodū corpora crassiora
& inferiora qdā ordine regunt p corpora subtiliora & superiora, ita oīa corpora per
spūn vitæ regunt. Et spūs vitæ irrationalis s. brutalis regit per spūm vitæ ronalem
id est, humanum. Et spūs vitæ rationalis desertor. i. dēmon in intellectu
homine altior, regit per spūm vitæ ronalem, piū, & iustū. i. angelum, & iste p ipm
deū, ac sic plaga ob nostrā culpam imminens contra nos originaliter mouet per
summū creatorem. Ex quo, & per quem, & in quo omnia.

V § In prēlibatis qnq; septenarijs visionibus elucidaſ obscuritas veteris scri-
pturæ: vbi septē ecclesiæ status multipli sunt figurati. Nā sapia ædificauit sibi do-
mū, & excidit cōumnas septē. Et septē sunt oculi dñi q discurrūt in vniuersam ter-
ram. Siqdē septenarij veterie testamenti coaptant septenarijs Apocalypsis, & se-
ptem statibus ecclesiæ, innumera mysteria clarescēt. Exempli ḡra: Iacob seruuit
pro Rachel septē annis, quē postea suus fōcer Laban psecutus est septē diebus. Ha-
bebat qq; Madian sacerdos septē filias, que venerant ad hauriendū aquā. Aaron
impoluit septē lucernas sup candelabrum, vt p̄ceperat dñs. Itē Samsonis Cæ-
saries distincta fuit in septē crines. Archa insup dñi fuit in regiōe Philistinoꝝ septē
mensibus: ac septem annis in Hebron regnauit Dauid, qui fuit septimus H̄ai filius
Et filiū Israel contra Syros septē diebus dirigebant acies, septima aut die cōmissum
est bellū. Similiter tres reges, Israel, s. & Iuda, & Edom cōtra Moab circuierunt p
viā septē dieꝝ, nec erat aqua exercitui & iumentis. Item Iob nati sunt septē filii, &
fuit poffessio eius septē milia ouīū. Cuius amici federūt cū eo in terra septē diebus
& septē noctibus. Item septem graduū erat ascensus domus quā vidit Ezechiel.
Ettpe Machabæi mater cum septem filiis fuit comprehensa.

VI § Rursus in nouo testamento designat septuplex ecclesiæ status p septē
panes quibus salvator pauit quatuor milia homin̄, & p septē sportas plenas que ibi-
dem superauerāt. Sīl'r in typo ecclesiæ vnā vxorē successiū duxerunt septē fr̄s, p
quos denotant septē status. Ecōverso in Esaia septē mulieres, i. septē ecclesiæ vnū
ap̄shenderūt virū. i. dñm nostrū Iesum Ch̄m, dicentes: Panē nostrū comedemus
Anna quoq; prophetiā, id ē, ecclesia vixerat in p̄fensi seculo cū viro suo, s. Chri-
sto septē annis. Septem p̄terea ecclesiastici status annotant per septem diaconos
ab Apostolis electos, qui in vnaquaq; ecclesia, id est, dīereſi debēt esse quali oculi
ep̄orum. Significant enim per septem candelabra, & per septem angelos ecclesia-
rum, ratione bone conuerſationis & alti ministerij.

VII § In quolibet autē statubonos & malos fuisse figurat, quando Pharaō
in somno vidit septem boues puchras & crassas: item alias septem boues fēdas &
macie confectas. Itē, vīdit septem spicas formosas, & totidem tenues, deuorātes
omnem priorum pulchritudinem. Per boues & spicas intelligi possunt prudentes
& fatuq; virgines, in singulis ecclesiæ statibus existētes. Quocirca in vnoquoq; sta-
tu necessario fuit legū, canonūq; institutio & disciplina, adhibitio, ac sacroꝝ ad-
ministratio ad purgandā à fōrdibus ecclesiā, qm̄ infirmata est quē peperit septem
Hinc Ch̄fus de Maria septē eiecit dēmonia. Hinc septē qndā diebus comedebāt.
afflictionis panem, solennitatemq; tabernaculorū celebrabant per septem dies.

Et cum

Et cum adiuuisset deus leuitas, qui portabant archam domini, immolabant se- 1. Para. 15
ptem tauri & septem arietes: Dicitq; dominus ad Eliphas, & duos eius amicos. Iob. 42.
Sumite septem tauros & septem arietes, & offerte holocaustum pro vobis. Item Leui. 23
offeretis cum panibus septem agnos. E alibi: Mitte panem tuum super transeun- Ecclesi. 18
tes aquas, da partes septem, quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Por-
ro septem prælia sub lege completa concordant cum bellis contra peccata, & cū
aduersarijs ecclesiæ in plagiis eidem ecclesiæ infligendis per excusum septem sta-
tum inclusa persecutione Gog.

VIII § Septenarius præscripti & quāmplures alijs utriusq; testamenti coaptā
tur ad septem ecclesiæ status. Quorum primus est apostolorum. Secundus mar-
tyrum. Tertius doctorum. Quartus Anachoritarum. Quintus gratiæ & remissio-
nis. Sextus reformationis. Septimus status erit quietis temporalis usq; ad extre-
mum iudicium. Post quod sequetur status octauus, qui vocatur renumeratius,
quando deuenitur ad conspectum domini. Vnde in Leuitico: Qui ab immundi-
tia fluxus sanguinis sanatus fuerit numerabit septem dies post emundationem sui
die autem octauo veniet in conspectu domini. Et in fratribus, ouis, & capra cum ge-
nitifuerint, septem diebus erunt sub vbere matris suæ, hoc est, sub regula militan-
tis ecclesiæ. Die autem octauo, id est, in ecclesia triumphantie, offerri poterunt do-
mino. Ille etenim celestis status erit æternus, finem alium præter deum non habi-
turus. Cæteri vero terrestris ecclesiæ status tempore terminantur.

IX § Nimirum septem ecclesiæ status distinguit Apostolus & annotat his 1. Cor. 12
verbis. Posuit deus in ecclesia primū Apostolos, secūdo prophetas, tertio docto-
res. Deinde virtutes: exinde gratias curationū, opitulationes, gubernationes, ge-
neral languæ, interpretatōes sermonū. Equidē primū ecclesiæ statū significauit p
Aplos. Scđm scilicet martyru statū per prophetas, qui representant martyres, vt
in Luca. Hierusalem tu occidis prophetas, & lapidas eos qui mitunt ad te. Nam
martyres pariter vt prophetæ veritatis sunt testes. Tertiū statū Apostolus tangit
per doctores. Quartū per virtutes, quæ tempore Anachoritæ in ecclesia summ
observatae sunt. Quintus status est gratiæ, ideo p gratias curationū designatus.
Sextus aut̄ p opitulationes & gubernationes, quibus ad ecclesiæ reformatiōne de-
uenit. Tandē septimo ecclesiæ statui attribuunt generali languæ, & interpretatōes
sermonū quia tūc plenè intelligent scripture, ac illuminabunt hominū intellectus.
¶ c. 66 § 7 Octauū vero ecclesiæ statū Apostolus alibi exprimit, dicens: Deus dedit quosdam
Apostolos, quosdam prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem pastores &
doctores ad consummationem sanctorum, hoc est, ad cœlestem statum, quia erit
ecclesiæ octauus, & certaminis præmium triumphans.

¶ Quo quisq; tempore status ecclesiæ incepitus est atq; finiendus.

Caput VI.

Sequitur in Vbertino, qui ait: Expedit vt quilibet sequens status inchoetur Vbertinus
ante cessationē prioris status propter cognitionē statuū. Vnde primus ec-
clesiæ status inchoatus est in pluribus figuris veteris testamenti. In novo
autem testamento à nativitate Christi siue à spiritu sancti missione, vel in
Euangelio secūdum Matthæum ab humana Christi generatione, scđm Marcū à
Iohannis & Christi prædicatōe. Secūdum Lucam à sacerdotio Zacharia, cui de
Iohāne p curso facta est reuelatio. Scđm Iohāni euāgeliū à verbo trinitatis in-
carnato. In primo itaq; statu dextera dei plātauit vineā suam super filiū hominis,
Secūdus deinde status martyru incepitus est tpe Aploꝝ à Stephano prothomar-
tyre, vel à Ch̄i passiōe, vel à pria psecutōe Nerōis. Tertius doctoꝝ statuū tpe mar-
tyru, qm̄ Paulus doctor gētiū, Dionysius, Origenes ac alijs docuerūt gētes lōge aī
cōem statū doctoꝝ: qnetiā tpe aploꝝ ceptus videſ, quoꝝ lux lucebat corā homi-
bus. Status insup Anachoritæ cepit in Paulo primo heremita, in Anthonio, Ma-
chario, alijsve Anachoritis, q tpe tertii status vt pote tpe Hilaris, Ambrosii, Hiero-
nymi, alijsq; doctoꝝ floruerūt, vt ex legēdis eoz dephēdit, licet idē qrrus status
multiplicatus sit tpe Bñdicti & Roberti Cistertiensis, ac reliq; religiosorū. Quintū
postea statū inchoatus cēlet post mille à natali Ch̄i annos, sed eiusdē qnti statū esse
ctus cœ

Leui. 15

Leui. 22

Luca. 13. &
Matth. 23

Ephe. 4

Psalm. 79

Matth. 5

QVO QVISQVE TEMPORE STATVS ECCLESIAE

Etus cœpit inira tempora status, quando Gregorius magnus nō solum bona temporalia abundanter largitus est pauperibus, sed etiam stationes publicas clementer instituit, quibus peccatores indulgentias remissionesq; penitentiarum conserueretur. A temporē autem Bonifacij octauī haec tenus idem status maximo est in pretio, de quo inferius habebitur, qui status forte finietur in propinquaruina ecclesiastica dignitatis.

I § Eodem tandem quinto statu adhuc durante, præsens sextus status conformandæ ecclesiæ censetur inceptus contra insultum Antichristi: cuius præcurso

1. Iohann. 2. Thess. 2.

res, id est, multos Antichristos ecclesia in omni statu suo passa est. Quippe idem statu dudu ante sui inceptionē demonstratus est in reuelatione facta abbatii Ioachimo, qui sexti status exordium prænoscit fieri in renouatione euāgelicæ vita, quam plantauerūt Franciscus, Dominicus, & alij religiosi pauperes. Quinimō ipsi us sexti status incepio apparet in Augustini hæremiticæ regula, communem paupertatem iamdudum obseruantem. Augmentationē vero idem sumpsit à prædicatiōne & zelo multorum bonorum virorum, qui verbo & exemplo ecclesiam dominii sustentauerunt. Complementum tandem statu iste sumet in destructione meretricis Babylonicæ, quæ fiet in secundo aduentu Christi oris sui spiritu Antichristum interfecturi. Sicut dicitus legem veteris testamenti esse completam per primū Christi aduentum, atq; legalium obseruantiam esse extinctam per institutionem euāgelicæ legis. Hinc est q; septem statibus varijs fines varijs initia assignantur. Nam semper prior status paulatim decrevit, & interim status subsequens succreuit ac successione inoleuit.

II § Interdu plures personæ coetaneæ diuersos representat status. Aliquā do vna persona in se continuit typum plurium statuum, sicut Paulus qui fuit Apostolus, martyr, & doctor. Quilibet autem status reputatur incipi eo tempore, quo plures eiusdem status viri claruerunt. Ergo renouatio euāgelicæ vita, id est, sextus status iamdudum sub scētibus quinti status remissiū incepit. Non tamen inuestigari valet, quo puncto singuli status inchoantur vel terminantur, necq; spacia statuum sunt æ qualia, vt infra dicetur.

III § Frequenter autem duo statu simul concurrere vīsunt, sicut primus & secundus, quoniam ecclesiæ fundatio, & seminatio fidei, quæ in Apostolorum statu plātata est, non potuit fructificari absq; irrigatione, quæ designatur per sanguinis effusionem in statu martyrum. Hinc Apostoli fuerunt martyres, & conuerso martyres Apostoli, id ē, seminatores, ac testes fidei. Similiter tertius & quartus status simul concurrere cernebantur. Nam inter doctores, cœu ecclesiæ vineæ cultores, viguerunt nonnulli Anacharitæ, ac inter Anacharitas floruerunt plures doctores vt patet in chronicis plurium sanctoꝝ virorum, qui verbis, scriptis, cōcionibus, exemplis, & vita acrimonia, ex vitib; ecclesiastica vineæ surculos, superfluaſq; virgas amputauerūt. Eodem concursu quintus & sextus status nūc sortiuntur: postquam enim in quinto statu palmites vineæ fuerunt remissiæ, & extenſæ, vt abundantius crescerent, tunc necessarium fuit, vt in sexto statu palmites erigerentur, ac ligarentur, ne in condescensiū existentes nimirum in terra iacerent, & tandem putreficerent. Vbi nam in quinto statu incepit remissio rigoris catholici in quarto statu introducti, ibi necesse fuit adhiberi reformationem vita spiritualis, ne propter tepiditatem relaxatiōis, fides catholica periclitaret, seu penitus euanesceret, siquidem bonum paupertatis. Anno dñi. 1500. in ordinib; mendicab; renouatum, refertur ad sexti sigilli apertione.

Apo. 6
IV § Ex quo insuper Christiani abusi sunt indulgentijs & remissionibus in quinto statu admisisse, ideo ad sustentationem euāgelicæ vita erigitur correctius status sextus tempore Francisci, Dominici, cæterorumq; similiū religiosorum. Sed quoad ecclesiæ persecutionem, quæ in eodem statu cōtra clerū inualuit, idem sextus status cœptus est in Cæsare Frederico secundo cū suis cōplicib; ecclesiam dei atrociter persequente. Cuius adhuc mala cauda in persecutoribus cleri remanet usq; ad omnimodam ecclesiastica dignitatis extinctionem. Prætereas fuit synagoga, seu vetus testamentū, & ecclesia, seu nouū testamentū simul bellādo cōcurserunt

J.ca. 14. §. 3.
J.ca. 14. p. to.
J.ca. 15. §. 8.
J.ca. 14. in fi.
J.ca. 14. §. 14.

J.eo. §. 4.

J.co. §. 3. iſi.
& J.ca. 14. §. 5.

J.ca. 6. i prin.

J.ca. 9. in pri.

J.ca. 9. i prin.

J.ca. 9. & J.ca. 14.

J.ca. 7. in prin.

& J.ca. 43. §. 15.

J.ca. 10. i prin.

J.ca. 4. §. 9.

J.ca. 7. in prin.

J.ca. 9. i prin.

J.ca. 5. §. 9.

J.ca. 5. in prin.

J.ca. 11. i prin.

J.ca. 14. i prin.

J.ca. 15. §. 9.

J.ca. 5. in fi.

& J.ca. 16.

in prin.

J.ca. 9. i &

J.ca. 22. §. 6.

J.ca. 15. in fi.

J.ca. 9. i &

J.ca. 9. 6.

De fina. 2. re. sy.

de ad apt. li. 6

J.ca. 14. §. 9.

Videat Hierony. in vi-

taspatrum.

INCEPTVS ATQVE FINIEN. CAP. VI. Fo. XIII.

J.ca.15. §.19 rerunt à nativitate Christi usq; ad destructionem Hierosolymæ à Tyto factam,
J.ca.16. ita modo per aliquid tempus usq; ad deuastationem ecclesiæ, simul currunt quin
§.c.5. §.7. & tus status sive veteris malitiae (quæ membra ecclesiæ vitiosa sunt) & status renouati-
§.c.8. §.6. onis, ad præsens ex parte, tandem in fine sexti status integræ liter fiendæ. Vnde
J.ca.65. §.9. eosdem ambo status Sybilla uno oraculo comprehendit.

Gal.2. ac. 16
&.21. & Tho
q.10.3.art.4
ad.1.2.3

V. § Finē vero huius sexti & initii septimi status nemo assignare potest. Nam in Apocalypsi Iohannes prohibetur signare verba huius prophetiæ & ta-
men prius angelus Iohanni dixit: Signa quæ loquuta sunt septem tonitrua. Ex hoc
§.c.2. §.5. elicitor, qd anterior, vel generalior pars reuelationis significari præcipitur, sed
§.c.4. §.11. terminus & species prohibetur. Quicquid enim in sanctæ ecclesiæ initio latuit, si
§.c.49. §.9. nis continue ostendit. Et sic scimus sextum statum terminari in Antichristo ma-
§.ca.68. §.2. gno, cuius cauda durabit usq; ad interitum Gog, & suorum satellitū, sicut vetus
J.ca.7. §.7. testamentum in primo Christi aduentu habuit finem, caudā vero usq; ad destru-
§.c.5. §.8. tionē ciuitatis Hierosolymæ. Et si septimi status tempora & conditiones igno-
ramus, donec euenerint, eum tamen statum scimus certo futurum, & Antichristi
tempore incepsumiri, ac finiri extremo iudicio. In quo octauus status inchoa-
bitur perpetuo duraturus.

Apo.22

Apoc.10

¶ Quanto temporis spacio quisq; durat. Cap. VII.

J.ca.6. §.2 **V** Bertinus describit spacia temporum & statuum esse inæqualia & plu-
J.ca.9. in prin rum dispara. Cuius causa est in secreto dei, qui eadem tempora &
J.ca.10. in pri status distinxit pro sua diuina voluntate secundum diuersas gratia-
& J.ca.61. §.17 rum influentias, sicut & tempora septem & statum sunt inæqualia. Ait
J.ca.62. §.7 in fi. nanq; qd primus status, scilicet apostolorum, non diu durauit: diffusio enim fidei
§.ca.4. §.7 per apostolos in orbem vniuersum debuit esse velox instar lucis solaris, & fulgo
& J.ca.29. §.1 ris in vniuersa subito discurrentis. Nam qui emittit eloquium suum terra, velo-
citer currit sermo eius. Apostoli quippe fuerunt testes veloces, & oportuit eis
prædicare cito verbum dei, quod est lucerna pedibus nostris, & lumen semitis
nostris: mandatum quoq; nouum censemur esse lucerna, & lex Christi lux, qui ve-
nit in hunc mundum. Et quādiu ipse Christus in mundo fuit, lux mundi fuit,
postquā autem ad patrem transiit, constituit apostolos principes omnis ter-
ræ, vt essent lux mundi, qui accenderunt lucernam fidei & posuerunt super can-
delabrum, vt luceret oibus qui in domo, id est in mundo, fuit, & vt intrantes vi-
derent lumen veritatis. Quia nihil absconditum quod non manifestetur, neq; oc-
cultum quod non veniat in palam.

Psal. 147

Psal. 118. lite

ra Nun.

Prouer. 16

Psal. 44

Mat. 5

Luc. 8. 1t

Marci. 4

Luc. 12

1.Mach. 4

Luc. 11

Luc. 15

2.Reg. 22

2.Para. 28

Luc. 11

Psal. 17

Apoca. 6

I. § Et sicut olim ad reformandum altare prophanatum synagoga accedit
lucernas, quæ super candelabrum erant, vt lucerent in templo. Sic hodie mulier
in typō ecclesiæ ad diligenter quærendam dragmam deperditam, accendere de-
bet lucernam, quam apostoli super candelabrum posuerunt, vt pote in vniuerso
mundo veritatem fidei velociter manifestando. Huiuscmodi repentinam con-
versionem præuidit David in spiritu, dicens: Tu lucerna mea domine & illu-
minabis tenebras meas, in te enim curram accinctus & in deo meo transfiliam mu-
rum, dominus quidem promiserat se daturum David, i. Christo, lucernam & fi-
lijs eius omni tempore. Per filios intelliguntur apostoli, quorum lucernam deus
illuminavit, vt subito & late luceret. Vnde dicitur: Sicut lucerna fulgoris illumi-
nabit te. Et alibi: Tu illuminans lucernā meam domine. Quocirca in apertione
primi signaculi Christus habebat arcum, & exiuit vincens vt vinceret.

II. § Secundus deinde status, scilicet martyrum, propter confirmationem
fidei prope trecentis annis vel diuinius durauit, vt pote a prima Neronis persegu-
& J.ca.8. §.1. tione usq; ad ultimum Juliani apostatae perueritatem: Vel, à diuinitate apostolo
& J.ca.11. §.2. rum usq; ad primum, id est Nicenū, concilium, vel à passione Christi usq; ad
J.ca.12. in pri Constantinum, qui adeptus veritatis fidem, primus dedit pacem ecclesiæ, ab illo
J.ca.22. etenim tempore Christiani semetipos domino cōsecrarunt.

III. § Status postea doctorum cœpit à tempore eiusdem Constantini ad
fidem conuersi, qui ad Romanā sedem Sylvestrum instituit. Quo tempore aduer-
Dift. 15. c. 1. sus Arrianam hæresim primum generale concilium Nicenū celebratum est. Is
C tertius

QVANTO TEMPORIS SPACIO

tertius status sub Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo, Beda, Leone, Chrysosto-
mo, ceterisq; eximijs doctoribus viguit vſq; ad Iuſtinianum Auguſtum quādo
Christiana religio in toto fere orbe terrarum erat ſolidata, vel vſq; ad quintum
conciilium ſcilicet Conſtantinopolitanum, ybi hærefes ſunt extirpatæ, fidesq; ca-
tholica propagata, tunc enim christiani communiter incepert perfecte ſequi
Christum & vita crimoniam ſubire.

Dift. 15. §. 3

III. § Quartus status inchoatus eſt à tempore Pauli primi Eremitæ, Anto-
ni, & Macharij, ac aliorum anachoritarum, qui vna cum alijs pluribus christia-
nis perfecte Christum ſequentibus, omnia vendiderunt, & pretia inter egentes
distribuerunt iuxta ſaluatoris conſilium fugientes quoq; vanam gloriam in ha-
rem degerunt. De quibus ſcriptum eſt: Florete flores quaſi liliū, & date odo-
rem & frondetate in gratiam. Porro in eis verificatum eſt illud Apocalypſis: Mu-
liēr, id eſt ecclesia fugit in ſolitudinem, ybi habebat locum paratum à deo, vt ibi
pafcat eam. Et datae ſunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in defertum
in locum ſuum ybi alitur. Nempe ſpūalis contemplatio & cœleſtis conuersatio
ſunt quaſi duæ alæ, quibus fit à mundo ſeparatio & à carnalibus levatio: Itaq; ec-
clesia quarti status dicitur fugiſte myndana & volaffe in ſolitudinem. Hic ſtatus
quartus nequiuuit, ob vitæ austeritatē, longius durare, potiſſimū in malitia Aegy-
pti & aliarum circumiacentium regionum ybi talis rigore ſummopere floruit ad
horam. Sed ſecundum Ioačim profiendo decrevit. Nam fragilitas humana
carnis tam diſcilem ſtatut diu ſufferre nequiuerat: Inde ad crebras variasq; ſu-
perſtitiones & hypocrites deuenit. Quapropter ecclesia eo tunc ſuit oppreſſa à
Vandalis, Gottis, Longobardis, ac alijs inimicis. Imò multa regna christiano-
ſectam Sarracenicam fecuta ſunt, totq; calamitates eo tūc ecclesia paſſa eſt quod
Gregorius magnus credit in Homelia ſuper verbis iſtis: Erunt ſigna in ſole & luna.

§. c. 6. §. 1 pri.
I.c. 15. §. 2

V. § Ex p̄missis alijsve pluribus cauſis ille quartus ſtatus diſcileſ & rigo-
roſus eſt remiſſus & contra eius duritiem in ecclesia inducetus eſt ſtatus quintuſ ſa-
ciliſ & deſcenſiuſ, quoniam pro humanae imbecillitatis conditione multiuđo
christiani populi debuit benignorem atq; gratiorem habere ſtatut, qui noſtræ
infirmitati proportionabilior eſſet. Omnes equidem euangelij conſilium ſequi
& eſſe perfecti non potuerunt. Gratiouſ ergo ſtatus in ecclesia admiſſus eſt, que
plures homines facile ſufferrent, vt in eotermiñetur tempus plenitudinis gen-
tiū, ac etiam vt humana leuitas diu toleraretur, quo iuſtius iniuitatem eius iu-
ſtissimam deuſ citaret & condemnatet. Is quintus ſtatus (in cuius calce adhuc fu-
muſ) eſt iam in ſeptimo milenario à creatione mundi, & incepit quaſi à tem-
poſe Caroli magni, quando ecclesia in ſuis terris & membris ingenteſ à Gottis, a-
lijsq; rebellibus diuinationem paſſa & per ſectam Sarracenorum in pleriq; lo-
ci intercepta eſt: Romano imperio eo tunc diuifo, in occidentale ſcilicet regnū
& orientale. In quo quidem oriente idem quintus ecclesiæ ſtatus dūtaxat durauit
vſq; ad extinctionem christiani ibidem nominis, quādo tempore Federici ter-
tiij Mahometes Turcorum rex vrbē Conſtantinopolim plureſq; alias christia-
no-carnalitatem ſequentis. Nam ſicut in quinta mundi aetate synagoga per mu-
ltas aduerſitates fuit oppreſſa, ita ecclesia occidentalis, præ fertim circa dignitatē
ecclesiasticam, in quinto eius ſtatu ſuppremetur penitus, & tūc dicetur. Cecidit,
cecidit Babylon illa magna. Hoc fieri futuro tempore Antipapæ & ſui imperato-
ris, quādo ecclesiæ infligetur ſecūdum vae & omnino ruet ſtatus ecclesiasticæ di-
gnitatis, de qua ruina dicetur infra.

I.c. 13. §. 9

I.c. 68. §. 8

I.c. 14. §. 15.

& c. 19. §. 8

I.c. 13. §. 8

I.c. 61. §. 3

De electio-

I.c. 1. §. 1

J.ca.17. §.17 tatur, donec in eodē statu prolixo cōpleteatur plenitudo gentiū & numerus electo
J.ca.29. §.3 rū: vel potius, donec impleta fuerit mēsura malitiæ. Rursus de inchoatione & du
§.c.6. §.5 ratione sexti status ecclesiæ reformatæ nihil certi habemus, vt dictū est. Finis
J.ca.44. §.8 aut eiudem commonatur in futuro magni Antichristi aduentu, quando fiet
§.c.6. §.5, & tertia. i. vniuersæ fidei catholicæ ruina. Spacium vero temporis vsq; ad Antichri
J.ca.9. §.7 stum est nobis penitus incertum, licet suus aduentus sit certus.

VIII § Septimus demū ecclesiæ status incipiet post secundū Christi aduen
tū, quādō spūs oris sui interficiet Antichristū, & finietur in extremo iudicio. Sed
J.ca.56. §.4 quanto tēpore sit duratus, latet: tametsi Ioachim arbitratur eum modico spa
cīo duraturū, sumpit proculdubio sui arbitrij occasionem ex verbis Christi, di
centis: Et nū breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter
J.ca.16. §.4 electos breuiabuntur dies illi. Vbertinus autem existimat, quād ille futurus septi
J.ca.62. §.11. mus status, qui erit inter Antichristum & extremum iudicium, tantum temporis
§.c.1. §.10. & spacium continebit, quo totus Israel duodecim tribuum, vna cum omnibus gen
§.ca.42. §.1. tibus, ad Christum conuerti valeat. Illud nanc̄ tempus per gradus crescit à mane
J.ca.9. §.1. id est à sui initio, vsq; ad meridiem, id est ad summum eius, quia eotunc fiet sum
mus status, qui erit inter Antichristum & extremum iudicium, tantum temporis
spacium continebit, quo totus Israel duodecim tribuum, vna cum omnibus gen
tibus, ad Christum conuerti valeat. Illud nanc̄ tempus per gradus crescit à mane
id est à sui initio, vsq; ad meridiem, id est ad summum eius, quia eotunc fiet sum
ma ecclesiæ militantis perfec̄tio, ex quo totus orbis ad fidem conuersus summis
virtutibus clarescat, deinde per gradus iterum deficiet. Inuocabunt enim nomen
Baal mane vsq; ad meridiem. Postea decrescat à meridie vsq; ad vesperam, id est
ad noctem iniuitatis.

IX § Hinc scriptura inquit: A mane vsq; ad vesperam immutabitur tem
pus. Et: Qui habitant domus luteas, terrenumq; habent fundamentum, consu
mentur, & velut à tinea de mane vsq; ad vesperam succidentqr, & in æternum
peribunt. Iterum: Dum adhuc ordirer, succidit me de mane vsq; ad vesperam si
nies me. Siquidem in calce septimi status homines ad tantam iniuitatis vespe
ram peruenient, quod vix inueniat fides in terra, prout aperte dominus ostendit,
dicens: Cum venerit filius hominis, vt pote ad extremum iudicium, putasq; in
inueniet fidem in terra. Vnde elicitur quod mundus in sui fine malis moribus &
superstitionibus laborabit, ac in malitia vsque adeo abundabit quod Christus do
minus, prope sua iustitia compulsus, ad extremum iudicium sit venturus. Tunc
J.ca.62. §.5 demum erit mundi ruina vniuersalis, de qua infra capitulo finali.

De comparatione septem dierum ad septem status ecclesiæ. Cap. VIII.

Tho. de opib.
b.6. diez. i Ep̄tem status ecclesiæ coaptantur dinino operi septem dierum formatio
p.9.67. vsq; nis scilicet mundi, vti copiose declarat Vbertinus: Haec quidem sunt feriae
ad q.75. ex clusive. domini sanctæ, quas celebrare debemus temporibus suis. In veteri nanq;
§.c.5. §.1. & testamento tanquam super faciem abyssi, scripturarum erant tei. ebræ &
§.c.10. §.4 obscuritates carnalis intelligentiæ, spiritualisq; ignorantia. Quamobrē in primo
§.c.11. §.5 ecclesiæ statu ortus & natus est Iesus lux mundi. Nam dies primus erit nobis cele
§.c.13. §.8 berrimus, sanctusq; & venerabilis, quia dies clangoris est & tubaz. i. sacraze scri
pturarum. Eiusdem ēm̄ diei primi. i. Christi doctrina & fides illuxit orbi, diui
nit̄p; lucem fidei à tenebris synagogæ, & ab errore gentilium.

I § In die altera oblati sunt vituli de armento duodecim, nam per opera
tionem duodecim apostolorum, ac per acrimoniam cæterorum martyrum in
cepit secundus ecclesiæ status, quando factum est in ccelo, id est in ecclesia militi
te, firmamentum patientiæ & constantiæ martyrum. Propter quod desideria vi
tae supernæ diuisa sunt quasi infinita à finitis desiderijs præsentis vitæ transi
rix, tanquam aquæ superiores ab inferioribus.

II § Deinde tertio die mēsis septimi filij Israel obtulerūt vitulos vndecim,
J.ca.7. §.3 per q̄s denotant̄ doctores. i. vndecim stellæ que adorauerūt Ioseph. i. Christum
quē doctores doctrinis sanis coluerūt. Ad hoc facit quod vndecim discipuli abie
runt in montem. s. altæ intelligentiæ, & videntes Ielum, adorauerunt cū. Ad pro
positum, in tertio ecclesiæ statu cōgregata. i. sequestrata, sunt aquæ infidelū tē
pore & opere Constantini, qui palatium Lateranense ac Romanā vrbe, omni
umq; Italiae & occidentalium regionum prouincias successoribus beati Petri af
fignauit, priuilegium quoq; dedit, vt sicut Romanus imperator esset caput totius
§.c.63. §.4 mundi

DE COMP. VII DIERVM AD VII STATVS EC.

- Gene. 1** mundi, sic Rosianus pontifex caput omnium ecclesiarum. Eo tunc ecclesia ap- I.ca.15. §.7.
paruit arida, i. secura ab ulteriori effusione sanguinis, & terra, i. ecclesia germi- & I.c.19. §.3
nauit herbam virētem scilicet doctrinā spiritualem, & ligna pomifera docto-
quoque semen manet super terrā.
- Gene. 1** III. § Poste die quarto (quando deus fecit luminaria & stellas) obtulerūt vi- I.ca.15. §.7.
tulos decem. Sic Ioseph suis fratribus addidit asinos decem qui subucherent ex & I.c.19. §.3
omnibus diuitijs Aegypti, & totidem asinos, triticum in itinere panesq; portā-
tes. Siquidem in Aegypto tempore quarti ecclesiæ status, anachoritæ tāquam lu- I.ca.13. §.3
minaria fulgere coperunt in celo, i. cœlesti vita, contemplatiua fuit sicut sol, a- I.c.12. §.2
etiuia sicut luna. V el per duplēcem maiorem lucē denotatur vtraq; prelatio, seu De maio. §.6
maioritas, scilicet spiritualis & secularis, quæ p̄fuerūt Anachoritæ & ceteris de- obed. c.fo.
uotariis tanq; stellis in h̄yremo fixis, vt lucerent super terram. Isti quidem in ma- §.eo. §.2 &
nibus suis habebāt lucernas ardētes, id est, in operibus iustis bona exēpla, & ac- I.c.16. §.5
cenderūt lucernas ac posuerūt eas super candelabrum, vt lucerent oīnibus qui in
domo, id est, in mūdo erāt.
- Nume. 29** IV. § In quinto præterea die, hoc est, in præsenti statu quinto, deberēt of- I.c.11. §.4
Luce. 17 ferri vituli nouem, sed nouem vbi sunt. Nam oblationes Christifidelium hodie ra- I.c.10. §.4.
rescunt, non de auro vel argento, sed de munitissimo ære fiunt in mente semina. I.c.26. §.12.
Neq; offerunt decem, quia plures decimas tollunt laici, quoniam ecclesiastici plu- I.c.12. §.5
res expenduntur in viis meretricantium, quām indigentium pauperum. Porro I.c.12. §.5
huius quinti status monstratur leitus ferreus nouem cubitos habens longitudi- §.c.7. §.8.
nis. V el potest dici quid in initio huius status, aquæ produxerunt reptilia & vo- in fine.
latilia, quibus deus dixit: Crescite & multiplicamini & replete aquas maris, auesq; I.c.14. §.9
multiplicantur super terram. Nam quamvis vita monachorum in quarto statu
fuerit sanctior & clarior, in quinto tamen statu est fecundior. Non solum enim
volatilia, id est, religiosi contemplatiui, & reptilia, id est, clerici seculares, com-
p̄mixti gentibus seu laicis veluti pisces aquas maris, in ecclesiæ abundant, sed etiam
monasteriorum & templorum numerus in christianorum terris non facile com-
prehenditur. Sed hoc die & statu quinto munda & immunda animalia sunt pro-
ducta, & modo in fine eiusdem quinti status & ad vesperam quinti diei immun-
ditia super immunditiā inundat. Idcirco huic diei & statui quinto reseruatur Le- §.c.1. §.9.
Leuiathan. uiathan, vt si fiat in deuorationem quibus deus deus velit & quando velit. Ma- & §.c.10. in
4. Esdr. 6 ledictus est autem dies in q̄ suscitatur Leuiathan. Ecce nostrū iam tempus quin- prin. & §.c.
Iob. 3 ti status nūcupat scriptura maledictum. Nam in die ista visitabit dominus super 19. §.ii. in fin.
Esaiae. 27 Leuiathan serpentem vectem, i. ducem per malitiam, & serpentem tortuosum id est, nō vollem per blandimentū.
- Nume. 29** V. § In sexto deinceps die offerebantur olim vituli octo, ad figurādum q̄ I.ca.5. §.9.
2. Par. 29 in sexto statu ecclesia foret expianda & renouanda. Sacerdotes namq; ingressi te- & §.c.10. in
plum domini vt sanctificaret illud, extulerunt omnem immunditiam quam intro repererant & asportauerunt, expiaueruntq; templum diebus octo. Quippe prin. & §.c.
in sexta creatōis die producta sunt irrationalibilia scilicet iūmēta reptilia & bestiæ 19. §.ii. in fin.
Gene. 1 Nunc quidem in fine quinti & excursu sexti status ecclesiæ, in undauerunt iūmēta per luxum carnalium illecebrarum, item reptilia per auaritiam terrenorum I.c.16. §.6
transeuntium, item bestiæ per vastum superbiæ, & per inhumanitatem inuidiæ, I.ca.40. §.1
dum enim superbit impius, incenditur pauper. Et tamen simul cum illis irrationabilibus creatus est homo ad imaginem dei, id est, cœtus electorum ad voluntatem dei rationabiliter viventium, vna cū muliere Eva, id est, ecclesia ex ipso for- §.3
mata, siquidem ecclesia potissime formatur & constat ex electis christianis, tam- I.c.16. i prim
etsi in se membra frequenter reproba contineat. Is vero cœtus electorum pre- §.ca.5. §.2.
est bestialitatibus & carnalitatibus terrestribus, quas in sepiō reprimit, & in qua- & §.c.9. §.1.
tum potest in alijs prohibet. §.ca.6. §.4
Nume. 29 VI. § Septimo tandem die offerebantur vituli septem, vnde septimus ec- & §.c.14. §.
clesiæ status adoptatur sabbatismo septimæ diei, qui erit benedictus & sanctifica- 14.
tus ac liber ab omni opere seruili, fruens requie temporali, ac pace quæ exuperat §.c.9. §.7.
omnem sensum, hic est sabbatismus qui relinquitur populo dei. Demum subse- I.c.70. §.1
quetur

queritur octauus & cœlestis status, quando omnia vniuentur deo. In cuius figuram die octauo mensis septimi non siebat aliquod opus seruile, sed offerebatur vitulus vnu in holocaustum & odorem suauissimum domino. Hinc ecclesia solet celebrare octauas maiorum festorum. Dies quidem octauus erit celeberrimus atq; sanctissimus, & erit sabbatum, id est requies sempiterna.

Hebre. 4
Num. 29

§.c.8. i. si. &
§.c.9. in si. &
§.ca. 17. §.17

¶ Quomodo ecclesiæ status assimilantur septē mudi ætatibus. Cap. IX.

V emadmodum Macrocosmi ac etiam Microcosmi generatio, dura

35. q. 4. c. L.

§.c.7. in pri

Q uæ septem ætibus finit, ita ecclesiæ militantis excursus tot statibus, inæ quali tamen tempore, terminabitur. Quælibet autem mundi

ætas distinguitur per certos terminos propter magnalia quæ illis temporibus contigerunt. Prima ætas ab Adam propter creationem mundi, & durat vsque ad Noe, à quo propter aqua diluvium secunda ætas calculatur vsque ad Abraham, qui institut circuncisionem, ob quam ab eodem patrarcha vocatur tertia ætas vsque ad Daud, ob cuius regalem vñctionem tunc incepit quarta ætas vsque ad Babyloniam transmigrationem, à qua computatur quinta ætas propter filiorum Israelliberationem, & durat vsque ad Christi prium aduentum, à quo denominatur sexta ætas propter humani generis redemp

§.c.6. §.1. &
§.eo. §.6

pñonem. Septima tandem ætas incipiet à secundo Christi aduentu, quando, extinto Antichristo, reformabitur ecclesia, & durabit eadem septima ætas vsq; ad

vitam resurgentium.

I § In prima itaq; ætate ab Adam vsq; ad Noe, iuxta euangelij descriptio-

nem, fuerunt generationes decem, & secundum Orosum, qui sequitur septuaginta

ta interpres, vsq; ad diluvium fluxerunt anni. 22. 42. Sicut autem in eadem pri-

ma ætate, occiso Abel, & ei Seth substituto, genezatio Cain fratricidæ segregata

est à generatione filiorum dei, in quibus synagoga est instituta, sic in primo ec-

§.c.10. §.2
§.c.8. §.5. &
§.ca. 17. §.1.

clesiae statu peruersa generatio synagogæ, quæ occidit Christum, separata est à

filiis dei, in quibus sancta ecclesia constituitur.

II § Secunda ætas à Sem vsq; ad Abraham similiter cōtinet generationes decem, anni autem. 942, lapsi sunt à diluvio vsq; ad nativitatem Abrahæ, & sicut

in initio eiusdem secundæ ætatis per Noe fabricata est arcta, in qua semen electū

à diluvio præseruaretur, quo exiccato archa in altum leuata super montes altissi-

§.c.11. in pri

mos requieuit. Sic in secundo statu, postq; per apostolos fabricata fuit ecclesia, in

§.eo. §.4. &

ea semen martyrum est saluatum. Ipsa quoq; ecclesia per fidem & patientiam eo

roundem martyrum, sanguinem suum innocentem deo immolantium, est eleua-

ta & dilatata, quæ de seipsa apud prophetam ait: Misit, s. dominus protector me

us de summo, & accepit me & assumpit me de aquis multis, eripuit me de inimi-

cis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me & eduxit me in latitudinem & saluā

me fecit. Nempe ecclesia requiescit super montes cœlorum, diluvio tyrannorum

exicato. Deus enim dirupit petram & fluxerunt aquæ, abierunt in sicco flumina,

& eduxit populum suum in exultatione & electos suos in lætitia.

III § Tertia ætas habet septem generationes à nativitate Abrahæ vsque

ad Aram, quando Moses eduxit populum Israel de Aegypto, & continet an-

nos. 505. In ea subuersi sunt Sodomitæ in mari mortuo, Aegypti in mari ru-

bro, deleti Choræ, Dathan, & Abyron, cæteriq; schismatici de filiis Israel, ac po-

culo eo tunc data est lex. Similiter in tertio ecclesiæ statu populus Christianus

per martyria eductus est in terram pacis. Luxuria deniq; mundi & idolatria

gentium in Christi ac martyrum sanguine est submersa, plurimi schismatici & hæ-

retici ex ecclesia eotunc reieoti, legesq; ciuiles & principum constitutiones con-

ditæ sunt vna cum patrum canonibus, quas de cætero vim legum habere lustini-

anus Cæsar decreuerat.

III. § Quarta ætas continet pariter septem generationes & annos. 479. Mat. 1.

ab exitu populi Israel vsq; ad templi perfectionem sub Salomonem. In qua ætate Paral. 16

pri. co. 9

David, eiectis Syris & Philistæis, cæterisq; hostibus, ac ædificata Hierofo-

§.eo. §.2. &

lyma, diuinum cultum per psalmodiae iubilum ampliauit, quem super excelsa

§.ca. 10. §.4

sua deduxit vñctor in psalmis canentem. Simili modo in quarto statu per Iusti-

Mat. 1.

Luc. 5

Exo. p totū

Gene. 19

Exod. 14

Num. 16, 26

QVOMODO EC. STATVS ASSI. &c.

Anth. Spec. nianum extirpati sunt Arriani & Græcia, Aphrica & Longobardia, tandem ex §. ca. 4. §. 3.
hist. pt. 2. ti. Hispania, eotūc ecclesia est eleuata & totus pene terræ orbis fide catholica im- & §. ca. 17. §.
12. c. 5. pto. butus. Interim p Gregorii, ceu altez David modificatus est catus diuinus, offi- II.
 ciumq; ecclesiastici ordinatū.

Mat. 1. V § Quinta ætate ab ædificatione templi vsq; ad eiusdem restorationem Anth. 2. pre-
 post transmigrationē Babylonis fuerunt quatuordecim generationes & anni hysto. ti. 12. c.
 D. XXII. Interea decem tribus Israel, ob idolatriam suam, p Assyrios debella- 3. §. 5 & 6.
 ti sunt, postea Iudea & Hierusalem p Chaldaeos destruncta, populo tandem Iuda & §. 10
 in terram suam restituto. Nec vterius in eis pullulauit spina idolatriæ sicut an-
 tea. Pariformiter in quinto statu ecclesia modo quasi senuerit, habet namq; æta- J. ca. 14. §. 3.
 tis plurimos dies, cunq; operiatur vestibus scilicet cæmoniarum, tamen nō ca- §. ca. 4. §. 6.
 lescit in charitate dei vel proximi. Quocirca ob debilem populi fidem, ecclesia & §. co. §. 7.
 orientales p Sarracenos sunt expugnatae. Latina insuper ecclesia per Gottes & §. ca. 7. §. 5.
 Longobardos, eotunc Paganos siue Arrianos fere deuastata erat. Per Carolum & §. ca. 41. §.
 tamen recuperata, nec postea idola priorum hæresum in Latina ecclesia inuale 4.
Anth. 2. pt. rūt, licet aliquantū per pullulauerit cæcitas Manichæorum & Waldensiu, nec nō J. ca. 16. §. 7.
hist. ti. 14. c. 1. §. 6 & secta Viclefistarū, de qua infra.

3. Regū. 1. VI § Sexta ætas à præfacta restauratione templi vsq; ad nativitatem Christi J. ca. 14. §. 12
Mat. 1. sti concluditur similiter quatuordecim generationibus & quingentis decem annis. Et sic secundum Orosium à creatione mundi vsq; ad Christū fluxerūt 5200. J. ca. 14. §. 12
 anni. Sed secundum calculationem Hebraicam sunt dūtaxat 4107. anni. Iohannes & §. ca. 6. §. 4
 vero Parisiensis in suo de Antichristo tractatu, p astronomycam inquisitionē titutur probare, à creatione mundi vsq; ad Christi baptisimū præcise quinq; millia & §. ca. 16. §.
 annorum fluxisse. Et sicut eodem sexta ætas, reiecta carnalitate synagogæ & ve- 4.
 rustate prioris seculi, id est, primi status generalis, terminata est p primum aduen- & §. ca. 60. §.
 tum Christi in carne, sic sextus ecclesiæ status inceptus in Francisco vulneribus §.
 & cruce Christo configurato, expulsa ecclesiastica pueritate, & vetustate repro- §. ca. 19. vsq;
 borum Christianorum, finietur p secundum Christi contra Antichristum aduen- ad. c. 28.
 tum, & sicut synagoga in quinta & sexta ætate pluribus malitijs se inuoluit, ideo Ita modo in quinto & sexto statu ecclesiastica mēbra vitiis moribus laborant. Idcirco aduersitates patiuntur, & indies ampliores plagas expectare habēt, donec §. c. 35. §. 1.
 Chrūs ecclesiam pueram cū suis legibus, qbus iam abutit reformatuerit, & euangelicum statū reduxerit. Tūc tandem Abifac virgo speciosa, i. ecclesia reformata, & §. co. §. 5 &
 quæ Ergo est sine macula, calefacit regē scilicet Christū cū charitate pfecta, J. c. 13. §. 6
 quia cultus ecclesiæ erit deo placitus & dilectus.

3. Regū. 1. VII § Septima & huius seculi ultima ætas incepit à natali Christi quando & §. c. 6. in pe.
J. c. 10. i pri. diuina proles humiliabatur, vti Sybilla est vaticinata. Eadem septima ætas cen- & §. c. 47. §.
& §. ca. 60. §. setur quasi decrepita mundi senectus, in qua amplius labor est & dolor. Quod enim 8. & J. c. 67.
Psalm. 86. senescit, prope interitum est. Hæc septima ætas non comprehenditur aliquo ge- in prim.
Hebr. 8. nerationū aut annorum numero. Quamuis à Christi nativitate vsq; ad præsens §. co. §. 5
Daniel. 12. tempus fluxerint anni 1519. durabit tamen ætas eadem vsq; ad extremum iudicium, 1. c. 17. §. 14.
 cuius euentus est certus, inter uallum autem temporis incertum, & soli deo §. c. 7. §. 4.
 cognitum, quoniam conclusi sunt, signatiq; sermones vsq; ad tempus pfinitum. & §. ca. 53. §.
 Idcirco illa septima ætas nullo temporis spacio dimetiēda est. Continet quidem 15.
 septem status, quorum sex primi sunt discordia & laboris, septimus erit pacis & §. c. 6. §. 5
 requieci. Is figuratus est in sabbatismo, vt superius ostenditur, & initiatu est q- §. ca. 8. §. 6.
 dammodo à sabbato quietis domini in sepulchro, continens pacem, & requiem & §. c. 66. §. 1
 animarum beatarum, qua multi deuoti homines mundo mortui fruuntur in P- §. c. 22. i pri.
 senti, q; spiritu gaudent in domino, nihil transitorij curantes, vt de eis verifice- §. c. 8. infi.
 tur illud scriptū: Beati mortui qui in domino moriuntur, ammodo iam dicit spūs & §. c. 66. §.
 vt requiescant à laboribus suis. Demum post extremum iudicium idem quietus 10.
 status plene complebitur in vita sempiterna.

¶ De distinctione septem statuum in species: In primis de statu ec-
 clesiæ primo qui dicitur feminatus. Cap. X.
 Quamuis

QUAMVIS impossibile fit vnicuiq; statui dari certum iniſum vel ſinem, vt ſupra ſexto capitulo: tamen quo tempore effectus cuiuslibet ſtatus potiſſimum inualuit, deſignari poteſt. Primus itaq; ſtatus, vtpote fun danda ecclieſia primitiuꝫ, vicit diabolum, & repreſentatur per ecclieſiam Ephesinam, & ſuit tempore apoftolorum, quando euangelium eft pdi catum per vniuersum orbem, & verbum dei in tota terra ſeminatum. Scriptum eft enim: Diſſeminabitur verbum dei per vniuersam regionem. Nam apoftoli exierunt ſeminare bonum ſemen in agro ſuo, quod maius omnibus oleribus creuerat. Seuit quondam Ifaac in terra illa, & inuenit in ipſo anno centuplum. Vide repentinam ecclieſe plantationem, ſicut & fructus eiusdem plantationis ſeu effectus generalis euangelizationis cito diſſulſus eft p vniuersum Romanum imprium: cui eo tpe ſcilicet Constantini caſar is diuina prouidentia cūctus pene orbiſ obtemperauit, quo facilius, velociusq; vnius regiſiuſſu, ad totius mundi limites & gentes incrementa fidei ſtatim puenirent. Similiter ecclieſe restauratione ſeu reformatio repente fieri.

I § Tum poſita ſunt, quae expectabat Abraham funda menta ciuitatis, cuius artiſex & conditor deus, & cuius funda menta ſunt in montibus sanctis. Si qui denapoſtoli cēſentur eſſe grandes & pretiosi lapiſes poſiti in tēpli fundame nō, quod iecit Salomon, id eft, Christus, vt aedificaret domum dei. Id funda mentum apoftolorum & prophetarum Christus ſummus angularis lapis ſuper ſeipſum poſuit, tanq; ſupra firmā petram. Illius deniq; ciuitatis, id eft, ecclieſe murus ha bet funda menta duodecim, & in iſpis duodecim nomina, duodecim apoftoloz & agni. Nā ſicut Moyleſ in primis elegit duodecim trib⁹ Iſrael, & ſeptuaginta duos ſeniores, ſic Christus ad prium ſtatum elegit duodecim apoftolos, & ſeptuaginta duos diſcipulos, quos ad p̄addicandum p̄uifit. Iſta miſſio, in primo ecclieſe ſtatu facta, olim figurata eft, quando filii Iſrael mense primo profecti ſunt de Ramaffe, id eft, de turbida commotione mundi vſq; ad mare, quod eft ad vi ta amaritudinem, & veneſt in Helim, quod interpretatur arietes, vbi erāt duodecim fontes aquarum & palmae ſeptuaginta. Per arietes deſignantur homines: per duodecim fontes aquarum, apoftoli duces Christiani gregis fluentes Chriſti doctrina, p ſeptuaginta palmas cæteri diſcipuli, p quas palmarum arbores extenſae ſunt atq; fructiſicatae.

II § Hic prius ſtatus ſuit innocentia & (vt ait Sybilla) illuſtratus in aq;. Nam eft dealbatus p baptiſtum, ideo deſignatur per equum album. Apoftoli enim cæteri q; diſcipuli baptiſtum & reſurrectionē Christi p̄addicauerunt. Hinc dicitur: Ecce equus albus, & Christus qui ſedebat ſup illum habebat arcū. Scilicet iuſtitia, & data eft ei corona eterne retributiōis, & exiuit à patre, vincens morte ſua diabolum, vt vinceret gentes inſideles per diſcipulorum contionem, vt etiā ſua diabolum, vt vinceret gentes inſideles per diſcipulorum contionem, vt etiā diuidereſt synagogam ab ecclieſia. Placuit enim deo per ſtultitiam p̄adicationis ſaluuſ facere credentes: quoniam Iudæi ſigna querunt, & græci ſapientia mun danam. Sed quæ ſulta ſunt mundi elegit deus, vt confundat ſapientes, & infirma mundi elegit deus, vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit deus, & ea quæ non ſunt vt ea quæ ſunt, deſtruueret, vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius.

Aliter, J.c. 66 **III** § In primo deniq; ſtatu ſecundū Hieronymum cōpletū eft illud pro pheticum: In omnem terram exiuit ſonus eoꝫ, & in fines orbis terræ verba eo rum. Et dictum ſaluatoris. Vbiq; p̄dicatum fuerit hoc euangelium in vniuer ſo mundo, tunc veniet consumatio.

J.ca. 62. §. 8. **IV** § Præterea in iſto primo ſtatu incepit ecclieſia primitiuꝫ, q; ſuit deſignata p caput aureū in ſtata quam vidiſt Nabuchodonosor, q; a habuit mēbra vir tuofiſſima: I pſa tñ primitiuꝫ ecclieſia nō nullas paſſa eft aduersitates, inter quas po tifſimafuit Iudeoꝫ emulatio tanq; prima ecclieſe pſecutio. Apoftoli naq; euā gelicā & ſpūalē vitā docētes, cōtra literalē & carnalē ſcripturā intelligētiā c on trāq; priſcas eog; cæremoniās dimicātes, synagogā rebellē habuerūt, ſiquidē ve teres cæremoniāe à Iudæis carnaliter intellectæ p apoftolos ſpūaliter fuerūt ex

Apoc. 2.

Acto. 13.
Matt. 15.
Lucæ. 8.
Gene. 26
Leo in ſer.
de fan. Pe-
tro & Paulo

Heb. 11
Pſal. 86.
3. Reg. 5.
2. Para. 5
Ephe. 2.
Lucæ. 6.
Apoc. 21
Ezech. 8.
Exo. 24
Num. 11.
Marci. 6
Lucæ. 10
Exo. 15. i fl.

Apoc. 6

Iohan. 16

1. Corinth. 1

Pſalm. 18
Matt. 26

Daniel. 2

C 4 posita,

DE STATV SECUNDO QVI DICITVR &c.

Acto.8 posita. In quo confluxu Iudei ad tempus obtinuerunt. Illo enim tempore facta est p[ro]secutio magna in ecclesia qua erat Hierosolymis & omnes discipuli vel Christiani dispersi sunt pro regiones Iudee & Samariae, p[er]ter Ap[osto]l[us]. Talis vero dispersio fuit seminatio euangelij & fideliū multiplicatio. Siquidem d[omi]n[u]s ad discipulos inquit: Cum p[re]seuent[ur] v[er]o in una ciuitate, fugite in aliam. Oportet em[en]t[ur] & alijs ciuitatibus euangelizari. Tandem & ipsi Apostoli de Iudea sunt expulsi. Iudeos tamen ecclesia demum vicit, malitie eorum cedendo, & in gentibus fidem Christi erigendo. Unde & factum est vulnus suum ac pessimum in homines qui habent characterem bestie, scilicet Iudea, resistentes fidei Christi, quoniam Iudei per Romanos, Tito & Vespasiano vindicibus, destructi sunt in multumque vniuersum dispersi ac a deo reprobati, quod est vulnus pessimum.

¶ De statu secundo qui dicitur irrigatiuus.

Caput XI.

Vinea domini est vniuersa ecclesia, que ab Abel iusto usque ad ultimum iustum in fine mundi prouentus plantatur: & quod sanctos profert, tot palmites mittit. Et quum ecclesia ita plantata sanguine Christi germinasset, creuit in vineam latiore humilis statura, & fructificauit in lynes ros palmites, quos extendit ut irrigaret eam, que in terra bona est plantata, hi palmites sunt martyres, quorum sanguine ecclesia irrigata est. Erat enim anima eorum quasi ortus irriguus, atque fons ascendens est terra & irrigans vniuersam superficiem ecclesie. De quibus martyribus tanquam veritatis nuntiis saluator inquit: Hierusalem tu occidis & lapidas eos qui mittuntur ad te.

Ezech.17 Gene.2 Matthe.23

Exodus.15

Esa.58 Hiere.31

Apo.2

Luc.23

¶ Porro diabolus videns quod fidem Christi per Iudeorum & mulierem impedire nequirit, excitauit tyrranicas persecutions, quarum medio fidem catholicam extinguere natus est. Et illa irritatio sive probatio ecclesiae nuncupatur secundus status, & est martyrum ac designatus in ecclesia Smyrnæ & per equum ruffum tanquam sanguinolentum, quando nigrum conuersum est in rubrum, utpote quando predicata est Christi passio, qua martyres ad patienter sustinendas aduersitates inducti sunt, atque conati extinguere & extirpare in orbe pagorum idolatriam. Eisdem martyribus idolorum cultores vehementer restiterunt. Vnde occasio sumpta est persecutionis. Nam post primam Neronis tyrannidem fideles inter gentes sunt dispersi, ubique fidem Christi annuntiantes, diversis insuper penitentiis, ut in eis completum sit illud Apocalypsis: Et exiuit alius equus rufus, id est, tyrranides, & diabolus sedebat super illum; datum, id est, permisum est ei, ut sumeret pacem de terra: quia terreni homines persecuti sunt spirituales, & ut inueniunt se interficiant, & datus est illi gladius magnus, id est, permissione sunt magnae persecutions.

Exo.4.cum De his pulchre Ludo- nicus Vuni- & Maximiniano, nona à Maxentio, ultima sub Juliano. Sed sancti per fidem violdi de mons regna. Et licet in occisione gladij mortui sunt, tamen sua morte multo plus regali, qui res infideles, quam in vita eorum ad fidem conversti sunt, unus equidem iustus mortuus condemnat plures impios viuos. Osta enim sanctorum etiam post mortem graphis. 12. prophetant: quia fulgent iusti, & tanquam scintillæ in arundinetu discurrent. Iu[nctu]s ponit persecutio- fudit phialam suam in mare, id est, in amplam paganorum regionem, quando ec- clesia tempore martyrum passa est amaram persecutorum crudelitate. Et factus est sanguis tanquam mortui, & omnis anima viuens scilicet mundo, mortua est in mari: quasi diceret: Martyres non sunt vere mortui, sed anima persecutoris (quae vixit mundo) vere mortua est, morte videlicet æterna, quia deus non vult, introit enim inuidia diaboli,

Prouer.10 Apo.16

¶ in infidibus suis capti sunt iniqui, de quibus scriptum est. Et secundus angelus es- t[er]no. 10. fudit phialam suam in mare, id est, in amplam paganorum regionem, quando ec- clesia tempore martyrum passa est amaram persecutorum crudelitate. Et factus est sanguis tanquam mortui, & omnis anima viuens scilicet mundo, mortua est in mari: quasi diceret: Martyres non sunt vere mortui, sed anima persecutoris (quae vixit mundo) vere mortua est, morte videlicet æterna, quia deus non vult, introit enim inuidia diaboli,

Ita secundum

J.ca.27. §.7 III § Iste secundus status vna cum superiori primo statu in se continet initium ecclesiæ, vtpote primitiua ecclesiæ designata p caput de auro optimo, qd habuit & J.ca.44. statua Danielis: Tabernaculum em factum est primum & secundum aureum habens thuribulum & archam testameti circuite etiam ex omni parte auro. Et sic tempore primi & secundi statu, hoc est, tempore apostolorum & martyrum, ecclesia erat aurea, vtpote in bona & perfecta vita spirituali. Sicut enim aurum alia metalla excedit, sic vita spiritualis alias vias. Autem quippe ponitur pro sapientia, quæ extitit opus decoris ecclesiæ primi tria, qæ sapientiae claritate & dei ac proximi charitate canduit.

Depen. dist
1. multa, &c
princi. III § Ecclesia namque erecta est, sicut tabernaculum synagogæ iuxta exemplar quod Moysi in monte monstratum est. Vbi vniuersa ductilia ex auro erant purissimo. Vt etiam Salomon edificatum ornauit templum, cuius altitudinem intrinsecus deaurauit auro mundissimo. Ita aurum optimum est ecclesiæ pars anterior, vtpote status apostolorum & martyrum, dilectus deo candidus & rubiginosus. Quem tanquam aurum in fornace patiæ probauit dominus, cuius vestigia secutus est. A diuinis enim mandatis non recesserunt martyres, quorum fidei probatio multo pretiosior fuit auro quod per ignem probatur. Ceteri denique Christifideles eo tunc virtutibus pollebant insignibus. Siquidem in primitiua ecclesia Christiani fuerunt in fide bene instituti, in orationibus assidui, primum querentes regnum dei & iustitiam eius. Frequenter confessi, sacramento altaris quotidie communicati, verbo dei attenti, oblationes, offertoria & decimas non cum ministris fructibus, sed de primogenitis & adipibus suis debite persoluentes, ecclesiæ ædificia erigentes, inter se pacifici ac fideles.

J.ca.23. §.9 V § Praetatti insuper atque sacerdotes sacramenta paratis posse rexerunt, gratiam spiritus sancti non sicut hodie fit, vendiderunt ab his vero quibus spiritualia administraverunt, fuerunt sustentati, & liberaliter remunerati bonis temporalibus, que in tres partes diuisere (prout deus penes Catharinam Senen iubet) Vnam ecclesiæ pro cultu diuino alijsve necessarijs: altera pauperibus distribuendo. Tercia & Anceps de Ioachim & Anna tiam ad sustentationem reseruabant, prædicationibus & celebrationibus incunabiles, caste & sancte viuetes, vt facile pro sua dignitate à populo honorifice observarentur. Quoniam virtuosi & fideles sacerdotes olim fuerunt, & quibus sceleratis hodie sint, proditur à spiritu sancto in dialogo Catharinæ Senen. Nam sicut olim rari fuerunt mali, sic hodie raro boni reperiuntur clerici. Nempe omnia in primitiua ecclesia erat inter Christianos tali spirituali charitate fulcita & radicata, vt solius stitiae facile in clipeos aureos resulgeret. Iste verus sol est Iesus Christus, prout definit. & J.ca.17. §.4 claratur penes Catharinam Senensem.

18. §.6 VI § Illud autem tempus aureum durauit usque ad tertium ecclesiæ statum. J.ca.12. §.1 Quandoquidem Christianitas de auro ad argentum descenderat. Imo de auro plurius ad lutum ceciderunt, vt patet de hypocritis, qui videbatur deaurati & fulgidi, id est, vere sapientes coram populo, sed coram deo sterius erant quia intrinsecus fuerunt lupi rapaces. Nam extrinsece aurum, occulte lutum hypocritæ appareret. I.c. citius, &c In superficie e quidem videtur virtuosi, intus à virtutibus vacui. Et quando in hac ibi glo. vita hypocritis detegitur, tunc aurum hypocritarum quasi lutum sternitur, vtpote I.ca.17. §.6 quando occultis peccatis existentibus, etiam virtus, quæ prius publice claruerat, J.ca.12. infi. iam dissipatur. Itidem de hereticis dicitur. Obscuratus est aurum scilicet bona vita, & mutatus est color optimus, scilicet euangelium in sensum reprobum per haereses, & alios errores: De quibus nunc sequitur.

¶ De statu ecclesiæ tertio, q. est illuminatiuus. Cap. XII.
Postquam diabolus calluit Christianam fidem per crudelitatem persecutorum minime labefactari, sed magis ac magis martyrum patientia Christifideles in orbe multiplicari, alia via aggredi ecclesiæ tentauit. Verum idolatriam in toto Romano imperio Constantinus damnauerat ac promulgat catholicam fidem gentibus predicari, quæ repente diffusa fuit vbiq; locoq;. Ide preterea Constantinus sua munificencia ecclesiæ maxime locupletauit, secutus Salomonem q. in sue domus ædificio atrium maius rotundum trium ordinum fecit, pariter Constantinus in tertio ordine, id est, statu ecclesiæ pacificauit & ampliavit, eam argeteam

Daniel. 2
Heb. 9

Ezech. 28

Exod. 25. &c
26. & ca. 28.
& 37.

3. Reg. 16. c. 9
sequentib⁹.

2. Para. 3
Canti. 5.

Iob. 23
Sap. 3.

Act. 2. in si.
Mat. 6

Gene. 4

Cath. Sen. c
114.

Cathe. Sen.
119.

1. Mach. 6
Cath. Sen. c

110.

Matt. 7.

Iob. 41
Treno. 4

Dist. 96. Co
stan.

§.ca.8. §.2.
& J.eo. §.5.

3. Reg. 7

DE ECCLESIAE TERTIO QVI EST ILI

argenteam temporalem faciendo. Reliqui prōinde principes, aliq; locupletes
 Clemangis (vt Nicolaus Clemangis refert) considerantes sanctam clericorum conuersationem, certabant vndiq; pro suog; expiatione peccatoꝝ, illis copiosissima bona congerere, vt ab omni cura soluti absq; interruptione liberius possent deuotioꝝ feruori incubere. Sic multis pr̄claris dotibus magnificisq; opibus ecclesia aucta est atq; insignita. Sic fundata cœnobia atq; collegia, sic sedes pontificales & parochia exortæ, sic ecclesiæ fabricatæ, sic deniq; omnes gradus ecclesiasticorū hominum in suas copias excreuerunt.

I § Hinc ecclesia prius aurea tunc cecidit in argento. Quocirca diabolus ccepit ecclesiā multiplicibus deprauare hæresibus. Siquidem Christiana crescēt religione necessariū fuit cognitionē sanctæ trinitatis, ac fidei mysteria altius explicari, prout eo tunc Augustinus de trinitate quindecim ædedit libros. Sed quia humerus sensus profunditatem fidei facile pcipere nequit, quo sit vt docti scientia in-

C. de hæreti. C. de hæreti. C. de hæreti.
 ti. l. arri. ti. l. arri. ti. l. arri.

J. c. 64. §. 1 J. c. 64. §. 1 J. c. 64. §. 1
 1. Timo. 4 1. Timo. 4 1. Timo. 4

Tho. in postil. sup epi. Pau. 1. Tim. 4. lec. 1. quid ne de po. dei ma. 5. ar. 6. 1. Esdræ. 9
 Gene. 1 Ephe. 3 1. Macha. 5. Apo. 2 Hebræo. 10. Apo. 6 2. Cor. 4 Apo. 6
 Tho. 1. par. q. 1. art. 10 Apo. 6 2. Timo. 1

flat, pro sui intellectus subtilitate in hæreses diuersas prolapsi sunt. Quibus ecclesia oppressa fuit, atq; passa incursum Menandri, Aerij aliorumve hæreticorum, scandala in ecclesiā dei generantiū quāplurima. Quos pñudit Apostolus, aiens: Spūs aūt manifestè dicit, qđ in nouissimis tñpibus discedent quidam à fide, attendētes spiritalibus erroris, & doctrinis dæmoniorū. Et infra: Prohibentiū nubere, & s. dæcē-

tium abstinere à cibis quos deus creauit. Manichæi enī condemnāt matrimonium, & oēm creaturā corporalē, tanq; scđm eos, à deo malo creatā, ideo affirmāt abstine-

dum esse à quibusdā cibis tanq; augmentatiuis substatia dei mali in ædētibus ipos.

Vnde etiam matrimonium condemnant, quasi per eius actum augeantur substan-

tiæ à deo malo cœreatæ. Hæc secta per Augustinum contra Faustum Manichæum

est conuicta & exuflata. Plures deinceps alia hæreses aduersus ecclesiā eotunc, ac

postmodum insurrexerunt, & sic quasi ad parum facta est deprecatio ecclesiā ad

deum ut illuminaret oculos nostros.

II § Deus tandem misericors subleuauit domū suā, fecit nāq; luminaria magna. s. doctores ecclesiæ qđ illuminarēt omes quæ sit dispensatio sacramēti abscon-

diti: idem enī à Christo illuminati surrexerunt, & contra prēdictas infidias & p-

ueras hæreses bellarunt, & defenderunt veritatem fidei. Hoc bellum quondam fi-

guratum est, cum Iudas Machabeus, & Ionathas trāsferunt Iordanem, & abierūt

viam trium dieg; in desertum, & cœpit bellum à Galaaditis, & clamor belli ascē

dit ad cœlum sicut tuba. Et dixit Iudas exercitu suo, hoc est, Christus doctoribus

suis: pugnate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos, & cla-

mauerūt tubis & oratione, percussérunt inimicos plaga magna. De huiuscemodi con-

flictu scil. Ioh. ad ecclesiā pergami, quasi ad tertium ecclesiæ statum, qui dicit illu-

minatiuſ propter sanctā doctrinā & veritatis defensionem, quam sacri doctores

verbis & scriptis operati sunt. Ipsi quidem magnum certamen sustinuerunt, ob-

probrijs & tribulationibus spectaculum facti.

III § Iste tertius ecclesiæ status designatur per equum nigrum, quia hæresis

obscurat fidem, quoniam à luce veritatis recesserunt hæretici. In quibus deus hu-

ius seculi excœauit mentes infidelium. Sed deus illuxit in cordibus doctorum ad

illuminationem scientiæ claritatis dei. Praeterea diabolus qui sedebat sup equum

nigrum, habebat stateram, id est, pueram scripturæ expositionem, pondus nullū

habentem in manu sua, id est, in opere. Et Iohannes audiuit tanquam vocem an-

geli in medio quatuor animalium, vtpote Euangelistarum dicentium, bilibristri

tici denario vno, s. emiſ, & tres bilibres ordei denario vno, hoc est, dicere, myste-

rium aut sacramentum libri veteris & noui testamenti redimitum est denario vno

id est, Christi sanguine. Similiter & sacræ scripturæ triplex mystica expositio vi-

delicet tropologica, allegorica, & anagogica. Nota per triticum significatur me-

dulla scripturæ, per ordeum autem sacræ scripturæ expositio: nam sicut granum

ordei latet sub pæsa, ita scripturæ intelligentia mystica latet sub litera vel sub hi-

storia. Hinc sequitur in Apocalypsi. Et vinum, id est, acrimoniam, & oleum, id ē,

suavitatem sacrae scripture ne lēseris. s. tu hæretice. Siquidem gratia & veritas tūc

manifestata est per diuinam illuminationem.

Cæterū

QVI EST ILLVMINATIVVS

Fo. XVIII.

III § Cæterum hæreticas sectas, quæ ecclesiae tertiam intulerunt persecutio-
nem, sed nihil deo protegente contra eam profecerunt, diuina plaga est præui-
sa à Iohanne dicente: Et tertius angelus effudit phialam suam super flumina, scili-
cet hæreticorum sacras scripturas cum fluminibus suæ mundanæ eloquentiaæ seu
sophisticæ garrulitates depravantium, & super fontes aquarum id est, super prin-
cipia suæ peruersæ doctrinæ. Et factus est sanguis, hoc est, eorum doctrina est ma-
culata, sicut res candida per sanguinem maculatur. Sed iustus deus dedit eis san-
guinem bibere.

V § Tertius et cœlæ insup status per Sybillam competenter circucribit. Et si
gnificatus est in statua Danielis, cuius pectus & brachia fuerūt de argento; sicut dicitur ec-
clesia, quando eam Constantinus rebus temporalibus ditauerat, cessavit esse au-
rea, & incipit fieri argentea. Vnde Melchiades papa inquit: In primitiva eccl-
esiæ, ut potest tibi Apostolorum & martyrum, possessiones & prædia vedebar, & pre-
stia ad fouendos & genos expendebar. At cum inter turbines & aduersa mudi suc-
cresceret ecclesia, ad hoc vltimæ peruenit, vt Constantinus magnus daret licentiam
fabricandi ecclesiæ, & prædia constituit tribuenda, prout ipse immensa donaria cō-
tulit, ab illo eterni tibi ecclesia possedit prædia. Ad idem Augustinus: Exemplum
domini accipite couersantis in terra, quare habuit loculos cui angeli ministrabat,
nisi quia ecclesia ipsius loculos habitura erat. Nam sicut anima sine corpore non
vituit corporaliter, sic ecclesia sine temporalibus in nullo proficit. Sed rursus cano-
nes decernunt, res ecclesiæ in vsum clericorum moderatum, & in restaurationem
ecclesiæ, & potissimum pro indigentia ægenorum esse dispensandas. Id nostro
iam seculo minime obseruatur.

VI § Exeo quidam argumentant: Etsi opes ecclesiæ sint natæ ob opum con-
temptu, & gloria ecclesiæ à gloriæ neglectu, quoniam deus temporalia ad sufficiē-
tem competentiam largit humilibus, qui ei deuote seruunt in spiritualibus. Nec-
non laici bona temporalia libertius largiunt vbi ea vident reiçi ab his quos plus sa-
pere credunt. Tandem opulentia cleri cedit ecclesiæ potius ad lapsum quam ad
augmentum. Siquidem Christus in euangelicis lysis hortatus est ad diuinitatem contem-
ptum, ad voluptatum abdicationem, & ad gloriæ neglectum. Quando ergo sui
vicarij & clericij, tamq; duces Christianæ professionis ita viuere possunt, vt opū
accumulandoz studio, vt gloriæ sublimitate, vt vita splendore, vt belli ferocitate
cæterisq; vitijs ipsos supererent Aethnitos. Cur igit Constantini donum Petri pa-
trimonium vocat, quod ipse Petrus se non habere gloriatus est. Temporalibus ne
pebonis tanq; spinis ecclesia Christi magis irretit & obruit, quam ædificat. Eam
enim huius seculi sollicitudo & erumna decipit, diuinarum fallatia & deceptio
suffocat, quia clerici & cæteri seruitores ecclesiæ in voluptatibus vita ac in con-
cupiscētis eunt, nullum velmodicum fructum afferunt, ideo ecclesia ad pristinā
paupertatē redigetur.

VII § De huiuscmodi insuper terro statu penes Catharinam Senensem
habetur diuinum responsum, quod olim sancti doctores, à deo missi tanquam lu-
cerne fuerunt illuminati lumine mystice intelligendi sacram scripturam, quæ an-
te obscura fuit & literaliter exposita, non scripturæ defecit, sed legentiū igno-
rantia, siquidem humanus sensus per se profunditatem fidei cōcipere nequit. Nā
lumen intellectus, quo sacra scriptura intelligitur, procedit à lumine supernatu-
rali à deo pendente, quo lumine superbi & flagitiosi carent ob amoris proprij nu-
bem, qua excusat spirituales oculos. Ideo isti intelligunt sacram paginam litera-
liter iuxta corticem exteriorem, nō gutstantes interioremedullam scripturæ.
Sichodie Lutherani & Ecciani temeraria & ambitiosa disputatione mutuo al-
tercates pro sua audacia sacras literas torquent, nil charitatue sed omnia inuesti-
gue ad seditionem defenduntur, suum vnlquifq; aduersarium, unus enī, aliud ig-
nōne supprimere tentat. Idcirco suo dogmate & nī apud populum parum pro-
ficiunt, imò plurimum scandalizant, & sacram dilacerant ecclesiam, vt timendum
sit ne Germani mores Bohemorum sequantur. Magna profectio est insania tā-
tam controversiam (quæ videtur ex plaga dei procedere) non silentio & pruden-
tia, sed

Apoc. 16

Ibidem,

Daniel. 2

Acto. 2

Eras. in Si-
leno

Luc. 6.12.14
cū similibus

Acto. 3

Matt. 15.

Marc. 4.

Luca. 8

Cath. Sen. c

85.

J. c. 15. § 1 &

J. c. 17. § 11.

& J. c. 42. § 5

J. c. 17. § 19

J. c. 18. § 12

& G. c. 1. § 7

J. c. 39. § 5

DE ECCLESIAE STATV QVARTO

Vincēti⁹ de finē mundi. §. 1.6.44. §. 5.
tia, sed conuitis & insolentia agitari. Expecto modo quid fors tulerit.
VIII § Tandē V incentius ait quod in tertio ecclesiæ statu, propter vsum
bonorum temporalium Christiani etiam laici in virtutibus multum declinare-
runt. Ariana quoq; ac nonnullæ alia sectæ errore iuualescebāt adeo quod ob
vitæ sanctitatis iuinam etiam status catholicæ fidei in eisdē hæresibus simul cor-
ruisset, nisi deus cum suis doctōribus ipsi ecclesiæ subuenisset, tametsi ecclesia ad
pristinum statum seu gradum aureum hastenus reduci non potuerit, quoniā de-
uotiois ardor in cœlum euolauit: Quinimō ipsa ecclesia quotidie in deterius de-
crescit: Nam in sequenti quarto statu incepit descendere ad medium supra dicta

Daniel. 2 statu, cuius venter & foemora erant ærea: & sic argentū ecclesiæ vertitur in sco-
Esaiæ. 1 triam, vnde dicitur: Argentum meum & aurum tulisti. Item: argenteum eō & fo-
Iohel. 3 ris projicietur, aurum eō & in sterquilinum erit.

Ezech. 7 De ecclesiæ statu quarto qui dicitur assensius. Cap. XIII.

Matt. 19 §. 1.6.44. §. 5.
Quoniam post sacræ scripture scrutinium intelligentia diuinog; in ec-
clesia non sufficit, aut parum prodest absq; vitæ perfectione secundum
saluatoris consilium dicentes: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia
qua habes & da pauperibus, & veni, & sequere me: ea de causa ad
quartum statum ecclesia ascendit, assumendo perfectam contemplationis vitam
in anachoritis cæterisq; religiosis deo se affigentibus. De quibus apostolus inquit:
1. Corint. 12 Posuit deus in ecclesia virtutes, &c.

Gene. 15 I § Qui quidem quartus status ecclesiæ videtur figuratus quādo Abraham
horror magnus inuasit, eiq; dictum est: Scito quod semen tuum erit peregrinum
in terra non sibi, & affligetur quadringentis annis. Item quando filii Beniamini,
Iudi. 20 quotquot in solitudinem fugere potuerant, sedebunt in petra Remon mensibus
Deute. 29 quatuor. Similiter filios Israhel dominus adduxit quadraginta annis per desertum
vbi non sunt attrita vestimenta eorum, nec panem comederunt, nec vinum &
ceram biberunt, vt scirent quod ipse esset dominus deus eorum. Forsan com-
Exo. 16. ifi. derunt interim manna in deserto quadraginta annis, donec venirent in terrā ha-
bitabilem. Vnde iudem filii Israhel vicefimo quarto anno conuenerunt in ieunio
z. Esdræ. 9, & in faccis, & quaerer in die & quater in nocte confitebantur peccata sua, & ado-
Leuiti. 19 rabant deum, ideo quarto anno omnis fructus eorum sanctificabatur, & laudabi-
lis erat domino.

Exo. 24. 34. II § Hunc quartum statum tenuit Moyses, quando ingressus medium ne-
bulæ ascendit in montem: vbi cum domino fuit quadraginta dies & quadragin-
ta noctes, panem non comedens, & aquam non bibens: ibi enim deus dedit ei du-
as tabulas lapideas digito dei scriptas. Pari modo Helias sedebit vnam Iu-
niperum & ait ad dominum: sufficit mihi domine, tolle animam meam: Sed an-
gelus domini terigit eum dormientem dicens: Surge comede, grandis enim re-
stat tibi via: Et ecce ad caput suum subcinericus panis & vas aquæ: Comedite
Deute. 29 ergo & bibit & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadra-
ginta noctibus usq; ad montē dei Oreb. Huiuscmodi itaq; quaternarij veteris
Marci. 1 itamētē vident̄ significare quartū ecclesiæ statū noui testamētū in deserto inceptū à
tempore Iohannis Baptista: q; fuit in deserto baptizans & prædicans baptismū pœ-
nitentia, vbi & Iesus baptizatus & ascens de aqua, statim per spiritū pul-
sus est in desertū, vbi ieunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

Matt. 4. Luc. 4 III § In quarto nempe statu fuit ecclesia illa, quæ ascendit per desertū: Et
Cantic. 3. cui dominus dedit fortitudinem vt ascenderet in excelsum terræ locum. Prout
Eccle. 46 olim deus ascendere fecit Israhel de terra Aegypti, & Moyses ac Aaron vna cum
Amos. 2 septuaginta senioribus ascenderunt, vt viderunt deum Israhel. Huius equidē ascē-
Exod. 24 sus exemplum dedit Christus, quādo dimissa turba ascendit in montē solus ora-
re, suosq; discipulos in nauiculam ascendere compulit. Identidem per prophe-
Mat. 14. tam ait dominus: Consurgite & ascendite ad gentem quietā, & ingressi sunt ar-
Hiere. 4. 49 dua & ascenderunt rupes. Quod præceptum seu consilium fecuti sunt Anachori-
te, in qbus cœlestis conuersatio resulſit, præcipue in desertis Arabiæ & Aegypti
alijs velocitali vitæ oportuniſ, quasi ascenderint per desertum Idumeæ. Ascen-
derūt

derunt nanc̄ verticem montis, atq; dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum de quo dominus loquitus est, quia peccauimus.

Nume.14

III § De eisdem Anachoritis fatur apostolus: Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, & in montibus & speluncis & in cavernis terræ. Legitur quoq; in ecclesia de Anachoritis, q; per singula eremi loca in speluncis demorabantur, bestijs sociati, ciborum spernentes delicias, luxus seculi calcantes, visus hominum fugientes, angelorum assueti loqueli.

Heb. ii.

In octavo o.
mniū sc̄tōg;

V § Quippe in isto quarto & stricto statu ecclesia stimulata est ab hypocrisi per religionis fictionem, seu simulationem falsorum Anachoritarum & inuidorum fratum, qui contenebati ascenderunt in verticem montis. Plures nanc̄ obilius status celitudinem lapsi sunt in hypocrisim, fugentes sui perfectionem.

Nume.14

Alij ob religionis difficultatem, fugentes viarum anfractus, sicut diues in euāglelio adolescens, tristes in side apostatauerunt. Multi prætere religiosi à deo suo fornicati sunt, suam frangentes regulam, prout in fracto capisterio nutricis Benedicti significatum est.

Matt. 19

VI § Quos omnes apostolus futuros esse præsciuit, scribens: Spiritus autem manifeste dicit, q; in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, attenentes spiritibus erroris, & doctrinis demoniorum in hypocrisi, loquentiū mendacium, & habentium cauteriam. i.adustam & corruptam, conscientiam. Illos etiam Christus increpat, dū ait: Irritū fecistis mandatū dei propter traditionem vestram hypocritæ, bene prophetauit de vobis Esaias, dicens: Populus hic labijs me honorat, cor autem eoz longe est à me, sine causa autem volunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. Omnis autem plantatio quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicatorum.

I. Timo. 4

VII § Quartus status est designatus in ecclesia Thiatyre, & per mulierēm Iezabel, quæ est hypocrisia, ac etiam per equū pallidū propter congregationem hypocritarum, qui ob vanam gloriā in ecclesia abundant, se in iejunis & afflictionibus exercent, vt macilenti pallecent, sanctiç coram hominibus videantur, ideo mercedem suam percepunt. Equis deniq; pallidus significat persecutio nem quam ecclesiæ infligunt hypocritæ, & falsi Christiani, quorū cœrus est falsa religione & palliata astutia pallidus. De quo in Apocalypsi: Ecce equus pallidus

Apo. 2

Apo. 6

Mat. 6

i.hypocrisis, & qui sedebat super eū, nomen illi mors, i.diabolus, & infernus sequebatur eum. Et data i.permissa est illi potestas super quatuor partes terræ, i.ecclesiæ terrestri, interficere gladio peccati & fame verbi dei & morte, i.doctrina mortifera & bestijs terræ, i.bestialibus institutis. Verum quidem ecclesia pugnando cum tyrannis ceu extremis hostibus, olim crescebat & roborabatur. Nūc autem deaustatur pedetentim per iustitarios & hypocritas, ceu domesticos hostes qui pro pastoribus lupos agunt, pro angelis lucis angelos Satanæ, pro ministris Christi præcursores Antichristi.

Apo. 6

VIII § Tandem & ipsi hypocritæ ac peruersi deuotarij cum terra sua terra puniuntur, quoniam viterius in Apocalypsi dicitur: Et quartus angelus effudit phialam suā in solem, i.in intelligentiā seu cognitionem vel elucidationem veræ fidei, & datum est illi, s.angelo, afflictions ecclesie futuras reuelanti aetu, i. ariditate & ignoratiā temporali, & igni, s. aeterno affligere homines. Nā in illis hypocritæ terris temporaliter extincta est catholica fides, vnde eos gehennalis subsequetur ignis, ideo subiungitur: Et aetauerūt homines aetu magno & blasphemauerūt nomē dei habentis potestatē sup easdē plagas, vt pte erroris, aut ignorantia temporalis & pœna gehennalis. Neq; peruersi egerunt pœnitentiā, vt darent illi deo gloriā, quia propriam & vanā appetū gloriam. Hæc propheta impleta est, quando permissione diuina superuenit secta Sarracenoꝝ & Mahumetica, quæ carnalitatem sequens, vitæ austerritatē, in isto quarto statu introductam damnat. Et sic eadem secta maledicta prævaluuit atq; placuit leui bus Græcis, cæterisq; quibusdam orientalibus, in suis stultis institutis omnia fere loca heremiti-

De hoc pulchre Ludo.

Vniol.opus.

de psecut.ec

clesiæ. i. ps. 7

Apoc. 16

Ibidem

D cta

DE STATV ECCLESIAE REMIS. &c.

**Anth. in pt.
hist. ti. 6. c. i
& 10. pt. ti.
13. c. 5. pto.** §. ca. 7. §. 5.
cta, & in sola pene Latina, seu Europica terra conclusa. Quæ etiā non mediocre
fragmen proculdubio suisser ppesta, nisi deo & Carolo magno protegente, eotūc
etet defensa. Error quippe Mahumeticus pualuit christianæ religioni in illis po
tissimū locis, vbi neper erat radix bonæ vitæ atq; virtutū.

IX. § Insuper quartus ecclesiae status designatus est p ventrem & fœmora
ærea statua Danielis. Nam (vt diffinit V incentius) es male sonat & voluitur ad
vtramq; partem. Eorunc autem ecclesia male sonabat, quoniam verbum dei in
speluncis non bene docebatur, licet Anachorite magnopere laborauerint verbo
& exemplo, tamen nihilominus christiani flectebantur ad errores & dulcores,
ac etiam ad pueros mores. Et forte christiani penitus defecissent, nisi ecclesia re
misisset sua consueta consilia, & pcepta difficultia, laxioresq; regulas quasi refrige
ria christianis concessisset. Quocirca ad deū propheta clamat: Remitte mihi vt
refrigerer priusq; abeam, & amplius nō ero. Nempe illa stricta anachoritaꝝ vita
a multis nō poterat assumi, ideo diutius in ecclisia vniuersali durare nequit. Hoc
sapiens sentire visus est, dicēs: Tetigit aut tūc & iustos tentatio mortis, & cōmo
tio in hæremofacta est multitudinis, sed non diu pmanxit ira dei.

**Cath. Señ.
c. 47. & ca.
54. & 55.** §. ca. 7. §. 5.
§. co. §. 5.
X. § Præterea apud Catharinam Senefi, reperitur de Anachoritis qd ma
gna vñi sunt pfectio, mentaliter & actualiter dei consilium sequendo, tempora
lia vniuersa contemnendo, corpora sua oratione, vigilia & abstinentia macera
do. Et licet quis non scit adstric̄tus actualiter sequi consilia euangelica, tamē ea
dem consilia à deo sunt pceptis diuinis colligata, vt saltē mentaliter ea sequi te
neamur, vt pote qui fragilitate aut alia causa impeditus nequit attingere consilium
perfectio, stet iuxta gradum suum in fide & charitate deo & proximo debi
ta. Deus quidem gratiōe cōdescendit humanæ fragilitati, vt etiam qui volunt
in seculo viuere, possint in statu salutis esse, ducendo vxorem, gaudendo, emēdo,
h̄c mundo vtendo, sed sint quasi vxorem nqn habentes, non gaudētes, nō possi
dentes bona propria, sed tanq; aliena à deo accomodata, quibus frui debet iuxta
diuinæ voluntatis beneplacitum. Profecto quod clementissimus deus ab homi
ne exigit, facillimum est: nihil enim est agilius fide & dulcius amore, quem om̄i
potens in nobis exquirit, vt deum scilicet & proximum diligamus, proprium no
stri amorem posthabendo, ac malas affectiones in nobis occidendo. Quamobrē
introducta est via cōmuniōr atq; facilior, qua mitigaretur ira dei contra hypo
critas cōcepta, & quæ ad condescensiuā & mediocrem vitā cōtemplatiā homi
nes adduceret & Christi fidei cōciliaret, vbi locus pateret gratiæ & remissionis.
Nā forsan iste quartus status representatur p quatuor menses, post quos venit
Iohan. 4. messis, i. gratia vel remissio quinti status, qui nūc sequitur.

¶ De statu ecclesia remissio: qui est quintus in
ordine. Cap. XIII.

**Luc. 9. & Io
han. 6
1. Reg. 21. &
c. 25.** §. ca. h. i. fl.
TUrbe itaq; in loco deserto, videlicet in quarto statu, nō inuenerunt es
cas, ideo Christus fecit discumbere quinq; milia hominum, quos pauit
quinq; panibus. Similiter David à sacerdote Abimelech petiit quinq; panes. Nec non Abigail vxor Nabal placauit David regē quinq; arie
tibus coctis, & quinq; satis palentæ, de cuius manu suscepserat David omnia que
ei attulerat, dicēs ad Abigail: Vade pacifice in domum tuā. Ex his quinque annis
elicitor quintū ecclesiæ statu esse remissionis & clementia. In eodē autem quinto,
ac etiam in sequenti sexto statu cōsistit causa & materia plementis collectur. Quā
obrem eisdē ambobus statibus, q; iam simul cōcurrere videtur, diutius immora
bor, pluribus capitulis cōportandis.

**Daniel. 2
Iob. 41
Psal. 104** §. ca. 6. §. 3.
& §. ca. 16. §.
8. ab h̄c vi
q; ad c. 60
§. c. 4. §. 8.
& §. ca. 16.
§. 5
I. § Statua nanq; Danielis deuenit nunc de ære ad tibias ferreas, sed ferrum
est durum ac implicabile vñq; adeo vt non nisi per malleorum pussionem refor
mari possit. Christiani autem pueri hoc tēpore sunt ferro asperiores & implic
abiliores, vt in eis verificetur illud propheticiū: Cor huius populi induratur tanq;
lapis, & stringitur quasi malleatoris incus. Item humiliauerūt in compedibus pe
des eius, ferrum, i. obstinatio pertransiuit animam eius, quia sicut compedes im
pediunt compeditū ire corporaliter, sic peccata animam impediūt spiritualiter,
quo mī

J.ca.22. §.11. quo minus de virtute in virtutem ire valeat.

II § Postquam igitur æterna sapientia in primo ecclesiæ statu fidem Christi per apostolos in mundum seminavit, addidit martyrij acrimoniam in statu secundo, deinde illuminavit ecclesiam sanis doctrinis in tertio statu, qui superaddidit vitæ contemplatiæ perfectionem in quarto statu. Praeudens autem Christianos vltierius non fore aptos ad supplicia tormentorum secundi status, neq; ad culmina perfectionis quarti status, remisit ecclesiæ huiusce difficultates. Omnipotens enim deus semper moderatur statum ecclesiæ, atq; disponit secundum q; J.eod. §.14. expedit suis electis, qui sunt super terram infirmi & fragiles.

J.ca.13. §.9. g.c.s. §.2. & J.ca.16. §.3. g.ca.9. §.5. III § Ex diuina itaq; dispesatione quintum statum condescensium, benignum, gratiosum, per ecclesiam Sardis representatum, catholici introduxerunt, ex quofides Christiana in rigore superioris quarti status facile continuari, vel in orbe terrarum ampliari non poterat, tunc equidem enuntiatæ atq; concessæ sunt indulgentiæ, remissions, & commutations arduarum penitentiârum, quæ olim in superioribus statibus instituta, ac ex sententia diuini iudicij in veteribus cano nibus ad luendum peccata decretæ fuerunt.

J.ca.16. §.3. g.ca.9. §.5. IV § Vnde Bonifacius octauus, pio usus concilio anno domini 1300, iubileum plenariae remissionis instituere cœpit, & deinceps quolibet centesimo anno obseruari mandauit. Quem iubileum Clemens sextus, exemplum veteris legis sequutus, ad quinquennarium reduxit, qui est propriæ iubilei numerus. Siquidem in veteri testamento quinquagesimus annus fuit iubileus & remissionis cunctis habitatoribus terræ. Quinquaginta quoq; dies numeratur ab occidente agni, & celebratione paschæ, usq; ad diem quo deus in igne descendit in montem Sina Similiter in novo testamento post dominii passiōnem, & ab eius resurrectione numerantur quinquaginta dies ad diem quo venit paracletus, id est consolator.

J.ca.17. §.22. J.ca.15. §.35. J.ca.42 in pri. V § In scriptura verofrequenter dies pro anno computatur. Ad instar igitur huiusmodi quinquennarij in ecclesia iubilei consolatio conceditur. Attento autem quod ætas hominū, non quidem centenarium, sed nedum quinquennarium iubileū raro attingere possit. Idcirco Sixtus quartus anno dñi 1475, declarauit iubileum esse concedendum singulis vigesimali quintis annis. Ecce q; aptè quinq; quinquennarij correspondenti presenti quinto statui cōdescensiuo & remissiuo. Deinde inoleuit, quod etiam extra præmissa statuta ecclesiæ tēpora, absq; delectu temporis ac ordinis, pluries & superabundantius inordinatae indulgentiæ sunt concessæ, prout quotidie in diversis locis conceduntur, forsitan quæstus gratia potius q; sa-

J.ca.15. §.29. latus. De quibus indulgentijs plenius habebitur in capitulo proximo.

VI § Insuper in predicto quinto ecclesiæ statu clericis, qui anteā in cōmutantiū bona temporalia posse derunt, concessus est peculiaris usus proprietatis atq; negotiationis temporalis, ex largiflua scilicet fidelium deuotione. Et secundum Vbertinū, talem concessionem deus permisit ad ostendendū, q; omnis creatura nō solum spiritualis, sed etiā temporalis, sit Christo plene subiecta, necnon quod status diuitum, sicut in veteri testamento, sic & in novo nō esset reprobatus, sed admisitus. Licet ipse Christus in hoc seculo vixerit in paupertate, quasi in statu perfectiori, tamē nō condemnauit statum diuitum, apud quos cœnauit, ac habitauit in carne, per hoc omnem approbando statu etiam pinguium, omnis em̄ adeps dñi erit iure perpetuo. Hinc Christus dicitur diues & locupletatus, qui u. q. c. exē. voluit simul in vnu esse diues & pauper, Ecclesiæ quoq; suā bonis tēporalibus ditare, nō q; prælati, ceteriq; clerici in pompis mūdialibus diuitias expeterent, vel J.ca.21. §.13. de eis lasciuerent, sed vt in medio tēporaliū abstinentiā seruarēt ac adipem abundantium reg; indigentibus largirentur, & sic in honoribus humilitatē, in delitijs J.ca.15. §.30. austoritatem, & in abundantia paupertatem custodirent.

VII § Sed membra ecclesiæ in tanta temporalium superfluitate ad multa flagitia declinauerunt. Quoniam manus remissa egestatem operatur, Filius quoq; remissus euadet præcepit. En incole ciuitatis Caphin, confidentes in stabilitate murorum, & apparatu alimoniarum, remissius agebant, vnde captafuit ciuitas. Eodem modo remissio veteris ecclesiasticae obseruantæ causat diram ca-

Psal. 83

Antho. pt. 3
hist. ti. 20. c.
8. §. 2
Ibi. stat. ti. 21
c. 8. in prin.
Leuit. 25
Exod. 19

Actor. 2
Num. 14

Extra. 4. de
pœn. & re.

Vbertinus.
Catha. Señ.
c. 151.
Leui. 3. in fi.
Apo. 5
Psal. 48

Prouer. 10
Eccī. 30

D 2 ptionē

DE STATV ECCLESIAE REMIS. &c.

ptionem Christianæ reipublicæ cum supradicta concessa relaxatio paulatim in tantum succreuit, ut id quod fuit virtutis instrumentum, vergatur in nimia transgressionem. Nam illo tempore salubres canones, quos in prioribus statibus boni patres iuxta diuinæ legis tenorem instinctu spiritus sancti ad dei laudem, animarumq; salutem constituebant, cce perut abrogari, & prope deleri loco quoque in p̄senti quinto statu, nonnulla noua decreta, obmissis euangelicis & spiritualibus negotijs, ad quæstum & vsum temporalium sunt adiuvanta. Et sic norma spiritualis & veritas euangelica ac fides sincera quodammodo explosa est p̄ capitosos iustitiarios.

VII § Enim uero lex euangelica, quam spiritus sanctus promulgauit, est efficacissima, & ad omnes causas, saluti nostræ necessarias, sufficietissima: Christus enim cum sua lege non deficit regere ecclesiam, veluti apud Catharinæ Sen. Cath. Sen. c. 100. & ca. dicitur. Omnibus hominibus perfectis & imperfectis regulæ & iter est doctrina Christi, ad discipulos inquietus: quo vado scitis, & viam scitis, ego sum via, veritas & uita. Ecce in euangelicis regulis & doctrinis quilibet potest inuestigare ac inuenire viam salutis & consolacionis suæ. Sed his neglectis hodie obseruat hominem adiuentiones, consuetudinesq; inueteratas, quibus etiam magis ad dei reverentiam quam laudem, magis ad animarum perniciem quam salutem abutimur. Ultra prædicta deniq; antiqua seu decretalia iura quotidie Romæ eduntur nouæ constitutiones, quas cancellariæ regulas nūcupant, & pro uerrima litium materia ad vnguem obseruari iubent, tāquam artes anfractibus iurium accommodatas, simplicibusq; clericis & fraude uerbane nescijs captiosas, ut vix reperias quēquā absq; controuersiæ cauilloſa beneficium ecclesiasticum obtainere, vel secure possidere. Ob tales similesq; adiuentiones deus iustus aliquādo nos perdet, quia uel ille qui cōdunt leges iniquas.

6. Birgit. 26. 2. Par. 36. & 3. Esd. 2. VIII § De qua abusione Christus apud Birgittā cōqueritur, dices: Instrumenta, id est, iura domus meæ, scilicet ecclesiæ aportata sunt in Babylonem; quæ cōuersatio & dispositio clericorum & religiosorum à templo asportantur ad cōfusas mundi delitias, qui cōstitutiones suorum prædecessorum, sanctorum scilicet patrū, prophanat; nouas adiuentines pro legibus tenet. Cernimus deniq; apud plebeios cōsuetudines corruptas iustis legibus vbiq; præualere & quasi omnēs homines degenerare. Vnde ulterius Christus in Birgitta inquit: Christiani olim erāt pulchri ex fide, dulces charitate, fructiferi bona cōuersatione. Nūc autem à priori statu degenerates, ex noīe videtur pulchri, sed cōuersatione sunt difformes, fructiferi ad mūdum & carnem, steriles ad deum & animam, dulces sibi sed amarissimi mihi. Propterea cadet & annihilabitur, nam quod pulchrum videt, decrescit, & deueniet ad deformitatem.

IX § Multa præterea alia absurdæ in p̄senti quinto & subsequēti sexto statu, in ecclesia nūc tolerātur, quæ in prioribus statibus fuerūt inhibita, & hodie illūcita. In primis à tempore, seu initio quinti status incepérūt, prout adhuc quotidianè fiunt, intrusiones, impressiones, exorbitatiæ, illegitima dispēlationes, aliaq; innumerā scandala, ut ecclesia iam fere omnia auxilio destituta, & in singulis suis mebris venenata indies magis vergit ad interitum, omnia ad pernitientem successiue sunt inuersa, sicuti cōtinue singula pedetentim peruerteruntur, nō solū circa ecclesiasticos, sed etiam circa seculares. Qui forte cernētes, quod clerici tēporalia possident, negotia secularia tractant, se ecōtra spiritualibus rebus immiscētes, bona & iura ecclesiastica sibi usurpare cōceptūt, ac multa ecclesiis abstulisse laudi ducent. Et sic pene omnes christiani cum Clerici, tum Laici larga indulgentia, & benigna toleratiæ, in hoc quinto ecclesiæ statu (vt præmittitur) introducta plurimū abutuntur, vt ipsa ecclesia iam in fine quinti, & in principio sexti status magnum patiatur conflictum cum Babylonianis carnalitatibus, à quibus quodammodo suffocatur, humanæ enim rationis spiritus tenetur quasi captiuus per meretricia mulieris video reseruatur ei Leuiathan.

X § Nempe cum diabolus nō posset fidem Christi suppressere per Iudeorum emulationem, neq; per tyrannorum persequitionem, neq; per hæreticorum prae-

§. ca. 4. §. 5.
& §. c. 13. §.
6. & §. eo. §.
7. §.
§. ca. 13. §. 7.
infi.
§. ca. 18. §. 5.
& §. c. 12. §.
q. 108. ar. 2.
& 3.
§. c. 50. §. 10.
& §. eo. §. 6. &
§. eo. §. 8.
§. ca. 18. §. 8.
& 10. 2. §. ca.
42. §. 10.
§. eo. §. 6.
§. c. 39. §. 1.
§. c. 25. §. 6.

§. ca. 13. §. 6.
& §. c. 22. §. 3.
§. eo. §. 7.
§. c. 19. §. 6.

§. ca. 19. §. 13.
§. ca. 17. §. 19.
§. ca. 5. §. 7.
& §. c. 21. §. 11.
§. ca. 6. §. 4.
& §. 26. §. 12.
§. c. 28. §. 1.
§. eo. §. 3. cū sequen.
§. c. 17. in pr.
§. c. 5. §. 2.
§. c. 8. §. 4.
& §. c. 14. §. 6.
§. c. 10. & 11.
§. c. 12. & 13.

2. Corint. 10

rum prauitatem, neq; per hypocritas fictionem, attentat ecclesiam in suis membris carnalium illecebrarum stimulis inficere. Propter malitiam equidem Christianorum diabolus iam solutus est ad faciem immissores malas. Nam in hoc quinto statu locustae, id est satellites diaboli, infligunt Christianis plagas, & cruciant eos mensibus quinq; quinario responder. Si quidem in quinto statu Christiani vacant delicijs, & cupiditatibus quinq; sensuum, & sic in eodem quinto statu dant occasionem plagi locustarum, quarum impetus & malitia ap plicatur praesenti quinto statui. Et cruciatus earum est sicut cruciatus scorpis, cum percutit hominem. Quo cruciatu scriptura designat iram dei & iniurias locustarum hominibus infligendas. De quibus tentationibus & aduersitatibus homines habebunt merorem & consernationem tantam quod querent mortem, sed non inuenient eam.

II   § Rursus illis locustis datum, id est permisum est, ut cruciarent mensibus quinq;, id est nocebunt in quinq; sensibus corporis, non autem in spiritu. Vel sicut Iudei in quinq; aut sex ultimis mensibus Christum fuerunt atrocius persecuti, vtpote a festo scenophegice, vscq; ad pascha, quando Iudei quererent Christum interficere, sic locustae in fine quinti status, forsitan per quinq; annos vel alio tempore quinario, in ecclesiam crudelius seculerent quando Christus totus despiceret, & eius spiritus in suis imitatoribus crucifigetur quasi quinq; plagiis, per conseques 2. Tim. 3 eotunc impi homines & seductores proficiens in peius.

XII   § Quod autem in presenti quinto statu predicta mala nobis prope sint euentura, deprehenditur & calculatione temporis, quam superna vox fecit in Esdra, dicens: Seculum diuisum est partibus duodecim, & transierunt eius decima, & dimidium decimae partis, supersunt autem eius post medium decimae partis. Quae enim vidisti nunc contigisse mala, iterum horum deteriora facient. Huius occulti responsi interpretatio taliter fieri potest. Duodecim partes seculi sunt sex etates vscq; ad primum Christi adventum, vna cum sex ecclesiæ statibus, qui durant vscq; ad secundum Christi adventum, transierunt quidem sex etates, & quatuor status ecclesiæ, ac etiam dimidia pars quinti status, que faciunt decem partes cum dimidia. Ergo post huiusc medium decimæ partis restant deteriora fienda, que cœlestis vox ibidem in Esdra expressit. Ecce qualiter iam in declinatione quinti ecclesiæ status timere habemus tribulationes in predicta reuelatiōe, alijs pluribus locis prænoscitatas.

XIII   § Ceterum mulier, quæ est lasciuientium vniuersitas, modo in quinto statu dicitur sedere & quiescere super bestiam, id est diabolum, habet item capita septem peccatorum mortaliū. Hoc muliebre tempus quinti status, sub p. cursoribus Antichristi futurum, prophetauit Hildegardis. Tempus in super muliere intelligitur per locutas, habentes mulierum capillos, id est luxus & mores effeminate. Malitia namq; presentis temporis in apertione quinti sigilli, & in quinto angelo tuba canente, & phialam effundente, aperte exprimitur, immo omnes quinarij Apocalypsis respiciunt malitiam quinti status, quem Johannes stupendo modo declarauit. Quinta enim ecclesiæ, scilicet Sardis, improperat, dicens: Nomen habes quod viuas & mortuus es: non enim inuenio opera tua plena coram deo neo, ideo penitentiam age, si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis qui non coquinauerunt vestimenta sua. Ecce pauci modo in quinto statu reperiuntur absq; criminis macula.

XIII   § Similiter in apertione quinti sigilli inducitur gradus patientia sanctorum, quasi non possint diutius ferre mala hominum iam inundantia. In cantu quoq; quinta tubæ stellaris claritas status ecclesiastici intantam temporalium cutiditatem cecidit, vt puteum abyssi aperuisse dicatur. Thelophorus refert: Si cut in veteri, sic in novo testamento ecclesia dei nostris peccatis exigentibus, semper passa est tribulationes, quia in omni statu habuit membra vitiosa. Primo pseudopostolos, secundo falsos Christianos, tertio peruersos doctores, s. hereticos quartu fucatos religiosos, s. hypocritas, quinto membra in omni peccato criminosa

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

nosa, sexto reformatores & predicatores flagitosos. Sed misericors dñs deus contra singula vitia inducit singula remedia. Tandem in quinto statu angelus dicitur effudisse phialam suam super sedē bestie, i.ecclesiā, modo bestialiter vivētis, cuius sedes est in curia Romana, & factum est regnū eius tenebrosum.

XV § Ad istud nostrū tempus adaptari potest euangelium, vbi dicitur ut sero factū est, hoc est, postquam ecclesia ad finem declinat, descendunt discipuli, i.e. clerici ceteri, christiani ad mare (descendimus quidem à spirituali dulcedine ad amara temporalia) & cū ascēdissent nauim (quia munieribus & ambitionibus appetimus ascendere culmina ecclesiastica) venerūt Capharnaum, vt pote in carnales appetitus, seu in fastum superbiae. Et tenebrae iam factae erant, modo enim omnia spiritualia mundano velamine obscurata sunt, ideo Iesus ad discipulos nō venerat, vnde mare magno flante vento scilicet superbiae, exurgebat: sic & hodie temporalia super spiritualia exurgunt. Cū remigassent discipuli stadia vigintiquinq; aut triginta, vident Iesum ambulātem, proximū nauī fieri, & timuerūt. Ecce stadia viginti quinq; i.e. quinque quinq; designant statum ecclesiae quintū, & tringinta, i.e. sexies quinq; designant statum sextum, qui nūc incepit durante adhuc statu quinto. Tineamus ergo nos, qui iam in quinto & sexto statu à dño Iesu per multa stadia remigamus, atq; p̄cemur v̄nostrā nauī, i.e. ecclesiā approximare dignemur idem dominus noster Iesus Christus, qui ad nostras humiles preces semper cōcedere cōsuevit largifluas nostrārū culpaq; indulgētias, ac debitārū penas, remissiones, de quibus nūc videamus.

¶ De indulgentiis & remissionibus. Cap. XV.

Hdc ironice
Pascuill' ir-
risit, cū veri-
tate tamen.

EX quo in præcedenti capitulo de tempore remissio actū est, opere repretium esse duxi, aliquidq; medium afferri de modo indulgētiarū, que p̄fimē Roma aduolāt, & in Germania hostiatim veneūt ac venales in nūdini simoniacis vbiq; exponūt. Papales enim indulgentiæ publicantur hodie indiscrete & adeo peruerse, vt claves ecclesiæ quodammodo contemnātur, & penitentialis satisfactio eneruetur, quia quæstores indulgētiarū eas frui, le extendit cōtra canonis prohibitionem, atq; sacrī indulgentiās ad auaritiam, ceteraq; malitiā penitus abutūtur; vnde prope infelicia redduntur temporanostra. In quibus fugit à nobis veritas & abundat falsitas.

I § Ut autē indulgentiarum aliqua habeatur notitia, referam qualiter Martinus Luther, eti alias multa temerarie ac cōtumeliose scribere prætendit, tamē p̄cenarum materiam, per venias remittendarum, in quinq; membra acutissime distinxit. Prima p̄œna est æterna. Secunda purgatoria. Tertia castigatoria. Quartava voluntaria seu euangelica. Quinta canonica. Similis distinctione p̄cenarum elicetur ex decretis canonum, vbi p̄œna æterna diuiditur à temporalibus p̄enis. Quarum una est post hanc vitam vt pote in purgatorio, altera in hac vita infligitur, aut à deo nos castigante, & est castigatoria, aut à nobis ipsiis sponte assumitur & est euangelica, aut imponitur ab homine, qui plectit peccatore, vel in foro cōtentioso, vel in foro penitentia. Et hæc ultima p̄œna sola spectat ad indulgentiarum concessionem.

II § Nunc videamus, an extra p̄enam canoniam fori penitentialis cæteras p̄œnas indulgētiæ tollant? Eternā quidē p̄œna, quam homo peccando incurrit, post suū reatu solus deus remittit per abolitionem culpæ, quam delere potest nemo præter deū, qui inquit: Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me Iob. 7. & peccatorum tuorum non recordabor. Christus enī est agnus, qui tollit peccata mundi. In inferno autem à p̄œna æterna nulla est redemptio. Nam qui descendit ad inferos nō ascendet ultra, & qui impenitens moritur, omnino moritur, & eternaliter cruciatur, siquidē qui impenitens finitur, si semp̄ yiveret, semp̄ peccaret, ob hoc etiam sine fine torquabitur, neq; igne cōsumabitur.

III § Secunda p̄œna est in purgatorio, de qua Augustinus inquit, qui in aliud seculum distulit fructum conuersionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis, & si non sit æternus, miro tamen modo grauis est, excedens omnē p̄œna q. 5. nam præsentis vitæ. Hanc p̄enam homo sustinet ob suam culpam, quam in hac vita

J. c. 18. §. 15.
J. ca. 32. §. 8.
§. eo. 9. 1. &
§. c. 4. i. pr.
& J. c. 27. in
fi.
§. ca. 7. §. 5.
& J. c. 18. §. 3.
J. ca. 47. §. 3.
J. ca. 28. §. 5.
§. eo. 6. 14.
in fi. & J. ca.
18. §. 16.
J. c. 18. §. 6.
§. c. 6. §. 1.

J. co. §. 30.
De pg. & re
ca. cū ex eo,
§. c. 12. §. 7.

De pg. di. 5.
ca. sunt plu-
res. §. auc.
Di. 35. qđ in
aliud.
Dist. 45. sed
illud.

J. ca. 30. §. 5.
& J. c. 39. §. 6.
§. c. 11. §. 2.
in fi.
De pg. di. 7.
c. si in fi.
Dist. 25. qđ in
aliud.

CAPITVLVM XV.

Fo. XXII.

j.eo. §.4. vita nō sufficenter luit, secūdum canonum sanctiōnes vel dei iustitiam, eadē em̄
j.eo. §.12. neglecta p̄cena, ipsi animæ mortæ p̄eoccupatæ, pro modo culpæ suæ in p̄cena
purgatori, nō ab ecclesia, sed deo iudice cōmutatur. Ad quē sapiēs: Tu es inquit
dominus qui vite & mortis habes potestatē, & deducis v̄sq; ad portas mortis &
reducis. Cū exierit spiritus, s. à corpore, nō reuertetur, nec reuocabit anima, quæ
separata est, sed tuā manū effugere impossibile est. Ante obitū igitur tuū opera-
j.c.70. i. pt. re iustitiā, quoniā nō est apud inferos inuenire cibū, vt pote indulgētiæ. Ecce in
potestate pontificis nō stat è purgatorio liberare animā, quæ dei potestate effu-
gere, vel indulgētiæ cibū apud inferos inuenire nequit.

III § Hinc canones ecclesiastici, viuētibus, nō mortuis sunt & diti, & in p̄o
tificiū decretis articulus mortis & necessitatis semp excipitur, quoniā mors om̄ia
soluit, ac mortui sunt legibus canonibusq; soluti. Nā lex secūdum apostolum, in
homine dominatur quanto tempore viuit, vt si mortuus fuerit maritus eius vx-
or soluta est à lege viri: ergo multo magis solutus est maritus p̄e mortuus à lege
vxoris superuientis. Per consequens anima quæ decessit soluta est à lege viuen-
tium, & à canone iuris scripti. Quocirca animaq; in purgatorio p̄cena, à deo iam

j.eo. §.3 taxata, non spectat ad ecclesiam militantem, sed ad iudiciū diuinū, quoniam ani-
m@ in manu dei sunt, dicit em̄ dominus deus. Ecce omnes animæ meæ sunt. Do-
minus quidē deus noster ipse est deus in celo sursum. i. in ecclesia triumphante,
& in terra deorsum. i. in purgatorio: Et nō est qui de manu sua possit eruere.

V § Vnde Petro & clero sola ecclesia militās est cōmissa. Christus nanq;
super terram, nō deorsum sub terra: dedit Petro & reliquis discipulis potestatem
ligandi & soluendi. Gelasius papa ait: Christus in ligatione defunctum nunq; di-
xit esse absoluēdū. Nam Lazarus nō mortuus, sed iam resuscitatus discipulis ob-
latus est soluendus. Sicut igitur defunctus, iam exanimi diuino relicitus, humano
iudicio accusari nō potest, ita de eo, qui in diuino iudicio est cōstitutus, nobis fas
nō est aliud decernere præter id in quo eum dies supremus inuenit, siquidem quā
mortuus est, iam à peccato iustificatus est. Cum enim aliquis sine sufficienti p̄e-
nitentia decesserit, remissionem, quam in hac vita plenarie non est assequutus, in
alia sic cōsequetur vt eius lepra in purgatorio iure purgetur & rite mūdetur, quia
anima nō ingredietur sanctuariū donec impleātur dies purgatiōes eius. Quādo
em̄ fortissimus viroq; Gedeon voluit fugere iniquū Madian, excutiebat, purga-
batq; frumenta, i. vires animaq; in torculari vtpote in purgatorio, tūc demū appa-
ruit ei angelus domini, ipsum scilicet saluādo.

VI § Ita Christus, portans om̄ia verbo virtutis suæ purgationem peccato-
rū facit. Ad quē Job ait: Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas m̄ & ab-
scōdas me donec pertranseat furor tuus, & cōstituas mihi tps in q̄ recorderis mei
qui diceret, præter deum nullus, ideo subiūgit: Signasti quasi in sacculo delicta
mea, sed curasti iniquitatem meam. Ecce hęc omnia operabitur deus, vt reuocet
animas eorum à corruptione, & illuminet luce viuentium. Ad hoc Psalmista: Di-
cant qui redempti sun: à domino quos redemit de manu inimici, nec fuit qui ad-
iuaret, vtpote nō quis papa cui defecit potestas in purgatorio. Sed clamauerūt
ad dñm, & de necessitatibus eorū liberauit eos & eduxit eos de tēbris & vmbra
mortis, & vincula eorū dirupit. Rursus Salomon ad dñm: Liberasti me de por-
tis tribulationū, quæ circūdederūt me à pressūa flammæ quæ circūdedit me.

VII § Christus itaq; est iudex viuorum pariter & mortuorum, qui purga-
bit aream suam, cuius ventilabrum in manu eius, & angelus domini purgabit filios
Leui, & colabit eos quasi aurum & argentum. Nec deus confunditur vocari de-
us mortuorum. Papa autem non mortuorum sed viuentium terrestris est deus.
Ideo non debet se intromittere de his quæ spectat ad curiam cōfessionis, vt Bir-
gittæ reuelatum est.

VIII § Porro solus deus potestatem habet à mortuis resuscitare, & p̄ con-
sequēs p̄cnam mortuorū remittere, quā potestatē nulli alij cōcessit, tametsi aliquā
in nomine suo sancti eius nōnullos à morte corporali suscitauerint. In canonibus
Dēpō. di. 1 Christus legitur aliquos à morte suscitasse, sed petitionē propriae vocis vel ami-

D 4 corum

Sapient. 16,

Eccle. 14

In au. de nu.
§. deinceps
col. 4
Roma. 7Sapien. 3
Ezech. 18
Iosue. 2.
Matt. 16. 18.Iohan. 11
Dist. 23, quo
rundamRoma. 6
De pg. dist.
1.ca. multi-
plex.Leuiti. 14
Leuiti. 12
Iudicū. 6
Heb. 1
Job. 14Job. 33
Psal. 106

Eccle. 51

Luc. 5
Matt. 3
Malach. 3
Heb. 11

Heb. 11

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

cōrē semp p̄cēfīsse. Siquidem tres mortuos alioz oñonib⁹ reddidit vitæ, quar c. voluissent
tum vero, quia defuerunt viui, qui pro eo precarentur, non resuscitauit. §. Christus.

IX. §. Ergo p̄ preces proprias vel suffragia aliena proculdubio in purgato- §.eo. §.ii

Matth. 12 Dif. 25, q̄lis. nō dimitti, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, ostēdit alia p̄ctā in futuro seculo esse 45. q. 2. pto.

2. Macha. 12 remissibilia. Sancta igis & salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare, vt à pecca-

Eccī. 7 Eccī. 7 remissibilia. Sancta igis & salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare, vt à pecca-

Ruth. 2 15. q. 2. Eccī. 15. q. 2. &c. pro ob- Ruth. 2 nedicta erat Ruth, qm̄ eandem gratia quam præbuerat viuis, seruavit & mortuis.

Quocirca sancta tenet ecclesia, vt quisq; pro mortuis vere Ch̄ianus offerat obla-

tiones, atq; presbyter eorum faciat memoriam.

X. §. Gregorius insuper affimat, animas defunctoz quatuor modis solui, 15. q. 2. animæ

aut oblationibus sacerdotū, aut p̄cib⁹ sanctoz, aut charoz eleemosynis, aut ieu-

nio cognatoroz. Indulgenciaz vero non meminit. Augustinus quoq; refert non

eē negandū, defunctoz animas pietate viuentū releuari, cū p̄ illis mediatori sa-

cificiū offert, vel eleemosynaz in ecclesia fiūt, sed prosunt eis, qui cū viuerent hæc

fibi vt possit prodeſe meruerūt, quā mobrem hic om̄ne meritum comparatur, quo

possit post hanc vitam releuari quispiā vel grauari. Quibus vero prosunt huic uimo

di suffragia prosunt vt plena remissio, aut certe vt tolerabilior fiat damnatio, nac

Augustinus. Identidē om̄nipotens apud Catharinā Senen̄, reuelat, dicens: Animæ

in purgatorio iuuant maxime diuino officio, ac etiā viuoz eleemosynis, ieiunij,

oñonib⁹, & alijs pijs opibus in statu gr̄e factis, ecce nihil de indulgentijs.

XI. §. Ex p̄missis euidentissime datur intelligi, claves ecclesiæ militat̄ ad

purgatorium nō extendi. Nam si illuc extenderentur, tunc secundum Hostien̄. Hostien̄. in

sem possent euacuare totum purgatorium, atq; papa esset crudelis qui non omnes sum. de pœ,

animas ē purgatorio liberaret. Vnde sumimus pontifex in literis indulgentiarum & remiss.

caute solet animabus dare purgatori⁹ remissionem, per modum suffragij, & non 13. q. 2. pro

ex potestate clavis, quæ se ad purgatorium non extendit. Alioqui in Apostolicis obeuntibus

indulgenciaz scriberetur per modum potestatis vel auctoritate clavium, seu iuris- cum duobus

dictioñis, quam in purgatorio papanullam habet. Suffragium vero papæ & eccle- cc. fe.

siæ penetrat in purgatorium. Ita in veteri testamento rogabat sacerdos pro omni 5. eo. §. 9. &

multitudine filiorum Israhel, & dimittebatur eis. Deprecabatur quoq; sacerdos 5. eo. §. 15

pro anima quæ incia peccauerat coram domino, & impetrabat ei veniam. Et sic 5. c. 57. §. 4

deus cito exaudit suffragium ecclesiæ, sed non statim operatur, quinim̄ pro mo- 5. eo. §. 21

do meriti censetur aliquando tardare petita. 5. eo. §. 40

XII. §. Papa autem sicut neminem habet auctoritate clavij ligare, ita nec

soluere s̄i purgatorio, vbi solus deus iudex est. Qui si quos ibi ligat, papa non soluit. Dominus enim deducit ad inferos, & reducit. Ad quem Sapiens ait: Tu virga,

id est, pena purgatori⁹ percuties eum, & animam eius de inferno, id est, de purga- 5. eo. §. 3

torio liberabis. Papa equidem non habet penas à deo impositas remittere, vt id

relaxet quod diuinajustitia inflixit. Siquidem Christus notāter expressit. Quod-

cunq; tu ligaueris & solueris super terram, erit ligatum & solutum in ccelis: non

dixitq; deglo tu solues. Et censet Luther, quod Christus dedita opera restrin-

xit clavem ad terram, præsciens futurum quod alioquin pontifices essent perfora-

turi cœlos pariter & inferna.

XIII. §. Negotium præterea de animabus in purgatorio à nobis est abscon-

ditum, ac nescitur quid deus faciat cum animabus à corpore separatis, & in quibus

sint pœnæ ob suas commissas culpas, quas similiter ignoramus. Et sicut viuus nō

datur remissio pœnarum, nisi culpa & reatus detegatur Ecclesiæ, id est, con-

fessori, sic consequenter animæ hominis demortui non datur papalis absolutionis

super illius culpa, quam vna cum animæ reatu Ecclesia militans ignorat. Pa-

pales ergo indulgentiaz non possunt extendi ad animas in purgatorio existentes,

quarum culpas & pœnas hic ignoramus. Atqui Deus scit mensuram suppliciorum,

vt si quis in præsenti vita nō est sufficiens punitus, pœna ei debita, in pur-

gatorio compleatur. Neque apud Deum queritur sententia sacerdotum, sed vita

mortuorum puniendorum.

Insuper

23. q. 5. quid

ergo

24. q. 5. in

sum. §. his

ita,

XIII § Insuper frustra assurit animabus in purgatorio remitti quadragenas, annos, dies, aut aliud per penitentia temporis, dum non constat, in animabus tantum spiritibus aliquod tempus cadere. Quippe canones super remissione temporis per penitentiam ad presentem durat vitam sunt statuti, & super terram non extra terram, ligata vel soluta. Sed indulgentiae quae sunt multa dicunt ignorari. Animasque quidem in purgatorio penas imaginatur, quasi ab extra in corpore inferatur. Quae tamen sunt ab intra in spiritu. Animalis homo non percipit ea quae sunt spiritus.

§. eo. §. 12

J.c. 18. §. 15.

J.c. 18. §. 9

J.eo. §. 17

J.ca. §. 9. §. 8.

J.c. 56. p. 10.

J.c. 40. §. 5.

& J.c. 59. §. 8

§. eo. §. 11. &

J.eo. §. 17

Dever. fig.

c. dilecto.

§. eo. §. 7

XV § Porro animae in purgatorio habet charitatem dei, sed imperfectam, quae non expellit timorem quo anima cruciatur donec puererit ad perfectam charitatem, quae foras mittit timorem, id est, purgatorij pena, quam animus interim patienter tolerat, licet cum paurore & labore, ut inquit scriptura: Dabit tibi dominus cor pauidum & pendebit vita tua ante te. Ita labor est ante me donec intrem in sanctuarium dei. Huiusmodi autem timoris & laboris penam indulgentia non tollut, licet ex eis, ceu per suffragia ecclesiae, illa pena minui speretur, quare precones indulgentiarum ad purgatorium falso extendunt literas papales. In quibus continetur: De iniunctis penitentiis fieri relaxationem, ubi Papa penas intelligit, a se vel a suis predecessoribus & a subditis, vel etiam a canone iniunctas, non quas deus imponit relaxare intendit. Quinimodo ipsius pontificis indulgentiae in talibus casibus concessae semper intelligendae sunt secundum ius sibi competens, & sine praetulio diuini iudicij: Quid enim Papa cum mortuis agere potest, qui nunc suum forum egressi, ad tribunal iusti dei deuenierunt. Sed nihilominus indulgentiarum concionatores inter alia figura proclamat absurdum scandalum, ut comedant sacrificia mortuorum, dicentes: Statim ut iactus nummus in cistam tinnuerit, euolare animam pro qua nummus imponitur. Certum profecto est, nummo in cistam tinniente augeri quantum posse, suffragium vero Papae seu ecclesiae in solius dei arbitrio consistere. Tales in concilio reprehendunt quae sunt, qui suis predicationibus decipiunt simplices, & aurum subtili vel fallaci potius ingenio ab eis extorquent, de purgatorio medaciter extrahunt animas, quae sunt de iudicio reservatae.

XVI § Nunc venio ad tertium membrum penam quae dicitur castigatoria, & est flagellatio dei dicentes: Ego quos amo castigo: haec pena non est mala, quia via per penitentiae. Hinc Ambrosius ait: Paupertate & ignobilitatem, eruditinem bellum, famem, & ceteros defectus ac etiam ipsam mortem nemo sapiens malixerit, nec in malorum sortem numeravit, quia necessaria ista in bonis habentur maximis: procedunt enim illae aduersitates a iustitia dei, qui est summum bonum. Istam castigatoriam penam deus nobis mittit aliquando propter peccata nostra & detestatione criminum, ne peccatores in aeternum flagellentur. Nam dum iudicamur a domino, corripimur, ut non cum hoc mundo damnamur: Quinimodo deus semper paucos puniit, ut multitudo ad penitentiam provocetur, uno enim peccante ira dei super multos venit: Aliquando etiam usque ad quartam generationem peccata deus visitat: Unde innocentes interdum plectuntur, quia non relinquit dominus virginem peccatorum super sortem iustorum, ut non extendat iusti, ad initia quitatem manus suas. Pluribus denique alijs de causis deus flagellat homines separaliter. Quibus flagellis aliqui ad penitendum inducuntur, sicut Nabuchodonosor post innumeris impietas flagellatus penituit & regnum, quod amiserat, rursus recuperavit: Aliqui, ut Pharao induratus, deterioraverunt, qui presentibus flagellis aeterna concreuerunt, ut tempore supplicium sit eis aeternae damnationis initium: & sic viuenter descenderunt in infernum.

XVII § Sed hanc flagellationis penam omnino extra manum esse pontificum quis dubitat? quoniam & ipsi eadem semper patiuntur: nec eam quavis protestate clavium tollere possunt, hoc evidentissime appetat in pena mortis corporalis, quam deus homini propter peccatum originale inflinxit, eam tam nonnulla redemptio, nulla indulgentia nobis admittit. Ceterae autem plaga, non necessariae sicut mors, sed ex causa accidentales, potius per impositionem aliarum penarum quam per remissionem seu indulgentiam auertuntur. Quarum relaxationem vel saltem subleuamen, peces viuorum, & suffragia sanctorum interdu a deo impetratis: Hinc

1. Corinth. 2.

1. Iohann. 4.

Deuter. 28.

Psal. 72.

Cotriari te

Tho. 4. dist.

20. ar. 30. q. 4.

Psal. 105.

Apoca. 3

Psal. 76.

1. Corint. 11.

in fi.

Num. 16

1. c. 31. §. 5

1. ca. 24. §. 6

Psal. 124

23. q. 4. Na-

buchodo.

Daniel. 4

Exo. 5. usq.

cū 14. exclu

Psal. 54

Tho. 12. q.

85. ar. 6

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

- Iaco. 5 Hinc Iacobus docet ut infirmus inducat presbyteros ecclesiae, vt orent super eum
 Tho. 4. dis. vngentes eum oleo in nomine domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum
 23. q. 2. art. 1. dñs, & si in peccatis sit, remittenti ei. At non solum of one & intercessione, sed & po-
 Ibi Luther⁹ tissimum emendatione, pena castigatoria tollit, vt patet in Niniuitis qui meruerunt
 de captiuitate euadere plagam euerionis, quia se emendauerunt, & sponte subierunt penam vo-
 Babylo. luntariam. De qua modo sequitur. §. ca. 1. §. 4.
 Ionæ. 3 XVIII ¶ Reassumo quartum membrum penæ, quæ dicitur euangelica, &
 solet esse voluntaria: est enim tremor seu reatus conscientia & mortificatio passionum
 item infirmitas fidei, pusillanimitas spiritus, suipius abiectione. Haec pena est ne-
 cessaria ad salutem. Nec est fugienda, sed humiliter subeunda & sequenda, ne eu-
 cuetur crux Christi, cui Apostolus confixus fuit. Verbum quidem crucis debet
 nobis esse dei virtus. Saluatore dicente: Qui non accipit crucem suam, & sequitur
 me, non est me dignus. Item si quis vult post me venire, denegat semetipsum, tol-
 lat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui autem non baulet crucem suam, &
 Matth. 10. venit post me, non potest meus esse discipulus. Non enim veni pacem, scilicet,
 Marc. 8 mundanam mittere, sed gladium. Ecce euangelium docet penas querere & ama-
 Luc. 9. & 14. re, non fugere, nec relaxare. Docet enim spiritum libertatis, & timoris dei usque
 Matth. 10. ad contemptum omnium penarum? Euangelicum præterea penam operatur pœ-
 2. Cor. 5. nitentia spiritualis, iuxta illud Apostoli: Si nos metimos iudicaremus, non utique
 1. Cor. 11. dicaremur a domino. Qui enim in Christo baptizatur & renouatur, ad penas
 Gala. 5. & ad crucis usq; ad mortem ordinatur, ut ad flagella paratus sit, & dolor eius in
 Psalm. 34. conspectu suo semper. Et ut mortificetur tota die, & estimetur sicut ouis occisi-
 Psalm. 43. onis, ac humiliata sit in puluere anima sua. Et licet deus sine penis posset omnes ho-
 mines in gratia perficere, non tamen id statuit, sed potius ad imaginem & crucem
 Matth. 11. filii sui omnes conformare voluit, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis, &
 Catha. Señ. onerati estis, tollite iugum meum super vos. Cauendum tamen est, ne huiusmo-
 ca. 104. di penitentia sumatur profundamento, sed pro instrumento virtutum, quemad-
 modum docemur in dialogo Catharinae.
- XIX ¶ Appare itaque huicmodi voluntariæ crucem & penam ex gratia &
 spū pendere, non ex arbitrio humano. Unde eam remittere, vel tollere non est in
 potestate papæ, qui penas & doctrinas euangelicas rectius promouere, q̄ im-
 Ezech. 7. pedire debet: alioquin tolleret crucem Christi & hostes dei, id est, p̄tā non occide-
 ret ad internitionem. De quibus in Propheta dicitur: Non parcat oculus vester neq;
 misereamini, sed interficite usq; ad internitionem. Nam si p̄ plenariam indulgentiam
 omne deligum, etiam quo ad hanc penam euangelicam dimitteret, euaneget in do-
 dominica oratione haec clausula: Et dimittit nobis debita nostra &c. Quod esset ab-
 surdissimum, cum cuilibet Christiano dñica of one quotidie dicenda sit, & sic p̄tōr
 frustra peteret a deo sibi dimitti quod papa relaxasset. Ceteræ haec voluntaria pe-
 nitentia consistit circa mutationem veteris & induitioñ nouæ vitæ, ac circa mor-
 tificationem membrorum, necnon circa observationem legitimorum preceptorum,
 Ephe. 4. teste Propheta: Si conuersus fuerit impius ab impietate sua, & fecerit iudicium &
 Colosi. 3. iustitiam, vita viuet & non morietur. Audite (quæso) sermones Prophetæ, & agi-
 Ezech. 18. te penitentiam potius quam ut gaudetis indulgentiis.
- XX ¶ De euangelica penitentia sunt Gregorij haec sententiae: Spiritus defi-
 cit, ubi caro requiescit, ut enim caro mollibus, ita anima asperis nutritur, illam
 blanda refouent, hanc alpēa exercent: illa delectationibus pacit, haec amari-
 tudinibus vegetatur: & sicut carnem dura sauciant, sic molli spiritum necant, ut
 infra: Quo plus caro premitur, eo de cœlesti spe animus securius lætatur, tan-
 to enim melius mens, ad superna appetitus componitur, quanto ab illicitis cor-
 pus artius edomatur. Dominus denique damnat seruum pigrum, qui cognoscit
 voluntatem domini sui, cui se non conformat neque preparat, ut eam, quam
 Dominus imperat, dignam ageret penitentiam, ideo plagi vapulabit multis. J.c. 29. §. 4.
 2. Cor. 6. Apostolus quoque hortatur nos, ne in vacuum gratiam dei recipiamus, hoc est,
 Pet. 1. & 2. ut veram peccatorum faciamus penitentiam. Ait enim: Tempore accepto exau-
 diui te. Et Petrus inquit: Sperate in eam quæ assertur vobis, gratiam; siquidem
 haec est

j.c.30. §.9 hæc est grātia, si propter dei conscientiā sustinet q̄s tristitias. Aliud est in tristi-
tia huius seculi, vt infra: Hinc illi, q̄ compuncti sunt corde, dixerūt ad Petrum &
reliquo apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: Agite (in-
quit) p̄cēnitentiā, & baptizetur vñus quisq; vestrum in remissionē peccator̄ ve-
strorum, & accipietis donum spiritus sancti. Nam scriptū est. P̄cēnitentiā agen-
tes, & p̄r̄ angustia spiritus gementes. Hinc Augustinus describit: p̄cēnitentiam
esse quandam dolentis vindictam, puniendo in se quod dolet commisisse. P̄cēni-
tere em̄ est p̄cēna tenere, vt semp̄ puniat in se vlciscendo quod cōmisit peccādo
Est quidem arta via quæ dicit ad vitam.

j.cod. §.15. & §.31 XXI § Hac euangelica & spontanea p̄cēnitentia p̄cēnitens mox à deo im-
petrat veniam. Nam diuine p̄cēne infligendæ vel remittendæ, nec mensurā pos-
sumus ponere, nec tempora diffinire. Siquidem apud deum nullas patitur moras Amb. i ho.
veniae peccatoris conuersio. Scriptum est enim: Spiritus sancti gratia tarda ne sup. Luca. I
scit habere molimina. Et refert Celestinus papa, q̄ Christus in momento quoſ-
dam saluauit peccatores: perdidisset vtq; latro in cruce p̄mum, si illū vnius ho-
ræ p̄cēnitentia nō iuuisset, cū eset in p̄cēna, p̄cēnituit, & pro vnius sermonis cō-
fessione promisit ei paradisi habitaculū. Vera ergo ad deū cōuersio peccator̄ mē
te p̄tius q̄ tēpore æstimanda est: Prophetet int̄quente: Cum cōuersus gemueris, Ezech. 18. 33
tūc saluus eris. Et alibi: Inuocauerūt dñm misericordē, & sanctus deus audiuit ci- Eccle. 48
tō vocē iporum. Sed indulgentia, papaliū quæſtōres, diuinū iudicium p̄terentes,
ad istam sanctam euangelicam p̄cēnitentiam, & remissionē retorquent apo-
stolicas literas, quæ dūtaxat se extendūt ad remissiones p̄cēnæ à canone vel ab
homine imposita, de qbus nūc sequitur.

XXII § Restat modo p̄cēna quinta, quæ dicitur canonica. Etnō est sacra-
mentalís satisfactio, sed legalis p̄cēna à iure humano cōstituta. Quæ plenarie est
in manu papæ. Ad cuius plenitudinē potestatis spectat omniū canonicae p̄cē-
rum remissio oīm q̄ casuū dispēsatio. Ideo in literis indulgētiæ exprimit, de ple-
nitudine potestatis ex certa sciētia & motu proprio, &c. Papa nāq; ceu Christi
in his terris verus vicarius, in omnibus & singulis iuriis casibus libere habet dispo-
nere, absoluere, decernere, atq; tollere pro suo arbitrio. Et licet homo p̄cēnitens
post suū reatū recōciliat̄ deo, tñ nulli prorsus deus remittit culpā, quin similem
subiçiat sacerdoti suo vicario. Sic Chrūs leproso, quæ cōfessum mūdauit, p̄cepit
vt ostēderet se sacerdoti cū oblatione debita. Quendā autē leprosum mundatum
Chrūs ad principē sacerdotū remisit, ad significādū q̄ ardui casus summo ponti
sici attineat. Et nisi peccator, etiam si eū p̄cēnitet peccati, habeat voluntate, obe-
diendi ecclesiæ, deus ei peccatū nō dimittit, deficiente canonica via p̄cēnēndi.
Nā decē leprosi nō statim, sed dū irent ostensem se sacerdoti, mūdati sunt. Quā-
uis em̄ solus deus dimittat peccata, sacerdos tamen est minister, cui tradita est po-
testas ligandi & soluendi. Et nemo potest bene agere p̄cēnitentiā quo ad deum,
nisi qui sperauerit indulgētiā à sacerdote.

Tho. 3. pt. q. & 2 XXIII § Ex catholica p̄terea ecclesiæ sunt omnia sacramēta dñica, i. oīm sa-
cramētōr̄ veritas & forma. Sola ecclesiæ est, p̄ quā dñs sacrificiū accipit, & qua-
pro errātibus intercedit. Et q̄ se ab ea segregat, nec à vinculis peccator̄ absolui
nec ianuā cōcelestis regni ingredi p̄t, siq; dē p̄ctānō remittunt extra ecclesiā, quā
si q̄s spernit, deū spernit. Papaliū igit indulgētiæ concessio, & p̄cēnarū remissio
minime est cōtemnēda, imō deuote appetēda, qm̄ est declaratio diuine remissio
nis. Deus nēpe in cōcelesti examine iudicat q̄s terrena leges condemnat. Huius-
modi quoq; indulgētiæ sunt vtiles, si in eas nō nimiū confidat Christifideles. Sūt
autē nociuæ, si p̄ eas dei timorē amittat, prout moderni venia, quæ ſtores à legiti-
mo apliçat̄ literas, tenore enormiter exorbitat, in suis cōtōnibus eadē literas
frequēter adulterates, & indulgētiæ normā atq; valorē puerse extendētes.

p. q. 4. di-
xit. Dī. 4. c. 1 XXIV § Insup canonica p̄cēna subdividit, vna est in foro p̄cēnitētiae, al-
tera in foro contentioso, quæ aut est ciuilis, aut criminalis. Ista p̄cēna incepit ex
tempore legis quæ crimen inhibuit, vt humana coerceatur audacia, tutaq; sit
innocentia. Hac p̄cēnat priuatio dignitatum, recluſio in monasterio, deporta-
tio in

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

tiis in exilium, in carcere, excommunicatio, multa pecuniaria, & reliqua. Huius
iustice poenias fori contentiosi papa per suos generales indulgentias remittere non
intendit. Alioquin omnia patibula, ceteraque tormenta in ecclesiis terris tolleret. Pce
nra vero poenitentialis fori sunt temporales poenitentiae, quas in ieiunijs, orationi
bus, eleemosynis, alijsve pijs operibus, & sanis disciplinis, aliquas ad septennium, 16.q.6. si epi
aliquas plus vel minus prisci patres statuerunt, vel quas confessores pro suo arbi-
trio imponunt. De rigore iuris pro peccato mortali agenda est poenitentia septen-
nij. Pro quibusdam culpis certi modi poenitentiae sunt impositi. Aliquando tem-
pora poenitutinis a sacerdotibus ex causa possunt moderari. Earundem deniq
poenitentiae ecclesiasticae rigor ut plurimū est relaxatus ex dispensatione misericordiae,
quoniam multarum criminis sunt damnabilia: quae tamen ecclesia tolerat pro
tempore, pro conditione personarum, intuitu pietatis vel utilitatis, vel necessitatis,
item pro eventu rerum. Et quamvis canones poenitentiales sint modo abrogati
& mortui, tamen absq; operibus condignis tanq; viuaces redimuntur perfectam
indulgentiarum concessionem, vel magis per pecuniarum exactiōē sanguine
& sudore pauperum ouium extortarum.

XXV § Olim Canones nil aliud imposuerunt, q; poenias temporales. Haec
temporalium poenitentiae relaxatione (inquit Martinus in suis conclusionibus) sunt
indulgentiae, id est, licentiae & molles permissiones delicatorum frigidorum, & inflexibilium Christianorum, & maximē publicorum criminorum, quibus Canones iniungunt arduas poenias. Illis indulgentiae conducunt, quo minus poenitentiae, quam de-
ceat, luant. Inquit aut Chrysostomus. Perfecta poenitentia cogit peccatorē omnia
libēter sufferērē in corde eius cōtrito, in ore eius confessio, in corpore, id est, satis-
factione tota humilitas. Haec est fructifera poenitentia. Falsas vero poenitentias
Gregorius appellat, quae non secundum authoritatem sanctorum patrum pro qualitate
criminum imponunt. Quocirca Innocentius secundus admonet episcopos & pres-
byteros, ne falsis poenitentiis laicos & animas decipientes, in infernum protrahi pa-
tiant. Nam altissimus non ad indulgentias leues, vtpote ad fugiendas poenias, sed
ad poenitentias arduas nos vocat multiplici modo. Primo, propria voce dicens:
Matth. ii
Luca. 13
Apo. 3
Ephes. 5
Lucas. 14
Psalms. 15

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Item: Con-
tendite intrare per angustum portam. Secundo, per inspirationem ad peniten-
dum: siquidem deus stat ad ostium & pulsat. Hinc Apostolus: Surge qui dormis,
& exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Tertio, vocat per nuntios, id est,
prædicatores. Fecit namq; cœnam magnam, & misit seruos suos hora cœnæ di-
cere invitatis ut veniret, quia parata sunt omnia. Quartu, percussione, sicut pastor
gregei, errantem baculo minat, sic quando multiplicatae fuerint infirmitates eo-
rum, postea accelerant.

XXVI § Porro poenitentia est secunda post naufragium tabula, vtpote ec-
clesiae tanq; nauiculae fluctuantis in huius vasti mundi pelago, vbi nos ceu reptilia
ob actualia facinora nostra naufragium patimur. Siquidem baptismus cōtra nau-
fragium peccati originalis est prima eiusdem nauiculae tabula. Atqui diuinitas
natura est pia & clemens, magisq; ad indulgentiam q; ad vindictam prona. Non
enim vult aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reuerti. Haec quidem est vo-
luntas dei sanctificatio nostra.

XXVII § Insuper Augustinus docet poenitentiam non solum deum timere
iudicem, sed etiam iustum diligere, vt non tantum penitentiam timeat, sed & anxie-
tur pro gloria. Ex quibus verbis elicitor, licet homo timeat penitentiam, timori tamē
debet præponere charitatem dei, non extimore inferni, sed amore paradisi, ac ex
dolore diuinæ offenditionis. At nostrates student consequi indulgentias non deli-
cti poenitentia, sed urgentis penitentie afflictione. Deus vero non est muneracor no-
minum, sed aduerbius: non em remunerat opus bonum, nisi sit bene & charitati-
ue factum, ad bonū, scilicet finem: vtpote erga deum debet deponi timor servilis,

& adhiberi filialis. Sed in tali timore filiali nihilominus iustitia dei est potius timē-
da q; misericordia sine poenitentia sperāda. Rursus per bonam penitentiam impe-
tramus poenitentia fructum, & illud iucundissimum Christi verbum quo peccatrice
poeniten-

Matth. ii
Luca. 13
Apo. 3
Ephes. 5
Lucas. 14
Psalms. 15

De pce. dis.
7.c. nul.

Glo. 1.c. scri-
ptura de col-
lu. deteg.

scopū, & ca. 16.q.6. si epi
delapsis, & 17.q.4. atē
dendū, &c. 18.q.2. hoc
ipsum 19.q.2. hoc fit.
Dé pce. dis. 19.q.7. rpa.
&c. 20.q.7. requi-
ritis 21.q.7. requi-
ritis 22.q.19. §.12

Depce. dis. 23.q.2. misuram.
24.q.7. rpa.
&c. 25.q.7. requi-
ritis 26.q.19. §.12

27.q.2. perfect. 28.q.2. perfect.
29.q.2. falsas &c. fi.
30.q.2. falsas &c. fi.

31.q.2. 32.q.2. 33.q.2. 34.q.2.
35.q.2. 36.q.2. 37.q.2. 38.q.2.
39.q.2. 40.q.2. 41.q.2. 42.q.2.
43.q.2. 44.q.2. 45.q.2. 46.q.2.
47.q.2. 48.q.2. 49.q.2. 50.q.2.

51.q.2. 52.q.2. 53.q.2. 54.q.2.
55.q.2. 56.q.2. 57.q.2. 58.q.2.
59.q.2. 60.q.2. 61.q.2. 62.q.2.
63.q.2. 64.q.2. 65.q.2. 66.q.2.
67.q.2. 68.q.2. 69.q.2. 70.q.2.

71.q.2. 72.q.2. 73.q.2. 74.q.2.
75.q.2. 76.q.2. 77.q.2. 78.q.2.
79.q.2. 80.q.2. 81.q.2. 82.q.2.
83.q.2. 84.q.2. 85.q.2. 86.q.2.

p̄c̄nitentem suauiter est alloquutus, dicens: Remittuntur tibi peccata tua, vade in pace. Et alibi: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius ali- quid tibi contingat. Ad talem fructuosa m̄ p̄c̄nitentiam exhorgatur nos ecclesia, canens: Emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus, ne subito præoccu pati die mortis quæramus spaciū p̄c̄nitentiæ, & inuenire non possumus. Abi ciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

Luc. 7

Iohan. 5.8

In dñica iu

cauit. Ro. 13

J.c.18. §.5
§.co. §.19 &
§.co. §.31
§.co. §.25 &
J.c.18. §.8
J.c.18. §.6.
§.cod. §.20
J.c.16. §.2.

XVIII § Sed modernæ indulgentie tollunt huiuscemodifugalium p̄c̄nitentia & operatione, & dūtaxat pigris & rebellibus hominibus sunt frugi, si- cut cæteræ faciles promissiones, nec ipsi pigris & rebelles grauius peccent, si care- ant tali licentia, quæ est quoddā solatum infirmoꝝ, in columibus autem inutilis ad profectū salutis, qm̄ tales indulgentiae non perfectionem, sed omissionem & tristitia p̄c̄nitendi inducunt. Aliud est in tristitia spūali. Licentia quippe nō ha- bet laudē, nec præ se fert exhortatione, sed deterioratione. Licentia enim omnes deteriores sumus, quia præstat occasionē quo minores in bonis operibus fiamus, q̄ si non haberemus licentiam, seu remissionem cessandi ab operibus p̄c̄nitentiæ. De quibus propheta: In labore (inquit) hominum nō sunt, & cū hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia, operiꝝ sunt iniquitate & impietate sua. Item in his, quæ patiuntur moleste ferunt & indignantur.

Teren.

Psal. 72

XXIX § Quidā asserunt, indulgentias esse pias fraudes, quibus insipiens populus inducat atq; prouocetur ad visitandū ecclesiās, ad aliaq; bona opera, spe placendi deo, alioquin ea non facturus. Age ob cultum dei ampliandum nullo pa- cto, nullavé ratione est mentiendum, nec ad sempiternam salutem aliusquis est du- cendus opitulante mēdacio, præsertim in eo casu, vbi populus irritatur ad qua- rendū quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi. Nam seipsum, non deum, in tali bono opere finem facit, finaliter em̄ intendit vt p̄c̄nitentia per indulgentiam sublata, sibi segni quies sit potius q̄ vt deo gloria detur. Similiter qui indulgentias procla- in fi- mant, nummoꝝ quærunt contributiōne, non hominū salutem. Nam & si pecu- nia indulgentia & exigatur suco pietatis, vt pote ad expetitiꝝ q̄ contra infideles, aut ad sacra ædificia, aut in alia piam causam, tamē potior pars huiusmodi pecu- nia ex indulgentiis & iubileis hac tenus collecta, appensa est fisco q̄ Christo, plus redacta in vanitatē q̄ in pietatē. Chrūs quidē cū manimona iniquitatis amicos nobis facere præcepit, nō vero inimicōs expugnare, vel ædificia extruere docuit, imo nūmos colligere inhibuit, inquietens: Videte & cauete ab omni avaritia, quia

Sap. 12. in fl.

Tho. 4. dist.

20. ar. 3. q. 2.

in prin. 22. q.

2. primum

Phil. 2

12. q. 7. mai-
res. Luc. 16

Luc. 12

J.c.28. §.2. XXX § Et si opa ædificiōꝝ, p̄ quæ indulgentiæ redimunt, de se sint bona, in quauntū dei iustitiā custodiūt, tñ frequētius fiunt ad vanā gloriā, & ob laudē ho- minū, q̄ ob decorē diuinū. Hinc est illud euangelicū: Væ vobis qui ædificatis mo- numēta prophetarū. Vbi Chrysostomus ait: Nō gaudēt martyres qm̄ honorant cū pecunia, quas quidē fraude vel violentia à pauperibus ploratibus exactio- tur. Qualis est illa iustitia, mūnerare mortuos & expoliare viuos. Quomodo sunt iusti qui homines spoliant, & ædificia sanctorum faciunt, habitationes hominū componunt, & habitationes dei destruunt? Vis domū dei ædificare, da fidelibus pauperibus vnde viuant, & ædificasti rationalem domū dei. In ædificijs em̄ ho- mines habitāt, deus aut̄ in hominibus sanctis. Hæc Chrysostomus. Item Hiero- nymus: Cū pauperi manus tribuis, cū viro in suis necessitatibus subuenis, cum er- rante in viam rectā reducis, deo gratū templū ædificasti. Nempe templū dei, san- ctos corda dicūtur, quod qui violauerit, disperdet illū deus. Indulgentia itaq; in intuitu ædificiōꝝ concessa, pax sunt meritoria. Sanctius est em̄ gratis retribue re, q̄ intuitu veniā, siquidē bonū opus absq; mercede, & propter deū finalē ho- mo facere. Ponitifex quoq; venias gratis dare debet, quia gratis accepit. Vt trobi- q̄ aut̄ quæritur peculiare cōmodū, non honor dei vel vtile proximi. Adhibeatur interea cōtractus turpissimus manifeste simoniacus, quādo quæstores pro certo prelio in capsam ponendo præbent indulgentias, quas singuli homines vnuſq; pro sua facultate emunt. Quo pacto homo plus q̄ deum obseruat papam seu eius quæstorem tanq; idolum, qui sibi pro mercibus porrigit indulgentiarum literas,

Luc. II.

Chrysostos

Hierony. in
de trāstu c.
13. & ad Ce-
lantiam.

Matt. 10

E ac re-

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

- Mate. max. l. i.** ac remittit penas diuinæ iustitiae debitas. Itidem & Gentiles olim factitarunt, servientes Febri, Plutoni, alijs vnoxijs numinibus, ne laederent. Ita hodie insipi-
e. de inst. ant. 2
Aug. 3. de ci. 21
c. 8. unde cōm. di nituntur consequi venias, quo minus post Christū crucem portent.
- XXXI §** Atqui euāgeliū iubet dignos fieri penitentiæ fructus, addidit di-
gnos, vt pro qualitate peccatoꝝ, qualitas offerat bonoꝝ opeꝝ. Digni vero fru-
ctus sunt, q̄n pro mēsura delicti erit, & plagaꝝ modus, vt quē maior sequit culpa,
maiori plectet pena. Vnde iniunctū censem, inueteratū peccatorē ac oībus penis
indulgētia absoluī æ quali, qua is q̄ fragili carne semel in peccatū lapsus est. Siqui-
dē graue peccatū curaꝝ melius per arduā penitentiā, q̄ per leuē, prout Chrysosto
mus tripli ostēdit exemplo, dicens: Medicina aspera melius q̄ leuis curat malos
humores, rostrū ferreū melius q̄ ligneū eradicat frutices, malleus ferreus melius q̄
plumbus resecat nodos lapidis poliendi. Oportet itaq; peccatorē curari p con-
traria & diuersa. Scriptū est ēm: Omnis anima, s. peccatrix, quę afflita nō fuerit,
peribit de populis suis. Notandū est, et si culpa cōmissa propter reatū à deo remit-
tatur, tamen pena iuris per indulgentias nō remittitur, nisi adsit dolor contriti-
onis. Siquidē indulgentiæ dantur tantummodo confessi & verē cōtritis, vt patet in
literis indulgentiæ. V era aut cōtrito penas querit & amat, studetq; se q̄li suū
caput Iesum Christū per crucē, mortē, ceterasq; penas, passiones ēm Christi in
nobis abunde debet. Nā verus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur
corpus peccati, qm̄ ad regnū & celos intrare oportet p multas tribulationes, quas
vere contritus nō fugit, sed dignas penitentiās pro suo posse spōte subit. Quippe
bonū est, correptū manifestare penitentiā, vt effugiat voluntariū peccatū. Sed
indulgentiæ q̄stori asserūt esse remissam omnē penā pro nūmo in cistā impo-
sito. De qbus aplūs: Qui videbanſ esse aliquid, nihil cōtulerūt, sed econtra. Et sic
ipſi tollūt omnē penā, implicantq; cōtrarietatē in literis papalibus, q̄ confessio-
nē sacramentalē & verā, i. penale contritionē requirūt ad cōsequendā plenariā
indulgentiā & remissionē penarū à iure, s. vel ab hoīe peccatoribus impositarū.
- XXXII §** Præterea nisi opus satisfactionis sit & quia ualeat culpæ, remanet
obligatio penarē cōndigna & legitimæ, quemadmodū si cui remittis iniuriām ti-
bi illatam, damnum quidem iniuria factum non remittis, quin iniuriās nihil
minus tenebit tibi damnū resarcire, vel ablatū restituere vſq; ad gratantē satisfac-
tionem. Hinc Augustinus: Non potest gratiam dei cōcelestis accipere, nisi prius
purgatus fuerit ab omni forde. Itē nullus debitā penarē accipit veniā, nisi aliqua-
lem penā soluerit, ita enim impartitur à deo largitas misericordiæ, vt non re-
linquatur iustitia disciplinæ. Ideo neminem putes à peccato ad correctionem, si
ne penitentia posse transire, quia præceptū euāgeliū est, penitentiā agite, fru-
stramus euāgeliū dei & verbū Christi, si promittimus vobis qđ ille negat, nōne
vos decipimus? Non ēm sufficit mores in melius cōmutare, & à præteritis malis
recedere, nisi satisfaciat dño per penitentiā dolorē. Hac Augustinus.
- XXXIII §** Christus profecto nō legitur absq; penitentiā quenq; saluasse,
Quinimō pluribus exemplis euidenter ostenditur, q̄ nullus à deo conseuat ve-
niā, nisi prius satisficerit per penitentiā frugem, non mortuā, que, s. stabilita-
tē in vera fide, & bona patientia: patientia nanq; ceu penitentiā fundamētum
fert opera viua. Et impossibile videtur cū operibus mortuis Christianos rursus
renouari ad penitentiā, vt pote ad plenariam remissionē peruenire. Quare in
Heb. 6 Apocalypsi dicit dominus: Patientiam habes, & sustinuisti propter nomē meū,
age penitentiam & prima opera fac. Contra nituntur indulgentiarum promul-
gatores, dignos penitentiā fructus penitus tollentes, & dei iudicium corrumpē-
tes, erronee asserunt tum viuos, tum mortuos per plenarias indulgentias paſſim
absq; omni delectu ab vniuersis penis pariter & culpis solui, statimq; saluari. Alle
gant absolūtā autoritatē summi pontificis, de cuius potentia illud Sapientia
induci potest. Nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum, quis ēm di-
cet tibi, quid fecisti? aut quis stabit cōtra iudicium tuum? aut quis tibi imputabit,
si perierint nationes? non enim est alius deus, s. terrefris, q̄ tu. Mox postq; aliq;
veritatis zelator verbum (superioritatem ecclesiasticam mordens) profert, hāre
ticus

§.ca.12. §.7 ticus accusatur, igni deputatur, & morte dignus cōdemnatur, penitusq; oppri-
§.ca.27. §.2 mitur, quia inutilis est nobis & cōtrarius operibus nostris. Aliter nos instruit, ex-
j.cod. §.37. emplo patientiae & doctrinæ, primus papa, cui discipulus in faciem restiterat.

§.ca.19. §.4 XXXIII § Summi quo q; pontifices illud pestifer, cōsiderant dictum:

inf. Non præsumi tanta celitudo nisus apicem errare, &c. Verum pontifex tot mon-
stris dæmonum, & impiorum aulicorum obsecus magis q; stipatus, non potest
errare, nisi cum totius ecclesiæ maximo damno. Assentatur insuper eidem pon-
tifici adulatio illa, in pectoris sui scrinio esse omnia iura. Vnde in veteri testa-
mento pontifex rationale ferebat in pectore. Sed papæ pectus non semper iustus,
exinde nonnullæ injuriæ sæpe emanat, quia carneum est, atq; papa homo unus
ex ipsis quorum curam habet. Omnis namq; pontifex ex hominibus assumitur,
quibus aliquando non solum errores sed & portenta placent. Et licet papa cōm

j.ca.17. §.19 cardinalium cōcū censeatur esse ecclesia virtualis & representativa, tamen errare
j.ca.18. §.7. potest, tametsi viuens salis ecclesia, quam representat legitimū concilium gene-
rale, errare nequeat, vti doctissime probat quidā cardinalis Cameracē. Aduer-

j.ca.19. §.8. tendus est itaq; papa, quando vt papa (i. secundū canonica scripturā) loquitur,

j.ca.39. §.6. non quando pro arbitrio sui capit is præfatur. Alioquin multorum crudelium pon-
tificum cædes, hæreses, factiones, aliaq; facinora præsumerentur fuisse beneficia
piorum pastorum, cum tamen fuerint immania tyrannorum latrocinia.

XXXV § Pleriq; contra ecclesiastica statuta in pontifices simoniacē ele-
cti, ambitiosi intrusi, & aliquando intantum vitiati fuerunt, q; rursus ab ecclesia
reiecti, è sede expulsi, damnatiq; sunt, ac interdum propter suos defectus manife-
ste à deo percussi. Quocirca in canonibus cauetur, quod sententiam Romanæ se-
dis commutare, & ea q; non bene sunt diffinita, retractare licet. Quinimò unus
papa alterius indulgentias, etiam licite prius concessas, plerunq; reuocat. Verum
§.c.14. §.4 etiam Sixtus quartus indulgentias à seipso concessas, reuocavit. Vnde occasioñē
& audaciam sumunt quæstores indulgentiarum, vt absq; facultate seu commissi-
j.ca.10. §.1. one tollant aut ad minus suspendant veteres indulgentias, & qua olim efficacia cō-
cessas atq; extractas (vt aiunt) de ecclesia thesauro, hodie apud populu incogni-
to, quē Laurentius indicabat esse pauperes Christi. Ille verus theaurus est domi-
ni, qui operatur qd sanguis eius operatus est, vt pote nostri redemptiōē. Quem
quidē infinitū thesaus Christus suo sanguine militanti ecclesia acquisiuit.

XXXVI § Item quāvis Petri clavis & ecclesia priuilegiū semper maneat
firmum, tamen quando is, qui exercet clavem, exorbitat, tunc nimia eius seueri-
tas vel remissio non inducit ligationem vel solutionem in ccelo, quoniam iniu-
sta vincula disrumpit iustitia. Inde argumentum sumitur, q; deus non censem tur fa-
ciliter ratificare immoderatam indulgentiæ dispensationem. Aliud est enim sella
terrena, aliud est tribunal cœlestis. Ratus est Eleazarus, dicens: Nam & si in præ-
senti tempore supplicij hominū eripiar, manum tamen omnipotentis, nec vi-
vius, nec defunctus effugiam. In canonibus reperitur, q; ecclesia quandoq; in suo
j.cod. §.45. iudicio decipitur, vt ille, qui intra ipsam est, per eam excludatur, & qui foras mis-
sus est, intromittatur. Porro ostiarius ecclesiæ interdum dormit in purgādo tri-
tico, ideo latrones ingrediuntur domū Isboseth, qui similiter dormit sup stra-
tum suum, & percutiunt eum in inguine ac interficiunt.

§.c.5. §.1. & XXXVII § Deus p̄terea nō parcit alicui verbis potētibus & ad deprecā-
j.ca.18. §.8. dum cōpositis, prout indulgentiæ proclamatores buccināt per dulces sermones
j.ca.27. §.17. corda innocentium seducendo, non aut in sermone, sed in virtute est dei regnum.

inf. Ad quod nos primus papa Petrus, non p̄ enormes indulgentias, sed p̄ virtutes bo-
naq; opera allicit, inquiens: Vos curā omnē subinferentes, ministrare in fide ve-
stra virtutē, in virtute aut scientiā, in scientia abstinentiā, in abstinentia patiētia,
in patiētia pietatē, in pietate amore fraternitatis & charitatē. Hæc enim vobiscū
adſint, nō vacuos, nec sine fructu vos cōſtituent. Cui vero hæc non sunt p̄ ſtō,
cæcus est & manu tentans, obliuionē accipiens veterę ſuorę delictorę, quapro-
pter magis fatagite, vt p̄ bona opera certā vestrā vocationē & electionē faciatis.
Hæc em̄ facientes, nō peccabitis aliquando, ſic em̄ abundāter ministrabitur vo-

Sap. 2
Gala. 2

Tho. qdli. 9
ar. 6
Sylueſ. in ſh.
ti. canoniza-
tio. §.3
Dift. 36. c. 2.
Eeci. 32
De libel. of-
fi. 9. di. 11.
Heb. 5

Card. Cañ.
in. I. ſen.

Di. 23. c. 1. &
ibi. glo. in.
verbo adeo.
Dis. 19. c. pe.
& fi. 35. q. 9.
functq;
Ext. 5. de pē
nit. & remi.

12. q. 2. aurē
Ext. 2. de pē
ni. & remis.
24. q. 1. mans

11. q. 5. cepis.
& c. & fi.
2. mach. 6

24. q. 3. ſi q.
& c. cū aliqs

2. Reg. 4

Iob. 41
Roma. 16
1. Cor. 4

2. Petr. 1.

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

- De maio.** 2. bis introitus in æternū regnū dñi. Reliquus aut̄ summus p̄tis ex debet esse eiusdē
obedi. c. illā doctrinæ cuius & Petrus, si quidē ipsius successor & par in potestate esse velit. §. eo. §. 33 in
dñs. De p̄gn̄ di. 1. q̄s aliq̄n̄ peccato plene mundatur, neq; ad regnum celorum attingere potest, nisi prius per
§. in leuit. & dignam p̄nitentiā deo curauerit satisfacere. Hinc Hieronymus docet, q̄ pecca
c. voluissent tor præteritas delicias, p̄ quas deū offendit, vitæ austeritate cōpescat. Et Chryso
& c. q̄ sc̄tūs. stomus: Qui culpā exaggerauerit, exaggeret p̄nitentiā, maiora em̄ criminā ma
Dep̄z. dis. 1. ioribus abluuntur fletibus. Nam deus post culpam, Adam separauit à deliciis, vt
deus, & c. A ageret p̄nitentiā, tunica vestiuit eū pellicea, nō sericea. Nunc ergo dicit dñs: Cō
dā, & c. i. act. uertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & in planctu, scindite cor
Lohel. 2 da vestra, & non vestimenta vestra. Hoc contra eos dicitur, qui non interiori sa
tisfactione præcedente, sed sola exteriori opere se deum placare, & qui nō ex cor
de, sed ex marsupio, pro peccatis satisfacere posse confidunt. §. ca. 28. §. 94
- XXXIX** § Demū indulgentias mercatores cū magnis pompis, singula
ribusq; ceremonijs faciunt publicari indulgētias, ac interim obmitti, vel cū mo
dica aduertētia prædicari verbū dei, cōtra dignitatē & necessitatē ipsius verbi, qđ
Ephes. 6 est gladius spūs. Vnde Christus illud semp & vbiq; populo p̄dicari præcepit ad
Matt. 10. 24 discipulos dicēs: Quod in aure auditis, prædictate sup tecta. Et prædicabitur hoc
Marc. 16 euangelīū in vniuerso mundo. Et infra: Prædictate euangelīū omni creaturæ &c.
Hiere 7 Itē in Hieremīa: Sta in porta domus dñi, & p̄dica ibi verbū, hæc dicit dñs, bonas in prin.
facite vias vestras & studia vestra. Nihil etenim in ecclesia est maiori reverentia,
2. Tim. 2 & cura tractandi, q̄ sanctū euangeliū, in quo apostolus laborauit vsq; ad vincu
Iohan. 5. la, quasi male operans, sed verbū dei nō est alligatū, quod Christi corpori & quipa
Act. 4. 6 ratur, & qui illud audit, habet vitā æternā. Nā viuit homo de omni verbo qđ pro
cedit ab ore dei, quod apostoli dei loquātur cū fiducia, dicētes: Non est & quā
nos derelinquere verbum dei, & ministrare mensis, prout faciunt quæstores, qui
impedit euangelicū sermonē, dū indulgētias excoquunt, & de pane lucrando
certant, quasi eleemosynā scilicet factā q̄xrendo. Oportet igitur primum loqui
verbū dei, quod si q̄a repellunt, indignos se iudicant æternæ vita. §. c. 10 in pr
- Actor. 15** XL § Rursus indulgentias præcones promulgare solent intricatum er
rorem, promittentes per assequitionem papalium indulgentiarum cœlestē be
atitudinem, vsque adeo si cōtingeret peccatorem plenas venias assequutum, mo
ri, mox in cœlum euolaret absq; alia satisfactione temporali seu purgatoria. Id
Ioh. 16. & ibi Christus non præsumpsit, quando petenti promisit fieri petita, ea tamen differē
August. da, & debito tempore danda dixit, vt pote in verbo futuri, s. pater dabit vobis
Psal. 72. Petite & accipietis. Atqui ne nimium os meum in cœlum ponam, timide indu
co significationem figurā. Qundo Absalon fraticida patri suo David fuit recō
ciliatus, nihilominus stetit per duos annos antequām faciem patris videre potu
erat. Eodem modo peccator, quamvis deo reconciliatus, tempus tamen & mo
dum pena hic vel in purgatorio adimplebit, anteq; ad videndū faciem dei in cœ
lum transferatur. Idcirco omne tempus nostrum, eti breuissimum est, expendere
c. 1. §. 1. debemus ad delendā culpæ maculā, & ad consequendā gloriam. Pœna quidē est
De p̄g. di. 3. c productior q̄ culpa, ne parua putetur culpa, si cum ea finiretur & pena. Ergo si
productior. quis in præsenti non potuerit explore pœnam, & satisfaciendi ordinem, quantū
De p̄g. dis. 3. cung; tamen paruam p̄nitentiā, & quantoq; paruo tempore factā, deus non
talib. respuit, & quod minus pœna peccator hic soluit, in future luet, qm̄ sine legitima
De p̄g. dis. 7 p̄nitentia nullus peccator ianuam cœlestis patriæ intrare potest. Nec valet p̄
c. fi. infi. nitentia sine satisfactione saltem mentali. De p̄g. dis. 1. c
- XL I Illi aut̄ indulgentias buccinatores omnimodam promittunt secu
ritatem, quæ parit negligentiam, & negligentia offendit deum. Hinc Augustinus:
De p̄g. dis. 7 Penitentiam (inquit) dare possumus, securitatem vero dare nō possumus: nun
c. fi. qs. §. q̄q quid dico, damnabitur, sed nec dico, saluabitur. De qua inani securitate ait Iob:
Deo, etiam si habuero quippam iustum, non respondebo, sed meum iudicē de
precabor, & cum inuocante me exaudierit, nō credo q̄ audierit vocē mē: in tur
binē em̄ conteret me, & multiplicabit vulnera mea etiam sine causa, nō concedit
quiesce-
- §. eo. §. 11. 21 & §. c. 30 §. 9
Glo. i. c. por
ro. Extr. de
sen. excom.
De p̄g. dis. 1.
c. p̄dix. i. fi.
§. c. 45
Iob. 9
§. ca. 35. §. 8.
in fi.

quiescere spiritū os meū & implet me amaritudinibus. Si iustificare me voluero,
meū condemnabit me, si innocentē ostendero, prauū me cōprobabit. Ad idē Sa
piens: Et si altissimus est patiens redditor, tamen de propiciato peccato noli esse
fine metu, ne dicas, miseratio dñi magna est, multitudinis peccatorū mēorū mise
rebitur. De tali nancq̄ nimia spe aliquis facile ruit in p̄aſumptionē temerariam,
quasi absq̄ fideli & humili p̄cēnitentia consequatur æternā beatitudinem.

XLI § Ex p̄aemissis apparet, p̄cēnitentib⁹ prodeſſe ſuffragiā ecclesiā, q̄
ad p̄cēnā à deo infiſtā, & valere indulgētias quo ad p̄cēnam à iure vel ab homine
impoſitā. Vnde quæſtores eadē indulgētias caute promulgare debent, ne eas
populus p̄aferat operibus fidei & charitatis, quæ foras mittit timorē p̄cēnā. Si
quidem per charitatem homo fit melior, per indulgentias vero nō melior, ſed in
cōſcientia ſterilior, & in vita fit diſſolutior. Deus profecto magnus & potēs aq̄ ter
ribilis, nō accipit perſonā, nec munera ad ciftam iubilei impoſita. Scriptū em̄ eſt:
Zelus & furor dñi nō parcer in die vindictæ, nec acquiescet cuiusq̄ precebus, nec
recipiet pro redēptione dona plurima. Itē: Nō iuſtifica h̄omo ex operibus legis,
niſi per fidē Iesu Christi. Præterea ſaluator noster, volens nos ad ſtudiū ſimpliſi
taſis inuitare, & ſupfluua, terrenaq; contēner, inquit: V̄z vobis pharisaī, q̄ deci
matis mentā & ruthā, & omne olus quali minima, & p̄teritis iudicij, iuſtitiam
euertēdo, & charitatē dei. f. vera misericordiæ opera obmittendo, oportuit hæc
videlicet iuſtitiā & charitatē facere, & illa, f. charitatiſ opera nō obmittere.

XLII § Ad p̄aemissa conducunt verba dei apud Cath. Señ. dicētis: Pœ-
nitentia vera non in operibus extrinſecis, ceu in virtutum exerſitio, ſed in iſpſis
virtutib⁹, ceu fundamento conſiſtit. Nempe ſacrificiū & mentale ſimul & actua
le deo eſt offerendum, ſicuti dño à ſubditō offerri olet vas. i. bonū opus cū vino
. f. fidei vel charitatis, aliarū ve virtutū. Siquidē vinum abſq; vase non potest of-
ferri, & vase abſq; vino non eſſet acceptum. Opera itaq; non elidunt culpā, niſi fe-
rta ſint fidei & charitate, reatu cordis ac ſui pſius diſplicentia & cognitione, qua
omnibus p̄cēnis dignū quis ſe iudicat, cum omni deniq; patientia ſuffert p̄cēnas,
quas indulgentiæ tollunt, & conſequenter adiunct p̄cēnitentia fructū, qui po-
tius augeri debet. Ipsiſ deniq; Catha. in ſuis orationib⁹ rata eſt, ſe non mai-
rem gratiā conſequi poſſe, q̄ vt ſemper in p̄cēnis vitā ſuam ducat, terminetq; cū
martyrio propter Christū, cuius paſſio doctriṇā nobis indicat ſequendi. Vnde
fallitur, qui mauult ſequi delectamēta, q̄ p̄cēnas, cum nemo ad patrē perueniat,
niſi per verbū, quod gaſtandū eſt in affectu p̄cēnar, & ſi homo nō vult ſponte ſu
ſtinere p̄cēnas, has ſuſtinebit in uitius. Vnde dicitur: Omnis qui negat filiu, nec pa-
trem habet. Nā qui filiu, quærerit crucē, qui patrē, conſolationē conſequitur.

XLIII § Falſe igitur p̄dicatur p̄veniā confeſſionē, peccatorē ab omni
p̄cēna & culpa ſolui, ſtatimq; ſaluari. Remanet em̄ p̄cēna, caſtigatoria, f. & euan-
gelica, de quibus ſupra, quoq; p̄cēna nulla ad canonica p̄cēna cōparatio, quia il-
larū ſolus deus iudex eſt. Iudicij vero canonica dūtaxat p̄cēna ad pacificū ſpe-
ctat. Quocirca quæſtores indulgentiæ, populu singulariter exhortari deberent
ad ordinatā à deo remiſſionē, & ad ſecurā bonorū Christi & ecclesiā participati-
onē, quā homo cōſequi valet, etiā abſq; omni exorbitāte indulgentia. Nā culpa
remiſſio, quæ à ſolo deo eſt, longe excedit p̄cēna remiſſionē, quæ vocā indulgē-
tia, qm̄ ſine remiſſione p̄cēna, nō culpa, qui uis ſaluari poſteſt. Ecōtra buccinant
iſpſi quæſtores, & ſuis plenari indulgentiæ & promiſſionib⁹ p̄ditissime ſeducūt iſi-
piſidos, & infelices mortales, qui nec in ſuis meritis de ſalute cōſiſti, ab illis docētur
cōſidere in indulgētias ſibi per perā expoſitas, p̄ quas ipſis nō fides, non cōtrito,
nō gratia, ſed vāna ſpes & remiſſio ſoliuſ canonica p̄cēna cōſerſt. Rem etem̄ (in-
quit canon) temerariā faciunt, qui audacter peccantibus veniā pollicentur.

XLV § Illi auari prophetæ pro quæſtu dicūt populo Christi: Pax pax, Hier. 8.
vbi non eſt pax, & ſic decipiunt Christiſideles, qui ſermonibus & literis plenariū Ezech. 13
indulgentiarum cōduli, ſinistra ſecuritate & fallaci ſpe ſuæ ſalutis, ſeducentur
vna cum ſuis maſtris, qui regnum celorum potius claudunt, q̄ aperiunt, euan Matt. 23
gelium negligentes, aurum quærentes, p̄dā de ſubiecta plebeſacentes, & tan-

De p̄c. di. 6.
c. laboreſ

Deut. 10
Pro. 6. in fi.
Gala. 2.
Luc. 11.

Cath. Señ. c.
3.4. & c. 9.12
& c. 67. in fi.

Cath. Señ.
orati. 12.17

1. Petri. 2
1. Ioh. 2
Cat. Se. c. 75

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

- Ezech. 13** dem spolia diuidentes. Ad quos in Ezechiele hæc dicit dominus deus: Væ scilicet & §.eo.§.46
Di. 46. c. sūt cert veniarum quæstoribus, qui consuunt puluillo*s*. i. leues peccatorum remissio- & §.ca.18.§.9
nonnullines, sub omni cubitu manus, & requiem scilicet pollicentes, faciunt ceruicalia sub §.cap.19.§.5
Ezech. 13 capite vniuersæ ætatis ad capiendas. i. decipiendas animas, hoc est, hominibus cuiuslibet ætatis, dicentes, in talibus ceruicalibus, vt pote in indulgentiis, potestis quiescere securè, iudicium dei non timendo. Sequitur in Ezechiele: Propter pu- §.eod.§.41.
gillum ordei & fragmentum panis, i. propter vilem quæstum talia promittebat,
De pe. dist. 1 vt interficerent animas, quæ non moriuntur, & viuificant animas, quæ nō vi- §.eod.§.36
multipl. § uunt, mentientes populo meo credenti mēdacijs. Nam iustis nihil sibi dantibus prophetant damnationem, quasi non studeant indulgentias consequi. In iustis §.ca.17.§.14
si aut ali. autem, qui per peccatum sunt mortui, propter eorum dona, promittunt vitam §.ca.25.§.11.
Ezech. 13 æternam. Viterius ad eosdem quæstores dominus: Ecce (inquit) dirumpam cer-
01. 30. 01 uicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, neque erunt ultra in ma-
01. 30. 01nibus vestris ad perdendum, id est ad prædam, pro eo, quod confortastis manus
impij, vt non reuertatur à via sua mala.
- Matt. 23** XLVI § Saluator præterea noster ad illos temerarios concionatores ait: Væ vobis scribæ & pharisei (per q̄jos denotantur indulgentiarum quæstorijs) §.ca.18.§.14
Ibidem qui comeditis domos viduarum, cum indulgentiis circuitis mare & aridam, vt fa- §.eod.§.45
ciatis vnum proselytum, i. raro bene p̄cidentem, cui pro lucro temporali pro-
mittitis sui receptionem in cœlum, sed facitis eum filium gehennæ. Ecce quod pro salute hominum est institutum, iam ad mercedem temporalem retorquetur Ideo subiungit: Quid autem maius, aurum an templum quod sanctificat aurum? §.ca.22.§.5.
Et quid maius est, donum an altare quod sanctificat donum? Væ vobis qui mun-
datis illud quod est deforis, intus autem pleni estis rapina & immunditia. Vide q̄
peruerse nunc in præsenti statu quanto agitur cum salubribus indulgentiis & re-
missionibus nobis à deo misericorditer & ab ecclesia largissime concessis. Quæ
quidem largitas modo peruersa est in hancine larvam indulgentiarum immo-
deratarum. De qua Salomon loquitur, quādo per cancellos prospexit: Iuuenem
vecordem, cui occurrat mulier in ornatu meretriceo, preparata ad decipiendas
animas, gartula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere, nunc
foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos infidians, apprehensumq; iuuenem, de-
osculatur, dicens: Vicitas pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, veni frua-
mur cupitis amplexibus, &c. Et sic irretiuit stultum populum multis sermonibus
& blanditijs, qui nescit quod ad vincula trahatur, & q̄ de periculo animæ eius
agatur. Hanc figuram modernæ ac importunæ veniarum acclamationi coaptan-
dam industri & solerti lectori relinquo.
- Pro. 7** XLVII § Expræmissis demum apparet nostram matrem ecclesiam vna cum filijs suis Christianis, circa normam & modum p̄cidentiarum & veniarū, non mediocriter esse perplexam atq; dilaceratam, & absq; diuina ope semetip- §.ca.18.§.14
sam ex illis ærumnis resoluere impotentem, vehementerq; lamentantem de in- infi. §.ca.16.
dulgentiarum quæstoribus, ac dicentem: Percusserunt me & vulnerauerunt me in prin. & §.
custodes murorum, eosdem denotando quæstores. Quam quidem misellam ec- c.19.§.15.
clesiam suus sponsus Christus ad fructuosa p̄cidentiam patiens expectat, §.ca.30.§.1.
dulcissime uinit, clementissime suscipit, & ait: Surge, propera amica mea, spon- §.ca.45.§.10
sa mea, & veni, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, reuer-
tere in via, scilicet veræ p̄cidentiaz, donec aspergit dies, & inclinentur umbrae, §.cap.16.§.6
aperi mihi foror mea. Reuertere Sunamitis in erroribus iam captiuia, reuertere vt §.ca.6.§.4.
intueamur te. Necessarium itaq; fuit ad reducendā ecclesiam, & ad reformādum §.ca.6. in pr.
populum Christianum, sextum erigi statum, ne ipsa ecclesia in suis membris per
remissiones, in quinto statu abusive permissas, penitus pereat. per tor.
- Cant. 5** ¶ De statu ecclesie sexto, qui nuncupatur reformatius. Cap. XVI. §.ca.15. in si
- Cant. 2** Estat modo sextus status, qui est ecclesiæ, per remissionē quinti status §.ca.16. in pr.
Cant. 6. infi depravata, reformatius & per ecclesiā Philadelphiam significatus. Si §.ca.16. in pr.
Apo. 3 cut enī deus sex diebus perfecit opera sua, & sexto die factus est homo §.cap.8.§.5
Gen. 1 ad imaginē dei, & sexta ætate generis humani filius dei venit in carne & fa-

I. c. 6. § pri. & factus est filius hominis ut nos redimeret. Sic sextus nunc status ecclesiæ agit, &c. 6. § 3. &c. quo ecclesiæ mēbra p diuinæ correetōes reformabunt, Ch̄o tandem in spū aduen-
§. c. 12. § 8. turo, quē expectamus, ut reformat corpus humilitatis nostræ. Ecclesia profecto
§. c. 15. § 47. renouabis in agnitione dei. Imò eius mēbra necessario sunt reformāda, quæ admo-
& j. c. 19. §. net Apostolus, dicens: Obscurō vos frēs, reformamini in nouitate sensus vestri, vt
ii. in fine, & probetis quæ sit voluntas dei. Et infra: Deponite vos scđm pristinā conuersatio-
§. 15. nem, veterem hominem, & induite vos nouum hominem.

Augusti. 4.
de tri. 4.
Phil. 3.
Coloss. 3.
Roma. 12.
Ephe. 4.
§. c. 15. § 31.
& j. c. 30. § 9.

I. § Catholica quippe ecclesia, duratē quanto statu, in tam vilem cecidit conditionem, ut iam prope interiisset, nisi pius Iesus ei subvenisset per immensam suam gratiam multimodē haec tenus concessam. Insurrexerant nāq; contra fidem Christi diuersæ sectæ, utpote Saracenorū, & Manichæorum, similiter & VVicelinstag, aliorūq; qui omnes condemnant, ab ecclesia possideri bona tem-
§. c. 14. §. 6. poralia, quibus clerici abutuntur. Vnde ait Thelosphorus: Abundantia rerum tē-
& j. eo. §. 9. poralium ecclesiæ traditarum est occasio ruinæ ecclesiasticae. Nam bona tempo-
& j. c. 19. §. 8. ralia spiritualem vitam facile impediunt. Imò prælatos, cæterosq; clericos ple-
rūq; ad vitia trahunt, quorum exempla laici imitantur. Ac exinde hæretici suage-
fæclarum occasionem sumunt.

J. c. 20. §. 6. II. § Quamobrem in præsentī sexto statu deus dignabit bona & dominia temporalia à clero itaq; auferre propter vitia & peccata cleri, ex diuitiis abun-
J. eo. §. 3. dātia, & ex dominij secularis exercitio prouenientia, ut ecclesia bonis temporalibus spoliata, & rebus superfluis circūcisa, discat spiritualibus intendere, ac vivere secundū normam datā Petro qui postquam audisset dñm, tunica succinxit se, erat
§. c. 14. §. 5. eñ nudus, & misit se in mare. Ad hoc Ioachim super Hieremias prudenter innuit,
& j. eo. §. 9. dicens: Olim Imperatores se gloria sua dignitatis pro Christo paupere exuentes,
& j. c. 22. in induerunt ecclesiā quasi nouum hominem in syuestro video necesse erit, postquā
prin. & j. c. ecclesia eodem indumento abutif, succincta siue nuda fiat, ne in fluctibus huius ma-
rii. §. 2. ris submergatur, quæ prius in rerum abundantia nimiam libertatem habuit super-
§. c. 15. §. 28. fluamq; quietem quæ suuit siquidem talis quies corporum, & abundantia tempo-
ralium causauit atq; incendit vitia cleri.

Ioh. 21
Ioachim
Tho. opuscula
20. li. 3. c. 16.
visq; ad finē.

III. § Quocirca contra huiusmodi exorbitantem licentia idem Ioachim exclamat: Vx huic libertati & quieti nimis, propter quam fides Christi pluribus acutis gladijs ferietur. Delectatio enim metallorum, & auara cupidio temporalium spem improbam concipiet, quæ quidem elegans, & formosa vetula radix, & inceptrix omnium malorū, accedit vitia clericorū. Nam postquam ecclesia nimis multiplicauit bona temporalia, sibiq; dominia secularia vendicauit, tuisq; ædifica-
J. c. 18. §. 13. uit domum suam super arenam, vel super petram sine fundamento. Ideo tanto flumine rei transitioræ illis faciliter cader, atque submergetur. Nisi aliquando bona reformatione, vel aliquo nouo fœtu sustentata fuerit. Deus quidem suam ec-
clesiam noua frequenter prole fœcundat. Hoc ipsa ecclesia fatetur se à Deo sem-
Aliter. J. ca. per nouo fœtu multiplicari.

T. Timo. 6
Matth. 7
Lucæ. 6
Devi. & ho-
cle. c. deus
Feria. 3. Pas.
Psalm. 44

IV. § Vbertinus quoq; ait: q; ecclesia in quinto statu senescēs pro patri-
bus, id est, prælatis diuitibus peperit filios, quibus voluntaria paupertas arrideret,
ac doctrinæ & vitæ spiritualis puritas, in futuræ tribulationis aculeis non absisteret, prout verificatū est in ordinib; mendicantiū, qui in principio sexti status cir-
ca annū domini. 1260, incepérunt, ordo Carmelitæ in monte Carmelo, ordo p-
§. c. 12. §. 6. dicatorū in Hispania, Minoi in Italia, alijs quoq; similes alijs locis in currēti sexto
§. c. 17. §. 10. statu instituti sunt ordines: vel etiā præter illos adhuc boni viri aliqui consurgent
& j. c. 60. §. 4. ad sustentandū ecclesiā cōtra præsentē illisionem temporalium inundantiū. Qñquidē
j. c. 22. p. ro. & ipsi quoq; moderni nostri religiosi tā mendicantes, q; cæteri hodie similiter exci-
§. c. 14. §. 7. cati sunt, carentes gratia virtutum, prout Thelosphorus refert. Frāciscū inter alia
& j. c. 35. §. 1. reuelasse, quō tpa appropinquarent, in quibus pplexitates & discrimina multipli-
§. c. 14. §. 10. carent, & charitas multorū refrigeraret, superabundareq; iniquitas, & dæmo-
& j. c. 17. in- num potestas plus solito solueretur, ac iphius Francisci religionis, & alias regio-
princ. num puritas maculata deformatetur. Tunc autem in ecclesia tot scādala multipli-
§. c. 17. §. 19. carentur, fractis religionibus tam in populo quam in clero etiā regulari, quod ni-

Franciscus

DE STATV ECCLESIAE SEXTO, &c.

- Matth. 14** si abbreuiarent̄ dies iuxta verbum euangelicū, si fieri posset, inducerent̄ in errore §. c. 3. §. 5.
etia electi. Hęc Frāscus, ad quem imago crucis in ecclesia S. Damiani dixit: Va- & J. eo. §. 9.
de repara domū meam, quae vt cernis, tota labitur. §. c. 7. §. 8. & §. 9.
- V 9** Me hercęle ecclesia nostra occidentalis, nisi ei clemens Iesus aliquo re- J. c. 17. §. 5.
medio nobis occulto haec tenus subuenisset, præ sumi dudu fuisse ruinā pastia pro- §. eo. §. 1. &
pter incumbentiā temporaliū, nequitiamq; Christianoꝝ. Scribi nāq; sextum an J. eo. §. 7.
- Apo. 16** gelum phialē suā effusisse in flumē illud magnū Euphratē (per quod baptismus J. c. 41. i. pri.
forſitā intelligit in Europicum solum, iam diffusus) aquā. i. grām in baptismo no J. c. 47. §. 6.
bis collatā idem angelus siccauit, quia nos nō seruamus promissum in baptimate, §. c. 12. §. 1. &
ergo eius grām in eo collatam, deus à nobis aufert merito. Talis defectus sexti J. c. 26. §. 5.
- B. Vincent.** tūs est designatus per statuam, quam vidit Nabuchodonosor, cuius statu pedes §. c. 14. §. 1.
sermo, de fi. partim erant ferrei, partim lutei. Vnde querit Propheta: Quomodo amicti auro & J. c. 30. §. 1.
mundi primo reputati sunt in vasa testea? Et alibi: Coaceruauit argenteum quasi humum, 12. & J. cap.
Threno. 4 & aurum vt lutum platearum. Iste profecto sextus ecclesiā status tam in religiosis 4. 4. §. 6.
- Zach. 9** quām in secularibus tanta est rubigine & luto repletus, vt non nisi post sui ruinam J. c. 31. §. 10.
restaurari possit, vt dicetur inferius.
- VI 9** Christus equidem in sexto nunc statu censem̄ esse fatigatus, quasi nō ve- §. c. 8. §. 5.
lit ulterius ecclesiā remedium habere aliud q; sui ruinam, hoc videtur esse signifi- §. c. 14. §. 13.
catum in Euangeliō Iohannis, vbi dicitur: Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat & J. c. 49. §. 8.
sic super fontem: hora autem erat quasi sexta. Per hanc sextam horam designatur
pr̄sens status sextus. Nam hora sexta, scilicet in meridie: sol ad altiorem gradum
noſtri hemisperiū ascendit: ideo circa nos eotunc est in supremo fruore, ita in pre- §. c. 19. §. 7.
ſenti sexto die & sexto ecclesiā statu nos Christiani sumus in ardentissimo peccā- Item: Laborauit clamans: Reuertere reuertere Sunamitis. §. c. 15. §. 1. et
toſiderio. Quādo venit mūr, id est, Ecclesia sequens sensualitatem, cum hau- §. c. 5. §. 6.
ſtiorio ſingulorū ſenſuū ad hauriēdā aquā delitiag; & libidinū ex profundo putoe
abyſſi. Fatigat̄ igit̄ Iesus onere noſtroꝝ peccatoꝝ quae ip̄e iamdiu ſuſtinuit p Pro- §. c. 27. §. 5.
phetam, dicens: Laborauit ſuſtinens, & clamans: Reuertere reuertere Sunamitis. §. c. 19. §. 7.
Efa. 1. Cant. 6. Item: Laborauit clamans, rauca facta ſunt fauces meꝝ. §. c. 19. §. 7.
- Psalm. 68** VII 9 Quippe p̄z alier, id est, ecclesia, habuit quinque viros, id est, virtuosos §. c. 5. §. 6.
homines, per quos in ſingulis p̄z teritis ſtatibus quinq; fuit haec tenus ſuſtentata: §. c. 43. §. 8.
Iohā. 4 nunc autem in ſexto ſtatu carnis affeſtus, quem ecclesia modo habet, non est ſu- §. c. 27. §. 5.
us legitimus vir, ſed adulter: quoniam omnes tam regulares, quām ſeculareſ decli- §. c. eo. §. 5.
nauerunt, & ſimilinutiles facti ſunt ad ſuſtentādum ecclesiām vſq; ad vñ ſcileſ
Christum, qui eam tandem reformabit.
- VIII 9** Considerandū tamen eſt, licet hora ſexta, & apertio ſexti ſigilli, & §. c. 14. in
ſextus angelus tuba canēs, & ſexta phialē effuſio appropriant̄ ſexto ſtatu ecclesiā
tamen mala, p̄ huiuscmodi ſexenariū numerū ſignificata, eueniēt etiā ante ſinem
quinti ſtatus, in cuius fece & calce iam ſumus, cōcurrēt ſimil ſexto ſtatu. Calami- princi. & J.
tas quippe futura ſiet in fine quinti ſtatus, & in excursu ſexti ſtatus, quādoquidem
ſexum libri ſignaculū eſt apertum. Et in ecclesia orientali calamitas quodammodo eo. §. 10.
censeatur eſſe conſummatā, tñ quoad ecclesiā occidentalem iam per tyranni- & J. c. 49. §. 11.
dem Turcorū, aliorumve infidelium timetur in breui fore incipienda. & J. c. 45. i. pri.
IX 9 Refert p̄zterea Thelophorus, quod Merlinus & Dandalus exprefſie & J. c. 49. §. 11.
dicant, Franciscum, Dominicum, aliosq; ordinum mendicantium institutores fu- §. c. 60. §. 4.
iſſe in initio ſexti ſtatus, & figurasse futuros paſtores angelicos, qui infra describū-
tur. Hoc aut̄ ordine fieri reformationem ponūt: primo, fr̄es mendicātes, alijq; re-
ligioſi, qui ad ſuſtentandā ecclesiām in ſexto ſtatu electi erant, ſed nunc deficiunt,
ideo pro eorū excessibus puniēt & reformabunt̄. Deinde ecclesia redier ad pau- §. c. 22. §. 3.
pertatis integratatem. Nam tempore futuri angelici paſtoris, & duorū ſuoꝝ ſuc- §. c. 20. & J.
cessorum, Romani pontifices ſpontere renuntiabit̄ omni dominio temporali, ſpiri- c. 60. §. 9.
tualibus dūtaxat operam daturi. Tandem per cōciliū generale ordinabit̄, quod
de cetero p̄lati, & cleruſ habeant ſolummodo victum & amictum, naturæq;
neceſſaria, reiectis om̄ib; pompis, delitiis, bonis vltra neceſſitatem ſuperfluis in
pauperum vſuſ diſtribuendis. Interim ecclesia in paupertate gloriabit̄ vſq; ad
Antichristi aduentum. Hęc ex Thelophoro.

Post An

X § Post Antichristum incipiet septimus ecclesiae status, de quo dici est differendum usque ad finem operis, donec partim completa fuerit materia circa presentes quintum & sextum status colligenda. In quo quidem iam utroque statu concorrente, ob immensa flagitia nostra, Diabolus censetur esse solutus ad immissiones malas, de qua solutione nunc sequitur.

Psal. 77

¶ De ligatione & solutione diaboli.

L Igatio diaboli bifaria est: una quoad seipm, qua vinculis aeternæ damnationis ligatus est, quia in suo libero arbitrio continuè ad malum obstinatus est, vincitus in mendicitate & ferro. De altera quoad homines diaboli ligatione loquitur dñs, dicens: Quis intrat in domum fortis, ut vasa eius eripi at, nisi prius alligauerit forte m. Super qua sententia Augustinus tenet, qd Christus diabolum alligaturus sit usq ad magni Antichristi aduentū. Tamen malitia p̄rfecta, tamen manifeste exprimitur in catu quintæ & sextæ tubæ: in omnibus quoq; quinarijs & senarijs Apocalypsis declarantur arduæ calamitates ob nostra facinora in proximū futuræ utriamiam diabolus (cui à deo data est clavis abyssi) credat esse solutus ad immisiones malas, tum ad tentandum nos vehementius, tum etiā ad tribulandum ecclesiā & eius membra crudelius. Sunt nāq; spiritus qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt tormenta sua, & in tempore consumptionis effundent virtutem & furorem eius, qui fecit illos, confundent.

I § Vbertinus arbitratur, quod licet diabolus semper fuerit princeps huius mundi, postquam ei homo se peccando subdidit, tamen eiusdem diaboli potestas fuit ligata in aduentu, vel potius in morte Christi dicentis: Nunc princeps huius mundi ejicitur foras: nam cum fortis armatus, id est, diabolus custodit atrium suum in pace sunt ea que possidet: si autem fortior eo s. Christus superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Princeps quidem huius mundi in Christo non habet quicq. Hinc Augustinus ait: Dominus Christi i. ecclasia & discipulis de hominibus qui sunt exq; à diabolo, à quo captiuo tenebantur. Hanc enim captiuitatē Christus captiuus est qui diabolum vicit. Et ne sua membra secum traheret in aeternū suppliciū cum prius iustitiae, deinde potentię vinculis alligauit ipse Christus, q; educit vinctos in fortitudine. Et ascendens in altū ccepit captiuitatem, id est, diabolū. Considerandū autem est, quod diuina iustitia ordinat demones ceu lictores, ut animas in purgatorio crucient: in inferno & eternaliter cathenent. In presenti vero seculo reprobos, aut delitijs, aut suplicijs occupent: eleemosyntent atq; molestent, in certamine victoria, & deinde brauium beatitudinis reportaturos. Satanas præterea se in angelum lucis frequenter transfigurat, ut homines suo mendacio credant. Exemplo fuit Antonius he remita, quē dominus permiserat à dæmonib; acriter diuexari, ut spectaret certamen viriliter dimicantis. Is quoque aliquando vidit diabolum corpore celsum, qui se dei virtutem & prouidentiam ausus erat nuncupare. An autem visio sit boni, an mali angelii, deus dat Catharinæ Seneti, euident signum, dicens: Cum diabolus visitat animam in forma lucis, eius primo aduentu anima hilare scit, successu deficit: ex angelii vero boni visitatione in primis contremiscit, sed successu securitatem sentit. Sic beata virgo ad ingressum angelii turbata est, sed hacturbatione animosior facta in montana, abiit.

II § Dum diabolus atrium suum, id est, terrenū orbem in pace sua possedit non solum ipse in mundo dominatus est, sed etiam sui satellites. Ex eo maligni homines frequenter in hoc seculo (quemadmodum in presenti fit ecclesia) principatum obtinuerunt, bonosq; subnegerunt, sicuti Cain, Iismahel, & Esau, suos fratres, Abel, Isaac, & Iacob, sunt persecuti. Quando autem Christus liberauit nos à diabolis potestate, tunc ille non poterat sanctos patres in limbo ulterius detinere, nec illue animas bene morientium perducere, nec impedire Gentium ad Deum verum conuersiōnem, ut prius à tempore Idololatriæ, usque ad denuntiationem Euangeli fecerat. Christus etenim verbo spiritus immundos iecit, atq; eosdem eiendi potestatem discipulis dedit. Et sic diabolus à tempore primi Ecclesiæ status,

Ca. XVII.

L Igatio diaboli bifaria est: una quoad seipm, qua vinculis aeternæ damnationis ligatus est, quia in suo libero arbitrio continuè ad malum obstinatus est, vincitus in mendicitate & ferro. De altera quoad homines diaboli ligatione loquitur dñs, dicens: Quis intrat in domum fortis, ut vasa eius eripi at, nisi prius alligauerit forte m. Super qua sententia Augustinus tenet, qd Christus diabolum alligaturus sit usq ad magni Antichristi aduentū. Tamen malitia p̄f

Psal. 106

Matth. 12

20. de ciuit. dei. 8.

sentis tuis videlicet quinti & sexti statuum (quos modo agimus) tamen manifeste exprimitur in catu quintæ & sextæ tubæ: in omnibus quoq; quinarijs & senarijs Apo-

calypsis declarantur arduæ calamitates ob nostra facinora in proximū futuræ utriamiam diabolus (cui à deo data est clavis abyssi) credat esse solutus ad immisiones malas, tum ad tentandum nos vehementius, tum etiā ad tribulandum ecclesiā & eius membra crudelius. Sunt nāq; spiritus qui ad vindictam creati sunt, & in fu-

rore suo confirmauerunt tormenta sua, & in tempore consumptionis effundent virtutem & furorem eius, qui fecit illos, confundent.

I § Vbertinus arbitratur, quod licet diabolus semper fuerit princeps huius mundi, postquam ei homo se peccando subdidit, tamen eiusdem diaboli potestas fuit ligata in aduentu, vel potius in morte Christi dicentis: Nunc princeps huius mundi ejicitur foras: nam cum fortis armatus, id est, diabolus custodit atrium suum in pace sunt ea que possidet: si autem fortior eo s. Christus superueniens vicerit eum, vniuersaarma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Princeps quidem huius mundi in Christo non habet quicq. Hinc Augustinus ait: Dominus Christi i. ecclasia & discipulis de hominibus qui sunt exq; à diabolo, à quo captiuo tenebantur. Hanc enim captiuitatē Christus captiuus est qui diabolum vicit. Et ne sua membra secum traheret in aeternū suppliciū cum prius iustitiae, deinde

potentię vinculis alligauit ipse Christus, q; educit vinctos in fortitudine. Et ascendens in altū ccepit captiuitatem, id est, diabolū. Considerandū autem est, quod diuina iustitia ordinat demones ceu lictores, ut animas in purgatorio crucient: in inferno & eternaliter cathenent. In presenti vero seculo reprobos, aut delitijs, aut suplicijs occupent: eleemosyntent atq; molestent, in certamine victoria, & deinde brauium beatitudinis reportaturos. Satanas præterea se in angelum lucis frequenter transfigurat, ut homines suo mendacio credant. Exemplo fuit Antonius he remita, quē dominus permiserat à dæmonib; acriter diuexari, ut spectaret certamen viriliter dimicantis. Is quoque aliquando vidit diabolus corpore celsum, qui se dei virtutem & prouidentiam ausus erat nuncupare. An autem visio sit boni, an mali angelii, deus dat Catharinæ Seneti, euident signum, dicens: Cum diabolus visitat animam in forma lucis, eius primo aduentu anima hilare scit, successu deficit: ex angelii vero boni visitatione in primis contremiscit, sed successu securitatem sentit. Sic beata virgo ad ingressum angelii turbata est, sed hacturbatione animosior facta in montana, abiit.

II § Dum diabolus atrium suum, id est, terrenū orbem in pace sua possedit non solum ipse in mundo dominatus est, sed etiam sui satellites. Ex eo maligni homines frequenter in hoc seculo (quemadmodum in presenti fit ecclesia) principatum obtinuerunt, bonosq; subnegerunt, sicuti Cain, Iismahel, & Esau, suos fratres, Abel, Isaac, & Iacob, sunt persecuti. Quando autem Christus liberauit nos à diabolis potestate, tunc ille non poterat sanctos patres in limbo ulterius detinere, nec illue animas bene morientium perducere, nec impedire Gentium ad Deum verum conuersiōnem, ut prius à tempore Idololatriæ, usque ad denuntiationem Euangeli fecerat. Christus etenim verbo spiritus immundos iecit, atq; eosdem eiendi potestatem discipulis dedit. Et sic diabolus à tempore primi Ecclesiæ status,

Psal. 9

Psal. 77

Ecc. 39

§. ca. 5. §. 4.

& J. eo. §. 25

& Ca. Senet.

c. 37. in fi.

Vbertinus

Ioh. 12.

Luc. II

Ioh. 14.

15. de tri. 19.

Ephe. 4

Psalm. 67

Cat. Senet.

37. & ca. 45.

& 81

Tho. I. par.

9. 10. 14. art.

1. & 2.

2. Cor. II

Cat. Senet. c.

71. & c. 106

Luc. I

Luc. II

Hiere. 12

Gen. 4. & c.

21. & 27

Coloss. I

Mat. 8. & 10

DE LIGATIONE ET SOLVATIONE DIABOLI.

Apo. 5. &c. 6 status, vñq; ad quintum statum, per merum donum diuinæ misericordiaæ pro ele-
ctis prædestinatis fuit ligatus, in quos ipse pro sua maluolentia minus, quam antea
vel postea, pmittebatur sœuire vel in peccata ſcipitare, prout nunc ſæpe contin-
git. Ideo dicitur Christus morte sua viciſſe diabolum, vt vinceret gentes infideles
per prædicationem Apostolorum.

Matth. 4 III. § Ad hoc conducit Augustini sententia dicentis, quod Christus vitæ me-
diator à suis fidelibus foras misit diabolum mortis mediatorem, vt in eis non re-
gnaret intrinsecus, & licet forinsecus eos oppugnet, tamen non expugnat. Christus igitur ſeipm tentandum præbuit, vt ad ſuperandas etiam tentationes media-
tor noster eſſet, non ſolum per adiutorium, verum etiam per exemplum, per exte-
riorem deniq; carnis dominicæ occiſionem potestas diaboli interior, qua noſte-
nebat occiſa eſt. Factū eſt enim vt vincula multoꝝ p̄tōrum in multis spiritualibus
mortibus ſoluerentur p vnicā corporalem mortem Christi: qui hmoꝫ morte ſuā
potestates aereas expoſiauit, fiduciāliter triumphās eas in ſemetiſo. Vnde Paulus

Ephe. 2 Cum eſſet inquit mortui delictis & peccatis veſtris, in quibus aliq; ambulasti ſe-
cundū ſeculum mundi huius, ſcd m principem p̄tātis aeris huius ſpiritus qui nunc
operat in filios diffidentiæ, in quibus & nos omnes aliqui conuertiſſimus in deſile-
riis carnis noſtræ, facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus na-
ra filiij iræ ſicut & ceteri. q.d. Nunc autem ſumus liberati.

Apo. 20.1 III. § Similiter diabolus videt ligatus, quādo ſuor; membroꝫ, vtpote ho-
minum pueror; conatus coercentur p bonos & iuſtos mundi rectores, prioribus
quippe statibus in ecclesiā plerūq; maior potestas fuit bonor; q; malor; hominū,
quia hoꝫ princeps fuit ligatus, id eſt, ſua & ſuor; potestas coſtricta. Sic & in septi-
mo eccliasi ſtatuit. Ob hoc Iōnānes vidit angelū deſcendentē de ccelo, haben-
tem clauē abyſſi, & ap̄phendit draconē ſerpente antiquū, qui eſt diabolus & Sata-
na, & ligauit eum p annos mille, & misit eū in abyſſum, & clauit, ſignauit q; ſup il-
lum, vt non ſeducat amplius gētes, donec cōpleant mille anni, hoc eſt, vñq; ad quin-
tum ſtatū, quia tūc oportet eū ſolui. Catena vero qua ligat, eſt diuina potestas an-
gelis & iuſtiſ hoībus ecclesiā, qua ſupprimunt diabolicā malitiā. Per abyſſum autē
vbi diabolus claudif, deſignat profunda & ampla multiudo reproboꝫ, qui nitunt
confunder & iuſtitia, ſed nequeunt quādo per bonos coercentur.

J.c. 25. § 12 V. § Modo aut in quanto & ſexto ſtatibus potiores ſunt atq; plures ipiſ; q; iu-
G. eo. §. 1 ſti rectores, tam eccliaſtici q; ſeculare, quoniam diabolus iam cenſet eſſe ſolutus,
Prouer. 24. quia magis quam olim nunc pmitit ſœuire in innocentes & probos, quos etiā in
Marth. 18 medio huius vitæ curſu ad ppetrāda p̄tā ſæpe allicit, vt in die ſepties, imò frequē-
Luce. 17 ter centies cadat iuſtus; ideo dominus non ſolum ſepties, ſed vñq; ſeptuagesieſ ſe-
De pœ. dif. pties peccati dimitti iubet.

Iob. 41 VI. § Porro dæmones ſunt humanae naturæ hostes acerrimi, & aſtutissimi;
quor; violentiā & tyranidē ſi nō refrenaret diuina bonitas, hoīes funditus depe-
derent. Non eſt (vt ait Iob) ſup terrā potestas quē cōparet ei qui factus eſt, vt nu-
lum timeret, ipse eft rex ſup vniuersos filios ſupbiꝫ. Atq; diabolici conatus fruſtrā-
Iob. 40 tur, niſi iniquatum pmiſerit deus, qui extrahit Leuiathan homo, & fune ligat lin-
G. cau. §. 6. guā eius. Ex diuina vero pmiſſione, ne quā dæmon hodie ſolutus, fraudulenter ſe-
& J. ca. 44. uit, nō aperitis viribus ad pdenū corpora, ſed aſtutis dolis ad ſeducentū aias ho-
§. 6. minum, quos pro ſuis malis deſiderijs ad implendis, ad diuicias, honores, rācores,
G. eo. §. 1. & fornicatioňes, ad aliaq; flagitia damnabiliter incendit,

Judi. 6 VII. § Nam & ſi ſpecialia tpa demoniſtrant, quibus diabolus plus vel minus
videat contra ecclia ſolutus, tñ in ſingulis ſepte ſtatibus vtitur quadā ſibi pmiſſa
potestate. Malum enī fecerūt filii Israel in cōſpectu dñi, qui tradidit illos in manu
Madian ſeptem annis, p quos denotant ſeptem ſtatus & tpa eccliae. Similiter fi-
Tobi. 3 lia Raguelis, id eſt, collectio pueror; Christianor;, tradita erat ſeptem viris, quos
dæmon Asmodeus occiderat, mox vt ingressi fuſſent ad eam. Spiritus quippe im-
Matth. 15 mundus qui contra synagogā ſœuuit, & per Christum eſt pulsus, in eccliam re-
Marcl. 16 uerſus, aſſumit ſecum alios ſeptem ſpiritus nequiores ſe. Quare Christus à pecca-
Luc. 8 trice ecclia ejicit ſeptem dæmonia.

Ad intel-

J.c.51.§.8 VIII § Ad intelligendum vero quomodo diabolus solitus cum malis immissionibus, vel impressionibus suis censetur nocere, considerari oportet, vniuersam influentiam esse triplicem, videlicet diuinā, naturalem, & diabolicā. Hęc est semper mala, sicut diuina semper bona esse comprobatur. Naturalis autem à deo quidem bene instituta, est tamen contingens: si quidem in ordine diuinatus ei in dito perdurat, est bona: si pervertitur, erit mala. De primis duabus influentijs diuinis scilicet & naturali inferioris dicetur.

J.eo.§.10. et IX § Tertia autem influentia est, qua dæmones suā malitiā alijs incutunt. Nam semper parati sunt dissipare, mactare, perdere, omni conatu à deo homines amouere, à quo illi primitus recesserūt, & ad hunc caliginosum aerem, infernūq; sedes destinati sunt. Et quod princeps dæmonū per se immediate non potest, tentat per suos satellites perficere. Dæmon nāq; officio malignoq; hominū, in capiēdis alijs hominibus abutitur, non secus ac auceps, qui vt facilius tendere aibus infidias queat alias eiusdem generis aues ob retia & laqueos occulte illigat, vt quae soluta sunt, illarum vocibus citatae ad pabulum conuictumq; descendentis, irretiātur. Pari modo diabolus copulat sibi impia familiā, & malum aucupiū, quo laborat nōumento esse ecclesię & eius membris p̄destinatis, conaturq; eā turbare, ac destruere, eiusq; membra diuellere.

J.c.16.§.4 X § Hinc cœlestis Aquila vidit, q; serpens, id est, diabolus misit ex ore suo, id est, per suos satellites post mulierem, id est, post ecclesiā, aquā, tanquam flumē vt eā faceret trahi à flumine, hoc est, à tribulatione, inundāda. Sed terra, id est, humilis humanitas Christi absorbit flumen, liberādo constātes Christianos à tribulationibus. Et iratus est draco in mulierem, & abiit facere p̄lū cū reliquis. s. Christianis debilioribus de semine eius, qui custodiunt mādata dei, vt eos de contemplatione in carnalem affectionem seducat.

J.c.12. i pri. XI § Apparet itaq; diabolū fuisse ligatū in statibus primitiæ ecclesię Quæ eo tunc per Iudeos & tyrānos atq; hæreticos extrinsecus impugnata, potius fuit adiecta q; diminuta, quia à Christo, diabolū ligante, adiuta, & sic persecutores ad effectū sua malitiæ non sunt permitti. Imò tunc ecclesia p̄cibus diabolus impeditus, & quasi ligatus in Apocalypsi describitur: Nempe olim ecclesia in sanctis martyribus pro suis persecutoribus, alijsve debitoribus oravit, & exaudita est usque adeo, q; magna pars eorū ad fidem conuersa, & quasi tota gētilitas cultrix veri dei effecta est. Causa exauditionis fuit, quia ecclesia in prioribus statibus habuit sana membra, & duxat in corpore p̄secutionem patiebat; hodie aut in spū pariter & corpore turbat. Nā Christiani corporales patiunt iniurias, ac spirituali. Ter in malitia seducunt. Ideo ecclesia in membris sere puerſa, suis p̄cibus à deo non exaudit, tametsi quotidie oret: Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debito ribus nostris. Hęc oratio hodie parū prodest ecclesiæ aduersariis, quibus ceu inimici nihil debet ecclesia. Similiter orones ecclesię suis pueris membris tanq; impenitentibus, in his, quæ ad salutem pertinent, auxilio esse nequeūt. Vnde remoto pio impedimento (quod sedulis quondam ofonibus interponebat) diabolus, omib; quasi laqueis solutis, hodie graſſari p̄mittit, prout absq; impedimento, ad suā solitam nequitia conuersus, in secta Mahumetica, cā terisq; hærefibus iam diu obtinet contra ecclesiasticā veritatem, prout hodie ipse Satanas per friuolas opiniones in ecclesia seditionem mouet. Per Turcas quoq; nititur Christianos tribulare, capere, in varias anxietates mittere, eos emptioni & venditioni, tanq; mācipia expōnendo, confusionebus, ærūnis, supplicijs, omib; miserijs affligendo, tentat dei cultum prorsus euacuare, & sic salutem humani generis impedire, ut pote affectū spirituale mutare in carnale.

J.eo.§.10 et XII § Insuper diabolus non solū aduersus iustos (vt p̄mittit) solutus est: sed etiā quoad pueros licentior esse censet, eos ad maiorem pueritatem & p̄fōrum p̄petrationē crebrius alliciendo. Dæmonū nemp̄ officiū est, hoīes à salutis via ad culpas seducere. Eoq; insup fallacia illudif curiositas superstitiones, qui per artes magicas appetunt scire quod nulla ratione competit eis inuestigare, prout vetule quæ ob facinorū magnitudinē in iuræ maleficæ nūcupant, accitis dæmonibus, secreta

Apo.12

Apo.20

Matth.6

Cat. Senen.
ca.117

DE LIGATIONE ET SOLVTIONE DIABOLI.

- C. de maleficiis. l. nemo. & l. multi. Tho. in de mal. ma. 16. ar. 7. vscq ad finem
2. de ciuii. dei 25.
2. Cor. ii 26. q. 5. nec mirum
3. de tri. 8
- Tho. i. par. q. 19. arti. 10. & art. 20 ff. de pce. l. aut dñnum.
- Job. i.
- Apo. 12
- Tho. i. par. q. 14. ar. 1. & 2. dis. 7. q. 2. mal. ma. 16. art. 6
- Tho. in de mal. vbi sta tim. ad pri. Apo. 20. 20. de ciuitate. dei. 7.
- creta scruntantur, item elementa turbant, & dei permissione fulgura, seu alia violenta commouent. Hinc Augustius, ait: Facile est spiritibus nequissimis per aerafa cere multa corpora quæ homines mirentur.
- XIII § Prout elapso anno dñi. 1517. in dominio Mediolano apparuerunt terribilia portenta, & monstra (vt fertur) exercitus variis armatis, equitum, & pedum, regum, & apparatum regalium, quorum vestigia, s. bigas, & equos in pulueribus manifiles perhibent, vbi postquam visiones euauuerunt, nil compertū est aliud, q̄ porcos grex. Vnde præsumit illa portenta virtus artis Nigromanticæ à dæmonibus esse ostentata, & in vili gñe porcos stabilita. Nam & que olim Chri sto permittente dæmones ab hoib⁹ exeunte abierunt in porcos. Eodem quoq; anno. 1517. apud Bergam⁹ simile prodigiū afferit esse ostensum, omen inquietum futurorum malorum prefigiale, maxime formidabile si est credibile. Aliunt ingentes soi militū turmas, acies q̄ armatis apparuisse, ac tuba terribilem subitum q̄ rū morem auditum in armis, tanto strepitū, vt putasse infernalia esse torneamenta, post illa fascimenta similiter sues grunientes inuenti perhibent, ac vestigia hominum & quadrupedum curruimq; conspecta. Simile factū narrat Augustinus, scribens: In quadā Campaniæ lata planicie dæmones inter se pugnare visi, & priuī ingentes fragores auditū sunt, moxq; per aliquot dies duas acies inter se prælian tes, quæ pugna vbi deficit, vestigia quædā velut hominū & equorū inuenta sunt. Non multo post ciuilis ibidem acies nephario prelio conflixerūt. Pari modo circa Mediolanū & Bergam⁹ futurus conflictus iu susptione est, prout similiter tē pore Machabæorū contigit in destructione Hierosolymæ.
- XIV § Ex quadā itaq; pestifera societate quā homines cōtrahunt cū malignis spiritibus, multa causant i. terris. Vbi dæmones p̄tatem habēt, & suā influentiā ideo exercere posunt, vt peruersos homines sibi coaptent, & seducat qui spernunt veritatem, & credunt mendacio. Hinc Apostolus: An ignoratis altitudinē satanæ, qui transfigurat se in angelum lucis: habet equidem spiritualem virtutem, eam tamen in malum peruerit. Sed potestatem operādi, seu influendi ad plenum non habet, nisi in qua m̄ à deo permittitur.
- XV § Vnde Augustinus alibi inquit: Non est putādum, q̄ istis transgressoribus angelis ad nutum seruiunt elementa, sed potius deo qui eis hāc dat potestatem. Sicut damnatis ad metallum concedit vslus aquæ, ignis, & terræ, quātum finitur. Sicut dæmones habent vsum aeris, inquātum deus finit. Qui ad Satanā dixit, f. limitādo: Ecce vniuersa, quæ habet Iob, in manu tua sunt, tātum in eum non extē das manum. Inde constat, quāmuis diabolus continuo habeat iniustam nocendi voluntatem, cā tamen exercere non valet, nisi iuste à deo permisam, sive ad pce nam malorum, sive ad exercitium bonorū. Ideo ad Satā rursus ait dñs: Tu commō uisti me aduersus Iob, vt affligerem eum frustra. De malignis deniq; spiritibus scriptum ē hoc: Et non valuerūt, neq; locus inuētus est eo. amplius in cœlo, sed projectus est draco ille magnus, qui seducit vniuersum orbem, & projectus est in terram, & angeli eius cum illo missi sunt.
- XVI § Multa tamen dæmones possunt scire vi naturæ, hoc est, ex natura li influentia seu impressione. Natura enim hominibus sunt superiores, & intellec tu perspicatores: quocirca aliquando etiam veritatem respondent, aur per suos falsos prophetas futura reuelat. Nā licet iusti prophetæ ex spiritu sancto nunq; fal sum, in falsi prophetæ ex spirito maligno interdū vege pronosticat. Sic Sibylle de Christi mysterijs, de futuris evētibus, alijsve occultis vera nostri nulla promulgarūt
- XVII § Nunc autem diabolus cū suis immissionibus conat, aut vera aut falsa exprimendo, immaniter disturbare & peruertere ecclesiām quia solutus. Olim istud millenarij tempus censem esse dies hesterna, id est p̄ terita. Huius millenarij quo diabolus fuit ligatus, duplē intelligentiā præbet Augustinus. Vno modo q̄ mille anni sumunt synodotice pro parte sexti millenarij, in cuius initio vixit Augustinus: nunc autē quasi ad eius calcem deuenimus, & quod

§.ca.8.infī. quod post huiusmodi sextum millenarium, quasi post sextū diem, sequeretur sabatum requieū sempiternā. Opinatus est ēm̄ ipse Augustinus, q̄ mundus post natuitatem Christi mille dumtaxat annis esset duraturus secundum numerum se-
narium dietum primordialium opere, & q̄ vltimā tentatiōnes & seculi consum
matio evenirent in fine sexti millenarij. Ad hunc igitur vltimū millenarium ad-
aptauit ligationē & solutionem Satanae. Sed h̄c opinio casta est propter præte-
ritiōne sexti millenarij, mundo adhuc stante. Quæ quidē opinio etiam in mente
Augustini dubia fuit, ideo statim dat alium generalem intellectū, dicens: Aut cer-
te mille annos pro omnibus annis huius seculi posuit Euangeliſta, vt profecto nu-
& j.eo.§.21. mero notaretur temporis plenitudo. Mille igitur pro vniuersitate ponitur.

Gene. 1.

XVIII § In illo itaq̄ millenario, hoc est per totū interuallum primorum
quatuor statuum ecclesiæ, quod significatur numero mille annoꝝ, videlicet à na-
tuitate Christi vñq; ad annū millesimū, quo incepit statutum ecclesiæ quintus. Tunc
secundū Augustinū (vt iam dictū est) diabolus fuit ligatus, & sancti homines re-
gnauerūt cum Christo in ecclesiæ, qua vocatur regnū dei. Christiani vero per-
seguissi eo tempore fuerūt in ecclesiæ suppressi, seu ab ea expulsi. Scriptū est ēm̄: Mit-
tet filius hominis angelos suos, id est iustos rectores, & colligent de regno eius, id
est de ecclesiæ militante, omnia scandala, scilicet reprobora. Hoc euangelicū ref-
ponsum verificatum est in transactis quatuor statibus ecclesiæ, donec mille anni
sunt completi, post quos, vt pote in præsenti quinto statu, scandalizantur multi,
& inuicem tradunt, & odio habēt inuicē. Verificabitur insuper in futuro septi-
mo ecclesiæ statu, quando iusti rursus dominabuntur reproborum.

Apo. 20
Alia expō.
20. de ciuit.
dei. 29
Mat. 13

Matt. 24

XIX § Vbertinus ponit, diabolū fuisse ligatū mille annis, intelligi à tem-
pore primi ecclesiæ status vñq; ad statutum quintū, id est, vñq; ad Romani imprei
translationem ad Alemanos, quando Gregorius quintus nouam sanctionem fe-
cit de imperatore eligendo. Cuius successor Syluester secundus per simoniam &
magicam artem pontificatum est consequetus, tunc enīq; pusilla ecclesiæ, qua in
Christū crediderat, incepit petere scādala. Inde vltiora scādala nō eueniērē fuit
impossibile. Vt autem mundo & ecclesiæ a scādala, sed maius vñ illis, per quos
scandalifūnt. Deinde aduersus & in ecclesiā infinita emeruerunt scādala, pro
ut adhuc continua emergunt vñq; in tempus præsens. Siquidem reprobri præua-
lent iam bonis, iniqui dominantur iustis, omnibusq; in mundo cœstat iustitia, quo
niam vñusquisq; quærerit quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi, vel proximi. Et bea-
tus est, qui cunq; non fuerit scandalizatus in Christo.

Vbertinus
De ele. c. ve
nerabile ibi.
in glo. Di. 23
c.1. & ibi. gl.
in ver. adeo
Mat. 18
Luc 17
S.c.16 § 4 &c
S.ca.14. §.9
Phil. 2
Matt. 11
Luc. 7

XX § Ecce vltra quingentos annos vñq; modo ex diuina permissione fo-
lutes est Satanæ, qui suas malas immisiones non solum in aduersarios ecclesiæ, id
est in infideles, sed etiam in ipsius ecclesiæ membra, id est in Christianos repro-
bos effundit, operādo in eis fallacias, & nouas, ac inusitatas machinationes, & op-
pressions. Idcirco iam cum hoste, id est diabolo soluto configendum est, repu-
gnatibus vitijs. Quæ nunc exuperant vñqueadeo, vt cum Christo in ecclesiæ non
electi, sed impij modo regent, qui sequuntur bestiam, id est diabolum, & carna-
litatem deo contrariam, & qui veluti fidē profiteantur, quasq; fideliter viuat, fin-
gunt se esse quod non sunt, vocanturq; nō re, sed solo nomine Christiani, sunt zi-
zania, quæ de regno Christi, i.e. de ecclesiæ, non in præsenti seculo (sicut in priori-
bus statibus factum est) sed in futuro colligentur, & ab ecclesiæ triumphante, se-
perabuntur, ac in ignem æternum mittentur.

Mat. 13

XXI § Finito vero quinto statu, diabolus iterum ligabitur, & ecclesiæ mo-
dico tempore trāquillitatem habebit, & rursus diabolus soluetur. De quo in Job Iob. 39
f.c.60. §.3. queritur: Quis dimisit onagrum liberum, & vincula eius quis soluit? Sed in
f.c.60. §.10. l.ca.67. §.7. tertio mundi, vt pote in septimo ecclesiæ statu, totus Belial perpetuo erit li-
&j.c.69. §.7. gatus, quod denotatur per mille annos. Nisi in quantum illud pacis tempus per
g.eod. §.17. Gog interrumpetur.

XXII § Quod autem hoc tempore, & in presentibus quinto & sexto stati-
bus diabolus sit solitus, vt in ecclesiæ, inq; totum, mundum malas immisiones,

F & tri-

DE LIGATIONE ET SOLVATIONE &c.

- Daniel. 12** & tribulationes mittat, videtur deprehendi & exprimi in Daniele: qui audiens narrari tribulationes synagogæ, ante aduentum Christi infligendas voluit ab angelo certior fieri an huicmodi tribulationes similiter euenturæ essent in nouo testamento, siquidem synagoga veteris testamenti fuit figurata ecclesiæ, & noui testamenti, & sic synagogæ aduersitates figurabat futuras ecclesiæ calamitates. §. c. 14. §. 12
& J. c. 31. §. 9
J. c. 62. §. 15
- Nume. 14** sorte tua in fine dierum. Dies enim accipitur pro anno. A quo autem computetur ablato iugis sacrificij, penitus ignoro. Sed reuelatio Danielis verissima est atq; certa, quia Christus discipulos, de futuris aduersitatibus, & de consumatione seculi interrogantes, ad Danielem remisit dicēs: Cum videritis abominationem desolationis qua dicta est à Daniele. §. c. 14. §. 4.
& J. c. 62. §. 15
- Mat. 24** XXIII § Quando vero hoc magnè & proximæ calamitatis tempus præcise futurum sit, soli deo cognitum est, qui semper aliquid de futurorum cognitione sibi reseruat. Diem nempe reliquumq; tempus, quo diabolus solutus vel iterum ligandus extiterit, pater in sua p̄suit potestate. Nam de die illo, vel hora ista mo scit nisi pater, cuius iudicia abyssus multa. Licet signa futuroq; ex naturalibus occasionibus vel p̄sumptionibus aliquādo p̄ homines coniiciatur. §. c. 1. §. 1
J. c. 54. §. 6.
§. ca. 4. §. 15
& J. ca. 29. §. 4.
§. in plo. §.
1. & J. c. 52. §. 21.
- Actos. 1** XXIV § Hinc notat V bertinus, quod prædicta propinquæ tribulatio super ecclesiam veniet absq; p̄ambulis signis. Ante magnū quidem Antichristū, & J. eo. § 24.
Marc. 13. pariter & ante ext̄enum iudicium signa erunt atq; prodigia in sole, luna & stelis: Proximi vero futuræ tribulationis dies veniet sur in nocte: Tametsi de & J. c. 3. §. 8.
Psalm. 35 4. Esdr. 6 eadem propinquæ calamitate videatur deus per angelum Esdræ dare aliquaf signa præcedentia dicens: Ecce dies veniunt, & erit quando appropinquare incipiā ab eis qui iniuste nocuerunt in iustitia sua, & quando suppleta fuerit humilitas Sion, id est ecclesiæ, & cum supersignabitur seculum quod incipiet pertransire. Hæ signa faciam: Libri aperiuntur ante faciem firmamēti, & tuba canet cū sono. Quam cum omnes audierint, subito expauescent. Et erit in illo tempore, debellabunt amici amicos, vt inimici, & expauescat terra cū his: & venæ fontium stabunt, & non recurront in horis tribus. §. c. 63. §. 4.
§. c. 14. §. 15.
& J. c. 29. §. 5.
§. eod. §. 23.
& J. eo. §. 25
J. c. 62. §. 14.
J. c. 32. §. 15
J. c. 28. §. 9
- V bertinus.** XXV § Ex hac Esdræ prophetia multa iam signa propinquæ calamitatis apparent ecclesiæ. Nam libri aperiuntur ante faciem firmamenti, quia secundum aliquos, ex influentijs insolitis & acribus imminent nobis horronda fulgura, tonitra, alluvie aduersa, quibus auditis homines expauescēt. Præterea Thelosphorus refert quosdam theologos ex spiritu dei dudum prænūtiasse, quod anno domini millesimo quingētesimo decimoquinto, Alemani, Franci, Hispani & Itali, in magnis erunt bellis. Similiter infideles mutua inter se ac etiam contra fideles acramouebunt bella. Vt rūq; verificatum esse constat. Quoniam iniqua enim & immania inter amicos, id est, Christianos bella retroactis temporibus gesta sunt & vsq; modo geruntur, odio inueterato firmata, latet neminem. Nam quasi oēs principes Christianitatis adiuuicem bellarūt, adhuc quoq; inter se aduersantur cum multa Christiani sanguinis effusione. Pariter lites feruntur esse inter infideles, vt pote Turcam, Soldanum, Persam, aliasq;. Fontium præterea exiccatio p nonnulla tempora superiora exitit: vt Esdræ prophetia quodammodo adimplita videatur, in tribus horis, id est præteritis quibusdam annis venas fontium non decurrisse. Cætera deniq; signa per Esdram ostensa prope verificata videntur vsq; adeo quod iam calamitas nobis propinquæ, quasi stet in ianuis. Ideo apostolus hortatur nos, vt resipiscamus à diaboli laqueis, à quo captivi tenemur ad eius voluntatem. Si quidem diabolus, diuinæ vindictæ executor, iam solutus est, & J. c. 30. §. 1.
Mat. 24. Hiere. 4. quasi leo à cauea, ascendens de cubili suo, ac succinctus malignitate sua potētia, J. c. 31. §. 14.
2. Tim. 2 Psal. 16 paratus ad prædam, nec accubabit donec deuoret prædam. Et quis poterit huius lictoris tyrannidē sustinere? Ergo vigilate quia diabolus tanq; leo rugiens cir & J. eo. in fin. Nume. 23 cuit quærens quem deuoret. §. c. 34. §. 5.
§. eod. §. 24.
& J. c. 26. §. 6.
§. c. 15. §. 25
J. c. 31. §. 14.
§. eo. in pr.
& J. eo. in fin.
§. eo. §. 6. &
- 4. Esdr. 6** XXVI § Sed pericula nostra nō curamus, neq; quicquam nobis prouide- J. c. 19. §. 4.
mus, qd
- Thelosphorus.**
- Mat. 24.**
- 2. Tim. 2**
- J. c. 31. §. 14.**
- Hiere. 4.**
- Psalm. 16**
- Nume. 23**
- 1. Petri. 5**

J.c.27.i pri. mus, quia diabolus, qui iam (vt præmittitur) solutus est, & nos captiuos teneret, ob
 & j.c.31. §.6 innumeris flagitia nostra ex dei permissione abstulit nobis sanum intellectum, vt
 §.c.15. §.26 nesciamus quantum deum offendimus, & in qualibus periculis consistimus. An-
 §.c.13. §.8 & gelus certe bonus in nos effudit phialam, id est plagam, ut pote auisationem pœ
 J.c.29. in si. na ob nostrā culpam inculcandæ. Quia quidem culpa excæcati sumus vsque adeo
 J.cap.18. §.1. ut neq; nostra peccata ponderemus, neq; ab ea nobis paratam cernamus pœnā.
 J.cap.18. §.5 Quam (prohdolor) permittente, imo iubente diuina iustitia, malignus spūs pro-
 §.cod. §.25 pediem executioni mandabit in nos cæcitatem, malitiaq; percullos. Quocirca
 & J.c.27. §.12 primum referam aliqua de hominum cæcitate in genere, Deinde de culpa cleri,
 postea de culpa populi, tandem de futura plaga vtriusq;

Apo. 16

¶ De hominum cæitate. Cap. XVIII.

A Vdi quid cælestis aquila prædicta de hominū cæitate in cauda præsen-
 tis quinti status inualesceat. Et quintus angelus effudit phialam suā, i.
 plagam ignorantiae, super sedē bestiæ, i. super multitudinem peruersæ
 Christianitatis. Nam ista angeli effusio est nostri excæratio qua deus
 §.c.5. §.7 & nos continue percutit. Et factum est regnum eiusdem bestiæ tenebrosum. Per re-
 §.c.27. §.12. gram denotatur ecclesia militans, quæ modo est spelunca latronum, & consti-
 in si. & J.ca. tuitur ex quinq; virginibus fatuis, quæ acceptis lampadibus fidei, non sumpererūt
 43. in princ. secum oleum boni operis, ideo earum lampades extinguntur, ex quarum fide
 J.ca.23. §.12. nō lucet lux cælestis. Fides em̄ sine operibus mortua est. Opera vero sunt inania
 §.c.15. §.43. fine fide, quæ est pupilla oculi spiritualis. Et si oculus tuus fuerit nequam, etiam
 J.ca.27. §.13 corpus tuum tenebrosum erit. Ista tenebroscitas, id est ignorantia propriæ con-
 J.ca.60. §.4 ditionis, seu cæcitas rationis, est vnicuiq; sui mali occasio, ideo plurimum expe-
 J.ca.27. §.13 dit habere lumen fidei, ac rationis.

Apoc. 16

J.ca.18. §.4 I § Hinc inebrati dicuntur qui inhabitant terram de vino prostitutionis
 §.c.7. §.9 & eius. Sicut em̄ ebr̄i sunt obtusi, ita qui terrenis inhærent, excæcantur, vt nec deū
 J.eod. §.15. diligent, nec homines reuereantur, nec pœnas timeant, excæcauit em̄ illos ma-
 §.c.17. in si. litia eoz. Hi quoq; (inquit Esaias) præ vino nescierunt, & præ ebrietate errauer-
 & J.eod. §.6 runt, absorti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescie. Ut videntē deū, & igno-
 J.ca.25. §.12 rauerūt iudiciū. Opertū est em̄ euangeliū in his qui pereunt, in quibus deus huius
 §.c.15. §.39 seculi excæcauit mentes infidelium, vt nō fulgeat illuminatio euāgeliū gloriae Chri-
 & J.eod. §.5 sti, quia propriā querūt gloriā. Nam eti cognoverint deū, tamen nō sicut deum
 J.ca.44. §.8 glorificant, aut gratias agunt, sed euaneſcūt in cogitationibus suis, & obscuratū
 §.ca.17. §.19 est insipiens cor eorum, dicentes em̄ se esse sapientes, stulti facti sunt.
 & J.eo. §.14 II § De quibus in Sophonia scriptū est: Tribulabo homines & ambulabūt
 & J.c.25. §.10 vt cæci, quia domino peccauerunt. Et in Daniele: Impij agent impie, i.eq; intel-
 §.c.5. §.5 ligent omnes impij. Et saluator vitari præcipit, dicens: Sinite illos, cæci sunt &
 J.eo. §.5. & prehendant. Cum autem Iesus tanta signa fecisset coram eis, non credebant in
 J.ca.25. §.1. eum, vt sermo Esaiæ impleretur quem dixit: Domine quis credidit auditui no-
 J.ca.34. §.6. strō? Et brachium domini cui reuelatum est: Propterea non poterant credere,
 J.eo. §.5 quia iterum dixit Esaias: Excæcauit oculos eorum & indurauit cor eorum vt nō
 videant oculis, & non intelligent corde, & conuertantur & sanem eos.

Apo. 17

III § Contra eosdem inuehit propheta his verbis: Obscurantur oculi eo-
 rum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. Aduersante enim die, vt
 §.c.4. i pri. pote in fine prælensis status ecclesiæ quinti, homines gradūt in obſcurō in no-
 & §.c.14. §.15 etis tenebris & caligine. Iam equidē venit illa nox, de qua idem saluator ait: Ve-
 §.c.15. §.27 nit nox quando nemo potest operari, in iudicium ego in hunc mundum veni, vt
 & J.c.53. §.6 qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Postquam enim dixit eis: Ego
 §.ca.7. §.6. sum, abierunt retrosum, & ceciderunt in terram, i. in terrenorum cupiditatem.
 & J.c.19. §.5 Filius nanq; hominis veniens, non inuenit fidem in terra.
 Augus. 4. de IIII § Quippe hominū genus magni æstimare solet scientiam terrestriū
 tri. in proce. & cælestiū, vias sydeq; ac mudi incenia scrutādo, nostrāq; imbecillitatē minime
 J.ca.26. §.5. attendēdo. Ignoramus aut scientiam & viā qua ingredit ad salutē, ut pote nosse
 nosmetipſos. Et nihil ex charitate addiscimus, qua doctrina corā nobismetipſis

Sopho. 1.

Danie. 12.

Mat. 15

Iohan. 12.

Esaïæ. 53

Roma. 1.

Psal. 68

Pro. 7

Iohan. 9

Ioh. 18

Luc. 18

§.ca.7. §.9

& J.c.66. §.4

J.ca.52. §.4.

§.cap.3. §.8

& J.c.20. §.4

DE HOMINVM CECITATE.

vilesceremus veritasq; edificaret. Nā eo iā deuētum est, vt nō existimēt sapiētes, nisi q; mercenariū faciūt studiū sapiētia. Propterea nō esse philosophādū p̄dicāt, q; philosophis nulla merces, nulla sint p̄mia cōstituta. Tota studiosorū vita est velin quā stu, vel in ambitioē posita, ideo veritatis cognitionē propter se nō amplectūtur, pauci sunt q; bonas faciūt vias suas & studia sua. Prohdolor dulcius sapit nobis f̄cetor mūdi pessimus, q; odor dei suauissimus, q; homo trāfit sine memoria, & prouidētia, sicut vir vagus, respic̄tēs p̄fentia & nō attendēs futura.

V § Porrō ornes sumus excēcati tā docti q; indocti, tam maiores q; minores, nō cognoscētes tempus visitationis nostrā, in quo visitabit nos deus male-dictione sua. Imō indies magis induramur: Quocirca dñs ad Esaīā: Vade & di-ces populo huic, audite audientes & nolite intelligere, & videte visionē & nolite cognoscere, excēca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude-ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & cōuer-tatur, donec desolētur ciuitates absq; habitatore, & domus sine homine & terra derelinquāt deserta, & longe faciet dñs hoīes. Illis quidē deus dedit spiritū com-punctionis, oculos vt nō videāt, & aures vt nō audiāt vsq; in hodiernū diē. Vnde apud Cath. Seneñ, deus exponit, qualiter hodie memoria, intellectus & vēlū tas p̄uaricatorū sint obcēcatæ, atq; ex amore inordinato mortuæ. Sic & moder-ni doctores, elatione mētis, & immūditia cordis pplexi, sacrā paginā à spiritu san-cto satis illuminatā, ad suū conatū retorquēt, ac in tenebris eo interpretatūr quo possint suo elegati scripto seu subtili disputatiōnēs alios quasi vicisse gloriari.

VI § Ascendit insuper fumus putei, sicut fumus fornacis magna, & obscu-ratus ē sol, & aer de fumo putei. Per solē verus intelligit de⁹ & hō Ch̄s, cuius splē-dor atq; calor totū mundū illūsinat, souetq;. Per puteum intelligit p̄cūm morta-le, quod aperit puteum infernalem. Fumus vero secundum Vbertinum est omne exrinsecum malum opus, seu signum procedens de cordiali flamma luxuria, a-uaritia, superbīa, inuidia, ira, & terarumq; malarum cupiditatum. Et de quāto maiori vel peiori flamma huiusmodi fumus exit, tanto sp̄issior est, & eo plus ob-scurat radios fidei & religionis Christianæ, quo minus verus sol Iesus Christus, & sancta iustitia perspici vel lucere possit in cordibus hominum, impediente sci-licit obscura & sc̄ētida nube prauī operis, & mali exempli. Quoniā repleti sunt, qui obscurati sunt, terræ domibus iniquitatum. Ioachim igitur gratias referebat deo, qui dignatus esset eum superioribus creare temporibus, vt praeueniret, atq; nō inspiceret tam iniquam per ipsum praeuisam hominū peruersitatem, prono-sticans, q; mod hoc rēpore quinti & sexti status, pauci homines absq; cēcitate es-sent permansuri. Tanet si idem Ioachim de huiusmodi nostro per eum praeuiso malo, ingēti afflictus fuerit cōpassione.

VII § Ad p̄emissa applicatur Elogium istud: Et similitudines locustarum similes equis paratis ad prælium, & super capita eorum tanquam coronæ similes auro, & facies earum sicut facies hominum, &c. Vbertinus vno modo exponit, per locutas ad prælium paratas, significari doctores peruersos & pertinaces, si-bi ipfis proprijsq; ingenjs blandientes, qui in quinto ecclesiā statu insurrexerūt & pro sua cēcitate defendenda, ac errore propagādo, aniosi sunt vsq; ad mortē. Hoc verificatum est in secta Wiclefistarum, cuius dogmata sunt Papam reliquis Episcopis non esse superiorēm, purgatoriū ignem non reperiiri, ideo vanum esse orare pro defunctis: Mendicantū religiones à d̄emonib; esse inuentas: cōfes-sionem auricularēm non necessariam, sed sufficere quenq; sua peccata in cubili se creto cōfiterī deo, cemeterioē inanem vsum, in canonicis horis tēpora frustra conteri, sub vtraq; specie cōmunione requiri, vna cum alijs pluribus sophismati-bus. Quæ pleriq; scholastici, dialecticis garrulitatibus oblectātes, & peregrinas opiniones amantes, sequuti sunt. Huc quidam inducūt Iohannem Hus, & Hie-ronymum Pragensem. Qui (vt fertur) asseverauerunt vniuersalem ecclesiam, nō in Roma vel Papa, sed in prædestinatoē vniuerſitatem cōfistere, nec nō posse sal-vari Christifideles etiam qui non subfessent collectioni Romanae. Ob huiuscemo-ri dōctrinas (quibus forte à Roma tolleretur locus & gens sua) in concilio Con-stantiensi,

§.ca.21.§.4.
in fi.
§.c.34.§.8
§.c.12.§.4.
& §.eo.§.10
& II. & §.ca.
35.§.10
§.eo.§.2.&
§.eo.§.9. &
§.c.23.§.3.
§.c.17.infi.

§.c.42.§.3
§.c.18.§.7.
§.eo.§.1.&
§.eo.§.9.12.
§.eo.§.8
§.ca.11.§.5.
& §.c.19.§.5
§.ca.25.§.13.

§.c.14.§.15
§.eo.§.1.&
§.eo.§.9. &
§.ca.21.§.7.
§.c.21.§.9
§.c.17.i.pr.
§.in cōc.§.2

§.ca.25.§.13
in prin.
§.c.42.§.5
§.c.9.§.5
§.ca.15.§.9.

§.eo.§.8
§.ca.17.§.1.
& §.c.15.§.
§.c.4. & §.c.42.
§.c.6. & §.ca.
43.in prin.

12. d.c.1 & se-
5.q.6. dandū

J.c.19. §.3 stantieni, rupto saluo conductu, ambo exusti sunt. An hæc vel alia eorum dogma-
tæ, ca.15. §.33 tasuerint nouæ vanitatis, an euægelicæ antiquitatis, nescio. Ego nō iudico quenq;,
& J.c.22. §.7 hoc certum habeo, eos sua sponte tam fortis animo supplicium incendijs subiisse,
vt nemo philosophoræ in sustentanda morte superauerit illos.

VIII § Sequitur in Apoc. de hæreticis, q; habebat capillos sicut mulieræ. Hic

denotat prauitas hæreticæ longinquitatis, qm mulieræ capilli sunt lögiosculi. De
§.ca.15. §.28 signa etiam effeminata vita relaxatio, quæ hæretici suis credulis coedunt. Et
dentes eaꝝ sicut dentes leonum. Per hos significat eorum fera crudelitas, qua cū suis
§.ca.12. §.7 documetis sancta dilacerant ecclesiæ, ac occasionem dederunt, vt multi catholici in
& J.eo. §.14 terris ecclesiæ sint trucidati. Stella pterea casus de cælo in terram, habentis clauem
inf. & J.c.19 puteti abyssi, ipsamq; abyssum aperientis, est quorundam doctorum affectus in terre-
nas cupiditates, in scientia inflatæ, in peregrinas opiniones, & in diuersas sectas,

J.eo. §.9 schismata in ecclesia excitantes, qui acceperunt clauem. i. ingenio subtilitate, qua
aperiunt. i. extollunt, doctrinam Aristotelis, Auerrois, ac aliorum gentilium scribarum, ad
excogitandum profunda, & voraginosa dogmata, obscurantia solem sapientiae

Christianæ, & euægelicæ vite, ac puræ aerem religiosi status suis fastuosis ver-
bis, acutisq; disputationibus, ac sophistis garrulitatibus maculatia. Modo equi-

J.eo. §.10 dæ cernimus omnia fere Germania gymnaia, vbi olim theologia tradiebat do-
ctrina, poeticis figmentis, vanis nugis, ac fabularum portentis esse impleta. Vbi est li-

J.eo. §.11 teratus, vbi legis verba ponderans, vbi est doctor parvulus, videbis populum al-

ti sermonis, ita vt non possis intelligere disertitudinem linguae eius, in quo nulla
est sapientia. Atqui prædicatores concionarij student, non syncero affectu, sed

gratia propriæ laudis, vt verbis ornatis & politis aures auditorum demulcent. Me

liores autem sunt sermones veriores q; disertiores. De talibus doctoribus desertis

inquit saluator: Inuanum me colunt, docentes doctrinas & præcepta hominum:
relinquentes em mandata dei, tenetis traditiones hominum.

IX § Dictos insuper & similes errores sophisticos, poeticasq; nugas circa
finem quinti status futuros, apostolus per spiritum sanctum videtur præsensisse,

scribens: Hoc autem dico, vt nemo vos decipiatur in subtilitate sermonum. Et in
fra: Videte ne quis vos decipiatur per philosophiam, & inanem fallaciam secundum

§.eo. §.5 traditionem hominum. Nemo vos educat ambulans frustra inflatus sensu car-

§.ca.12. §.7 nisæ. Nam animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus dei, quis em. s. car-

& §.c.15. §.5 nalis, cognovit sensum domini. Modernis autem temporibus in academijs pu-

14. & J.c.33. literarum doctrina vbiq; prorsus perire, doctores scientia inflati dogent suum

§.8. & J.ca. chere, circumferuntur omni vento doctrina. Sicut gentes ambulant in vanitate

52. §.4 sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, propter cæcitatem cordis

§.eo. §.8. & sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, propter cæcitatem cordis

J.eo. §.10 ponunt tenebras in lucem, & praua in recta, & nox nocti indicat scientiam. Et

§.c.15. §.45 sic vbiq; suos seducunt auditores. Si em cæcus cæco ducatum præstat, ambo in

§.eo. §.2. §.1 foueam cadunt. Maledictus autem qui errare facit cæcum.

X § Quippe gymnasia publica olim instituta sunt ad docendū moralem
& speculativā theologiā, nunc aut in eis more gentilium olet mūdialis philosophia

§.eo. §.8 dialecticaq; tendicula seu phætasimata. Olim in Italia, hodie etiā in Alemania (vt
dixi) soli incubit arti poetica, vbi plurimum est superuacua vanitatis, & noxiæ

curiositatis, vbi festinationis nugacitatis obscurat bona. Pauci ingeniosi pollebant
§.eo. §.9. & ra prudētia, quæ ad æternam ducit beatitudinem. At vbiq; inuestigatur scientia, que

§.eo. §.4. & inflat, & ars quæritur glorioſa, atq; vana potius q; sapientia virtuosa, & doctrina

J.ca.22. §.6. fana, contra canonum dispositionem, & diuinam prohibitionem, dicente prophetam:

§.c.14. §.7 Luxta vias gentium nolite discere, quia leges populorum vanæ sunt.

& J.c.31. §.5 XI § Id cognoscens diabolus, velut infidolissimus hostis, literas sacras

§.c.17. §.6. nobis illudit atque perdit, scripturam sacram pervertit, vel ad minus corrum

& J.c.42. §.1 pit. Inflantem scientiam, & vanam mathesim in ecclesia ampliare nititur, dum poe-

§.eo. §.8. & ticas nugas, paganicasq; dogmata publice in scholis legi, ac in ecclesiis prædica-

I.c.52. §.8. rifacit. Nam hodie doctrina scholastica docet linguam suam loqui mendacium,

F 3 quod

19. di. ciuero
& i plu. locis
Ioh. II.
Ioh. 8
Apo. 9

Ibidem

37. di. c. nō-
ne.

Esaïæ. 33.

Ca. Se. c. 161
Di. 38. sed l'a

Mar. 7
§.ca.14. §.7
& J.c.39. §.1

Coloss. 2

1. Cor. 2

J.ca. 27. §.2

Perfius.
Ephe. 4.
Esaïæ. 47
Psal. 18
Mar. 15
Deut. 27

Sap. 4

Dis. 37. pto.
Hiere. 10

Hiere. 9

DE HOMINVM CECITATE.

Amos. 5. quod execratur dñs in Propheta dicens: Aus er à me tumultū carminū tuorū, & cā-
ticalyrae tuae nō audiā. Sed moderni scholastici doctrinā Aristotelis, aliorūq; gē-
tilium, incōuenientius p religiosos manifester tradendam in culmine cathedralē
proponūt. Pagani aut normā euāgelicā destruere querūt, ideo diabolus instigat
& inuoluit doctrinā Christianoꝝ & paganis autoritatibus fulciri, ac principijs fi-
dei dogmata gētiliū cōmiseri, vt tādem veritas euāglica p sophisticos dolos ē
medio suffletur. Quamvis sophistae iactat se euāgeliū defendere, tñ eoꝝ dogma-
ta tendūt ad eius destructionē. Sicut em̄ olim pōtifices, scribæ & pharisei iacta-
ī.ca.22.§.5.
Luc. 23. uerūt se legē defendere, q; crucifigi curarū ipm legis impletorē, sic hodie mundo
Mart. 5. sapiētes aſlerūt se suis argumentationib; fidei veritatē defendere medullā vero
Titumi. euāgeliū, & pfectiōne legis Christiane pueris doctrinis, & sophisticis sylogis-
mis cruci affigūt: Sic fatetur se nosse deū, factis aut̄ negāt.
ī.co.§.4&
ī.co.§.13.&
ī.c.42.§.3.
ī.co.§.14
ī.c.17.§.20
& ī.c.42.§.5
ī.c.26.§.4.

XII. § Eatamen quæ iam emēdationis gratia adduxi nō ita crude quis in-
telligat, quasi omnem theologicam, vel sophisticā disputationem elimare coner-
Abfir enim vt carpm diuorum doctorum Augustini contra idolatriam de ci-
uitate dei, item Thomæ, Bonaventuræ, Scoti, aliorumq; quorumlibet disputa-
tiones, quibus fidei principia per philosophical subtilitates eosq; sunt fulcīta,
quo minus heretici, schismatici, ceteriq; infideles quippiā, quod contradictionē
aut impossibilitatem innuat, integrati fidei catholice obijcere queant. Sed sup-
uacaneis argumentationibus incumbi, & Christifideles in salutis necessariis ne-
gligi, omni reprehensione dignum noscitur. Quemadmodum his tēporibus fa-
tuosi contionatores in cōetu simplicium altas questio[n]es mouēt, diuidūt, diffi-
niunt, pro & contra argumentātur, vt difficile fit auditores à synceritate fidei in
ambiguitates nō induci. Quidam fidei, aut informationi fidelū conferūt certa-
mina Thomistæ, & Scotistæ, modernorum & antiquorū, innumeris questio-
nibus inter se feruide digladiantur. E quibus vna acerrima est disputatione de im-
maculata conceptione virginis Mariæ, que diuino testimonio, & angelica salu-
Luc. 1. tatione esse plena comprobatur omni gratia; qua ipsa beata virgo nullo temporis
puncto carere debuit, & per cōsequens in suā animā infusione prāseruata fuit
Matt. 11. à labe originali, alioquin tempore non esset plena gratia, neq; maior Iohāne Ba-
ptista, qui ab originali labe, in utero matris surrexit.

XIII. § Alia insup infinita & superstitiosa dubia in scholis & cathedralis mo-
uentur, An eadē materia sit omniū corruptibiliū seu incorruptibiliū, An formalis
non realis, habeatur distinctio in diuinis, aut in aliquibus creatis, An charitas, cæ-
teriq; habilius in sui intentione habeant latitudinis partes, An charitas realiter di-
stinguatur à gratia, An in beatis lumen gloriæ sit ponēdum, An partes imaginis
distinguātur realiter in anima, & ab ipsa sint diuersæ, & sic de alijs innumerabilis-
bus supfluitatibus, vbi nodus querit in scirpo. In qbus vere totus studioꝝ decur-
sus inutiliter & vane cōsumitur. Quo fit, vt pauci textui Bibliæ, seu doctrinæ cer-
tæ & fundamento stabili & veritati inconcussæ incumbant, sed plures in fabu-
lo dogmata construant mox ruinosa, nec nō fructu neglecto folia carpūt & cor-
tice disputationis contentioꝝ derēti, medullam diuinæ sapientiae in sacra & au-
tentica scriptura, ultro se offerētem ptransfert. Nō attendunt istā legalem Au-
gustini sententiā dicentis: Ego solis eis libris: qui canonici appellantur, hūc ho-
norem deferre didici, vt nullum scriptorem eorum errasse firmissime credam, cæ-
teros autem, quantalibet doctrina sanctitateq; polleant, nō ideo verū esse credo,
quia illi sic senserūt, &c.

XIV. § De illis deniq; vanis dogmatibus apostolus inquit: Erit em̄ tem-
pus cum sanam doctrinam non sustinebūt. Item in nouissimis diebus, vtpote in
quinto & sexto ecclesiæ statu, instabunt tempora periculosa, & erit homines se-
ipso amantes, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegā-
tes. Quia vero tempore Pauli erant pseudoapostoli, ideo subdit. Ethos. i. eorū
similes deuita, ex his enim sunt qui penetrant domos & captiuas ducunt mulie-
res oneratas peccatis, qui seducuntur varijs desiderijs, semper discentes, & nunq;
ad scientiam veritatis peruenientes. Qui cum incumbunt studio vano, per spiri-
tum san-

**Aug. ad Hie-
rony.**
Tho. I. pt. q.
**I. ar. 8. ad ter-
tium.**

2. Timo. 4.3

Tho. I. pt. q.
93. pto. & 1.
dist. 3. p. 10.
ī.c.14.§.7.
ī.co.§.11
ī.c.16.§.3.
& ī.c.33.§.4
ī.co.§.12 &
ī.eo.§.14. &
ī.c.32.§.12

ī.co.§.13 &
ī.c.45.§.9
ī.co.§.1. &
ī.c.23.§.1
ī.co.§.11
ī.c.15.§.46

tum sanctū nō illuminatur ad veritatem. Ergo sequitur eorum impugnatio veritatis, dum Apostolus subdit: Quemadmodum Iamnes & Mambres qui fuerunt magi Pharaonis, restiterunt Moysi, ita & isti scilicet mundani sapientes resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidē, sed ultra nō proficient, insipietia ēm̄ eorū manifesta erit om̄ib⁹ scilicet veritatem inuestigātibus. Prædictam corrumpēdā scripturā libidinē, à doctoribus scholasticis vītata ī ferme trecētis vel pluribus annis, quibus haec tenus quintus status durauit, patitur ecclēsia, suo damno incōparabili.

z. Timo. 3
Exodi. 7.8.

§.eo. §.8. &
§.c.15. §.47
§.c.14. §.14
&J.ca.19. §.
14.

§.c.17. §.14
&J.c.52. §.2

§.c.15. §.14.
§.eo. §.1. &
J.c.34. §.7.

§.c.14. §.15.
&J.ca.26. in
prin,

J.ca.23. §.15.
infi. & J.ca.
26. §.11

XV § Rursus illi peruersi doctores sunt mixti, ac etiam magni Antichristi præcursori. Idem nāq; apostolus inquit: Antichristi adūetus erit secūdum operationem Satanae in signis mendacibus & in om̄i seductione iniquitatis his qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperūt, vt salui fierent: ideo mittet illis deus operationem erroris, vt credāt mendacio, vt iudicētur om̄es qui nō crediderunt veritati, sed consenserūt iniquitati. De eisdem inquā Christus apud Birgittam ait: Nunc acquirūt sapientiam mūdi, sapientiam autem meam fatuitatem esse dicūt, mādata mea sunt eis onerosa, & exemplū difficile ad imitandum: talis est nūc maledictus eorū clamor in aurib⁹ meis. Beata quoq; Maria ad Chri- stum dominum nostrum loquitur talia: Homo si vellat, facile intelligeret ex tem- porali iustitia, quæ punit excessus hominum, qualiter immortalis iustitia puniat animas immortales. Sed quia oculos flectit ad mūdum, & affectū flectit ad dele- ctações carnales: ideo sicut bubo sequit noctē & fugit diē, ita homo sequit bo- na fugitiua, oditq; permāsura.

2. Thess. 2

Bir. ext. 83

6. Birgit. 45

XVI § Hinc saluator ita dicit: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundū, & dilexerūt homines magis tenebras quā lucē, erant ēm̄ mala eorum opera: omnis autem qui male agit, odit lucem, & nō venit ad lucem vt nō arguātur opera eius. Et infra: Qui autem ambulauerit in die, non offendit, quia lucem huius mūdi videt: si autem ambulauerit in noctē, offendit, quia lux non est in eo. Sed hodie homo, cui datum est sursum respicere, quasi brūtum ad inferiora incli- natur, & quasi aranearum texit telam. Idcirco sicut grāmen ad modicum tempus floret, sed quasi fœnum cito cadet. Nam licet altissimus os homini sublime dede- rit, cœlūq; videre; tamen cū homo in honore esset, nō intellexit, ideo cōparatiu- mentis insipientibus, & similis factus est illis. Ergo ecclesia in suis membris peri- clitatūr, ruinamq; minatur.

6. Bir. 45

Ouidius
Psal. 78.

Militanti itaq; ecclēsia imminent plaga diuinæ iræ cum ob cler̄orum, tum etiā ob laicos & cœtitatem & malitiā. De qua nōnullas ex diuersis autorib⁹ reprehēsiones excerpti, quas syncera fide bonoq; zelo sub- infero: quoniam non est tacendum super iniuitate Babylonis: Ne- minem tamē speciali nota carpere intēdo. Incipio itaq; à Romana ecclēsia, quæ est caput ac mater & magistra om̄iū aliaq; ecclēsiarū.

I § Sicut em̄ Petrus fuit principalis apostolorum, ita ecclēsia, ipsi⁹ nomine consecrata, prima est & caput ceterarū, maxime occidentaliū: & voce quippe sal- uatoris dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclēsiam meam, ipse à domino nuncupatus Petrus, comprobatur esse primus lapis supra petram ecclēsia positus, fratres etiam suos imbecilles confirmaturus: Qui & primum ty- pice populo Christiano, claudio ex matris suæ vtero, pedes curat, vt iam confoli- datus possit supra petrā, id est, Christum stare, securusq; in nauicula Petri, id est, in ecclēsia incedere. Hinc Petri successor primatū obtinuit ex plurim cōciliorū decretis. Et sicut Romanus imperator est caput mūdi seculare, sic Romanus pō- tifex censetur caput omnium ecclēsiarum. Dignitate igitur & autoritate est pri- ma apostoli Petri sedes Romana ecclēsia, non habens maculam, nequerugam, neq; aliquid eiusmodi. Extra quam solus non habetur: quoniam præ ceteris ob- tinere debet zelum Christianæ religionis: siquidem à recta fide, & à tramite apo- stolicæ traditionis, per dei gratiā, nūquam errasse probatur, nec hereticis noui- taibus deprauanda succubuit. Gerson Parisiensis narrat, quando status papalis

Hiere. 50

Dist. 11. c. vi.

Bodoricus

Zōno spec.

quā vi. li. 2. c

i. di. 12. c. 1. 5

q. 6. dudum

Matt. 6

Dist. 21. q. quis

Matt. 5. &

Iohan. 1.

Luc. 22

Acto. 3

Dist. 96. Cō

stantinus.

24. q. 1. q. &

c. q. cūq; & c

officij. & c. à

recta fide cū

capitul. seq.

DE INDISPOSITIONE ROMANAЕ CVRIAЕ.

- Gerson de à Christo immediate institutus est, tanq; primatum monachorū habens in ecclesia statib; ecclastica Hierarchia. Christus em̄ suum successorem instituisse censem, Petru super alios Apostolos, vt in eo esset ecclastice potestatis plenitudo. Nā absq; medio sub Contra Lu cœlesti hierarchia ordinatus est status Papæ vicarij Christi, qui vt filius hois pau thez & suos Iominus ab angelis diminutus est. Reliqua deinceps ecclastice mēbra ordinata sunt, Psalm. 8 vnumquodq; in ordine & decoro, pro vtilitate honestateq; totius Christianæ rei. 1. Cor. 15 publicæ: siquidem deus omnia in mensura, numero & pondere dispositus.
- Sapiæ. II II § Enim uero quicquid ecclastia Romana statuit vel ordinat, ab omnibus est obseruandum. Et qui Apostolicis voluerit contraire decretis, exors fiet à Tho. 1. par. 9. 45. art. 6 sancto ministerio. Sed & si sumimus pontifex superiorem, vel etiam æqualem in Tho. 112. q. 96. art. 5 his terris non recognoscens, lege positiva est solitus: legi autem diuinæ & naturali est obnoxius. Imò ipsum secundum legem suam, & suorum prædecessorum viuere, honorificum est; quoniam sua potestate vti debet in ædificationem, non in destructionem ecclastæ. Siquidem nihil tam proprium imperij est, quam legibus C. de legi l. digna. 25. q. 1. i. sum. & c. 1. & c. ideo Matth. 5 viuere. Vnde Imperator ait: licet legibus soluti sumus, attamen legibus viuimus. Et alibi: Digna vox est, maiestatem regnantis legibus alligatū se principem profiteri, adeo de authoritate iuris, principis pendet authoritas. Decreta itaq; sancto rum Canonum, & conciliorū neminem magis q; Apostolicum seruare oportet. Sicut enim Christus, qui legem dedit, eam non dissoluit, sed impleuit, sic pontifices decet suos custodire Canones.
- III § Porro si Christus super alios Apostolos Petrum, & forte eiusdem Petri successores super alios sacerdotes præ posuerit, quemadmodum proditur in Cath. Senē, dialogo Catha. Senē, tamen hoc fecit ob Petri præcipuum fidem, humilitatem, ca. 115. & charitatem. Ideo successoribus pontificibus, nisi essent eiusmodi, tales prementiam non præsumunt attribuisse, neq; super eos ædificasse suam ecclastia vniuersalem, quæ simpliciter pendet à Christo, qui est angularis lapis & fundamen- Eugeni. li. 4 Psal. 10. 17 & Matth. 21 tum ipsius ecclastæ. Quid quod Papa incedit deauratus, gemmatus, vario ornatus, decoratus, milite stipatus, equo albo vectus, aut à ministris in altum portatus. Hæc sunt magis dæmonum quam ouium pascua, vbi non est pastus ouium, sed fastus hominum, ibi non Petro, sed Constantino succeditur. Nam illius qui quis est vicarius, cuius vicem gerit, & quem in moribus sequitur. Hieronymus nempè ait: Non est facile stare in loco Petri & Pauli, ac tenere cathedram regnantum cum Christo, quia hinc dicitur: Non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum. sed qui exercent opera eorum. Qui bene federit super cathedram, honorem facit cathedrali. Qui male federit, iniuriam facit cathedrali. Non enim locus pontificij, sed vita & mores sanctorum faciunt pontificem.
- IV § Verum quidem ecclastia à spiritu sancto regitur, sed eius rectores tanquam homines fragiles, quandoq; à spiritu maligno exagitant. Ita Papa liberius Arrianæ hærefi consenfit. Ita fæmina Agnes, quæ ultrabiennium papatu occupauit, impregnatur, ac palam peperit prolem. Vnde non omnis papa est factus, sed aliquando ceu reprobatus punitur. Exemplo est Anastasius secundus natione Romanus. Pluries quoq; in Canonibus reperiunt pontificum facta esse correcta, tanquam iniqua. Alioquin Iuliū tertij acerbitates essent sanctæ. At si Papa suæ, & fraternali salutis oblitus, tyrannus esse deprehenditur, aut inutilis, & remissus in suis operibus, à bono insuper taciturnus, officit sibi & omnibus; quoniam salus omnium ex ipso dependet, similiter & eius peruersitas in damnationem plurium cedit. Ideo peruersus Papa sine spe venia condemnandus est, vt diabolus. At si omnium pontificum sancta essent inuolabilitia veluti euangelia, certe sedes Apostolica huiusmodi pontificum sancta (prout sepe contingit) non eneruaret, neque commutaret, neq; unus papa alterius sui legitimi antecessoris decreta vel indulta reuocaret neq; infirmaret. Alioquin Christus (cuius personam vterq; papa successivus gerere gestit) esset diuisus. Ad hoc optime sacra scriptura affirmat Paulū primo papa Petro reprehensibili in faciem restitisse.
- V § Nimurum ecclastica modo sublimitas multiphariam est lacerata, Apo. 6 hoc in Apocalypsi ostenditur in apertione sexti sigilli, id est, moderni nostri tristis. Quod

Quando sol, qui est spiritualis potentatus, factus est niger quia non serenu m cœlum, sed teturum infernum aperit, propere pœnitus pontifex nuncupatur angelus abyssi. Et luna, id est, potestas secularis, est sicut sanguis, contra ecclesiam tyrannizando. Et stellæ, id est, prælati, qui in ecclesia lucere debent, de celo, hoc est, de cœlesti cōversatione cederunt super terram, sequendo terrenā cupiditatē Exin totius ecclesiæ causatur occasus.

VI § In primis sedes bestiæ, id est, ecclesiæ peruersæ, est in curia Romana, cuius regnum est tenebrosum. Nam de Hierosolyma, in typo Romanæ ecclesiæ legit. Quia rex Iuda, id est, princeps ecclesiæ, fecit abominationes pessimas; propterea dicit dominus: Ecce ego inducam mala super Hierusalem, & delebo eam, sicut deleri solent tabulae. Ob hanc rem noluit deus propitiari. Item cum sancta ciuitas habitaretur in omni pace, & leges custodirentur, propter pontificis dispositionem, & pietatem, ac propter animos odio habentes mala, siebat ut ipsi reges & principes locum summo honore dignum ducerent, & templum maximis muneribus illustrarent. Postquam autem sacerdotes non circa altaris officia dediſtuerunt, sed contempto templo, & sacrificijs neglectis, festinarūt participes fieri palestræ, & patrios quidem honores nihil habentes, Graecas glorias optimas arbitrabantur, quorum gratia periculosa eos contentio habebar, & eorum instituta emulabātur, ac per omnia his cōsimiles esse cupiebat quos hostes & peremptores habuerunt. In leges vero diuinæ impie agere, impune nō cedit, ideo propter peccata habitantium per Antiochum ciuitatis Hierusalem exitium factum est, quia pessima & vniuersis grauis erat malorum incurſio. Nam templū luxuria & comedationibus erat plenum & scortantium cū meretricibus, sacratisq; ædibus mulieres se vltro ingerabant, introferentes ea quæ nō licebāt. Altare etiā plenum erat illicitis quæ legibus prohibebātur, neq; etiā sabbata custodiebātur, neq; dies solennes patrij seruabātur.

VII § Ad idem Esaias: Quomodo facta ē meretrix ciuitas fidelis plena iudicij, iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidae, argentum tuum conuersum est in scoriam. Item dominus in Hieremias: Clama contra Aquilonem, id est, contra ecclesiam Latinam, dicens: Reuertere auersatrix Israel, & nō auertam faciem meam à vobis. Et infra: Hierusalem est ciuitas visitationis, omnis calinia in medio eius, & frigidam fecit malitiam suam, iniq;itas & vastitas audietur in ea, coram me semper, infirmitas & plaga, igitur eruditne forte ponam te desertā terram inhabitabilem. Et infra: Dabo Hierusalē in aceruos harenq; & cubilia draconum, & putrescere faciā multā superbiam eius, dicit dñs. Et alibi: Facta est Hierusalem quasi polluta menstruis, ideo quasi aceruu lapidū erit.

VIII § Heu sicut olim in Romano imperio, sic hodie in Romana curia est vorago diuinitat̄ turpissima, crevit aurarit, perij lex à sacerdote ac visio de propheta, & consilium à senioribus: Claves ecclesiæ sunt in abusu & servitute simonij & ambitionis. Vitia enim ferme Curialium celari, negariq; vix possunt Roma quasi gurges flagitorum. Rursus sicut prophetæ olim sunt loquuti de Hierusalē, sicut Christus apud Birgittam loquitur de Roma inquiēs: Olim habitauit in Roma iustitia & principes eius principes pacis, nunc autem versa est in scoriam, & principes eius homicidae. O si cognosceres dies tuos ò Roma, fleres vtiq; & non gauderes. Portæ tuae sunt sine custodia & desolatae, quia defensores & custodes earum inclinati sunt ad cupiditatem: muri tui disrupti sunt ac depresso, quia iam non curant animarum damna, sed clerus & populus, qui sunt muri tui, dispergerunt ad faciendam utilitatem carnis; vas tua venduntur, quia sacramenta dei propter pecuniam & fauorem mundanum dispensantur. Altaria tua desolata sunt, viuum sacrificium & incensum matutinum comburitur in atrio, quia qui celebrant cum vas, manus habent à charitate dei vacuas, & oculos ad offertorium. Et licet deum verum habeant inter manus, cor tamen vacuum est à deo, quia mundanus vanitatibus est repletum. Ideo non egreditur de sancto sanctorum sanctus odor suauissimus, id est, desiderium diuinæ fruitionis, vel charitas ad deum & proximum, quia tota diuina charitas versa est ad incontinentiam & mundi vanitatem.

I. c. 66. § 8.
§. ca. 8. § 3.
& §. c. 18. §.
8. & §. c. 21.
§. 14.
§. ca. 16. § 1.
& §. c. 20. §.
7. & §. c. 46.
§. 12.
4. Re. 21. 24.
2. Mach. 3.
§. c. 17. §. 18.
& §. c. 24. §.
5.
2. Mach. 4.

Esaiæ. 1.

Hiere. 3.

Hiere. 6.

§. c. 10. §. 1.

& §. c. 27. in

prin.

Hiere. 9.

Treno. 1.

Miche. 1.

Ezech. 7.

§. c. 15. §. 36.

& §. c. 23. §.

13.

Esaiæ. 1.

3. Birgit. 21.

Ezech. 22.

DE INDISPOSITIONE ROMANAЕ CVRIAЕ.

4.Bir.5	nitatem. Offertorium expendit in tabernaculo, offerentes plus vacant mundo quod deo.	§.eo. §.6. &	
	IX ¶ Item Petrus Apostolus ad Birgittam: Roma erat ciuitas pugilum, cuius platea strata auro & argento, nunc autem lapides eius saphyri versi sunt in lutum habitatores eius paucissimi, quoque oculus dexter erutus est, dextra manus absista, buffonesque & vipera habitat cum eis: pro quoque veneno animalia mitia non audet apparere, nec pisces mei eleuare caput. Ite ergo Christus apud Birgittam: O Roma, tu mihi pro multis beneficiis malam retributionem rependi: verba & opera mea pro nihilo reputando, mihique ac matre meae & sanctis meis in ioco & serio, in laetitia & ira maledicendo, & contumelias pro gratiarum actione offerendo. Et infra: Nunc igit per vnam viam eis incognitam veniam cum potentia deitatis meae, vindictam meae humanitatis contemptoribus inferendo. Haec reuelatio videbitur minari Romanae viris exitium. Item apud eadem: Qualis est dispositio Romanarum curiarum, quae sedes mea deberet esse? sed puerula est, in ea superbia pro humilitate, propria voluntas pro obedientia, auaritia pro iustitia, ira & iniuria pro charitate & misericordia, vocari rabi & doctus, pro diuina sapientia; ideo merito corruevit.	§.eo. §.6. & I.c.22. §.1 & I.c.23. in pri- ci. & §.1	
4.Bir.10 De nostra erga deum in- gratitudine	Bir. ext. 51	§.c.10. §.1. & §.c.65. §.6	
		I.c.20. §.15. & §.c.27. §.11	
		§.eo. §.7. et	
		I.c.39. §.7	
		I.c.22. §.11	
		I.c.43. §.8	
3.Bir.10	X ¶ Audi quid ulteriorius apud Birgittam de Romana ecclesia dicitur: In de- xtera parte sanctae ecclesiae fundatum tam vehementer dilapsum est, quod summa testudo plures rupturas habet, dans ex se casus periculosos, ita quod mul- ti de subeuntibus perdunt vitam: plerique columnae, id est, Cardinales, quae in al- tum tendere deberent, usque ad terram se inclinant. Item Christus de Romano	§.c.1. §.4 I.c.46. §.8	
4.Bir.49	pontifice loquitur, dicens: In papa insignia humilitatis, ita sunt repleta superflui- tatibus, diuitiis, & facultatibus, ut ad nihil aliud custodiantur, quam ad superbiam, quia nihil apparet humile, sed tota Christi humilitas in eius vicario conuersa est ad pompam, ac inclinatur ad mundanalia.	§.c.20. §.12. De lib. offi- conditio. 13 in prin.	
4.Bit.142	XI ¶ Rursus ad Papam Christum ait: Cur tantum odis me? quare tanta est au- dacia & presumptio tua contra me? Nam curia tua mudiiana depravat cœlestem curiam meam, vero superbe spolias meouibus meis: bonaque ecclesiastica, que propria mea sunt, & bona subditio, ecclesiæ meæ indebet extorques, & surripis, & das illa amicis tuis temporalibus. Tu etiam bona rapis, & recipis iniuste a pauperibus me- is, & illa das & distribuis indecenter diuitibus tuis. Propter quod nimia est audacia & presumptio tua, eo quod tu tam temere intras curiam meam, & non parcis eis quae mea propria bona sunt. Et cur facis quod in curia tua refidet superbiam maxima, cupiditas insatiabilis & luxuria mihi execrabilis ac etiam vorago pessima horribilis simonia. Insuper etiam rapis & deprædaris a me innumerabiles animas, nam quasi omnes, qui ve- niunt ad curiam tuam, mittis in gehennam ignis, ex eo quod non diligenter atten- dis ea quae pertinent ad curiam meam: quia tu es prælatus, & pastor ouium mea- rum: ideo culpa tua est, quod non discrete consideras ea, quae ad spiritualem salu- tem earum sunt facienda, & corrigenda. Veni ergo tu non cum superbiam solita, & mundana pompa, sed cum humilitate & ardenti charitate. Et postquam sic vene- ris, extirpa, euelle, & dissipia omnia vitia de curia tua, remoue etiam a te consilia car- naliū & mundanorum amicorum tuorum, & sequere humiliter consilia amico- rum meorum, incipe renouare ecclesiam meam, quam ego acquisiui proprio san- guine, & renouetur a spiritualiter reducatur ad pristinum statum suum sanctum.	§.c.20. §.12. fine I.c.20. §.14	
Hiere.1	Acto.20 Hiere.1	Ecce veluti deus olim per Hieremiam, ita hic Christus per modernam prophetissam Birgittam precipit summo pontifici, quem constituit hodie super gentem Christi nam, & super regna ecclesiæ reformandæ.	§.c.15. §.34. & §.c.20. §.5
		I.ca.32. §.8. in fin.	
		§.c.15. §.35. §.c.16. i. pri- & §.c.8. §. §.c.5. §.eo. §.	
4.Bir.142	XII ¶ Quae quidem necessaria reformatio minimè attenditur, quia (vt in Birgitta habetur) iam nunc magis veneratur lupanar, quam sancta Dei ecclesia. Vnde illud prohdolor diuinum responsum timetur impletum iri, ubi ad princi- pem domus Israel, in typo summi pontificis, dominus deus dicit: Sup faciem ter- rae cades, quod terrenis rebus incumbes, ideo bestiis terræ, & volatilibus cœli, dedi- te ad deuorandum, & scient omnibus habitatores Aegypti, quia ego dominus pro eo quod fuisti baculus arundineus domui Israel, quando apprehenderunt te ma- nu & confactus es, & laceraisti omnem humerum eorum, & innitentibus eis super te, comminutus es, & dissoluisti omnes renes eorum. Sequitur ex Birgitta: Pa-	15. & §.20 §.eo. §.1 §.eo. §.5. & I.eo. §.14	
Ezech.25	6.Bir.96	pa qui	

pa qui clamare deberet. Venite & inuenietis requiem animarum vestrarum, clamat: Mar. ii. infi.
 Venite & videte me in pompa & ambitione plusq; Salomonem: Venite ad cu-
 riā meā & exhaūrite bursas vestras, & inuenietis perditionē animarum vestrarum.
 Sic enim clamat exemplo & facto.

XIII § Ecce Roma nunc est vorago & mammoni inferni, vbi diabolus to-
 tius avaritiae capitaneus residet, vendens patrimonium Christi, quod sua passione
 promeruit, qui nobis p̄cipit, vt gratis dēmus quod gratis accepimus. Id mo-
 do verum est in proverbiū: Curia Romana non petit ouem sine lana. Dan-
 tes exaudit, non dantibus ostia claudit. Cōtra dispensationum exorbitatiā Si-
 gismundus Caesar in Constantiensi concilio obiecit dices: Legimus Christū Pe-
 tro potestatem dūtaxat relaxandi peccata, nō admittēdi dedisse. Quot & quātū
 exorbitatiā cum cōcessione & publicatione apostolicarum indulgētiācōmit-
 tentur, explicare potest nemo, de quibus supra dixi.

XIV § Quamobrem vehementer p̄sumēdūm est, ac prouide est timē-
 dum, propinquā nūc esse ruinam ecclesiae Latinæ circa dignitatēm ecclesiasticā,
 quoniam débile fundamētūm ruinam caufat. Vnde columnā dei viuētis iam pe-
 ne videntur nutare, & sagena summi p̄scatoris scilicet Petri, procellis intumescentib;
 cogitur in naufragiū profunda submergi. Quod nemo percipit corde, neq;
 ad p̄dictas reuelationes & ausulationes fit cuiuspiā emēdatio, sed singuli p̄tifices
 tam summi q̄ inferiores carnalia sequētes, exhibēt se magis mixti Antichristi p̄-
 cursores q̄ veri Christi fideles seruitores.

XV § Ex p̄missis itaq; ingens appetet ecclesiae erumna, à qua absq; ope
 diuina erui nequit. Tota certe corrueret vbi dei miniculō nō iuuaretur. Qua-
 propter maxime indiget reformatio, quemadmodum Birgitta exclamat: Ad
 reformandam ecclesiam & ad reducendum statū p̄fīstīnum bonum & sanctū,

necessē est vt Papa pri⁹ seipsum, deinde Cardinales & Episcopos, ceterūq; clerici
 emendet. Alioquin veniet ira dei super ipsum Papam omnesq; clericos tam ma-
 iores q̄ minores, qui exuentur p̄bendis ac dignitatibus suis cum cōfusionē ma-
 xima. Reformatio autē nō erit vnius hominis, ut pote Papæ, nec multoq; Car-
 dinālīū officiū, sed totius Christianitatis, imō cunctipotentis dei, qui solus

sapit ac valet suam reformare ecclesiam. Quem in spiritu aduenturum expecta-
 mus, vt reformet corpus humilitatis nostræ. Nempe huiusmodi reformatio
 soli reseruatur Christo, qui ecclesiam iam prope dilaceratam resarciet, atq; do-

cabit in secundo suo aduentu, qua die filius hominis reuelabitur, hoc est in sexto
 p̄senti ecclesiae statu, quē apostolus significauit p̄ opitulationes & gubernatio-
 nes, quibus ad ecclesię reformatiōnē deuenit. Siquidēm ecclesia renouabitur
 in agnitione dei. Hinc nos obsercat apostolus, vt diuinā volūtati nos cōforme-
 mus: Reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quā sit voluntas

dei, vt sicut portauimus imaginē terreni p̄ labē peccati, ita portemus imaginē
 cœlestis p̄ reformatiōnē nostri. Porro deuiciō nostra vna cū cæteris erroribus
 transibit, donec Christus proxime vēturus visitauerit ecclesiā. Cuius reformatio-

nem ad fidelium preces nobis deus apud Catharinam promittit. Pariter & apud
 Tobiam promittit: Hierusalem ciuitas dei, cōfitero domino & benedic deū se-
 lorum, vt reādificet in te tabernaculum suū. Beati igitur qui ad huiuscmodi re-
 formationis cœnam vocati puenerint.

XVI § Reformatio vero nō siet, nisi in aliquo generali & libero candidoq;
 concilio, vbi spiritui sancto, non maligno, locus ad spirādūm detur. Heu cū for-
 midine coniōcio, nostrum seculum non esse dignum congregatiōne legitimī cō-
 ciliū, in quo, vitijs reprehēnsis & virtutib; promotis, ecclesia reformatur, adeo

errorum illudimur operationib;. Cōcilia profecto debita, raro & segniter cele-
 brantur, vel Romæ seu alibi corā potētibus tractātur, vbi humilibus & fidelib; bus
 nō libera est expressio, vt in eis lente corrigantur ea quā diuinū cultum & Chri-
 stianā religionē, reformatiōnēq; cōcernūt. Vnde criminā iam diu incorre-
 cta vñq; adeo increuerūt, vt multa modo flagitia reputetur esse licita, sub fictione

scilicet longe ac inoletā cōsuetudinē.

extrac. sup
 metho.

§.eo. §.8. &c

§.eo. §.17

Matt. 10

Matt. 16

Dist. 25. c. 1.

De reformā
 da ecclesia.

4. Birgit. 49

Philip. 3.

§.ca. 32. §. 9.
 in fi.

Lucæ. 17

§.ca. 62. §. 19.

i. Corint. 12

Coloss. 3

Roma. 12.

i. Corint. 15.

Cath. Señ. 6

86.

Tobit. 13

Apoca. 19

Di. 17. p. 10.

DE INDISPOSITIONE ROMANAECVRIAEC.

- Rodori.Za XVII. § Cæterum de Cardinalibus loquamur, qui sunt papæ collatera- I.c.20.i pri.
 mo.spe.hu. Iest veluti Apostoli fuerunt collaboratores Christi in carne hie degentis; ipsi autem
 vi.li.2.c.8 tanquam cardines terræ, sunt domini dei, qui posuit super eos orbem, id est, ecclæ
 1.Regū.2 siam terrestrem & militantem. Deus enim fecit cardines orbis terræ, vt ostium eius
 Prover.8 vertere in istis cardinibus. Circa cardines quidem celi deus pambulat; sed com- S.eo.5.10
 Iob.22.&26 mota sunt superliminaria cardinum à voce coelestis clamoris, & dominus, id est, ecclæ
 Esa.6 fia repleta est fumo, sc̄ fœtido. Siqdem populus Israhel, id est Christianus ad car- I.c.20.5.15
 Deute.30 dines cœli iam videt esse dissipatus. Christus namq; in Birgitta inquit: Cardinales
 4.Bir.49 extenti & effusi sunt ad omnem superbiā, cupiditatem, & delectamentum carnis, vt S.ca.4.5.1.
 Rodori.vbi formidantū sit iam finē adesse, de q; deus p Prophetā, ait: Venit finis sup populu- &.j.c.38.5.
 ita,c.9 meū Israhel, non adjiciā ultra vt ptransē eum. Et stridebūt cardines templi in die 5.&j.c.43.
 Amos.8 illa.q.d. quia cardines ecclesiæ Romanæ sunt rubiginosi. Ideo subdit: Vidi dñm S.6.&j.ca.
 Amos.9 stantem sup altare, & dixit: Percute cardinem & cōmoueant superliminaria, au- 5.5.
 S.eo.5.15& ritia em in capite omnium & nouissimū eoꝝ in gladio interficiam. I.c.29.5.7
- XVIII. § Quidnam expedit tantam tpe nuper elapsō esse electā multitu-
 Deute.30 dinem Cardinalium, qui omnem substantiā, qua reliquus clerus sustentari debe- I.c.20.5.5
 Distin.9,dia ret, deuorant; & ita census ecclesiasticus ad cardines cœli dissipatur. Modo Veri-
 coni, fical Hieronymi sententia. Quod singuli superiores p potentiam vendicant totū,
 quod inferiorū cleroꝝ est, ac in suos vſus redigunt. Mendicat infelix clericus, ser- I.c.36.5.9
 uili operi mancipatus, qui dum stipendia perdit, clamat ad dominum, & exaudit
 à Christo. Nec differetur diuinæ vltionis sententia si cardinales, bona pauperis cle-
 Gerson, de ri defraudantes, non reddant vniuersa.
- XIX. § Gerson tandem exclamat: Quid utilitatis ecclesiæ confert tā ma-
 sta.ec. gnifica principum gloria, tā superflua cardinalium pompa? Que vtiq; abomi- I.c.23.5.5
 Tho, quod. natio, quod vnu ducenta, alter trecenta beneficia ecclesiastica occupat? Cultus I.c.22.5.4
 li.9.art.15 i de diuinus diminuitur, ecclesiæ dilabuntur atq; bonis doctisq; viris priuantur,
 monasteria & hospitalia depauperantur, Christifidelibus mala exempla præben-
 tur. Ob talem enim causam, tum Romæ, tum alibi multa loca quondam religio-
 sa, hodie deserta iacent. Id qd miserabilius est, in monasterijs ac beneficijs per car-
 dinales, ac aulicos occupatis, nil deo seruitur, nec populo proficitur: omnis illic di-
 unius labitur cultus, indigentiumq; profectus, adeo vt eorundem locorum pro-
 fessis miserè exulantibus, administratio rerum ecclesiasticarum committitur lai-
 cis, quibus nulla prorsus est cura, quomodo ibi viuatur, qualis disciplina aut regu-
 la obseruetur: quando diuinum officium persoluator, dūmodo suo domino com-
 mendatori vel potius comestorī pensio pinguis cedat. De eiusmodi ecclesiarium I.c.25.5.11
 commendatoribus Propheta dicit: Quasi fauces virorum latronum principes sa-
 cerdotum, in via interficiendum pergentes de Sichem, quia scelus operati sunt.
 2.Esdræ.2 In domo Israhel vidi horrendū, ibi fornicatiōes Ephraim. Ecce nouimus afflictio-
 Prouer.28 nem in qua sumus, quia Hierusalem est deserta, & eius portæ igne consumptæ.
 Nam regnabitbus impijs, ruina hominum. I.c.24.5.6
- XX. § Venite igit & edificemus muros Hierusalem, id est, clerū & popu-
 Cath.Senē. lum ecclesiæ reformemus, atq; cum Catha. Senē, deum altissimū oremus, dicen- S.eo.5.8.&
 oratiōe.1.& tes: O domine, respice ad necessitatem ecclesiæ sponse tuæ, aperi oculū tui in ter- I.c.25.5.11
 .&ofone.11 ris vicarij, & non propter se colat te, sed sei ꝑm & te diligat propter te. Nam dum S.eo.5.15
 &.14.& ora te amat & se propter se, perimus nos misere oues eius. At si amauerit te & se pro-
 tione.22 pter te, viuemus feliciter, à bono pastore exemplum vita recepturi. Fac deniq; vt S.eod.5.11.
 tuā voluntatem aspiciat, & operetur ne pereamus; crescat in gratia tua, vt sit for- infi.&j.c.
 tis athleta in vexilli sanctæ crucis erectione; purifica eius cor, quo habeat deside- 20,in fine
 riū & reformandi ecclesiæ membraq; illius depravata. Rursus in eo ardeat desi-
 derium honoris tui, & salutis ouium sibi commissarum. Nec acquiescat consilijs
 carnis, sed boni spiritus. Reforma vitam suorum astantium, vt pote cardinalium,
 vt syncero animo ac simplici corde tuam sequantur voluntatem. Illumina atque
 robora pastorem, ministrosq; eius, vt recte consulant, & imitentur lumen verū,
 quod eis infundere dignaberis.

¶ De excessibus Episcoporum.

Ca.XX.
Status

Status episcopalis est immediate à Christo & supernaturaliter in apostolis institutus, quoniam humana potestate institui nequivit quemadmodū secularis status, utpote regalis humana & naturali institutione ordinat. Rodo. Z 2^a
mo. vbi su-
pra c. 10
Roma. 15

Dignitati vero episcopali à solo deo potestas concessa, & post papam ordinata est, quia quæ à deo sunt, ordinata sunt. Et sicut cardinales representant apostolos, dum Christo in hoc seculo assisterent, sic episcopi in ecclesia tenent vices & locum apostolorum in vniuersum mundum diuisorū. Hinc Psalmista, pro patribus i. apostolis tuis, nati sunt tibi. i. ecclesiæ, filii. i. episcopi, quos constitues principes. i. spirituales super omnē terram. Hodie enim episcopos, qui sunt per vniuersum mundum unde nati sunt, ecclesia patres appellant, quos genuit per consecrationem ac principes constituit in sedibus patrum. i. apostolorum, qui alibi vocantur filii Davidis. Et iubet lex, dicens: Prouide de omni plebe viros sapientes & timentes deū, qui iudicent populum omni tempore. Necnon qui intellectu præminent, ex diuina ordinatione in ecclesia ordinari debent. Siquidem episcopi sanctissimi nuncupantur, qui existunt legati Christi, spirituales sunt patres, pauperes fratres & coepiscopi, columnæ comprobantur esse in templo dei, qui statum episcopalem dedit in columnâ ferream super omnem terram.

I § Ex quo igitur episcopi locum sibi & autoritatem apostolorum vendicant, qui fuerūt bonus odor deo in omni loco, ideo eorum vestigia ingredi debent, semetipos quoq; in omnibus exhibere sicut dei ministros. Arma enim militiae nostræ non sunt carnalia. Nam sacerdos est quiddam cœlestis & homine maius, nihil huius sublimitate dignum nisi cœlestis, hunc è militante ecclesia cœlestis spiritus ad res summas delegit, ut in euangelium dei segregatus esset à temporalibus. Siquidem apostolis non fuit aurum & argentum, sed spiritualis thesaurus non deficiens. Vnde Petrus respondit paralytico, quod autem habeo hoc tibi do, surge, scilicet à peccatis, & ambula per viam iustitiae, donec ad beatitudinem pervenias æternam. Ita Paulus omnia potuit in eo qui ipsum confortat. Episcopi enim quondam fuerunt pauperate locupletes, humilitate sublimes, & gloria negligenter glorioſi. Quoniam ipsi sunt oculi dei, & vicarii Christi, ac ecclesiæ cœlestis sponsæ custodes, ideo ab omni terreno contagio purissimi esse debent, & quoad licet q̄simillimi Christo, cuius loco, munereq; funguntur. Quippe, episcopos operari esse sine crimine, ut alios valeant liberius arguere. Ideo enim inunguntur, ut sint procuratores animarum, & distributores spiritualium, atq; intendant lectionibus, orationibus, & prædicationibus, ac alijs operibus, per quæ hominibus salus datur. Quocirca quilibet episcopus debet habere scientiam noui & veteris testamenti, ac iuris communis, cum sit cognitor animarum, & iudex clericorum. Non enim decet episcopos indigere doctrina, qui alioꝝ debent esse doctores. Quæ autem episcopos scire oporteat, ea in canonibus exprimuntur.

II § Quas præterea episcopi in se cōditiones habere debent, aplūs describit, dicens: Oportet episcopū irreprehensibilē. i. innocētē, esse, vnius vxoris virū, sobriū, prudentē, ornatū, pudicū, hospitalē, doctorem, nō violentū, nō percusserem, sed modestū, nō litigiosum, nō cupidū. Vereor autem ne nunc apostoli doctrina minus obseruetur q̄ debeat, sed potius deuentū sit ad illud eiusdem apostoli præconium. Ego scio qm̄ intrabunt post discussionem mē lupi rapaces in vos. s. episcopos, non parcentes gregi. Vbi nam bonus & probatus opere & doctrina in episcopum eligitur, non puer, non carnalis, spiritualium ignarus, plures ambitione, peruersa via, q̄ electione & legitimo tramite prælati præficiuntur. Ob quam ecclesiasticæ dignitatis turbulentiam ecclesia pericitatur, Salomone dicēt: Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi. Ideo (ut dixi) in episcopis exquisita requiritur doctrina, ut docendo & prædicando alijs præesse ac prodeesse possint. Heus quis episcoporum hodie prædicat, aut de animabus sibi commissis curat?

III § Rarus quoq; vna vxore. i. ecclesiæ, est contentus, qui non plures dignitates aut præbendas, aut (quod damnabilis est) plures episcopatus sibi usurpare querit. Episcopi insuper incubunt mensis pro altaris. Imprudētes in diuinis,

Rodo. Z 2^a
mo. vbi su-
pra c. 10
Roma. 15
di. 21. i. nouo
Psal. 44
Di. 68. c. q̄ re
vices, in fi.

Exod. 18
Eccles. 10
De pe. cle. i.
rubri in aut.
de sanct. ep.
Apo. 3
Hier. i. in fi.
2. cor. 2. 10. 11
2. Cor. 10

Roma. 1.
Act. 3
Phil. 4
6. q. i. oues
Dis. 25. c. fi.
Tit. 1.
11. q. i. clericū.
9. illud. er. c.
te quidē.
Inno. de ele.
c. cū in cūct.
1. q. 7. cōue-
niētib. §. itē
Cōstantin°.
Dis. 38. p. to.

Act. 20
Tho. contra
gēt. li. 3. c. 81.
Eccles. 10
Dis. 36. p. to.
Dis. 88. epūs
nullam

DE EXCESSIBVS EPISCOPORVM

- nis, mundanā diligunt sapientiā, magis officia scī q̄ opera Christi exequentes. Ornant corpora sua auro, animas aut luto. Apud eos vere cūdīa est exercere spī-
Cath. Senē. ritualia, gloria tractare scurrilia. Hinc in Cath. Senē. dicit: Ipsī veluti excēcati
 c. 116. in fin. reputant ad honorem suū cedere, quod vere iphis dedecus est. Econtra reputant
 alīs, parasitī. 2. q. 7. cū pa- esse dedecus illud, vnde salutem & honorem acquirerent, vt pote humiliando se
 storis cū ca- capitī suo s. deo. Præterea hospitalitatē sectantur cum leccatoribus, pauperes
 sequen. despiciendo. Contra canonū præcepta apud se tenent lenones, adulatores, buf-
 fones, vanitatis vacantes pro doctis & boni testimonij viris, quo minus pos-
 sint reprehensibiles inueniri. Aliquando colligunt improbos theologos, necnon
 iuri spiritos astutos, qui iura tanq̄ cāram pro sua cupiditate flectunt quo volunt,
 dīstant quod iphis placet, quod displicer, tacent. Hinc Seneca: Nihil peius (inq̄) 1. ca. 24. §. 4
 q̄ adulatores in curiis principum.
- Seneca**
- Malac. 2** IIII § In ore deniq̄ episcoporum est lex vanitatis pro lege veritatis, &
 1. q. 1. vilissi- labia sacerdotis custodiunt scientiam secularē, nō spirituale. Vilissimus vero cō
 mus.¹ putandus est, nisi p̄r̄cellat scientia & sanctitatem qui est honore p̄st̄tior. Ven
 tres episcopoz frequentius despūant merū, q̄ cibum versū. In subditos facilius
 Amos. 4 iniuriantes q̄ patientes, ideo nuncupant vaccā pingues in Hierusalē, qui calum-
 niam faciunt & genis. Nā gladius ecclesiae, videlicet excommunicatio, in sui cōtem 1. ca. 21. §. 12.
 Doct. theo. ptum leuiter pro inani cāula sepius in pauperes extenditur.
- in 4. di. 18
- Dis. 90. p to V § Porro quidā episcopi promptius indicunt bellū q̄ mansuetū flagellū, 1. c. 21. §. 10.
 qui ad pacem firmiter tenēndā mutuum inter se consiliū & auxilium impendere
 & discordantes ad cōcordiam inducere tenētur. Imō etiam bella inter seculares
 principes exorta omni conatu sedare debent. Sed ipsi episcopi potius procurāt
 bella suscitare, vel inquantū p̄ timore licet, per se gerere, q̄ bono zelo interci-
 p̄re. Noui episcopos duos, quoq; alter adhuc in humanis est, qui velut duces &
 capitanei exercitus, cappis, rochetis, librīz postergatis, gladiū super brachium
 suū & arma sumptūt, metati sunt castra, in campis digladiati vscq; ad hostiū pu- 1. ca. 24. §. 2
 Dis. 36. c. 2 gnā. Quos pro debito officio potissimū orare decuerat, vt populus Christianus
 à sanguinis effusione, ab hostiis q̄ malignis liberaretur. In eis verificatur illud
 Threnos. Ingrediet s. ecclesiam, hostis & inimicus per portas propter peccata
 prophetas eius, & iniquitates sacerdotū eius, q̄ effuderūt in medio eius sanguinē
 iustorū. Quā belligerandi opera ipsiis episcopis cedunt in damnationē, ac in ec- 1. c. 17. §. 19
 cleias, Christianorumq; scandalū & perniciem. Nam quando Iosephus & Aza-
 rias sacerdotes, pro acquirenda propria gloria, irent pugnare aduersus gētes, qui
 bus obuiam veniebat Gorgias in pugnā, ipsi fugati sunt. Siquidē in illa die cecide-
 runt sacerdotes in bello, dū volunt fortiter facere, dū sine consilio exeunt in p̄-
 lūm, vt in Machabæo haberur. Atqui multoties is, qui dicit pax vobis, non co-
 lumba, sed coruus reputatur, p̄fertim illi qui principatu seculari iudicū sangui- 1. c. 15. §. 49
 nis (quod regalia nuncupant) obtinere p̄rendunt, & principes seculares se esse
 gaudent, hi frequenter labem irregularitatis incurruunt nesciū.
- VI § Quo fit, vt nunc temporis episcoporum status & dignitas perpen- 1. ca. 16. §. 3.
 datur in terrenis opibus, in sordidis ac plebeis curis, in bellorum procellis, in im- & 1. eo. §. 7
 peris mūdialibus. Heu dominus Iesus palam negavit regnū suum huius esse mū
 Iohan. 18 di. Quinimō ipse solus fugit in montem cum cognouisset quia populi venturī.
 Iohan. 16 Tho. 3. p. q. sent, vt raperent eum & facerent eū regē, quomodo ergo conuenit, vt Christi lo- 1. ca. 12. §. 6
 59. ar. 4. ad. 1 cum tenens, mundani ditionem non solum admittat, verum etiam ambiat, vt li- & 1. c. 23. §. 6
 Matt. 11. bidine, luxu, violentia, superbia, fastu, diuitijs, rapacitate regnet, quem Christus
 Mat. 13. 25 docuit humilem esse & corde mitem. Nulla equidem comparatio regni celo-
 gregandi pecuniam, tyrannizandi, tumultuandi, bellandi, triumphandi, ac alia
 Amos. 6 clericis inhibere dominationem mundanam per prophetam, dicentem: V̄e vo- 1. ca. 16. §. 2
 bis qui opulentī estis in Sion & cōfiditis in monte Samariæ, optimates capita po-
 pulorum ingredientes pompatice domum Israel, bibentes vinum in phialis, &
 optimo vnguento delibuti, qui separati estis in diem malum, & appropinquatis
 folio

folio iniquitatis, quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium, & fructum iuris
fratris in absinthium, qui latamini in nihilo.

VII § Cupiditas nempe principatum mundanorum, & pompa superflua familie, equorum, vestium, utensilium, aliarumque rerum temporalium raro absq[ue] vitio animi & ostentationis habetur, nec salua iustitia sustinetur, & maxime absq[ue] iniurijs & de ipsis vix gubernatur. Idcirco renuntiandum erit dominio temporali, qm regnum mundiale per se infinitis laboribus obnoxium est, tum vero longe minus feliciter cedit sacerdotibus q[ui] laicis, idq[ue] duabus fere de causis, partim q[uia] vulgus hominu[m] libentius pareat in hoc genere prophanis & ecclesiasticis dominis, partim q[ui] illi, ceu liberis suis relicturi ditionem, student eam q[ui] florentissimam reddere, hi contra, quasi aliunde ad imperium adsciscuntur, ita q[ui] sibi ipsis gerunt, non ha[ec] redibus magis expilant q[ui] ornant patrimoniu[m] Christi, perinde quasi praedas sit abiecta, non prouincia. Si sibi ipsi episcopi gerunt imperium tyranni sunt, si re publica, erunt negotiosissimi. Successoribus non fauent, & plerunq[ue] sibi infestos successores adipiscuntur. Inde propinquos locupletare studet cum ecclesiarum suarum expilatione.

VIII § Præterea episcopi pecunia, q[ui]s actibus incumbere nituntur. At cur angelus dei (sic enim appellatur episcopus) temporalibus rebus oneratur, quæ vel homine bono sunt indignæ, quibus usurarij sunt diuites, & quibus tyranni nuncupatur magni. Minime itaq[ue] decet episcopos onerari iniquo manimona,

negre eidem seruire vel temporalium, ceu vilium rerum, esse procuratores. Quoniam per usum huiusmodi temporalium ipsi episcopi suam dignitatem magis vi

lipendat q[ui] augent, ac debito destituuntur circa subditum populum honore, & populus Christianus orbatur dignis episcopis, quoniam sacra dona spiritus sancti extinguuntur, atq[ue] confunduntur cum prophanis mudi donis. Episcopi igitur

(iuxta Pauli decretum) si secularia negotia habuerint, ad ea alios constituant. Nō enim & quum est, eos relinquere verbum dei, & ministrare mensis. Quamobrem vel

revertere vel certe contemptu habere debet bona & officia temporalia, & sic possidere quasi nō habeant. Nam eos qui ad spiritualis vita tranquillitatem sunt destinati, nō decet protrahi ad mundanos tumultus, neq[ue] in rebus caducis versari, alioquin ipsi dicuntur mortui qui sepelunt mortuos.

IX § Insuper episcopi debitam solēt obmittere hospitalitatem, pauperes Christi negligēdo, semetipso impinguādo, canes, aliaq[ue] animalia aledo, & sic in si,

vna bestia nutrit aliam, ac si sponte velint esse de numero eoz, in quo dñs profetavit sententiam iustum. Hospes, id est pauper, fui, & nō suscepisti me, ideo discedente à me maledicti in ignem æternum. Passim quoq[ue] episcopi pene omnes morbo cupiditatis (quæ mater omniū est haeresi) laborat, aliena rapientes, ecclesiastica bona dilapidantes, q[ui] diuinis usibus & paupibus Chri dispensare deberet, aliorum expendunt. Nō autem sua sunt, sed taliū bonorum administrationē dūtaxat gerunt, ideo proprietatem eoz sibi inbursare nō licet, quoniam ecclesiastica re re, episcopi procuratores tantū sunt, nō domini. Ait enim canon: Gloria episcopi est, pauperes opibus prouidere, ignominia sacerdotis, est proprijs studerē diuitijs.

X § Etsi ecclesiasticarum rerum sollicitudo ad episcopum spectat, eas tamen dispensare debet tanquam deo cōtemplante, nō licet ei fraudare qui eam

ex illis, vel cognatis aut propinquis dare ea quæ dei sunt. Quod si pauperes sunt, ut pauperibus largiatur. Ipsi autem episcopi redditus ecclesiarum, nō in piis cau-

sas, sed cōsatigineis, histriōibus, adulatoriis, venatoriis, scortis, ac similibus personis friuole expēdunt, & magis attendunt nequitiam hominum q[ui] necessitatem naturæ contra canonum decreta. Non cōtentī mobilia ecclesiarum bo-

na perperam alienare, sed etiam immobilia suis cognatis, alijsve affectiōe sinistra in si, sibi coniunctis pro vili censu facite locare, ad longum tempus inscribere vel aliter dissipare nituntur, in suarum ecclesiarum detrimentum, ac in fabuerionem iustitiae, pauperumq[ue] suppressionem quam maximam. Atqui huiuscmodi alienato-

I.ca.26. §.12 res sunt inter haereticos computādi.

XI § Ceterum cōcilia provincialia per archiepiscopos vel synodalia per

G. dio cce.

Dicitur R.
d. ni. annas
ardillim. q. 2

Erasmus in
Sileno.

o. Biring. *

Mala. 2

Mat. 6

1. Cor. 6

Acto. 6

1. Cor. 7

Catha. Señ.

ca. 127. in fi.

Mat. 8

Ca. Se. c. 125

Di. 42. i. sū.

Matt. 25

iz q. t. nulli.

& c. s. t. *

iz. q. z. glo-

ria, & c. s. q.s

Di. 86. dona
re, & c. q. ve-

natorib[us]. cū
similibus.

Di. 18. peraenit
er per tot. dist.

.LXXXV DE EXCESSIBVS EPISCOPORVM

- diocesanos, iuxta patrūrāditiones, minime celebrantur. Vnde multæ res ecclesiasticæ, quæ opus habet correctione, negliguntur. Nihil quippe mores disciplinæ ab ecclesia Christi magis expellit, q̄ negligentia episcoporum, qui cōtemptis cano nibus ad corrigitos ecclesiasticos mores, synodos facere negligunt. Episcopi & ca. 19. §. 16
 De cēsi. Romana. in .6. prætere debito modo tēpore suas parochias nō visitat, in perniciē subditorū, & f. c. 32. §. 3
 cū similibus.
- 10. q. 1. r̄pm.**
& c. placuit,
- 2. Birg. 10**
- 3. Birg. 1.**
- 1. Cor. 7. Gre. in ep̄lis Mat. 9. Mat. 11.**
- 3. Birg. 4. 6.**
- 1. Tim. 3. 8. q. 1. qui.**
- 3. Birg. 8.**
- 4. Birg. 49**
- Deut. 32**
- Iohan. 10**
- XII. §. De talibus itaq̄ episcopis Christus apud Birgittam multiphariā con queritur, dicēs: Episcopi & dīfiant diabolo duas ciuitates. Prima vrbis est labor corporis, & superuacua sollicitudo acquirendi mundana. Secunda est inquietudo & turbatio mentis, quia ab appetitu mundi nunq̄ sinuntur quiescere, exterius est labor, interius est inquietudo & anxietas, spiritualia faciens onerosa. Et quāuis episcopi laborant, & rotis medullis cordis inhiant mundo, nō tamen posseunt perficere quod cupiunt, nec possunt faciare sicut cupiditatis lūx, ideo vrunt dolore interius, & exterius labore, & pro ipsa angustia non reportat fructum beneficiorum, sed retributionem & confusionem. Et infra: Episcopus primo debet depōnere pondus circumstantis quod eum onerat, hoc est mundi cupiditatem, vtendo mundo ad sola necessaria sua secundum episcopalem humilem sustentationem, & c. 19. §. 10
 quasi diceret, ita vtratur mundo, tanq̄ non vtratur. Ait enim Gregorius: Nihil in episcopali ceruice splendidius fulget q̄ humilitas. Sic Matthæus disposuit de ceruice sua onus graue, & iugum amarū inuenit onus leue, ac iugū suave. Ideo secundum institutionem quarti Carthaginensis concilij, Episcopus debet habere vilem supellecitem, & mensam, victumq̄ pauperem.
- XIII. §. Sed quis est episcopus, qui non magis cōcupiseit dominium ad honorem mundi obtineandū, vel diuitias, quām ad subueniendum pauperibus cuius tota vita tēdit ad secularia. Omne mundi ornatum diligit, de defectu vero ornatus ecclesiastici corporalis, vel spiritualis minus curat, vnde vterius in Birgitta dicitur: Episcopi sequuntur diabolum consilientem, & eis dicentem, Ecce honorē offero, diuitias habeo in manu, voluptas in promptu est, mundus erit delectabilis ad fruendum. Item episcopus assumptus honorē, non ad quietem, sed ad maiorem laborem. Nam secundum apostolum: Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, quia nomen est operis, non honoris, vñctus est oleo in officium apostolicum, ac in vitæ puritatem, & consecratus verbis sanctis, vt mutaret in animatum panem in vivificantem deum. Remaneat vero otiosus, & seruus maculatus pinguedine sterquilinij, atq̄ fallax proditor, qui propter cupiditatem vendit eum, qui redemit omnes ex charitate. Et infra: Episcoporum & clericorum cupiditas nullum habet fundum. De quorum superbia, & vita luxuriosa procedit sumus, id est foetor, ob quem abominantur eos omnes angelii in celis, & amici dei in terris. Hactenus de episcopis male administrantibus, qui ab ecclesia multa bona percipiunt, videlicet dignitates, honores, diuitias, & similia. Postea autem incrassati, dilatati, & impinguati recalcitrant, ac pro sua maligna ingratitudine deum spēnunt, ecclesiamq̄ offendunt.
- XIII. §. Demū horribilior sententia est de episcopis, alijsve prælatis male intrantibus, quorum multi illegitimè eliguntur, Imo pauci sunt qui absq; ambitionis labe in prælaturas intrant, quibus solis maledixit salvator, quem alias nul libi reperio verba opprobriosa emisisse, quām contra ambitiosos prælatos, quo rum præsenti iam tempore plures esse futuros, ipse in spiritu suo diuinō olim preuidit, inquietist: Amen amen dico vobis, qui nō intrat per ostium in ouile, sed ascendit aliunde, ille sur est & latro. Et infra: Omnes quotquot venerūt, scilicet per ambitionem, fures sunt & latrones, quia venerunt ad rapiendū & occidendū. Fur non venit, nisi vt surretur, & mactet & perdat. Furatur, quia quod alienum est, suum dicit. Nam dei oues, suas fatetur, de quibus proprium querit commodū, nō dei & f. c. 19. §. 17
 & j. ca. 21. §. 3
 & f. cap. 13. §. 3
 & ca. 19. §. 11
 & ca. 19. §. 12

& J.c.21. §.11 dei honorem. Mactat, quia subditos comprimit in temporalibus, & perdit animas ouium & eternaliter. Idcirco sanctus Laurentius apud Birgittam episcopo nuntiari fecit, dicens: Conuertat se citius episcopus ad diuinam charitatem, corrigendo seipsum & subditos suos, alioquin sentiet manum iudicantis, & ecclesia sua igne & gladio purgabitur, rapina, & tribulatione affligetur intantum, q. in longa tempora non erit, qui consoletur eam. A futuris utinam afflictionibus miseris cordissimus deus hancc in eam clementer præseruet ecclesiam, quæ (prohdolor) nonnullis præscriptorum excessum depravatur incommodis.

1. Birg. 25

Psal. 68

Thren. 1.

XV § Cum Catharina igitur Senensi supplices oremus. Exaudi nos deus clamantes ad te, Dirigas corda & voluntates ministrorum sanctæ matris ecclesiæ sponsæ tuae, ut non confueto suo more, sed coelesti tuo rore sequantur Christum agnum faginatum, pauperem, mansuetum, & humilem, sicut digni ministri sacrificiorum sicut angeli terrestres, non sicut bruta ad hæc inepta. Transfer eos à mundi affectu in tui amorem, ut mundum derelinquant, tecum sequantur, sicut fideli zelatores atq; virtutum, relictis fallacibus cupiditatibus, ac huius seculi pompis. In ipsis denique ministris, inq; suis subditis ecclesia tuo sanguine ædificata, sed in nostro crimen ruinosa, reformetur.

Cat. Se. ora

tione. 2. §. 6.

§.c.15. §.43 & J.c.34. §.5 §.eo. §.8. & J.ca.23. §.15. §.c.19. in fi. & J.c.32. §.8. in fi.

¶ De prælatore, aliorumq; curatore, vita vitiosa. Cap. XXI.

CVRATORUM status succedit statui septuaginta duorum discipulorum, & figuratus est in lege veteri per Leuitas, quoq; officium fuit portare archam domini, & psalmos canere, ad quos Ezechias dixit: Audite me Leuitæ sacrificiamini, emundate domum domini, qui vos neglit, vt stetis coram eo, & ministretis illi. Leuitæ quippe faciliori ritu sanctificabantur q; sacerdotes. Hos autem deus delegit, vt ei ministret & benedicat in nomine eius. Nam olim ad verbum sacerdotū omne negotium pendebat, & hostia immolatio ad eos pertinebat, hodieq; pertinet, ideo in eis singularis requiritur puritas. Regimen iis in animaq; ad finem ultimū dirigendar, per vitæ informationem & sacramentorum administrationem, ad curatos spectat, licet partim etiam ad religiosos, qui in vinea domini laborant. Vinea vero domini, domus Israël est. i.ecclesia. Sed heu multi pastores demoluntur vineam Sabaoth & ponunt eam in desertum. Et ita fit sterilis vinea in agro dominico.

2. Reg. 15

2. paral. 5. 7

Deut. 21.

Leuit. 14

Cat. Se. c. 113

Esa. 5. Hie. 12

Iohel. 1.

Malach. 3

Mat. 24

§.ca.16. §.4 & J.c.22. p. §.12 §.11. pri. & J.cod. §.5

I § Hinc querit dominus, quasi indicans raritatem bonorum curatorum dicens: Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Qua sententia dominus docet, vt prælatus præ se ferat conditiones sex. Primo, vt sit fidelis in ore, cor, & operi. Secundo humilis, non contendat præcedere tanquam maior, sed iuxta divinum præceptum, sequatur tanquam minor & minister. Et quanto magnus est, tanto sit humilior. Tertio, sit prudens, & diligenter agnoscat vultum pecoris sui, gregesq; suos consideret. Quarto, sit sincerus, non solum iustus videri, sed etiam esse velit, quia ipsum constituit dominus, ideo ambitiosus vel hyporita esse non debet. Quinto, sit bonus pater super familiam suam, eam visitando, consolando, & corrigoendo. Sexto, prælatus sit frugi, suis subditis dando cibum corporalem, spiritualem & exemplarem.

Luc. 12.

Luc. 22.

Ecc. 5.

Prou. 27

Ioh. vlt.

Heb. 7

1. q. 1. ipsi

Di. 36. c. fi. 10

q. 1. quia.

3. Birg. 19. 27

Matt. 20. 22

Ca. Se. c. 119

post prin.

§.c.11. §.5 & J.ca. 23. §.11. & J.cod. §.26. §.5

II § Praeterea curati præcipue debent esse intenti orationibus, & hostias offerre, prius pro suis delictis, deinde interpellando pro populo, cuius peccata comedunt, quia ea suis precibus delere tenetur, atq; orare pro oib; quoq; eleemosynas & oblationes accipiunt. Nempe deus bonos & malos ad dignitates quotidie vocat, vt omnis qui officiū tenet cū vita, glorietur in æterna vita, qui vero honorē habet absq; onere, glorietur ad tempus, periturus in æternū. Multi quidem sunt vocati, pauci vero electi, quia ingrati gratiae dei, quoq; corda & mores longe sunt a deo, licet in ecclesiis habitent. Vnde ex malo laicofit malus clericus vel monachus. Rursus, ex prauo clero vel monacho fit impius prælatus.

1. mach. 4

§.c.20. §.14 & J.cod. §.9

III § Eligendi ergo sunt sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege dei. Modernis autem temporibus pauci canonice & absq; ambitione eliguntur, quin plures prælati, aliq; beneficiati, per reges & principes illegitimè constituunt

G. 3

stituunt

sanc*t*uaria mea. Et alibi: Sacerdotes polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem. Item: O sacerdotes offertis super altare meum panem pollutū, munus nō suscipiam de manu vestra. Et infra: O sacerdotes si nolueritis audire, mittam in vos egestatem, & maledicam benedictionibus vestris. In Alemania me Hercle pauci sunt curati, qui nō fœtore concubinatus marcescunt.

Sopho. 3.
Mala. 1.
Mala. 2

I.cap. 31. §. 4

I.ca. 25. §. 10
in princ.

g.ed. §. 7. &

I.ca. 23. §. 14
§. 9. 7. in gra

uibus.

VII § Nequaquam igitur hi, qui iram dei vñā cum Christo placare debarent, per sua sacrificia mitigan, sed magis contra se excitant diuinam iustitiam, in suos quoqu subditos plagam acerbam prouocant, non abigunt, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, & fit subditis author ruinæ. Quamobrem is, quem crimen depravat proprium, non potest intercessor fieri pro culpis aliorum. Scriptum est enim: Victimæ impiorum abominabiles domino sunt, & sanctorum ad deum orationes impediunt. Ecce ipsi sacerdotes in graibus peccatis positi, dum suis premuntur, aliena non diluunt, sed potius inaculant. Hinc beata Maria ad Birgittam ait: Ego iam sto super mundum cum oratione mea assida ad meum charissimum filium, sicut arcus, id est iris super nubes coeli, qui ad terram inclinari videtur cum vtroque fine, sic ad mundi habitatores me inclino, ad bonos vt stabiles sint, ad malos autem,

Gre. i mora.
Di. 49. i suns

J.ca. 29. §. 6

§. ca. 18. §. 6

& J.ca. 23. §. 8

J.ca. 38. §. 9

§. eo. §. 7

§. ca. 20. §. 10

& J.ca. 25. §. 8

J.ca. 22. §. 2. &

§. 3. in fi.

vt conuertantur. Sed contra arcus claritatem surgunt horribiles & tetræ nubes, & J.ca. 27. §. 9

ut pote clerici fornicarij, avari pecunia, & prodigi ad pompam mundi, quorum

peccata ascendunt ante dei conspectum, contra orationem meam vti tetræ nu-

bes contra clarum arcum coeli. Et sic qui vñā mecum deum placare deberent ipsi

iram eius contra seipso excitant.

Pro. 15
10. q. 1. quia.

4.Bir. 78

VIII § Christus insuper apud Birgittam inquit: Tria facinora exercent ecclesiæ prouisores: In carne vitam meretricalem dabant. Secundo sunt infatia-

3.Birg. 10

biles similes voragini maris ad cupiditatem pecunia. Tertio bona irrationaliter & prodigaliter, sicut torrens in impetu suo aquam fundens, pro superbia lag-

giuntur. Quorum horribilia peccata in cœlum ascendunt ante conspectum dei

4.Birg. 33. &

Ca. Se. c. 124.

& Ca. 125. &c.

117. & c. 128

J.ca. 12. §. 7

§. ca. 18. §. 6

Deli. off. cō

ditione. 12

§. eo. §. 3. &

J.ca. 22. §. 7

contra orationem meam sicut tetræ nubes contra claritatem aeris. Et infra: Redi-

lib. 6. c. 66

ditus ecclesiæ non dignis dei seruitoribus dantur, sed c. aboli satellitibus, leoni-

Rod. spe. hu-

bus, fornicarijs, lusoribus, venatoribus, parasitis, & similibus. Et ita domus dei fa-

vi. li. 2. c. 12

cta est diabolo tributaria & homagiata. Et infra: Abbas extra monasteriū mora-

6. memb.

ri non deberet, vt esset caput & speculū religiosorū, sed est caput meretricū, habēs

Birg. ext. 115

spurios, deberet esse exemplum pauperū & distributior indigentium, sed de elec-

Th. 22. q. 10

mosyna ostendit se esse magnū dominū, quia potius inhabitat castrum qu clau-

87. ar. 7

strum, deberet esse doctor & pater fratrū, sed est eis seductor & vitricus. Nā ipse

in delicijs ac pompa ludit, dum illi afficti murmurant tota die.

IX § Præterea deus maximus ad Catharinam Senensem inquit: Prælati

Mat. 5. luc. 11

sunt veluti lucernæ super candelabrum positæ, ministriores veri solis in lumine

§. ca. 7. §. 1.

virtutis bonæ qu vita, sed ipsi ministrant in tenebris, non intelligentes sacram

§. c. 19. §. 5. &

scripturam, nam vacui sapore diuino, replentur immunditia, inscritia, cupiditate,

J.ca. 28. §. 5

curiositate & avaritia. Quo minus bona fronte subditos informare vel de crimi

Luc. 4

nibus corrigere valent, obiecturi eidem, Medice cura teipsum, postea mihi

Grego. in

præbe medicinam, tu enim grauiore morbo laboras quam ego, & me arguere

pasto.

contendis: Et infra: In eligendis prælatis non inquiritur de vita, honestate & hu-

militate promouendorum, sed de altitudine nobilitatis, vel ditionis, vel eloquen-

tiæ, vel scientiæ mundanæ, quæ in prælato peruerso est sicut gladius in manu nau-

ta furiosi. Atqui communiter ad prælaturas intrant ambitiosi, symoniaci, aut

aliter vitiosi. In domo itaque dei mendacium regnat, non veritas, non humilitas,

sed superbia, quæ est detestabilior in ministris Christi vsque ad mortem quon-

Mat. 8

dam humiliati. Item ecclesiæ recrtores incumbunt in anibus temporalibus,

Mat. 21

non doctrinæ veritatis, ad quam destinati sunt vt animas immortales current in

Mar. 11.

domo orationis. Nempe ipsi spiritualiter mortui sepelunt, id est inordinato af-

fectu tractant mortalia, vt pote temporalia, quæ ad laicorum spectant officia, &

sic cū symoniacâ negotiacione & delicate ingluui ex domo dei faciūt spelūcam

Latronum & stabulum porcorum.

Luc. 19

DE PRAELATORVM VITA VITIOSA.

- X § Prælati deniq; spiritualem paupertatem reñientes, splendidas ditias accumulare nitunt, vt apud mundum adipiscant honorem, apud deum con fusionem inuenturi. Aliqui autem se excusant, quasi temporalibus indigeant bonis, qbus se aduersus rebelles muniāt. Contra quos Ioachim inuehit, dicens: Prælati in suis aduersitatibus non ad arma, sed ad Christum recurrere debent, qui eos liberaret ab om̄ibus tribulationibus. Columba suo volatu non formidat volatū aquilæ vel accipitris; sic ecclesia, si ad Christum recurrit, raptoris insultum minime formidabile habebit. Ecce quantis temporalium vanitatibus modo prælati & sacerdotes laborant, natant super vacuitatibus, in comeditionibus, cubilibus & im pudicitijs, in contentione & emulacione ambulat. Et postquam suos ventres impulerint, & estimant se deo placere, ac eleemosynā sufficientem praestare, quando ex mensis suis fragmenta, seu reliquias, quæ porcis vel canibus debent, distribuunt pauperibus. Quamuis talia Christus nō damnet, precipit tamen sua membra decentioribus foueri, vt pote frangi panem esurienti, & se de substantia dantis hono rari: pauperibus quoq; dari de primitijs omnium frugum. Maledictus est enim doloris qui debile immolat domino.
- XI § Ob prælatorum profecto cupiditatem ecclesia percussa est, vt vidua, & facta est sub tributo, quia principes eius facti sunt velut arietes, non inuenientes, neq; queritantes pascua spiritualia. Ideo in eos fertur sententia maledictionis, vt infra patebit. Aliā præterea contra eosdem cupidos prælatos deus p. Prophetam Ezech.34 terribilē fert sententiā. Inquit enī: Vx pastorum Israhel, qui pascebāt semetipos hu. vi. li. 2. c. zo. pulchre. nōnne greges, id est, subditū a pastorum sunt pascediū lac, id est, temporalia, quæ vobis lactea sunt, comedebatis, & lanis, id est, mollibus operiebamini, & quod cras sum erat, occidebatis. Nam pastores pro sua cōcupiscentia multoties oues suas ad pctā trahūt: item quod infirmū fuit, prout est imperitū vulgus, nō consolidatiss, & quod ægrotū, id est, peccatis sauciatus erat, nō sanastis, scilicet cū doctrina salutifera: & quod cōtractum est, id est, pplexum, nō obligastis, & quod abiectū, id est, erroneum est, nō reduxistis, & quod perierat, puto p. desperationem, vel nimiam præsumptionem, nō quæsistis, sed cū austerritate imperabatis eis & cum potentia. Et dispersē sunt oues meæ, eo quod nō esset pastor: propterea vos pastores audite verbum dñi, hæc dicit dñs deus: Ecce ego ipse sup pastores, requirā gregem meū de manu eorū, & cessare faciā, vt vltra nō pascāt gregem meū, nec pascāt amplius pastores semetipos. Ad idem dñs in Hieremias: Grex perditus factus est populus meus, pastores eorum seduxerūt eos, feceruntq; voraginem in montibus. Vnde dñs apud Catharinā Seneñ. inquit: Pastores inutiles nō arcēt lupos ab oviis, q; non habent canem conscientiæ, neq; baculum iustitiæ: ideo oues in prato salutis non pascunt, neq; in viam veritatis adiungunt.
- XII § Et nō solum egenos negligunt prælati (vt pmissum est) sed etiā quod minus à delitijs retrahant, eisdē egenis lēpe iniuriant. Nā simplicibus subditis in humeros onera grauia & importabilia frēquenter imponūt, quæ ijdem plati ne dī. Luce. ii. Matth. 23 gito qdem tangūt: siqdem pro leibus causis aliquā minorē, aliquā maiore cudent excoicationem, suspensionē, interdictū, aliasve censuras, qbus à misericordiis suis ovi bus pecuniarias poenas extorquēt in suā perniciē, ac in vilipendiu ecclesiastica disciplinæ. Vnde Chrus apud Birgittā dicit: Gladius ecclesiæ meæ abiectus est, & pro eo assumptus est saccus pecuniae, ideo sentient iustitiam meam.
- XIII § Cæterum nonnulli prælati & pastores credunt se bona ecclesiastica vel à misericordiis subditis exactiōnata licite posse expendere in edificia voluntaria, magis ad pompa, quam ad necessitatē opportuna, in structuras autem ecclesiasticas & dotum ruinam minantium nihil vel parum impendunt. De quibus dicitur: Sacerdotes recipiunt pecuniam sanctorum in templum illarum, sed non instaurant sarta tecta templi. Contra illos loachim prorumpit in hæc verba. Nimirum si cleri domitor mittatur de celo, quia omnia mala veniunt ob culpam clericorum, nam populus Christianus ecclesiastis dotauit in pauperum alimentum, cultusq; diuinū augmentum, non in constructiones arcium vel castrorum, non in cūmulandas diuitias, aut ditandos propinquos, Christus se obtulit occisoribus, & tu de
- Ioachim ab bas** §.c.20. §.12 & J. eo. §.14
Roma.13 & J. c. 31. §.12
Prouer.3 & J. c. 20. §.9
Malach.1 J. c. 50. i. pri.
Hiere.50 J. c. 22. §.8
Thren.1 & J. c. 14. §.9.
Ezech.34 & J. c. 25. §.11
Rodor. spe. J. c. 38. §.7
hu. vi. li. 2. c. J. c. 42. §.2
zo. pulchre. J. c. 27. §.9
De cane pa- §.c.19. §.15
storali. & J. c. 39. §.4
S. eo. §.5 §.c.20. §.14
Cath. Senē. & J. c. 23. §.6
c. 129. J. c. 41. §.1
Luce. ii. §.c.19. §.2
Matth. 23 & J. c. 23. in fine.
Rod. ibi. §. §.c.20. §.4
1. Bir. 56 & J. cap. 27
4. Regū.12 §.7
Ioachim in li. cōcordia §.c.31. §.14
Universitäts-
Bibliothek
Paderborn

& tu de pretio sanguinis eius extruis roborias ad bellandum. Christus in infimo psepio iacere voluit, tu in altis sedibus & turribus delectaris. Hinc p Prophetā dicit dñs: Iste adificabūt, & ego destruā, & vocabunt termini impietatis.

XIII. § Malitiae pastores sunt vermes corrodentes & radicem arboris ecclesiasticae in proximo caluare in fine, scilicet quinti status, utpote in gemitu nři iam tristis. Ex quo enim apud nos iam dudum corrupta est euāgelica & ecclasiastica vita necessaria erit, vt tandem nostra ecclesia, scilicet quoad dignitatem ecclasiasticam, & que cadat. Quod cœlestis aquila propheta dicens: Et quintus angelus tuba cœnit, & vidi stellam de celo cecidisse in terram. Sup quæ verba Vbertinus ait: quis dubitat quin illa communata ad nostra iam tempora referantur. Saluator quoque prædictus, stellas, id est, prælatos, ē celo casuros. Et Esaias inquit: Stellæ cœli non expandent lumen suum. Quippe cauda draconis trahit tertiam partem stellæ, & mittit eas in terram. Obtenet enim quidem stellæ caligine eius. Proinde pastores ceu ministeri dei, angeli nuncupantur, vt late exponitur apud Catharinam Senensem, cui uerius dicit dominus: Patiētia mea sustinet sacerdotes, qui nisi se correxerint, universæ gratiæ eis concessæ redundabunt in iudicium in confusione sui, qui veluti obstinati dæmones meæ contemnunt misericordiæ. Et infra: O sacerdos, non attendis quod securis iustitiae diuinæ iam ad radicem arboris virtutis tuae posita sit, hoc autem apertissime noueris, quoniam iniquitates tue suo tempore & loco, tibi cum uiruta compensabuntur, & grauius quam ceteri punieris. Nempe pro te, & tuis subditis poenam lues.

XV. § Ex præmissis apparet, nobis vehementer esse pagendum. Nam in prioribus ecclesiæ statibus clerici maxime prælati videbantur in ecclesia quasi in celo fulgens stella, quam Iohannes præuidit cecidisse in terram, id est, inter tremendum cupiditatem, & data est ei clavis abyssi, id est, potestas aperiendi infernum profundum. Aperire ergo pœnum abyssi in populo quinti status, est quando prælati in vicia ruentes peruerso exemplo, & malo regimine soluent frenum carnalis concupiscentiæ, tam in se quam in suis subditis. Quod quidem frenum prioribus temporibus per dei timorem, & sanam disciplinam rigidum, verboq; & exemplo bene gubernatum erat, nunc autem relaxatum est atq; disruptum. Unde apud Birgittam sancti clamant ad dominum. Nos (inquit) videmus populum innumerabilem in periculis, procellis perire, quoniam gubernatores audi sunt, illis terris iugiter applicare volentes, ubi si quis maius lucrum existimat prouenire, illuc se & pupulum ducentes, ubi horribiles sunt iactus undarum, nesciente populo securitatis portum, & ob hoc misere periclitatur populus infinitus, nimis paucis venientibus ad bonum portum, qui esset aptus ad hyemandum. ista enim non est tuta animarum nostrarum nauigatio. Oremus igitur Deum, ut deducat nos in portum voluntatis sue.

¶ De peruersione religiosorum & capitularium clericorum.

Ca. XXII.

Et omnes quandam Christiani propter humilitatis subitionem & Christianæ religionis obseruantiam vocabant religiosi, quia nihil est quod ita nequeat occasui subiacere, q; verare religio. Nam ipsi imperatores, reges, pontifices, ac alios sa;pe humiliavit, qui delicate nutriti, bonis temporalibus poterintissimi, ad asperitatem vitæ strictamq; paupertatem p religionis susceptionem commutati sunt. Et non solum suas possessiones & prædia, sed etiæ semetipos domino consecrari. Illi tamè hodie, qui approbatas religiones professi sunt, specialiter ac proprie religiosi censem, & ad regulariter viuendum astricti sunt. Equidem post primariâ ecclesiæ institutionem ordinatus est status religiosorum, præsertim mendicantium, ad subleuamen curatorum, qui circa temporalium administrationem & secularium occupationem impediti, in actibus spiritualibus auxilio indigent religiosorum. Qui ad inducendum vitæ contemplatiæ perfectionem, & ad obseruandum in specie primævū dei institutū, quo omnia sunt cōmunia, incepérunt in statu ecclesiæ quarto. Mendicantes vere, qui quas perfectiores, nec in specie, nec in communi propria possident, incepérunt in initio status sexti, ad sustentandum, scilicet ecclesiam, quæ in statu quinto ruinam minabatur.

Nam &

Malach. 1

4. Bir. 43

Apo. 9.

Matth. 24.

§. c. 19 §. 11

I. c. 55. §. 11

Esa. 13.

Apo. 12.

Io b. 3

Cath. Sen.

c. 119 §. 118

§. 129

Matth. 3.

Lucæ. 3.

Acto. 28

Psal. 106.

C. de sum.

tri. I. inter

claras

12. q. 1. futu-

ras

Dif. I. ius na-

tura

Tho. 22. q.

10. 88. ar. 7

DEI PERVERSIONE RELIGIOSORVM &c.

3.Bir.17.

I § Nam & si in clero primitiæ ecclesiæ non fuerint religiones institutaæ tamen postquam in ecclesia succreuit superbia, avaritia, luxuria, quæ acriter offendunt deū, contra eadem crimina pro remedio vrendū fuit obedientia, paupertate, & continetia. Sigdem malignitas diaboli supbiæ, corruptio humanae naturæ incontinentiæ, malitia singulorū hoīm avaritiæ in orbē terrarū introduxit, quoniā iure diuino omnia erāt communia, meum autem & tuum malitiæ hominum ad inuenit. Contra ista tria mala superbiæ, avaritiæ, & luxuriæ, beata virgo apud Bir-

J.C.24.§.6

Tho. opusc.
19.c.1.&22.
q.10.§.6.p
totum

8.Bir.57

gittam nos docet tria ad placādum deū remedia, videlicet vsum honestarum vestium, eleemosynarum largitionem, ieunia, sacrificia, atq; orationes. Sed quia non omnibus datum est, illa remedia capere, & in mundo versari ac illas diabolicas immissiones vsquequaq; cauere, ideo pro remedio ecclesia firmo aduersus eadē tria mala, ex instinctu spiritus sancti plures ac diuersæ in ecclesia religiones sunt insti-
tutæ ac approbatæ, sub paribus tamen ac eisdem votis, vt pote obedientiæ, con-
tinentiæ, paupertatis. Quo triplici remedio aduersus præmissos tres insultus Ec-
clesia in suis membris vt ac frui solet.

12.q.1.dilec-
tiissimis
J.C.28.§.5

Tho.vbi §.
q.10.§.9.at.1

March.19

Tho.vbi §.
q.10.§.6.ca.
ticu.2

Cath.Senæ.
c.157.&ca.
158.&c.159

Thom. vbi
sta.art.5

Rodo. spe.
hu.vi.lib.2.
ca.25.

3.Bir.21

3.Bir.7

3.Bir.33

4.Bir.33.

Rodori. vbi
§.c.27

Glo.in Me-
thodio

II § Et si nemo adstringatur actualiter subire euangelica consilia, vt pote omnia temporalia relinquere, & Christum perfecte sequi sub religionis iugo: tam semel suscepta obligat religio. In qua ceu secura nauicula, religiosæ personæ per fluctus huius seculi, vsque ad salutis portum nauigare valeant. In primis qui libet vere religiosus in sponsamducere debet obedientiam, cuius soror est patietia, nutrix humilitas, ancilla vilitas, & seruus sui contemptus. Plura denique religiosis commoda enarrantur in dialogo Senensis Catharinæ.

Summa vero religionis regula secundum Hugonem in hoc dependet, vt prælati custodiani subditos, subditi prælati obediāt: deuoti sint senes, iuvenes quoq; labiorosi, sicut honestas in habitu, in virtute mediocritas, sicut in claustrō assidui, & ad iniurias rari, non sicut civiles, sed claustrales, sicut intenti psalmis, nō causis, in claustris, nō sit rumor, sed charitas: in capitulo non lites, sed confessio, in choro sit sacra similitudines, circa altare reuerentie honestas. Tales olim fuerunt religiosi, in quibus spicabat dulcedo spiritus sancti diuinisq; amoris. Qui quidem amoris calor hodie extinctus est, & faces iacēt dispersæ, ex se nō calorem, nec splendorem, sed sumum cupiditatis & impuritatis dātes, vt hodie religionis nauicula, defectu religiosorum, in procellis periculose fluctuet, non quod religiones, quæ à spirito sancto sunt fundatae, in ordinibus, sed in transgressoribus deficiant.

III § In modernis qui pper religiosis, sui amore affectis, sub ouïna cuculla lupū ageptibus, dei charitas friget. Pleriq; enim fractis ieunijs & omisissis omnibus neglectisq; omisissis votis, monasteria sua deserūt, & mundanis negotiis se involvunt cōtra ordinationem regulæ, contra dispositionem iuris scripti, & cōtra precepta sacrorū concilioꝝ. Neq; fugitiui & vagabundi monachi perquiruntur & ad monasteria, vt ius præcipit, reuerti compelluntur. Monasteria & loca consecrata, quasi forapublica & diuersoria communia, hodie patet omnibus. Quocirca de huiusce pueris religiosis in Birgitta vterius dicitur: Qui sunt in monasterijs, vadit in mundum pro superbia & cupiditate, habentes propriā voluntatem, facientes corporis sui delectamenta. Et infra: Est religiosus habitu, & professione monachus, sed moribus apostata, dignitate sacerdos, sed seruus peccati: peregrinus fama, sed intētione giroragus: Hierosolymitanus opinione, sed magis Babylonicus. Et infra: Monachii raro monastica ducūt vitā: de quoq; infamia boni molestantur, malii petorantur ex eorum mala conuersatione. Regulæ eorum mutatae sunt in determinabiles abusiones, & minime tenentur: plus gaudent de proprietate execrabilis, q; de sancta paupertate. In summa quanto magis monachi pro suo voto præ aliis à vitijs alieni esse debent, tanto plus versis retrorsum eorum animis, vitiis existunt mundo tumultu occupati, incontinentes, dissoluti, inquieti, per loca suspecta discurrentes, vbiq; euagantes, vt nil ipsiæ que odiosum sit, quemadmodum cella & claustrum, regula & religio.

IV § In tractatu sup Methodio reperiſ, q; in religiosis vita contēplativa arescit propter vanos huius seculi fluxus: multi em̄ falsi religiosi vtriusq; sexus fornicatur

Hugo. de S.
victi. de clau-
stro animæ.
§.c.21.§.8.
&.j. ca.46.
§.10.

§.c.21.§.15.
&.j. ca.46.
§.10.

§.c.14.§.8.
&.j. eo.§.9

§.c.16.§.9

§.c.23. i pri-

§.c.21.§.8.
&.j. ca.46.
§.10.

§.c.21.§.6.
§.eo.§.5

§.c.16.§.9

§.c.23. i pri-

§.c.21.§.8.
&.j. ca.46.
§.10.

§.c.21.§.8.
&.j. eo.§.9

nicantur à deo suo, accumulant temporalia, beneficia etiam curata sibi p̄fis incorporando. Inde elati, pomposi, simoniaci, raro canonice sibi eligūt p̄latos. Qui electi frequenter in luxum cadūt, finem in mensura regi terrena, ponentes: secularia sectant ac spiritualia prorsus postponūt. Quo sit, vt seculares potestates nūc multa monasteria, quæ sunt pinguis, intercipiūt, pro suo libito gubernat, in quibus per paucos monachos, vt plurimū p̄agis religiosos, diuina officia segniter & tepide expediri faciūt, bona monasteriorū & iura ecclesiastica in suos prophanos vius cōuertendo. Identidē cōmittit plures potentes ecclesiastici ferme inutiles clerici, vel apostatae religiosi monasteria occupātes, ex eis prouētus p̄cipientes, & curias magnorum principiū potius sequentes, q̄ eleemosynam debite absumentes.

V § Et quāuis in sexti status initio, quinto adhuc statu durante, p̄ ordinem mendicantiū, suis doctrinis & cōtionibus, euāgelicus status in ecclesia est plurimū sustentatus, tñ frēs mendicātes his tib⁹ circa professiones suas multū deficiunt. Nempe quemadmodū olim synagoga tanq̄ religione eximios habuit phariseos: aduersus quos Christus in euāgeliō Iēpius & acriter iuehit: ita nimis hodie ecclesia censem̄t habere frēs mendicātes, quibus ferme omnia à Christo de phariseis dicta conueniūt, potissim sequentia. Attendite & cautele à fermento phariseorū, quod est hypocrisia. Et rursum: Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouīū, intrinsecus aut sunt supi rapaces. Mendicātes quidā, vellere ouicula rum amicti, ceu lupi fraudes, infidias ac rapinas sub hypocriti committūt, intus vero exquisitis delictis exuberant, ventri seruiūt, suauibus verbis dulcia dona ex hoībus sugūt, peculiare cōmodū frequenter querētes, vt de eis illud verisicel̄ saluatoris eloquij.

V & vobis pharisei hypocrite, q̄ mundatis qd̄ deforis est, intus aut pleni estis rapina & immūditia. Item similes estis sepulchris dealbatis qua à foris apparent hoībus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorū & omni spurcitia. Sic & vos foris qdem appetitis hoībus iusti, intus aut pleni estis hypocriti & iniqtate. Vnde Vbertinus existimat, corruptionē eorundē ordinū mendicantiū spectare ad ultima feculenta sexti status, quādo spiritus Iesu Christi penitus illudet & despicietur. Idem quoq̄ ait: q̄ illi mendicātes pueri designantur per locutas de puteo abyssi exeuntes, quia ipsi sunt scurriles, leues, volatiles, carnales, rodentes sacras literas virides, paganicae philosophiae sequaces, quasi equi currentes, sic illi in vanā disputationem. Vincentius de fratribus mendicātibus inquit: q̄ nec viā, nec vora, nec cærimonia obseruāt. Imò peiores q̄ cæteri sunt Christiani, malum exemplū p̄bentes, & contra suā regulam nimium exorbitantes. Ecce religiosi, qui olim in obseruantia regulari erant via saluationis, nunc sunt via perditionis.

VI § Proinde altissimus apud Cath. Seneñ. inquit: Religiosi collocati sunt in religione velut angelis; sed q̄ plurimi sunt dæmonibus deteriores. Electi sunt ad annuntiādum verbū dei in doctrina pariter & vita. Ipsi autē contiones suas potius ad auditō ostentationē, q̄ ad dei laudē, vel proximā salutē cū facundia mundana cōponere studēt. In pluribus deniq̄ iniquis modo dēpendunt excessibus ibidem enumeratis, vbi sequeit: Religiosi facti sunt arma diaboli, corrumptētes religionem intus in se & fratribus, ac extra circa seculares: propria possidere nitunt, aliaq̄ plura in cōuenientia cōmittūt, ibi expressa & p̄sentī tpe obuiāti a religionibus. Quę licet fint in se bona, & instinctu spūs sancti inchoata, tamen religionū membrorum quēter sunt putrida, instantū vt à trāgressoribus irideant humiles sui ordinis obseruatorē, vestigia maleuologe sequi recusantes. Hæc ex Catha. Seneñ.

VII § Præterea in ecclesiis tam cathedralibus q̄ cōnventualibus innumerā committi solent scandala: vbi hodie plerūq̄ fæces mundi ecclesiasticis gubernabiliū geniti intruduntur, dignitatibus q̄ ecclesiasticis potiunt, quibus multoties seniorē atq̄ in gradu digniores subiçciunt, vt modo verificata censeat illa Gregorij sententia, dicentis: Sap̄e conspicimus sapientes subesse, stultos vero arcem domini tenere, sapientes seruiliter obsequi, stultos aut̄ tyranica elatiōe dñari. Absurdum quippe est, vt alios regat, qui seipsum regere nescit. Sed hodie tumultuantur pueri

Tho. 22. q.
10. §. 7. ar. 1.
& opuscu. 19
c. 2. & 4

Mar. 9
Luc. 12
Matth. 7.

Matth. 21

Vbertinus

Apo. 19

J. eo. §. 10

Cath. Senē.
c. 125.

.20. morali-
tim. 78
Eccles. 10
C. de leg. tu.
l. fin.

DE PERVERSIONE RELIGIOSORVM &c.

- Esaie.3** pueri contra senes. Pensate rogo, q̄ iniquū est, iuuenes dominari, senes famulari, minores gradu pr̄esse, presbyteros subesse: signaros ardua discutere, prudentes lo
Amos.5. qui non audere, iam venit tempus illud malum in quo (vt prophetatum est) prudens tacebit. Hoc m̄eretur ingratitudo nostra erga deum, qui multiplicat filios hominum secundum altitudinem suam, id est, in locum potestatis ecclesiasticæ filios hominum constituit, filii dei suppressis. I.c.24.§.2
§.c.18.§.7
&§.c.35.§.4
- Deute.15** Item vt plurimū qui defectuosiores inter filios nobilium apparent, clericali statui adiiciunt, quasi mundo inutiles, licet deo execrabilis: siquidem contra dei præceptum ecclesiis & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliis. §.eo.§.7
§.c.21.§.10
in fine
I.c.31.§.2
- Malach.1.8** Leui.21 qua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne causus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vellippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetiginosus, vel henniosus, aut quispiā alias maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpen numeri nobiles in monasterijs alijsve ecclesiis apparent. Ecclesiastici insuper de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequunt secularia, quām spiritualia: quando enim regulā & prosapiam mutuo luctari contingit necessitate est, ecclesiasticam succumbere regulam. I.c.23.§.1&
I.c.26.§.7
- De his Rodo. spe.hu. vi.ii.2.c.19** IX § Cæteræ Canonici cum regulares, tum seculares inter se sectas faciunt, discordias nutriunt, alius supra alios prælaturas ambit, nouas inuentiones excogitant, quas loco legitimis & statutis obseruant. Nam quicquid in collegijs & capitulis statuit, cōmuniter magis sapit peculiare commodū, quām dei honorem, vel Christianā rem publicā. Vna inter reliquas abusiones subsannāda apparet, ac mētalem simoniā sapit, qd ad interessendum diuinis Canonici non charitate dei inducuntur, sed per pecuniā, quām præsentia vocant, singulis præsentibus distribuendam, alliciuntur. Quæ quidem distributio non sit clericis in ecclesia occupatis, sed otiosis tanquam dignioribus Canonicis. Qui licet à canendo nuncupent Ca-§.eo.§.3&
I.c.43.§.13
§.c.17.§.19
&§.c.27.§.8
I.c.23.§.7
- Desimo.ca. riuia Tho. quod li.8.art.11.** X § Quid dicā (nescio) de quibusdā Canonici, quodam regularibus & ex-
1.Cor.7 imiæ ecclesiæ professis, qui erubuerunt esse religiosi, atq̄ permanere in ea vocati-
Matth.11 ne in qua vocati fuerāt: ipsi erat obedientia onerosa, continentia rara, paupertas pecuniosa, necnon suave & leue dei iugum erat ipsi amarū & graue. Ideo libertatem affectarunt, accumulantes censem præbendarū, quo competentio esset volu-
ptatū licentia, ac amplior delicia copia. Infra cuiusdā iniquā intrusionis machinationem impertrarūt pro se non regulæ (quā prius perperā obseruarāt) mitigationem, sed extinctionem: mores religionis loquentes, nefastos honores quārūtates se habitu honestatis exuentes, & vestem vanitatis aslumentes, truncatis superpellie-
 ejis in choro stantes, ut nescias, an sint patres, an bacchates. Sigdem narrata & pro-
 posita fuerūt vera & rōnabilia, tūc nec dispensans, nec dispensati reprehēdēnt in diuino iudicio. Præsupponūt forte quod sicut suscepit religio bene obseruata, di-
 rigit ad vitæ pfectiōnēm, sic neglecta religio præcipitat pueros religiosos in dā-
 nationem quos tutius fuerat in seculo pmāsse: quia displaceat deo fulta & infidelis promissio, que indiscretē sumit, & male obseruat: notat nāq̄ Augustinus, se non peiores reperiisse q̄ eos qui religionibus defecerunt.I.c.23.§.12
I.c.20.§.12
I.c.29. i pti.
I.c.23.§.6
I.c.64.§.6
- Eccels.5** XI § At vehementius formidandū est, ne pristine religionis abiectione & sa-
Dis.47. quā tumlibet Rodo. vt §. cap.27 crī status mutatio sit incep̄tio interitus rei inibi ecclesiastica, vel ira vergat eidem insigni ecclesiæ suisq; indigenis in maius detrimentū. Ne quoq; patres simul & populus pereat, & illud contingat quod apud Birgittā de similibus Canonicis Christus narrat: Auerti oculos meos ab hoc loco propter iniquitatē inhabitantium, si-
cut primi fundatores festinabāt de virtute in virtutem ascendere, sic nūc isti mo-
derni de malo in malum descendūt, quilibet alium, vt pote in publicis stationibus, infi. & sc. ca.
 vel in festiuis processionibus, praere curat & gloriaf de peccato. Sed vscquo pec-
 catores gloriabunt. Rursus Birgitta: Caput eōse, id est, intentio elata cornibus ar-
 rogantiae & præsumptionis, abscondebat ab eis iudicio meo severo, quod est gladius c.23.i pri. &
 acutissimus. Caro eōse voluptati dedita, igne concremabit absq; misericordia: I.c.43. §.12.
 6.Bir.5 plagabuntur à dæmonibus, & non sit affectio praua, pro qua non punientur. Ideo dum ad.

dum adhuc tempus est, caput eorum, id est, voluntas distorta & superba deponatur ad humilitatem, pellis simplicitatis assumat, caro à voluptatibus restinet, intestina, id est, cogitationes sanent per penitentiam, ne iustitia ab eis secundum merita eorum celerem exigit. Ponā eis custodes qui terrā voluptatis eorum redigent in seruitu tem, & dabit eis panis in mensura, & prae paucitate munera bunt, quasi dicet: Ci
g.c.5.§.7&
g.ca.13.§.2.
&j.c.27.§.4
j.ca.30.§.12
g.ca.19.§.9.
g.ca.2. diffi-
nus.

Esa.10
Psal.79
6.Bir.7

habent eos pane lachrymag, & potum dabo eis in lachrymis in mensura. Et infra: Nisi emēdauerit, permittā eos modico rite incedere p̄ viam volūtatis suę: t̄ deinde ducā eos per viam similem spinis & punctionibus acutissimis. Quod misericordissimus deus auertat à familia sua, & ad miserendū simplicium fletetur precibus matris suę gloriose, sanctorum illius ecclesia patronorum.

Devi.&ho-
cle.c.mona-
steria

XII § Tandem de moribus monialium peruersis, nō audeo, imò pudeto, quæ suspicor, dicere, ne meis verbis quempia virginū deo dicataq; coetū reddā si spe-
ctum, attamen pro cōpletione hūtus capituli, istū quoq; gradū paucis attingere conor. Sunt nanq; nonnulla monialium monasteria, è quibus professas iuxta-
gula tenorem nunq; exire vel quempia introire decet, adeo propatula vt ipsa loca
Veneris prostibulo sint similiora q̄ dei sacrario: hinc procacitas, stuprū, incestus mulierē, sacrataz, hinc quoq; verenda scandala & offendicula oriuntur q̄ plurima quæ singula recensere iam nolo.

¶ De criminibus communis cleri.

Ca.XXIII.

Quales oporteat esse clericos docet Apostolus, dicens: Induite vos sicut electi dei sancti & dilecti, viscera misericordiae, benignitatis, humilitatis, modestiae, patientiae, sup omnia autem charitatē habete, quod est vin-
culum p̄fectionis, & pax Christi exultet in cordibus vestris, & gratia estote, verbū Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & como-
nentes vosmetipos in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus. Tales apud Cath. Seneñ, narrant olim fuisse sacerdotes, quos amor sui nō obscurauit, sed lumine rō-
nis cognoverūt deū, cui dederūt honore, proximo obsequiū, exercitati vitia, securi virtutes, de semetipis iustitiae fecerunt, ideo subditis salutem procurare, & iustitiae administrare valuerūt ceuboni pastores, p̄dicādo, arguendo, spinas vitiozuel
lendo, flores virtutū seminādo, pauperes charitatue subleuādo, exhibebāt se sub-
ditos suoz subditoz, ac in ecclesia infimos. Proinde p̄ conis officium suscipit quisquis ad sacerdotiū accedit, vt ante aduentū iudicis, qui terribiliter sequit, ipse clamādo gradiatur, & fortis fit contra ecclesiæ tyrānos, grā spiritus sancti sufful-
tus. Porro Vincētius ait: Clerici debet esse turres populi defendentes ciuitatē, id est ecclesiā, p̄dicādo & sacramenta ministrādo. Sunt etiā muri, orādo & bona ex-
empla salubremq; doctrinā p̄stāndo, vt in retibus fidei homines deo p̄sentent,
quos Christus fecit p̄scatores hominum.

¶ c.54.§.1
¶ c.26.§.11
¶ c.39.§.3
¶ c.22.§.2
¶ c.19.§.9

I § Sacerdotes aut̄ hodie nō p̄scant hoīes, sed honores: vnde in Cat. sequit: Moderni & infelices clerici tp̄alibus incubentes, ob eoz malitiā luce diuina priua-
ti, seipso amāt, dei & proximi dilectionē negligunt, deteriores sunt secularibus, q̄s vna seculū perdūt: sanguinē & lac sugūt ex medulla ecclie, vt ipsa pallearit: affectum nempe charitatis, qua ecclie afficerē deberēt, ad semetipos retrorūt. Ab ea enī eliciunt beneficia, pensiones, census, & cetera: delitijs & flagitijs dediti, salutem & curā membroz ecclie, id est, animaq; Christifidelium negligunt. Ob eiusmodi reproboz, clericoz vitā, seculares veniūt ad inobedientiā & irreuerentiā ecclie. Quinimo seducunt à cœcis ducibus, q̄ proh pudor sunt ignari idiotz, p̄sumptuosz, hypocritē auari, simoniaci, luxuriosi, inuidi, tardi ad bona opera, pronād mala, post tp̄alia currētes, deberēt esse lapides tēpli: sed dicunt dispersi lapides sanctuarij, id est, ecclie in capite oīm plateaz. Nā sacerdotes, qui cōtra démones ecclie de-
fendere deberēt cū exercitio spiritualiū, sunt dispersi in plateis huius mudi, igno-
rantes spiritualia, sequētes carnalia. Vbiā hodie est clericoz decor continetiq; in gestu, victu, vestitu, & risu: In cōuiuijs, tabernis, ludis, & theatris, vbiq; vagantes crebrius reperiunt, q̄ in locis deo dicatis. Quām p̄nicioſa aut̄ & impertinēs fit vni-
versali ecclie clericoz scurrilitas, ignorātia, fornicatio, simonia, aliaq; crimina, quibus modo totus penē clerus est infectus, nemo ambigit.

¶ c.19.§.10
¶ c.25.§.
¶ c.47
¶ c.7
¶ c.18.§.14
¶ c.22.§.3
¶ c.26.§.3
¶ c.21.§.2
¶ c.40.§.4
¶ c.19.§.6
¶ c.40.§.13
¶ c.18.§.9
¶ c.25.§.8
¶ c.10.§.1
¶ c.19.§.9
¶ c.40.§.14
¶ c.38. in
princ.
¶ c.49.§.21e

H Hic de-

Cath. Señ. c
113, & c.130.
Greg. in pa-
storali. c.15.
Vincēt. de
fi. mun.

Matth. 4
Cath. Señ. c
112.

Matth. 15. &
Luc. 6.
Threno. 4

De vi. & ho-
cle. per totū
Decoha. cl.
& mu. pto.

Ephes. 5

DE CRIMINIBVS COMMVNIS CLERI.

- II § Hic defecctus ex eo potissimum evenit, q̄ principes tum ecclesiastici, tū
 seculares frequēter suscipiūt, & ad beneficia sui iuris patronatus præsentare solēt §.c.12. §.7
 Tho. qdli. 4
 ar. 15. & qdli
 s. arti. 23. &
 qdli. 6. ar. 6.
 Prouer. 18
 Iaco. 2. i pr:
 Di. 36. & 37.
 & di. 38. pto
 2. Timo. 2.
 Roma. 12
 1. Corint. 11
 Dist. 38. qm.
 Esaia. 56
 Hierie. 2.
 J. ca. 39. §.4.
 Iohan. 10
 Ne p̄la. vi.
 c. su. c. qm.
- suos vel amicos & suos necessarios, & eos q̄ nihil sacerdotio dignū, sed animas ad
 venādum crudeles, & ad cōiuādum cupidos habent. Rursus beneficia ecclesi-
 stica nō syncera electione; sed muneribus, precibus, fauoribus ac psonarum ac-
 ceptionibus frequenter conferuntur; accipere autem personam imp̄n non est bo-
 num, neq̄ habemus fidem Christi in psonarum acceptance. Episcopi quoq̄ nō
 attēdūt neq̄ cōsiderāt abilitatē promouēdorum, sed ipsi amore tēporalium vel
 negligētia spiritualiū tales indigos beneficiatos admittūt absq̄ om̄ni delectu &
 debita examinatiō instituit, in magnā indignationē om̄nipotētis dei, cui distri-
 ctam ob hoc reddēt rationē, qm̄ cōtra canonū dispositionē huiusmodi ignaros
 indigosq̄ promouent. Qui magis rustica ministeria, mercantias, pscationes
 aliave seruilia ope & secularia negotia, q̄ ecclesiastica officia, exercere callent. In
 quibus se inuoluūt cōtra apostoli doctrinā inquietis: Nemo militās deo implicat
 se negotijs secularibus. Itē: Exhibeat corpus vestra hostiā viuētem, deo placē-
 tem, rationabile obsequiū vestrū, & nolite cōformari huic seculo.
- III § Sed ipsi clerci ignorat dījudicare sacramēta dei, multa in ministrati-
 dis sacramētis cōmittūt scandalū, maxime in temeraria & indigna ptractione &
 celebrationē diuinissimi eucharistiae sacramenti, laicis in scādalum & sibi ipfis in
 graue iudicium & cōdemnationē. Hic taxatur indigna sacramēti ptractione, nō
 crebra missa celebratio, quæ cedit deo in laudem, ecclesia triumphati in hono-
 rem, militati in cōmodū, & p̄nitēti in refrigeriū. Quamobrem nō est (vt q-
 dam opinātur) sacerdoti obm̄trendū quotidie celebrare missam: cuius efficacia
 est infinita nullo numero dimetiēda, ceu saluberrima medicina, quæ semper cō-
 ductit, etiam si creberimē, dummodo iuxta medici cōsiliū vt pote digne sumit.
 Proinde canon ait: q̄ per ignorātiā sacerdotū in diuinis sacramentis Christus
 offenditur. Hinc Esaia: Speculatorēs eius oēs cæci nescierūt vniuersi, canes mu-
 ti nō valētes latrare, vidētes vana, dormiētes & amātes somnia & canes impudē-
 tissimi, nescierunt sauitatē. Hic notat auratiā cleri. Sequtur in Esaia: Ipsi pasto-
 res ignorauerūt intelligētiā: om̄es in viā suā declinauerūt. Item in Hieremia: Sa-
 cerdotes tenētes leges, nescierūt me, & pastores p̄uaricati sunt in me dicit dñs:
 propterea iudicio contendā vobiscum.
- IV § Animariū itaq̄ salus negligit nō solē per ignaros (vt p̄mittitur)
 qui p̄esse nesciūt, sed etiam per doctos qui p̄esse nolunt, & in vinea domini
 nil boni operātur vel orando vel p̄dicando vel sacramēta ministrando, qui dū-
 taxat stipendia ex beneficijs querunt & extorquent, labores pauperum deuorāt,
 populi peccata comedunt, suas oues nō cognoscūt; neq̄ honorem sanctaz neq̄
 ecclesiārum procurant; valorem autem p̄ouētum subtiliter ponderant: sua be-
 neficia alienis p̄sbyteris aliquoties idiotis, in sole re domēstica circa curam ve-
 ro animarum nil aut parum peritis, tanq̄ mercenarijs locant; & qui eorum ma-
 iorem pensionis censū offert, alteq̄ supplantat. Talia & similia beneficiati non
 solā cōtra institutionē ecclesiā faciūt, sed etiā cōtra salutē animaz, qā dū regimi-
 na ecclesiārum sub annuo cēlo & venali mercede committūt, ad æternā retrac-
 butionis p̄mium consideratio nō habetur.
- V § Plura p̄tere beneficia, etiā quæ ipsi incompatibilia vocitāt, puerse §.c.20. §.3.
 simul occupāt. Ecce quod ius vel natura simul cōsistere nō patitur, quia est incō-
 patibile, malitia cleri conglutinat. Quinetiam uonnulli gloriantur plures obti-
 qdli. 8. ar. 15.
 qdli. 9. ar. 15.
 qdli. 8. ar. 15.
 qdli. 9. ar. 15.
 16. q. 7. p. lai.
 16. q. 1. p. los
 Matt. 6. igitur, secūdum apostolicam vocem, in quo vocatus est, in hoc manere, & in vna
 21. q. 1. c. 1. ecclesiā locari decet. Gerson quoque exclamando querit: ubi est, quod clerci in
 duabus

C A P I T U L U M   XXIII.   F o. XLIII.

duabus ciuitatibus vel dioecesis præbendas non habent? Quid, q[uod] vnus inter dū indoctus tenet multa & magna beneficia, quibus octo viri, doctrinis & virtutibus satis imbuti digne sustentarentur, vnus censum pluriū beneficiorū solus vorat, cuius locum tenentes pro sui educatione nouū quæstū symoniace inuestigat pro absolutione sacramentali, ac pro quibusdam alijs spūalibus actibus, nullo iustitiae prætextu emolumenta temporalia exigunt. Pecuniā (quā remedium nuncupant) e cadaveribus mortuorum exenterant, ac tollunt pelles & carnē eorum desuper ossibus eorum. Superflui reuera ordinantur sacerdotes, & tamē deficere vident, qua si propter clericorum penuria, seu ecclesiastis multitudinem, seu propter inopiam hominum vnus plura beneficia expedire cogatur.

Rodo. & §
c.12
§.ca.25. §.11.
Mich. 2

VI § Ob clericorum ergo cupiditatem, in plebe Christiana animarū cura misere perit. Non enim debent, se ipsis absentibus aut negligentibus, pati, vt lupi rapaces rapiant oues, dummodo ab eis temporanea commoda percipere habent. In eis quippe euangelica verificatur sententia: Malus pastor videt lupū venientem & dimittit oues & fugit, quia mercenarius, & ad eum nō spectat de ipsis. Quarum curam illi audi curatores non exercent, sed potius in eis scandali- zant. Heus q[uod] perperam clerici hodie rapiunt Christum & eius patrimonium. Unde quidam ait: Vbi aliquid de sacerdotum marsupio defraudatum, vel de eorum cœlo diminutum fuerit, vnde q[uod] clamatur opprimi ecclesiam, vbi autem improba sacerdotū vita multa animarū millia ad exitū pertrahuntur, ibi nemo deplorat vicem ecclesiae, quæ tamen vere iam affligitur.

§.eo. §.5.

§.c.20. §.6

& j.c.53. §.16

§.ca.43. §.12

§.c.21. §.11.

& j.eo. §.12

VII § Diuinum deniq[ue] officium negligenter exequi so[n]nt clerici ac nimis breuiter. Consonū certe nomen inditum est, vt à breui orandi more, diuini officij codices Breuaria nuncupentur. Concitato enim & prærupto oris motu clerici orantes feruntur cū confusa labiorum festinatione & titubatione, ac magis murmurare q[uod] orare videntur, vt nec ipsis quid orient intelligent, nec astantes audiant, ac perinde eos deus non exaudiat. Porro licet debitæ clericorum orationes à canendo dicant horæ canonice, raro tñ cantu vel hora cōstituta perfoluunt. Quinimq[ue] absq[ue] omni attentione & astuatione, sed cū festinatione (vñ dixi) proferuntur, hoc modo orantes clericos Vbertinus æquiparat locutis, quoq[ue] alia vox erat sicut vox currū equorum multorum & currentiū in bellū, ita sonitus clericorum, diuinæ horas persoluentiū, est sicut vox currū equorum, quia adeo tumultuose & confuse easdem horas percurvant ac si finem horarū conarētur expugnare, qm̄ potius videtur rumor currū perturbantiū, q[uod] cantus vel deuota prolatione. Ad prouocādū enī cœlestes dulcores talibus orationibus anima non dulcoratur.

§.ca.21. §.6

& j.c.28. §.11

Dis. 32. p[er]ter

De coh. cle.

z.mu. c. v[er]a

& c. si.

§.ca.21. §.8

§.ca.10. §.4

& j.eo. §.13.

§.c.22. §.6

§.eo. §.3. &

j.eo. §.13. i si

VIII § Cæterum sacerdotes frequenter fornicationibus coinquinantur, maxime curati fordescunt in concubinatu adeo manifesto quod nulla tergiuersatione celari possit. Et quamvis ipsis concubinarij sint ab officio suspensi, tamen à celebratione missarum alijsve actibus ecclesiasticis nequaquam abstinent, quin diuinis se continuo immisceant, ob hoc irregularitatem incurentes. Vendunt itaq[ue] luxuriosi clerici, & adulterant verbum veritatis amore pecuniae, & desiderio temporalium, qui se carnis concupiscentijs manciparunt, ideo ob lasciuia munditiam aliquando celeriter ruituri. Verumetiam subtrahunt sacerdotes aurum & argentum ecclesie, & erogant illud in semetipsis, dant ex ipso prostitutis, & meretrices ornant. De illis in Birgitta reuelatur istud præconium: Sacerdotes qui non vivunt in castitate & continentia carnis, sunt maledicti & excommunicati apud deum, & digni carere sacerdotali officio, concubinarij quoq[ue] celebrantes æquiparant Sodomitis. Et si eorum missa est efficax (quia presbyter, quantūvis polulus, diuina officia polluere nequit) tamen osculū pacis, quod presbyter fornicatorius præbet, est sicut osculū Iudei Christū tradentis. Atqui manus pollutæ immito dei sacra tangunt, neq[ue] filius Veneris digne tractat filiū virginis.

IX § Ambitio præterea & simonia contra canonum decreta in clero iam

vbiq[ue] regnat, vt hodie verisicutur illud prophetæ. A minore usque ad maiorem omnes sacerdotes & clericis avaritiae student, & à propheta usq[ue] ad sacerdotem cuncti faciunt dolū. Qui dicunt, aquam nostram, id est gratiā sive donum spiritus sancti

i. q.1. p. tot. De sim. p. to Hier. 6. Thren. 5 pecunia

H. 2

pecunia

DE CRIMINIBVS COMMVNIS CLERI.

pecunia bibimus, hoc est simoniacē ministramus sacramenta deinde subiungit, §.c.19. §.8.
 Lingua nostrā pretio comparauimus. Quam acriter sub seueris penitis deus & j.eo. §.11.
 strictissimus iudex statuit, ne sui ministri vendant spiritus sancti gratiam, sed eos
 absq; simoniaco commissio sustentari iubet ab eis quibus spiritualia porrigitur: re-
j.eo. §.15.
 peries in scriptis Catha. Seneñ. At vero quisnam clericus præsertim beneficiatus
 vel in exili beneficio vel in potenti dignitate constitutus, contra ius diuinum & hu-
 manū, non est percussus leprosimoniacē. Ob quam pleriq; ipso facto incurrit ex-
§.c.11. §.5.
 communicationem vel suspensionem aliasve censuras, quorum absolutions, iu-
 xta canonū decreta, summis pontificibus reseruātur, à quibus tamen illi simoniaci
 absolui minime curant: Imò omni absolutione neglecta, se diuinis immiscent &
§.eo. §.8.
 propter simoniacam labem ipso facto sunt perpetui indigni atq; priuati, contra
 deum iusq; scriptum occupant: Inde offendio dei, lesio animarum, ecclesia enor-
 me scandalum consurgit. Super quo obstupescunt celi, & portæ eius desolant ve-
 hemēter. Patet nāq; simoniacos, veluti primos & præcipios hereticos, ab omni-
 bus fidelibus esse respuestos, quoniam cætera crimina ad comparationē simo-
 niacē hæresis, quasi pro nihilo reputantur: simoniaca enim pestis sui magnitudi-
 ne alios morbos vincit: Et tamen ad maioris damnationis cumulu illā simoniaca
§.c.12.
 pravitatē ex inueterata cōsuetudinis iure, quidā malitiose defendere nititur, qui
 cum Giezi & Simone cōdemnabūtur.

X § Aduersus eosdem simoniacos deus in propheta inquit: O sacerdotes
 qui despiciatis nomen meum, offertis super altare meum panem pollutum: quis
 in vobis qui claudat ostia & incendat altare meum gratuitō: non est mihi volun-
 tas in vobis & munus non suscipiam de manu vestra: vnde secundum Gregorium §.c.31. §.2.
 per nullum hominum genus deus amplius offenditur, quam per malos sacerdo-
 tes, quales sunt simoniaci. Quos Christus futuros esse præsciens præcepit dicēst:
 Gratis accepistis, gratis date: ne scilicet spiritualia in usum negotiationis infle-
 steremus. Sed nostrates clerici, ad auaritiae obsequiū declinantes, nihil gratis fa-
 cere contendunt, sed operum suorum retributionem temporalē querunt. Et li-
 cet huiusmodi eorum facinora sint in præsenti seculo occulta ac etiam impunita,
§.ca.19. §.13.
& j.eo. 46. §.
12.
§.c.14. §.13.
§.eo. §.3.
 Hildegardis sacramenti ptractationem à simoniaci fieri ac futuram ob id crimen plagā, di-
 cens, quod deus pater ultra non patietur eandem irreuerētiam suo vnigenito ex-
 hibet in sacramēto mystico.

XI § Birgitta deniq; multa de puerō clero reuelauit, è quibus aliqua sub-
 infero: Clerus deberet esse pastor & scrutator ouium qui iam eorum dispersor
 & lacerator est: Imo occisor per mala exempla, vendit sacramenta pro turpilu-
 cro sicut Iudas Christum. Cleri malitia & transgressio omni gladio est amarior.
§.eo. §.9.
§.c.15. §.33.
& j.c.27. §.9.
 Et infra: Maledicti sacerdotes dicunt deo: Discede à nobis quia verba tua sunt a-
 mara, & opera tua grauia, & scandalū nobis faciūt. Et Christus ait: Ego sto ante
 eos quasi ouis mitillima: de qua sumunt lanā ad vestiendū & lac ad reficiendū, &
 adhuc pro tanta dilectione abominantur me. Et infra: Clericus qui ore & opere
 debet clamare voluntatē dei, factus est leprosus, & mutus: quia omnis, qui que-
 rit in clericō videre pulchritudinem morū & virtutū, recurrat retro, turbatur visu
 & abhorret accedere ad eum propter leprā superbiā & cupiditatis suā. Si vero
§.eod. §.4.
& j.eo. §.12.
& §.15.
 quærit eū audire, mutus factus est clericus à laude dei & garrulus ad laudem pro-
 priam. Rursus beata Maria in pluribus locis cōquerit de sacerdotibus, q; supbiunt
j.c.36. §.10.
j.ca.28. §.4.
infi. & §.c. c.
21. §.9.
§.c.7.inpr.
§.c.18. i pr.
§.c.22. §.5.
& j.c.24. §.4.
 di bonis, & possessionibus temporalibus anima: tēpla eoz depicta sunt vanitate
 & curiositate mudi. Quam pernitosia sit clericis superbia, habetur in dialogo Ca-
 tha. Seneñ. Simonia præterea regnat in capite, archa testamenti sublata. i. capta
 1. Reg. 4. est, lucernæ virtutē extinctæ, mensa deuotionis desolata.

Prouer. 13 XII § Porro scriptura sacra ait: Lucerna impiog. extinguetur. Sic fatua-
 rum virginum lampades sunt extinctæ. Lucerna quidē deberet respicere ad mē-
 Nume. 8 sam panum propositionis. Sed mensa domini despecta & cōtaminata est, & qd
 Malac. 1 superponitur, contemptibile est vna cum igne qui illud deuorat. Sequitur in Bir-
 gitā:

C A P I T V L V M   XXII.

Fo. XLV.

gitia: Pro sacramento confessionis confessor recipit munus. Interdum in casibus	4. Bir. 33.
cum p[ro]cenitentiaro de summa pecunia pro modo culpæ fit pactio, quare timendum est, fidē perituram. Et infra: In clero superbia diligitur, pro humilitate, im- puritas exercetur pro mūditia, dei lectio non attenditur, sed liber mundi, negli- gentia apparet in altaribus, sapientia dei reputatur fatuitas, salus anima[rum] non cu- ratur, vestes dei projiciunt & contemnunt arma dei. Et infra: Clerici à via sua re- cesserunt, non diligunt continentiam, paupertatem, nec deuotionem. Quid autem sunt clerici, nisi pauperes & eleemosynarij dei, vt viuentes de oblatione dei, sint humiles. Nam ecclesia primū surrexit à tribulatione & paupertate, vt sicut clerici hæreditas omnipotentis dei dicitur, ita deus esset hæreditas clericorū, qui non in mundo, nec in carne, sed in deo gloriarent. Post Sylvestru[m], ecclesiæ sunt bona tē poralia data, non ad voluptatē, sed ad necessitatē clericorū, & ad pauperes s[ecundu]m stetationem, quo clerici ad prædicandū essent expeditiores.	Ro. c. 20. p[ro] med. 4. Bir. 59 4. Bir. 76
§. eo. §. 6 §. c. 22. §. 10	10. q. 1. q[ui]cūq[ue] & 12. q. 2. v[er]o q[ui]cūq[ue] ad si. & 16. q. 1. cōstitu- tū, & c. cum hi.
§. eo. §. 11. & J. c. 38. §. 9	Th. 14. di. 18. q. 1. p[ro] to. Pa- lud. & Dur- cinus ibidē. Mat. 18
§. c. 20. §. 1. J. c. 39. §. 5	Ca. Se. c. 75 Tho. 3. p. q[ui]cūq[ue] & 44. & 49. p[ro] to.
§. ca. 12. §. 5 4. Bir. 132	Mat. 27. Marc. 14. Lucae. 22
§. ca. 18. §. 8 §. ca. 19. §. 8	§. 9. Reg. 12
§. c. 19. §. 14 in f. & §. ca. 31. §. 5.	4. Bir. 133
§. eo. §. 8. in f. & §. ca. 33. §. 9	4. Bir. 134
§. eo. §. 1. & §. eo. §. 8. & §. eo. §. 14 in f. & §. ca. 31. §. 5.	§. c. 21. §. 7.
§. eo. §. 13. in princ. §. c. 22. §. 6. & §. c. 20 §. 8 & J. c. 43. §. 8 J. eo. §. 15 I. c. 33. §. 7 Bir. extra. §. 1 I. c. 27. §. 11. §. eo. §. 13. & J. c. 31. §. 5 §. cod. §. 11.	4. Bir. 135
Tres amicos magis q[ui] me diligunt, s. mundū, corpus, & diabolus, ideo v[er]o eis q[ui] vnq[ue] sacerdotes & membra mea facti sunt. V[er]o talibus q[ui] vnq[ue] nati fuerunt. Ipsi enim profundius cadent in infernum q[ui] aliquis alius. Et alibi iterum Christus: To ci[us] clero sum onerosus quasi lapis, sapio eis quasi venenum, ingluieci eorum sum quasi mica. Ecce quid mihi pro mea charitate & passione rependitur, ideo cleru[m] à Christo grauiter maledicuntur, vt inferius habet.	
XV § Consideremus nunc argutiones quibus ad Catha Señ. deus clerū reprehendit de ingratitudine, lascivia, & ignorantia damnabilis, inquiens: Mini-	H 3 stri

DE TYRANNIDE REGVM.

- Cath. Señ. c stri ecclesiæ eius vbera, suoq; dulcissimo lacte nutriuntur, vt pote viuant de rebus
 14. & 113, 114 ecclesiæ, viceversa ad vbera & lac ecclesiæ tenere, ac ex eis alere deberet membra
 & 121, 122, 125 ecclesiæ, quod minime faciūt: Et infra: Percipe corde amaritudinem, & dolores
 & 126, 127. super miseras meorum ministrorum, si debite attenderet dignitatem suam, non
 & 132. iacerent in tenebris peccatorum, inquinantes facies suarum animarum, qui sunt
 Nu. 3. in pr. vnti Christi mei, angelii terrestres in corpore ecclesiæ, sed in quo se luto fe-
 tatis immunditiae, ex culpa sibi meti pisis crudeles pariter & proximis per mala ex-
 empla. Et infra: Quocunq; te verteris, videbis omnes clericos seculares & reli-
 giosos, prælatos & subditos, paruos & magnos, iuuenes & senes culpa infectos,
 diuitias, delitiasq; sequentes, pauperum alimoniam, & animarum curam negli-
 gentes, temporalibus incumbentes, gratiam spiritus sancti simoniace vendentes, ec
 cleiaisticis rebus abutentes. Væ ipsorum vita miserabili & infelici, quod Christus suæ pœna crucis acquisivit, hoc cum meretricibus expendit, animas sanguine Christi redemptas corrumpunt, patrimonio Christi spuriros alunt. Et infra:
 Deli. off. cō
 1. in fi. Ministri mei nūc pro pectoris sui fibula gestat iniustitiam, qua eis cōiungitur a-
 mor sui, in quo fundatur iniquitates eorū sequentia inordinatas cōcupiscentias,
 quibus pene omnes clerci vacant. Postea ad clerum: O diabolicum tabernaculū
 elegi vos veluti angelos terrestres, vos autem estis incarnati dæmones quorū ope-
 ra facitis, O miserum animal immundū, carnem tuam oleo sancto vncīta, & mi-
 hi cōsecretam meretricibus exhibes, imò deterius inquinans, tu oues in Chri-
 sti sanguine lotas, rursus fcedas simo luxuria tuæ, &c. Sed quia animal brutū es, ideo in
 bestialibus actibus delectaris vscq; adeo excæcatus, vt nō cōsideres æterna supli-
 cia tibi esse parata. Hæc ex Catharina Senesi.
 4. Esd. 3. XV § Esdras insuper in statuera pōderat cleri iniquitates & eorum qui ha-
 bitant in seculo, & quasi affirmando interrogat, nūquid meliora facit Babylon q
 ni. Sion, Nā sicut olim in Romano imperio, sic hodie in ecclesia crevit auaritia, ideo
 Ezech. 7. perit lex de sacerdote, & visio de propheta. Lex equidē ciuilis inquit: Quis locus
 C. de ep. & tutus, & qua causa poterit esse excusata, si venerāda dei templo pecunias expug-
 cle. I. si quēq; nentur, quem murū integratatis, aut vallum fidei prouidebimus, si auri sacra famēs
 penetralia venerāda prosperit̄ deniq; quid cautū esse poterit; aut secuꝝ, si sancti
 tas incorrupta corrūpitur, cesset altariis imminere prophanis ardor auaritia,
 & à sacrī adītis repellatur piacularē flagitiū. Væ ergo pastoriis, q; dispergunt
 & dilacerat gregē pascuæ meæ dicit dñs, ideo visitabo sup vos malitiam studioꝝ
 vestroꝝ. Itidem saluator mīnitā dices: Væ vobis phariseis, qui decimatis mēta
 & rutam, & omne olus, & præteritis iudicium & charitatē dei: & vobis legisperi-
 tis væ, quia onerati homines oneribus quæ portare nō possunt, & ipsi uno digi-
 to vestro nō tāgitis sarcinas, væ vobis legisperitis, q; tulistis clauē sc̄iētia, ipsi nō
 introistis, & eos q; introibāt prohibuitis. Cauetis igit̄ dīclericī, ne vosipsose ope-
 peruerso, aliosve malo exēplo seducatis.
 ¶ De tyrannide regum. Cap. XXIIII.
 2. q. 1. audia-
 ster.
 3. Reg. 10
 2. Para. 9
 Prou. 20. 25
 & c. 29.
 2. Mach. 15.
 De hoc Ro.
 spe. hu. vi. li
 1. c. 1.
 Prouer. 8
 Psal. 2
 1. Paral. 28
 N Imis infelix est status ecclesiæ, nō solum propter clericī malitiam, de qua
 supra in proximis quinq; capitulis, sed etiā propter laicōq; iniqtatē.
 In primis regū aliorūq; maiori principum: q; ecclesiæ & populo pro
 dei arbitrio dant. Deus enī diligens ecclesiæ, & eam in æternū seruare
 volens, cōstituit reges ecclesiæ defensores, vt faceret iudiciū & iustitiā: misericor-
 dia aut̄ & veritas custodit reges, qui si impios dissipat, & in virtute pauperes iudi-
 cant, thronus eorū in æternū firmabit. Nā gladiū nō sine causa portat, quia dei
 ministri sunt atq; vindices in irā ei q; male agit.
 I § Regalis nempe potestas, præsertim Christiani imperij, à solo deo est, q;
 niam Hieremias extendit dextram, & dedit Iuda gladium aureum dicens: Acci-
 pte sanctum gladium munus à deo, in quo deiçies aduersarios populi mei Israel.
 Hinc dei sapientia inquit: Per me reges regnant, & legum conditores iusta decer-
 nunt. Quod fatetur David: Ego aut̄ cōstitutus sum rex ab eo. Item elegit me dñs
 vt essem rex sup Israel in sempiternū, & dedit filios mihi multos, ex quibus elegit
 Solomonem, vt federet in throno regni. Quintam regum tyrannizantiū pote-
 stas a

itas à deo est, dicēte ad Pilatum saluatorem: Non haberes potestatē aduersum me vilam, nisi esset tibi datum desup. In Birgittæ quoq; reuelationibus cōtinetur, q; deus pmitit reges coronari, vt sequātur voluntatem dei, ac eum sup omnia honorent, diligātq;. Is quidē legitimus rex censemur, qui in suis morib; est sicut Job, in humilitate sicut Dauid, in zelo legis vt Phinees, in māsuetudine & longanimitate, vt Moyses. Abusio vero regimini nō est à deo, q; dicit. Ipsi regnauerūt, sed non ex me: principes extiterūt & nō cognoui.

J.c.25. in pr. §.6. §.4. §.7. II § Atqui reges hodie multi potestate sibi concessa abutuntur, & omnes ferme principes terræ in maligno positi cum Babylonica meretrice forniciāt, vt hodie censemur esse impletū illud propheticum: Pueri erunt principes eorum & effeminati dominabūt eorū: vnde Birgitta inquit: Qui ecclesiæ defensores deberent esse, facti sunt ei seuerissimi raptore, a deo q; pleriq; ecclesiæ in suis censibus & priuilegiis iam sunt grauatae, aliquæ penitus desolatae, siqdem reges pro sua superbia & tyrannide grauāt subditos tam spirituales quam seculares, vt utrum quippe avaritia & rapacitate inexplibili, dolosa arte (quam venātiā nūcupant) populos exhauriūt, vendūt pro argento iustum & pauperem pro calciamentis. Conseruit super puluerem capita pauperum, & viam humilium declināt. De quibus dñs. Deuorāt plebem meam sicut escam pāsiis, mali em papuli, eius substantiam infinitis modis expilant.

J.c.25. §.2. J.c.14. §.14. J.c.26. §. J.c.8. §.5. III § Sequitur in Birgitta: Statum reges suū non tenēt iuxta redditus corona, neq; curāt restituere ea qua corona detinet iniuste. Neq; propter deū iustitiam faciūt. Quinetiā reges, aliq; principes in suis bellis, ceterisq; incitamentis, crebram occasionē p̄fūtēt effundēdi sanguinē innocētem & plures alias exorbitatiās cōmittēdi. Ob quos Birgitta audiuīt vocē deterra clamantiū: O domine deus iudex iuste: iudica sup reges & principes nostros, & attēde effusionē sanguinis nostri ac dolores & lachrymas vxorum & filiorū nostrorū, respice famam & pudorem nostrū, vulnera & captiuitates nostras, incēdiaq; domorū, ac violētias & pudorem iuuenculaq; & mulierū, attēde iniuriam ecclesiast̄, & totius cleri: vide principum & regū fallaces promissiones ac proditōes & exāctiones, quas cū iracūdā & violētā extorquēt, q; nō curāt quot millia moriūtūr, dū ipsi possunt suam superbiam dilatāre. Desuper in consistorio cœlesti à sanctis omnibus data est sententia p̄ditionis contra reges & principes terræ, nisi cōuersi fuerint, vt pulchre habeat in Birgitta libro ad reges, c.56.

J.c.25. §.12. J.c.26. §. 4. III § Birgitta vltterius de regibus narrat. Quomodo beata Maria cōqueritur, q; suus filius Iesus neglectus sit à regibus, qui gloriāntur de pallatijs, de exercitu suo, de processu & honore mudi. Et infra: Rex coronat deo p̄dō est, pro ditor animarum, prodigusq; effusor diuitiarum, multos spiritualiter prodit, carnaliter diligendo iniustos, iniuste exaltando impios, iustos deprimendo, excessus corrigendos dissimulando, accipit sceptrum potestatis & honoris, quo iniuste & prodigialiter vsus est, non ad honorem dei. Rex autem nō est dominus coronæ sed rector. Vbi vero iniqui dominantur & iusti conculcantur, ibi non est regnum, sed latrocinium, & spelunca tyrannorum. Porro reges non cogitāt, de suo regimine se deo reddituros rationem, neq; restituere male acquisita, vel iniuste possessa: Onerant subditos exactionibus, nouisq; adiumentib; , non contenti oneribus consuetis, ideo contra eos miserorum gemitum & clamorem exaudiet deus. Admittitūt interea cōfiliarios adulantes, cupidos, iniustos, neq; aduentūt officiū suū, neq; suog; quo deo vel proximo sunt adstriciti. Neq; subditis cōstituit idoneos officiales, contra scripturā vnicuiq; principi dicētem. Prouide de omni plebe viros sapientes & timētes deū, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos & centuriones.

J.c.19. §.8. J.c.20. §.5. J.c.26. §.1. J.c.20. §.3. J.c.25. §.13. J.c.20. §.pr. V § Rursus in Birgitta: Reges distribuūt dona indignis iniquos ditādo, iustis denegando, plus ad extorquendas pecunias quam ad iustitiā attendūt, ac pro sua cupiditate nullam exhibent misericordiam, compassionem, plerunque sunt proditores animarum, prodigi dispensatores suorum bonorum, virga & tribulatio iustorum, p̄fertim ecclesiarum potius tribulatores q; defensores. Sicut enim rursum,

Iohan. 19
4.Bir. 33. &
c.48. & 76.

Osee. 8.

Eccle. 9.
Apoc. 18
Esaie. 5
4.Bir. 33.
Rodor. spe.
hu. vi. li. i. c.
2.

Amos. 2
Psal. 15

4.Bir. 33.
8.Bir. 56.

8.Bir. 56
3.Bir. 29.

4.Bir. 3.

4.Bir. 3.
6.Bir. 95.

Rod. vbi §.
c.4. in trib.
rubri. 9. di. c
15. 14. 15. 16
Exodi. 18

6.Bir. 95

DE TYRANNIDE REGVM.

- Prouer. 20. gitus leonis, ita & terror regis. Et infra: Decet regem esse maturum, expertem, prudenter, iustum, laboriosum, & amatorē vtilitatis proximorū plusquam propriæ voluntatis. Ideo antiquitus bene regebat regna, quando tales in reges eligebantur. Nunc regna non sunt regna, sed puerilia & deliramenta ac latrocinia, quia sicut latrones inquiunt adiuentiones vulgo lveniantias, quō pecunia imbursentur, qualiter infidias & onera subditis imponant, & quomodo generatio seu stirps regalis eleuetur iustitiam dumtaxat pro bono temporali exercent, non pro mercere sempiterna. Et infra: Rex sentiet iustitiam, quia noluit misericordiā, & arabo terram in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes discant petere misericordiam. Et infra: Rex erat deprædator communitatis, proditor animarum, cōtempitor ecclesiæ, violator iuramenti & legis publicæ, corona regie & facultatū eius prodigus alienator & dissipator.
- J.c.25. §.1
- VI** § Propter malos ergo príncipes & nouas adiuentiones, aliaq; grauamina ecclesiæ quandoq; destruuntur regna. Et s̄epe ob regum principumq; delecta plágātūr subditi etiam innocentes. Regnantibus enim impijs, ruinæ hominum. Siquidem ex uno peccatore populus polluit, sicut ex una uee morbiā vniuersus greci inficitur. Vnde apud Hieremiam ait dominus: Quando Ioaachim rex Iuda sc̄dit librum prophetarū & combusit, ideo visitabo contra eum & contras eum eius, & contra seruos eius iniqüitates luas, & adducam super eos omne malum. Sic propter superbiam & blasphemiam Sennacherib regis Assyriorum, in eius exercitu angelus domini interfecit centum octogintaquinq; millia hominū, ipso in ciuitate sua Ninive à filiis suis occiso. Eodem modo propter David immisit dominus pestilentiā in Israhel, & mortui sunt ex populo septuaginta millia virorum. Propterea príncipes delinquentes iubentur furca suspendi. Rursum in Birgitta dominus: Princeps terre, quia remissus est in iustitia prædatorū multorum, ideo vocabo eum sub coronam, & secundum gloriam eius multiplicabitur tribulatio eius, & regnum eius erit in contemptum, & inhabitantes non gaudent, quia in regno abundat superbia, gula, & cupiditas. Per hæc virtutia significantur, inobedientia, quaritia, & luxuria.
- J.c.25. §.4.
& J.c.25. §.10
& J.c.28. §.5
- VII** § Artaxerxes igitur rex Syriæ scripsit ad Esdram hæc verba. Omnia secundū legem dei siant deo altissimo, ne forte exurgat ira in regno regis. Ob peccata equidem hominū, & pro merito populi datur inutilis rex terræ. Hinc in Esdra dicit: Et tu deus iustus es in omnibus que venerūt super nos, quia veritatem fecisti nobis, nos autem impi egimus. Reges, príncipes, sacerdotes, & patres nostri nō fecerūt legum tuam, & ipsi in bonitate tua multa, quā dederas eis, nō seruerūt tibi, nē reuersi sunt à studiis suis pessimis, & fruges terræ multiplicant regibus, quos posuisti super nos propter peccata nostra, & corporibus nostris dominant, & iumentis nostris secundum voluntatem suam, & in tribulatiōe magna sumus. Ecce quomodo deus facit regnare hypocritam ob peccata nostra, ait enī per Prophetam: Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatione mea. Et: Væ ti bi terra, cuius rex puer est, & cuius príncipes mane comedunt.
- J.c.41. §.8
G.ca.19. §.6
80. J.eo. insi
ne, & J.c.27
§.4.
J.c.57. §.11
- VIII** § Rursum sicut rex iustus erigit terrā, ita auatus destruit eam. Item sicut rex sapiēs populi stabilimentū est, ita rex insipiens populum perdit suū. Ideo præcipit: Reges intelligite erudimini qui iudicatis terram, seruite dñō in timore. Impossible profectio est pacem rebus dari sine regali prouidētia. Cum aut effusa est cōtentio super príncipes, tūc errare facit eos in inuio, & nō in via: nempe turbatis príncipibus, periclitat trāquillitas popularis. Et quicqd delirat reges, plectunt Achui. Nam reges senes ac stulti nesciunt præuiderē in posteg; ideo vñ coronæ superbiae. Ecce validus & fortis deus pedibus calcabitur coronā superbīæ, & erit flos decidens gloria exultationis eius.
- G.c.4. §.5 et
J.c.48. §.6
- IX** § Contra illiusmodi reges Sapiens exclamat: Audite reges, & intelligite iudices terræ: Data est à domino potestas vobis, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, quoniam cum essetis ministri regni illius, non in prīmo recte iudicasti: iudicium durissimum in his qui præsunt, fiet. Potentes enim portentor tormenta patientur. Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapiam
- G.eodē. §.1.
G.c.19. §.4.
G.c.19. §.4.

Sapientiam & ne excidatis: qui enim custodierint iustitiam, iuste iudicabuntur. Siquidem delectamini sedibus & sceptris, o reges populi, diligite sapientiam, ut in perpetuum regnetis: Diligite lumen sapientiae omnes qui praefitis populis. Reges enim sunt, ut seruant domino. Sed ob nostra peccata deus in furore suo posuit super nos reges, qui veluti idolum Bel forinsecus sunt a rei, intrinsecus autem lutei. Quae aliquando in sua indignatione a nobis auferre, & ab iniquis regibus nos liberare dignetur idem omnipotens.

¶ De iniustitia ducum: & principum terrae aliorumq; magistratum.

Cap. XXV.

DV cum & reliquorum principi est non solum iusto bello defendere si-
bi commissos, prout dux belli olim ascendebat contra Chananeum, sed
etiam scire & exercere iustum iudicium: Semper quidem principes ea,
qua digna sunt principe, cogitare debet. Sunt enim ministri dei, q; gaudi-
dium portat vindices in iram dei qui male agit: Sunt quoque missi ad vindictam ma-
lefactorum & laudem bonorum. Quos deus constituit non ad effundendum sanguinem
innocuum, aut ad vlciscendum seipsum, sed ad vltionem inimicorum dei & proximi, & vt
orsbia cum virtute agat. Nam videt Simeon Iohannem filium suum quod fortis puer
vir eset, posuit eum ducem virtutum vniuersalium. Quamobrem in Birgitta descri-
bitur: Dux est ille qui regis exercitum informat ad plenum, qui timorem & fidu-
ciam in deo habet sicut Iosue, qui vtilitatem domini, non propriam querit vt Ioab
qui zelum legis & proximi commodum diligit, vt Iudas Machabeus. Talis dux
est similis unicorni, qui in fronte habet cornu acutum, & sub cornu lapide pretio-
sum, id est cor virile, & dei charitatem.

I § Sed nostri potius ceterorum quam moruri sunt duces. Nam nunc manus
principum & magistratum, solet esse prima in transgressione. Hinc Birgitta ulterius ait: Duces sunt similes hedis lascivis, quia non pro deo, nec pro anima, sed pro
carne pugnat. Imò plerique sunt tyranni in subditos, hostes in ciues, latrones in
exteriores, sacrilegi in ecclesiis: ite incestuosi, adulteri, lusores, potatores, & vtbre-
uiter dicati, summa malorum. De quibus scribitur: Satrapae, magistratus & iudices,
duces, tyranni & optimates, & ceteri qui sunt in potestate constituti, ac vniuersi
principes regionum totius ecclesiarum, conueniunt ad adorandum idolum seu statuam auream
quam constituit Nabuchodonosor rex. Et alibi de eis dicitur: Facti sunt principes
quasi assumentes terminum, super quos deus quasi aquam effundet iram suam.
Prophetia modo videtur adimplita, quod pene omnes declinant, fraudulenterque
ambulant principes Christianitatis, qui in medio illius sunt quasi lupi rapientes
prædam ad effundendum sanguinem & ad perdendas animas & auare sed etada lu-
cra, & ad expilanda sacra, prout iam quorundam principum temeritate, multa tem-
pla locaque religiosa medullitus excoitantur. Leo quippe rugiens, & ursus esuri-
ens est princeps impius super populum pauperem, duxque indigens prudetia mul-
tos opprimit per calumniam.

II § Demodernis denique principibus in Birgitta ulterius legi: Frequenter
principes & indignatio sua innocentes interfici iubet, bona pauperum iniuste usur-
pat, misericordia calumniæ intolerabiliter imponit: habet mundi cupiditate, vitæ incotin-
nentiam atque supbia. Et infra: Rectores populi plerique sunt ambitiosi, cupidi, do-
losi, duplicitis linguae, ad spuria cœci: vendunt iustitiam pro pecunia, diligunt menda-
ces, audiunt assentationes, miserijs subditorum non cōpatiuntur, temporalia tamen exercere
laudi ducunt. Spiritualia vero promouere erubescunt, multa precepiunt que ipsi non
faciunt, iustitiam & misericordiam negligunt, crudeliterque imperant, iustitia omit-
titur propter bonum priuatum, propter amicitiam vel falsam compassionem, vel
timore misericordia negligitur propter iram, impatiemtiam & rancorem, par-
tialitas fouetur, delicta subditorum affectant prætores, ut emungant pecunias,
quasi emendas a delinquentibus, & sic subditorum iniurias amant, ut ditentur.
Ecce magistratus hodie solent querere utile peculiare, non bonum publicum, gau-
dent de subditorum malefactis, ut pecuniariam poenam consequatur, nec atten-
dunt quis vel quantum deliquerit, sed quantum quis soluere possit. Per pecuniam
omnis

Psal. 101.
Osee. 13.
Daniel. 14.
Eccle. 51

Judic. 1.
Miche. 3.
Esaie. 32.
Roma. 13.
I. Petri. 2.
I. Reg. 25.
I. Mach. 13.
4. Bir. 76

1. Esdr. 9.
Matt. 15.

Ro. vt 5. c. 2.
pto.

Daniel. 3.

Osee. 5.
Hiere. 6.
Ezech. 22.

Prou. 28.

6. Bir. 25.

8. Bir. 2.

In li. off. cō.

4. circa fi.

DE INIVSTITIA DVCVM, ET PRINCIPVM &c.

omnis reus etiā capitū à pœna liberatur, & velut innocens abire sinitur. Omnis
ii. q.3. paup. deniq; noxa, omnis error, omnia maleficia, etiam si horrenda sint, propter quæstum
laxant & delent. Nil profecto crudelius, ac rei publicæ inutilius, q; ex admissis sub-
ditos lucrū redire ad magistratum: nam inde nutriunt malefactores, & offendunt
innocentes, quoniam avaro magistratui expedit multos esse nocentes, ideo non dat
operam ut minimum existat malorum.

III § Vnde quot & quāta turbulenta grauamina in curijs principiū, ac eo
rum qui principiis assistunt potentiores aulicorum committunt, loquunt pro se
Rodo. vt § conculcati pupilli, flentes viduæ, egeni prostrati, optimi quiq; accusati & iniuste
c. 4. rubri. 2. mulctati. Ibi horrende latrantiū caufidicorū voces audiunt, consiliariorū scriba-
Idē ca. 17. cū rumq; iniqua consilia, falsaq; testimonia præbent. Omnia ibi licita esse censemunt
tribus seqn. Pro illicito lucro acquirēdo. Non attendūt quod in paupertate plebis sit ignomi-
Prouerb. 14 nia principis: nam principes eorumq; ministri populum assidue expoliant atq;
2. Esdræ. 5 grauant, imponentes ei collectas, quas securas vocāt, ab ipsis quasi in pane & vino §. c. 24. §. 4.
Cice. in off. & pecunia quotidie siclos quadraginta accipiunt. Nullum autem vitium secun-
lib. 2 dum Tullium tetrius est, quam avaritia, præfertim in principiis & rempublicā §. eo. §. 2. in
In aut. vtiu- gubernantibus. Habere enim quæstū rempublicam non modo turpe est, sed & eo.
di. sum. quo leratum & nepharium. Est quoque sacrorum eloquitorum mirabile & verum, q;
suffe. avaritia omnium sit mater malorum, & maxime quando inhæret animabus iudi- §. 10. in fine.
1. Timo. 6 cum, qui plerunque muneribus placati iudicia peruerunt. De quibus Christus §. c. 28. i pri.
Matth. 7. loquitur, dices: In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & in qua mensura men-
fi fueritis, remetigetur vobis.

IV § Præterea principes consueuerunt condemnare innocentēs, quos
8. Bir. 18. nouerint esse soluendos: malitiosos autem inopes relinquunt impunitos: vnde rur- §. eo. §. 8.
sus in Birgitta: Bestiæ feroceſ nocent ouibus, ſunt indomiti viri ſine charitate, ſine
lege, ſine ratione, ad omnia mala præparati, patientia dei abutentes, in malo ob- §. eo. §. 5. &
durati, quorum cupiditas non habet modum, creaturam præferunt creatori: ad
præſentia aspirant, futura despiciunt, corporalia diligunt, ſpiritualia odiunt, ſibi
ipſis applaudunt, erubescunt corrigerre errores ſuos. De huiusmodi peruerſitatibus
Iob. 34 principum admiratur scripture, inquiens: Quomodo tu deū, qui iuſtus eſt intuere
contemniſ, qui vocat duces impioſ, q; non accipit personas principiū, nec cogno-
uit tyrannum cum diſceptaret contra pauperem. Peruersi quoq; principes furca
Num. 25 puniri iubent, contra quos iratus dñs ad Moysen ait: Tolle cunctos principes po- §. c. 24. §. 6.
puli & ſuſpende eos in patibulis, vt auerſat furor meus ab Iſrahel, ne eis ſcilicet ob- §. c. 2. §. 3. &
principum delicta impunita, plagam ſuſtineat.

V § Illi insuper potentes in terra ſuis venationibus iniquis crudeliter an-
Gene. 10 gustant ſubditos, & in eis verificatur illud Prouerbium: Quasi Nemroth robustus
Diff. 6. ca. fi. venator coram domino, id eſt, oppreſſor hominū qui ſunt dei. Et ſi aliquid eis
in fine propter vtilitatem nō ad voluptatē venari licitū eſt, hoc tamē in ſyluis & saltibus
Diff. 86. qd quis venatio raro fit abſcq; hominū iniuria. Nam q; videt venationem ad delecta-
prodeſt, & tionem, videt Christum ad contritandū. Quinimō qui ſua venatiōe opprimit
c. vident pauperem quaſi ouem capit Christū, qui ait: Venator in animo factus eſt bestia,
Diff. 34. quo quia ſequitur cōcupiſcentias bestijs confeſtas, hominibus autem prohibitas, ideo
rundam delecatā cum bestijs, vt pote canibis versari, atq; inſequi ſyluestres bestiās. Hinc
Thren. 5 Hieronymus: Esau venator erat, quoniam peccator erat, & penitus nō inuenimus
Cath. Senē. in ſcripturis sanctis ſanctū aliquem venatorem, præfertim qui venator perma-
ca. 150 neret. Eustachius nanq; à venatione, quam in paganismō exercuerat, ceſſauit, qn
Diffinct. 86 ecclesiæ propugnatō effeſt. Sed hiſ nōſtris locis & temporibus, pauperes
Esau ſunt paſcua diuītum, ſicut onager eſt venatio leonis in eremo, vbi leo inſequitur
Eccī. 15 onagrum ad deuorandum. Ita cupidi potentes venantur pauperes, eorum bona,
Eccī. 27 ſuis laboribus acquiſita rapiendo vel deturpando. Sicut enim ſemper leo inſidiat
venationi, ſic principes & ſui venatores ſemper ſtudent ſubditos in laqueum da-
minorum iniūcere. Venandi quippe voluntate ac iniuria, qua colonos in venationi
bus offendunt, non cōtentī, quinetiā poſt exarationē ſegetum vineag, aliorumq;
frugū extirpationē exiles incolas, q; priora damna ab eis vel feris paſſi ſunt, nihilо-
minus

CAPITVLVM XXV. C. AITIS Fo. XLVIII.

minus ad persoluendū canonē atq; censum angariātur, quibus potius ad restitu-

J.C. 26. §. 3

tionem & stimandorum dānorū de iure sunt obligati.

VI § Atqui id est grauissimum, quod principes libidine vindictæ vel cu-
pidine venandi nititur occidere, vel exoculare, vel mutilare, vel aliter punire &
grauius offendere subditos qui tentauerint capere aut vulnerare animalia filie-
stria, quæ de iure naturali omīnib; sunt communia. In hoc principes damnabilita-
tē incidunt peccata, neq; excusantur vila cōsuetudine aut statuto, aut lege, si quam
in capientes feras inique tulerint. Nam ve illis qui condunt leges iniquas. Quo-
cīca aduersus illos principes aliquādō veniet venator, de quo infra videbit. Imō
ipfis deus mittet multos venatores qui venabūtur eos de omī monte, & de omni
colle, & de cauernis petrag, quia eoq; iniqtas nō est occultata ab oculis dei. Qui
innocētes dignetur liberare à laqueo eorūdem venātiū.

Su. Silue. vō
venatio &
Gabien⁹ in
su. vō resti-
tutio. §. 18.
& 29.

Esaiae. 10
Hiere. 16
Psal. 90

VII § Ceterum principiū negligēta (inquit Augustinus) innocētes tor-
quētur, iniquitate iudicatiūm damnātur, falsis testimonijs obruuntur, scelesti iu-
uenes latrocinātur, impuniti insultat, probi diuersa atrocitate affligit, plenus
criminibus sublima honorib; virtuosum tenebra ignobilitatis abscondunt.

Principes nempe verbo nuncupātur defensores fidei, sed facto non probāt. Ni-
mirum in eis verificatur illud Esdræ: Duces populi multa inique gesserūt, & im-
pie egerūt sup om̄es immūditias gētium, & polluerūt templū dñi, & cōsumau-
rūt om̄ia honorifica eius, & ad nihilū redēgerūt. Itē ad Catharinā Senensem ait
dñs: Qui statum dominij tenēt, vēto prosperitatē & superbīa & presumptionis
cōcūtiuntur, se iactatē, proximū vilipendit, iniuste viuunt in cordis vanitate, in
corporis ac mētis immūditia, in om̄i deniq; ambitione alijsue defectibus quam-
plurimis, quos om̄es lingua humana facile enarrāre nequit; ideo misit deus p an-
gelum suū reuocare eos, dicens: Principes extiterūt, & nō cognoui eos. Sedes nāq; Eccle. 10
superboq; destruxit deus, & sedere fecit mites pro eis.

VIII § De talibus quoq; Birgitta reuelauit Christū dicere: Defensor fidei
trepidat in corde, vacuus est manibus, qā trepidat pro scādalo mūdi & amissione
honoris eius: nulla diuina opa facit, sed om̄ia pro mūdo. Quis ergo tūc defendet
populū meū si ille, q caput esse deberet, timet. Et infra: Si apud sapiētem, s. mun-
danum accusatur h̄ereticus, tūc nō attēditur, quia charitas dei refriguit tota. Sic
etiam si homicida defertur, impunitus euadit, quia refriguit charitas proximi. Si
vero diceretur, florenos habet multos, tūc om̄es simul festinarēt: propterea erit
cito quod dicit Paulus: Annihilabo sapiētā sapiētū & humiliabo: humiles au-
tem exaltabo. H̄ec Birgitta sentētia forte elicitor ex epistola ad Corin̄ios pri-
ma ibi, scriptum est enim: Perdam sapientiam sapiētū, & prudētiam prudētū
reprobabo: velut in Esaia dicitur: Peribit sapiētā sapiētibus eius, & intellectus
prudētū eius abscondetur. Ita in Abdia inquit dominus: Perdam sapientes de
Idumæa, & prudētiam de mōte Esau.

IX § Refert insuper Vincētius, q̄ vbiq; appareat, dños temporales esse si-
ne charitate, sine misericordia, sine pietate, sine pace. Quos David increpat di-
cēs: Quid gloriari in malitia qui potens es iniquitatem? Tota die iniustitiam cogi-
tauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum, dilexisti malitiam super be-
nignitatem, iniquitatem magis q̄ loqui & equitatem: dilexisti om̄ia verba preci-
pitationis lingua dolosa: propterea deus destruette in fine, euellet te & emigra-
bit te de tabernaculo tuo. Ad idem Ezechiel inquit: Tu autem prophane, impie
dux Israhel, cuius veniet dies in tēpore iniquitatis præfinita: dominus quē humi-
lem subleuavit, sublimem humiliabit.

1. Corint. 1.

Esaiae. 29

Abdie. 1.

Vincēt⁹ de

fi. mūdi.

Psal. 51

X § Ob delicta principum non solum ipsi principes puniuntur, quia deus Psal. 109.
conquassabit capita in terra multorum. Sed interdū etiam populi eis subditū fla-
gellantur, prout sēpe contigit in veteri testamento: vbi per plures passus patet, Gene. 17.
plagas populi malitiæ principum adscribi. Nā pro peccato Sodomitarum par-
vuli eorum, qui beneficio & tatis paterna flagitia nesciebant, cōcelesti igne sunt cō-
sumpti. Item pro peccato Amelchitarum non solum parvuli eorum, sed etiam 1. Reg. 6
bruta animalia sunt deleta. Item Dathan & Abyron schismatici cum omni eo-
rum sub-

DE INIVSTITIA DVCVM, ET PRINCIPVM &c.

- rum substantia descenderūt ad inferos. Nonnunq; etiam peccatis exigentibus in. I.c.37.§.5
 24. q.3. in nouo testamento cōstat, subiectos esse punitos propter capita mōrbosa. Quāob- S.c.9.§.3.ēc
 sum. rem formidandū est vehemēter, propinquā nobis esse plāgā ob facinora, tum no- I.c.28.ī pri.
 stratum nostros principūt qui modo non sunt executores, sed corruptores iusti-
 tia, nec zelatores euāgelicæ legis, nec defensores fidei, nec p̄motores virtutū, sed
 potius raptore ecclesiæ, oppresores viduæ & orphanoæ, blasphemati, fornicati- S.c.18.§.1
 tores, vanā propriam q̄ gloriā, & nūl aliud in hoc seculo quāritātes, vt de eis illud I.c.28.§.2
 Esa.1. diuinum tēsponsum intelligatur: Principes tui infideles, socij latronum & furum, S.c.eod.§.3.
 omnes diligunt munera, quibus violatur iustitia. S.c.eo.§.15
 Michæ.3. XI. § Propterea dominus ad eos inquit: Audite principes Iacob, & du- S.c.eo.in pri.
 ces domus Israēl, nunquid non vestrum est scire iudicium? qui odio habetis bo- S.c.23.§.5
 num, & diligitis malum, qui violēter tollitis pelles eorum defuper eis, & carnem S.c.eo.§.7
 eorum desuper ossib; eorum, qui comederunt carnem populi mei, & pellem S.c.24.§.4
 eorum desuper excoriauerunt, & osia eorum confrēgerunt, nequiter egerunt in S.c.15.§.45
 adiunctionibus suis, & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant &I.c.38.§.4
 super eum prālium. Et paulopost: Audite hoc principes & iudices, qui abomina- S.c.19.§.7 et
 mīni iudicium, & omnia recta peruersis, principes in muneribus iudicabant. Pro- S.c.23.ī pri.
 pter hoc causa vestri. Syon quasi ager arabitur, & Hierusalem quasi aceruu lapi- &I.c.27.§.9
 dum erit, & mons templi in excelsa syluarum. Heu ob principum tyrannidem ec- 12.infine
 clesia censetur percussa vt vidua. Sequitur in Michæa: Qui optimus in eis est, quasi S.c.eod.§.10
 paliurus, & qui rectus, quasi spina de sepi. Item alibi: Vx vobis qui opulentis estis in princ.
 Amos.6. Palior⁹ her- S.c.21.§.11.
 ba ē asperri- et p̄.c.40.§.6
 ma & spinosa. Vergi. in Abacuc. Lacerata est lex, & non perue-
 Buc. Cardu- nit vsque ad finem iudicium: quia īmīpius p̄reualet aduersus iustum, propterea
 is & spinis egreditur iudicium peruersum. Quæ quidem iudicij peruersio potissimum proce-
 surgit paliu- dix principum insipiditate. &I.c.27.§.8
 rus acutis Ozee.7. XII. § Verum principes cōperunt surere à vino, quoniam sunt primi in-
 Esa.28. Prouer.31. ter potatores, qui p̄rā vino & ebrietate errant, ideo nesciunt videntem deum, & S.c.18.§.1 et
 Prouer.20. ignorant iudicium. Q̄a de causa principibus scriptura vnum prohibet, dicens: I.c.37.§.5.
 Noli regibus dare vinum, quia nullum secretum est, vbi regnat ebrietas, ne forte S.c.26.§.10.
 bibant & obliuiscantur iudiciorum: nam quicūq; vino & ebrietate delectatur, nō &I.c.26.§.4
 erit sapiens. Ebrius quidem parum differt à porco, quia vterq; caret ratione, alter I.c.38.§.4.
 natura, alter voluntate, vterq; querit quę carnis sunt, non quę spiritus, porcus non potest, ebrius non vult sequi spirituālia. infine
 Apo.9. XIII. § Malitiosi insuper rectores populi, secundum Vbertinum desi- S.c.18.§.7.
 gnātur per locutas de fumo putei exeunte in terram: qui subditos multiplicitate S.c.21.§.5.
 pungunt & stimulant, ac exeunt de fumo putei, quasi satellites diaboli, cuius ope- &I.c.20.§.14
 ra exercent. Vocantur deniq; locustæ, ad quarum instar alte saliunt per superbi- S.c.18.§.6.
 am, sed per auaritiam iterum recidunt in terram, cui ore adh̄arent, cuncta viren- &I.c.ca.40.
 tia subditos corrodentes, ac fraude & violentia deuorantes bona aliena. Et da- §.4.
 ta est illis potestas nocendi, sicut habent scorpiones terræ, quia facie & brachijs ad S.c.eo.§.10.1
 amplexandum expansis apparēt blandi. Bona enim proferunt verba, sed cauda re- fine. &I.c.
 retro pungunt, ac nocent, toxicum suū infundēdo. Sub colore nāq; iustitiae frequen- 27.§.4.
 ter indebitos fauores aliquibus impendunt, alijs aut, quibus non fauent, grauam- S.c.14.§.10.
 na incutūt, & ita suas iniq;as affectiones vtrobiq; expletant. Et habent loricas fer- &I.c.26.§.11.
 1. Mach.6. reas pro sua duritie in subiectos. Hæc est illa bestia quā vidit Eleazar loricatā lo- I.c.34.§.9
 Apo.9. ricis regis, & erat eminēs sup cāteras bestias. Sequit̄ in Apocalypsi: Et vox alage- S.c.23.§.7.
 suaq; est sicut vox currūrum equorū currentiū in bellum. Nā principes habent du- &I.c.42.§.5
 as in se alas, vt pote iustitiā & potentia quibus ad virtutes volare, & bona opa de- S.c.22.§.11.
 berent: quibus tamen ad vitia & opa maligna volant. Et eorum vox, id est, iussio &I.c.27.§.9.
 contra subditos, adeo est tumultuosa & turbatiua, ac fraduersus eosdē hostilis ex- 13.in fine
 exercitus irrueret. Certe subditi s̄ p̄ numero grauiora onera sustinere cogunt à do- I.c.40.§.2.
 mesticis dominis, quām ab extēris inimicis. Habent p̄terea caudas, id est, adulatores similes scorpionibus, quia aulici blandiūn̄ principibus tanquam Thra-
 ones, ac suis detractionibus inficiunt viros absentes, ideo aculei videntur esse in cau- dishu-

dis huiusmodi locustarum, id est adulatorum. Princeps namq; qui libenter audit Pro.29
verba mendacij, omnes ministros habet impios. Quocirca aures principum de- Hester, 16
bent esse simplices, ne callida fraude decipiatur.

XIII § Rursus in Apocalypsi: Et potestas earum, scilicet locustarum est Apo.9
nocere mēibus quinq;. Ecce spiritus dei pronosticauit tales locustas, id est prin-
cipes circa finem quinti ecclesiae status esse futuros. Eorum autem potestas est
dumtaxat in temporalibus & in præsenti seculo, quod designatur per quinq; mē
sēs, qm̄ in spiritualibus neminem lādere possunt, præsertim constantem. Nā li- Exod.12
cet percussor diabolus transcendat ostium domus, deus tamen non sinit eū ingre-
di domos, id est mentes nostras & lādere, tametsi locustæ imperfectos homines
qui non habent vigorem illuminatæ fidei, valeant cruciare per formidinem, sed Apo.9
nequaq; occidere, ideo refrenata dicitur eosq; potestas. Nam prius dixerat: Et p̄g-
ceptum est illis, ne lāderent scenum terræ, neq; omne viride, neq; omnē arbore,
nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis, & datū est illis Iob.1
ne occiderent eos. I. spiritualiter. Dixit namq; dñs ad Satan de Iob: Ecce vniuersa
quæ habet, in manu tua sunt, tantū in eū ne extendas manū tuam. Reliquā exposi-
tiōnem in sequentibus ponā. Quod hactenq; de principib; est deductū, hoc ex
tēdi potest ad cæteros populi magistratus, qui magis lupos rapaces & prædones
ciuitatis agunt. q̄ reipublicæ custodes. Collidet ergo deus duces, & magistratus Hiero.51
qui in ecclesia sunt, & reddet cūctis omne malū suum, quod fecerunt.

De iniquitate militū & nobiliū, diuitiisq; laicorum. Cap. XXVI.

Militia instituta est ob iniuriam propulsandam, vel vindictam iusta
inferendam. Milites vero, induiti loricae fidei, debent se induere arma
tura dei, ut possint stare aduersus astutias diaboli, & aduersus principi-
pes mundi, & potestates ac rectores harum tenebrarum contra spiri-
tualia nequitiae, non quod milites a se abiscant arma, vel se rei militari penitus
& j.c. 48 § 3 subtrahant, sed consilium euangelij sequentes neminem concurtiant, neq; calum-
niam faciant & contenti sint stipendijs suis.

I § Summa equidem laus est militis, obedire imperatori mundano, ac intendere vtilitatibus reipublicae, sed multo beatius militare eo modo quo ccelestis imperator noster Christus praecepit. Qualem militiam Dauid, alijs sancti viri laudabiliter exercuerunt. In quibus autem ius militare consistat, illa in decreto numerantur. Nam militia secularis non culpatur, sed abusus: neq; militare est delictum, sed propter praedam militare peccatum est, vt pote quando quis contra iustitiam armaverit, vt stipendum accipiat. Quippe in militia culpatur nonendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, impacata mens, implacabilis animus, feritas bellandi, libido dominandi, & si qua similia. Idcirco quadam prouidentia militibus stipendia sunt constituta, ne dum sumptus queritur, prae do grassetur, qui enim amplius stipendio querit, tanquam calumniator & concussor, Iohannis Baptista sententia condemnatur.

II § Forma autem tenenda in creandis militibus, est Birgittæ reuelata.
Quod miles debet promittere se defensurum fidem ecclesiæ, & eius prælatis obediere in omnibus quæ ad deūspectant, neq; parcere vita suæ pro fide & ecclesiæ dei, vt inimicos dei deprivat, amicos dei defendat, vt viduis & orphanis tribuat auxiliū, & vt honorē dei in oibus augmentet, sic veniret ad veræ militiæ cultum per humilitatē. Sed hodie per superbiā à vera professione militiæ excessum est, nā milites modo contēnunt deum, eligentes toto affectu carnem suæ dare & lacrare pro laude hominū, sanguinem fundere pro expletione cupiditatis suæ, libenter mori ad mundana ac diabolica & inania verba.

III. Quocirca Apostolus exhortatur milites, ut nemini dent villā offenditionem, sed in oībus exhibant se dei ministros per arma iustitiae à dextris & à sinistris. Vnde rursus de militibus Birgitta inquit: Milites Christi arma portantes, deberent esse parati dare vitā pro iustitia, & effundere sanguinē propter fidē sanctam, indigentes promouēdo ad iustitiā, malosq̄ deprimere & humiliare, prout prisci armigeri arma sumpererunt ad vltionē ecclesiarū & fidei ac ad expugnationē I inimi-

DE INIQVITATE MILITVM LAICORVM

- J.c.33.§.7
§.c.23.§.1.&
J.c.27.1 pri.
§.c.18.§.4
&§.c.32.§.2
§.ca.15.§.5
in fi.&§.eo.
§.11.
§.c.24.§.5
§.c.19.§.11.
&§.c.27.§.6
§.c.24.§.4
§.c.29.§.6
§.ca.17.§.2
§.c.27.§.12
&§.eo.§.11.
§.c.24.§.3.
&§.c.28.§.7
§.cap.33.§.4
J.c.31.§.12
§.ca.10.§.2
&§.c.29.§.2
§.eo.§.2
§.c.16.§.5 &
§.ca.27.§.11
J.c.40.§.2.
§.c.17.§.25
&§.c.31.§.8.
&§.c.3.§.4
- 3.Bir.27 inimico^e dei, sed nunc auersi sunt, Placet quippe eis magis mori in bello pro su- J.c.33.§.7
perbia, cupiditate & inuidia, iuxta diabolicas suggestiones, q̄ secundū mandata
dei viuere. Et infra: Miles proiecit clypeū fidei quando magis sequi voluit volū- §.c.23.§.1.&
tatem propriam q̄ dei, quando plus dilexit creaturam q̄ creatorem, quasi dicat, J.c.27.1 pri.
Nontimeo neq; curio de defensione dei, ex industria em̄ & nobilitate meum est
quod habeo, & sic diabolus eū regit ad mundi appetitū. Et infra: Nō est vita au-
sterior q̄ vita militaris, si in sua vera institutione staret. Militia em̄ Christianita-
tis nō est incepta propter mundi possessionē & cupiditatē, sed ad confortandā
veritatē & dilatandā verā fidem. Sed oēs gradus à sua lauacribili dispositione apo-
stolus 90. si statauerunt, quia charitas dei versa est in cupiditatē mundi Milites profecto ha-
quis post. bent statū periculose, ideo ius prohibet eos ad sacros ordines promoueri. Se-
6.Bir.23.26 quitur in Birgitta: Inter omnes vero status laicorū, milites plus alijs apostataue-
runt, audent em̄ resistere regi gloriæ, qui deberent defendere fidē ecclesiæ, labo-
rant pro cōmodo dominorū secularium, qui deberent supprimere inimicos dei.
Item reddere deberent humiliter, quæ alijs rapuerunt crudeliter, tenētur quoq; sa-
tis facere iniuriam passis, quod minime faciunt, quinid curam omnem apponunt
quomodo possint à mundo honorar, diuitias acquirere, voluntatem suā perfic-
re, & progeniem suā dilatare. Nil curantes de his qua ad deū spectant. §.c.24.§.5
Luc.11. III § De huiusmodi militibus Christus loquitur: Qui non est mecum, vt-
Tit.1. pote in militia mea, aduersum me est, scilicet in militia diabolica. Hic em̄ confite- §.c.19.§.11.
Birg.ext.51. chiepiscopū ait: Eneū oculos tuos & vide quomodo ab omnibus neglectus sum, §.c.27.§.6
ac expulsus, quia nemo me in s̄a dilectione habere cupit, nam à solis ortu vsque
ad occasum cor humanum cupidum est, & s̄uerum ad effusione sanguinis pro-
ximi sui propter cupiditatem. Omnes ornāt membra sua pro superbia, delecta-
tio hominū est plus irrationalis q̄ brutorū. Inquire vbi sunt defensores fidei, q̄
inimicos dei expugnat, qui vitā suā ponunt pro dño suo. Ideo indignatio & su-
ror domini super vniuersam militiam eoz, tabescunt montes à sanguine eorum
quos occiderunt, & tādēcīt omnis militia celoz (quia cōtra eos mouebunt vir-
tutes cœlestes) omnis militia eoz defluet, sicut defluit folium de vinea.
6.Bir.27 V § Propterea Christus dominus iurat in deitate & humanitate sua, si mi-
4.Bir.31. lites in tali statu moriantur, q̄ nunquam intrabunt in terram promissam. Si qui-
z.Bir.12. dem vñus quisq; miles redditurus est rationem de militia sua qua intentione eam
recepit, quomodo eam tenuerit, & quomodo votum suū adimpleuerit. Ergo
Christus milites hortatur his verbis: Quia iustus & misericors sum, moneo mil-
ites, vt querant misericordiam meā, ne inueniat eos iustitia mea, quæ est stabilis
sicut mons, ardens sicut ignis, horribilis quasi tonitruum, subita quasi arcus ex-
tensa & sagittandum. Igitur ō milites redite ad me cum vera humilitate, qui à me
per superbiam discessistis. Cur rescinditis vestram promissionē, cur iuramētum
contemnitis: nunquid ego minor & indignior sum amico vestro, cui si datis fi-
dem, solutis: mihi autem datori vitæ, & honoris conferuatori sanitatis non redi-
ditis promissum, potissimum in baptisme factum.
VI § Enimuero milites & nobiles, & si à deo præ cæteris sunt dotati, ta-
men prædictam saluatoris nostri exhortationem minus curant neq; attendunt,
sed hodie magis exercent austera militiam q̄ synceram militiam. Infinita con-
tinuo committunt flagitia, nunc hos afficiunt vulneribus, nunc illos iugulant,
Esaiæ.33 nunc aliorum opes diripiunt, de quibus scribitur: Vx qui predaris, cum consum-
maueris deprædationem, deprædaberis. Latrocinia sua excusant, quodam facto
iure, quod diffidatione pretium extorquēdo, reliquos latrones, qui similia perpetrāt
recepit in suis fortaliciis ad aliorum damna conseruant, atq; retinent. Exinde
signum certum apparuit nunc aduenisse tempus plagæ, quod Esdræ archangelus
Ieremiel nuntiavit, dicens: De signis autem, Ecce dies venient in quibus appre-
4.Esdr.5 hendentur, puto mercatores vel alij opulentii, qui inhabitant, s. peragrande ter-
ram in cœli multo & abscondetur veritatis via (quia securi ambulat nemo) & ste-
rilis

C A P I T U L U M XXVI. F O. L.

riliis erit à fide regio, s. ecclesia, & multiplicabitur in iustitia, s. prædonibus iniuste grassantibus, & videbunt regionem desertam & chaos, id est confusio, fieri per loca multa, & amici omnes, s. Christiani, semetipos expugnabunt, & sic diabolus dissoluit manus virorum bellantium. Hæc signa dicere tibi permisum est mihi, audies iterato horum maiora.

J. ca. 41. §. 3 & Deut. 32. VII § Cæterum nobiles olim ob suos decoros actus secernebantur à plebeis, quando diuidebat altissimus gentes, quando separabat filios Adam, vnde à parentibus virtutis, vel secundum seculum à parentibus diuitibus aut potentibus computatur nobilitas iuxta traditionem carnalis originis. Quia quidem carnalis nobilitas afferat laudis augmentum, si ornatur morum nobilitate, nobilitas certe morum plus ornat q̄ genitorum. Hinc poeta: Nobilitas sola est atq; vniuersitatis. Visque adeo miserum est alieni incumbere famæ. Sed degenerant homines vitijs, suntq; minores virtute remota. Migrat in exilium nobilitatis honor. Carnis quippe nobilitas, quos ad nobilia opera excitare deberet, ad vitia incitat.

J. ca. 28. §. 4 Qui enim diuitijs afflunt, otio tepeſcunt, atq; delitijs vacant, summopere potationibus & comeditionibus, luxui & conuivij incumbunt, in cæterisq; vitis tales se exhibent, quales quondam lapidibus erant obruendi.

VIII § Atqui nobiles vt platiūm cæteris plebeis viciſiores existunt, atq; detestabiliores, quoniam sue origini contraria operantur, ipsis namq; nobilitatis propago est potius incitamentum viciorum, quam fundatum virtutum, visque adeo vt videas in nullis minus esse veræ nobilitatis, quam in modenis thraſonibus, qui vetustis stemmatibus, qui aureis torquibus, splendidisq; cognominibus summam iactant nobilitatem.

Su. vallē. pt. IX § Demum videamus de diuitibus quos domini benedictio ditar, quos 3. dist. 4. c. 1. quidem cum iustitia & operibus non abiicimus, sed qui diuitijs male vtuntur, censentur iniuste possidere diuitias. Mercatores etenim terræ de virtute delitiorum eius diuites facti sunt, sed vna hora destituuntur tanta diuitia. Ideo diuitibus præcipitur, non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in deo viuo glorientur & in humilitate sua, quoniam sicut flos lenti transibit, ita diues in itineribus suis marcescat. Beatus autem diues, qui inuentus est sine macula. Et bona est substantia cui non est peccatum in conscientia. Inquit enim vltorius Sapiens: Diues non erit immunis à peccato, quinimq; sicut abominatione est superbo humilitas, sic execratio diuitis pauper, siquidem diutes per potentiam opprimunt pauperes. Vedit enim David impium superexaltatum & eleuatum sicut cedros Lybani. Ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obtinuerunt diuitias.

S. ca. 23. §. 16 At ignominia est proprijs studere diuitijs, siquidem diuitiarum amatores fortes sunt in terrenis, & debiles in cœlestibus. Vnde Iesus respondit, diuite difficilem intraturum in regnum cœlorum. Nam diutes huius seculi repleti sunt iniuite, qui lucro incumbunt illico, operarijs in mercede fraudant, secum contrahentes in stipulationibus decipiunt, vitura absq; timore, ac dolis absq; verecunda vtuntur, in mensa adulatores admittunt, pauperes excludunt, austeri sunt erga seruos, quibus minas non remittunt, quamvis idem dominus est in cœlis, tam dominorum quam seruorum, diebus dominicis, ac alijs festis à mercantijs ac etiā à perurijs, & à mendacijs nunq; abstinent.

S. ca. 25. §. 12 X § Quamobrem Neemias dixit ad dominum: Filii Israel comedenterunt, & saturati sunt & impinguati sunt, & abundauerunt delitijs in bonitate tua magna, prouocauerunt autem te ad iracundiam, & recesserunt à te, & proiecerunt legem tuam post terga sua. Ira dominus deus loquutus est ad Mosen de diuitibus populi Israel. Cum comedenter & saturati, crassiq; fuerint, tunc conuertentur ad deos alienos, & seruient eis, detrahentq; mihi, & irritum facient pactum meum,

S. ca. 20. §. 13 scio enim cogitationes populi quæ facturus est hodie. Et infra: Incrasstatus, impinguatus, dilatatus dereliquit deum factorem suum, & recessit à deo salutari suo

S. ca. 27. §. 6 prouocauerunt eum in dijs alienis, & in abominationibus ad iracundiam conci-

I. ca. 44. §. 1 in fi. tauerunt. Ideo altissimus incurvabit habitantes in excelso, & terra gigantium, id est magnatorum, & nobilium, diuitiumq; detrahet in ruinam.

Hiere. 38

Rod. vbi §.

c. 5. 6. 7

Su. vallē. pr.

3. di. 3. p. totū

Fran. Pe. li. 1.

dere m. vtri.

for. c. 16.

Deu. 21

Pro. 10

Di. 31. c. hæc

aut cū filibus

14. q. 4. quid

dicā. Apo. 18,

1. Timo. 6

Iacobi. 1.

Eeci. II. &c. 13

&c. 31

Iacobi. 2

Psal. 36

Psal. 72

12. q. 2. gloria

Mat. 19

Mar. 10

Mich. 6

Ephe. 6

2. Esd. 9

Deut. 31

Deut. 32

Esaia. 26

DE INIQVITATE MILITVM LAICORVM

XI § De huiusmodi diuitibus recalcitrantibus & frequenter fortunā habētibus, Cath. de Señ. refert: Quō eleemosynæ vel similia opera in se bona, q̄ illi nō in statu grā, qua carēt, sed in peccato faciūt, ideo eis ad temporalē, nō ad æternam prosperitatē cōducūt, qm̄ nullū bonū à deo irremuneratū. Inquit népe Chryso. c. quid ergo q̄i videmus malignū ditescere, nō subruamur, q̄a malus nō potest eē in oībus mālūs, sed habet aliqua bona, pro q̄bus retributionem accipit, illic acrius puniēdus.

Eccles. 8.9 Vnde scripture ait: Sunt i m p i n q̄ ita securi sunt quasi iusti & facta habeāt. Munda itaq̄ prosperitas effigie haber scorpionis ante blandientis, retro cauda pungentis, ita fiet iniquo fortunato sicuti porco impinguato, cui se & qui parat, vt tandem in macello infernali mactet. Hinc ipsa Catha. exclamat: O ignorans & bestialis homo, cū deus te fecerit hominē, cur facis te ipsum bestiā, an ignoras & bestiales deputari ad p̄cenās infernales? De eisdē deniq̄ deo ingratias dimitibus in Birgit. scribitur. Homines in acceptis dei donis deberēt esse timidi, deo gratiari, de

Prou. 30 datis cōtentari, & superflua non requirere. Sed vbi inueniuntur tales? quis inter plebeios dicit suffici, maiora nō queror? quis miles vel alius nobilis cogitat bona sua hæreditaria à deo habere ad sustentationē iuxta statū suū moderatā, & cæterā pauperibus erogat, aut male acq̄uisita restituere curat, rarus est. Et infra: Nō regratiā mihi, s. Christō de beneficijs meis, non considerant quare eos curauerim, mihi de operibus suis rationem reddituros.

Bir. extra. 83 De decimis. XII § Insuper spoliāt me, s. Christū iure meo, quia decimas non soluunt mihi. Non attendūt verba dei per prophetā dicentis: Vos configitis me in decimis, & in primis. Inferte omnē decimā in horreū meū, & sit cibus in domo, i. in ecclesia mea. In decretis equidē pontificū habetur, q̄ decimae sunt vota fidelium,

Th. 22. q. 87 pretia peccatorū, patrimonia pauperū, sunt etiā tributa gentiū animarū. Dari q̄ibz iuhent omni lege, vt pote naturali, Mosaica, prophetica, canonica, ac porrigi ecclesiis bap̄tismalibus, quāz ministri eisdē decimis frui debēt. Neq̄ decimæ, quia eleemosynæ sunt, à laicis legitimate possidentur. Quinimō decimis abutetes

Cle. 1. de reb ec. nō alienā 16. q. 1. p. 10. sacrilegiū cōmittūt, q̄a ius decimādi tanḡ spūiale nō cadit in laicū. Attamē ipsino biles alīq̄ nōnulli laici mūtas inique possidēt vel potius occupāt decimas, alīq̄ bona ecclesiastica, de q̄bus deo velecclesiā vel platis, à q̄bus hmōi decimas & boni toti clero sunt oppido infesti. Nec timēt sacrilegiū crime, & æternā dānatio

17. q. 1. c. 1. & 18. q. 1. om̄es & ipsi plati, qui decimas, vel alia bona ecclesiastica militibus, ministris, cōsanguineis, aūalīs secularibus cōferūt, inter hæreticos maximos & Antichristos cōputant, quia oēs decimæ sunt dei, & illi sanctificant. Tamēt oīm dispēsatiae laicis

De deci. c. 2 lib. 6 fuerūt cōcessæ decimæ in feudū, vt ecclesiæ aduersus sibi ifensos defendērēt. Ceteræ ecclesiæ hodie nō habet capitaliores inimicos, q̄ spuriōs clericorū, & laicos illos

2. q. 7. laicos 19. q. 1. c. 1. & 20. ar. 8 Cle. 1. de reb ec. nō alienā 16. q. 1. om̄es & ipsi plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Depriuil. c. cā plantare. 17. q. 1. om̄es & ipsi plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacobi. 5 Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Luc. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Amos. 6 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi. 1279. celebratū est,

Iacob. 5 & ip̄sī plati, qui quāto plura bona ab ecclesiis possident, tanto sunt infenſiores ipsi ecclesiæ, & suis seruitoribus. Conciliū nēpe Lateranēle, quod anno dñi.

C A P I T V L V M   XXVII.

Fo. LI.

¶ De malitia communis populi. Cap. XXVII.

Cuitas animæ humanæ habet multas portas, vt pote potètias animæ & sensus corporis, quas aduersarij noſter circuit, & pulsat, impugnatq; sed violenter ingredi nequit, niſi per portâ voluntatis, que adeo eſt puerſa vt aperte pateat diabolo, qui eā in quadro poſitâ obſidet, hoc eſt, vrbem & terram moderni populi Christiani ipſe catena quadruplici peccatorum vinculo, Primo inobedientia aduersus diuinū præceptū. Secundo transgressio- f.c. 46. §. II. nis legis naturalis. Tertio, cupiditatis noxiæ cōtra legē poſitiuā. Quarto, desperatio- f.c. 25. §. III. nis vel obduratioñis mētis humanæ. Quippe dei obliuiscimur oēs, nobis pifis nimiū indulgemus, amor proprius vniuerſum orbē lataliter vulnerat, & myſti- f.c. 57. §. 14. cū corpus ecclesiæ, vt pote omnē Christianam religionē inficit. Ideo aduersarij us diabolus faciliter expugnat, capitq; Christianoq; ciuitatem, qm̄ durissimæ per uicis est præſens populus insipiens, qui mutat gloriā suam in idolum, de quo de- f.ca. 50. §. 7. us inquit; Populus hic labijs me honorat, cor aut eoz longe eſt à me. Cor em̄ ſuū f.ca. 14. §. 6. 2. paral. 10. ad deū non dirigit, ſed potius eius nomen incitat.

I. § Nam postq̄ boni principes tam spūales q̄ seculares, qui quondam fuerunt in ecclesia, decelerunt, incepit populus ecclesiæ præcepta transgredi, hoc præmonstratum est in veteri testamento, dum deus ad Mosen diceret: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos, derelinquet me, & irritum faciet foedus, quod pepigi cum eo, & irascetur furor meus contra eum in die illo, & derelinquā eū & abscondam faciem meā ab eo, & erit in deuorationē, inuenient eum omnia mala & afflictiones. De super Moses ad populū ait: Ego scio contentionē tuam & ceruicē tuam durissimā, adhuc viuente me, & egrediente vobis, semper contentiōse egistis contra dñm, quantum igit cū mortuus fuero, inuocabo contra vos cœlū & terram, noui enim quod post mortem meam inique agetis, & declinabitis cito de via quā præcepi vobis & occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis mala in conspectu dñi, ut irritetis eum per opera manuum vestrar̄. Peccauerunt naniq; in sordibus, vnde dicitur: Generatio prava atq; peruersa, hæccine redditus dñi popule stulte, & insipiens, oblitus es dñi creatoris tui. Gens absq; consilii est, & sine prudētia, yrinam saperent & intelligenter, ac nouissima prouiderent.

II § Quos Oseas increpat, dicens: Audite verbum dñi filii Israel, quia iudi- Osee. 4
§.ca.18. §.9 cium dñi cum habitatoribus terræ, nō est veritas, & non est misericordia, & non
est scientia dei in terra, maledictum & mendacium & homicidium & furtū, & ad
§.ca.26. §.4 ulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra,
§.eod. §.3 & infirmabitur omnis qui habitat in ea. Populus eñi tuus sicut hi, qui cōr̄ radicunt
§.c.21. §.14 sacerdoti, & corrues hodie, & corruet etiam prophetæ tecū, & erit sicut populus
in prin. sic sacerdos. Et visitabo super eum vias eius, & cogitationes eius reddā ei, & co-
§.c.33. §.1. medent & nō saturabuntur, fornicati sunt & nō cessauerunt, quia dñm derelique
§.ca.28. §.10 runt in nō custodiendo, fornicatio & vinū & ebrietas auferunt cor. Item Mich. Mich. 7
§.e.10. §.1. as: Periit sanctus de terra, & rectus in hominibus non est, malū mantuum suaq; di
§.c.25. §.12 cunt bonū. Heu facti sumus, vt immūdi omnes nos, & quasi pannus mēstruata^r Esaiae. 64
§.eo. §.6 sunt vniuersæ iustitiae nostræ. Et cecidimus quasi foliū vniuersi, & iniuriantes no-
§.ca.12. §.4 stræ quasi ventus abstulerūt nos. Nō est qui inuocet nomē domini.

III § Nempe pedes i. affectus nostri ad malum currunt & festinat ut effundant sanguinem, si non possimus opere, saltet affectu, quo gaudemus esse laemos quos oderimus, siquidem anima non pedibus, sed affectu mouet. De praesenti denique nostra iniuritate dudu David vaticinatus est, aiens: Diminutae sunt veritates a filiis hominum, vano loquuntur sunt unusquisque ad proximum suum. Et infra: Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens & relinquens deum, omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, non est timor dei ante oculos eorum, illic trepidauerunt timore, ubi non erat timor. Et infra: Conturbatae sunt gætes, & inclinata sunt regna, & diminutae sunt veritates a filiis hominum, corrupti sunt, & ab omnibus facti sunt in iniuriantibus, non est qui faciat bonum.

DE MALITIA COMMVNIS POPVLI.

- Hiere.2. **III** § Porro duo mala fecit populus Israel, per quem representatur populus Christianus; deum enim dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. De eodem populo deus per prophetam ait: Nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat pœnitentiā super peccato suo, omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium, à minimo usq; ad maximum omnes auaritiam sequuntur.
- Hiere.8. Et infra: De malo ad malum egressi sunt, & me non cognoverunt, dicit dominus nunquid super his non visitabo, aut in gentem huiuscmodi non vlciscetur anima mea? quia dereliquerunt legem meam, & non audiuerunt vocem meam, sed abierunt post prauitatem cordis sui. Ecce ego cibabo populum istum absinthio, & potum dabo eis aquam sellis.
- Hiere.9. **V** § Esdras deniq; vice nostra confessus est, dicens: Iniquitates nostræ multiplicatae sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt usq; ad cœlum à diebus patrum nostrorū, sed & nos ipsi peccauimus grauiter usq; in diem hanc, & in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi & reges nostri, & sacerdotes nostri in manu regum terrarum, & in gladium, & in captiuitatem, & in rapinam, & in cōfusionem vultus. Et infra: Transgressi enim sumus præcepta tua, qua deditis in manus prophetarum dicens: Quoniam terra polluta est coinquinationibus, alienigena & terræ & immunditia illoque repleuerunt eā totā immunditia sua. Et quæcōtingunt nobis, omnia sunt propter opera nostra maligna, & magna peccata nostra. Nonne irasceris nobis perdere nos, quoadusq; non relinquatur radix & nomen nostrum. Ecce nunc sumus in cōspectu tuo in iniquitatibus nostris. Esdras itaq;, peccata nostra deo confessus, non gustauit panem, nec aquam bibit super iniquitatem nostram. Melius sicut erat nos non esse, q; adhuc viuentes vivere in impietatis nostris, q.d. Vt humano generi illi, per quod deus offenditur, bonum erat ei, si non fuisset natum. Vita nempe nostra stupor & pauro, & nec digni sumus misericordiam consequi, qm festinans festinat seculum pertransire, & non capit portare quæ in futuris temporibus, iustis promissa sunt, quoniā plenum iniustitia est seculū hoc & infirmitatibus. Seminatum est enim malū, & ne cedū venit destruētio ipsius. Si ergo nō inuersum fuerit quod seminatum est & discesserit locus ubi seminatum est malū, non veniet ubi seminatum est bonū, qm gramen seminis mali seminatum est in corde Adam ab initio, & quantū impietatis generauit usq; nunc & generat usq; cū venientia.
- H**æc ex Esdra.
- VI** § Nam sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpuntur sensus nostri, & excludit à simplicitate quæ est in Christo. Omnes quippe quæ sua sunt, querunt, non quæ Iesu Christi. Quocirca saluator noster in nos clamat: O generatio incredula & peruersa, quo usq; ero vobis cum, usquequo patiar vos?
- Mat.17. Mat.7. Itē alibi: Lata porta est ac via spacioa quæ dicit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eā, quoniā angusta porta & arta via est quæ dicit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam. In crassatū enim est cor populi huius, & auribus grauiter audiunt ut couertantur, consitent se nosse deū, factis aut̄ negant, qm coinquinatis & infidelibus nihil est mundū, sed omnia sunt eis immunda.
- VII** § In Birgitta præterea legitur, qd hodie suscepitio sacramenti eucharistia non ex amore dei, sed tantum necessitate legis sumitur. Matrimonium peruenit in abusum, adulterium in honorem, Iesus lacticiniorum venit in cōsuetudinem, Iesus olei est abolitus. Iejunium obseruantur ab his qui carent victu, feriæ tenentur in tabernis, in mercantijs, in fornicationibus, usura exercetur inuercunde, excommunicatio ecclesiastica non timetur, multi quo usq; magis abhorrent benedictionem qd maledictionem. Omnes quidem Christum interficere querunt, in quibus sermo Christi non capit, quoniam ex patre diabolo sunt, & desideria patris sui volunt facere. Inuidia enim diaboli mors introiuit in orbem terrarum, imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.
- Ioh.8. **VIII** § Quare presumendum est nunc aduenisse tempora, de quibus apostolus: In nouissimis (inquit) diebus instabunt tempora periculosa, & erūt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemati, parentibus, i. senioribus non obediē-
- §.c.25. §.13
§.c.28. §.2
§.c.24. §.7
§.c.22. §.11
§.c.37. §.6
§.c.21. §.14
§.eo. §.4.&
§.eo. §.19.&
§.c.30. §.9.&
§.c.31. §.10
§.c.4. i. pri.
&. §.6
§.cap.19. §.5
§.c.43. §.10
§.c.22. §.9
& §.eo. §.8
§.c.15. §.25
§.c.16. §.10
§.c.26. §.4
§.eo. §.2
§.c.26. §.9
& §.eo. §.15
§.c.21. §.12
§.c.23. §.15
§.c.11. §.2.&
§.c.20. §.18.1
§.c.21. §.31.
§.eo. §.6.&
§.eo. §.11.

obedientes, ingratit, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incōtinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis q̄ dei. Cui apostolice s̄nī Methodius addit h̄c verba: In illis nouissimis diebus erūt ornes homines imbecilles, & infideles, sacrilegi, excommunicati, incorri

Methodius

j.c.45.§.7 gibles, qui semetip̄os propria voluntate segregabunt ab eccl̄esi sanctoꝝ. Ecce si gnum plagæ imminentis nobis: qui modo despiciamus culturam sanctoꝝ. Sequit̄ in Methodio: Idem t̄ps moderni, videlicet modernū aduocateos in errorem, iusti aut̄ nō queruntur in tpe illo, sed pro his inquirētur amates semetip̄os, cupidi pecuniae, elati, superbi, blasphematores, raptiores, plurium possessores, circūuentores, ebriosi, immisericordes, transgressores, sine vinculo charitatis, insuaves, immūdi, amatores seculi, fures, periuri, falsarij, mendaces, & plagiarij, habētes quidem pie eti. c.21.§.10 tatis speciem, virtutem autem eius abnegātes. Tales ministri contra præcepta dei erunt diērum illorum, & omnia quae ab ipsis imperantur, facile perficiuntur, timentes vero deum pro nullo, imò in conspectu oculorum eorum pro nihilo repudiantur, sed erunt in vituperatione illorum, quemadmodum stercorea sub vestigio conculcata: h̄c Methodius.

IX § Hodie nāq̄ imp̄i dicūt, cogitātes apud se nō recte. Exiguū & cū tā- Sap̄ia.2

j.c.29.§.4 dio est t̄ps vitæ nostræ. Venite ergo & fruanlur bonis quæ sunt & vramur creatura tanq̄ in iuuētate celeriter, vino p̄fiso, & vnguentis nos impleamus, & nō pretereat nos flos t̄pis, coronemus nos rosis ante q̄ marcescat, nullū pratū sit quod nō pertrāseat luxuria nostra, nemo vestrū exors sit luxurię nostrę, vbiq̄ relinquamus signa letitiae, qm̄ h̄c est pars nostra, & h̄c est fors nostra. Opprimamus pauperē & circūueniamus iustū, qm̄ iutilis est nobis, & cōtrarius opib⁹ nostris, & nō parcamus viduę, nec veterano, nec reuereamur caros multi t̄pis. Sit autē fortitudo nostrā lex iniustitiae. Quod enim infirmū est, iutile inuenitur. H̄c cogitauerunt & errauerunt, excē causū enim illos malitia eorum.

j.e. & j. eod. X § Rursus Sapiens præconizauit de præsenti nostro tempore, dicens: Sap̄ia.14

§.13. Neq̄ vitam, neq̄ nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans contrifitat, & omnia commixta, id est, confusa sunt, sanguis, homicidiū, furtum, & factio, id est, mendaciū, corruptio, & infidelitas, turbatio, id est, discordia & periuriū, tumultus, i. rixa, bonoꝝ dei immemoratio, i. ingratitudo, aīaꝝ inquinatio. s.p luxuriā, generatōis immutatio. s.p Sodomiā, nuptiaḡ inconstātia, inordinatio m̄echiq̄ & impudicitiq̄: vtracq̄ ergo p̄ cena tp̄alis. s. & æterna nobis euenier digne. Tales flagitosos laicos notat Vincētius, inquiēs: Prædica Vincentius & j.c.31.§.7 tiōes nō audiūt, articulos fidei nesciūt, oblatōes deo nō p̄fētāt, neq̄ decimas p̄sol defi. mun. & j.c.26.§.12 uunt, proni ad iniurias & rapinas, cupidi, ambitiosi, deceptores, blasphem̄i.

j.c.33.§.7 XI § De istis inquā pueris Ch̄ristianis filiis dei dicit: Egō redemi vos, & ipsi

j.c.37.§.11 locuti sunt cōtra me mēdiū. Nā in Birgitta legi: Laicus dedit fidē in baptisma Oze.7

§.c.26.§.5 te, ac in suscep̄to alioꝝ sacramētoꝝ promisit se deo seruitus: nunc aut̄ discessit à 1.Bir.41

&j.eo.§.12 deo quasi ignorās deū, verba sacra habet pro ludibrio opa diuina pro vanitate, mā

§.c.15.§.6 et data dei ait sibi nimis grauia, factus est fidei p̄missa & iuramenti p̄stiti violator, de

j.c.43.§.11 reliquit deū, & associauit se diabolo, propriā laudē querit, & q̄ sua, nō quē dei sunt, Johā.5

§.eo.§.8. et que vident̄ sibi difficultia, que aut̄ sibi placēt, facilia; omnino dei & suae passionis obli-

hoc. §.6. tus est, ac oīm alioꝝ bonoꝝ à deo sibi allatoꝝ. Et infra: Consideratio cœlestiū tra

§.c.19.§.9. et dita est obliuionī, mora dei refriguit, amor aut̄ mūdi tam suauiter cōsiderat & am

§.c.23.§.14 plectif, q̄ hoīes ducit tanq̄ rotā bene vñctā quo cunḡ velit. Itē plures sunt animaꝝ

§.c.21.in fi. que quotidie descendūt in infernum q̄ numerus est arenæ maris. Et infra: Malitia

&j.c.39.§.6 hoīm prauorē cōtra iustos deridet opa iusta, & deprauat vias iustitiae, atq̄ monita

§.c.22.§.6. iustos recta: paruipendūt quoq; quicqd pietatis vel humilitatis est, querūt q̄ sua

§.hoc. §. et sunt, negligunt qua dei, aut proximi sunt. Et infra: Opera et verba Ch̄risti ac sacra

j.c.34.§.6. sunt à deo neglecta iam q̄ ea paucissimi recolūt, vel eis vranīt ad profectū suū, mul-

ti aut̄ diligūt, in cōsuetudinemq̄ ducit supbiā et cupiditatē ad honores mūdi, itē

cupiditatem ad possessiones temporaliū: item voluptatem scđā ad corporis im-

moderatam impletionem, voluptatem ad sedissimā eius expletione: item iram

et inuidiam et negligentiam propriā salutis.

I 4   Et infra:

DE MALITIA COMMVNIS POPVLI.

- 4.Bir.74.& XII § Et infra: Omnia quae dedit nobis deus ad salutem, inutiliter & dāna.
c.77.&c.79. biliter expēdimus, s. tēpus p̄cenia in vanitatibus, corpus in supfluitatibus, grām
baptismi in supbijs: homo ēm perueniēs ad annos discretōis, nō cogitat quid pro
eo in fonte baptis̄matis promissum est, qm̄ fidē & charitatē dei inuiolatā nō tenet,
imō mūdus & caro p̄ponit̄ deo, trāfitoria ēm magis diligimus q̄ deū creatorē
redemptorē, nutritorem, & cōseruatore nostrū. Et infra: Dux aut̄ est illud cor
quod nō diligit deū nutritorē, neq̄ timet, vt iudicē: diabolū vero dei lictorē, & ho
minū proditorē sequit̄. Pr̄bēt̄ quidē hoībus vita, ipsi aut̄ mortē voluntariē ample
ctunt̄. Totus itaq; mūdus est iam frigore superbiae, cupiditatis & luxuriae cooper
tus. Et infra: Vx eis, qui omnē processum vita sua in p̄ctō habēt̄, & dicunt: quare
mortuus est deus, aut̄ quae vtilitas est in morte eius? Hęc Christo rependūt̄, quia
redegit eos, quia seruat eos, dat eis sanitatem & necessaria. Ideo Christus ait: Ex
quirām ab eis iudiciū, ex eo q̄ fregerūt̄ fidem quam voverāt̄ in baptismo, & ex eo
4.Bir.93 quotidie delinquunt, contemnendo mādata mea. Nam populus iste est velut asi
nus, qui caput inclinat ad terram: sic populus terrena tantū & caduca desiderās, &
querens, negligit cōcelestia: habet quasi quatuor pedes, id est, modicā fidem, vacuā
spēm, euacuationem bonoꝝ opeꝝ, & voluptatem peccādi pronā, eius os semp̄
6.Bir.26 stat apertū ad gulam & cupiditatem. Destructus est igit̄ murus Hierusalem, id ē,
§.c.25. §.11. ecclesiā, quae adificat̄ ex corporibus & animabus Christianoꝝ, q̄ suā propriā &
& J.c.ap.28. nō dei voluntatē sequentes, auertūt̄ oculos suos à deo, quem s̄pē ad nos claman
§.10. tem nō audimus, sed eius decem pr̄cepta perdimus atq̄ negligimus.
Cath.Senē. XIII § Consequenter misericors deus apud Cath. Seneñ, Christiani po
c.15.&c.37.c. puli malitiā taxat, inquit̄: Christiani ob sp̄tā grām quā eis tum in prima crea
45.&c.46.&c. tionē, tum etiā in secūda recreat̄ q̄ sanguinē filij mei facta dedi, acrius punient,
§.c.87.143. q̄ si eis h̄mōi mea grā nō fuisset oblata: nolunt̄ me humiliter cognoscere, imō per
&.156. uerse viuēdo me iugiter offendūt̄. Non pr̄st̄t̄ mihi quod meū est. s. amore vltra
omniꝝ: sed vendicat̄ libi quae sua nō sunt, vtpote carnalia quae mihi p̄a ponūt̄, non
pensantes q̄ eos ab æterno dilexerim anteq̄ esent. Et infra: In baptismo spirituali
oculo, id est, intellectū imprimis pupilla fidei, q̄ obducto pfidic velo pditur. Qui
aut̄ nō exercet̄ virtutes grāe & luminis fidei, hi formā, nō grām baptismi habēt̄, qui
bus nube p̄ctōrū pupilla oculi operit̄, & visus extinguitur. Nota, pupilla oculi est
fides quae faciliter ledit̄, superstitionibus humanis iustitiae, ideo in om̄ib⁹ acti
bus nostris est adhibenda, diligenterq̄ custodiēda, ne in tenebris ignoratiā & in
fidelitatis ambulemus, prout fidelis ecclesia cōtra hypocritas deū inuocat, dicens:
Psal̄m.16 Custodi me, vt pupillā oculi. Ad quā dñs: Lucerna corporis tui oculus tuus est: si
Luc̄.11. oculus tuus fuerit simplex, totū corpus tuū erit lucidū: si aut̄ nequā fuerit, etiā cor
pus tuū tenebrosum erit. Quippe amor proprius inficit oēm hoīem, obscurat ocu
lum intelligētiā, & demit lumē debitā rōnis, & ita homo sua culpa excēcatur, quo
minus discernat vera bona à fucatis, qbus quadā boni specie afficitur. Sequitur in
Sapiā.2. Catha. Iniqui hoīes iacēt̄ in miseria p̄ctōrum, in vanitatibus & delit⁹, potatores
Phil̄.3 & comestores, quoḡ deus venter est, putredine mortis obscuri ob priuationē lu
minis grāe diuinæ, & ita cæci ad æternā mortem velociter currunt. Sunt om̄i vir
tute nudati, velut bruta sine freno, vadunt de malo in peius, de p̄ctō in peccatum,
de miseria in miseriam, de tenebris in tenebras, de morte in mortem, donec addu
cantur in foueam vltimā mortis. Hęc ex Catharina.
XIII § Ecce totus populus Christianus est corruptus. De ecclesiasticis &
potentioribus laicis scripti in proximis octo capitulis suprahabitatis. Nunc sequi
tur succinctū of statibus laicorum inferioribus. In primis de cōibus ciuib⁹: in
ter quos p̄ualēt̄ mēdacia velamētaq̄ impia, mērcator⁹ & redēptor⁹, periuria, pro
xenētaq̄ inuolucra, institoꝝ fraudulēta negotia, nummularioꝝ prostituta lucra,
publicanoꝝ manifesta scelera. Quinetiā cōtra ius scriptū, nobiles & ali⁹ natalibus,
vel honore vel patrimonio ditiones pniciōsis mercimonij se inuoluunt, aliq̄ suā
pecunia ad vſuras accommodāt̄ in p̄iudiciū & exilium negotiator⁹. Artifices quo
q; & ali⁹ sua deprauant opera, prohibitas & illicitas pactiones ineunt. De quibus
Phil̄.3 Apostolus: Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.

Reliquo

- XV** § Reliquorum præterea laicorum patent deceptions, peculiariæ
 commoda omni republica postergata cōmuniq; bono neglecto, monopoliæ pro-
 hibita fuit, cōuentusq; illicti, & conspiratiæ frīto; celebrant. Inopes deniq; di-
 tioribus inuidēt, ac occulte detrahunt: tametsi eis manifeste adulent: spiritu zeloty
 piæ agitant, suā miseriā impatiēter ferūt, de aliena latant. Tabernæ plenæ sunt po-
 tatoribus, lusoribus, blasphemis: cornes sermè plebei comesationibus & ebrietati-
 bus incumbunt: clero ac mulieribus obloquunt, ecclesiæ de honestat, sermones ne-
 gligunt: festa instituta nō sanctificat, peregrinas superstitiones sequunt. Itē sunt de-
 tractores, maledici, mendaces, periuri, fornicarij, adulteri, raptore, ablata nō re-
 stituit, reddētes malū pro malo, maledictū pro maledicto, senes, iuuenib; malū
 præbēt exemplū. E cōtra, senibus iuuenes debitā nō exhibent reuerentiā, parentes
 inhonorāt, neq; eis obediūt, iuxta A postolū legisq; præceptū. Pueri deniq; deli-
 cate educant, in fana doctrina seu iusta disciplina minimē imbuunt. Imō ad oria
 mundana prouocant, maxime ad mendacia, dolosa, opprobriosaq; verba pariter
 & facta, eoz indoles à senioribus eo magis probat, quo plus metiri & fallere, ac
 De rusticis. t paliū usurpare assuecūt, quasi de se id bonū sit futuri p̄fagiū. Rustandē sceleribus
 nō caret, vbi furta, rapinæ, insultus, latrocinia, alia flagitia, facinoraq; plurima
 §.c.25. §.12. commitunt, decimē defraudantur: præsertim iniqua, inter bubulcos odia inuale-
 scunt, alter alteri, traditur vscq; ad necem: ibi omnis superstitionis seruitus, & ad
 idolatriam inclinatio. Collidet igitur deus in ecclæsia pastorem & gregem eius,
 agricolam & iugales eius.
- XVI** § Demum fœminarum impudentia, vitæq; dissolutio nulla tergi-
 uersatione celatur. In primis virginum, quarum paucæ consequunt gloriosam vir-
 ginitatem, quam voluntas mentis & integritas corporis complectitur. Talis qui-
 dem virginitas est admirabilis & deo acceptabilis, implet enim paradysum, sicut
 nuptiæ terram. Sed virginitas sine bonis operibus non saluat. Hodiæ autem vir-
 gines non in virtutibus docentur, sed imbuuntur superbire, choreas ducere, inter
 lasciuos masculos conuersari, à quibus palpari & amplecti non verecundantur,
 loquacitate atq; risu gaudent, amore alliciuntur illicito. Icurrens audient, verbaq;
 in honestanō fugiunt, vt de eis Sapiens dicat: Inueni amatorem morte mulie-
 rem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus illius, &
 peccator capitur ab illa. Item mulier maluola, saltatrix compta, propter speci-
 em mulieris multi perierunt, colloquium illius quasi ignis exardescit. Et in Eze-
 chiele: Sicut mater ita filia: vbera tua intumuerunt, pilus tuus germinavit, & eras
 nuda, & confusione plena, & habens fidutiam in pulchritudine tua, sumpsisti vesti-
 menta tua multicoloria, & operuisti te illis.
- XVII** § Viduæ præterea deberēt assidue in dei opere esse, ac in bonis me-
 ritis & deuotis oferibus. Sed ipse neq; aspectu, neq; inceſtu, neq; vestitu, deuotio
 nem aut humilitatem, aut cōtinentiam præferunt: potius se p̄sbyteris cæterisq; cle-
 ricis familiares, q; ecclæsiaj adiutrices, exhibēt: nō sequunt doctrinā Apostoli, vt
 discat primo domū suā regere, & mutuā vicem reddere parētibus, neq; instat ob-
 secrationibus & orationibus nocte & die, neq; alias sunt irreprehensibiles, neq; testi-
 monium habent in bonis operibus: sed in delitjis viuētes, sunt mortuæ. Cum enim
 luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt, habentes dñationem, quia primā si-
 dem irritam fecerunt. Similaut & otiosæ discunt circuire domos, & verbosæ atq;
 curiosæ sequunt. I. turpia, quæ nō oportet. Hæc Apostolus: Non igitur sunt veræ
 viduæ, quæ aliena potius q; sua propria discutiunt, seipas iustas, proximū prauum
 §.c.25. §.37. esse iudicant: suspecta loca accedunt, amatoribus adulantibus applaudunt, molli-
 unt nanq; sermones suos vt pleriq; capiantur nutibus eatum,
- XVIII** § Cum vxor deniq; causa hominis est difficilis vsque adeo vt nō
 expedit nubere. Nam qui tenet mulierem nequam, quasi qui comprehendit scor-
 pionem. Et licet vir sit vxoris caput, tamē sæ penumero domus capite deorsum
 §.c.37 §.10 p̄det, vt vir scabellū sit vxoris. Quinimō vnuſquisq; ad vxorē proximi sui tanq;
 §.eo. §.10 emissarius hiniat: Vnū sit, vt si vxorē accipias, aliis dormiat cū ea, qm̄ scortū vnius
 interdū est vxor alterius, & sup illā incuruanī alij, siqdē vnuſq; in vxorē proximi sui

Su. Val. pt.
2. dist. 6. c. 1.
& 2.

1. Pet. 3

Roma. 12
Ephe. 6
Exo. 20.

Rod. xvi. 5.
c. 21. & 22.

Hiere. 51

De virginis
bus
Su. Val. pt.
3. dist. 6. c. 5.
per totū.

Eccles. 7.

Ecc. 9

Ezech. 16

1. Timo. 5

Dist. 81. cle-
ricus, & ca-
seq. & c. fin.

Prou. 2. & 6

Matth. 9.
1. Cor. 7
Ecc. 26
30. q. 1. fceiæ
36. q. 6. ca. fi.
Hiere. 5

DE SINGVLIS CRIMINIBVS, &c.

Deute. 28 mihi sui abominationem operari nititur. Nemo præterea explicare potest, quanta
Iob. 31 alia inter coniuges discrimina, vel quot sint exorbitantiae aliarum mulierum, quæ
Ezech. 22 apostolare faciunt etiam sapientes. Suo enim in honesto ornatu, vultu placito, dete
Ecc. 19 cto collo, nitido gutture, & tumidis mamillis lasciuam vehementius prouocat vi
Ecc. 26. rore, nā etiam in extollentia oculo, & in palpebris agnoscit fornicatio mulieris, &
Ecc. 19 exaltatio oculorum est dilatatio cordis. Ideo docet scriptura: Ne intenderis fallacie
Prouer. 5 mulieris; Faus enim distillans labia meretricis, & nitidus oleo guttur eius: nouissima
ma aut illius amara, lingua eius quasi gladius biceps, pedes eius descendunt in mor
tem. Item ne quicquid mulieris immutat faciem eius, brevis omnis malitia super ma
litiam mulieris, mulier primatum habens, est contraria viro suo. A muliere quoq;
Gene. 3 initium factum est peccati, & per illam omnes morimur; nam mors est pena pec
cati primorum parentum.

§.c.15. §.17.
& §.c.27. §
7. in fine.

AIX. § Vides nunc per præmissa in singulis Christianis plebis ordinibus
innumerabilia patere vitia; propter quæ timendum est catholicæ fidem in nostris
ecclesiæ partibus breui esse perituræ, & nostra culpa, commissa indubitate esse iu
dicia diuina contra nos vltionis & poenarum, quas dabimus nos miserrimi morta
les. Siquidem non miserebitur, nec parcer populo insipienti sapientissimus iudex.

Esa. 27 Ad quem Catha. Senen. clamat: O deitas, in tempore, quo mundus iacebat infir
morum, misisti huc vni genitum tuum tanquam medicum: modo video mundum to
taliter iacentem in morte, tata quidem ut in ista visione anima mea deficiat. Qua
lis nūc modus erit suscitati mortuum, quem olim dūtaxat & grotum medicasti im
mensa difficultate, ut pote morte filij, cui mors ultra non dominabitur. O si Catha
rina hodie esset in mundo, qualiter clamaret?

§.c.14. §14

¶ De singulis criminibus, quibus populus Christianus est irretitus.

Capitulum XXVIII.

Iude. ¶ Vdas Thaddæus Apostolus præmonstravit, quoniam in nouissimis diebus
(vt pote nostris iam temporibus) veniet, prout modo venerunt illusores se
cundum sua desideria ambulantes, non in pietate, sed in peccatis mortali
bus, quæ enumeraat hic verbis: Vt illis, scilicet inuidis, qui in viam Cain abie
runt, & errore Balaam mercede effusi sunt, qui videlicet ex avaritia munera aman
tes, peruerunt iudicia seu concilia. Et in contradictione, id est, inobedientia Cho
re perierunt, vel perire meruerunt, hi, s. gulosi in epulis suis maculae coniuvantes
sine timore semetipos, s. immoderate pascentes. Sequitur quoad superbos. Nubes
sine aqua quæ à ventis circumferuntur. Arbores autumnales in fructuose (denotat
accidit) bis mortuæ eradicatae à terra gratia. Fluctus feri, id est, iracundi maris,
despumantes suas confusiones. Sydera errantia denotat luxuriosos, quibus procel
la tenebrae conferuata est in æternum. Prophetauit autem de his, s. septemplici
bus peccatoribus septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit dominus in san
ctis milibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omni
bus operibus impietatis eorum.

Gene. 4 I § In primis Iudas Apostolus per Cain annotat inuidiam. Cain enim ex
Iob. 5 inuidia occidit fratrem, ita & maligni inuidi iustos per oblocutiones quotidie spi
Prover. 14 ritualiter occidunt, qm inuidia occidit parvulum, putredoq; est ossu. Qua quidem
Hieronym. inuidia nunc totum penè humanū genus inficit, maxime circa crimen detrac
ad celatiam. nis. Nam rarus est qui ita irreprehensibilem velit exhibere vitam suam, vt non liben
2.q.7. laicos tius reprehendat alienam. Et frequenter paucorum vitium diffunditur in omnes
cum si velut infesti laici (quorum spiritus concupiscit ad inuidiam) solent omnem clerici
Iaco. 4 vituperare ob culpam aliquorum criminorum clericorum. Hoc fit stimulo inui
6.q.1. sunt dia. Gregorius nempe existimat peius malum non esse quam Christianos suis in
plurimi uidere sacerdotibus, quod ad præfens est commune omnium laicorum, qui nequam
Ecc. 14. suo oculo de ecclesiasticis personis sinistras sumunt suspitiones, & putent se melio
Roma. 1. ressi clerum lacescant. Illi detractores & qui ualent homicidis, quia priuant ani
Psalm. 36 mam vita dum interuentum hominis virtutes, quibus anima uiuit. Ideo Apo
stolus Paulus detractores deo odibiles esse affirmat, qui retribuunt mala pro ho
nis, detrahendo clero pro populo quotidie oranti, & sic sequenti bonitate, id est, di
uinam

§.c.26. §.12
§.c.38. §.1
§.c.35. §.9
§.c.14. §.9
De pœ. dis.
i.c. homici
diorum.

C A P I T U L U M O XXVIII. Fo. LIII.

uinam veritatem, quæ in præsenti seculo odium parit. Nam qui detrahit fratri, detrahit legi: vnde detractores vocant abominationem hominum. Contra eos loquuntur dominus per Prophetam: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semi ni nequam, filiis sceleratis, dereliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctū Israël, alienati sunt retrosum, à planta pedis usq; ad verticem non est in eo sanitas. Propter hoc ait dominus: Heu ego vindicabor de inimicis meis. Ait quoque Psalmista: Deus conteret dentes eorum in ore iþorum, molas leonum confringet dominus, ad nihil deueniet tanq; aqua decurrentis. Iterum deus conuertit, id est, indu rauit cor eorum, & laicos, vt odirent populū eius, & dolū facerēt in seruos eius, ut pro te in ecclesiasticos. Et infra: Cogitauerūt iniquitates in corde, tota die cōstituerūt prælia, acuerūt linguas suas sicut serpentes. Quocirca beatus Petrus cāuere laicos detractionem clericos docet, dicens: Obscurō vos abstinentia carnalibus desideriis, cōuersationem inter gētes, id est, laicos habentes, vt in eo quod detrectant deo bis tanq; de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerent.

II § Secūdo, Thaddēus taxat auaritiā per Balaan, qui male pro mercede diuinavit. Et repræsentat eos qui se propter quæstū exponunt, quorū cor auaritiam sequit. Fastui nempe & luxui quasi omnes incumbimus, ad quoq; expletione ut res subfit, auaritia crebrescit, quæ nō in suis cōtentis finibus, aliena non modo ambire, sed rapere & inuadere molitus, quos comprimere valeremus, eos iure vel iniuria etiā spoliamus. Vnde dicit apud Cat. Seneñ. Auari faciūt veluti talpa, quæ de terra nutritur, sic illi inhiant terrenis. Hinc oriuntur homicidia, furtū, rapina, prodītiones, illicita lucra, iniustitia, impietasq; contra proximū. Hæc auaritia est in capite omnium à minimo usq; ad maximū: siquidem eidē omnes ferme studēt homines, quorū oculi & cor ad auaritiā. Quæ est simulachrum & idolum seruitus, quia auaro nihil scelestius, qui colit nummos tanq; deos, vel eius ad deum oratio aurum desiderat, vel dei culturam propter temporalia neglit. Illa proh pudor auaritia & temporalium cupiditas latissima vorago totum pene mundum affligit. I. q. 1. cū oīs est q; materia omnī malorum. Hinc Poeta: Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra famēs. Iustitia quoq; ac omnis debitus ordo violatur aucto. Auaritia quidem ad quodvis vitiū quotidie impellit homines, in quibus cotinue magis crescit, propter legitimis aliquādo ictibus à deo feriemur. Propheta præconizante: Væ ei qui multiplicat nō sua, usquequo aggrauat contrā se densum lutum? Væ qui congregat auaritiā malā domui suæ, ut fit in excelsō nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Deus nāq; propter iniquitatē negotiatiōis & mercātiæ, vbi crebra sit peioratio, & iniusta bonis accumulatio, olim immisit pestilentia & alias plagas. Vir enim multum iurans implebit iniquitatē, & non discedet de domo illius plaga. Præcipit igitur salvator noster, dicens: Cauete ab omni auaritiā, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quæ possidet.

III § Tertiō p Chorē (q contradixit Moysi, & cōtra eum seditionē mouit, ideo terra ipm absorbit) denotat inobedientia, qua p vnius homis excessum pētōres cōstituti sunt multi. Inobedientia enim uero intantum nūc inoleuit, vt nec filius patri, nec seruus dño, nec subditus superiori obediāt, nisi metu tenuis. Nam vnuquisq; nitiſ sui maioris iussionē contēnere, qm multæ sunt puaricatōes eorū, & cōfortatae sunt auersiones eorū. Præuaricatio em̄ mādatorū prope in cōsuetudinem est hodie deducta. Atat pētōri ariolandi est nō obedire, & scelus idololatriæ nō acquiescere. Nostram igit̄ rebellionem in nobis proculdubio statim vindicabit omnipotens, qui vnicā Adā inobedientiā tāta labe prostravit: siquidē oīs puaricatio & inobedientia accepit iustum mercedis retributionem. Alioquin obediētahu milibus nil prodesset, si contemptus contumacibus non obeset.

III § Quarto Apostolus inducit gulam ibi: Hi scilicet homines moder ni, sunt in epulis suis &c. Nam crapula est cruda epula, crudelisq; potatio, quæ ultra satietatem usq; ad immanitatem, præter humanam, imò etiam contra brutalē naturam, spurcissime inoleuit. De qua bestialitate plura dicere tādet. Victimæ quippe saturati frequētius in vita cadūt. Quinetiā propter crapulam multi obiērūt, prout rex Babylonis iugulatus ē, & quales olim lapidabant. Potatiōis aut im mensus

Terenti⁹ in
Andria.
Iaco. 4
Prouer. 24.
Esa. 1.
Psal. 57
Psal. 104.
Psal. 139

1. Pet. 2

Iude. 1
Nume. 22

Cath. Senē.
ca. 33
Amos. 9
Hie. 6. & 22
Coloss. 3
Ephe. 5

Ecc. 10

I. q. 1. cū oīs

Distin. 47

sicut hi.

Disti. 25. his

Ver. 3. Aen.

Abacuc. 2

J. C. 45. §. 11

Ezech. 18

Ecc. 23

Luce. 12

Nume. 16. et

26.

Roma. 5.

Hiere. 5

I. Reg. 15

Distin. 81. si

qui sunt

Gene. 3

Hebre. 2

De postu.

ſca. c. 1

Iude. 1

Ecc. 37

Deute. 21

DE SINGVLIS CRIMINIBVS, &c.

- Dañ. 5.** mensus excessus quotidiano experimento cernitur, ut impossibile sit huiusmodi. **S. c. 20. §. 7.**
Nume. 11. gulositatem diuino iudicio diutius impunitamiri, velut in veteri habetur testamento, quādo populus murmurabat, inquiēs: Quis dabit nobis ad vescendū carnes, recto cordamur pīscīū quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentē nobis veniunt cucumeres, & pepones, portīq; & cēpe, & allea. Postea comederūt carnes donec exiret per narēs, & verteret in naufragium. Adhuc carnes erāt in dentibus eorū, nec defecerat huiusmodi cibūs, & ecce furor dñi concitatus in populu, percussit eū plaga magna nimis. Ecce si deus taliter puniuit eos, qui vsq; ad nausea cibo vesce
Eccī. 31. banū, quid faciet nostris, qui vsq; ad necem mutua potatione abutunt. Nam vinū **S. c. 18. §. 1.**
 multos exterminauit, nec nō irritationē, & iram, & ruinas multas quotidie facit:
1. Corī. 6. siquidē secundū Apostolū, esca ventri, & ventre esca, scilicet seruit. Deus autē &
Lucā. 21. hunc & hāc destruet: ideo p̄cipit nobis Ch̄rus, dices: Attēdite vobis ne forte gra-
Efa. 5. ueni corda vestra in crapula & ebrietate, & supueniat in vos repentina dies. f. iudi-
S. c. 25. §. 12. ciū. V & vobis q̄ cōsurgitis mane ad ebrietatē sectādā, & potādū vsq; ad vesperā, vt
& f. c. 35. §. 13. vino aëstuetis. Gulo certe paꝝ differt à porco, imo glutit ille semp, hic aliquā satur.
Iude. 1. amboꝝ vitā si laus & quata notaret, plus rationis habet qui ratione caret.
Hebī. 4. V § Quinto Iudas rursus in sua Canonica, p̄ nubes denotat supbiā, quā
Eccī. 10. corā deo & hominibus est odibilis, & initū om̄is pditionis: vnde à Christo sum-
Matth. 11. mopere exprobra dices: Tu Capharnaum, nunquid vsq; in ccelum exaltaberis?
Lucā. 10. sed vsq; in infernū demergeris, terræ Sodomoꝝ remissus erit in die iudicij q̄ tibi.
 Superbi nāq; se eleuāt, vt nubes obscurātes vesp̄ solem, sunt sine aqua sapia, & cir-
 cūferunt à ventis vanitatis. Quā quidē superbia deus seriose execrat, tum maxime
 in suis ministris, tum etiā in cæteris Christianis: nempe superbia in om̄i prope do
Eccī. 3. minat ecclesia. At synagogæ superboꝝ non erit sanitas, ad quā Propheta inquit:
Hiere. 49. Arrogatiā tua decepit te, & superbia cordis tui qui habitat in cæternis petræ, id ē,
 humilis ecclesia, & apprehēdere niteris altitudinē collis. Tu autē iudicio dei iustas
2. Mach. 7. superbiæ tue poenas exolues, qm̄ deus supbis resistit, cui om̄es superbi erunt tanq;
Iaco. 4. stipula. Sūt vero plures species superbia, quāꝝ vna stultus populus gaudet. f. oſte
Malach. 4. tatione vestimentali q̄ humillima dñia nostra condēnat, dices: Deus dispersit su-
Luca. 1. perbos. Et apud Birgitta: Propter superbiam plaga venit super regnum; ideo om̄ies
8. Bir. 57. assumāt veram humilitatem in vestibus, habēdo vestes moderatas, nō nimis lon-
 gas more ſeminarꝝ, nec nimis strictas more ſcurrarꝝ, nec ſcissuras vel fissuras vesti-
 um dispēdias & vanas & inutiles, q̄a talia displicent deo. Mulieres etiā deponāt
 vestes ostētationis, quas propter supbiā & vanā gloriā aſſumpserūt: qbus diabo-
 lus dictauit nouas abuſiones & ornamēta indecētia ad prouocādū luxuriā, & ad
 irritandū deū. Et alibi inquit Christus: Quid cogitat hoīes de se p̄ſumētes, q̄ ego
 nō capiā vltiōē ex eis: qui etiā voluntati mea ſubijcio dæmonia, in qbus lupbia
Cath. Senē. ruit ò ccelo illuc nunq; reuersura. Similiter dominus apud Cartharinam.
ca. 155. VI § Sexto per arbores in fructuosaſ intelligiſ accidia: nā otiosi nō bonū
 sed indigestū, vel tardū fructum adferūt: ſiquidem fructus in autumno adcreſcens
 frequenter inutilis est atq; adulterinus. Nimirū otiositas multam docet malitiā:
Eccī. 35. nam in defiderijs est om̄is otiosus. Queritur Aegyptus, quare fit factus adulteri: In
De cōſe. dif. promptu cauſa est, defidiosus erat. Qua de re ſaluator nos increpat, q̄hic ſtamus
s. c. nunquā. Ouid, dere- tota die otiosi. Qui em̄ ſectāt otium, ſtultissimus eſt, quia replebitur egeſtate: nos
 am. lib. 1. autē ferme om̄es amplectimur otia, attediat em̄ abominamur diuina & spiritua-
Matth. 20. lia opa, omittēdo ea quā ad laudē dei ſpectāt, ad noſtrāꝝ ſalutem ſunt neceſſaria.
Prouerb. 12. Otiosi quidem ſumus, atq; pigri circa bona opa, occupati promptiꝝ circa mala
& 28. negotia. In festis pro diuino cultu institutis viſitamus tabernas & choreas ſeu tri-
 pudia vel aliter circa illīcita occupamur, exercititia ſpiritualia penitus deteſtantes.
 Hæc accidia eſt arboris mortua, id eſt, eradicata omittēdo & cōmittēdo, ſiqui-
 dem ſemel moris qui nō facit fructū bonū, iteꝝ moris quando facit fructū malum.
2. Corī. 7. Est etiā tristitia huius ſeculi, quā mortē operaſ, quia cōtraria poenitiae. Vnde Pſal-
Pſalm. 104. mīſta: Humiliauerūt in compedibus. i. in otio & pigritia pedes eius, q̄a hos pedes
Pſalm. 36. claudimus quo minus direcēt incedamus, declinādo malum & faciendo bonū: nā
Pſalm. 106. oēm eſcā abominata eſt anima noſtra & appropinquamus vsq; ad portas mortis.
S. c. 27. §. 17.
S. c. 27. §. 18.
S. c. 32. §. 12.
S. c. 14. §. 15.
S. c. 53. §. 16.
S. c. 25. §. 10.
S. c. 40. §. 9.
S. eo. in pri.
S. c. 21. §. 9.
S. c. 3. §. 3.
S. c. 23. §. 11.
S. c. 22. §. 1.
S. c. 2. §. 4.
S. c. 27. §. 19.
S. c. 3. §. 15.
S. c. 3. §. 12.
S. eo. in pri.
S. c. 31. §. 2.

Septimo

- VII** § Septimo Thaddæus denotat iracundos per fluctus fieri maris, vt-
 §.eo. i. prin. §.ca. 25. §.7 pote inquietos & amaros qui suas despumant confusiones. Porro tempore præ-
 & j. eod. §.8 senti ira nostri bilis multa causat homicidia, quorum quotidie infinita commit-
 tuntur ex negligentia superiorum & temeritate andacium. Aduersus illos ait do-
 minus in Esdra: Perentibus à me misericordiam non miserebor, quando inuoca-
 bitis me, non exaudiam vos, maculaftis emi manus vestras sanguine, & pedes ve-
 stri impigri sunt ad committenda homicidia, nempe veloces hominum pedes
 §.ca. 27. §.3 ad effundendum sanguinem. Quod verificatur iam in quinto ecclesiæ statu, quo
 & j.c. 46. §.2 niam sanguis sanguinē modo tangit. Nam manus nostræ iam sanguine sunt ple-
 nae, alias alium per inuidiam occidit, & omnia commixta sunt sanguine. Et licet
 impijs & sceleratis homicidis lex posita sit, ipsi tamē impuniti euadunt. At talia
 qui agunt, & qui consentiunt agentibus, digni sunt morte, scriptura dictant:
 Non misereberis homicidae odiosi, sed auferes noxiū sanguinem de Isra. el.
 Hinc Birgitta audiuit vocem de terra clamantium: O domine rex iuste, iudica
 super reges & principes nostros, & attende super effusionem sanguinis nostri.
 Et Esaias inquit: Ecce dominus egredietur de loco suo, vt visitet iniqutatem ha-
 bitatorum terræ, & revelabit terra sanguinem suum, & non operiet vltra inter-
 fectos suos. Eadem præconizata nobis plaga videtur nunc immovere, quoniam
 his temporibus humanus sanguis innocēter & præter iustitiam vltra modum ef-
 funditur. Omnes enim homines vindictam appetunt, fatuus quidem statim in-
 dicat iram suam, & ira stulti grauior est faxo. Vir deniq; iracundus prouocat ri-
 xas, postea ira non habet misericordiam, nec erumpens furor. Exin per iram ho-
 micidijs fraternitas deperiit, quia gladium euaginant peccatoris, intendunt arcū
 vt decipient pauperem & inopem, vt trucident restos corde, ac interficiunt san-
 guinem innocentē. Et interfacta est terra, id est homines in terra habitātes, alias
 infecta, id est polluta est terra in sanguinibus, contaminata est in operibus eorū.
I. ca. 32. §.16 Idcirco ait dominus: Vlscar sanguinem seruorū meorum.
- VIII** § Homicidia insuper voluntaria, vel etiam latrocinia apud nos re-
 linquuntur impunita, vel pena capitalis in pecuniariam commutatur pro facul-
 tate homicidarum, inquantum quisq; est soluendo, nū vero in corpore luere co-
 gitatur, dum habet quod soluat. Per huiuscmodi levitatem iudicium & auaritiam
 §.eo. §.2. &
 §.eo. §.7. in
 princ. ad plura homicidia committenda latrones illiciuntur. Memini certe quosdam
 criminosos pro cōmisiis homicidijs pecuniaria esse punitos pena, minoris qui-
 dem summae quā salarium est macellarij pro ynius bouis laniatione, latrones
 quippe facilius atq; securius euadunt, hominem interficiendo, quā vulnerando
 & ita Italicum prouerbium in Alemania modo præualet, homo mortuus non fa-
 cit guerram. Olim in ciuitatibus Germaniæ habitauit iustitia, hodie homicidae.
 Cum autem deum ad irascendum prouocamus quando homicidia, quibus vehe-
 menter offenditur, insequi & vlcisci differimus, quis nunc dubitat, ex quo princi-
 pes & iudices nostri sanguinem humanū innocenter effusum legitime non vin-
 dicant, quin deus iustus iudex eadē maleficia propediem sit vindicaturus, q; pro-
 pter primū homicidiū Cain, totū terrarū orbem maledictioni supposuit, ac alias
 §.c.ii. §.1. i. fi multotiens ob perpetrata homicidia gladium suæ diuinæ vindictæ vibrauit. Nā
 & j. eod. §.9 idem salvator & iudex noster dicit illis innocenter interfectis, vt requiescant tē-
 & j.c. 30. §.4 pus adhuc modicum, donec compleatur numerus conseruorum & fratribus eorū
 §.eo. §.7. &
 j.c. 36. §.7 qui interficiendi sunt, scilicet in præsentibus quinto & sexto statibus, sicut & illi
 interfici sunt in prioribus quatuor statibus.
- IX** § Sed quia in hoc seculo impij præualent aduersus iustos, & bene est
 §.c.4. §.5. &
 j.c. 43. §.1 omnibus qui præuaricantur, & inique agunt, ideo statim deus erit iudex impio-
 rum, quorum gladius intrabit in corda ipsorum, & arcus eorum confringetur. nec enim in gladio eorum possidebunt terram, neq; in arcu suo sperabunt, & gla-
 dius suus nō saluabit eos, quia vera & iusta sunt iudicia dei, qui iudicavit de me-
 retrice magna, quæ corrupti terram in prostitutione sua, & deus vindicabit san-
 guinem seruorum suorum de manibus eius. Nam in prophetijs dicitur: Vt ci-
 uitas sanguinum, vniuersa mendacijs, dilaceratione plena, nō recedet à te rapina.
 §.c.17. §.24

Iudæ. 1.
 Bilis colera
 est, vñ bilioſe
 dicuntur co-
 lerici.

4. Esd. 1.

Psal. 15
 Esaiæ. 1.

1. Tim. 1.

Rom. 1.

Deut. 19

8. Bir. 56

Esaiæ. 26

Pro. 12. 15

Pro. 27

Sap. 10

Psal. 36

Psal. 105

4. Reg. 9

Esa. 1.

23. q. 4. si ea.

Geñ. 4

Apo. 6

Hiere. 12

Psal. 36

Psal. 43

Apo. 9

Naum. 3

K Hic

DE SINGVLIS CRIMINIBVS &c.

- Hic per Niniuen figuratur moderna ecclesia, in qua vniuersum exuperat mēdium, & que tota intrinsecis diuisionibus est dilacerata, quod est signū propriæ subuersio[n]is, quia om̄ne regnum in se diuisum desolabitur. Effundetur autem san[ctus] 5.c.4.§.6&c
Lucas.11. guis Christianorum sicut humus & corpora eorum sicut stercora. Sed & argētū 1.c.44.§.14
Matt.12.
Sophia.1. eorum & aurum eos, um non poterit liberare eos in die iræ domini: Inebriabitur 5.c.15.§.38
Esaia.63. nāq[ue] terra eorum sanguine & humus eorum adipe pinguum, quia dies vltionis & 1.c.49.§.
 donū, annus retributiōis iudicij, scilicet ē hoc tempore quo perpetratur crudelis 19.
 & cōtinua sanguinis effusio. 5.ca.37.§.2.
Iude.1. X § Ultimo apostolus commemorat vitia luxuriæ per sydera errantia, que 5.co.in.pr.
 principaliter clericos luxuriosos, p̄sertim religiosos in mūdo apostataes repre-
2.Mach.6. sentant, templum quippe est luxuria & comesationibus plenum. Quinimō nō so 5.c.19.§.6.
 lum cleris, sed etiā vniuersus laicus, totusq[ue] ecclesiæ populus est luxu plenus. Oēs
Iacob.5. feriae vtriusq[ue] sexus homines, ē quibus ceu viuis lapidibus ecclesia constat, corda 5.c.27.§.12
Osee.2. sua in luxuria enutriunt. De qua fornicaria ecclesia inquit dominus: Dicite quo- infi. & 1.ca.
 niam ipsa non vxor mea, & ego non vir eius, auferat fornicationes suas à facie sua 32.§.9
 & adultera sua de medio vberē suorē, ne forte expoliā eā nudā, & filiorē suorē nō 1.c.30. i.pr.
 miserebor, quoniam filii fornicationū sunt. Et alibi: Nudaui fœmora tua, & a-
Hiere.13. paruit ignominia tua, adulteria tua, & hinnitus tuus, scelus fornicationis tuę. Vx 1.ca.43.§.5.
Hiere.23. tibi Hierusalem, id est, ecclesiæ. Heu inquam verificata modo videntur prophe-
Osee.4. tica præconia, quod adulterijs repleta est terra, omnesq[ue] fornicantur neq[ue] cessant 5.c.27.§.2.
 quoniam spiritus fornicationis decepit eos. Quoniam creberit luxus inter mor- 1.ca.31.§.16.
 tales atq[ue] inuercundus, exprimi nequit, quisnam enumerare potest fornicatio- & 1.ca.31.in
 num genera, adulteria manifesta, incestus impudicos, stupra illicita, raptus iniu- prin.
 rios, ac vitia Sodomiae horrenda, terram quidem polluunt in fornicationibus
Ephe.5.1fi. & maleficis suis. Quocirca modernis ecclesiæ membris (quæ nos Christifideles
1.Corr.5.6. sumus) Apostolus scribit hæc verba: Omnino auditur inter vos fornicatio, & ta-
 nis qualis nec inter gentes. Fugite igitur fornicationem, omne enim aliud pecca-
Ephe.5. tum extra corpus est, qui autem fornicat, in corpus suū peccat. Et infra: Fornica- 1.c.30.§.9.
Heb.13. tio aut & omnis immunitia nec nominetur in vobis. Omnis enim fornicator nō ha-
 bet hereditatē in regno Christi. Mortificate ergo mēbra vestra.
- XI § Ecce ob fornicationem nostram dei iudicium nobis imminet. For- 5.ca.23.§.8.
Ezech.16. natioces enim & adulteros iudicabit deus. Qui in Ezechiele ad ecclesiam moder- & 1.c.42.§.8
 nam ait: Multiplicasti fornicationes tuas, ideo iudicabo te iudicij adulteroy, & dabo te in manus inimicorum, qui destruent lukanar tuum, & demolient prosti- 1.ca.31.§.16.
Ezech.23. bulum tuū, & desines fornicari. Et infra: Reuelabitur ignominia fornicationum in fi.
 tuarē, scelus tuū & fornicationes tuarē fecerūt hæc tibi, q[ue] oblitus es mei, & proie- 1.ca.46.§.3.
 cisti me post corpus tuū, tuq[ue] portabis scelus tuū & fornicationes tuas, & auferam & §.12.
Osee.7. scelus de terra. Item in Osea: Omnes adulterantes sunt quasi clibanus succensus à coquente, expādam super eos rete meū, & quasi volucrem celi detrahā eos, cē- 1.ca.46.§.3.
 dam eos secūdum auditionem cœtus eoz. Vx eis quoniam recesserūt à me, va-
 stabuntur quia præuaricati sunt in me.
- Apoc.14.18.** XII § Ob fornicationem præterea nostrā timēdus est grauis ecclesiæ ca- 1.ca.29.§.2.
 sus. Nam scribit cœlestis Secretarius: Cecidit cecidit Babylon, quia de vino iræ fornicationis eius biberunt omnes gentes. Angelus quoq[ue] ad ecclesiæ fornicariam
Apoca.2. ait: Balaam docebat edere & fornicari: Item mulier Iezabel docet & seducit ho- 5.eo.§.1.&
 mines fornicari. Et dedi illi tempus, vt penitētiā ageret, & non vult penite- 1.c.35.§.13
 re à fornicatione sua. Ecce ego mitram eam in lectum & qui mechantur cum ea, 1.c.43.§.8
 in tribulatione maxima erunt nisi penitentiam egerint, & dabo vnicuiq[ue] vestru 1.c.15.§.40
 secūdum opera sua. Quamobrem dominus ecclesiā clementer exhortatur di- & 1.c.33.§.1
Hiere.3. cēs: Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego susci- 1.ca.30.§.3.
Ezech.43. piām te. Rursus ad Christianos: Nūc repellāt procul fornicationem suā, & habi- 1.c.19.§.7.
1.Theſſ.4. tabo in medio eorum. Ergo abstineamus nos à fornicatione, & à passione desi- & 1.c.30.§.
Iude.1. ludij, ne nobis (prout apostolus Iudas cōcludit) procella tenebray, id est, tempe- 1.&2.
 stas penarum cōseruetur in æternum. 5.eo.in.pr.

¶ De dilatione supplicij & patiētia dei. Cap. XXIX.

Vitis

VI sis per supraproxima decem capitula, cum clericis, tum laicis de-
licitis, restat inuestigare causas, cur deus tamdiu præuaricatoꝝ punien-
dorum supplicium differat, & cur homines maligni & deum non ti-
mentes, tam prosperos habeant successus, ac diuina, longaꝝ dei pa-

S. ca. 19. vscb. tientia abutentes, & de futura eoz calamitate incuriosi, deum expectant, vt eum
ad ca. 28 perdant; Forisitam præsumunt ex quo ipso in sua confueta vita deus misericors
S. c. 22. §. 10 diutius sustinuerit, quod nec nunc suā diuinam dispensationē circa eos alteret, di
J. ca. 30. §. 2 centes: Quia deus benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, &
præstabilis super malitia. Scio em̄ quia tu deus clemens & misericors es, patiens
& multæ miserationis, & ignoscens super malitia. Non ponderat verba dei ad
Catharinam Senensem, dicentis: Ego non offero misericordiam hominibus, vt
ea abutantur, ac me diutius offendant, sed vt se cum ea tueantur à malitia di-
boli, & ab inordinata mentis confusione. Nam ipse sapientissimus dominus spiri-
tum suū differt & reseruat in posterū. Qui ait: Abscondam faciem meā ab eis, &
considerabo nouissima eoz. Et alibi. Cogito super vos cogitationes pacis, & nō
afflictionis, vt dem vobis finem & patientiam, & inuocabitis me & uiuetis. Pro-
S. ca. 17. §. 5 pterea expectat dominus, vt misereatur nostri, & ideo exaltabitur parcens no-
bis, quia deus iudicij dominus. Et si peccator centies faciet malum, tamen per pa-
tentiam expectatur.

S. c. 15. §. 41 Hinc Augustinus ait: Plerosq; incredulos miserationis dei patientia
& j. c. 35. §. 11 longa peccare facit intrepidos, quia deum non arbitrantur suorum peccatorum
S. c. 27. §. 13 vltorem. Contra quos sapiens inuehit, dicens. Ne dixeris, peccavi, & quid mihi
& j. c. 61. §. 3 accidit triste: altissimus enim est patiēs redditor, de propiciato peccato noli esse
& j. c. 15. §. 21 fine metu, neq; adiicias peccatum super peccatum, & ne dicas, miserationis domini ma-
& j. c. 7. in gna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim &
prin. & j. c. ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius, non tardes con-
ad dominum, & ne differas de die in diem, subito enim venit ira illius, & in tem-
poore vindicta disperdere. Sicut fortis egredietur dominus, & clamabit super
inimicos suos, dicens: Tacui, semper filii, patiens fuī, arturiens loquar, dis-
sipabo & absorbebo simul, desertos faciam montes & colles. At idem Apostolus
O homo existimas, q; tu effugies iudicium dei; an diuitias bonitatis eius & pati-
entiae & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas dei ad pœni-
tentiam te adducit, id est expectat. Secundum autē duriciam tuam, & impen-
tens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij dei, qui red-
det vnicuiq; secundum opera eius, quasi dicat, si non egeris pœnitentiam ad pa-
tentiam dei tam longam, tanto terribilis punieris, quanto longius es expecta-
tus. Et infra. Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, susti-
S. ca. 26. §. 5 nuit in multa patientia vafa iræ apta in interitum.

II § Propheta quidem inquit: Deus tetendit arcum suum, & posuit me Thren. 3

& j. c. 53. §. 7 quasi signum ad sagittam. Nam iusto iudicio dominus mittet plagas in renes, vt

S. c. 28. §. 12 nostrā puniat libidinem, ideo sequitur: Misit in reibus meis, scilicet luxuriosis,

filias pharetræ suæ, per filias intelliguntur plagæ & sagittæ dei, quæ custodiun-
tur in pharetra, veluti filiæ à matre. Pharetra igitur est patientia dei, sagittæ ve-

j. c. 31. §. 8 rō sunt plagæ, arcus autem est iudicium dei, qui in Iob dicit: Arcus meus in ma-

j. c. 31. §. 7 nu mea instaurabitur. Hinc Psalmista inquit: Arcum suum tetendit, & paravit il-

j. ca. 54. §. 2 lum, & in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Et infra: Dedi-
ci metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus. Nam fortes & egre-

j. c. 31. §. 8 gij pugnatores tendunt tarcum, & vtraq; manu fundis saxa iaciunt & dirigunt sa-

gittas. Et quanto magis arcus tenditur & intensatur, tanto grauius percudit sa-

gitta. Ita vltio diuina, quanto amplius prolongatur iudicium, tanto grauius con-

demnabit impenitentes. In ciuili nanq; lege habetur: Quanto quisq; plenio-

S. c. 21. §. 14 rem indulgentiam est expertus, eo grauiorem pœnam merebitur, quia tanto gra-

j. c. 30. i. pri. uiora sunt peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatā. Ad hoc

Valerius: Lento gradu ad vindictam sui diuina procedit ira, tarditatēq; suppli-

Lactan. li. 1. cij gravitate cōpensat. Et Lactantius: Quanto serius, tanto vehementius omni-

K 2 potens

ff. ad syl. l. 6

qs in gravi-

de cōsue. c. 6

Vale. lib. 1.

Lactan. li. 1.

DE DILATIONE SVPLICII &c.

- potens deus mercedem sceleris exoluet. Experiētia nempe docet, quo altiori ex loco faxū labitur, eo serius in imum deuenit, sed naturaliter eo grauius ledit. Ideo altissimi iudicis sentētia sua grauitate in imum inferni peccatores deprimit. Hinc dicitur: Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadēt. Item: Sagittæ potētis acutæ: Et intēdit arcum suum donec infirmētur; Sicut viuētes, sic in ira absorbet eos. Et: Si cut sagittæ in manu potentis, ita filij excusorum. Item Cato: Indulget fortuna malis, vt lādere possit.
- Cato.** III § Ecce peruersi in affluentib[us] eoꝝ: prosperitate indies maiori laborat p[er]iculo; Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficj est indicium. Nam quos deus misericorditer corripere vult, nō expectat patiēter quousq[ue] dies iudicij venerit, ne eos in plenitudine peccatorum puniat; his autem, qui nulla modestia grauatur veheretur formidādum est, ne deus, parcens eis in præsenti improuis adueniat, & nō compunctos durius damnet. Nam secūdum Augustinū nihil est infelicius fore licitate peccatiū, qua p[ro]enal[is] nutritur impunitas, & mala volūtas velut interior hostis roboratur. Deus quippe in præsenti seculo cōcedit reprobis hominibus prosp[er]a quæ appetūt: sicut per Ius medicus desperatis egris om̄ne quod defiderat, porrigit. Hinc est illud: Dimitt[us] eos secūdum desideria cordis eorū, ibunt in adiunētionib[us] suis. Homines itaq[ue] sentiētes sibi ex voto succedere, arbitrātur licitum quicqd egerint, nec de futuro dei iudicio cogitant. Cōtra quos Seneca: Nemo cōfidat niā secundis. Idem: Noli huic trāquillitati cōfidere, in momēto mare euertitur, codē die vbi luserūt, nauigia absorbētur.
- z. Mach. 6** IV § Nimis autem sero aperiuntur oculi multorum in tribulatione eorū qui ante tentationes dormitabant. Nō enī omnes consequūtur p[re]nitentia iuxta illud: Multiplicatæ sunt tribulationes eorum, postea accelerauerunt. Porrō deus peccatori dicit: Tu odisti disciplinam, & proieciisti sermones meos retrosum, si videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas, os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos: sedens aduersus frātrem tuum loquebar. & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, h[ab]e[re] & cisti & tacui. Idcirco peccator dicit animaꝝ suꝝ: Tu habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comedē, bibe, epulare: dixit autem illi deꝝ: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti cuius erunt? & vos similes hominibus expectantibus dominum suum. Estote igitur parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Quodsi dixerit seruus ille in corde suo: moram facit dominus meus venire, & cepit percutere seruos, & ancillas, & edere & bibere & inebriari: & veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit: tunc diuidet eum, partemq[ue] eius cum infidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non se p[re]parauit, & non fecit secūdum voluntatem eius, plagis vapulabit multis. Nempe sicut quandoque ob paucorum peccata plures puniuntur, sic quandoque ob multorum transgressionem plectuntur pauci.
- z. Bir. 8** V § Et licet in paucis vel singularibus hominibus cōtumacia est statim p[ro]nienda, vt eorum exemplo ceteri terreatur, & ad p[re]nitentiam prouocentur, faciet cū ca. tamen potissime multitudo delinquentium diu per patientiam ad p[re]nitentiam sequē. expectatur. Sic Samaritani Christum non recipientes, ad p[re]nitentiam sunt ex ff. de p[re]nis peccati, vt Christo prædicante ad veram fidem conuerterentur. Quia ad corrī. l. aut facta. § gēdam populi multitudinem nō nunquam amplius prodest clemētia diuturna, q[ui] fi. repentina disciplina, seu vindicta: præsertim vbi non maius in mora timetur peccati, riculum. Ad hoc apostoli Petri dictum: Non tardat dominus promissionē suam 2. Petri. 3 sicut quidā existimat, sed patienter agit propter vos, scilicet peccatores, quos ad p[re]nitētiā expectat, nolens aliquos perire, sed om̄es ad p[re]nitētiā reuerti, adueniet autem dies domini, vt fur, in quo celi magno impetu transient, elementa vero calore soluētur: propter quod satagit immaculati inueniri in pace, & domini nostri Iesu Christi longanimitatem salutem arbitremini, quoniam dominus nō loganimes est & multum misericors. Et miseretur om̄iū, quia om̄ia potest, & diffi-
- Psal. 44.57.** Psal. 119. Psal. 126. **z. Mach. 6** **z. Bir. 8** **23. q. 1. para-** **tus.** **Psal. 80.** **Seneca in** **Trage. 2. ad** **Lucilium** **Psal. 49.** **Luc. 12.** **23. q. 4. qd** **ff. de p[re]nis** **l. aut facta.** **Luc. 9. in fi.** **2. Petri. 3** **Psal. 102.** **Sap. 11**
- §.ca.7.§.7.
& J.eo.§.5.
§.c.3.§.2
§.c.31.§.8
De trāqllita
te animi.
§.c.15.§.25.
& J.c.30.§.
4.
§.c.28.§.1.
§.c.27.§.9.
& J.c.33.§.7
§.c.17.§.23.
& J.c.31.§.6
§.c.15.§.20
& J.c.40.in
prin.
§.c.25.§.4.
& J.c.30.§.8
§.c.15.§.16.
& J.eo.§.in
prin.
§.eod.§.4.
inf. & J.ca.
38. in prin
J.c.36.§.1
J.c.63.§.1
§.ca.21.§.2.
& J.c.30.in
prin.
§.c.17.§.24
& J.c.31.§.6
J.c.51.§.6
& diffi.

§.eo.§.3. & dissimilat peccata hominum propter p̄cēnitētiā vscq ad p̄finitū tempus.
 §.eo.§.7. & Ad quem Sapiens rursus inquit: Tu autem deus noster suavis & verus es patiēs, Sap. 15
 §.c.47. §.1. & in misericordia disponens omnia. Quocirca Iesus fratribus incredulis, ab eo
 requirentibus, vt manifestaret seipsum mundo, respondit: tempus meum nondū
 §.c.27. §.5. aduenit, tempus autem vestrum semper est paratum. s. ad recipiendum supplici-
 um, quia meum tempus. s. inferendi supplicium nondū impletum est.

VI § Nunc sequitur quid Christus Birgitta de patientia dei, & de dilati-
 one supplicij reuelauerit, dicens: Iustitia clamat vindictam, misericordia tamen
 §.c.21. §.7. dicit parcendum, nunc autem propter preces matris meæ, & omnium sanctorū &c. 23. & 33
 & §.eo.§.9. adhuc ita misericors sum & patiens, quod mittere eis volo verba que de ore meo
 §.c.36. in pr. processerū, & offerre eis misericordiam meam. Si recipere voluerint, placabor,
 §.c.26. §.4. sin autem, sentiē iustitiam meam, fluvius ardentissimus fluet in os eorum. Et in-
 & §.eo.§.8 fra: Qui patiens est, ab omnibus contemnitur, sic ego propter patientiam meam
 nimis videor ab hominibus satius esse, ideo ab omnibus contemnor. Sed vñ eis,
 §.c.1. §.2. & cum ego ostendero eis iudicium meum post talen patientiam. Et infra: Nec iu-
 §.c.31. in pri. dicium facio sine misericordia, ideo adhuc semel mitto mundo misericordiam
 §.eo. §.8 meam, si autem noluerint audire, tanto s̄ superior sequetur iustitia. Et infra: Cur
 §.c.30. §.2. propheta tam longe vaticinati sunt defuturis, quia deus voluit verba primo in-
 notescere, deinde venire opera, vt imperiti ad fidem erudirentur, sic nunc verba
 mea prius debent annuntiari, postea cum venerint opera, euidētius credetur eis.
 Et infra: Ego patienter suffero hominem vscq ad nouissimum punctū, quia pater
 & iudex sum, tamen puniam, si non emendauerint se peccatores.

VII § Vlterius Chrūsin Birgitta: Licet verba charitatis meæ scripta sunt,
 §.c.17. §.16. & portari debet in mundū, nō tamen vim habere poterūt ante q̄ in luce plenariā
 & §.c.31. §.3. venerint. s. p̄ seueritatē plagaz. Et infra: Nunq̄ de ore meo, q̄ sum veritas, falsi-
 tas procedit, quia oīa qua loquutus sum p̄ prophetas, vel alios amicos meos, ut
 corporaliter, aut sp̄ualiter pficiēt. Et si aliqua obscura tradidi, sic erat iustitia, vt
 consiliū meū occultare & aliquantulā à malis, quasi diceret, vt bonis occasione ex-
 pectandi, seu bene operandi daret, ne à timore pro- turnitate tēporis desi-
 steret si certo tge infinuaref periculū futurū. Rursus Chrūs ait: Plutima etiā pro-
 misi, quā tamen à p̄sentib⁹ ob ingratiudinē subtracta sunt. Et nō est sine causa
 q̄ post verba nō statim sequunt̄ opera. Nō em̄ statim postq̄ Moses loquutus est
 §.c.15. §.16. Pharaoni, signa sequuta sunt, vt duritía Pharaonis ostenderet, ac patiētia dei ap- Rom. 9
 §.ca.30. §.8. pareret. Nam deus per Mosen cōminatus est Pharaoni pestē & interitū. Inter- Exo. 9. II.
 §.ca.41. §.8. uallo interiēto interiēt omne primogenitū à primogenito Pharaonis vscq ad
 primogenitū ancillæ. Subiungit Christus in Birgitta: Siquidē aratru à bobusta
 hitur, tñ secundū voluntatē regētis regit, sic verba mea secundū voluntatē meam
 vadūt. Ego em̄ scio quō terra est dispolita atq̄ colēda. Dicite ergo, fiat voluntas
 tua. Et infra: Tanta est patientia mea, nisi prius inimici mei percusserint, nō per- 4. Bir. 9§
 §.c.22. §.11. cutiā ego, tūc vero percutiunt, qñ gloriant̄ de peccato, & optant in statu peccati
 §.eo. §.5. & permanere. Cū igit̄ sic cōpleta fuerit eoz malitia, tunc vox in exercitu meo cla- Ezech. 9
 §.c.49. §.14 mabit dices: Percute nūc, & tunc gladius saueritatis meæ cōsumet eos. Et infra, Bir. regla. §.
 §.c.19. §.17. Ego perficiam dū mihi placuerit, veruntamē quā promiserā, nō prateribo, quā & ext. 82
 & §.c.36. §.3. uis per patientiā patienter patiētæ fructū expecto. Itē deus pater ad filiū ait: Tu 6. Bir. 33
 & §.c.34. §.2. videris eis dormiēs, qñ eos pateris impunitos, tūc ipsi miseri interficiunt te à cor- Mat. 3. 17
 dibus suis, ne regnes in eis, quāuis immortalis es. Ego sum ille qui nūc loquor, qui
 in Iordanō & monte clamaui: Hic est filius meus dilectus. Ad hoc Sapientis con- Eccles. 8
 fert eloquiū: Quia non cito profertur cōtra malos sententia, absq; timore vlo fi- Sap. 12
 lij hominū perpetrant mala. Item hos qui te deū nesciunt, in audaciam. s. peccan- 3. Bir. 30
 di traducis, vt pote per tuam patientiam. Gene. 6

VIII § Præterea sancta Maria ad Birgittam: Nunquid à multis (inquit)
 §.eo. §.6. & neglectus est deus, qui tantū adhuc ostēdit & exhibet verba misericordiæ suæ.
 §.ca.31. §.14. No aut̄ oīa perficiam simul magis nunc q̄ prius. Nā ante q̄ veniret diluuiū, prius
 admonebat & expectabatur populus ad p̄cēnitētiā. Sed iustitia dei exigit, vt in-
 gratitudo populi ostendat, & misericordia dei manifestet, populusq̄ futurustan-

K 3 to ma

DE PROVOCATIONE AD PENITENTIAM

- 3.Bir. 12. to magis humilietur. Ideo Christus nō statim post revelationē facit iustitiā suā
 6.eo. §.6. Nam verba reuelationū prius debet crescere vñq; ad plenā maturitatē, tunc effe-
 8.Bir. 4. ctum suū in mūdo producēt. Et infra: Multa dicta sunt tibi, quæ nō statim per-
 1.Reg. 16. ficiuntur, sed verba cū odī debet ad præfinitū tēpus. Nā deus ostendit Moysi
 ff. de arbi. 1. plurima quæ nō cōpleta sunt vna hora; sic Dawid lōgo tēpore ostēlus fuit rex, an-
 quis. teq; peruenit ad poteſtatē, ideo amici dei expectēt patiēter, & nō attendentur in
 Prouer. 13. operando: quod em̄ differtur nō auferetur, tamē ſi ſpes quæ differtur, affligit ani-
 Psal. 26. mam, ſi autē deſideriū cōpleteſt, delectat animam. Expecta ergo dñm & viriliter
 Gene. 49. agē, & dicas: Salutare tuū expectabo dñe, quoniā non cōfundētur qui expectant
 Eſaiā. 49. dñm, qui patiēs eſt, & multæ misericordia & verax. Sequitur in Birgitta: Si cō-
 Psal. 85. filiū dei certo ſciretur tēpore, tūc aliqui propter præſcitos caſus cōtrarios turba-
 8.Bir. 48. rētūr, alij ex tēdio à deſiderio, & feruore ſuo deſiferēt. Mitto autē nūtium meū
 Cath. Señ. c. regi, tā propter eos q; nūc ſunt p̄ſentes, q; propter eos q; nōdū ſunt nati.
 80. IX § Catharinæ deniq; ſehi, nōnulla de diuina patiētia ſunt reuelata à deo
 Mat. 5.in fi. dicēte: Peccatores ad p̄cenitētiam expecto cū misericordia, qui pro ſuis iniqui-
 Ca. Se. 15. & tibus viui ab inferno deglutiēdi eſſent, illos tamen fructibus terræ nutrio, ſoliſ-
 ca. 49. & ca. calore foueo, cceleſti motu cōſeruo, q; alij diceret, qui ſolē meū oriri facio ſup bo-
 26. & ca. 45. nos & malos, & pluo ſup iuſtos & iniuſtos. Itē peccatores in rebus ac deliſtē-
 cū ſimilibus toralibus ſuſtineo, iuſtos etiā pro eisde peccatoribus ad me clamātes audio. Nē-
 Judith. 8. pe sancti tum in ccelis, tūn terris ſuas orationes ad deū pro nobis peccatoribus
 cōtinue fundūt, quēadmodū eidē Cath. reuelatū extitit. Ne autē ſedulæ ſanctōe
 preces fruſtrētūr, ne etiā patiētia dei despiciatur, igitur in hoc ipſo p̄ceniteamus
 & indulgentiā dñi ſuſis lachrymis poſtulemus, humiliemus q; illi animas noſtras,
 ac dicāmus, vt ſecūdū volūtatem tuā faciat nobifcum misericordiam tuā, vt ſicut
 cōturbatū eſt cor noſtri in ſuperbia & peccatis, ita de noſtra humilitate & peni-
 tentia gloriemur. Interim equidē angelica cohors differt executionem diuinae vi-
 tionis, donec deo recōciliemur.
- ¶ De provocatione ad p̄cenitētiam. Cap. XXX.
- Di. 93. diaco ni. in fi. **L**enta proſecto ac moderatio pietasq; benigna noſtri potiſſime redi-
 tum quærerit, ac nos extensa ſua bonitate cupit ſaluari. Si autē in peccatis
 fordeſcētes adeo duri colli ſumus vt ad dei expectationē non cōuer-
 mur, tūc ulterius altissimus faciliter nō miserebitur noſtri. Ex quo itaq;
 ad dei patiētia & diuurnā indulſionē pro noſtri emēdatione & vita melioratiōe
 nō laboramus, ne q; p̄cnitere curamus, oportet prædicare in nomine Christi p̄-
 Lucx. 24. nitentiā eangelicā & remiſſiōne peccatoꝝ in omnes gētes. Siquidē ex ſupraſcri-
 ptis pater, ecclesiā in ſuis mēbris fornicatā eſſe cū amatoribus multis
 Hierc. 3. I § Quā quidē ecclesiā deus om̄ipotēs cōminatione futuræ & propinqua
 Apoca. 3. plagæ multipharia prouocat ad p̄cenitētia dices: Emulare & p̄cenitētia age, ec-
 4.Reg. 17. ce ſto ad oſtiū & pulſo. Rurſus in ſcriptura veteris legis inq: Reuertimini à vijs
 Judith. 5. 8. veſtris pefſimis & cuſtodiſte præcepta mea, ſicut miſtað vos in manu prophetarū. Quotiescūq; em̄ homo p̄cniuerit, dedit ei dñs virtutē reſiſtēdi, ſclicet pec-
 Eccl. 2. catiſ, quia patiēs eſt dñs ergo p̄cniteamus, & indulgētia eius poſtulemus, hu-
 Eccl. 17. milles expectemus cōſolationē eius, & liberabit nos de afflictionib; inimicorū no-
 strorū. Itē Ecclæſtaſicus: Si p̄cenitētia nō egerimus, incideamus in manus dñi, qui
 dedit p̄cenitētibus viā iuſtitia. Ideo cōuertere ad dñm & relinque peccata tua, re-
 uertere ad dñm, & auertere ab iniuſtitia tua, nō demoreris in errore impiorū, an-
 te mortē cōſifere, magna eſt misericordia dñi, & propitiatio illius cōuertereſtibus
 ad ſe. Amplius itaq; bonū eſt, vt correptus manifestet p̄cnitentia. P̄cniitemini
 Eccl. 20. ergo & cōuertere, vt deleātur peccata veſtra. Itē in Eſaiā: Si reuertamini, & q;
 Aꝝ. 10. eſcatiſ, ſalui eritis. Et infra: Reuertere ad me q; m̄ redemi te. Nūc igitur q; redēpti
 Eſa. 30. 44. ſumus à dño, reuertamur. Itē derelinquat impius viā ſuā, & reuertatur ad dñm
 Eſa. 51. & ſuā & miserebitur eius quoniā multus eſt ad ignoscēdū.
- II § Præterea in Hieremias dicit dominus: Reuertere ad me & ego ſuſcipiā
- Hierc. 3. te. Cōuertere filiū reuertētes, & ſanabo auerſiones veſtrās. Idem: Cōuertere
- Hierc. 3. 4. ad me, & ego cōuertar ad vos, conuertimini de vijs veſtris malis. Et infra: Con-
 forſatſaini,

fortamini, nolite stare, quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritione magnum, ciuitates tuæ vastabuntur; super hoc accingite vos ciliis, plâgite & vlulate, quia nô est auera ira furoris domini à vobis. Et infra: Repete loquar aduersus gentes, & aduersus regnum, ut eradicet & destruat, & disperdat illud. Reuertamur ergo ad dominum & leuemus corda nostra cum manibus in celo, quia iniuste egimus. Item in Michea: Quoniam volens misericordia est, reuertetur & miserebitur nostri. In Zacharia ait dominus: Reuertar ad Hierusalē in misericordia. Item reuertimini ad me, & reuertar ad vos.

Hiere. 18
Treno. 5

Mich. 7
Zacha. 1
Malac. 3
Sopho. 2
Iohel. 2

III § Ad hoc Sophonias: Quærite dñm anteq; veniat super vos ira furoris ac indignationis domini. Iterum dominus per alium prophetam: Cōuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu: & scindite corda vestra & nô vestimenta vestra, & cōuertimini ad dominum deum vestrum, qui abenignus & misericors est & patiens, & multæ misericordiæ & præstabilis super malitia, q; scit si cōuertatur & ignoscat deus, & relinquit post se benedictionem: Qui per sapientem inquit: Cōuertimini ad correptionem meam, en proferâ vobis sp̄itu meū, & ostendam vobis verba mea. Idem in Ezechiele: Cōuertimini & agite poenitentiam ab om̄ibus iniuriantibus vestris, & nô sit vobis in ruina iniurias, quia nō morre peccatoris, sed vt magis cōuertatur & viuat. Ideo cōuertimini à vijs vestris pessimis. Similiter Oseas inquit: Venite & reuertamur ad dominum, quia ipse sanabit nos, percutiet & curabit nos. Et infra: Cōuertere Israel ad dominum deum tuum, quoniam corruisti in iniestate tua. Et paulo post: Conuertimini ad dominum, & dicite ei, omnē aufer iniuriam.

Prouer. 2
Ezech. 18
Ezecl. 33.
Osee. 6
Osee. 14.

III § Ad hoc psalmista: Deus iudex iustus & patiens, nūquid irasceretur per singulos dies, nisi couersi fueritis, gladius suū vibrabit, arcu suū tetendit. Et infra: Multiplicat̄ sunt infirmitates eoz, postea accelerauerūt. s. ad poenitentiā. Time at dñm om̄is terra. Itē: Quærite dñm & cōfirmamini, quærite faciem eius semper, & memetō mirabilium eius quæ fecit, prodigia eius & iudicia oris eius.

Psal. 15

V § Sed uero est animaduertenda ista Christi parabolæ: Quid à vobisipsis principem in via, da operā liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicē, & iudex tradat te exactori vel ministro, & exactor mittat te in carcere. Dico tibi, non exies donec etiam nouissimum minutū reddas. Aduersarius quidē noster est sermo dei, quē iniuste ledimus, eius violando doctrinas, ideo quasi iustum habet causam trahendī nos ad deum principē: vel aduersarius est sp̄itus, qui aduersatur carnalibus cōcupiscentiis. Cū itaq; in via præsentis vita pergimus ad videndum placatā dei fasie, tunc danda est opera vt libereamus ab huiusmodi aduersario, quod fiet, si carnē spiritui subiiciimus, atq; sermoni diuino paremus. Alioquin si tale aduersarii nostrū cōtemnimus, tūc in examine districti iudicij condemnabimur, & deus iustus iudex tradet nos exactori, id est diabolo, q; executor est diuinæ iustitiae, is pro reatu nostro retrudet nos in gehennā, vnde nō exhibimus donec pro minimis peccatis puniti fuerimus. Hinc subdit saluator: Si nō poenitentiā habueritis om̄es simul peribitis, ecce relinquetur vobis domus deserta.

Matt. 5.

VI § Quippe cūctipotens deus, iuxta Esdra sententiam, iudex est dicētis: Timete eū, definite à peccatis vestris, & obliuiscamini iniqtates vras iā agere in sempiterno, & deus educet vos, & liberabit de om̄i tribulatiōe, ac poenitebit eū. Ita regi Ezechia morituro, cū cōuerteret se ad dñm, p̄ Esaiam dixit dñs: Audiuī orationē tuā & vidi lachrymas tuas, ecce ego adiūcā sup dies tuos quindecim annos, & de manu regis Assyrioz eruam te & ciuitatē istā, & protega eam. Pariter & Niniuita liberati sunt quādo Ionas ad eos clāmavit: Adhuc quadraginta dies & Niniue subuerte, cōuertatur igit vir à via sua mala, & ab iniestate quæ est. in manibus eoz, q; scit si cōuertat & ignoscat deus, & auerat à furore iræ sua & nō peribimus: & vedit deus opa eoz, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est super malitia quā loquutus fuerat, vt faceret eis, & nō fecit. Imò ipsi cōmedantur p̄ saluatorē dicentē: Viri Niniuite surgent in iudicio cum generatione Iudaica, & cōdemnabūt illam, quia poenitentiam egerunt in predicatione Iona.

Galat. 5.

Lucæ. 12.

Lucæ. 13.

4. Esd. 16

Esaiae. 38

Ionæ. 2.

Lucæ. 11.

DE PROVOCATIONE AD POENITENTIAM.

- Depc. dif. 1** Atqui deus videt suam sententiam quando homines sua opera in melius mutantur? §. c. 1 §. 4 & §. c. 53 in pri.
quāobrē, cū neq; em̄ deus hominibus irascitur, sed vitijs, quae cū in homine nō fuerint, nequaq; punit quod mutatum est, quoniā pius atq; misericors est dñs, qui vindictā tempe ratjab eo qui illam p̄cenitēdo p̄uenit. Ait nāq; in Hieremias: Si p̄ceniam egerit gens illa à malo suo, ago & ego p̄ceniam super malo quod cogitaui, vt facerem ei. Nam p̄enituit eum secundum multitudinem misericordiæ sue.
- Hiere. 18** VII § Rursus ad Prophetam dñs: Noli subtrahere verbū si forte audiāt, & conuertatur vnuſquisq; à via sua mala, & p̄eniteat me mali quod cogitaui face re eis propter malitiam studiorū eorū. Et infra: Cogito super vos dicit dñs, cogitationes pacis, & non afflictionis, vt dem vobis finem & patiētiām & inuocabitis me, & viuetis, & orabitis me, & ego exaudiā vos, quare etis me & inuenietis. Hinc filius hominis non venit vocare iustos, sed peccatores ad p̄cenitentiam. Similiter non venit animas perdere, sed saluare.
- Pſal. 105.**
- Hiere. 26**
- Hiere. 29**
- Matth. 9**
- Luc. 9, infi.**
- Eccles. 12**
- Sapi. 12**
- Roma. 2**
- Z. Mach. 12**
- Apo. 2**
- Apo. 9**
- Z. Cor. 7**
- Gala. 6**
- Ephe. 5**
- Colos. 1, & 3**
- Tit. 2**
- Tit. 3**
- Hebr. 2.**
- VIII § Dignos insup p̄cenitētiae fructus facere iubemur, quales nos partim Ecclesiastes docet, vbi dicit: Amoue malitiam à carne tua, memēto creatoris tui anteq; veniat tempus afflīctiōis tuae, anteq; temebrescat sol & lumen & stellæ & luna, & reuertantur nubes post pluiajam: excelsa quoq; timebūt, & formidabūt in via: anteq; rumpat funiculus argenteus, & conterat hydria super fontē, & confringatur rota super cisternā. Et alibi Sapiēs ad dñm: Inhabitatoribus terræ tuae sanctæ tanḡ hoībus pepercisti, & misisti antecessores exercitus tui vespas, id est, Tītum & Vespasianū, vel timores qbus corda hominū pungunt ut illos paulatim exterminent, non quia īmōfēs eras, in bello subiūcere īmōfēs iustis, aut bestiis seuis, aut verbo duro īmōl exterminare, sed partibus iudicas das locū p̄cenitētiae, non ignorās, quoniā iniqua ēst natio eorū, & naturalis malitia ipsorū. Et paulopost: Bonæ spei fecisti filios tuos, qui iudicas das locū in peccatis p̄cenitentia. Si ēm̄ īmōfēs cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & locū per quē possint mutari à malitia, cum quanta diligētia iudas filios tuos, cū ergo nobis disciplinandas, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatē tuam cogitemus iudicantes, & cum de nobis iudicatur, speremus misericordiam tuam: qui autē increpatiōnibus, i. plagiis nō sunt cor recti (vt Pharao) dignū dei iudiciū experient. Nā scdm̄ duritiā suā & cor īmōfētēs thesaurizat sibi irā in die irae. Quāobrē fortissimus Iudas Machabæus horrabat populū cōseruare se sine pctō, sub oculis vidētes quae facta erant pro peccatis eorū q̄ prostrati sunt. Hinc dñs Jesus populo Ch̄iano cōminaſ, dices: Venio tibi & mouebo candelabrum tuū, id ē, ecclēsiā de loco suo, ni si p̄cenitentiam egeris: ergo p̄cenitētiam age, si quo minus, veniam tibi cito, & pugnabo cuſi illis in gladio oris mei, & dedi illi tempus ut p̄cenitētia ageret, & nō vult p̄cenitere à fornicatione sua.
- IX § Porro locustæ (qbus dēmonū immisiōes vel satellites significant) nō p̄nt spūaliter lēdere hoīes faciētes dignū fructū p̄ceniae, nisi ipſi seīpos laēdat p̄ prauum cōſensum: affirmat nāq; Et p̄ceptū, i. refrenata est p̄tās, illis locustis ne lāde rēt, nif̄ tñ hoīes q̄ nō habēt dei signū, i. verā p̄ceniam, in frōtib⁹ suis. De illis vērē p̄cenitētibus Ap̄l's inq: Gaudeo qa cōtristati estis ad p̄ciām, cōtristati em̄ estis scdm̄ deū, vt in nullo detrimētu patiamini ex nobis: q̄ em̄ scdm̄ deū tristitia ē, p̄cenitētia in salutē stabilē operāt: seculi autē tristitia, i. accidia mortē opa. Et infra: Ergo dū t̄ps habemus, opeμur bonū ad oēs, maxime autē ad domesticos fidei. Vide te itaq; frēs, q̄uo caute ambuletis redimētes t̄ps, q̄m dies mali sunt. Et infra: Cum effetiſ aliqñ alienati & inimici sensu in opibus malis: nūc autē recōciliavit vos Ch̄is p̄ mortē. Mortificate ergo mēbra vīa q̄ sunt sup terrā, fornicationē, immūditia, libidinē, cōcupiscentiā malā, & avaritiā, &c. propter quae venit ira dei sup filios in credulitatis, in qbus aliquādo ambulaſtis cum viueretis in illis.
- X § Et infra: Apparet autem gratia dei & saluatoris nostri in omnibus hoībus minib⁹. Siquidem eramus aliquando insipientes, increduli, errantes, seruientes desiderijs & voluptatibus varijs, in malitia & inuidia agētes, odibiles, odiētes, inuicem: cū autē benignitas & humauitas Christi apparuerit, saluos nos fecit. Et infra: Omnis p̄euaricatio & inobedientia accepit iustum mercedis retributionem, er go q̄.

CAPITVLVM XXX.

Fo. LIX.

- & J.c.38. §.6. go quomodo nos effugiemus, scilicet plagā dei si tātam neglexeritis salutē, nobis nō tātum in veteri lege per prophetas, sed iam in nouo testamēto per ipsum saluatorē tum sermone, tū etiam signis & portētis, ac varijs virtutibus, & sancti spiritus distributionibus reuelatā: Christus potēs est eis, qui tentātur, auxiliari. Rursus apostolus: Cōfideremus inuicē in prouocationem charitatis & honorū operum, & tāto magis quādo videritis appropinquātem diē. Terribilis autem quādam expectatio iudicij, & ignis & mulatio quā cōsumptura est aduersarios. Et infra: Noe respōso accepto, ne his quā adhuc nō videbātur metuens, aptauit arcā in salutem domus suā. Per id apostolus nos docet, vt aptemus p̄c̄nitentiā in salutē nostrā.
- J.c.4. §.8. XI § Opeccatores cōfiderate p̄c̄nitentiā virtutē quoniam grata est deo, Aug. de p̄c̄nitentiā.
 J.ca.31. §.9. angelis lātabunda, hominibus vtilis, peccatoribus necessaria. Dicit em̄ homīs Th. 4. di. 14.
 J.c.2. §.1. ad angelos creaturā reddit creatori, ouem perditā demonstrat quā rēti: prodigū q. 2. p. 10.
 J.c.33. §.3. filiū reducit ad patrem, & vulneratū à latronibus custodi curā dum tradit. In hac Luca. 15.
 J.c.15. §.18. om̄e bonum inuenitur, per hanc om̄e bonum cōseruatur, fugat tenebras, inducit lucē, ipsa est ignis peccata cōsumēs. Hęc Augustinus. P̄c̄nitemini igitur & cō- Acta 15.
 J.ca.35. §.5. uertimini, vt deleātur peccata vestra. De nullo certe peccatore est desperandum De p̄c̄. di. 1.
 J.c.31. §.1 pr. q̄diu patiētia dei ad p̄c̄nitēti illū exspectat.
- J.c.16. §.5. XII § Pericula autem nostra futura ostendūtur nō ad cōfusionē hominum c. nemo.
 & J.c.31. §.12. sed vt cōuertatur, & cognoscāt iustitiā & misericordiam dei: assueti em̄ sunt ho 8. Bir. 26.
 J.c.27. §.1. mines sordibus, & nisi verberibus nō erudiūtur. Vt tāna in disciplina se cognoscāt 2. Mach. 6.
 J.c.26. §.5. & resipiscāt. Quocirca Christus apud Birgittā s̄e penumero p̄c̄nitētiā subire 4. Bir. 131
 J.cod. §.11. nos admonet inquiēs: Misericordia mea iam venit vt pote per ſeuelationes, ideo 2. Bir. 17.
 & J.c.31. §.12. discāt homines quārere misericordiā, & de iudicēdō ſibi p̄c̄cauere. Et infra: Oc- 4. Bir. 31.
 J.c.39. §.1. currā p̄c̄nitēti in media via, ſicut pater filio prodigo, & auferam eū de custodia sua ſicut iudex misericors, ne videat mala futura. Ille vero qui permanet in lepra 6. Bir. 7.
 J.c.22. §.11. ſua morietur cū his qui pleno ſunt vētre, & ſepelietur, ac iudicabitur cū leproli. Et infra: Nisi ſe emēdauerint, permittrā eos modico tépore incedere per viā vo- Bir. extr. 82.
 lūtatis ſuā, deinde ducā eos per viā ſimilē spinis & punſionibus. Et infra: Ohō, & c. 86
 ego ſc̄ilicet Christus clamo ad te misericorditer, q̄ clamaui ad te in cruce lachry-
 mabiliter, eleua aures tuas & exaudi me, aperi oculos tuos & vide me, inquire po-
 tētiā meā in veteri lege, & inuenies eā in creatiōe creatureq; oīm mirabili & ti-
 mēdā: vide iustitiā meā in primo angelo, & in primo hoīe, ac ī diluicio, vide in re-
 liq; ciuitatiū ſubmersiōe, vide admonitionē p̄phetaq;. Audi nūc alti⁹, qā niſi ege-
 ris p̄nitiētiā veniet tibi v̄z, q̄ v̄ caro tua areſcet, aia pauore diſſolueſ, & medulla
 tota diſſecab̄it, fortitudo inſirmab̄it, pulchritudo euaneſcet, vita habeb̄it adio,
 fuga q̄retur, & nō inueniet: ideo fuge celeriter ad latibulū humilitatis meę, ne ve-
 niat v̄z qđ minat, qā ideo minat vt fugiat, ſi credideris corde: ſin autē, opus dabit
 ſinē verbis. Tādē beata Maria ait: Magnū periculū eſt nō curare recōciliari iudi- Apoc. 16
 & J.c.53. §.18. ci anteq̄ gladius ſeparat caput à corpore: tale periculū inſtat homini nō attēdēti
 & J.c.54. §. recōciliari iustitiā dei anteq̄ mors ſeparat animā à corpore.
6. XIII § Ex quo aut̄ nūc videmus tps & dies malos inſtātes & phialas irē dei Thobit. 13.
 J.c.17. i. pr. videlicet quintā & ſextā eſte ſparsas, ac ſigillū ſextū apertū, nec nō diabolū diſſo-
 & J.c.31. §.9. lutū cōtra om̄es hoīes maxime cōtra Christianos, exigētibus demeritis noſtris,
 J.c.17. §.20. quia circa nos om̄is deficit religio. Apprehēdamus ergo noſ morbi peccato-
 ſ. ca. 22. in res medicinā p̄c̄nitētiā, ſine qua ſaluari nequimus. Et cōuertamur ad p̄c̄nitētiā Thobit. 13.
 prin. fructuosam, ac faciamus iustitiā corā dño, credentes q̄ ſuā nobiscū faciat miseri- Cantic. 5
 cordiā. Anima noſtrā ſit liquefacta, q̄ admodū dilectus Chrs loquitus ē. Ade- Heb. 4.
 mus cū fidutia ad thronū gr̄e eius, vt misericordiā cōsequamur, & grām inuenia 1. Petri. 5
 ſuā in auxilio oportuno. Humiliemur deniq̄ ſub potēti manu dei, vt nos exalteſt
 J.ca.56. §.5. in tpe visitationis, & cōuertamur ad dñm ex toto corde cū ieunij̄ & fletu & plā
 & J.c.43. §. ctu peccata obmittētes, vitāq̄ noſtrā emēdantes in melius, benignus em̄ & mi-
 sericors eſt deus, ſuā acerbā ſentētiā in dulcē executionē mutaturus ad noſtrā. ſ.
 p̄c̄nitētiā, qua cito à deo veniā impetrēmus anteq̄ pereamus in æternū.
- ¶ De admonitionibus futuræ calamitatis. Cap. XXXI. Quoniam

DE ADMONITIONIBVS FVTVRÆ CALAMI. &c.

Ozee.5 **Q** Voniā ad pœnīē prouocationē nos metipſos minimē emēdare ſtu demus, neq; damus cogitatiōes noſtras, vt reuertamur ad deū noſtrū, quia ſpiritus fornicationum in medio noſtrum eſt, vt dominum deum non cognoscamus, ideo dignatus eſt altissimus de futuris aduersita tibus modo immiſſentibus iamdudum per veteres prophetas nos admonere: nōn vt nos confundat, ſed tanquam pius pater filios ſuos adhortetur, quemadmodum Thobias pergebat ad oīnes qui erant in ciuitate, id eſt, in ecclēſia, & monita ſalutis dabant eis. De nobis itaq; corripiendis & coercendis deus habet rationem, qua potius admoneamur à peccatis diſcedere, quam pro ſceleribus puniamur. Tan ta equidem eſt prouifio diuina, vt vindictam admonitio praecedat. Vnde inquit dominus ad Hieremiam: Tolle volumē libri, & ſcribes in eo oīnia verba qua loquutus ſum tibi aduersus oīnes gentes: ſi forte audientes vniuersa mala qua cogito eiſi facere, reuertatur vnuſquisq; à via ſua pefima, & propitiuſ ero iniquitati, & peccato eorum, quoniam magnus furor & indignatio eſt, qua loquutus eſt dominus aduersus populum hunc.

I Cor.4 Tho.1 **I** Idcirco Sapiē ad dñm ait: Non eīm impossibilis erat om̄ipotens pa- 23.q.7. non inuenit in ſi. 12.q.2.indi- gne Hiero.36 Sapiē.11 Eſa.42 Tho.1.part. q.5.art.5 Sapiē.18 Luca.21 Gregorius ff. de off. p- cōſul.1, ob- ſeruare

Vno ſpiritu poterāt occidi, perſecutionē paſſi ab ipſis factis ſuis, & diſperſi per ſpiritu virtutis tua, ſed oīnia in mensura, & numero, & pōdere diſpoſuſti. Et Eſaias: Quæ prima fuerūt, ecce veneſerūt, nouāq; ego annuntio, antequā oriātur audiata vobis faciā, viſiones enim que nos turbat, hoc p̄aemonent, ne inſcri quare ma la patiamur, pereamus. Nouifime autē Christus per ſeipſum, in euāgelio ſemper loquens, nos auift. Cū audieritis (inquit) prālia & ſeditio[n]es, nolite terri, oportet primū p̄a currētia mala denūtia, vt eo minus perturbet veſtīta, quo fuerint preſcita: minus eīm iaculaſerunt, que p̄quidētūr & noſ tolerabiliuſ mundi mala tuſcipimus, ſi cōtra hāc prouideriæ clipeo muniamur. Ideo Sapiē ſubiungit: Illa nox, id eſt, plaga, cognita eſt à patribus noſtris, vt ſciētes animiæ quiiores eſſent. Ammodo Christus ait: Dico vobis priuquam̄ fiat, vt quā factū fuerit, credatis, quia ego ſum. Et infra: Non turbet cor veſtrū, neq; formidet, audiftis quia ego dixi vo bis, vado & venio itaq; ad vos. Simili modo in iure ciuili proconsul iubetur, antequām fines prouincie ſibi decreta ingrediat, de aduētu ſuo aedictū proponere, atq; lignificare qua die fines ſit ingressurus, plerūq; enīm incerta hāc & inopinata turbant prouinciales & actus impediunt.

II § Deus igī, qui tum per prophetas, tum per Christū ſiliū ſuū gladij ſui aduentus ſignificauit, ob noſtra ſcelera in breui mittet nobis flagellū, maxime propter flagitiū ſacrilegiū, quod diuinis ſacramētis ab indignis clericis ſimoniace, aut alias impudēter indies exhibet, quod etiā à ſacrilegiis laicis ecclēſia & eius miniſtriſ irrogat. Nam vtriq; cū laici, tum clerici iniquitatē bibeſtes, claudi ſunt pedibus, quia claudicāt à ſemiti ſuis, ac languidū, ac claudū munus deo infeſtū. Nimirum ecclēſia fidesq; catholica iam tota pene claudicat. Quod in typo ecclēſiae figu rauit Petrus, qui claudicas ſequebat Iesum à longe, ac ad eius monumentū cœcurrit prolixius. Similiter Iacob patriarcha pede claudicabat, qm̄ neruus marciuit in ſeſmore eius. Sic modo ecclēſia in pede, id eſt, in cauda ſtatus qnti claudicat. Propterea p̄cipit nobis Apostolus, dicens: Remiſſas manus, & ſoluta genua erige, & gressuſ rectos facite pedibus veſtris, vt non claudicas quis erret.

III § Hinc in Ezechiele ad modernā ecclēſiā dñs: Quia in p̄ceptis meis nō ambulaſti, & iudicia mea nō fecisti: itē pro eo quod sanctū meū violasti in oīni bus offenditionib; tuis, & in cūctis abominatiōib; tuis, ego quoq; cōfringā, & nō parcer oculus meus, & nō miserebor, ſed cōplebo furorē meū. Et infra: Veſtigia de fertā erūt, & excelsa demoliēt, & diſſipabunt, & interibūt areæ veſtræ, & ſcientia ego dñs nō fruſtra locutus ſum, vt facerē eis malū, & extendā manū meā ſuper eos, & faciam terram eorū desolatā. Et infra: In finib; Iſrael iudicabo vos, & ſcieatis quia ego dominus, quia in p̄ceptis meis non ambulaſtiſ, & iudicia mea nō feſtiſ, ſed iuxta iudicia gentium eſtiſ operati.

Aſcul-

ſ2. §.7

III § Ausulta quæso seueram dei comminationem in libro Leuitici sa-
pius repetitā dicētis: Si non audieritis me, neq; feceritis om̄ia mandata mea sed
spreueritis leges meas, & iudicia mea contempseritis: ego quoq; hæc faciā vobis
visitabo vos velociter in egestate, ponā faciem meam contrā vos, & corruetis.
Et infra: Sin autem nec sic obaudieritis mihi, addā correptiones vestras septuplū
propter peccata vestra, & cōteram superbiā duritia vestra, daboq; vobis ccelū
desuper sicut ferrum, & terra & ncam. Et ibidē addūtur plures acr̄ores cōmina-
tiones plagarum, si noluerit populus vlt̄erius dei recipere disciplinam. Quatuor
principales plagæ notātur infra:

V § Populus pariter Christianus modo proterus est, atq; cōtumax, deiq;
monita audire cōtemnit. Quocirca iustissimus dominus cōtra huncine populu
nō credētem sibi in om̄ibus signis que fecit coram eis dicit: feriam igitur eos p
stilētia atq; cōsumam, Deus quoq; visitat peccata hominī usq; ad tertiam & quar-
tam generationem, inquiens: Quadraginta annis recepi iniq;uitates vestras, &
scietis vltionem mēā, quoniā sicut loquutus sum, ita faciā om̄i multitudinē huic
peccimæ. Quibus Moyses: Cur inquit transgredimini verbū domini, quod vo-
bis non cedit in prosperitā. Iterum alibi: Si audire nolueris vocem domini dei tui,
vt custodias & facias om̄ia mādata eius veniēt super te om̄es maledictiones istæ,
& apprehendēt te. Maledictus eris in ciuitate, in agro & ceteris, mittet dominus
super te famem, esuriem, & increpationem, donec cōterat te, & perdat propter
adiuñētiones tuas pessimas. Ibi plures horrendæ enumerantur plagæ, de quibus
& j.c.34. §.1 trāsgressores mādatorū dei ausi sunt.

VI § Simili modo saluator cepit exprobrare ciuitatibus, in qbus factæ sunt
plurimæ virtutes eius, quia nō egissent p̄cōnitentiā, dices: Vt tibi Corozaim, v̄
tibi Bethsaina: quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, id ē miracula, quæ
factæ sunt in vobis, p̄cōnitetiā egissent: veruntamē dico vobis, Tyro & Sidoni
remissius erit in die iudicij q̄ vobis: vigilate igit, quia nescitis diē neq; horā, vigi-
& j.c.32. §.2 late & orate, vt nō intretis in tentationē. Cuius idē saluator nos benigne monet,
§.c.28. §.4. aiens: Nescitis em̄ quādo dominus dominus veniet, sero. — v̄lia nocte, an galli-
§.c.29. §.5. cātu, an mane: ne quū venerit repēte, inueniat vos dormiētes. Idem: Attendite
& j.c.63. §.2 autē vobis ne forte grauētur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis huius vi-
§.c.17. §.25 tæ, & fugueniat in vos repētina dies illa, tanq; laqueus: nā superueniet in om̄es q
sedēt super faciem om̄is terræ. Vigilate igitur om̄i tempore orātes, vt digni ha-
beamini fugere ista om̄ia quæ futura sunt.

VII § Circūdederūt equidē nos mala, quoq; nō est numerus. Cōgregata
em̄ sunt sup nos flagella & ignoramus. Nā vultus dñi super faciētes mala, vt per-
dat de terra memoriam eorum. Multæ quoq; tribulatiōes iustorum. Cum peri-
bunt peccatores videbis. Iniusti autem disperibunt simul, & reliquæ impiorū in-
teribūt. Etem sagittæ tuæ, id est, aduersitates tēporales transeunt, id est, cessabūt
sed vox tonitruī tui, id est, comminatio euāgelica & prophētica in rota, id est, in
& eternū durabit. Nam iniūqiū in præsenti seculo frequēter gustant arram futuri
infernali supplicij, factum exemplum ignis & eterni, sicut iusti arram beatitudinis
vt in scriptura Cath. Seneñ. diffuse reperitur. Ecce ostēsio p̄cōnæ temporalis e-
rit incepio & eternæ. Ideo Psalmista subiūgit: Misit in eos iram indignatiōis suæ,
indignationem, & iram, & tribulationem, immisiones per angelos malos: No-
tātēr bis dicit, iram & indignationem qui temporalem & eternam denotat, vt in
Hieremia: Induc super eos diem afflictionis, & dupli cōtritione cōtere eos. Sed
in arra p̄cōnæ nemo desperet, quoniā peccator dum viuit, potest resipiscere, fir-
miter sperādo in dei misericordiam.

VIII § Nunc perspicciēndū est, quid Esdras de diuinis admonitiōibus scri-
pserit: Ecce ego induco dicit dominus, super orbem terrarum mala, gladium fa-
mem, mortem & interitum: propter quod superpolluit iniq;uitas omnem terrā,
& adimpta sunt opera nocua illorum: propterea dicit dominus: iam non file-
bo de impietatibus eorum, quæ irreligiose agunt, nec sustinebo in his, quæ iniūque
exercent. Et infra: Ecce mittuntur mala, & non reuertentur, donec veniāt super
terra;

Leuiti. 26

§.c.19. §.6.
§.c.11. §.2 &
§.c.38. §.8Deute. 21
Nume. 14Exod. 20. &
Tho. 12. q.
87. ar. 8
Deut. 28§.c.4. §.10
& j.eo. §.8.Matt. II.
Lucæ. 10Matt. 25. 26.
Lucæ. 22
Marc. 15
Lucæ. 21j.eo. §.16. &
j.eo. §.7.Psal. 39
Psal. 35.
Psal. 34
Psal. 36
Psal. 76.Ca. Se. c. 45
& ca. 46. cū
similibus
Psal. 77.
Hiere. 17
Ca. Se. c. 129
in fi. & c. 132
post prin.
4. Esd. 15

DE ADMONITIONIBVS FVTVRÆ CALAMI. &c.

terram: ignis succenditur, & non extinguetur, donec consumat fundamēta terre,
quemadmodum non redit sagitta missa à valido sagittario, sic non reuertent mā
la quæ missa fuerint in terram. Vx mihi, vx mihi, quis me liberabit in illis diebus?
in iūtum dolorum, & multi gemitus, initium famis, & multi interitus, initium bel-
lorum, & formidabat potestates, & initium malorum, & trepidabant omnes.
In his quid faciam cum venerint mala? Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & angu-
stia, missa sunt flagella in emendatione: & in his omnibus se non cōuertent ab ini-
quitatibus suis, neque flagellorum memores erunt semper. Ecce erit annonæ vi-
litas super terram sic, vt putent sibi esse directam pacem, quia deus dimisit eos se-
Psalm. 80 cundum desideria cordis eorum. Sed tunc germinabunt mala super terram, gla-
dius, fames, & magna confusio. Talis annonæ, vini ac aliarum frugum pinguedo,
& abundantia fuit nonnullis retroactis temporibus, quibus tum stulti homines
Psalm. 143 letati, beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Inde timendum est, ne appropin-
4. Esd. 16 quent iam dicta mala per Esdram nobis prænuntiata. Nam dominus ibidem sub-
dit ad Christianos, dicens: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, &
in malis sic estote quasi aduenæ terræ. Adhuc pusillum & tolletur iniquitas à ter-
ra, & iustitia regnabit in vos.
Aggæi. 2 IX § Præterea in Aggæo ist. quid dominus: Percussi vos vento vrente, &
aurigine & grandine omnia opera manuuni vestrarum, & non fuit in vobis qui
reuerteretur ad me. Quamobrem deus minatur nobis infligenda mala multa per
Hier. 6 Hieremiam, dicens: Ecce ego adducam malum super populum istum, & dabo in
populum istum ruinas, & ruent in eis patres & filii simul, vicinus & proximus pe-
Hier. 19 ribit. Et infra: Sic conteram populum istum & ciuitatem, id est, ecclesiam istam,
Hier. 21 sicut conteritur vas figuril quod non potest ultra instaurari. Et infra: Debellabo
vos in manu extenta, & in brachio fortí, & in furore, & in indignatione, & in ira
grandi, & percutiam habitatores ciuitatis huius; homines & bestie pestilētia ma-
Hier. 23 gnā morientur. Rursus Hieremias: Ecce (inquit) turbo dominicæ indignationis
egreditur, & tempestas erumpens, super caput impiorum veniet. Non reuertet
furor domini, vsquedum faciat & compleat cogitationem cordis sui. Prout hæc
4. Reg. 25 prophetia ad literam verificata est in destructione Hierosolymæ tempore Nabu-
chodonosor. Figuratiue autem iterum verificabitur prochdolor in proxime fu-
tura & calamitosa destructione ecclesiastici status, de qua infra habebitur, quia in
similibus vel etiam maioribus delictis iam laboramus, & diuinæ admonitiones,
sicut quondam Iudei, sic hodie nos Christiani contemnimus. Ideo Propheta sub-
Hier. 23 iungit: In nouissimis diebus, vt pote in iam currentibus quinto & sexto statibus,
§. c. 30. §. 13. intelligatis consilium eius.
§. j. c. 35. §. 1 X § Viterius dominus ait: Mittam in eis gladium & famem & pestem,
Hie. 24. & 30 donec consumantur de terra. Faciam enim consummationem in cūctis gentibus
in quibus dispersite. Te autem scilicet ecclesiam non faciam in cōsummationem,
sed castigabo te in iudicio, vt non tibi, vt pote in membris tuis videaris innoxius.
Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus. Hæc enim feci tibi
propter multitudinem iniquitatis tuae, & propter dura peccata tua. s. tuorum mē-
brorum. Non auertet iram indignationis dominus, donec faciat & compleat co-
gitationem cordis sui. In nouissimis dierum intelligitis ea. Ecce quā manifeste
dominus per Hieremiam hodie acres nobis minas indicat.
Ecc. 22 XI § Quæ quidem mīnæ sunt indubitate iudicia futurarum nostrarum
calamitatum. Nam sicuti ante ignem camini vapor & fumus ignis inaltatur, sic &
ante sanguinem supplicij mīnæ præcedunt. Vedit autem dominus, & ad iracundi-
am concitatus est, quia prouocauerunt eum filii sui & filiae, ideo ait: Ignis succen-
sus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni nouissima. Foris vaftabit eos gla-
dius, & intus pauor, iuuenem simul ac virginem, lactentem cum sene. Mea est vi-
tio, & ego retribuam eis in tempore scilicet præsenti, vt labatur pes eorum. Ego
occidam, & ego viuere faciam; percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu
mea possit eruere; levabo ad cœlum manum meam, si acuero vt fulgor gladium
meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & his
qui ode

I.cap.35. §. qui oderunt me, retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus
 §.ca.30. §.4 deuorabit carnes. Deus itaq; reddet vindictā imp̄is & peccatoribus, quales nos
 & j.co. §.13. sumus, quos vlciscetur secundum peccata nostra. Væ igitur nobis in quibus do-
 minus omnipotens se vindicabit.

Ecc. 12
 Judith. 16

XII § Christus dominus noster apud Birgittam creb̄o nos admonet, di-
 cens: Inimici mei sunt quasi bestiæ ferociissimæ, quæ nunquam faciari possunt, nec
 quiescere, ideo ego separabo eos ab amicis meis cum sera ferrea. Et infra: Inimi-
 cus meus habet in se tres dæmones, ideo in veritate mea iuro quid judicabo eum
 sicut meretricem ad ignem sulphureum, sicut proditorem & infidiatorem ad om-
 nium membrorum incisionem, & sicut domini sui contemptorem ad perpetu-
 am confusionem. Et infra: Ego video amicos meos à me cadere in viam ubi cha-
 os horrendum est, è quo impossibile est consurgere, quibus amicis loquor p eccl,
 qui habent intelligentiam scripturarum, loquor per flagella, præcaueo eos dē pe-
 riculo eorum, sed ipsi contra vadunt in inuium, non curantes de verbis meis. Et
 infra: Si peruersi cōuerterint se ad me, occurram eis in via, & alleuabo eorū onus,
 siq; autem, mittam ad eos animal velocius tigride, quod consumet eos, & sicut scri-
 ptum est: Fient dies eorum pauci, & filii eorum absq; patre, & eos vxores viduæ
 & j.ca.32. §.10 Hoc animal videtur esse tyrranus, de quo infra dicetur.

1.Birg. 6
 1.Birg. 15

j.ca.37. §.11.
 & j.ca.41. §.8

2.Bir. 19

4.Bir. 115
 Psal. 108

6.Birg. 8

j.ca.32. §.10 Rursus Birgittæ Christus mandat, inquiens: Loquere eis nunc fi-
 ducialiter excessus eorum, qui mihi nimis ex diuinitate peccati abominabiles
 sunt, nisi se emendauerint, tam velox & fauerus veniam eis, quid omnes inge-
 miscent & deficient, iudicabo eos gladio meo, qui omnia membra eorum à capi-
 te vsq; ad pedes consindet. Ostendi eis verba oris mei, sicut nulliquā factum fuit
 prius & spreuerunt, propterea non parcam eis, ne recipiam pro eis preces san-
 ctorum. Imò letabitur iustus cum viderit vindictam. Sequitur in Birgitta: Ve-
 niam eis ribaldis statim, non sicut amicus, sed sicut qui vltionem capiam ex eis.
 j.ca.33. §.2 Væ eis qui tempore pacis suæ noluerunt querere æternum bonum, ideo nunc
 j.ca.36. i pri. consurget eis paupertas, & captiuitas, pudor, humiliatio, & dolor. Et infra: Prin-
 ceps terræ & prælati ecclesiarum, ac omnes fratus mundi lib. antius aspiciunt de-
 lectamenta terrena q; passionem meam, & nisi mutauerint corda sua, & conuer-
 terint se ad me, condemnabuntur cum illis, qui partiti sunt vestimenta mea & su-
 per vestem meam miserunt sortem.

Psal. 57
 6.Bir. 64

7.Bir. 16

Iohā. 19
 & Psal. 21

7.Bir. 30

§.ca.17. §.10 XIII Iterum audite omnes inimici mei in mundo viventes, scilicet om-
 nes clerici, archiepiscopi, episcopi, cæteriq; inferioris gradus se religionis cuius-
 cunq; ordinis estis, audite reges & principes, ac iudices terræ, omnesq; seruien-
 tes, audite mulieres, reginæ, ac omnes dominae & ancillæ, aliaq; cuiuscunq; con-
 ditionis & gradus estis, magni & parui, qui habitatis orbem. Vos recessistis à me
 & dedistis fidem diabolo, vos reliquistis mandata mea, & sequimini diaboli vo-
 luntatem, & obedistis suggestionibus eius, non attenditis q; decepti estis, ideo
 portatis iugum & onus diaboli cum suauitate fallaci, & nescitis, nec ista sentitis,
 antequam dolor super onus interminabile appropinquet. Magna est enim vo-
 luptas carnis & insatiabilis cupiditas quasi saccus perforatus, quia nihil est quod
 satiare potest cupiditatem vestram, qui merces vestras mittitis in facculū pertu-
 sum. Videor vobis quasi vermis mortuus in hyeme, ideo facitis quæ cūq; vultis,
 & prosperamini. Ego aut̄ confurgā in æstate, & tūc vos filebitis, & nō effugietis
 manum meam. Redite igitur ad me, & excutite graue iugum diaboli à vobis & re-
 cordamini charitatis meæ. Similiter Apostolus inquit: Resipiscant à diaboli la-
 queis, à quo captivi tenentur ad eius voluntatem. Sequitur in Birgitta: Complē-
 buntur omnia verba quæ dicta sunt tibi Birgittæ. Inter ultima vero verba om-
 nium revelationum ponatur illa vniuersalis revelatio. Quod iudicium meū adim
 plebitur super omnes gentes quæ ad me cum humilitate non revertuntur. Et in-
 fra: Ego visitabo multos, & in pluribus terrarum partibus ostendi quibusdam, q;
 modo peccatum emendari, & misericordia obtineri debuit, priusq; in eisdē par-
 tibus feci iudicium & iustitiam, sed homines non curant.

Aggxi. 1.
 Psal. 21

2.Tim. 2
 7.Bir. 31

8.Bir. 56
 Psal. 118

§.ca.29. §.8
 & j.ca.32. §.12
 j.ca.36. §.2 i si.
 §.ca.17. §.25
 & j.ca.33. §.16

XV § Insuper virgo Maria apud Birgittam nos pie admonet, inquiens ad

L Christū;

DE EXCITATIONE CVRATORVM &c.

Christum: Verba tua, fili mi, multis tenebrosa videntur & incredibilia, qui non multoties audita, & idiotis ministrata sunt, nec signis declarata. Hæc verba præcedit petitio mea, & misericordia tua qua miseris omnibus. Ergo omnes qui audierint verba hæc, eleuent oculos, & videbunt in intelligentia vnde procerint verba. Inquirant si sonuerint misericordiam & humilitatem, attendant si solant præsentia, an futura, veritatem an falsitatem? Et si vera inuenient, fugiant ad latibulum, i.e. ad veram humilitatem cum charitate. Nam quando iustitia veniret, tunc præ timore separabitur anima à corpore, animam vero claudet in se ignis & ardebit interius & exterius, ardebit quidem, sed non consumetur. Propterea regina misericordiæ clamo ad habitatores mundi, eleuent oculos & videant misericordiam. Ego moneo & rogo quasi mater, confulo quasi domina, quū emerit iustitia, impossibile erit resistere, ergo credite firmiter & respicite, probate in conscientia veritatem, mutate voluntatem, & tunc qui ostendit verba charitatis, ostendit opera & signa charitatis.

3. Bir. 30 XVI § Rursus in Birgitta: Deus similis est fabro, qui quādoq; ignescit ferrum, quandoq; infrigidat, sic deus faber optimus, qui facit mundum ex nihilo, 1.c. 33. § 8
 Mat. 13. in fi ostendit suam charitatē Adæ & posteris eius. Christus autē est dictus filius fabri, 1.c. 33. § pri.
 Mar. 6. i pr. id est dei omnipotētis qui fabricauit totū mundū. Quinimō ipse Iesu Mariæ filius faber est, qui sua doctrina & sanguinis effusione ecclasiā fabricauit in salutē omniū nostrum. Sed (prout sequitur in Birgitta) homines refrigerūt intantū, φ deū quasi pro nībilo reputātes, enormia plurima cōmiserunt, propterea ostenta misericordia, & admonitione benigna præcedente, deus ostendit iustitiā per di-
 luuiū. Sic modo iustitia dei exigit, vt ingratitudine populi, & misericordia dei ma-
 nifestetur. Hinc Iohannes in lxx canonica prædixit nobis, vr in die dñi iudicantis 2.Iohā. 1.
 Esa. 54. Mat nō cōfundamur, Impleremus itaq; deū omnipotentē orantes: O q̄ bonus & sua 2.Iohā. 1.
 z. 1. Lu. 17. & non cōfundamur, 2. Iohā. 1. uis est dñe spū tuus in oībus, ideoq; hos qui aberrant, partim corripis, & de q-
 Sap. 12 bus peccant, admones, & alloqueris, vt relicta malitia credant in te. Tu igitur, q-
 Judith. 7 pius es, miserere nostri, & in tuo flagello vindicainiquitates nostras, & noli tra-
 Hiere. 9. dere confitentes te oīpulo, qui ignorat te. Huiusmodi lamentum vnuquisq; pa-
 stor doceat gregem suū, quia ascendit mors per senestras, & ingressa est domus 2. Iohā. 1.
 nostras, ad disperdendū nos. 2. Iohā. 1.
 & 1.c. 33. § 3

¶ De excitatione curatorum, vt publicent iam imminentes calamitates, atq; populo prædicent. Cap. XXXII.

- Q**Via autem ad propheticas, euangelicas, cæterasq; autenticas admo-
 nitiones non attendimus, ideo omnipotens deus verbo & exemplo 3.c. 3. § 8
 præcepit animarum curatoribus, vt suis concionibus populum exhorte-
 tur ad vita emendationem. V enit vtiq; Iesu prædicans baptis-
 Luc. 3 mum pœnitentiæ, prius quidem ccepit prædicare & dicere, pœnitentiam agite,
 Mat. 4 postea misit discipulos præcipiens, vt præ dicarent, inquiens. Quod dico vo-
 Matt. 10 bis in tenebris, dicite in lumine, & quod in aure auditis, prædicante super tecta. 3.ca. 15. § 39
 Acto. 10 Hinc Petrus ait: Iesu præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse 3.i. plo. § 2
 est constitutus à deo iudex. 3.ca. 37. § 4
- Luc. 24 I § Pœnitentiam itaq; in nomine Iesu prædicare oportet sacerdotes, qui
 2. Cor. 5 Christi legatione funguntur tanq; deo exhortante per illos, Quos saluator hodie
 mittit, non vt terram infidelium transmeent, sed magis vt fideles in moribus re- 1.eo. § 4. &
 Matt. 10 forment. Idipsum ostendit discipulis præcipiens: In viam gentiū ne aberitis, sed 1.c. 47. § 11.
 Matt. 15 potius ad oves quæ perierunt domus Israhel, Euntes autē prædicate, dicentes, quia 1.ca. 41. § 6
 Mat. 28. i fi. appropinquabit regnum cœlorū. Et infra: Docete omnes gentes, baptizantes
 eos, in nomine patris & filii & spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæ-
 cunq; mandaui vobis. Rectissimus ordo prædicandi a modernis animaq; curato-
 ribus diligenter obseruādus, vt quemadmodum olim Christiani in fide sunt edo-
 ēti, deinde fidei sacramentis imbuti, ita tandem in seruandis dei mandatis hoc tē 1.eo. § 2
 pore acerbius sunt instruendi.
- Matt. 22 II § Quippe pauci sunt Christiani, q; præcepta dei implent, p̄serti illud
 Marc. 12 maius: Diliges deū sup oīa, & proximū sicut te ipsum. Quocirca beata apud Bir-
 gittam

C A P I T U L U M   X X X I I .   F o ,   L X I I .

g.co. §.1. & gittam Maria vult, vt amici dei, sicut olim ad paganos, ita nunc vadant ad per- 6.Bir. 47. &
j.co. §.12 uersos Christianos, qui à colortio dei contemptibiliter discesserunt, ac difficultius extraua. 85
hodie ad dei charitate redeunt q̄ olim pagani, qui nondū gustauerant verbū dei.
Nā impossibile est Christianis obtainere beatitudinē absq̄ impletione præcepti
charitatis, que est finis totius præcepti, & sine qua nihil sumis. Ipfa autē charitas
vnā cum syncera fide modo pernit tang sacrificiū & libatio de domo dñi.
j.co. §.5. III. § Clamat igitur propheta: Accingite vos & plangite sacerdotes, vlu- 1.Cor. 13
§.ca.26. §.3. late ministri altaris, ingredimini, cubate in sacco ministri dei mei, qm̄ interit de 1.Tim.1.
§.ca.43. §.11 domo dei vestri sacrificiū & libatio, sanctificate ieuniu, vocate cōfū, cōgregate 1.Iohel.1.
§.eo. §.5. &c. 15. §.1. & senes, &cōs habitatores terræ in domū dei vñi, & clamate ad dñm: Ah ah ah diei,
§.eo. §.7 q̄a prope est dies dñi, & quasi vastitas à porté veniet. Hoc propheticō eloquio
§.c.20. §.11 percipit vt Christiane teip. grā congregent cōcilia, velut etiā iura canonica sta- 5.in pl. §.2
§.ca.19. §.16 tuunt, ad minus semel in anno, omni excusatiōe remora, celebrari cōcilia prout in Dif.18.p to,
g.in pl. §.7 cialia ad corrigendū & exhortandū populu Christianū in fide & moribus erra-
§.eo. §.15. &t. bunt. Ad Christianitatis, capitibus & grotatibus, vniuersalium & particularium cō-
§.eo. §.14. ciliior, cōgregations obmittuntur in rotus ecclesiarū pernicie, ac in animag. dā-
§.eo. §.1. nationē. Leuate igitur sacerdotū principes, manus vestras, qui à deo missi estis ad Iohel.1.
§.eo. §.1. & vocandū cōcetus, & ad congregandū concilium, anteq̄ veniam super vos ira.
§.eo. §.1. III. § Sacerdotes quoq̄ specialiter à deo missi sunt ad prædicandū verbū
dei, & ad corrīgendum, se reducendum peccatores. Quemadmodum olim dux Iudi.7
Gedeon iussus est prædicare populo, & cunctis audiētibus. Et Ionas Niniuitis, Ionæ.1.
quorum malitia coram deo alcederat. Ira deus misit Ezechielem in typo mo- Ezech.2
derni cleri ad populum Christianum, dicens: Mittō ego te ad filios Israel, ad gen-
tes apostatrices, quae recesserunt à me, patres eorū prævaricati sunt pactū meū
vsq; ad diem hanc, & filij durafacie & indomabili corde sunt. Ne timeas eos, ne-
q; sermones eorū metuas, quoniam increduli & subuersores sunt tecum, & cum
scorpionib; habitas, quia domus exasperans est. In libro scriptarū erant lamenta-
&j.co. §.14. tiones, carmen, & vñ.
V. § Hieremias deniq; missus est à deo, dicente: Ad omnia quæ mittam te, Hiere. 1.
ibis: & vniuersa quæ cunq; mandauero tibi, loqueris. Ego constitui te hodie
super gentes, & super regna, vt euellas & destruas & disperdas & dissipas & ad di-
fices & plantes. Et infra: Stain porta domus dñi, & prædica ibi verbū. Hac dicit Hiere. 7
dominus: Bonas facite vias vestras & studia vestra. Item vade & prædica, hac dicit Hiere. 19
dñs: Ecce ego inducam afflictionem super locum istū, eo q̄ dereliquerunt me. Hie. 50
Et infra: Annuntiate in gentibus, prædicate & nolite celare, dicite capta est Ba-
bylon, per quam figuratur ecclesia iam confusa.
VI. § Similiter dominus ad Esdrām: Vade (inquit) & nuntia populo meo 4.Esd.1.
facinora ipsorū, & filiis eorum iniquitates quas in me admiserunt, vt nuntient si-
lijs filiorum, quia peccata patrum ipsorum in illis creuerunt. Ipsi irritauerūt me, Mar.6
& consilia mea spreuerunt. Tu autem excute comam capitū tui, & proice om- Luc.9
nia mala super eos, quoniam non obedierunt legi mea. Populus autem est indi-
sciplinatus, vsque quo eos sustinebo, quibus tanta beneficia contulī: vbi sunt be-
neficia quæ præstisti vobis? Sic & alii prophetæ, deinde apostoli & reliqui disci- 2.Tim. 4
puli, suis successore sā deo missi sunt, vt instent opportune & importune arguat Apo.2
populos. Dicitur quoq; prædictori. Nihil horū timeas quæ passurus es, esto fi-
delis vsq; ad mortem, & dabo tibi coronam vita.
VII. § Iudas quondam Machabæus ordinavit viros, vt pugnarent adver- 1.mach.4
sus eos, qui erant in arce, donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes sine ma-
culā voluntatem habentes in lege dei, & mundauerint sancta, & destruxerunt al-
tare quod contaminatum erat & defiscuerunt altare nouum & defiscuerunt
sancta, &c. Hac omnia olim facta sunt in figura, & spirituali significatione mo-
dernotum sacerdotum, seu prædictorum, qui tenentur scripturas & propheti-
as publicare suis plebibus. Nam scriptura inquit: Ecce sermones prophetarū tibi 3.Reg.22
pastori prædicant, sit ergo sermo tuus similis eorum, & loquere ad populū il-
&j.co. §.6. lud quod dicit tibi dominus, vt pote per scripturas & revelationes.
j.co. §.16. L. 2 Qui

DE EXCITATIONE CVRATORVM &c.

Apo.8 VIII § Qui quidem curati in Apocalypsi significatur per septem angelos tuba canentes. Siquidem Christianos peruersos admonere, corrigerē; iustos vero confortare debent secūdum septē successiōes status ecclesiā. In primo enim statu Christus instituit apostolos contra Iudeos & reliquos ecclesiā aduersarios carnalitatē sequentes. Secundo martyres contra Romanos, aliosq; tyrannos & idolatras. Tertio doctores contra hæreticos & cæteros errorem in ecclesiā ducentes. Quarto Anachoritas cōtra hypocritas, & falsos Christianos. Quinto cū rato & alios prædicatores cōtra peccatores, aliosq; vitiosos Christianos. Sexto reformatores ecclæstici status vñq; ad Enoch & Heliam contra ecclesiā perseverantes, ceu Antichristi præcursors, qui iam comprimunt ecclæstiam vñq; ad ipsum Antichristū, qui eam tandem penitus supprimet. Demum in septimo statu, secundū Thelosphorū, instituētur præcursors dñi nostri Iesu Christi ad exterritū iudicium venturi, contra nonnullos, qui eidem septimo statui forsitan aduersabuntur. Illi omnes & singuli in suo statu tuba canere, id est verbū veritatis proferre debent. Quomodo deus destinat, astringitq; animaq; pastores, vt suis concionibus, orationibus, sudoribus, & laboribus pro populo intercedant, impetrantq; misericordiam & salutem mundo iam periclitanti, ponitur in revelationibus Catharinæ Senensis, vbi dñs exprimit, imò etiam promittit tēpore opportuno subuenire, atq; misericordiam impendere ecclesiā, nostris malis operibus modo inquinatē, eamq; decrevit reformare, vñnam non cum gladio seu crudelitate, sed cum sana doctrina, & bono exemplo clericorum. Qui si in vineadominis fructūm acceptabilem fecerint, & dei amore fideliter laborauerint, habebunt refrigerium inestimabile.

Ibidem

Ca.Se.12. & c.15. &.119 & c.122. cum similibus.

§.c.10. i pr.
§.ca.11. §.1.
§.ca.12. §.2
§.c.13. §.9
§.c.14. §.14
§.c.22. i pr.
J.c.42. §.10
J.c.70. §.2
§.ca.19. §.15
§.c.20. infi.
& §.c.16 p.
& J.c.46 §.8
§.ca.57. §.4
§.c.19. §.11.

1.Bir.56 IX § Vnde apud Catharinam dominus suis amicis promittit, dicens: Cū lumine vestræ patientiæ illuminabitis tenebras iniquorum hominum. Vos vero nullo modo timeatis eorum persequentes. Ego namq; pugnabo pro vobis, nec vñquā in aliquo deficiet indigentis vestris mea diuina prouidentia. Idem vltterius ad concionatores in Birgitta inquit: Litera mea, s. revelationis scripta est, laborent igitur amici mei, vt sapienter & discrete veniant verba mea ad inimicos meos. I. peccatores, si forte conuertantur & innoteſcat eis periculum & iudicium eorum, quo compungantur de factis suis. Alioquin iudicium dei erit ciuitatis. I. ecclesiæ, & sicut interrumptur murus, vbi non relinquitur lapis super lapidem sic ciuitati fiet. Et infra: O boni Christiani iuuate me, currite mecum ad oves quæ adhuc habent spiritū, & erigamus eas, atq; refoueamus. Ergo clamo ad amicos meos toto corde, vt non parcant labori pro me. Laborate viriliter, & ferti ouibus diligenter auxilium. Ego iuro in humanitate mea, quicunq; laborauerint, occurram eis in media via ad succurrentem. Et infra: Amici mei, quia iam tempus est vigilandi, non dormient, non attendent, nam merces glorioſa se quitur laborem eorum. Item: Vos amici mei qui estis in mundo, procedite securi & clamate, annuntiate eis voluntatem meam, & iuuate, vt possint complere, ego ero in corde & ore vestro, ego ero dux vester in vita, & conseruator in morte, nō derelinquā vos, procedite audacter, quia ex labore crescit gloria, s. dei. Ad

Mat.10 idem in euangelio: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, non enim vos **Luç.12** estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis, is docebit vos **Luc.21** in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Iterum: Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri.

4.Bir.22 X § Rursus in Birgitta dominus Iesus: Amici mei laborent viriliter, & celeriter, quia non erit istud, s. damnum imminens, in nouissimis diebus, sed in diebus istis & multorum iam viuentium, etiam hoc videbunt oculis, vt implatur quod scriptum est: Fiant vxores eorum viduae, & filii sine patribus, omneq; def

Pſal.18 derabile hominum auferetur, quia iustum est, vt domus purgetur. Postquā Christus affirmauit tantam exarationem hominū esse futuram, vt domus relinquantur sine habitatoribus, veruntamen (inquit) mittam amicos meos ad quos mihi placuerit, & præparabunt viam domino. Et infra: Amici mei laborent sollicite, g.Bir.18 vt iustitia obseruetur, honor dei augeatur, & impij puniatur. Vtrum autem vox iustitiae

§.c.31. §.9 &
§.c.33. §.4
§.c.28. §.10
& §.c.38. §.1
§.ca.31. §.12
& J.co. §.16
§.c.31. §.12
& J.co. §.11
§.c.37. §.2
§.co. §.8 &
§.co. §.11
§.c.3. §.5
§.ca.19. §.15
§.c.3. §.5 &
§.co. §.11.
§.c.37. §.2

§.ca.31. §.12
& §.c.39. §.6

§.c.52. §.21. iustitiae meæ veniet in diebus istorum an non licitum non est eis scire, sed ipsi
§.c.63. i pri. stent firmiter & clament viriliter, expectent patienter, & in operando nō atten-
§.ca.29. §.8 diantur. Vnde beata Mariæ inquit: Amici mei non debent attendi in seruitio
dei, sed laborare, ut malus fiat melior, & bonus perueniat ad perfectiora, nec est
cessandum quamvis pauci, vel nulli recipiunt verba dei. Et iterum: Omnis qui
I.eo. §.15 audit & scit veritatem, si tacuerit eam, reus est, nisi omnino condemnatur, nā pec-
cato repudia non erit immunis à corruptione.

4.Bir. 28

4.Bir. 65

§.eo. §.9 XI § Deinceps Christus specialiter incitat curatorem, dicens: Confor-
§.ca.26. §.3 tare & sta viriliter, sicut enim miles, qui in bello sperat auxilium domini sui, tadiu
§.eo. §.9 i si Pugnat, quamdiu aliquis liquor est in eo, sic tu sta firmiter & pugna, quia domi-
&c.48 i pr. nus deus tuus dabit tibi auxilium, cui nullus potest resistere. Et infra: Si vulnera
mea sapiunt tibi in animo, si flagellationem meam & dolorem alicuius reputatio-
nis habes, ostende operibus tuis quantum me diligis, & verba mea, quæ proprio
ore loquutus sum, in publicū venire facias. Et infra: Dic prædicatori ut quia mi-
sericordia mea iam venit, proferat iam in lucē. Nā licet verba mea scripta sunt,
§.c.31. §.11. tamen priusq; opere compleantur, annuntiari debent, atq; audacter prædicari,
non solum desiderantibus, sed etiam nolentibus. Ideo non habeat fastidium pro-
pter aduersitates mundi, neq; querat vita temporalis maiorem requiem, neque
exonerationem laboris alijs profici, neq; dicat, quid ad me, quomodo ille vel il-
li viuunt, quare velim offendere vel obiurgare eos, à quibus amari & honorari
possim, qui nō offendunt me, neq; meos: dummodo ego bonus sim, quid iudicem
alios: utr amicitia hominū, laudari ac amari querā. Multis neq; nūc videtur
dulcius esse, stare ad molā cupiditatis cū Samsone, quām diligere deum & eccl-
esiā & proximū, secundū laudabilē dispositionē curæ pastoralis.

Iudi. 16

§.c.31. §.14 & XII § Heu tempestate ista nullus concionatorum prædicat Iesum, sed eo
neglecto atq; exploso, omnes fere curati in sublimitate sermonis, aut sapientæ
§.c.33. in pr. mundanæ nütuntur verbum dei in eum declinare modum quo auditoribus place-
§.c.18. §.13 & ant, plus opulentiam terrenorum, & vota errantium laicorum sequentes, q; vitia
§.c.35. §.10 ouium sibi commissas reprehendentes, vt in eis imploranteur lamentabilis
§.eo. §.2. & sententia prophetæ dicentis: Omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse
§.eo. §.13 non potuit, non fuerunt in auxiliū & in aliquam vtilitatem, sed in confusione &
§.ca.28. §.6 in opprobriū. Populus enim sunt filii mendaces, nolentes audire legem dei, qui di-
J.c.35. §.1. cunt prædicantibus, loquimini nobis placentia, videte nobis errores, &c. Hoc
nunc mercenarij pastores placido sequitur more, qui non solū salubres correpti-
ones silent, quinetiā suas conciōnes breui hora concludere festinant, in apimarū
suffragijs, alijsve publicis denūtiationibus in ambone occupati, & quasi pro mer-
§.ca.15. §.39 cede conducti, verbum dei negligunt, & ad questū pecuniarū suos conatus di-
§.ca.19. §.5 rigunt. De quibus salvator inquit: Væ vobis legisperitis, qui tulistis clauē sciētiae
ipsi non introiſtis, & eos qui introibant, prohibuſtis.

Esaix. 30

§.c.31. §.15. XIII § Sequitur in Esaia: Ipsius populi contrito subito, dum non spera-
& J.c.35. §.6 tur, veniet & communietur, sicut conteritur lagena figuli contritione perualida
O celebres concionatores, corde percipite diuinam sententiam istam. Sapientia Pro. 1.2.
foris prædicat, in plateis dat vocem suam, in capite turbarum clamitat, & in fo-
ribus portarum vrbium profert verba sua, dicens: Audite quoniam de rebus ma-
gnis loquutura sum, aperientur labia mea, ut recta prædicent, & derestabuntur
& J.eo. §.15. impium, iusti sunt omnes sermones mei.

Luc. 11.

XIV § Intrepide igitur atq; sincere animarum curator non erubescat
in humilitate & sapientia prædicare puram veritatem, cui dominus Iesus iniun-
git, inquiens: Officium tuum est prædicare, nec decet, nec expedit tibi vt fileas,
§.eo. §.5 & quia circate sunt inimici mei pessimi, & in medio eorum ambulas. Identidem do
§.eo. §.4. & cet nos Apostolus, vt simus sine reprehensione in medio nationis prauæ & per-
uersæ, verbum vitæ continentes. Hinc in Birgitta Christus cuidam archiepisco-
popræcepit, dicens: Operare sapienter, labora viriliter & feruenter, præcipio ti
bi, verte aratrum in terram tibi cōmissam, extirpa radices & spinas, edifica tibi ec-
clesias de bonis ecclesiæ tua, hanc partem terræ assigno in manus tuas, hāc quæ-

Bir. extr. 51.

et c.76. & 77

L 3 ro 3

DE EXCITATIONE CVRATORVM &c.

- ro à te. Et infra: Dic magistro tuo, vt nō desistat clamare & exaltare vocem suā, § c.31.§.15 et quia venio cito, felices qui ad humilitatem fugiunt. Arabo enim terram istam in' J.ca.54.§.1. iudicio & tribulatione, donec inhabitantes ad discant petere misericordiam dei. §.ca.24.§.8 Hinc spiritus dñi ad annuntiandum diem vltionis misit Esaiam, qui clamat: Sur- & § c.41.§.8 gite principes, arripite clypeum, hæc em̄ dixit mihi dominus; Vade & pone spe §.c.25.1 pr. culatorem, & quocunq; viderit annuntiet.
- Esa. 61. §.eo.§.15.in
Esa. 21
- Ezech. 3 XV § Audiant igitur curatores quid eis dñs dicat sub metaphora specula prin.
toris ad Ezechiem: Speculatorēm dedi te domui Israel, & audies de ore meo §eo.§.14.iſi verbum, & annuntiabis eis ex me. Si impio nō annuntiaueris, vt auertatur à via §.eo.§.10 & §.eo.§.13 sua impia, sed in iniquitate sua morietur, sanguinem eius de manu tua requiram. §.eo.§.13 Si autem impio annuntiaueris, & ille non fuerit conuersus, ipse quidem in impie §.eo.§.18 §.eo.§.17 De offi. ord. rit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non custodierit
c. irrefraga- §.eo.§.16
bili. sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et speculatorēm dedi te, §.c.31.in.pr.
audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Nolo mortem pec- & §.c.33.§.10
catoris, sed vt conuertatur impius à via sua & viuat. Et audiunt sermones tuos, &
Ezech. 33 non faciunt eos, quia in canticum óris sui conuertunt illos. Auaritiam sequit cor §.ca.28.§.2
eorum, & audiunt verba tua, & non faciunt ea. Et quum venerit quod prædictū §.c.17.§.24
est (ecce em̄ veniet) tunc scient quia propheta fuerit inter eos. & §.c.58.§.4
XVI § Nota secundum Isidorum quando legimus verbum dei olim ad infi. §.c.31.§
C. de heret. prophetas, vel in euangelio expressum, tunc deus nobiscū fatur, quia lex semper 1. & §.eo.§.7
I. Arriani. loquitur. Ergo supradictas prophetias & reuelationes legendō, à Christo audi- & §.c.58.§.3
mus, ex cuius nūc mandato testemur huiuscemodi verba populo nuntiare, cuius §.ca.4.§.12
speculatorēs nos sacerdotes sumus. Alioquin deus de manibus nostris requiret & §.c.34.§.10
sanguinem animar̄ ex nostra negligentiā demortuarum. Porro ex præambulis §.eo.§.15
scriptis, & signis, ac ex iuratorijs cautionibus apparet iram dei & propinquante & §.eo.§.9.&
calamitatē indies nobis instare, ob nostra scilicet peccata. §.c.35.§.2
2. para. 20 XVII § Propheticis igitur minis & signis iam prænotificatis merito ter- §.c.31.§.11 &
riti, & sacra scriptura satis edocti, totos nos conferre debemus ad inuocandum §.c.37.in.pr.
& rogandum dominum deum nostrum, atq; prædicare ieunium in vniuersa ec- §.eo.§.3.&
clesia, vt populus Christianus de vrbibus suis congregatus nobiscū veniat §.c.49.§.22
ad obsecrandum deum. Speculatorēs nanq; præfertim curati, tenentur popu- & §.eo.§.5.&
lum de futuris periculis admonere, & ad fructuosam penitentiam inuitare: Qui §.c.15.§.44
enim viderit fratrem suum erratē, & mortalibus criminibus oppressum, & nō & §.eo.§.15
ministrauerit ei verbum doctrinæ, ille homicida est, & sine charitate, quia in mor- §.c.15.§.44
tis periculum seducit populum iniçium.
- Heb. 5 XVIII § Heus tu, qui deberēt magistri esse propter tempus periculosum, §.ca.23.§.4
viceuersa indigent ipsi vt doceantur quæ sint elementa exordij sermonum dei &
facti sunt à deo imbecilles vt ipsis lacte opus sit, non solido cibo qui est perfecto-
rum. Aduersus quos inutiles, negligentesq; curatores inuehitur hoc sacrum res- §.ca.31.§.10
ponsum, prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem & §.c.4.§.11
Threñ. 2 ponit, & cōpleuit sermonem suum quem præceperat à diebus antiquis, destruxit &
Ezech. 3 non pepercit & letificauit super te inimicum. Si autem domus Israel nolunt au- & §.c.34.§.4
dire te, ait dominus, quia nolunt audire me. Omnis quippe domus Israel atrita & §.ca.15.§.23
fronte est & duro corde, tunc curator officio prædicandi functus excusat. Imò & §.c.33.§.11
talibus verbi dei contemptoribus secreta diuina ulterius non sunt manifestanda, & §.eo.§.15.&
Mat. 7.1.pr. tametsi apparent mala ipsis futura. Inquit enim dominus: Nolite sanctum dare §.c.34.in.pr.
2. Bir. 6 canibus, neq; mittatis margaritas ante porcos. Similiter in Birgitta ait: Misericordia eis & §.c.33.§.11
scilicet Christianis prædicatores, ostendi signa, & multiplicauit eis gratiam, sed
omniaspernentes peccata peccatis addiderunt, ideo complebo verba mea con-
tra eosdem contemptores.

¶ De contemptu præceptorū & reuelationum dei. Cap. XXXIII.
Corda

Corda filiorum hominum impleta sunt malitia & contemptus in vita sua,
 & post haec ad inferos deducuntur. Nam & si Sapientia Christus in statu pauper
 & i.c.70.in tatus, per suam sapientiam liberavit urbem, id est, ecclesiastica, multisque mediis nos do-
 princi-
 cuit a malis cauere: tamen nullus deinceps recordatus est eius; sed sapientia
 &c.14. §.5. &c.32. §.12. pauperis contempta est, & verba eius non sunt auditae. Quoniam Christiana gens visus Ezech. 5
 &c.54. §.6. adeo contemnit iudicia & pracepta dei, ut plus impia sit, quam paganorum gentes. Siqui Proverb. 18.
 i.eo. §.11. & dem impius, quum in profundum venerit peccatorum, contemnit deum, sed sequitur
 &c.3. §.5. illum ignominia & opprobrium.
 infine.

I   §   Et quāuis deus det peccatori tempus & locū pœnitētis, tamē tali ḡra Iob. 24
 &c.28. infi. ille abutit in superbia, pœnitētiā neglit, & peccare non cessat. Quēadmodum Ecclesiastes 48.
 &c.27. §.6. quādo Heliſcus propheta in vita sua faceret monstra, & in morte mirabilia opera
 &c.27. §.2. retur: in his omnibus non pœnituit populus, nec recessit a peccatis suis, vñq; dū abie
 &c.31. §.2. cti sunt & dispersi. Rex quoq; Israhel odiuit Michæam, propterea quod non propheta 3. Regum. 22.
 &c.65. §.6. uit sibi bonum, sed malum. Eodem modo iam odimus disciplinas, & correctiones
 &c.32. §.12. prædicantium & corripiuentium nos. Qui autem dura ceruice corripientem con- Proverb. 29
 temnit, illi repentinus superueniet interitus. De presentibus dei contemptoribus
 &c.22. §.7. videtur Apostolorum princeps dicere. Venient in nouissimis diebus, vt pote no- 2. Pet. 3.
 stro iam tempore, illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, & dicen-
 &c.58. §.9. tes: Vbi est promissio, aut aduentus domini, ex quo enim patres dormierunt, omnia
 &c.58. §.9. sic perseverauerant ab initio creaturæ.

II   §   Sed q̄ periculorum est & graue, praæcepta reuelationes quod dei à nobis
 &c.27. §.11. illudi, vel negligi, atq; contemni, in Ozea deus ostendit, dicens: Vasta buntur quia Ozee. 7
 præuaricati sunt in me: ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Si-
 militer per Sapientem inquit dominus: Ostendit vobis verba mea: quia vocavi & Proverb. 1
 &c.31. §.13. renuiſtis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, despexitis omne confi-
 &c.50. §.4. lium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu vestro ride-
 &c.50. §.11. bo, & subsannabo quum vobis id, quod timebatis, aduenerit: cum irruerit repenti-
 na calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribu-
 &c.35. §.13. latio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non
 inuenient me, eò quod exosam habuerint disciplinam, & timorem domini non susce-
 perint, nec acquerent consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ.
 Comedent igitur fructus viae suæ, suisq; consiliis saturabuntur: auersio paruolo-
 rum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet eos. Nam secundū Augustinū,

&c.53. §.3. Nihil est infelicius felicitate peccantium. 23. q.1. patus
 Gene. 7. ~

III   §   Diluvium itaq; vniuersale perdidit homines, qui contemperūt reue-
 &c.30. §.10. lationem Noe, qui per centū retro annos prædictauit diluvium future, in quaūtū homi-
 &c.58. §.3. nes à criminibus non desisterēt, & ob id arcam construxit. Illi autē stultū eum & sti-
 in prin. mātes non credebāt, imō magis irridebāt reuelationis verba, edētes, bibētes, vxo Lucæ. 17
 &c.22. §.4. res ducentes, quae dabānt ad nuptias vñq; in diē qua Noe intrauit in arcam. Incre-
 &c.50. §.5. dulii nāq; fuerunt, qui expectabāt dei patiētiā in diebus Noe cū fabricare arca, 1. Petri. 3.
 &c.58. §.3. in q̄ pauci, id ē, octo animæ saluæ factæ sunt per aquā. Similiter factū est in diebus
 Loth, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabāt: qua Gene. 19.
 die autē exiit Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de celo, & omnes perdidit. Lucæ. 17
 Atq; ipse Loth suis generis viuis est quasi ludēs loqui, quando eis dixit: Surgite &
 egredimini de loco isto, quia delebit dñs ciuitatē hāc, & ita ipsi p̄dicta contemnē-
 tes vna cum ceteris perierūt. Ergo secundū hoc nobis erit, qua die filius hominis re-
 uelabit, vt pote quando Christus secundū supra & infrascriptas reuelationes cū pla-
 &c.62. §.13. gis aduersum nos seuerius procedet. Nam sicut olim tempore Noe & Loth, sic ho-
 die homines non aduertunt, imō potius negant, aliquam nobis aduersum faltem
 propinquam cuentur amētē calamitatem, quoniam non credunt, sed contemnunt
 reuelationes Birgittæ, ac prenósticationes Methodij, aliave iudicia nobis nūc im
 minentia, quin ni, nos serē omnes carnem sequentes, spiritum postergantes, pec-
 &c.35. §.9. cata augemus, non derelinquemus.

III   §   Ecce futuros malos contemptores, nec non diuinorum p̄ceptorum il Esa. 66
 hisores sumus, quos altissimus p̄ Prophetā increpat, dicens: Eligam illūsōes eorum,
 & quæ

DE CONTEMPTV PRAECEPTORVM

- Matth.7** & quæ timebant adducam eis, quia vocau, & non erat qui responderet, loquutus sum, & non audierunt, feceruntq; malum in oculis meis, & quæ nolui, elegerunt. §. eod. §. 2. & J. eo. §. 7.
- Matth.10** Enim uero non aduertimus sñiam Saluatoris, dicentes. Omnis qui audit verba mea hæc, & nō facit ea, similis erit viro stulto, qui æ disficiuit domū suam sup harenam & descēdit pluia, & venerūt flumina, & flauerūt venti, & irruerūt in domū illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. Et infra: Et quicq; non audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris, amen dico vobis, tolerabilius erit terra Sodomæ & Gomorræ oꝝ in die iudicij, q̄ illi ciuitati, id est, ecclesiæ pueræ. Quia isti dūtaxat naturæ spreuerūt: nos autem ciues ecclesiæ militatis verba Christi, eiusq; Aploꝝ & prophetarꝝ auisamēta cōtemnimus. Istud euangelicū præceptū executi sunt Paulus & Barnabas electi à Iudeis, qui excusso in eos pedum puluere, venerunt Iconium. 9.8. J. c. 34.
- Acto.15.** ¶ Proh pudor Christi est dedecus, eius p̄cepta & verba, quæ ip̄e in sua humilitate personaliter locutus est, tam cōtemptibiliter negligi, & quasi pro nihilo reputati. Omnia quidem verba dei, tum p̄ seipm, tum p̄ suos discipulos & prophetas prolata, sunt tanq; vnū verbū eiusdēq; effectus, hoc est, cōuertere p̄cōr ad me, vadis em periculoſe, q̄a infidiae sunt in via, & pro tenebris excēcati cordis tuū. §. c. 27. §. 13.
- 2.Birg.19. &** Proh pudor Christi est dedecus, eius p̄cepta & verba, quæ ip̄e in sua humilitate personaliter locutus est, tam cōtemptibiliter negligi, & quasi pro nihilo reputati. Omnia quidem verba dei, tum p̄ seipm, tum p̄ suos discipulos & prophetas prolata, sunt tanq; vnū verbū eiusdēq; effectus, hoc est, cōuertere p̄cōr ad me, vadis em periculoſe, q̄a infidiae sunt in via, & pro tenebris excēcati cordis tuū. §. 9. & J. c. 2.
- 4.Birg. 48.** Proh pudor Christi est dedecus, eius p̄cepta & verba, quæ ip̄e in sua humilitate personaliter locutus est, tam cōtemptibiliter negligi, & quasi pro nihilo reputati. Omnia quidem verba dei, tum p̄ seipm, tum p̄ suos discipulos & prophetas prolata, sunt tanq; vnū verbū eiusdēq; effectus, hoc est, cōuertere p̄cōr ad me, vadis em periculoſe, q̄a infidiae sunt in via, & pro tenebris excēcati cordis tuū. §. 8. §. 2.
- Esa.22** à te, quales suunt, abscondunt: hoc Christi verbū contemnit, hæc eius misericordia negligit. Ait quoq; Esaias: Et vocabit dñs deus exercitū in die illa ad fletū & planū, id ē, ad p̄cōriam. Sed ecce gaudiū & lātitia, occidere vitulos, iugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinū contēptibiliter. s. dicentes, comedamus & bibamus, cras em moriemur. Postea subiungit Prophetæ: Si, id est, nō dimittet hēc ini quitas vobis, donec moriamini, dicit dominus. J. c. 34. §. 4.
- Dani.5** VI § Ob similem contemptum evenit Balthasar regi Babylonis, qui audiens contra se venientem exercitū Darij & Cyri, credere vel quicq; prouidere noluit: quinimo obessa ciuitate Babylonía, fecit grande cōuiuiū optimatibus suis in dei cōtemptū, bibens ex vasis templi, quæ asportauerat de Hierusalem pater suus Nabuchodonosor, & sic vacans epulis, vidit in pariete manū scribentē. Numeravit deus regnū tuū, & complevit illud: appensus es in statera, & inuenitus es minus habens, diuīsum est regnum tuū, & datum est Mœdis & Persis. Cui ramē plane non creditit, sed in sui sensus pertinacia obdurauit, ideo eadem nocte Babylonica p̄ta est, Balthasarq; iugulatus. §. c. 28. §. 4.
- 4.Bir.116** VII § Insuper Christus in Birgitta conquerit nemine curare ecclesiæ insituta & se diligi à nemine pro sui redemptōe quasi homines nolint diuinam consolationem eis oblatam. Admonet ergo nos dicēs: Qui in contēptu mei perfitebit, visitabo sup eos iustitiam meam, ita vt audiētes contremiscēt, & qui experient dicent: Væ væ quod vñquam dñm maiestatis ad iram prouocauimus. Auscultat nunc quid vñterius in Birgitta reuelatū reperiſ de maliuolo dei contemptore, qui dicere solet: Deus iuber credere quæ non video, promittit quæ nescio, iubet sperare incerta, & abstinere à delectatōibus quas desidero ac video. Diabolus promittit mihi mudi honores quos video, delectationē quam appeto, auditum delectabilem. Certe mihi melius est sequi eum, & habere quæ video: vti his, quæ mihi certa sunt, q̄ sperare in incerta. Diabolus docet procedere cum omni superbia, nullum pati se esse superiorē, nulli curuare ceruicē suam, effundere sanguinē proximi, propter acquisitionem temporalium, subire mortē propter honorē, à nulla abstinenția voluptate. Ideo veniunt tria væ tali animæ, quæ inquiet: Væ, quia nata sum: væ, q̄ tam longa fuit vita mea super terram, & væ quia vñctura sum in morte perpetua. §. c. 24. §. 4. & J. eo. §. 9. & J. eo. §. 8.
- Dic vt. J. ca. 55. §. 5. & §. 23. §. 14.** Ecce quantam miseriam miseri habebunt pro contemptu dei, & pro transitoria felicitate. In præsentibus enim ac vñsis bonis delectati non aspiramus ad futura bona, nec æterna mala timemus. §. c. 22. §. 1 et J. c. 43. §. 10. & J. c. 26. §. 3.
- 3.Bir.31** VIII § Quocirca Christus ait: Contemnūt ad me reuerti p̄ monitiones & flagella: dedignant ad me respicere, & charitatē meam p̄pendere: ideo quasi iudex, patiētiam habēs in iustitia, in patiētia mīam, & in misericordia sapientiam: exurgam tēpore suo contra eos iuxta demerita eorum: nam illum, qui me contemnit, iudicat iustitia. Item alibi ait Christus: Quibus non placent verba mea, quasi
- 6.Bir.19** §. eo. §. 7 & J. c. 34. i pri.
- 1.Bir.52** §. ca. 35. §. 12. & J. c. 57. §. 5.

- §.ca.26. §.8 quasi animam habent in ore, quæ degustata statim abiciunt ab ore, & conculcāt: sic
 & j.c.36. §.7 verba mea ab aliquibus despiciunt, qd dulcedo spūliū nō sapit eis. Et infra: Isti con
 j.eo. §.11 temptores sapiam meā nō attendūt, opa despiciūt, promissiōne & diuitias meas
 §.c.18. §.9 habēt p. nihilo: ideo faciā eis sicut sapientia figulus, qd materiā, quā prius de luto fecit
 §.c.31. §.16 quū nō perspexerit eam honestā & aptā, deprimit eā ad terrā & cōminuit, sic ego
 Christianis faciā, qui cū mei esse deberent, quia eos ad imaginem meā formauī, &
 §.ca.25. §.5. & j.c.39. §.1 per sanguinem meū redemi: sed deformati sunt cōtemptibiliter bestijs similes, pro
 pteaticut terra conculcabunt, & in infernum deprendentur.
- §.eo. §.1 IX §. Et infra: Peruersi cogitāt apud se sic: Signa dei & iudicia nūc nō sunt
 §.c.17. §.24 aperta, vt prius. q.d. Signa nostra nō vidimus, ideo nō possumus loqui quæ volu
 & j.c.38. §.7 mus, qd misericors est, & nō attēdit, faciamus quæ nobis placēt, qd faciliter indul
 §.c.15. §.41 get. Hac nō est spes in diuinā misericordiā, sed stulta præsumptio puerorum, qd
 & §.eo. §.7 brachio diuīnū misericordiū offendūt deū, p. enīam negligēdo. Sequit in Birgitta:
 & j.c.34. §.1 Ipsi iudicium meum reputāt ludibriū, & iustitiā meā vanitatē, ideo in miseria inge
 j.c.34. §.6 miscēt, quæ incipiet eis in præsenti, & in perpetuū durabit. Et infra: Egoreputor
 §.c.31. §.7. quasi vermis, quæ transleūtes cōtemnūt, calcāt, in eumq; expuunt: sic Chīiani con
 & j.eo. i. fi. temnūt me, qd meā passionē reputāt pro vanitate. Itē calcāt me, qd plus venerant
 §.c.31. §.14 hoīem qd me, pcepta mea subaudiēdo, & expūt in me, sacrā mea paruipendēdo,
 & §.eo. §.5 aut scādalose tractādo. Præterea iudicia ecclesiā, vt sunt excōicationes, aliaeq; cē
 & j.eo. §.10 surē ecclesiasticā vilipēdūt. Hinc ait Chīrus: Gladius ecclesiā meā abiectus est,
 1.Bir. 56 & pro eo assūptus est saccus pecunia: ideo sentiūt iustitiā meā. Et infra Chīiani
 vertūt ad me dorsum, & ego ad eos vertā occiput, qd ex ore eog nihil est nisi cu
 §.eo. i. pri. piditas, veniā eis quasi gigas, qui habet tria, videlicet terribilitatēm, fortitudinem,
 & asperitatem, quod vē sentient in præsenti, & vē fine fine.
- X §. Demū sancta Maria de cōtemptoribus loquīt hēc verba: Magna res
 §.eo. §.9. & est qd dñs omniū, & rex gloriā cōtemnūt, ipse quasi peregrinus est in terra, vadens
 j.c.36. §.2 de loco in locum, & quasi viator pulsans ostia multoq; vt suscipiat. Quē pauci so
 §.c.32. §.15. ni Christiani suscipiūt, multi autē eum non admittūt, quasi sui eum nō receperunt,
 & j.c.37. §.8 vt sunt peruersi Christiani, ludzi, Pagani, & ceteri, afferente iudicia Christi esse
 & j.c.67. §.6 iniusta, promissa eius falsa, & mādata eius intolerabilia. Rursus dei genitrix adfili
 um. Homo deridet iustitiam tuā, & ridet ore ad cupiditatēm suam, affectat & re
 spicit gaudenter mundum, & misericordiam tuam non attendit, illud quod modi
 cum est, querit: quod autem maximū est, proīcit: honor tuus ab omniūbus est negle
 ctus, & opera tua mortua sunt ante eos.
- XI §. Dei ergo contemptores iudicabuntur iuxta sententiam saluatoris,
 §.eo. §.8. & dicētis: Qui spernit me, & nō accipit verba mea, habet qui iudicet eum, sc̄mo que
 §.c.12. §.13. locutus sum, ille iudicabit eū. Similiter scriptū est oīm de Iudeis, qui subsannabāt
 j.c.34. §.2 nuntios dei, & paruipendebāt sermones eius, illudebāt qd prophetis, donec ascē
 deret furor domini in populū eius, & esset nulla curatio. Nam abominatio est do
 mini omnis illusor, & ipse deludet illusores. Quamobrem Paulus commonet cōtem
 ptore, dicēs: Videte ne superueniat vobis quod dictum est in prophetis: Videte
 §.eo. in pri. contempnōres: sacra nāq; scripture decernit rebellē aduersus dñm peritura de
 populo suo; verbū erū dñi contempnit, & præceptū illius fecit irritum, idcirco de
 lebitur, & portabit iniquitatem suam. Senior deniq; Thobias ad dñm ait: Maledi
 cti erunt qui contempserūt te, & condemnati erūt omnes qui blasphemauerunt te.
 Hanc igit̄ terribilem s̄niam in contempnōres prophetiāq; decretā sedulo cōue
 amus, ac verae scripturas non spernemus, neq; verisimiles reuelationes post tergū
 i.c.34. §.7 abiciamus, alioquin contempnūt indurati, & reuelationibus increduli acerbāt in
 nos sustinebimus à deo sententiam.
- ¶ De incredulitate & obduratione hominum.**
- Ca. XXXIII.**
- Vando Esaias præuidebat nostrum contempnō & incredulitatem,
 dixit: Visio dura nuntiata est mihi, qui incredulus est, infideliter agit.
 Deus quoq; per aliū Prophetā ad incredulos inquit: Audi popule stul
 te, qui nō habes cor, qd habētes oculos nō videtis: sed populo huic fa
 ctum est cor incredulū & exasperāt. Et infra: Locutus sum ad vos, & nō audistis,
 & j.eo. §.3 vocauī

VXI DE INCREDVLTATE HOMINVM.

vocauit vos, & nō respōdistis, ecce furor meus & indignatio conflatur super locum istū, super viros & super iumenta, & super lignū regionis, & super fruges terræ, &c. & J. eo. §. 6. misi ad vos omnes seruos meos prophetas per diem, colurgens diluculo, & mittes, in fine & non audierunt me, nec inclinauerūt aurem suā: sed indurauerunt cervicem suam. Sic non crediderunt reges terre, & vniuersi habitatores orbis, q̄ ingredetur hostis, & inimicus per portas.

Thresh. 4 Amos. 9. I § In gladio igit morient omnes p̄fōres populi dei, qui dicit. Non ap̄ Psal. 94 propinquabit, & nō veniet sup nos malum. Quādmodū evenit incredulis, q̄ pro- Hebræ. 3 fecti sunt ab Aegypto per Moysen, quibus deus iuravit nō introire in requie ipsi. Nume. 14 us, q̄a ipsi obdurauerūt corda sua, & nō audierūt vocē dñi. Nā olim Iudæi nō cre- Psal. 91, 105. diderūt deo in omnibus signis, quā fecerat corā eis: ob id David cecinit. Quoniam magnificata sunt opa tua dñe, vir insipiens nō cognoscit, stultus nō intelliget hæc. Patres nostri in Aegypto nō intellexerūt mirabilia tua, obliti sunt deū, qui salua- uit eos, q̄i fecit magnalia in Aegypto, mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro. Nō crediderūt verbo eius, nō exaudierūt vocem dñi. Et irritauerūt eum in adiunctionibus suis, & multiplicata est in eis ruina.

II § Deus equidē ante plagas infligēdas plerūq; misit p̄ angelū suū reuo- 3. Esdræ. 1 care Iudeos ab immūdicis suis, propter qđ parceret illis, & tabernaculo suo. Ipsi vero subsannabāt in angelis suis, & q̄ die locutus est dñs, erāt illudentes prophetis eius. Qui vsq; ad iracundia cōcitatū est super gentē suā, & p̄cepit ascenderē re- gēs Chaldae or, ut pote malignos sp̄s: hi occiderūt iuuenes eorū in gladio in cir- cuitu templi, & nō pepercerūt iuueni & semi, & virginī, & adolescenti, sed omnes tra- diti sunt in manus ipsorum, & omnia sacra vasa dñi. Omnipotens profecto deus elemē- In le. 5. Se- ter mortales in primis per bonū spiritū admonet quo sp̄reto, permitit eos affligi- bast. à maligno. Nam legiſ quum Romæ, & Papiaꝝ ingens pestis grassaret, tunc visibili- ter bonus angelus apparuit multis, malo angelo subsequenti, & venabulum ferenti præcipiens, vt percuteret, ac cædem faceret.

III § Partimodo cor incredulū factū est moderno populo Chrissiano. Hierœ. 5 Domus em̄ ecclesia ſticta exasperāt̄ est, qm̄ eius inhabitatores, ſcilicet Christiani, iā Ezech. 2 sunt increduli & subversores, omnes pene incidimus in incredulitatis exemplū pa- Hebræ. 4 riter & vitii. Sed v̄a dissolutis corde, qui nō credūt deo, ideo nō protegent ab eo. Ecc. 2 Siquidē incredulus erit pars in ardēti stagnō & ternā damnatioſ. Omnis nāq; inere Apo. 21 dulus in ſua incredulitate moriet. Quoniam ipſi increduli: ad credēdum ſcilicet ſalu- 4. Eſd. 15 bria, induci nequeūt, donec cū ſuo danno prophetæ impleant, tunc deinū dicet: Sapiæ. 5 Errauimus à via veritatis, & ſol intelligētia nō eſt ortus nobis, nos infenſati vīta Cat. Se. c. 63 & reuelatōes prophetar̄. Infanīa & ſtimabamus, ecce nūc intelligimus, quod com- Tho. 12. q. putati ſunt inter iuſtos. Sed quod ſol intelligētia nō oriāt, nō ſol, ſed homo eſt in 79. art. 30 cauſa qui ſua peruerſitare claudit fenestrā boni defideri, & ianuam ſpiritus fan- Iohā. 14. eli, per quam gratia intelligētia introiret. Hinc dicitur, mundus non potest acci- 8. Bir. 48 pere ſpiritu ſanctū quia non videt eum, nec ſcīt eum.

IV § Proinde quod pauci recipiunt & credant verba cœleſtia diuinitus reuelata, hoc ſimiliter fit culpa hominū, qui nolūt dimittere frigus mētis ſuę. Nā etiam verba euāgelica non ſunt completa cum primis regib⁹ illius temporis, ſed adhuc veniēt tempora quibus complebūtur. Quādo enim deus acceperit tempus, tunc iuſtitias iudicabit. Mora itaq; complendi cauſat incredulitatem, & cordis du- Mar. 16 ritia, quā Ch̄rus dñs exprobrauit in diſcipulis, q̄ nō crediderūt his q̄ viderūt eū re- Iohā. 20. ſurrexiſſe, & Thomæ p̄cepit, ne eſſet incredulus. Idem insuper ſaluator de in- credulo & malo seruo hanc inducit parabolam. Si dixerit malus seruus ille in cor- Mat. 24. de ſuo, moram faciet dominus meus venire, & cœperit conſeruos ſuos percutere: manducet autem & bibat cum ebriosiſ, venier dominus seruſ illius in die qua non ſperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemq; eius ponet cum hypocritis, illiſ erit fletus & ſtridor dentium.

5. ca. 13. §. 8. & 5. c. 33. §. 9. 9. & J. eo. dē 5. §. 5.

V § Haec iamdicta Christi prenōſticatione videtur modo impletum iiri, ex quo em̄ deus morā hactenus fecit debita ſupplicia infligēdi nobis Christianis velu ti malis ſeruis; ideo vnuſ Christianus aliū Christianū cœpit percutere, q̄a in iurioſi q̄tidie Ch̄ria

§.c.31.§.8 & Christiani mutua inter se bella gerunt. Hinc euidentis insurgit signum atq; præsum
 §.c.46. in fi. ptio, Christum dñm nostrū iusta contra nos plaga non longe abfuturum: sed eius
 §.c.26.§.6. particulare iudiciū in peruersam Christianitatem esse propinquum, partemq; no
 §.c.4.§.10. stram ponet cū hypocritis, vbi est fletus & stridor dentiū. Ipse quidem saluator &
 §.c.36.§.5. iudex noster ad nos sequentia verba promit. Testimoniu nostrū non accipitis: si
 §.c.53.§.3. terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerim vobis cœlestia, credetis?
 Qui autē nō credit, iam iudicatus est. Quem em̄ misit deus, verba dei loquitur: Qui
 §.c.35. i pri. credit in filiū habet vitā æternā: qui autē incredulus est filio, nō videbit vitam, sed
 §.c.15.§.43. ira dei manet super eū. Ad hoc in Catharina Senen, nota sequens discreta doctri
 infine na, Imperfecti charitate dei sequuntur solū patrē in quem nō cadit passio, sic & isti
 §.c.20.§.15. fugiunt omnes pœnas, & affectant consolationem in deo reperiendam. Qui vero
 perfecte diligunt deum, imitantur etiam filium passum, crucifixum, atq; mortifica
 tum. Est autem voluntas patris qui misit filium, vt omnis qui videt filium, & credit
 §.c.37.§.4. in eum, habeat vitam æternam.

Matth. 24.
in fi.
Iohā.3

Cath. Senē,
ca.75

Iohā.6

VI   §   Sequitur in Euangelio: Nisi signa & prodigia videritis, nō creditis, Iohā.4. &.§.
 sed qui verbum meum audit, & credit, in iudicium non venit, sed transiet à morte
 in vitam. Sed quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab iniuicem accipitis,
 §.c.27.§.11 & gloriam, quæ à solo deo est, non queritis? Si autem Moysi literis non credi
 & §.c.50.§.7 tis, quomodo verbis meis creditis? Et infra: Si enim non credideritis, quia ego
 sum, moriemi in peccato vestro. Ergo si veritatē dico, nō creditis mihi: propte
 rea vos nō auditis, qæ ex deo nō estis. Vos nō creditis, quia nō estis ex oibus me
 is, oues meæ vocē meā audiunt. Et infra: Pater in me manēs, ipse facit opera, alio
 §.c.18.§.2 quin propter opera ipsa credite. Nos vero neq; verbis, neq; operibus, neq; signis,
 §.c.33.§.5 neq; Christi admonitiōibus cōmoti, credimus auditui diuino, quia brachiu dñi nō
 est nobis reuelatū. Vel credere prorsus nequimus, quia deus excœcauit oculos no
 stros, corda nostra indurauit ob nostra scilicet flagitia. Cū Christo quidē mandu
 §.eo.in pri. camus panē, sed cōtra eum leuamus calcaneū nostrū. Nam tota die expandit ma
 & §.eo.§.7 nus suas ad populum non credentes, sed contradicentes sibi.

Iohā.14
Iohā.12
Esaia.53. &
Roma.16
Iohā.15
Roma.10. &
Esa.65
Matth.17
Marci.9

VII   §   Enimvero Christus continuo ad nos clamat: O generatio incre
 dula, & peruersa, quādiu apud vos ero: quādiu vos patiar! Nos autem illis
 Christi admonitiōibus vel diuinis reuelatiōibus seu pertinaces, increduli, nullam
 fidem adhibētes, sed oēm sanam doctrinam, dignamq; disciplinā posī tergū rei
 §.c.33. in fi. cientes, in nostra iniuerata contumacia induramur vsque adeo, quod de præsenti
 §.c.18.§.15. Christiano populo Christus illud censemur prædixisse. In crassitati est em̄ cor popu
 li huius, & auribus grauiter audierūt, & oculos suos clauerunt, ne quādo videant
 §.c.35. in pri. oculis, & auribus audiāt, & corde intelligāt, & conuertātur, & sanem eos. Et sicut
 §.c.40.§.6. & nō probauerūt deū habere in notitia, tradidit illos deus in reprobus sensum, vt fa
 §.c.40.§.9. ciant ea quæ nō conueniūt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatiōe, avaritia,
 nequitia, inuidia, homicidijs, cōtentione, dolo, & malignitate. Vnde Prophetat:
 Domine pcussisti eos, & nō doluerūt: atriuisti eos, & renuerūt accipere discipli
 nam, indurauerūt facies suas supra petrā, & noluerunt reuerti. Nunquid super his
 nō visitabo, dicit dominus, & in gente tali nō vlciscetur anima mea? quia negave
 runt dñm, & dixerunt: Non est ipse, neq; veniet super nos malum, gladium & fa
 §.eo.§.1 mem non videbimus, prophetæ fuerunt in ventum locuti.

Matth.15. &c.
Esa.6
Roma.1

VIII   §   Cæterum in Birgitta habetur, quemadmodum Christianus po
 & §.c.49.§. pulus: ad præsens in peccatis induratus est, quasi animal absque iugo obedientia
 21. & §.c.61. discurrans per vitia, & in desiderijs suis viuens. Quæcumq; enim homines natura
 §.c.18.§.4. liter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Sapientia deniq; mū
 dana sperat illa quæ videt, & remuneratio eius in promptu est, quia desiderat pe
 ritura. Non est ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis & diabolica
 Mali quippe appetentes prosperitatem mundi, cœlestia obliuiscuntur, imò perse
 quuntur, si contra deum indurantur.

Iudæ.1
Iaco.3

IX   §   Illi indurati designantur per locustas loricis indutas ferreis, ob cor
 & §.c.41. in dium fuorum duriciem & pertinaciam. De quibus in Hieremia: Aes & ferrum
 vniuersi corrupti sunt, Hinc Vincentius ait: Hoc tempore Christiani sunt ferro
 fine mudi, durio-

Apo.9
Hier.6.
Vinceti de
fine mudi.

DE IRA DEI SE VINDICANTIS.

- duriores, asperiores, implacabiliores, sibi inuicem austeri, fine pietate, & benignitate, crudeles sine charitate, auaricii sine largitate, duri sine deuotione, amatores huius seculi, temerarij sine timore, contemptores regni cœlestis sine prouidentia, p. uaricatores sine consideratione poenæ infernalis, nec emendari volunt per predicationes, exempla, mos, ita, miracula, vel tormenta, nec pro morbos, guerras, charitatem vel inundationes aquarum, quæ omnia quasi deliramenta nobis videntur. Et sic ferum, id est, obstinatio & induratio pertransiuit animam populi Christiani. Ad quem Psalmi. 104. dñs: Sciuimus quia durus es tu & neruus ferreus ceruus tua ærea, pdixi tibi extunc ante quod venire scilicet mala, audit a tibi noua extunc, & cōseruata sunt Psalmi. 106. quæ nescis. Vnde aliquando vectes ferreos constringet deus. Qui nobis Propheta Hiero. 32 minat, dicens: Verterunt ad me terga, & non facies, qui dicerem eos, & erudirem disculpo, & nolle audire ut acciperet disciplinam. Et nunc propter ista ait dñs ad ci 3. c. 4. §. 1 & uitam in hac vtpote ad præsentem ecclesiam, de qua dicitis quod tradat in manus I. c. 50. i pri. regis Babylonis, id est, tyrannorum in gladio & fame & peste.
- X § Ex quo itaq; cum in veteribus prophetis, tum etiam in nouis reuelationibus, hodie vocem dñi audimus, quia scriptura semper loquitur: ideo non debemus obdurare corda nostra, neque contumaces esse seu incredibiles timori dei.
- Psalmi. 94 Ecclesiastes. 1. & 2. Nam qui timent dominum, non erunt incredibiles verbo illius. Alioquin horrida portabimus plagarum onera iam crebro nobis pronostricata. Qui enim incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso. Roboremus igitur suauissimo acclamatori nostro Iesu Christo humiliter supplicantes, quemadmodum fecit pater filij spiritum mutum habentis, dicendo: Credo domine, adiuua incredulitatem meam, I. c. 55. §. 2
- Mar. 9 Psalmi. 94 In quam intraturi sumus, si crediderimus atq; festinauerimus, secundum Apostoli doctrinam ingredi in illam. Caeat ergo vnuquisque ne in idipsum incidat increduilitatis exemplum, ac in diuinam contra incredulos iam dudum latam sententiam propediem executioni demandandam iuxta diuinorum reuelationum decreta, viuus est enim sermo dei & efficax.
- De pœ. dis. 3. ca. produc. tior. 4. Reg. 22 Iohann. 3 Roma. 2 Coloss. 5 Esa. 43 Sopho. 3 Sapiæ. 19 Esa. 1. II § Deira dei se contra contumaces vindicantis. Ca. XXXV.
- T**ra dei non est aliqua perturbatio animi, sed est tranquilla iusti supplicij constitutio. Quæ quidem magna succensa est contra nos, qui non audimus verbare reuelationum prædictarum, ut faceremus ea que scripta & significata sunt nobis: siquidem sup incredulū manet ira dei. Apostolus enim inquit: Secundum duritiam tuā & ipse nō cor thesaris tibi irā in die iræ reuelationis iusti iudicij dei. Nā propter fornicationē, auaritiā, aliaq; crimina venit ira dei super filios incredulitatis. Vnde Esaiah: Abiecerunt legem dñi, ideo iratus est furor domini, in populum suū & percussit eum. Et infra: Vltionem capiam (ait dominus) & non resistet mihi homo, quoniam iratus sum super populum meum. Contra populum vtiq; Christianum (qui vfoq; ad iracundiam prouocauit deum) ipse ait: Effundam super eos indignationem meam & omnem iram furoris mei.
- I § De modernis itaq; Christianis in sua (vt præmittitur) p̄tinacia perseuerantibus, diuina ira se vindicabit secundum prophetias veteris & noui testamenti. Quæ vtrobiq; indicant. In cauda quinti & in decursu sexti status ecclesiæ, præfertim in fine sextæ mundi ætatis (quam iam agimus) tam clerum quam populum Christianum affligendum grauius & acerbius omni alia præterita afflictione. Impijs enim quinō agunt pœnitentiā, vfoq; in nouissimū fine misericordia ira superueniet. Huiusmodi persecutio in breui grastabitur sub antipapa & tyranno, de quibus inferius tractabitur. Nam omne vitium iam est in præcipitio, ac in omni statu ab infimo vfoque ad supremum nequitia regnat, à planta pedis vfoq; ad verticem capitum non est in eo sanitas: ergo ecclesia peruerba aliquando ruat & populus iniquus pœnam luat, necesse est.
- Esa. 1. Hinc per Esaiam inquit dñs: Heu ego vindicabo de inimicis meis: I. eo. §. 11. Esa. 9 nempe in ira domini conturbata est terra, id est, terrestris ecclesia, & populus, scilicet Christianus erit quasi esca ignis. Et infra: Ecce dies domini veniet crudelis & indigneationis plenus & iræ furorisq; ad ponendam terram in solitudinem & peccatores

C A P V T   XXXV.   Fo. LXVII.

- & § c. 43. §. 5. tores eius conterendos de ea, quoniā stellæ coeli & splendor eaq; non expandet
 & §. c. 51. §. 6. lumen suū, ideo visitabo super orbē mala & contra impios iniquitatē eorū. Cal. Esa. 63
 caui eos in furore & in ira mea. Rursum in Hieremias dñs nos alloquitur, dicens; Hier. 26
 §. ca. 32. §. 16. Quia si nō audieritis verba hæc quæ in memetipso iurauit, sicut Sylo erit domus
 & §. c. 34. i. si vestra. q. d. ecclesia vestra ita desolabitur sicut Sylo olim destruxta. Nō poterat Hier. 44
 & §. eod. §. 5. dñs ultra portare propter malitiā studiorū vestrorū, & propter abominationes
 quas fecistis, & facta est terra vestra in desolationē & stupore & in maledictū, id-
 circo euenerunt vobis mala hæc. Et infra: Noli querere, quia ecce ego adducam Hier. 45
 malū super omnē carnē, ait dñs. Dies aut ille dñi dies ultionis, vt sumat vindictā,
 de suis inimicis. Sta & præpara te, quia devorabit gladius ea quæ per circuitum Hier. 46
 tuū sunt. Ecce iratus est dñs contra nos vehementer. Thren. 5. i. ii
- III. § In Zacharia insuper dominus iratus est super patres nostros iracun-
 dia, quia non audierunt neq; attenderunt ad deum, ideo sicut cogitauit dominus
 facere nobis secundum vias nostras, ita faciet nobis. De ciuitate deniq; Hierusa- Ezech. 21.
 lem in typo ecclesiæ dominus per Ezechiem inquit: Ejiciam gladium meum
 & §. c. 31. §. 11. de vagina sua, & occidam in te iustum & impium. In terra nativitatis tuae iudica-
 bo te & effundā super te indignationem meam. In igne suroris mei sufflabo in te,
 §. ca. 31. §. 15. dabo q; te in manus hominum insipientium & fabricantium interitum. Igni eris
 & §. eod. §. 7. cibus, sanguis tuus erit in medio terræ, obliuioni traderis, quia ego dominus lo-
 quutus sum. Et infra: Et scient gentes, quoniam in iniquitate sua capta sit domus Ezech. 39
 Israel, i. Christianitas moderna, & dereliquerint me, & absconditerim faciem meā §. ca. 31. §. 16
 & §. eod. §. 7. ab eis, & tradiderim eas in manus hostium, & ceciderint in gladio vniuersi. Lucta & §. c. 39. §. 5.
 §. c. 1. §. 3. i. si immunditiam eorū & scelus feci eis & abscondi faciem meā ab illis. Ad hoc in
 & §. eod. §. 5. psalmis: Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Psal. 88
 §. c. 49. §. 20. Item iratus est furore dominus in populu suum & abominatus est haereditatem Psal. 1.
 suam, & tradidit eos in manu gentium. Et alibi dicitur: Iratus est furor dñi cōtra 4. Reg. 13
 Israel, & tradidit eos in manu tyrannorum.
- III. § Præterea Amos spiritu plenus, in typo quorundam ciuitatum vo- Amos. 5
 luit præmonstrare ac denuntiare grauem, irreuocabilem q; dei iram nunc appro-
 pinquantem ad nostri euersionem, in persona dei dicens: Visitabo super vos ini-
 quitates vestras, & nescient facere rectum, thesaurizantes iniquitatem & rapi-
 nas in diebus suis, propterea tribulabitur & circuieretur terra. Et infra: Iurauit dñs Amos. 4
 deus in sancto, s. filio suo, quia ecce dies venient super vos & leuabunt nos in con-
 §. ca. 34. §. 5. tis & reliquias vestras in ollis feruentibus. Per contos. i. baculos significant pœ-
 & §. c. 40. §. 9. nae temporales, per ollas aut pœnæ gehennales. Sequitur in propheta: Cognoui Amos. 5
 §. c. 22. §. 7. multa sclera vestra, hostes iusti accipientes munus & pauperes deprimentes in
 & §. eod. §. 8. porta, ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tēpus malū est. Ecce q; horren-
 §. c. 55. in pr. dū præconium de tēpore præsenti. Propterea hæc dicit dominus: In omnibus plateis planctus, & in cunctis quæ foris sunt, dicitur, vñ ve. Et infra: Ecce oculi Amos. 9.
 §. c. 34. §. 1. dñi super regnum peccans & conteram illud à facie terræ. In gladio morientur
 omnes peccatores populi mei, s. increduli.
- V. § Quæ est hæc ira dei immensa & nobis nunc ostensa? quisnam nō con-
 tremiscet tantas plagas superioribus similes contranos prope & statim futuras
 ob magnitudinem nostrorū peccatorū prioribus similium vel etiam maiorum q; fine timore properamus? Porrò prædictæ prophetiae non solum sunt cōfina-
 §. c. 34. in fi. toriae, sed etiam diffinituræ, quæ nullo pacto retractant. Quia ipse dominus lo- Ezech. 21.
 & §. eod. §. 3. quutus est, qui est veritas, & cuius sermo est efficax & penetrabilior omni gladio Heb. 4
 & §. c. 49. §. 14. anticipit & pertingens vñq; ad diuiniō animæ. Hinc Paulus credit deo sic esse Act. 27
 futuræ, quemadmodum dictum erat sibi. Nam verbum domini manet in æternū
 & eo. §. 2. &
 §. eod. §. 6. Maxime quando deus dicit, iuro vel iurauit, tantū est, quantū, statuo, vel statui. P̄g. 118. I. nū
 Vnde dicit: Iurauit & statui custodire iudicia, hoc est disposui irreuocabiliter abs 1. Reg. 3
 q; retractatione, vt patet in lib. Regum, vbi deus prædixit & iurauit Israeli, quod Esa. 45
 propter iniquitatem iudicaturus esset domum eius. Et in Esaia dicit dominus: In Hier. 44
 memetipso iurauit, egredieb; de ore meo iustitiae verbum & non reuertet. Item in Heb. 6
 Hieremias: Ecce iurauit in nomine meo magno & vigiab; super eos in malum.

M   Siquidē

DE IRA DEI SE CONTRA &c.

Ezech. 17 Siquidem deus neminem habet per quem iuret, maiorem: ideo iurat per se metipsum & in nomine suo. Quod iuramentum, si spernit homo, ponet deus in caput eius & expädet super eum rete suum. S. eod. §. 4.

VI § Sicut autem in veteri testamento perfidis Hebræis dominus iurei-
rādo comminabatur excidium, nisi audirent & sequerentur verba diuina ipsis p-
rophetas reuelata: sic simili modo in nouo testamēto nobis iureiurādo deus mi-
natur: Hinc angelus iurauit per viuētem in secula, quia cōsummabitur mysteriū
dei, sicut euangelizauit per seruos suos prophetas. Apud Birgittā crebra dei ex-
primuntur iuramenta dicentis: Ego iuro in deitate mea, quę Adam expulitę pa-
radiso, & Pharaoni decem plagas immisit, quod venio eis citius quām credunt.
Ego iuro in humanitate mea quam de virgine aslumpsi sine peccato, quod com-
pletebo verba mea: Ego iuro in spiritu meo qui super apostolos est mislus, qđ si nō
emēdati ad me redeant, vindicabor in ira mea: Tunc v& erit eis in corpore & ani-
ma, & cruciatus eorum erit perpetuus: Tūc sentient quod nūc credere contem-
nūt: Tūc intelligent, quasi pius pater eos monuerim & me noluerūt audire: Ecce
si noluerūt credere verbis, credat operibus quū venerint.

VII § Deus proculdubio complebit verbū suū quod nobis sub iuramēto
cōminatus est: huiuscemodi nāq; iurāmenta & cōcelestis irā monita, quā proce-
dūt de labijs diuinis, nō fient irrita, Propheta testātē: Loquetur ad eos in irā suā:
& in furore suo cōturbabit eos. Reges eos in virga ferrea & tāquam vas figuli cō-
fringes eos. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus, & pereatis
de via iusta: cū exarserit in breui ira eius. Et infra: Iratus est furor tuus super oves
Psal. 88 pascuæ tuæ: Et exādescet sicut ignis ira tua. Quia defecimus in ira tua & in furo-
Psal. 89. te tuo turbati sumus. Corripiamur: Quis nouit potestatem irā tuā & præ timo-
Psal. 109. re tuo iram tuā dinumerare? Et infra: Dominus cōfregit in die irā suā reges, iu-
dicabit in nationibus, implebit ruinas.

VIII § Videamus modo quid alijs prophetæ de ira & vindicta dei cecine- prin.
 Osee. 12. rint: In Osea eternus deus loquitur: Ad iracundiam me prouocauit Ephraim in am-
 ritudinibus suis, & sauguis eius super eum veniet & opprobiū eius restituēt ei dñs:
 Osee. 14. Rursus idem propheta: Pereat Samaria, quoniā ad amaritudinē cōcītātū deū suūt
 Mich. 1. In gladio pereant. Item Micheas: Dominus descēdit & calcabit super excellē ter-
 rā & cōsummēt mōtes subtus eum & valles scindēt sicut cāra à facie ignis; Si-
 cut aquæ quæ decurrūt in preceps. In scelere Iacob omen istud & in peccatis do-
 mus Israel. Et infra: Ecce ego cogito super familiam istam malū, vnde nō auferetis
 Mich. 2. colla vestra, & nō ambulabitis subipi, quoniā tempus pestis nū est. Et infra: Ego
 Mich. 6. ergo cōspi percutere te pditione super peccatis tuis: ambulasti in voluntatibus, vt
 darem te in perditionē. Item dies speculatoris tuae, visitatio tua venit: Nūc erit
 vastitas eoz; Et terra erit in desolationē propter habitatores suos. Pasce popu-
 lum tuū in virgatua. Et infra: Iram domini portabo, quoniā peccauit ei, donec cau-
 Mich. 7. sam meā iudicet & faciat iudiciū meū.

¶ Iam mea iudicet & faciat iudicium meum.
IX § Causa illius diuinæ iræ in promptu est: Quia vniuersa in orbe terrarum stant in ordine suo ad preceptum dei, excepto solo homine terreno, qui propter terrena deum suum & dominum totius terrarum orbis ad iram prouocat: Qui etiam spreta omni prophetia & admonitione & prædicatione, communis populus prædicaturibus infestus sua facinora continuat: Cui dominus minitat, dicens: Ego misericordia mea pueros meos prophetas ad vos quos acceptos interfecisti, & laniasti corpora eorum: Quorum sanguinem requiram.
4. Esd. 1. 4. Eir. 154 Matt. 3. Lucae. 3. Lucae. 18. X § Porro Birgitta reuelauit Iohannem Baptistam in throno cœlesti dicere: In mille annis nunquam fuisse tantam iram dei super mundum quanta nunc est. A qua quidem ira nobis esse fugiendum idem Iohannes in euangelio demonstravit. Homo nancij malitiosus non solum est arbor inutilis non faciens fructum bonum, sed etiam censetur esse arbor perniciosa faciens fructum venenosum: ergo excidetur & in ignem mittetur: V entilabrum enim est in manu Christi, qui purabit aream suam & cōgabat triticum in horreum suum: Paleas autem comburet igni inextinguibili. Adem quoque saluator inquit: Quia deus cito faciet vindictam

§.eo.5.6. & dictam suorum electorum ad se clamantium: Verbum autem domini in æternum permanens, est hoc unum quod euangelizatum est in nos. Reuelabitur enim **I. Petr. 1.**
I.ca.61.5.17. secundum Apostolum, deo dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam **Rom. 1.2.**
I.c.37.5.11. (secundum Apostolum) deo dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam **Rom. 1.2.**
§.c.12.5.7. si hominū his scilicet qui sunt ex contentionē & qui non acquiescent veritati, cre-
§.ca.18.5.4. dunt autem iniuitati, ira & indignatio, tribulatio & angustia in omnē animam **§.ca.32.5.12.**
& j.c.41.5.10. hominis operatis malum. Nunquid ini quis est deus qui infert iram? Absit, Alio-
& j.c.52.5.19. qui in quomodo iudicabit deus hunc mundum?

XI § Necessarium igitur est ac diuinā iustitiae opportunū, rationiq̄e con-

§.eo.5.6. & sonū, vt aliquando deus vindicet tot iniuerata hominū peccata, à quibus nondū
I.ca.37.1.pri. desistimus, immo nolimus quodammodo audire deū, quē ideo ad iracundiam pro **Esa. 1.**
uocamus. Propter hoc ait dñs deus fortis: Heu ego consolabor super hostibus
§.eo.5.2. meis, & vindicabor de inimicis meis. Et sic deus conteret scelestos & peccatores
§.ca.29.5.1. simul. Qui sua peccandi pertinacia quasi velint vindicari, Ideo inuenient vindi-
§.ca.36.5.8. cta à dño. Qui imp̄ijs & peccatoribus reddēt vindictā, custodiens eosq; in diem **Eccī. 12.13.**
dēx est dñs de omnibus peccatis, sicut Apostolus est contestatus. **1. Thess. 4.**

XII § Operæ pretiū insuper est, vt contra nos aliquando exerceat vel exe-

quatur suam iustitiam is, qui est infinita iustus. Nam iustus iudex & dominus iu-
stitas dilexit, Ideo oīa iuste disponit. Non omnino decet vt semper lateat iusti-
ta iustissimi iudicis, qui semper vigilat super verbo suo vt faciat illud. Quod qui-
§.eo.5.2.i fi dem verbum est gladius dei, eductus & egrediens de vagina sua & fulgurans in
I.ca.95.1.pri. amaritudine sua. Hinc ait dominus ad modernam Christianitatem; Ecce ego ad **Ezech. 21.**
§.eo.5.3. & te, Et ejciam gladium meum de vagina sua & occidam in te iustum & impium. **Ezech. 12.**
§.c.33.5.8 & Et alibi: Euaginabo gladium meum. i. manifestabo diuinam iustitiam. Siquidem
I.ca.49.5.18. per vaginam significatur dei patientia, in qua diuina latet sententia. Quoniam
I.ca.58.5.4. diuinam iustitiam, in dei patientia modo latente, non videmus quasi nobis occul-
§.c.22.5.11. tatā, quam tandem acriter sentiemus. Illa iustitia est gladius ex vtraq; partē acu-
& j.c.60.5.5. tus, & de ore Christi procedens, qui percutiet terram virga oris sui. Iam autē di-
uina sententia non videtur acuta, quia non percutit, idcirco non timetur. Sed cū **Apo. 1.19.**
percutier, sentietur fulgor eius, qui ait: Si acuero vt fulgor gladium meum, & arri- **Esa. 11.**
puerit iudiciū manus mea, reddam vltionem hostibus meis. **Deut. 32.**

§.ca.30.5.1. XIII § Fugiamus ergo à facie gladij, ne videamur solidiores asina, cui in-
& j.c.37. sedit Balaan. Scitote enim iam esse iudicium, & angelum dei stare contra nos in **Iob. 19.**
j.ca.40.5.3. via euaginato gladio, qui est vltor iniuitatis. Nostra quippe dementia per bru-
§.c.82.5.4. ta animalia confunditur, veluti figuratum est in iumento, quo vehebatur idem
infī. ariolus Balaan, qui mala intentione ibat contra præceptum dei. Ideo iratus
erat deus, steritq; angelus à deo missus in via euaginato gladio. Quem cer-
nens asina, auertit se de itinere, & cessit minis angelicis. Præsumptuosus au-
tem Balaan peccato obstrusus, angelum non videbat, sed per brutum animal cō-
sutabatur. Hinc Petrus inquit: Subiugale multum animal in hominis voce lo- **2. Pet. 2.**
quens, prohibuit prophetæ insipientiam: Qui licet tandem visum Angelum ex **Num. 22.**

§.eo.5.9. & terrorē adorauit, ipse tamen reprobus permanit. Sic nos rationales homines or-
I.ca.38.5.7. dinationem à deo nobis datam & præceptam transgredimur. Bruta vero anima-
§.eo.5.6.i fi lia ordinatam sibi naturam non transgreduntur. Et licet nos tandem iram diui-
§.ca.33.5.2. nam experimentis sentimus, tamen seruili dumtaxat timore deum orantes, re-
& j.c.37.5.6. probi manemus, sequentes viam Balaan, qui mercedem iniuitatis amauit; corre-
§.c.28.5.12. ptionem vero habuit suæ vesaniae.

§.c.33.5.3. XIV § Cæterum scriptura nobis præcipit, dicens: Conuenite & cōgre
gamini antequām veniat super vos ira furoris & indignationis domini. Et abs- **Sopho. 8.**
6.cod. 5.10. condite vos ab ira agni. Igitur illam agni iram demulceamus deuotis, sedulisq; **Apo. 6.**
precibus cum prophetis, dicentes: Quiescat ira tua domine deus, & esto placabi- **Exo. 32.**
lis super nequitia populi tui. Ne infurore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias **Psal. 6.**
me. Define ab ira & derelinque furorem. Quoniam ira in indignatione eius & vi- **Psal. 36.**
ta in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. **Psal. 29.**
Demum postquām humiliati fuerimus, sperandum est, à nobis iram domini di- **2. par. 12.**

QVOMODO SANCTI ET INNO. &c.

2. Mach. 8   *terti, nec nos penitus deletum iri, sed eandē diuinam iram in misericordiā tum conuerti. Idcirco ab oratione nō est cessandū, donec auertatur ira dei nostri à nobis super peccato nostro.*   §. c. 17. §. 11.
- XV   *§ Nam eti⁹ iustitia dei clamet super Christianos vindictam, nihilominus tamē huic iustitiae immiscetur diuina misericordia, quæ nos in supplicijs tēporalibus continue admonet cessare à malo & operari bonū. Non enim sicut in alijs nationibus, dominus patienter expectat, vt eas, cum iudicij dies aduenerit, in plenitudine peccatorum puniat, sic & in nobis statuit, vt peccatis nostris infirmem deuolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod nunquam quidem à nobis misericordiam suam amouet. Corripiens vero in aduersis populum suū non derelinquet. Et infra: Nos propter nosipso haec patimur peccantes in deum nostrum. Et si nobis propter correptionē deus modicum iratus est. Sed iterum reconciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ definet omnipotens ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Siqdem in fini, con. humilantibus se per poenitentiam, venia nō negatur. Jesus nāq̄ eripiet poenitentes ab ira ventura.*   §. c. 22. §. 2.
2. Mach. 6.   *¶ q. 5. quāto conciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ definet omnipotens ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Siqdem in fini, con. humilantibus se per poenitentiam, venia nō negatur. Jesus nāq̄ eripiet poenitentes ab ira ventura.*   §. c. 30. §. 8.
2. Mach. 7.   *¶ q. 5. quāto conciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ definet omnipotens ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Siqdem in fini, con. humilantibus se per poenitentiam, venia nō negatur. Jesus nāq̄ eripiet poenitentes ab ira ventura.*   §. c. 30. §. 3.
11. q. 3. rursus   *XVI   ¶ Persistentibus autem in cōtumacia, seueritas est ostendenda, Vnde de canon statuit: Si excommunicati iusta annum se purgare contēperint, vltius non audiantur. Et quando deus permittit prohiberi peruersis hominibus p̄dicari vt salui fiant (quoniam porcis & canibus sacra non sunt committenda) vt scilicet impleant peccata sua semper, tunc peruenit ira dei super illos usque in māda, finem. Et habentur in prophetijs: Si populus noluerit conuerti, incipiet gladius in civitatibus eius & consumet electos eius. Tunc non erit qui consoletur, ipsam ecclesiam ab omnibus charis eius, sed omnes amici eius spernent eam, & fient ei inimici, prout sequitur*   §. c. 30. §. 11.
- Prouer. 15.   *¶ Quomodo sancti & innocētes cōtra malefactores vindictā exigūt.*   Cap. XXXVI.
- Eccle. 45.   *¶ E* T si pro ecclesia militante altissimū sedulo deprecen̄ sancti & iusti, quorum vota sunt placabilia, & qui in suis verbis monstra placāt, potissimum beata virgo Maria assiduo apud deū pro nobis intercedit, quēadmodū in Brgitta Christus ostēdit dicēst: Intercessione matris mea misericordia mea parcit omnibus & omnes suffert, quāquā iustitia clamet vindictā. Et infra: Vere ecclesia mea nimis lōge à me receperit, intātū, q̄ nisi spes matris mea interueniret, nō esset spes misericordiæ. Quæ qđem mater Iesu ait: Ego ante terriblem iudicium illud futurū filij mei scedo cū misericordia mea. Tamē q̄a peccatis nō desistimus, sed peccata peccatis accumulamus, ideo deprecatio sanctoꝝ nō solum nō exaudiēt, sed etiā iudex altissimus, tum pro sua iustitia, tū etiā ad beatę Marię aliorūq̄ iustorū sentētiā, necnō ad pauperē & innocentū clamorē, in nos diuinā suā exercebit vindictā. Quoniā sancti cōgregati ordinat̄ testamētū. i. volūtatem dei: Letabitur quoq̄ iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, qñ dñs facit iudicium inopis & vindictā pauperē, & exultabū sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciēdā vindictā in nationibus, increpatiōes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in magnis ferreis, vt faciat in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q̄ tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctoꝝ eē ne mind, qui tibi in tua ærumnā apud deū succurrat.
4. Bir. 58. & li. 6. c. 26   *I* § Insuper istud diuinum animaduerte eloquium. Quæ siuī de eis scilicet sanctis virū qui interponeret sepem, id est, precem efficacem & (ad impediēdum iustitiae mea rigorem) staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & nō inueni. Et effudi super eos indignationem meam, & in igne irā meā consumpsi eos, viam eorū in caput eorū reddidi ait dominus deus. Dixit quoq̄ Christus ad Iudeos, qui hodiē representant peruersos Christianos, nolite putare quia ego accusaturus sum vos apud patrem, est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Et alibi: O generatio infidelis peruersa, vsquequo ero apud vos & patiar vos? Super quo discipuli eius Iacobus & Iohannes dixerunt. Domini ne vis
- 6. Bir. 34.   §. c. 29. §. 9.
- Psal. 49. 57.   §. c. 29. §. 6.
- Psal. 139.   §. c. 29. §. 9.
- Psal. 149.   §. c. 29. §. 9.
- Iob. 5.   §. c. 41. §. 4.
- Ezech. 12.   §. c. 17. §. 11.
- Iohan. 5.   §. c. 35. §. 10.
- Lucæ. 9.   §. c. 35. §. 10 & I. eod. §. 5.

S. c. 35. §. 3 ne vīs dicimus vt ignis descendat de cōcelo & consumat illos, scilicet maliciōsos.
& J. eod. §. 5 Iohannes deniq; Petrus exigunt iustitiam, vt infra habebitur. Ecce q̄ manife-
J. c. 37. §. 10 ste sancti aduersus peccatores vindictam exquirunt,

II § In primis autem passio & crux Christi accusat peccatores, vt concio-
natus est Hieronymus, inter alia inquiens: Crux Christi contrate peccatorem
perorabit, Christus sua vulnera aduersus te allegabit, cīcatrices contra te loquen-
tur, clavi de te conquārentur. Dicitur nāq; est Christus cui libet peccatori il-
lud Augustini: Ego te homo de limo terre formaui, & in paradisum meum col-
lo caui, sed tu me, iussāq; mea cōtemnis, deceptorem sequi voluisti. Vnde & iusta
poena damnatus, inferni supplicijs deputatus es, postea tui misertus, carnē assūm-
psi, in terris degens, inter peccatores habitaui, contumelias & verbera pro te su-
stinetui, vt te eriperent: colaphos & sputa suscepisti, vt te honorarem: acerū cum felle
bibisti, vt dulcedinē paradisi degustares. Spinis coronatus, cruci affixus, lancea vul-
neratus sum, propter te mortuus, in sepulchro positus, ad inferna descendisti, vt te
ad paradisum reducerē, Tartara adiij vt in cōcelis regnates. Agnosce ergo impie-
tas humana, quanta pro te pertuli. Ecce liuores quos pro te suscepisti, ecce clauorū
foramina quibus affixus in cruce pependi. Suscepisti dolores tuos vt te sanarē. Sus-
cepisti p̄cnam, vt tibi darem gloriam. Suscepisti mortem, vt tu vitā haberes immor-
talem. O nos miseri peccatores quid respondebimus Ch̄risto iudicii accusanti &
dicturo illud Chrysostomi: Ego propter vos homo factus sum, propter vos alli-

§. ca. 32. §. 6 gatus, delusus, cælus, & crucifixus. Vbi est tantarē iniuriaq; mihi illataq; fructus?
& J. c. 37. §. 8 Ecce sanguinis mei pretiū, quem effudi in redēptionem animarē vestrarū.

§. ca. 37. §. 1. Vbi est seruitus quā mihi pro pretio sanguinis mei debuisti? ego super gloriam

§. c. 33. §. 10. mēā vos amauī, & vos me viliōrē omnibus rebus vestris fecisti; nam omnē tem-

& J. c. 34. §. 9 terræ vilissimā, amplius q̄ me dilexisti. Quid potui vobis facere, & non feci? Ne

§. c. 35. i pr. mo profecto valebit peccatores defendere contra huiuscmodi furorē domini.

& J. c. 49 §. 20 Plangent ergo omnes tribus ecclesiā, quia nec virtus resistēdi furori dñi erit, nec

§. c. 31. §. 14. fugiēdi facultas à facie eius, nec pœnitētiæ locus, nec satisfactionis tempus. Et

& J. c. 54. §. 5 angustia erit vndiq; nobis. Quibus nihil præter luctū remanebit.

III § Rursus quando vox cœlestis exercitus ad deūlamat: Percute. Tūc

Ezech. 9 gladius diuinæ saueritatis vibrat. Deinde sancti in cōcelis de nobis peccatoribus

& J. c. 37. §. 6 se vindicare inuestigant. Exemplo cuius David inquit: Secundum multitudinē

Psal. 5 impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine. Et infra: Inten-

Psal. 58 de ad visitandas omnes gentes, nō miseraris omnibus qui operant iniquitatem,

ad nihil reduces omnes gētes, disperge illos in virtute tua & depone eos, in ira

consummationis, & nō erunt. Et infra: Effuderunt sanguinem seruōg tuorum

Psal. 78 tanquam aquam. Ideo effunde iram tuam super eos.

§. eo. in pri. III Specialiter (in quā) beata dei genitrix, quæ aliās est singularis ac be-

nignissima veniæ impetratrix, exigit à deo in peccatores iustitiā, vt in pluribus

Birgittæ reuelationibus ostenditur. Ait nāq; ad Christū: Rogo charissime fili,

vt qualis iustitia tua sit, manifestare digneris, vt p̄cna pro meritis debita mitior

fiat, & vt iustitia tua sciatur & timeatur. Cui dñs Iesus respondit: Iustitia mea eui

denter manifestabitur intantum, q̄ qui eam experietur, sentiet. Opera eius veni-

ent in publicū & mēbra contremilcent. Itere Maria virgo: Fili mi miserere eis,

horrendus ēm est casus & præcipitu intollerabile, & tenebræ prope tua, & p̄c-

na prolōgata. Et infra: O fili mi qui humanū genus liberasti, surge & defensor te,

quia multi hoies excluderūt te à corde suo. Ingredere igitur regnū sapienter, sicut

3. Reg. 3. infi. Salomon. Aufer de postibus summas portas fortiter sicut Sampson. Pone obsi-

Iudi. 16 dionem contra clez & decipulas ante pedes militum. Deterre mulieres cum ar-

mis & dejice pontes coram cōmunitate populoꝝ, nullusq; inimicoꝝ tuoꝝ eu-

dat anteq; cū humilitate petant misericordiā qui cōtra te indurātur.

V § Apostoli deniq; iustitiam in nos ferendā censem, dicentes: Sicut à prin

1. Bir. 45. cipo totus mundus aquis diluuij perire, sic nunc mundus est dignus igne perire, Gene. 7.

J. c. 37. §. 7 quia nunc magis quam tuni iniquitas abundat. Nam saluator inquit: Ignem veni

Luc. 12 mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur; hoc autem non est intelligen-

Psal. 96 dum

Hierony. in sermonibus.

Augu. de va-
nit. mundi.

Cat. Se. c. 135

Chrysost. su-
per Matth.

Apo. 1.

8. Bir. 55.

3. Reg. 3. infi.

Iudi. 16

QVOMODO SANCTI ET INNO. &c.

Daniel. 7 dum de diluicio ignis quod siet in nouissimo extremi iudicii tempore , sed hæc, §.ca.34. §.5
 Iohel. 2 de qua iam fit mentio, ignis plaga erit localis, & eueniet forsitan partim per fulgura, partim per incendia negligenter commissa vel malitiose procurata , prout §.eo. §.1. &
 ante quadriennium, videlicet: Anno domini. 1515. perpetratione cuiusdam vetulæ Urbana ædificia serme omnia cuiusdam in Norico oppidi Reichenhal vulgo nuncupati, vacuam pluram quam quarta parte indigenarum igne lametabiliter perierunt. Cuius miri incendi simile ab ævo apud nos non est auditum, quod tanta ædificia cum tot hominibus tam subito, quasi momento, ignefuerint consumpta. Quo certum habeam, id esse quoddam incepsum prohdolor seu præsagiū futuræ atq; propinquæ calamitatis nostræ.

VI § Cæterum sancti dei non solum nostrorum facinorum accusatores & §.c.24. §.5.
 Sap. 3 diuinæ vindictæ appetitores, sed etiā erūt iudices nationum. Nam dicitur. Sancti de hoc mundo iudicabunt. Censentur enim esse duces dei ad vindictam malefactorum missi. Sunt præterea Christo, se contra nos vindicanti, testes in Hierusalem, & in omni Iudea & Samaria, & vsq; ad ultimum terræ. Exultabunt quoque Apoc. 18. 19. ecclii & sancti apostoli & prophetarum, quando iudicabit deus iudicium eorum de I.ca.53. §.12,
 illa meretrice magna. De qua inferius dicetur: Laudabūt etiam dominum in suo iudicio, qui vindicabit sanguinem seruorum suorum.

VII § Præterea sanguis, innocenter effusus & sudor violenter expressus, in Gene. 4. reos sanguinū vindictam clamant. Hinc dominus ad Cayn: Vox sanguis fratris Job. 24. tui clamat ad me de terra quæ ideo maledictioni subiacet. Et in Job, anima vulneratorum clamauit & dominus in ultum abire non patitur. His nempe temporibus homicidia plurimū inualescunt & inulta apud iudices terre abeunt. Unde quū Apoc. 6. apertū est sigillū quintum, hoc est in excursu præsentis quinti status, Iohannes præudit subtus altare animas intersectorum clamantium voce magna & dicentium. Vsq; quo domine sanctus & verus non iudicas & nō vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra & dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec compleantur conserui eorum & fratres eorum. Qui forte ad finem sexti status interficiendi sunt sicut & illi. Tunc enim stabūt in magna constanciam aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores illos. Et dicunt ad dominum, Innotescat in nationibus, coram oculis nostris, ultio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est, introeat in cōspectu tuo gemitus compeditorum. Psal. 9 Iusti insuper dicunt ad cœlestem regem. Quousq; non facis vindictam & vindicas fratres nostros. Tunc deus requirens sanguinem, eorum recordatus est, non est oblitus clamorem pauperum.

Eccle. 34 VIII § Per rapinam quippe & multiplicem excoriationē hodie pauperes offenduntur misere: Quoniā panis egentium vita pauperis est. Qui defraudat illum, homo sanguis est. Qui auferit in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum. Enim uero in euangelio, vidua petiit iudicem ciuitatis ut vindicaret eam de suo aduersario: Iudex intra se dixit, vindicabo viduam, ne in nouissimo veniens fugillet me, si iudex iniquitatis hoc facit, ergo multomagis deus faciet vindictam electorum suorum clamatiū ad se die ac nocte, & vterius nō habebit patientiam in illis. Deus quidem vindicans vindicabit.

Deute. 15. & IX § Item operari & pauperes clamant ad dominum & vindictam petunt c. 24. contra eos qui auertunt faciem suam à pauperibus, & qui denegant mercedem & nō reddunt precem laborum suorum. Vnde Iacobus apostolus inquit: Ecce merces operarios, qui messuerunt regiones vestras, q; fraudata est à vobis clamat, & clamor eorum in aures domini sabaoth introiuit.

X § Demum animæ illorum, quorum fuerunt bona ecclesiastica, in quibus hodie clerici superbunt, petunt vindictam in cōspectu dei, vt Birgitta & Catharina, Senefi, reuelavit dicendo. Vos clericos substantia accusat tāquam fures & latrones infidosq; debitores, qui obligati eratis pauperibus, & ecclesiae vobis cōmisisti. Timo. 3. exoluere debitum, quod luxuriose viuendo expendistis. Nempe in superbia elatus in iudicium incidit diaboli. Vniuersus itaq; clamor multiplicatus est nimis & increuit coram domino, jdcirco descendet dominus & videbit clamorem, qui ad se venit

DE STRICTO IUDICIO DEI, &c.

- Iacob.2. IIII § Iudicium autem sine misericordia illi qui non facit misericordiā. §.eo. §.ii
 Hebra.10 Vnde apostolus: Qui irritā fecit legem Moysi, sine villa miseratione morif, quāto magis putatis deteriora mēreri supplicia qui filium dei cōculauerit? Scimus em̄ §.c.31. §.ii
 Deut.52. quia dixit, mihi vindictā & ego retribuā. Et ite: Quia iudicabit dominus popu- §.c.37. §.6
 lum suum. Horrendum est incidere in manus dei viuētis. Nam saluator loquitur: §.c.34. §.5.
 Lucæ.19 De ore tuo te iudicio serue nequā: sciebas quid ego austerus sum, tollens quod nō & §.c.32. in
 Iohā.5. posui, & metens quod non seminaui. s. p̄ctm̄. Et alibi: Neq; em̄ pater iudicat quē- prin. & J.c.
 quām, sed omne iudicium dedit filio. Item pater dedit potestatem filio, iudicium .70. in prin.
 facere, quia filius hominis est. Sicut audio, iudico & iudicium meum iustum est. §.c.36. §.5.
 Ioh. Et infra: Si quis in me non manserit, mittetur foras fūcū palmes, & arescet & colli- & J.c.39. §.7
 j.c.39. §.1 gent eum, & in ignem mittent & ardet. §.c.40. §.9
 V § Hoc iudicium est absq; impertione misericordiā; hinc scriptura in §.c.25. §.10
 Esa.9.&.27 Isaia inquit: Dñs non miserebit pupilloq; & viduaq; illius populi, quia omnis hy- & J.c.39. §.6.
 posita est & nequā. Non est enim populus sapiens, propterea nō miserebit eius §.c.36. §.5.
 Hiere.11. nec parcer ei qui fecit eum. Ad idem dñs in Hieremias: Ecce ego inducā sup eos ma- §.c.36. §.5.
 la de quibus exire non poterūt. Clamabūt ad me & ego non exaudiā eos. Ad hoc §.c.36. §.5.
 Propheta: Tu autē dñe Sabaoth qui iudicas iuste, & probas renes & corda, vide ap- §.c.36. §.5.
 vltionem ex eis. Rursus dominus: Ecce ego visitabo sup eos, iuuenes morientur §.c.36. §.5.
 in gladio. Filii eorum morientur in fame, & reliqui non erunt ex eis: inducam enim §.c.36. §.5.
 malum super viros Anathor annum visitationis eorum. Et infra: Non parcam & §.c.36. §.5.
 non concedam neq; miserebor ut non dispergā eos. Et quum ieunauerint, nō ex §.c.36. §.5.
 audiam preces eorum Ecce peruersorum opera nil valent: siquidem hoc est opus §.c.36. §.5.
 dei ut credamus in eum quem misit ille. Vnde in Hieremias sequitur: Et si obtule- §.c.36. §.5.
 rint holocausta, nō suscipiam ea, quoniam gladio & fame & peste ego consumam §.c.36. §.5.
 eos. Et infra: Mittam in Babylonem, id est, in confusam Christianitatem, ventila- §.c.36. §.5.
 tores. Nolite parcere iuuenibus eius, interficide omnem malitiam eius. Sequitur §.c.36. §.5.
 in Hieremias plura ut inferius habebitur. §.c.36. §.5.
 Ezecl.8.&.9 VI § Ad idem dominus in Ezechiele: Ego faciā in furore; nō parcer ocu- §.c.36. §.5.
 lus meus, nec miserebor, & quū clamanerit ad aures meas voce magna, nō exaudi- §.c.36. §.5.
 am eos: Et dixit deus sex viris, quoq; quisq; vas imperfectiōis in manu habebat: p- & J.c.41. §.8.
 Ezecl.12 cutite, nō parcat oculus vester, neq; misereamini senē, adolescentulum & virginē §.c.36. §.5.
 parvulum & mulieres interficie, vsq; ad internitionē. Et infra: Relinquā ex eis vi- §.c.36. §.5.
 ros paucos à gladio & fame & pestilētā, vt narrent omnia scelera eorū in genti- §.c.36. §.5.
 bus, panem suum in solitudine comedēt, & aquā suā in desolatione bibent, vt deso- §.c.36. §.5.
 letur terra à multitudine sua propter iniquitates hominum, & ciuitates desolatæ §.c.36. §.5.
 erunt terraq; deserta. Et infra: Sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam §.c.36. §.5.
 indignationem meā in te, non transeam, nec parcā, nec placabor, luxta vias tuas, §.c.36. §.5.
 & iuxta adiuentiones tuas, iudicabo te, dicit dominus. §.c.36. §.5.
 Zach.5.&7 VII § Hoc volumē volās, quid vidit Zacharias, est maledictio, quā egre- §.c.36. §.5.
 ditur sup faciē omnis terræ, quia omnis fur & omnis iurās iudicabit. Et infra: No- §.c.36. §.5.
 luerūt attēdere, vt audirēt legem & verba, que misit dñs in spiritu suo sancto p ma- §.c.36. §.5.
 nū prophetarē. Ideo facta est indignatio magna à domino dicēter: Sicut locutus §.c.36. §.5.
 sum, & non audierunt, sic clamabunt & non exaudiā, terra itaq; desolata est. Simi- §.c.36. §.5.
 liter dixit dominus ad Ozeam: Non addam vltra, misererī domui Israel, sed obli- §.c.36. §.5.
 uione obliuiscar eorum. Et in Esdra: Non quasi me dereliquistis, sed vos ipsos di- §.c.36. §.5.
 cit dominus, ideo vos derelinquam, & projiciam vos à facie mea. §.c.36. §.5.
 VIII § Esdras in sup praeuidit lapsus nostros qui habitamus terrā, id est, §.c.33. §.10.
 inhāremus terrenis, dicēs: Deus non voluit hominem disperdi, sed ipsi qui creati & J.c.37. §.5.
 sunt, coinqnauerunt nomen eius, qui fecit eos, & ingratuerunt ei, qui præpara- §.c.36. §.2 et
 uit eis vitam, quapropter iudicium dei modo appropinquat. §.c.36. §.4.
 Psalm.9. IX § De quo quidem iudicio David cecinit: Incepisti gētes & periūti- §.c.36. §.2 &
 pius: Inimici defecerunt frātē in finem, & ciuitates eorum destruxisti: Parauit §.c.38. §.4.
 in iudicio thronum suum, & ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit po- §.c.36. §.1.
 pulos in iustitia. Item: Non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. §.c.36. §.1.
 Psalm.75 Et infra: Tu deus terribilis es, & quis resistet tibi? extunc ira tua, de ccelo au- §.c.36. §.1.
 ditum

CAPITVLVM. XXXVIII. Fo. LXXI.

dítum fecisti iudiciū, terra tremuit. Quoniā venit iudicare terrā, iudicabit orbē
terrae in iustitia, & populos in æquitate.

Psal. 97,

X § De hoc terribili divino iudicio Christus apud Birgittam querit di-
cens: Quādiū patiar istos, scilicet peccatores? quādiū sufferam talem contem-
plum? Cui Iohānes Baptista respondet: Tu es quasi gladius acutissimus qui iudi-
cas in æquitate. Petrus ibidem subiungit hæc verba: De eccl. est iustitia, vt q. reces-
& 18. & J. c.
39. §. 20. fit à fide tua, descēdat ad infernū capite inferius, & pedibus sursum, q. a cōtempſit
te qui deberes esse caput suū, sed seipsum dilexit.

I.Bir. 41,

§. ca. 20. §. 3. XI § Desuper deus iuravit se factus iustitiā, dicēs ad hominē: quia non vis
tenere fidem mihi promissam, nec ad me charitatē habere, mittā ad te animal q. d.
in fi. de torrente impetuoso procedit & absorbit te, & sicut torrens semper ad infe-
riora deriuatur, sic animal illud deducet te ad inferiora inferni, & sicut impossibi-
le est tibi cōtra torrentē impetuosam ascēdere, sic difficile est tibi ab inferno vi-
 quam cōsurgere, verba mea quæ nūc dicta sunt cōplebūtur. Et infra: Ego p̄mo
in fi. castigo hominē per tribulatiōnē temporalē, per infirmitatem, & per voluntati-
suæ cōtraria, si tūc resipiscere noluerit, tūc auferā ab eo misericordiā meā, & di-
mittam eū in pœnā sibi ex iustitia p̄paratā.

6.Bir. 22.

§. ca. 15. §. 6. XII § Thelosphorus præterea refert Joachim abbatem in quadā sua pro-
phetia r̄uelasse, quod circa præsentia tempora, omnes ordines & status ecclesiæ,
§. co. §. 1. & ob sua indurata peccata affligeruntur. Primus quidem ordo, scilicet coniugatorū
§. c. 55. §. 3. est deuastādus. Secundus viduitatis disseminandus. Tertius virginitatis precipi-
§. c. 38. §. 1 & tādus. Vnde dicit: Væ primis, seminauerūt triticū fidei cōiugalis, & spinas mes-
§. c. 45. §. 7. fuerūt adulterantes. Væ secundis, currebant ad temporalia, & deus mittebat eos
§. c. 35. §. 1 & duntaxat ad spiritualia. Væ tertijs scopulis currentium, inclinati sunt quia de vi-
§. c. 40. §. 5. tio contemplantur. Væ sublimibus, puto ecclesiasticis, qui inclinantur ad terre-
§. c. 55. §. 12. na desiderio vanitatis. De hoc vltimo videlicet spiritualium supplicio speciali-
ter nunc videndum est.

Joachim.

¶ De speciali plaga incipiente à sanctuario,
id est, à clero. Cap. XXXVIII.

M Andauit dominus ut ei sanctuarium facerent filii Israel, in quoq; me-
dio habitaret: Et ut cauerent ne illud macularent, sed sanctificaret ac
mūdarēt, omnēq; immūditia de sanctuario auferret, è quo deus eos
J. c. 42. §. 2. respiceret tanquam de excelso cœlo habitaculo. Postea domus Is-
rael fecit abominationes magnas ut deus procul à sanctuario suo recederet. Dūq; enarraret calamites obinde futuras, ait: A sanctuario meo incipite, id est, à vi-
J. c. 42. §. 1. ris ecclesiasticis, qui polluerūt sanctuarium meū. Hinc Amos propheta: Ecce do-
J. c. 41. §. 9. minus mādauit & percutiet domū maiore ruinis & domū minorē scissionibus:
J. c. 49. §. 4. Et sic tota domus à deo censetur deserta. Nūc itaq; ab imo vñq; ad summū sacer-
J. c. 32. §. 1 & dotē purgāda erit ecclesia purgabūtur nāq; filij Leui ab iniuitatibus suis, q. seip-
J. c. 44. §. 7. sos vñtro purgare noluerūt; quoniam dispersi sunt lapides sanctuarij, i. mēbra ec-
J. c. 29. §. 5. clesiæ. Vnde Vincētius infert: Clerus nō solū ob suā, sed etiā populi culpam tur-
J. c. 37. i pr. & habbitur. Nā in Leuitico dicit propter peccatū populi sanctuarū esse, expiandū
§. c. 39. i fi. ab immūditis & puaricationibus & cūctis peccatis filiorū Israel.
§. c. 28. §. 13.

Exod. 25

I § Hoc sit quoniā laici & seculares maxime potētes, filios, aliosq; necessa-
rii suos ad beneficia ecclesiastica intrudunt, non curantes qui sint digni vel indi-
gni. In suum quoq; vñsum vñsurpā bona & iura ecclesiārum & clericorum au-
toritatem spiritualē prorsus contemnentes. Ita ipsi laici seu inferiora ecclesiæ mē-
bra, præbent occasionem, quod ecclesia nutat & in sui structura iam ruinam mi-
natur. Quæ quidem ruina in clero incipiet, nam quando aliqua ciuitas expugna-
§. c. 32. §. 9. tur, initio tresses ac muri aliaq; fortalitia ciuitatis demoluntur, quo facilius re-
§. c. 40. §. 4. liquum corpus ciuitatis obtineatur: Ideo primum clerus, tanquam murus & do-
J. c. 44. §. 2. mus maior, ruet, postea reliqui Christiani tanquam domus minor scindentur.
§. c. 37. §. 11. infi. & J. ca. Laici enim postquam clerus fuerit suppressus, carebūt doctrinis spiritualibus ac
46. §. 4. sacramentis: Et per consequens multi deuiaibunt à tramite veræ fidei & religio-
nis Christianæ.

Leuiti. 26

2. Par. 29.

Deute. 26

Ezech. 8.

Ezech. 9.

Amos. 6.

Malach. 3

Treno. 4

Leuiti. 16

Amos. 6

Quia

DE SPECIALI PLAGA &c.

II § Quia ergo propter clericos hęc est orta tempestaſ (ait Petrus) in die

1. Pet. 4 tēpus est vt incipiāt iudiciū à domo dei. Siquidē primū à nobis. s. clericis, quis si §. c. 1. §. 5. & J. ca. 54. §. 8
 1. Pet. 4. i fi. nis eoꝝ qui non credunt dei Euāgelio, & si iustus viſ ſeſ abit, impius & p̄fōr vbi J. ca. 54. §. 8
 1. Bir. 48. parebunt: Similiter apud Birgittam Christus inquit: Sacerdotes ſunt mihi om̄ino odiosi, ideo iudicium meum in clero, & ab altari meo incipiā. Ecce tribulatio modo imminens incipiēt (prout partim incepit) à clero propter suas exorbitati-
 Psal. 88 as. Ad quem Dauid loquitur hęc verba: Tu despexit & diſtulisti Christum tuum ac prophanaſti in terra sanctuarium eius.

III § Nunc inquirendū eſt, quid de eisdē ſacerdotum aduerſitatibus iam propinquis veteres prophetę olim cōſcripterint. In primis dñs deus in Malachia

- Malach. 2 O ſacerdotes (inquit) ſi in olueriſ audire & ponere ſup cor vt detis gloriā nomini meo, mittā in vos egeſtatem, & maledičā benedictionibus veſtris. Ecce ego pro- §. c. 31. §. 5. & J. co. §. 7
 iñciā yobis brachium, & diſpergā ſuper vultum veſtrum ſtercus ſolemnitatum ve- §. c. & J. & J. & J.
 ſtrage, & affuumet vos ſecū: vos reſeffiſtis de via, & ſcādalizatiſ plurimos in lege, ir- §. c. & J. & J. & J.
 ritum ſecifatiſ pactum Leui. Propter quod ego dedi vos cōtemptibiles & humiles om̄ibus populis: Transgressus eſt Iuda, id eſt, cleruſ & abominatio facta eſt in Iſra- §. c. & J. & J. & J.
 hel, id eſt, tota ecclieſia. Diſperdat dñs virum q̄ fecerit hoc, magistrū & diſcipulū, §. c. & J. & J. & J.

- Ozee. 5 de tabernaculo Iacob. Item Ozeas: Audite hoc ſacerdotes, qa vobis iudiciū eſt, quia laqueuſ facti eſtis ſpeculationi, & ſicut rete expaſtum ſuper Thabor, & vieti- §. c. & J. & J. & J.
 mas declinastiſ in profundum. Facti ſunt principes Iuda quaſi affumenteſ termi- §. c. & J. & J. & J.
 num: ſuper eos effundam quaſi aquam iram meam.

- Michæ. 3 IIII § In Michæa quoq; hęc dicit dñs ſuper Prophetas, qui ſeducunt po- §. c. 25. §. 11. & J. & J.
 pulum meum, qui mordēt dentibus suis, & prædicat pacem, & ſi quis non dederit §. c. 23. §. 2. & J. & J.
 in ore eoꝝ quippiā ſanctificant per eum prælium: propterea nox vobis pro vi- §. c. 20. §. 1. & J. & J.
 fione erit: ſacerdotes in mercede docebat, & in pecunia diuinabant, propter hoc §. c. 19. §. 8. & J. & J.
 cauſa veſtri, Syon quaſi ager arabitur, & Hieruſalē quaſi aceruuſ lapidū erit. Item §. c. 37. §. 8. & J. & J.

- Sopho. 3 Sophonias: ſacerdotes eius polluerunt, ſanctum, iniuſtē egerunt contra legē. Dñs §. c. 31. §. 12. & J. & J.
 iuſtus in medio eius non faciet iniuitatem. Mane manc iudiciū ſuum dabit in lu- §. c. 36. §. 7. & J. & J.
 ce, & non abſcondeſt: neſciuit aut̄ iniquus conuſionem. Hieremias deniq; ad ſacer- §. c. 36. §. 7. & J. & J.
 dotes: Vlulate (inquit) paſtores, & clamate, & aspergiſte vos cinere optimates gre- §. c. 36. §. 7. & J. & J.
 gis: quaſi completi ſunt dies veſtri, vt interficiamini.

- Daniel. 8 V § Cæter⁹ Daniel pronosticauit huiuscmodi plagaſ clero & ecclieſia §. c. 36. §. 10. & J. c. 41. §. 10. & J. c. 41. §. 49
 fore infligēdaſ per quendā tyrannum quem cornu hirci nuncupat, dicēs: Cornu §. c. 37. §. 9. & J. c. 41. §. 8. & J. c. 41. §. 10. & J. c. 41. §. 11. & J. c. 41. §. 12. & J. c. 41. §. 13. & J. c. 41. §. 14. & J. c. 41. §. 15. & J. c. 41. §. 16. & J. c. 41. §. 17. & J. c. 41. §. 18. & J. c. 41. §. 19. & J. c. 41. §. 20. & J. c. 41. §. 21. & J. c. 41. §. 22. & J. c. 41. §. 23. & J. c. 41. §. 24. & J. c. 41. §. 25. & J. c. 41. §. 26. & J. c. 41. §. 27. & J. c. 41. §. 28. & J. c. 41. §. 29. & J. c. 41. §. 30. & J. c. 41. §. 31. & J. c. 41. §. 32. & J. c. 41. §. 33. & J. c. 41. §. 34. & J. c. 41. §. 35. & J. c. 41. §. 36. & J. c. 41. §. 37. & J. c. 41. §. 38. & J. c. 41. §. 39. & J. c. 41. §. 40. & J. c. 41. §. 41. & J. c. 41. §. 42. & J. c. 41. §. 43. & J. c. 41. §. 44. & J. c. 41. §. 45. & J. c. 41. §. 46. & J. c. 41. §. 47. & J. c. 41. §. 48. & J. c. 41. §. 49. & J. c. 41. §. 50. & J. c. 41. §. 51. & J. c. 41. §. 52. & J. c. 41. §. 53. & J. c. 41. §. 54. & J. c. 41. §. 55. & J. c. 41. §. 56. & J. c. 41. §. 57. & J. c. 41. §. 58. & J. c. 41. §. 59. & J. c. 41. §. 60. & J. c. 41. §. 61. & J. c. 41. §. 62. & J. c. 41. §. 63. & J. c. 41. §. 64. & J. c. 41. §. 65. & J. c. 41. §. 66. & J. c. 41. §. 67. & J. c. 41. §. 68. & J. c. 41. §. 69. & J. c. 41. §. 70. & J. c. 41. §. 71. & J. c. 41. §. 72. & J. c. 41. §. 73. & J. c. 41. §. 74. & J. c. 41. §. 75. & J. c. 41. §. 76. & J. c. 41. §. 77. & J. c. 41. §. 78. & J. c. 41. §. 79. & J. c. 41. §. 80. & J. c. 41. §. 81. & J. c. 41. §. 82. & J. c. 41. §. 83. & J. c. 41. §. 84. & J. c. 41. §. 85. & J. c. 41. §. 86. & J. c. 41. §. 87. & J. c. 41. §. 88. & J. c. 41. §. 89. & J. c. 41. §. 90. & J. c. 41. §. 91. & J. c. 41. §. 92. & J. c. 41. §. 93. & J. c. 41. §. 94. & J. c. 41. §. 95. & J. c. 41. §. 96. & J. c. 41. §. 97. & J. c. 41. §. 98. & J. c. 41. §. 99. & J. c. 41. §. 100. & J. c. 41. §. 101. & J. c. 41. §. 102. & J. c. 41. §. 103. & J. c. 41. §. 104. & J. c. 41. §. 105. & J. c. 41. §. 106. & J. c. 41. §. 107. & J. c. 41. §. 108. & J. c. 41. §. 109. & J. c. 41. §. 110. & J. c. 41. §. 111. & J. c. 41. §. 112. & J. c. 41. §. 113. & J. c. 41. §. 114. & J. c. 41. §. 115. & J. c. 41. §. 116. & J. c. 41. §. 117. & J. c. 41. §. 118. & J. c. 41. §. 119. & J. c. 41. §. 120. & J. c. 41. §. 121. & J. c. 41. §. 122. & J. c. 41. §. 123. & J. c. 41. §. 124. & J. c. 41. §. 125. & J. c. 41. §. 126. & J. c. 41. §. 127. & J. c. 41. §. 128. & J. c. 41. §. 129. & J. c. 41. §. 130. & J. c. 41. §. 131. & J. c. 41. §. 132. & J. c. 41. §. 133. & J. c. 41. §. 134. & J. c. 41. §. 135. & J. c. 41. §. 136. & J. c. 41. §. 137. & J. c. 41. §. 138. & J. c. 41. §. 139. & J. c. 41. §. 140. & J. c. 41. §. 141. & J. c. 41. §. 142. & J. c. 41. §. 143. & J. c. 41. §. 144. & J. c. 41. §. 145. & J. c. 41. §. 146. & J. c. 41. §. 147. & J. c. 41. §. 148. & J. c. 41. §. 149. & J. c. 41. §. 150. & J. c. 41. §. 151. & J. c. 41. §. 152. & J. c. 41. §. 153. & J. c. 41. §. 154. & J. c. 41. §. 155. & J. c. 41. §. 156. & J. c. 41. §. 157. & J. c. 41. §. 158. & J. c. 41. §. 159. & J. c. 41. §. 160. & J. c. 41. §. 161. & J. c. 41. §. 162. & J. c. 41. §. 163. & J. c. 41. §. 164. & J. c. 41. §. 165. & J. c. 41. §. 166. & J. c. 41. §. 167. & J. c. 41. §. 168. & J. c. 41. §. 169. & J. c. 41. §. 170. & J. c. 41. §. 171. & J. c. 41. §. 172. & J. c. 41. §. 173. & J. c. 41. §. 174. & J. c. 41. §. 175. & J. c. 41. §. 176. & J. c. 41. §. 177. & J. c. 41. §. 178. & J. c. 41. §. 179. & J. c. 41. §. 180. & J. c. 41. §. 181. & J. c. 41. §. 182. & J. c. 41. §. 183. & J. c. 41. §. 184. & J. c. 41. §. 185. & J. c. 41. §. 186. & J. c. 41. §. 187. & J. c. 41. §. 188. & J. c. 41. §. 189. & J. c. 41. §. 190. & J. c. 41. §. 191. & J. c. 41. §. 192. & J. c. 41. §. 193. & J. c. 41. §. 194. & J. c. 41. §. 195. & J. c. 41. §. 196. & J. c. 41. §. 197. & J. c. 41. §. 198. & J. c. 41. §. 199. & J. c. 41. §. 200. & J. c. 41. §. 201. & J. c. 41. §. 202. & J. c. 41. §. 203. & J. c. 41. §. 204. & J. c. 41. §. 205. & J. c. 41. §. 206. & J. c. 41. §. 207. & J. c. 41. §. 208. & J. c. 41. §. 209. & J. c. 41. §. 210. & J. c. 41. §. 211. & J. c. 41. §. 212. & J. c. 41. §. 213. & J. c. 41. §. 214. & J. c. 41. §. 215. & J. c. 41. §. 216. & J. c. 41. §. 217. & J. c. 41. §. 218. & J. c. 41. §. 219. & J. c. 41. §. 220. & J. c. 41. §. 221. & J. c. 41. §. 222. & J. c. 41. §. 223. & J. c. 41. §. 224. & J. c. 41. §. 225. & J. c. 41. §. 226. & J. c. 41. §. 227. & J. c. 41. §. 228. & J. c. 41. §. 229. & J. c. 41. §. 230. & J. c. 41. §. 231. & J. c. 41. §. 232. & J. c. 41. §. 233. & J. c. 41. §. 234. & J. c. 41. §. 235. & J. c. 41. §. 236. & J. c. 41. §. 237. & J. c. 41. §. 238. & J. c. 41. §. 239. & J. c. 41. §. 240. & J. c. 41. §. 241. & J. c. 41. §. 242. & J. c. 41. §. 243. & J. c. 41. §. 244. & J. c. 41. §. 245. & J. c. 41. §. 246. & J. c. 41. §. 247. & J. c. 41. §. 248. & J. c. 41. §. 249. & J. c. 41. §. 250. & J. c. 41. §. 251. & J. c. 41. §. 252. & J. c. 41. §. 253. & J. c. 41. §. 254. & J. c. 41. §. 255. & J. c. 41. §. 256. & J. c. 41. §. 257. & J. c. 41. §. 258. & J. c. 41. §. 259. & J. c. 41. §. 260. & J. c. 41. §. 261. & J. c. 41. §. 262. & J. c. 41. §. 263. & J. c. 41. §. 264. & J. c. 41. §. 265. & J. c. 41. §. 266. & J. c. 41. §. 267. & J. c. 41. §. 268. & J. c. 41. §. 269. & J. c. 41. §. 270. & J. c. 41. §. 271. & J. c. 41. §. 272. & J. c. 41. §. 273. & J. c. 41. §. 274. & J. c. 41. §. 275. & J. c. 41. §. 276. & J. c. 41. §. 277. & J. c. 41. §. 278. & J. c. 41. §. 279. & J. c. 41. §. 280. & J. c. 41. §. 281. & J. c. 41. §. 282. & J. c. 41. §. 283. & J. c. 41. §. 284. & J. c. 41. §. 285. & J. c. 41. §. 286. & J. c. 41. §. 287. & J. c. 41. §. 288. & J. c. 41. §. 289. & J. c. 41. §. 290. & J. c. 41. §. 291. & J. c. 41. §. 292. & J. c. 41. §. 293. & J. c. 41. §. 294. & J. c. 41. §. 295. & J. c. 41. §. 296. & J. c. 41. §. 297. & J. c. 41. §. 298. & J. c. 41. §. 299. & J. c. 41. §. 300. & J. c. 41. §. 301. & J. c. 41. §. 302. & J. c. 41. §. 303. & J. c. 41. §. 304. & J. c. 41. §. 305. & J. c. 41. §. 306. & J. c. 41. §. 307. & J. c. 41. §. 308. & J. c. 41. §. 309. & J. c. 41. §. 310. & J. c. 41. §. 311. & J. c. 41. §. 312. & J. c. 41. §. 313. & J. c. 41. §. 314. & J. c. 41. §. 315. & J. c. 41. §. 316. & J. c. 41. §. 317. & J. c. 41. §. 318. & J. c. 41. §. 319. & J. c. 41. §. 320. & J. c. 41. §. 321. & J. c. 41. §. 322. & J. c. 41. §. 323. & J. c. 41. §. 324. & J. c. 41. §. 325. & J. c. 41. §. 326. & J. c. 41. §. 327. & J. c. 41. §. 328. & J. c. 41. §. 329. & J. c. 41. §. 330. & J. c. 41. §. 331. & J. c. 41. §. 332. & J. c. 41. §. 333. & J. c. 41. §. 334. & J. c. 41. §. 335. & J. c. 41. §. 336. & J. c. 41. §. 337. & J. c. 41. §. 338. & J. c. 41. §. 339. & J. c. 41. §. 340. & J. c. 41. §. 341. & J. c. 41. §. 342. & J. c. 41. §. 343. & J. c. 41. §. 344. & J. c. 41. §. 345. & J. c. 41. §. 346. & J. c. 41. §. 347. & J. c. 41. §. 348. & J. c. 41. §. 349. & J. c. 41. §. 350. & J. c. 41. §. 351. & J. c. 41. §. 352. & J. c. 41. §. 353. & J. c. 41. §. 354. & J. c. 41. §. 355. & J. c. 41. §. 356. & J. c. 41. §. 357. & J. c. 41. §. 358. & J. c. 41. §. 359. & J. c. 41. §. 360. & J. c. 41. §. 361. & J. c. 41. §. 362. & J. c. 41. §. 363. & J. c. 41. §. 364. & J. c. 41. §. 365. & J. c. 41. §. 366. & J. c. 41. §. 367. & J. c. 41. §. 368. & J. c. 41. §. 369. & J. c. 41. §. 370. & J. c. 41. §. 371. & J. c. 41. §. 372. & J. c. 41. §. 373. & J. c. 41. §. 374. & J. c. 41. §. 375. & J. c. 41. §. 376. & J. c. 41. §. 377. & J. c. 41. §. 378. & J. c. 41. §. 379. & J. c. 41. §. 380. & J. c. 41. §. 381. & J. c. 41. §. 382. & J. c. 41. §. 383. & J. c. 41. §. 384. & J. c. 41. §. 385. & J. c. 41. §. 386. & J. c. 41. §. 387. & J. c. 41. §. 388. & J. c. 41. §. 389. & J. c. 41. §. 390. & J. c. 41. §. 391. & J. c. 41. §. 392. & J. c. 41. §. 393. & J. c. 41. §. 394. & J. c. 41. §. 395. & J. c. 41. §. 396. & J. c. 41. §. 397. & J. c. 41. §. 398. & J. c. 41. §. 399. & J. c. 41. §. 400. & J. c. 41. §. 401. & J. c. 41. §. 402. & J. c. 41. §. 403. & J. c. 41. §. 404. & J. c. 41. §. 405. & J. c. 41. §. 406. & J. c. 41. §. 407. & J. c. 41. §. 408. & J. c. 41. §. 409. & J. c. 41. §. 410. & J. c. 41. §. 411. & J. c. 41. §. 412. & J. c. 41. §. 413. & J. c. 41. §. 414. & J. c. 41. §. 415. & J. c. 41. §. 416. & J. c. 41. §. 417. & J. c. 41. §. 418. & J. c. 41. §. 419. & J. c. 41. §. 420. & J. c. 41. §. 421. & J. c. 41. §. 422. & J. c. 41. §. 423. & J. c. 41. §. 424. & J. c. 41. §. 425. & J. c. 41. §. 426. & J. c. 41. §. 427. & J. c. 41. §. 428. & J. c. 41. §. 429. & J. c. 41. §. 430. & J. c. 41. §. 431. & J. c. 41. §. 432. & J. c. 41. §. 433. & J. c. 41. §. 434. & J. c. 41. §. 435. & J. c. 41. §. 436. & J. c. 41. §. 437. & J. c. 41. §. 438. & J. c. 41. §. 439. & J. c. 41. §. 440. & J. c. 41. §. 441. & J. c. 41. §. 442. & J. c. 41. §. 443. & J. c. 41. §. 444. & J. c. 41. §. 445. & J. c. 41. §. 446. & J. c. 41. §. 447. & J. c. 41. §. 448. & J. c. 41. §. 449. & J. c. 41. §. 450. & J. c. 41. §. 451. & J. c. 41. §. 452. & J. c. 41. §. 453. & J. c. 41. §. 454. & J. c. 41. §. 455. & J. c. 41. §. 456. & J. c. 41. §. 457. & J. c. 41. §. 458. & J. c. 41. §. 459. & J. c. 41. §. 460. & J. c. 41. §. 461. & J. c. 41. §. 462. & J. c. 41. §. 463. & J. c. 41. §. 464. & J. c. 41. §. 465. & J. c. 41. §. 466. & J. c. 41. §. 467. & J. c. 41. §. 468. & J. c. 41. §. 469. & J. c. 41. §. 470. & J. c. 41. §. 471. & J. c. 41. §. 472. & J. c. 41. §. 473. & J. c. 41. §. 474. & J. c. 41. §. 475. & J. c. 41. §. 476. & J. c. 41. §. 477. & J. c. 41. §. 478. & J. c. 41. §. 479. & J. c. 41. §. 480. & J. c. 41. §. 481. & J. c. 41. §. 482. & J. c. 41. §. 483. & J. c. 41. §. 484. & J. c. 41. §. 485. & J. c. 41. §. 486. & J. c. 41. §. 487. & J. c. 41. §. 488. & J. c. 41. §. 489. & J. c. 41. §. 490. & J. c. 41. §. 491. & J. c. 41. §. 492. & J. c. 41. §. 493. & J. c. 41. §. 494. & J. c. 41. §. 495. & J. c. 41. §. 496. & J. c. 41. §. 497. & J. c. 41. §. 498. & J. c. 41. §. 499. & J. c. 41. §. 500. & J. c. 41. §. 501. & J. c. 41. §. 502. & J. c. 41. §. 503. & J. c. 41. §. 504. & J. c. 41. §. 505. & J. c. 41. §. 506. & J. c. 41. §. 507. & J. c. 41. §. 508. & J. c. 41. §. 509. & J. c. 41. §. 510. & J. c. 41. §. 511. & J. c. 41. §. 512. & J. c. 41. §. 513. & J. c. 41. §. 514.

g.eo. §.3. & uelationes ad hunc passum deseruientes præterire nolui, in qua Christus ad cle-
rūm ait: Gladius meæ seueritatis in corpus tuum intrabit, qui à superiori capitū
ingredietur, & sic profundè aléter infigetur ut nunquam extrahat. Postea se-
quitur gratia maledictio cleri, Christo dicente: Maledico sacerdotibus ex mea
iustitia: Maledictum sit omne quod de terra ad vtilitatem suam receperint, q[uod] nō
laudat deum & creatorem suum: Maledicti sunt anni eorum quibus vixerunt in-
utiliter: Maledicti sunt oculi eorum quibus viderunt lumen celi, non autem vi-
debunt visionem dei, sed tenebras inferiores: Maledictæ sunt aures eorum, quibus
vana & non diuina audierunt, & decætero audient clamorem inferni: Maledictus
est gustus eorum, quo hic gustauerunt temporalia dulcia, illic gustabunt perpetuo
amarissima: Maledictus sit odoratus eorum quo delectabilia odorauerunt, sed in-
&j.c.50. §. futurum foetorem sulphureum habebunt: Maledictus sit tactus eorum, quo me in-
&j.c.55. §. digne tractauerunt, sed de cætero tangent ignem infernalem: Maledicti sunt à
cœlo & terra, creaturisq[ue] omnibus, que obediant deo, quem clerici spernunt. Et
g.c.35. §.13. infrat: Malis pastoribus veniet iustitia Christi & citius subtrahentur, & nō pro-
&j.c.52. §.12. trahetur iudicium eorum, sed veniet eis horribile, & rapientur à delitijs ad con-
fusione.

VIII § Iterum Christus ait: Veniam sacerdotibus cū septē plagiis, priu-
buntur em̄ om̄ib[us] q[uod] dilexerunt, ejciuntur à conspectu dei & iudicabuntur in ira
eius, tradentur dæmonibus, patientur absq[ue] requie, contēnentur ab om̄ib[us], ege-
bunt bonis omnibus, malisq[ue] omnibus abundabunt. Similiter & alijs septem cor-
poralibus malis flagellabuntur, sicut filii Israel, qui vt patet ex decursu veteris te-
stamenti) saepe flagellati sunt gladio, peste, fame, terræmotu, iugundatione, fri-
gore aut siccitate. Et infra: Honores eorum conuentur in opprobrium & pu-
dorem: & ruina ipsius ecclesiae erit tam magna, quod vix redificabitur, & desi-
derabilia eorum erunt in ruinas & ipsi in contemptum. Et infra: Elephas non ha-
bens iuncturas, ideo quiescendo stat ad arborem inclinatam, non attendens ar-
boris putredinem vel inclinationem, nec temporis breuitatem, ruet igitur cū ar-
bore quando se stare putat. Muri autem ecclesiae dissoluentur calore & aquis, q[uod]
&j.c.43. in de iniquis redificati sunt: Ideo laborandum est vt clerici cōtinētiū viuat, inten-
prin. perantiam potus minuat, avaritiam deponat, humilitatem & timorem assumat:
S.c.23. in si. Alioqui in tribulationibus humiliabitur & ruina eius tam grandis erit, vt etiam
in terris alijs audiatur.

IX § Ex p[re]missis prophetis & reuelationibus (proh dolor) apparet, nau-
culam Petri misere periclitatum iti v[er]o q[uod] ad necē, quia tempestatibus & fluctibus
iactabitur: Non autem penitus submergetur, quia nō peribit lex à sacerdoce neq[ue]
consilium à sapiente, Sed cleris plectetur, qui contra iuris cōmuniſ statuta in vi-
ta & honestate clericali plurimi exorbitat: Nā clericis ab in honestis locis, suspe-
ctis personis & scissis vestibus, alijsq[ue] vanitatibus minime abstinent. Qui deo mi-
litare deberet, cōtra apostoli p[re]ceptum, secularibus negotijs se implicat. Dere-
linquunt vnum deū & mensis ministrant. Ipsi p[re]terea ambitiosi & auari plurali-
tatem beneficiorum & dignitatum amplectuntur: Qui vni beneficio p[re]esse nō
sufficit, plura occupat, in quorum nullo residet, vel multa in vnum redigit, quod
vnionem nūcupant: Fructus ecclesiasticos & eleemosynas, quas ex beneficis ca-
piunt vel potius rapiunt (quoniam in his pauperes defraudant) absumunt in cra-
&j.c.46. §.12. pula, superbia, ludo, venatione seu in alio luxu. Hinc dominus noster Chrys[ostomus]
terius in Birgitte de clero inquit: Nūquid non credit cleris & cardinales & epis-
copi quod de eleemosynis meis quas ipsi nō cum timore & deuotio[n]e comedunt,
&j.c.43. §.2. sed deuorat fine fructu, nō exigam rationē: aut nūquid credunt quod anima[e], qua-
S.c.36. §.12. rum erat bona illa, de quibus ipsi superbiunt, nō petat in cōspectu meo vindictar[ur]:
S.c.21. §.13. Vere iudicabo diligenter & scrutabor, quare ratione leuat oblationes meas, Et homi-
&j.c.46. §.11. nes ac angeli iudicabit eos. Ego quippe & amici mei dotauimus ecclesiā, vt cle-
S.c.23. §.7. rici quietius seruiret mihi: At nūc nec clericis viuūt vt amici, nec orāt vt audiātur
J.c.39. §.1. Ideo merito sunt abiisciendi.

¶ De cleri abiectione.

Cap. XXXIX.

Zachariae

1.Bir. 41. &
c.47.

4.Bir. 43
g.eo. §.4 &
j.ca.39. §.6.
4.Bir. 62

4.Bir. 125

4.Bir. 130

Mach. 14
Lucæ. 22.
Hiere. 18
De vi. & de
ho. cle. & co
ha. cle. mul.
per to
z. Timo. z
Acto. 6.
De cle. non
reside.

9.Bir. 70

DE CLERI ABIECTIONE.

- Zacha.3 Achariaꝝ pronoſticum prohpudoriam perhibet adimpl etum, vbi p̄z uiderat Iesum esse induitū vestibus ſordidis, & ſtare ante facie angelis, q̄ ait ad circumſtantes: Auferte veftimē ſordida ab eo. Hinc idem Iesuſ ad ecclēſiam, q̄ aufert tibi veftimēntū, etiā tunica noli prohibere. Iſtud *LC.56.§.1*
- Luc.6. *Z* vero indumentum ſordidū eſt, cleruſ ſordidiſ peccatiſ maculatus.
- S. à caplo.* I § Quocifca ob innumera p̄ctā, que pueriſ ecclēſiaſtici in dei contume-
19. vſque ad liam turpiter committūt, vt ſupra p nonnulla caplā annotatur, hiſ noſtriſ infelici
ca.25 bus tpibus nō ſolum acerbū flagellum proculdubio deuſ clero infliget, de quo in
S. c.38. p. to. proximo capitulo dictū eſt; Sed etiā auferet malas beſtias de ecclēſia, ac rubigine
Leu.5 de argento vt egrediat vas puriſſimum: Eruenſ quoq; de ecclēſia lapides reprobi,
Prouer.25 alijsq; pro eis lapides reponenſ. Et ſic dñs malos male perdet, & vineam ſuā, id eſt,
Leui.14. ecclēſia alijs locabit agricolis, id eſt, paſtorib; qui reddet ei fructum tpibus ſuis,
Matth.21 Et iſi in eo, ceu vera viꝝ, quipiam palmeſ nō manferit, neq; fructū bonum tulerit
Ioh.15. iſ inutilis palmeſ mitteſ foras, & arescet, ac colligent eum, & in ignem mittent, vt
Matth.15 comburat. Mala nempe plantatio eradicabif. Rurſus per Apoſtolum ait domi-
nus: Conſummabo ſup domū Iſrael teſtaſtū nouum, quoniam ipſi nō pman-
Hiere.31. ferunt in teſtaſto meo, ideo neglige eis. Itere apud Catharinā ſeneñ. A miſi-
Hiere.8. tris meis non fit mihi debita reuerentia, ideo honor eorū diminuet, ac ob ſua p̄ctā
Cath. ſeneñ. perfeſecutionem luſtinebunt. Et inſrat: Si ſacerdoṭes vitam ſuam emendare ne-
c.116. &.120. De libello of glexerint, dignitas ſacerdotalis redundabit eis hic in ruina, illuc ad ignem re-
ſec.6. iſi. & S. c.31. §.4. fteriſ. Respondit deniq; ſaluator ad quaſtioneſ, quid dominus factu-
& J. cap.48. rurus fit malis coloniſ, dicens: Veniet dominus & perder colonos iſtos, dabitq; vi-
§.10. neam alijs. Et alibi: Dico vobis, multi ab oriente & occidente venient & recumbet
Luce.20. cum Abraham in regno cœloꝝ. Filii autem regni ejus in tenebras exterio-
res: Ibi erit fletus & ſtridor dentium.
- Matth.8* II § Ad hoc facit quod idem ſaluator p̄cepit, dicens: Auferte iſta hinc,
Matth.13 & nolite facere domū patris mei domū negotiatiōiſ. Et alibi ad ſacerdoṭes promit:
Iohan.2. Vos eſtiſ ſal terra, quod ſi ſal euanuerit, id eſt, ſi vita & doctrina veſtra, amplius nō
Matth.5 valuerit, in quo ſalier, id eſt, & diſiſet, ad nihil valet, ſcilicet cleruſ vltra niſi vt mit-
De Sale. taſ foras, id eſt, eiſchaf ab ecclēſia, & ſpoliet bonis, & conculceſ ab hominibus vt
Marci.9 poſe peruersiſ. Nota per primū ſal denotat cleruſ, per ſecondū aut ſal significat do-
ctrina cleruſ. Hinc eſt illud Marci: Omnis viſtima ſale ſalier, per viſtum intellici-
giſ humanum genus, quod docēdum eſt à cleruſ, & ita deuſ poſuit terram fructi-
Pſalm.106 feram in ſal ſuginem à malitia inhabitantium in ea. Ideo in Marco ſequit: B onum
Difti. 93. ſa- eſt ſal, id eſt, verbum dei vel ſapiētia cleruſ. Quod ſi ſal, id eſt, cleruſ inſulſiſ fuerit,
cerdot. in quo illud, vtpote humanum genus p viſtū deſignatū, condictis, quaſi respon-
Difti. 43. ſit deat in nullo. In Canonibus quoq; alteſ ſal ab altero diſtinguit. Nam beatus Pe-
rector. trus dicebat vnum ſal terra, eſſe ſacerdoṭes & p̄latos. Alteſ ſal eſſe cœleſtē fa-
Marci.9 pientiā. Hinc in Marco veritas dicit: Sale min vobis & pacē habete inter vos, hic
De cōſe. diſ. per ſalem iuxta Gregorij expoſitionem, verbi ſapiētia conſignat. Quam in omni
4.ca. ſal. bus ſacrificijs & opibus noſtriſ offerre debemus. Sal aut inſatuatus diſit malus pla-
2.q.7 nō oēſ tus. Qui ad nihilū prodeſt, niſi vt projeſt foras, & à porciſ cōculceſ. Per porcoſ
Luce.14. ſignificantur dāmones qui dominantur malis p̄latiſ quaſi pecoribus ſuis.
24. q.1. mi- III § Siquidem diſtinctionem facit Vincenſius, dicens: Alter ſal eſt ſapiē
ra, in fine tia clericorū, condiens & conſeruāt terrefreſtis homines à putredine flagitiorū. Cle-
Vincētiſ de rici ſuī boniſ exempliſ, & ſanis doctriniſ conſeruare debet animaſ hominū in
fine mundi virtutiſ. Et quom ille ſecundus ſal euanuerit,, quia vita & doctrina clericorū
Pſalm.55. ad nihilū redacta fuerit, tunc primū ſal, id eſt, cleruſ ad nihil valet vltra, niſi vt
Cath. ſeneñ. mittatur foras à beneficijs & dignitatibus, & conculceſ ab hominibus ei infe-
ca.116. in fin. ſtiſ, & clamet. Conculcauit me homo tota die impugnat, tribulauit me; concul-
& ca.120. cauerunt me inimici mei. Qui ſecondum Vincenſius opinionem, à deo terribiliter
indignabuntur contra ecclēſiaſticos quo ſe de eis deo ſacrificium facere putabunt
ſi quando eos persequuntur. De quibus dominus apud Catharinā ſeneñ, ita lo-
quuntur: Persequutores cleſi, aſſumunt ſibi officium dāmonum qui conantur Chri-
ſti fidei

- Si fideles à salutis via ducere, à gratia statu amouere & in culpas iniçere peccatorum. Sic illi ceu membra diaboli, rebelles ecclesiæ à qua renati & educati sunt ministros ipsius ecclesiæ subuertere nituntur. Et sic sub suco corrigendi defectus ministrorum meorum tangunt Christos meos. Quemadmodum hodie Lutherani petulantes, vitia cleri & abusus ecclesiasticos taxare sin alando, pernicioſiſſi
 §.ca.12. §.7 man seditionem immitti vulgo inculcant, feroceſ germanorum animos ad ne-
 & J. eod. §.8 cem cleri incitando. Nempe ſacerdotum inique viuentium defectus odire licet,
 nō iudicare, quorum iudicium ſoli deo refuerat, quia Christi domini ſunt. Ideo
 eorum authoritas eſt reuerenda intuitu dei, ſua ſacra per ipſos ſacerdotes ad nos
 mittentis. Quos etiam tangi dominus per prophetam prohibet.
- III § Et ſubdit Vincentius: Si ſcirent clerici, qua ratione deus promi-
 tet eos perfequitionem pati, propter peccata ſcilicet ſua, credo q̄ cibus eorum
 eſſet ipſis fel cum aceto mixtum. Priuabunt enim beneficij & dignitatibus ex
 euangelica prænotione, quia ad nihil valent, niſi ut mittantur foras. Non enim
 remanebit aliquis beneficiatus qui non ſpolietur ſua praebenda, quia purificandi
 ſunt filii leui à ſua malitia, à qua ſe ſponte purificare noluerunt, maxime ambitio
 fi, qui ſe illegitime ingerūt in patrimonium Christi, ſunt repellendi, ſicut Chore,
 Dathan, & Abiron principes populi aduerſus Moſen insurgentes, ſub quorum
 pedibus dirupta eſt terra, & aperiens os ſuum, deuorauit illos cum tabernaculis
 ſuis & vniuersa ſuperbia eorum. Ita modo egredietur ira à domino & plaga in
 clerum delauerit. Habetur namq; in diuino responſo, quemadmodum dominus
 repulit altare ſuū & maledixit ſanctificatiōi ſuā, inquiens: Quia tu ſcientiā repu-
 liſti, ideo repellā te ne ſacerdotio fungaris mihi, auferet em̄ faciō laſciuientium.
 Nam rex Asa perhibetur rectū feciſte ante conſpectū domini, eo q̄ abſtulit effe
 minatos de terra, expugnauitq; vniuersas fordes. Et ſecondum Auguſtinū, Ad
 omnes iniquos & impios illa vox dñi valer, Auferetur a vobis regnū dei & dabi-
 tur genti facienti fructus eius. i. iuſtitiam. Vnde Methodius reuelauit, dicens: Et
 tollitur honor a ſacerdotibus, & ſupprimitur mysterium dei, & quiescat omne
 ſacrificiū ab ecclesiis, & erunt ſacerdotes ſicut populus in eo ē tempore, hoc eſt,
 in septimo hebdomatico in quo impræſentia ſumus.
- J. eo. §.6 V § Porro in clero iam verificatur illud præconium: Conſtitue ſuper eum peccatorem, & diabolus ſtet a dextris eius. Quum iudicatur, exeat cōdemnatus,
 & episcopatum eius accipiat alter, ac enīciatur de habitationibus ſuis, Scrutetur
 ſcenator omnem ſubſtantiam eius, & diripient alieni labores eius. Dominus Psal. 108
 enim abominatus eſt hereditatem ſuam, & tradidit eos in manus gentiū. Dauid
 præterea in typo huius abiectionis, loco clericorum ad deum orauit, dicens: Nūc Psal. 43
 autem repulisti & cōfudisti nos, poſuisti nos opprobrium viciniſ noſtri, ſubfan-
 nationem & deriſum hiſ qui ſunt in circuitu noſtro. Quoniam humiliaſti nos in
 loco afflictionis, & cooperuit noſ vmbra mortis. Quare faciem tuam aduertiſ,
 obliuiceſter in opere noſtri & tribulationeſ noſtri, quia humiliata eſt in puluere
 anima noſtra, conglutinatus eſt in terra venter noſter. Item in Catharina Seneñ
 & J. ca. 28. §.5 dicitur: Clerus ex ſuperbia cadet ab altitudine ſacerdotalis dignitatis in profun-
 dum miferia eſt diabolus, quia qui ſe exaltat, humiliabitur.
- VI § Denum de cleri abiectione in pluribus locis Birgittæ ponitur: In
 primis de ſummo pontifice Petrus ad Christum inquit: Haec eſt vera iuſtitia, vt
 papa, qui ſedet in ſede tua & opera habet luciferi, amittat cum contemptu ſeſtem
 in qua præſumpſit ſedere, & particeps fit pena luciferi. Ecce peruersus papa co-
 demnatur ut diabolus. Rurſus Christus ad papam: Sedes tua demergetur quaſi
 lapis ponderofus qui non ſubliftit antequām venerit in nouiſſimum profundū,
 Digitū. i. affeſſores ardebut igne ſulphureo & inextinguiſibili. Brachia tua. i. vica-
 riū, qui ad animarum profeſtum extendi deberent, ſed extenduntur ad vitilitatē
 propriam & mundi honorem, iudicabuntur pena, quam exprimit Dauid, Fiant
 filii eius orphani & vxor eius vidua. Vxor quidē eſt anima, quae relinquet à glo-
 ria celeſti & erit vidua a deo. Filii eius. i. virutes, quas habere videbātur, & sim-
 plices mei, qui ſub ipſis erant, ſeparabuntur ab eis, & diuinitas eorum ac bona ad
 N   alios

Pſal. 104
Lutherani.II. q. 1. ſacer-
doribus cir-
ca medium.
Pſal. 104
Vincentius
define m̄di.
Mat. 5Malach. 3
Nūr. 16, 26Thren. 2
Oſee. 4
Amos. 6
3. Reg. 15
23. q. 7. ſi de
reb. Mat. 21

Methodius,

Ca. Se. c. 118

& c. 129

Luc. 14

1. Bir. 41.

Pſal. 108

DE GENERALIBVS PLAGIS &c.

- alios deuoluetur, & ipsi pro dignitate confusione m̄ eternam habebunt. Deinde §.ca.38. §.4
infi. & j.ca.
 ornatus capitis eorum demergetur in lutum inferni à quo nunquam consurgent 46. §.13
 vt sicut hic per honorem & superbiam super alios ascenderū, sic in inferno p̄r̄ alijs §.ca.15. §.2
 4. Bir. 143 demergentur adeo profunde, vt eis impossibile sit resurgere. Et infra: Nā si etiā §.c.21. §.10
 papa expulsus esset a papatu suo, melius esset q̄ humiliaret se, faciendo cōcordia- §.c.27. §.11
 am, quām liti in hārēdo, ante quām propter eum tot animæ perirent in eternam & j.c.63. §.5
 damnationem, que animarum damnatio sic aperta est, vt ad illam pleriq; quasi §.ca.19. §.8
 laborent. Birgitta forsitan in spiritu p̄uidit horrendas in Christianum sanguinem & j.eo. §.8.
 cādes, quibus tempore nuper transfacto crudelis pastor Julius secundus oca- §.c.15. §.4
 sionem p̄stitit, & suam curam pastoralem in factio[n]es fixit. At quis satis di-
 metiri potest quanta sanguinis innocentis effusio & perditonis labes processerit §.eo. §.2. i si
 Mat. 18 ex eiusdē Iulij, plurimq; alioz pontificū factionib[us]. Sed qui scandalizat vnu §.c.37. §.4
 duintaxat de pusillis istis qui in Christum credunt, expedit ei vt suspendatur mo-
 la asinaria in collo eius, & dimergatur in profundum maris. & j.c.41. §.10
4. Bir. 57 VII § Sequitur in Birgitta de exterminio sedis Romanæ: Ob quam rem §.c.19. §.9 et
 beata Maria inquit: Roma est quasi ager, super quo zizania excreuit. Ideo prius j.c.49. §.1.8
 debet mundari cum acuto ferro, deinde igne purgari, postea arari cum iugo bo- §.c.15. infi.
 um. Illi enim vrbi p̄paratur talis pena, quasi iudex diceret, excoria totā pel- §.c.37. §.4
 lem, extrahe totum sanguinem, & excide omnem carnem. & j.c.41. §.10
2. q. 7. beati VIII § Nota, licet post nativitatē Christi, Roma (quæ autoritate pluriū §.c.19. i pri.
 conciliorum loco capitis est vniuersitæ ecclesiæ) ter destructa est. Primo à Cōstante & j.c.49. §.
 Secundo à Soldano rege Saracenorū tempore Gregorij quarti. 15. infi.
 Tertio per imperatorem Fredericum primum, vt habetur in Cronicis, tamen §.c.41. §.3
 Cyrilus in p̄dicta Birgittæ reuelatione intelligitur quarta vrbis destruētio prope futu-
 ra, de qua habet in libro Cyrilli Episcopi. Ante quam eccl[esi]a renouetur, permit-
 tet deus, vacante papatu, maxima schismata oriri inter Romanos & imperatore
 Qui de sua confisus potentia, nitetur constituerē papam pro suo libitu. Itali aut̄ §.c.41. §.3
 resistere conabuntur aquila grandi. Quæ furor incensa, cū Alemanis cæteris §.eo. §.3
 gentibus ferocibus armata manu Romam intrabit. Pralatos & religiosos ciues §.ca.38. §.6
 trucidabit, in cæterum quoq; clerum adeo saueriet, vt aliqui coronas suas abradi fa- & j.c.54. i si.
 ciente, alijs fugam ad montes, sylvasq; dabunt. Hæc propheta partim est incepta §.eo. §.6
 Nam proximis temporibus, videlicet ab anno 1510. Italia, quæ per Romā intel- §.c.41. §.8
 ligitur, intolerabiles, infinitasq; calamitates hactenus passa est, per longæua & im- §.c.49. §.8
 mania bella. Necnon adhuc indies maior timetur fieri eiusdem Italia ac etiā Ger- §.c.55. i pr.
 mania & Gallia deuastatio in gladio forinfeco vel intestino, alijsve horrendis & j.c.41. §.6
 plagiis, quæ cuenient ob detestanda peccata tam laicorum q̄ clericorum. Quam §.c.46. §.10
 obrem latina ecclesia (vt iam sequitur) plaga sustinebit ac diuino bono caretib[us]. §.ca.38. §.9.
 Nempe peccata nostra prohibent bonū à nobis. Nauicula autem Petri penitus & j.c.41. §.6
 non extinguetur, sed reformabitur.
- Hiere. 5 ¶ De generalibus plagiis modernæ Christianitati imminētibus. Ca. XL.
- Hiere. 6 Sta Latina eccl[esi]a est ciuitas visitationis omnis calumnia in medio eius. Inī §.ca.34. §.9
 Nuñ. 16 quitas & vastitas audiebat in ea corā dño semper infirmitas & plaga. Iam em̄ & j.c.42. §.4
 2. par. 6 egressa est ira à dño, & plaga defauit. Siquidē superatus fuerit populus ab §.c.29. §.4.
 inimicis & clausa cælo pluia non fluxerit & fames orta fuerit in terra ac pe-
 ssimēta, erugo & aurugo, locusta & bruchus, hostesq; vastatis regionibus por-
 tas obsederint ciuitates, omnisq; plaga & infirmitas presserit. Dominus itaq; cō-
 Esa. 14 ter baculū impioz in indignatione plaga insanabili. Et seruus qui scit, sed non §.ca.35. §.19
 Luc. 12 facit voluntatē dñi, plagi vapulabit multis. Vnde elicitur, illis plagiis specialiter & j.c.43. §.8
 Amos. 3. Christianos fore affligēdos, ad quæ deus per prophetā inquit: Tantummodo vos §.ca.31. §.4.
 cognoui ex omnibus cognitionibus terræ, ideo visitabo sup vos iniquitates ve- & j.c.43. §.8
 stras. Et ecce per Hieremiam verbū dñi factum est eis in opprobrium, & nō sus-
 ceperunt illud. Ideo furor plenus est dñs, qui ait: Visitabo super eos quatuor spe §.ca.31. §.4.
 Hier. 6. 15 cies, scilicet gladium ad occisionem, canes ad lacerandū, volatilia cæli & bestias & j.c.43. §.8
 terræ ad deuorandū & dissipandū. Tu reliquisti me, abiisti retrorsum. Ideo ex-
 tendam manum meam super te, & interficiam te.

Cerni-

I § Cernitur (prohdolor) pessimas & innumerabiles iniquitates turpiaque
g. in pl. §. 7 & j.c. 43. i. si. sceleria quā plurima ab hominibus vtriusque sexus in tota nostra terra enormiter
g. c. 37. i. pr. committi, vt diuina iustitia pene coacta cito missura sit acerba flagella, quibus
& j.c. 42. §. 8 nos plecat & suam reformet ecclesiam, qua in suis modo membris est penitus
j.ca. 44. §. 2 deformata & in deum adulterata cum mundo diabolοque fornicando. Nam nedū
j.ca. 42. i. infi. cleris ceu superior, sed etiā inferior ecclesiæ portio, ut pote munitas laicorum
j.ca. 44. §. 1. peruersa est, vt supra in nonnullis capitulis notatur. Quippe opera nostra, etiam
j.ca. 43. §. 10. quæ videntur bona, nō super Christum (cuius agricultura sumus) sed super nos-
ipos (qui nihil sumus) & dicamus. Ideo cademus. Proinde affectiones nostræ non ad fœcunda seu licita opera, sed ad vanæ & noxia tendunt. Appetimus etem
solutia stulta, vitam dissolutam, superbiam, ambitionem, defraudationem, cōui-
uia spurca, petulantiam, vniuersamque impudicam luxuriam ac meretricis opera.
Horrenda denique stupra & immunditias, quas turpe est exprimere, mēdacia, cī-
cumuētiones, calūnias, periuria, falsa testimonia, iniqua iudicia, dolos, fallacias,
furga, discordias, lites, bella iniqua, insidias, odia, rancores, latrocinia, rapinas, ho-
mocidia, superstitiones, blasphemias, hæreses, aliamque malitiā vniuersam, maxi-
me circa pauperē oppressiones. Quia dū superbit impius, incendit pauper.

§. c. 19, vſque
ad c. 18
1. Cor. 3
Luc. 6, infi.

Psal. 9

II § Tota nostra inclinatio ad vanitatem tendit. Quicquid malū vnicuique
g.ca. 26. §. 6 in mentem venerit, hoc impune perpetrare audet, præsertim illi qui iustitiā ref-
puentes fuso priuatæ guerræ, seu (vt vulgo dicitur) diffidationis iure iniquo in-
nocentibus damnosas calamitates, violentias, depredatiōnes, captiuitates, vincu-
la, carceres, cruciatus, atque exilia ingerunt, interdum cū membroꝝ amputatione
vel etiam vita ademptione, prout quotidie in quibusdam Alemaniæ terris per-
petrat, vsque adeo vt prope nemo securus peregre proficisci. Et illi qui itinera-
g.c. 24. §. 5. & j.c. 48. i. si. agētes, ab exteriſeris, videlicet à leonibus, draconibus, serpētibus, ceteris atro-
g.ca. 25. §. 3. & j.c. 41. §. 10 cibus bestijs, hoc est, à Turcis, paganis, ac publicis piratis securos se facile redde-
re possunt, à rapacibus accipitribus & rabidis canibus tanque domesticis bestijs,
hoc est ab huiusc prædonibus & diffidatoribus continue lēdum. Propter quos
boni viri domū exeunt, potissimum locupletiores, periculosis subiacent casibus.
Et quoque tam inter nobiles que inter plebeios gloriōsus, qui illis prædonibus auxi-
lium vel fauorem præstiterit. Is aut qui aduersus ipsos iustitiā procurat, aut vī-
dicibus adiumento est, tanque præco inculpat, atque traditor ignominiosus à deo
suppressa apud nos est iustitia, iniuriaque eleuata, quia peruersa sunt omnia.

III § Quis vñquam præsumeret illas manifestas iniquitates nostras diu-
tius posse à deo sustineri, & non aliquando puniūm iri, iuxta Sapientis sententiā
iniquitatis: Impij secundū qua cogitauerunt, correptionem habebunt, qui negle-
xerunt iustū & à domino recesserunt, nationes em iniqua, diræ fūnt cōsummati-
onis. Et infra: Deus disrumpit impios inflatos sine voce, & cōmouebit illos à fun-
damētis, & vſque ad supremū desolabuntur, & erunt gementes ac memoria illoꝝ
j.c. 54. §. 6 periet, q.d. Eoꝝ p̄cēnitentia est desperata & deperdita. Ideo sequitur: Turbabū
g.c. 15. §. 15. tur timore horribili p̄cēnitentiam agentes & præ angustia spūs gementes & di-
j.c. 56. §. 10. centes, errauimus in via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelli-
g.c. 34. §. 3. gentia nō est ortus nobis. Lastati sumus in via iniquitatis, & ambulauimus vias
& j.c. 63. §. 6 difficiles. Quid nobis profuit superbia aut diuitiarum iactantia, virtutis quidem
j.ca. 53. §. 14 nullū signū valuimus ostendere, in malignitate aut nostra cōsumpti sumus. Ideo
g.ca. 36. §. 7 contra nos ibunt directe emissiones fulgorū. Propter miseriam itaque inopū & ge-
j.ca. 53. §. 11. mitū pauperē nunc exurgam dicit dñs. Et iteg: Torrentes iniquitatis conurba-
uerunt me. Ideo cōmota est & cōtremuit terra, Fundamenta montū conturba-
g.ca. 35. §. 13 ta & cōmota fūnt, qm̄ deus iratus est eis, ac ascendit fūmus in ira eius. Certe iam
& j.ca. 53. §. stat ad iudicandū dominus, & stat ad iudicādos populos.
14. in fi.

§. in pri. cō.
Sap. 3

Sap. 4

Sap. 5

Psal. 11.

Psal. 17

Esa. 3

III § Porro illud iudicium horrendum proxime futurum, erit primū vx,
(de quo inferius) & euenerit in cauda quinti status, in qua nunc sumus. Idipsum
j.c. 55. §. 2 censetur reuelasse intimus Christi secretarius, scribens: Et quintus angelus tuba
g.c. 21. §. 14 cecinit, i. prædicavit sub quinti status tubicinio oriri persequacionem magnam.
& j.c. 42. §. 5 Et vidi stellam, i. lucifergem, que initio lucebat, de celo cecidisse in tertā, i. in terrenos

Apo. 9

N z homies

DE GENERALIBVS PLAGIS &c.

- homines per immisiōes malas, & à deo data, i. permisā est ei clavis putei abyssi, J.c. 55. §. 11.
 Nam diabolus est modo solatus ut habeat potestatem nocendi hominibus, in & J.c. 68. §. 7.
Alia expō. abysso peccatorum existentibus. Et aperuit puteum abyssi, i. profundam peruer§. c. 17. i.pr.
 fog malitiam, & ascendit fumus putei (quia malitia sine verecūdīa manifeste per& J.c. 54. §. 4.
 petratur) sicut fumus fornacis magnæ, propter abundantiam ignis malitiae pro§. c. 25. §. 15.
 cupiditate nocendi. Et obscuratus est sol, id est cleris illuminans, & aer, id est lai-& J.c. 41. §. 4.
 cus illuminandus, de fumo putei, id est de doctrina inani vel exēplo malo. Et deJ.c. 57. §. 4.
 fumo putei exierūt locustæ in terrâ, i. superbi in avaritia. Et data est illis locustis
 i. mēbris diaboli, potestas, sicut habent potestatē scorpiones terræ, anterius blā-§. c. 26. §. 11.
 dientes, posterius pungentes. Hinc Sapiens ait: Ingredietur scilicet diabolus bla-& J.c. 40. §. 6.
Pro. 24. de, sed in nouissimo mordebit. Sic & scorpiones, i. dæmonis satellites. Hi sunt dij§. c. 30. §. 9 &
i. Reg. 4. qui percusserūt Aegyptū omni plaga in deserto. Et facta est plaga magna nimis.§. c. 42. §. 9 i fi
Apo. 9. V § Sequitur in Apocalypsi: Et præceptum est illis, i. refrēnata est eorum
 potestas, ne lēderent scilicet vincendo, fœnum terræ, neq; omne viride, neque§. c. 37. §. 12.
 omnem arborē. Per hoc denotatur triplex status electorū scilicet virginū, vi-& J.c. 42. §. 9
Vbertinus. duarum & coniugatorū. Nisi tamen homines qui non habent signū, i. pœnitentiā
 tiam dei in frontibus suis. Siquidē carnales homines non habent signū perfectū
 fidei & charitatis in frontibus, i. in constanti consensu. Idcirco eis locustæ nocet
 in spūalibus & temporalibus, sed non habent eos occidere spūaliter. Nam dictū
 illis, ne occiderent nō signatos scilicet eos in eternā morte præcipitādo, sed ex-§. c. 17. §. 15.
 pectarent eoꝝ legitimam pœnitentiam, qua ipsi in hoc seculo corpore viui pos-§. c. 42. §. 3.
 sunt à locustare laſtione & morte perpetua sanari.§. ca. 31. §. 7. in med.
Apo. 9. VI § Rursus in textu: Sed vt cruciarent eos mensibus quinq;. Persequu-§. c. 40. §. 4 &
 tio eñ ecclesiæ dñcat per quinq; status præambulos vſq; ad magnam proxime fu-§. ca. 42. §. 5.
 turam persequitionem, grauitas eiusdem atrocis persequitionis, in fine quinti &§. c. 35. §. 1.
 decursu sexti status, hoc est in præsenti tempore euenturæ, ostenditur, quū Iohā-& J.c. 43. §. 13.
 nes dicit: Et cruciatus eoꝝ vt cruciatus scorpij cū percutit hominē. Huiuscemo-§. c. 25. §. 11.
 di impetus malitiae locustæ, i. satellitum diaboli, applicatur præsenti statui quin-& J.c. 41. §. 5.
 to. Nam omnis quinarij numeri terribilitas respicit malitiam pœnitentis temporis,
Eccī. 21. vt supra positum eñ. Siquidē hominis iniquitas est quasi rumphea bis acuta, pla-§. c. 55. §. 5.
 gæ illius non est sanitas. Ob quam rem ecclesiæ filia populi dei censetur infirma-
Hiere. 14. ta & contrita esse contritione magna & plaga pessima vehementer. Et oñis qui
Hier. 49. 50. transibit per eam, stupebit & silebit super omnes plagas eius. Quare ecclesiæ lame-
Hiere. 15. tatur, dicens: Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Imō ip-
Mich. 1. se Christus de ea cōquærēda, inquit i Michæa: Faciam planctū, quia desperata
 est plaga eius, quia tetigit portā populi mei vſq; ad Hierusalem.
VII § De illis prope futuris plagis, Birgitta multa, variāq; reuelauit, inter
z. Birg. 9. alia inquiens: Vx super vx, miseria super miseriā veniet tibi scilicet homini p-J.c. 55. §. 5.
 uero. Dolor tuus super omnē dolorē renouabitur, pœna tua nunq; deficiet, &
 vx tuum nunq; minuetur. Ecce q; miseri erunt qui deū contemnunt, & quantum
 dolorē scilicet perpetuū emunt pro modica voluptate scilicet transitoria. Et in-
 fra: Ecce dabitur vobis tantū de tormentis, quantū dilexitis voluptatē vestram
Bir. extra. 85 plus q; deum vestrum. Singula Birgittæ reuelata de iam futuris malis nostris, re-
 ferre esset nimis prolixum. Ideo his paucis allegatis me absoluo, pro reliquis ad
 volumen ipsius Birgittæ diligenter lectorē remitto.
- VIII § Hoc tamen potissimum est considerandum, si in illis tribulationi-
 bus enim imme emendatio noluerimus audire deum, tunc sua sancta iustitia addet pla-
Leuit. 26. gas nostras vſq; in septuplā propter peccata nostra. Plagæ quidem modus erit §. c. 33. §. 8 &
 pro mensura peccatorum, nec non haec omnia initia sunt dolorum vnde tempo-J.c. 50. in pr.
Deut. 26. ralia supplicia erunt nobis æternæ damnationis principia, dicit enim scriptura,§. c. 15. §. 31.
Mat. 24. Iudæ . i. Iesus secundo eos, qui non crediderunt, perdidit, quasi innuatur. In pœnitētum J.c. 64. §. 4.
 hominum pœnam hic incipi & in æternum duratur, sicut patet in Herode, que
Acto. 12. viuus percuſſit angelus, eo quod non dedisset honorem deo & consumptus à ver-J.c. 42. i pr.
z. mach. 9. mibus expirauit. Sic in Antiochum superuenit iustum dei iudicium. Qui tan-
 quam homicida & blasphemus à deo percuſſus est. Et sicut alios tractauerat, pe-J.ca. 68. §. 2
 regre

J.ca.68. §.2 regre in montibus miserabili obitu vita functus est, in inferno æternam pœnam Psal. 54
luiturus. Pariter veniet mors super illos peccatores, & descendant in infernum vi-
uentes, quoniam nequit sibi in habitationibus eorum.

§.ca.36. §.4 IX § In canonibus in super habetur, q̄ interdum temporale supplicium est Depœ. dis. 3
& j.c.44. §.9 æternæ damnationis initium, contra peccatores enim ignis succensus est. Et hęc sunt plures,
§.c.30. §.11. est vindicta, hic incipiet & ardebit usq; ad inferni nouissimū. Dupli nanci con &c. ignis
§.c.35. §.4 tritione conteret eos dominus. Apostolus tandem exempla subiungit, dices: An Deut. 32
& j.c.49. §.21 gelos vero, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suū do Hiero. 17
J.ca.70. §.5 micilium, scilicet cœlestē, in iudicium magni dei vinculis æternis sub caligine re Iudea. 1.
§.c.17. i pr. seruauit deus, sic Sodoma & Gomorrah finitimi ciuitates simili modo exfornica Gene. 19.
§.c.28. §.5 tæ, & abeuntes post carnē alteram, vt pote masculinam, facti sunt exemplū ignis
& j.c.43. §.6 æterni, pœnā sustinentes. Similiter & hi qui carnē maculant. Ecce præsentia in Cath. Se. 46
j.c.53. §.4 hoc seculo supplicia sunt infernalis pœna initia. Incorrigibiles enī hic arram in- & 47. c. 48.
§.c.31. §.7 ferni gustant. Nēpe cruce diabolica quotidie tormentant iuxta affectionē lñsi- & 85. & ca.
& j.c.56. §.6 tiuam, neq; illi contumaces considerant neq; perpendunt quot & quanta detri-
J.ca.41. §.10 menta eos sequantur. Secundū apostolicum igitur præceptū, in præsenti remissi Heb. 12
§.c.31. §.2. & no statu erigamus manus nostras nimis remissas, genuaq; nostra dissoluta ad re- & 10. & 161.
J.ca.49. §.21. ctos gressos dirigamus. Ne in duplice contritionē nos prolabi cōtingat, appetit
enī nūc pandi ac incipi malū ecclesiæ, de quo iamdiu est prophetizatum.

¶ Quod ab aquilone pandetur omne malum, vnde venturus est Hiero. 1.
tyrannus ecclesiæ. Cap. XLI.

§.c.30. §.2. **A**ltissimus ad prophetam ait: Vade & clama contra aquilonem, id est, Hiero. 3
contra ecclesiam latinam in aquilone occidentali collocatam, & dices,
Reuertere auersatrix Israel, Scito iniuriam tuam, quia in deum tuū
præauricata es. Alioquin commotio magna de terra aquilonis, pro eo, Hiero. 10. 25
quod non auditis verba mea. Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab aquilone?
& j.c.42. §.5 mittam & assumam vniuersas cognationes aquilonis, & adducam eas super ger-
J.ca.43. §.6. ram istam, & interficiam habitatores eius. Et sic capta erit Babylon, quoniam Hiero. 50
§.c.35. §.1. & ascendet contra eam gens ab aquilone, quæ ponet terram eius in solitudinem. In
J.ca.42. §.2 excursu itaq; sexti status, in quo iam sumus, creditur ab aquilone in breui ventu-
J.ca.61. in pr. rius quidam contra ecclesiam tyrannus cum suis satellitibus. Nam in effusione Apo. 16
§.c.16. §.5. & sextæ phialæ angelus siccauit aquam, id est gratiam spiritus sancti seu baptismi,
§.c.47. §.6. vt præparetur via regibus, qui congregabuntur contra ecclesiam. Ab ore quoq;
J.ca.42. §.5 illius tyrannice bestiæ vidit Iohannes exire spiritum immundum, quo sibi alios
reges alliciet.

I § Porro inter cæteras ecclesiæ & Christianitatis plagas, est gladii plaga 3. Birg. 17. 18
de qua virgo Maria apud Birgittā iurat: Veniet venator cū canibus effrenatis, q
nō parcer velleribus à sagittis, nec corporibus à vulneribus, ad hoc vt vita finiat,
Deinde Christus inquit. Contra feroces homines veniet venator, qui significat Hiero. 1. 4. 6
iustitiam dei manifestandā, cuius vox erit talis: Da duris dura, & da mollib⁹ mol
lia. Canes autem sequentes sunt viri iniuriantes, quibus deus, quamvis mali sunt,
vtitur ad bonum, non sibi p̄pis, sed alijs purgandis. Ille venator, i. tyrannus veni-
& j.c.49. §.24 et à plaga septentrionali, ab aquilone enim pandetur malum super omnes habita-
J.ca.49. §.16. tores terræ. Hinc deus loquitur iudicia sua nobiscum super omnem malitiam no Hiero. 1. 4. 6
§.c.34. §.10 stram, qui dicit: Malum ego adduco ab aquilone & contritionem magnā, & re-
& j.c.58. §.3. pentē veniet vastator super vos. Et non solum Gog, sed etiam iste tyrannus erit
§.ca.4. §.2. ab aquilone. Si quidem Assur venit ex montibus ab aquilone in multitudine for-
J.ca.58. §.1. titudinis sue. Ventus quoq; turbinis veniebat ab aquilone, qui quidē vetus aqui-
lo dissipat pluias. i. largitiones cœlestes.
J.ca.49. §.1. II § De eodem tyranno in typo Tyri tanquam peruersæ Christianitatis
J.ca.51. §.8. per Ezechielem dominus inquit: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonoso
§.ca.15. §.16. for regem Babylonis, ab aquilone, regem regum cum populo magno. Filias tuas
gladio interficiet, & circumdabit te, populum tuum gladio cædet, & statu tue
nobiles. i. superiores, in terra corrueant. Et infra: Et immittam ei, s. ecclesiæ pesti- Ezech. 28
lentiam & sanguinem in plateis eis, & corrueant intersecti in medio eius gladio. Item
N 3

Judith. 16
Ezech. 1.
Prou. 25
Ezech. 26

QVOD AB AQVILONE PENDET MALVM &c.

Zach. II. Item per Zachariam: Ego tradam homines vnumquemq; in manu proximi sui, in manu regis sui. Per hunc regem denotat prædictum tyrannum, quia subiungit, dicens: Et concident terram, & non eruam de manu eorum, & pascam pecus occisionis, propter hoc ò pauperes gregis. §.ca.29. §.8 & J.c.46. §.3

Vicetius de III. § De isto deniq; tyranno inter alia Vincentius scribit: Surget magnus fine mundi, princeps, qui in ecclesia dei faciet ultimum idolum, ulterius non fiet papa. Ille princeps, serpentem, in ore figuram mundi tenentem, pro armis habebit, ex quo Gene. 5 diabolus per serpentem decepit mundum. Vincentius vero existimat (prout etiam Itali credunt) per Tyrum, ecclesiam Romanam, & per aquilonem intelligi Alemaniam, à qua timent sibi omne malum aduenturum. Vincentius allegat Ezech. 9 Ez echielis prophetiam, vbi habetur, quomodo sex viri, i. principes veniebat de via porta superioris, quae respicit ad aquilonem, i. de partibus Alemaniae, & defluent ecclesiam Romanam, vt supra est annotatum. At nihil certi habemus illam

Loachim tyrannidem ex Alemania euenturam. Nam eidem persequitionem ecclesia etiam Germanica pari modo misere subiacebit, vt ait Loachim in sua prophetia. Quæ incipit: Væ mundo in centū annis. Vbi de clero Germaniae haec verba exprimit.

Germania viscerum dolore torquebitur & fractis ceruicibus, bibet de calice furoris cū sacerdotibus, etiā turbatis principibus, periclitabitur tranquillitas populis, hoc Loachim præ conium iam prætenti tumultu Germanico quasi verificatur, vt cauendū sit, ne laici nostri suum clerum molestent & expolient, quemadmodū iam secta Lutherana in aquilone aduersus clerum & ecclesiam Romanam insurgit. Nempe Thelosphorus inquit: Certum esse ex aliqua aquilonis regione futuram tyrannidem, quæ templo & monasteria diripientur, & clerus ad pristinā na-

scentis ecclesia pāupertatem redigetur.

Apo. 9 III. § Illa tyrranica perlequio est in Apocalypsi descripta, & erit nobis acerbissima omnium præteriorum persequitionum, quas latina ecclesia quondam ab infidelibus passa est, quia erit primum vae, per quod ecclesiastica dignitas destruetur. Nam tanta ira dei descendit iam super malitiam latinæ ecclesiæ, vt etiam iustorum deprecatio non exaudiatur, donec purificatum fuerit sanctuarium. Propterea ille tyranus in ecclesiam terribilissime grassabitur, dicente propheta: In temporalibus illis multi consurgent aduersus regem Austri, filij quoq; prævaricatorū extollentur, vt impleant visionē & corruent. Rex vero faciet iuxta voluntatē suā, & eleuabitur & magnificabitur aduersus omnē deū, & aduersus deum deorum loquetur magnifica & dirigitur donec compleatur iracudia, perpetrata quippe est diffinitio. Et erit in concupiscentijs sc̄eminarum, nec quē quām deorum, i. sanctorum dei curabit, quia aduersus vniuersa consurget. Licit iam dicta prophetia sit verificata in Machumete Turcarum rege, qui tempore Frederici tertij expugnauit ecclesiam Graecorum, tamen applicatur & futura

tyrannidi, qua diuexabitur ecclesia latina. §.ca.12. §.6 & §.c.16. §.9

Danic. II. Hildegardis V. § De hoc passu etiam Hildegardis pronosticavit, inquiens: Proptery rannidem principum & cupiditatem prælatorum ecclesia percussa est vt vidua. Exin elicitur, q; iusto dei iudicio hostilibus incurribus cōculabīt nauicula Petri, cleruscq; ac populus Christianus turbabitur. Et sic necessarium erit vt Petrus suc

J.c.49. §.ii. Ioh. 14 cinctus effugiat, ne squalore seruitutis incurrat. Secundū mathematica quidem S.c.38. §.5 & iudicia, principes & homines ad bellandum inclinati, vi sunt soldati, cōmentur

Apo. 6 p̄doleram dominantem seu affluentem in corpore humano. Hinc sedenti sup J.ca.62. §.19 equum rufum, qui est colericus iniuriosus, datus, i. permisus ē gladius quo pse-

Terentius querit veritatem. Cui omnes peruersi sunt odiosi ac iniuriari cupidi, & quā mun

z.q. 7. Laici dus non potest accipere. Quia veritas ex peruersa hominum natura odium parit. S.c.28. §.1. Quod odium in hominibus malis indies magis crebrescit, nec definit usq; ad ex

& J.c.41. §.10. tinctionē totius veri. Primum namq; seculares clerici inuident religiosis. Deinde S.ca.39. §.3. & J.c.10. & infesti laici odio habent omnem hominem ecclesiasticum. Qui quidē Christiani & J.c.46. §.2

J.c.52. §.19 & laici iamdiu persequuntur vniuersum clerum. Tandem pagani & gentiles perse- S.ca.37. §.6

J.c.60. §.4. si quentur reliquos superstites Christianos usq; ad internitionem. & J.c.46. §.6

J.ca.48. §.4. VI. § Eandē futurā ecclesiæ persequitionē sub regibus Romano & Gallico

lico fieri Rainhardus prognouit, in suis reuelatōibus scribens. Lopus scilicet terre Rainhardus occidentalis aquilā en̄cier. Tunc pullus m̄erabit & sui proprij pellem eius dilacerabit, sedensq; nudus querens adiutoriū pagi inueniens. Aquila à virgine fugata, id est ab Italī spreta liliū excitabit, volabit ad meridiē recuperādo amissa. Hęc
 §.ca.32.§.7
 J.eo.§.8. &
 J.c.44.§.11.
 J.eo.§.10 i.s.
 §.c.36.§.8 et
 J.c.45.§.8
 §.c.31.§.5 et
 §.c.39. i.s. et
 J.c.46.§.4
 J.eo.§.5. &
 J.c.47. i.pri.

ex glossa sup Methodio. Quae vltorius dicit: Ista futura tribulatio assimilat præterita tribulationi quæ fuit tpe Machabæor̄, quia omnia in figuris contingebat illis ad nostram correptionem. Sicut ergo p regem Antiochū templū in Hierusalē 1. Cor. 10. 1. Mac. pto. ac populus dei liberatus, sic à simili per dictum tyrānum ecclesia & clerus, ob sua & populi peccata turbabat. Qui quidem tyrannus nequam papam intrudet in eccliam. Cuius tandem statu us vna cū Christiana republica p quendam bonū principem reformabitur, sc̄tāq; Mahometica destruetur.

VII § Sibylla insp Chumana in suis vaticinijs scriptis: Postquā I. octauum & F. tertium deleta fuerint & A. sextum nasceret, mouebit liliū ab occidente in orientem, & venient dies tribulationū matrū. Claret quidem quantas calamitates Romana ecclesia passa est post Innocentii octauū & Fredericū tertii à tempore Alexandri sexti regibus Romanor̄ & Francor̄ atq; alijs potentatibus in Italiā insultantibus. Deinde Sibylla prosequit, dicens: Post hęc egrediet aquila de Alemaniæ rupibus, multis sociata grifonibus. Per hunc aquilam intelligit se predictus tyrannus: Qui irruens in hortū chrisimatis, sedentē in sede pastoris de quinto climate, id est, de Roma fugabit in septimū, & irruet in antipatrē vorabitq; iēm & nidum sibi ablatum vendicabit & p decem lustra tenebit, & non erit pax in terra virginali, id est, in Italia, vel in ecclesia, & gens sine capite regnabit annis illis. De post adh̄erebit aquilā grandi.

VIII § Catechille tyrannus, de quo nunc loquimur, in scriptura & qua-
 §.eo.§.6. & parat Antiocho regi, item Holoferni. Et pluribus nominibus nuncupat. In pri-
 j.c.46.§.2 mis p Danielem cornu hirci vel dux venturus. Per Cyrillum aquila grādis. Per Es-
 §.c.38.§.5 dram leo rugiens. Per Birgittā venator ut supra habitū est: ac etiam animal velox
 j.c.44.§.10 & de torrente procedēs. Dicit quoq; arator: Sub cuius aratoris metaphora de illo
 §.c.32.§.14. tyranno príncipe Christus in pluribus locis libri Birgittę loquitur inter alia hęc ver
 & §.c.29.§.ba: Promptior est homo ad peccandū quā diabolus ad tentandū. Ideo veniet ar-
 ter. eo.§.9 tor qui nō queret terras & pulchritudinē corpor̄, nō verebit fortitudinē fortū,
 §.c.37.§.6. sed corpora tradet vermis. Et infra: Cum aliquibus volo facere iuxta commu-
 e. j.c.4.§.4 ne prouerbiū: Percute eū in collo, & curret, & tribulatio accelerare coget. Quādo
 §.c.30.§.4. enim multiplicata sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt.
 aliter, cap. IX § Similiter & dominus in Esaia de ecclesia & de eius fortalicijs ut po-
 54.§.2 te de ciuitatibus Romani Imperij dicit: In die illa, denotādo p̄fens tempus, erāt
 ciuitates fortitudinis eius derelictæ sicut aratra, & segetes quæ derelictæ sunt à fa-
 §.eo.§.5. & cie filior̄ Israel, id est, Christianorum, & eris deferta. s. tu ecclesia, quia oblita es
 j.ca.43.§.3. dei saluatoris tui. Hinc idem saluator in Birgitta: Iustitia est ut vadam cum aratro
 §.eo.§.8. & meo super mundum, super gentiles, & super Christianos. Non parcā seni, nec iu-
 §.eo.§.10 ueni, non pauperi nec diuini, sed vnuſquisq; iudicabit secundum iustitiam suam &
 vnuſquisq; moriet in peccato suo, & relinquet domus fine habitatoribus. Quam
 ob causam dicit dominus exercituum, quia domus mea (quæ domus orationis vo-
 §.c.38. i.pri. catur) deserta est, & vos festinastis vnuſquisq; in domum suam. Ecce derelinque-
 & j.ca.46. tur vobis domus vestra deserta.

§.10

X § Rursus in Birgitta dominus ait: Arabo quippe terram in iudicio & tribulazione, donec inhabitantes discant petere misericordiam. Et infra: Ego vo-
 lo visitare, super malitiam regni istius in gladio, & lancea, & ira. Ecce surgere vo-
 lo. Non parcā iusto, nec iniusto, sed vadam cum aratro meo, & euertam stipu-
 lū. & j.c. los & arbores, ita ut vbi erant mille, vix remanebunt centum. Et absque habita-
 toribus erunt domus, radix quoque amaritudinis erumpet, & potentes decidēnt,
 §.eo.§.9. & aues denique rapaces cum vngulis suis prosperabuntur, & comedēnt non sua. Et
 §.c.39.§.7. infra: Sextus rex conturbabit terrā & mare, ac simplices contristabit: terrā san-
 §.c.40.§.2.ctorum meorum exhortabit, & sanguinem innocentem effundet tps vindictæ

Psal. 15

Esa. 17

4. Bir. 37

Iohā. 8

4. Regū. 14. 2

Aggai. 1

Mat. 21. & 23

Bir. ext. 27.

Bir. ext. 74.

Birg. ext. 78

DE IDOLO SEV PAPA FALSO, &c.

Ozee.8 *me posuit in audaciam manuum suarum. Ideo nisi celeriter attēderit, appropin-* §.c.40. §.fi.
quabit ei iustitia mea, & relinquet regnum in tribulatione, & fieri sicut scriptū est: I.c.47. §.6.
Voluptatem & ventum seminant ac tribulationem & id est rem metent. Nec solū §.c.17. §.8.
visitabo super regnum istud, sed etiam super ciuitates opulentas & magnas. Nam §.c.1. ca. 44.
suscitabo famelicum qui deuorabit desiderabilia eorum. Intestina mala non defi- §.6.
cient, & discordia abundabūt, stulti dominabunt, ac senes & sapientes non leuabūt §.eo. §.5.
caput. Honor & veritas prosternebunt donec veniat qui placabit irā meā, & qui ani- §.c.35. §.10.
mæ suæ non parcer pro æquitatis charitate. Hic intelligit bonus princeps, & eu- & §.c.61. in
gelicus pastor, cuius inferius fiet mentio. prin.

Hiere.25 *XI* §.eo. §.6. §.fi.
§ De huiuscmodi persequitione potest induci illud Hieremij: Ecce §.c.60. §.4.
afflictio egrediet de gēte in genitē, & turbo magnus egrediet de summitatibus ter-
ræ, & erunt interfecti domini in die illa à summo terræ vscq; ad summū eius. Præte-

loachim *real loachim meminit se pedicisti tyranni sub his verbis: Totum mundū tyrannus* §.c.47. §.9.
Responsio *terribilis conturbabit. Gallum ferit, aquilā deplumat. Gallus & aquila eius super-* §.c.42. §.8.
6. & 14. *fluam auferet potentiam. Et infra: Vx primū abiit, Curramus ergo & non aspacia* id §.c.42. in fi.

Hiere.1 *mus retro: Quia ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terræ, id* §.c.42. in fi.
Exo.4. *est, terrestris ecclesie. Obsecro mi domine, mitte quod missurus es. Idem præ-*
sumptuosus tyrannus perperam in ecclesiā intrudet quoddam idolum, id est,
pseudopapam. De quo iam dicere conuenit.

¶ De Idolō seu Papa falso, qui dicitur Antichristus mixtus.

Capitulum XLII.

1. Macha.1 *D* Le quintadecima mensis Casleu (id est, Nouembris vel Decembris) ac
quinto & quadragesimo & centesimo anno, s. regni Græcorum, adi-
dicauit rex Antiochus a terminandum idolum desolationis super altare §.c.40. §.8.
dei. In hoc idolo figuratur pontifex abominabilis ob defectum vitæ. §.c.41. §.6.
Et dicitur desolationis ob ecclesiā à statu debito per eum desolandā. Qui ponti-
fex dæboli procuratione ecclesiā dei ponet in præsenti quinto ecclesiā statu. Nā
vterq; quinarius, quo incipit numerus tum mensis tum anni, eundē quintum statū
significat, quo Antiochus ac etiā Manasses (qui repræsentat supradictum aquilo-

4. Regū.21 *nist, rannū) ponunt iolum in templum domini. Vnde in Machabæo sequitur:* §.c.41. §.2.
1. Mach.1 *Et quinta & vigesima die mensis sacrificabo super aram, s. idoli, quæ erat contra al-*
tare, s. dei. Per hunc quinum quinariū numerū aperte denotat hincine quintus §.c.14. §.4.
ecclesiā statu. Siquidem vigintiquinq; sunt quinques quinq; Per eundem quoq;
vicecumquintum numerum forsan designant illi qui quinq; sensibus corporis,

Exo.20. *carnalibus desiderij impliciti, frangunt diuinam legem. Quæ consistit in decē pre-*
Luca.10. *ceptis conscriptis in duabus tabulis ac versat in duobus testamentis, & in manda-*
to bipharia charitaris, dei, s. & proximi. Sic viginti & quinq; quinario numero im-
semelipsso multiplicato conficiuntur.

I §.c.18. §.11.
Ozee.12. *Præterea Ephraim, id est, superior crudelis Augustus dixit: Verūta-*
Nume.25 *mē diues effectus sum, inueni idolum mihi, propter diuitias enim & cupiditatem* §.c.28. §.2.
terrenorū, dæmones, qui sunt hostes humani generis, decipiunt Christianos insi-
dijs per idolum Phogor, quod hiat temporalia. Quoniam aurum & argentum fe-

Ozee.8. *cerunt nobis idola, quibus interimus. Porro avaritia est idolorū seruitus, qua colli-* §.c.28. §.2.
1. q. 1. cū oīs. *Coloss.3* *tur nummus tanquam deus. Hinc Horatius: Ipse domi ac simul nummos contem-*
Hora. lib. 1. *plor in archa. Maxime in Ecclesiasticis execranda est nummorum seruitus. Siqui* Persius saty-
ra. 2
sermo. *dem eccllesia aurum habet, non vt seruet, sed vt eroget. Hinc Persius: Dicite pon-*
12. q. 2. aurū. *tifices in sancto quid facit aurum. Nempe quod Veneri donat à virgine pup-* §.c.23. §.16.
pæ. Et Lactantius: Superuacuum est esse inter religiones quod non sanctitatis,

Lactantius li- *sed avaritiae est instrumentum. Obinde multorum opinione illud avarissimum ido-*
bro. 2. c. 4. *lū quod erit Antipapa & mixtus Antichristus, iam in calce quinti, & in decursu se-*
xti status, ad destruendam ecclesiasticam dignitatem in ecclesia latina exurget, au-
thoribus supradicto tyranno & suis satellitibus. De quibus in Hieremia dicit do-

Hiere.32 *minus: Posuerunt idola sua in domo, id est, in ecclesia, in qua inuocatum est nomē* §.c.7. §.8.
vt polluerent eam, & ædificauerunt excelsa Baal, quod est idolum temporalia & J. eo. §.11.
hians se deuorans. & J. c. 52. §. infine.

Ab aqui-

C A P I T U L U M   X L I I .   F o . L X X V I I .

II § Ab aquilone ita super non solum superior tyrannus, sed & idolum vel
 § c.41. i pri. Antipapa, prorsus ecclesia inficiaturus, in breui pandetur, prout olim preuidebat
 Ezechiel, dicens: Iuxta omnes interius, quod respiciebat ad aquilonem, erat statutum
 Idolum zeli, id est papa falsus vel Antichristus mixtus, ad prouocandum aemulatio
 nem, s. dei. Ecce ab aquilone portae altaris, s. vide idolum zeli in ipso introitu. Do
 §.c.38. i pri. mus Israel hic facit abominationes magnas, ut deus dicat: Procul recedam a san
 & j.ca.44. ctuario meo, vniuersa idola domus Israel depicta erat in pariete. Similiter in Za
 in princ. charia ait dominus: Ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, disper
 §.c.21. §. 11. sum non queret & contritum non sanabit, & id quod stat non enutrit, & carnes ping
 guim comedet, & vngulas eorum dissoluet: O pastor & idolum dereliquens gregem,
 §.c.20. §. 5. gladium super brachium eius, & super oculum dextrum eius. Et licet ista prophetia in
 §.c.19. §. 14. pluribus seminis & inferioribus pontificibus alijsve pueris praelatis verificata sit,
 & j.eo. §. 3. quia omnes sunt huius idioli precursores, tamen specialiter adimplebitur in hoc Anti
 papa, qui magni Antichristi erit precursor specificus.

III § Idem autem idolum seu mixtus Antichristus non erit verus papa,
 neque praelatus, sed pseudopropheta qui spiritum Christi in vita euangelica conde
 §.ca.18. §. 11. minabit: & sic tenebit typum Caiphæ, sub specie legis Christum condemnantis. Matth.26
 §.eo. §. 2. in Sed quia ipse mixtus Antichristus vetetur sophistis disputationibus, vt praeparet
 fin. & c.44. viam magno Antichristo, ideo eiusdem idioli precursores sunt omnes haeretici &
 in prin. falsi doctores qui sacram scripturam pervertunt, vna cum iniquis episcopis & peruersis
 §.c.18. §. 5. sacerdotibus: qui hoc idolum precesserunt, sicut Iason & Menelaus fratres repre
 §.c.21. §. 3. tauerunt Annam & Caipham: Ait enim Euangelium: Et multi pseudoprophetae
 §.c.12. §. 7. surgent, & seducent multos.

III § Sequitur in Zacharia: In die illa magna erit plactus in Hierusalem, Zacha.14
 id est, in Ecclesia: Ecce dies veniunt dicit dominus, & divident spolia tua in medio
 tui: & congregabo omnes gentes ad Hierusalem in prælium, & capient ciuitas, & va
 stabunt domus, & mulieres violabuntur vsque adeo quod Propheta de illa ecclesiæ
 §.ca.40. in ærumpa futura lamentatus sit, dicens: O ecclesiæ habitatio iusta in medio doli, id est, Hiere.9.
 prin. & j.c.
 44. §. 7 post hominum dolosorum. Eundem denique maliuolum pastore Daniel pro idolum & pro lapi
 prin. dem, quo ecclesiæ rumpit, significare voluit. Idem quoque idolum seu Antipapa est
 §.c.32. §. 14 figura magni Antichristi, ideo nuncupatur Antichristus mixtus. Et quando scri
 & j.c.56. §. 6. ptura de uno loquitur, frequenter alterum includit.

V § Illius deinceps mixti Antichristi aduentus & interitus in Apocalypsi specialiter describitur. Est enim ille pseudopropheta, de quo Iohannes vidit spiri
 tū immundum exire, dicens: Et vidi de ore draconis, id est, de inspiratione diaboli, & de ore bestie, id est, regis superscripti, & de ore pseudoprophetae, id est, huius
 §.c.4. i pri. idioli, exire tres spiritus immundos in modum ranarum, s. loquacium & de luto exeun
 tium: Nam omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Sequitur in Apocalypsi: Sunt enim spiritus demoniorum facientes signa, & procedentes ad reges totius terræ, congregare illos in prælium, s. contra dignitatem ecclasiasticam, ad diem magni dei omnipotentis. Haec sunt locustæ similes equis paratis ad prælrium currentes velociter, & atrociter in persecu
 & j.eo. §. 8. tionem electorum a demonibus ceu equitibus agitatæ. Quoniam afferunt pugnare
 §.c.18. §. 7. pro libertate ecclesiæ: quam tamen in affectu sequuntur: vincent quidem iustos,
 & j.ca. 49. & quam iniquam victoriam reputant se reges. Ideo in textu dicitur: Et super capita earum locustarum tanquam corona falsæ similes auro, s. ficto, & facies easæ
 §.c.17. i pri. sicut facies hominum: videntur enim pollere scientia & eloquentia. Ethabebant capillos sicut mulierum, id est, mores effeminatos, & dentes earum sicut dentes leonum: quia crudeliter tractabant viros ecclasiasticos, quibus vel bona tempora
 & j.c.41. i pri. ralia vel libertatem vel vitam adiment. Ethabebant loricas sicut loricas ferreas et c.44. §. 5. ob suam duritiam & pertinaciæ. Et vox alarum suarum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: quia dicti persecutores vnamiter tractabant ecclesiæ. Ethabebant caudas, s. assentatores vel sequaces similes scorpio
 §.c.25. §. 13. num, & aculei erant in caudis earum & potestas locusta & nocere mensibus quinq.
 §.c.40. §. 6. Hoc superius expositum est.

Nunc

DE IDOLO SEV PAPA FALSO, &c.

- Vbertinus VI § Nunc sequitur de presenti idolo: Et habebant super se regem angelum abyssi: quia is mixtus Antichristus per abyssalem malitiam & procurationem demonum ac per suipius ambitiosam astutiam, papatum, & ramicè usurpabit: ut merito nuncupet angelus abyssi, quasi diabolicus nuntius ecclesiasticae vastitatis. Cui §.c.19. §.5.
 Apo.9 nomē hebraicē Abadon vel Laabodon, grācē autē Appollyon, latine habēs nōmen exterminans, hoc iatīnum siue à Iohāne positum, siue ab interprete adiectū est, certe à spiritu sancto prolatum censem. Per istas enim principales tres lingugas & f.c.55. §.11
 Iohā.19. comprehenduntur omnes Christifideles in toto orbe diffusi, nam titulus Iesu in scriptus est, hebraice, grāce, & latine. Nempe primitiva ecclesia incepit in Hebreā §.c.18. §.7.
 Matth.10. Iua Christus prādicauit atq; solis Iudeis euangelū prādicari præcepit, dicens: & f.c.43. in
 Mar.16. In viam gentium ne abiēritis, & in ciuitates Samaritanas ne intraueritis, sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israel. Postmodum autem fidem spargi voluit in omnes gentes, incipiendo ab Hierosolyma, mittens discipulos in mundum vniuersum prādicare euangelium omni creaturae. Dum vero Iudea ita vocata cōuerti renueret, cessauit in ecclesia hebræa prope tota vsq; ad modicā partem, quae breui tempore in Arabia degebat. §.c.46. §.9.
 Lucx.24. §.c.32. §.8.
 VII § Sed in lingua grāca fideliū multitudo copiose augebat. Fides enim Catholica pullulauit in Aphrica, vbi abundauit ecclesia grāca: amplius tñ in magna Asia: que sua mole amplissima longē transcendit dimidiā partem totius orbis terrarū, ac olim tpe Gregorii papæ cūcta credidit Asia. Nunc vero ecclesia grāca pro maiori parte Asia & Aphricæ, p Machumetē delusa, à fide catholica cecidit, licet illic Christiani sparsum degat: Mahumeticis tñ dominis sunt subiecti, excepta maiori India, & quibusdam paucis prouincijs orientalibus. §.c.17. §.11.
 §.c.45. §.5.
 VIII § Latina vero ecclesia, quae in sola consistit Europa, Christiani non minis est, nō etiā tota, quoniā in nōnullis Europæ terris alicubi Saracenica, alicubi VVicleistarum vel similis secta seu hæresis inualuit. Heu Lutheranū hodie inter Apo.9 stin̄ grāssari incipit. Spiritus sanctus itaq; nomē dicti idoli expressit latinę exterminās, ad significādum q veritatis ecclesiae catholicæ in latina lingua consistentis Psalm.79 sub eodē idolo in quinto statu suppressionē effet passura. Ergo formidādum est, ne fero xper de syllo, vt pote dictū idolum cū suis locustis, id ē, sequacibus, in brevi exterminet vineā dñi Sabaoth. Tunc em̄ complebit, & abibit primū v̄g. Idipm̄ omnipotens deus fieri pmitte ob nostrarā culpā prāsertim clericos & lascivientium, 3.Regū.11. quoniā inhibēdo dixerat olim filiis Israel: Non ingredimini ad mulieres alienigenas, certissime em̄ auertent corda vestra vi sequamini deos eage. His nāq; ardēissimo amore copulatus clerus sua corda deprauat vsque adeo vt non sint perfecta cū deo. Quapropter diuina iustitia permittet violentiam perpeti ecclesiā latinam & ei saepedictum idolum prāfici. §.c.49. §.15.
 §.c.41. §.5.
 §.c.45. §.7.
 §.c.41. §.6.
 §.c.49. §.15.
 §.c.45. §.8.
 §.c.45. §.11.
 §.c.28. §.11.
 §.c.43. §.7.
 §.c.40. §.1.
 §.c.43. §.5.
 Vincentius IX § De quo quidē idolo Vincentius inquit: Duo Antichristi sunt futuri: prior mixtus, successor merus: mixtus apparebit bonus Christianus, & decipi- in parte, 2. et multos: Alter conabī extinguerē fidem Christianā: mixtus intrudē in papatū per supra scriptū tyrannum, & erit potentior quam quiuis alius præteritus pontifex, hoc enī idolum erigetur contra v̄g papā. Vincentius nō vult nominare illud idolum, nec principes, eo tpe ecclesiā persequuturos iudicare, quasi annuat se eosde præsciūsse: sed dicit, mysterium illius visionis ad præ sens nolo aperire, quia spirituales p̄ dei grām intelligēt. Nam eadē visio importat gemitū & ploratū. Tandē subiungit: Antichristus mixtus, p̄fecta sanctitate usurpabit sibi dignitates & diuitias nūfundanas. Vnde omnes gentes vi vel sponte adh̄erebūt eidē idolo, paucis exceptis. f. Sidrac, Misac & Abdenago: Sidrac quod inter p̄fā decorus, significat reli giosos perfectos, qui tenētes veritatē, adh̄erebunt vero papā. Misac, id est, risus de gaudio denotat eos qui pro ecclesia cū gaudio pugnabunt contra idolum: Abdenago est seruus tacēs qui ignorat bonū vel malum, & significat eos qui ignorabūt in ecclesia futurū errorē, vt sunt mulieres, pupilli, bubulci, & similes simplices homines, qui tacētes neutri parti adh̄erebunt, nesciētes veritatē, innocēter tamē viuentes. Idcirco Antipapa illos tres nō lēdet spiritualiter, quia liberabuntur à flamma ignis infernalī. Nam dictum est, ne lēderent illos occidendo. §.c.44. §.9.
 §.c.40. §.5.
 §.c.40. §.12.
 Daniel.3. post prin.
 Categ.

X § Cæterum Vbertinus de præmisso idolo inquit: Sicut in primo ecclesiæ statu patiens Christus post illusiones & multas iniurias fuit confixus, & mortuus, sic tempore mixti Antichristi in fine quinti, & in excursu sexti status ecclesiæ post multas illusiones, spiritus Christi & lex euangelica tandem mortificabitur & supprimetur, veritas non solum vita sed etiam scientia & doctrina dignitatisque ecclesiasticae. Et verificabit illud sapientia. Error tanq; lex custodit, & tyranno; imperio colunt signata. Sub illo igit Idolo & mixto Antichristo cadet eccllesia culpabiliter, sicut per merum Antichristum demum cadet penaliter: ideo his dicit: Cedidit cecidit Babylon illa magna.

J.c.46. §.2
§.c.49. §.8 &
J.c.60. §.8
§.c.14. §.7.
§.c.31. §.
3. & J.c.43.
§.c.13.

XI § Post eiusdem aut idoli interitum eccllesia aliquo tempore usq; ad Antichristum magnū pacificabit. Disperderent enim excelsa idoli pectus Israel. Nam idem antipapa vacuum supra dicto tyranno extinguet. Scriptum est enim: Maledictum idoli ipsum & tyrannus qui fecit illud, quia iste opatus est, ille aut antipapa, cum non legitime introierit, Papa falso cognominatus est: ideo utrumque deus ponet in predictione. Qui pro Prophetam inquit: Non adjicam ultra superinducere populum meum, sed demolient excelsa idoli. Itē oia idola eius ponā in predictionem, quia de mercede bas meretricis congregata sunt, denorādo eiusdem antipape sequaces. Nam plastrae, id est, fautores idoli, omnes nihil sunt, id est, nullus virium. Hinc alibi dominus: In die illa, disperdam nomina idologorum & pseudoprophetarum, & spiritum immundum auferam de terra: quae est eccllesia terrestris, modo flagitiis suorum membrorum contaminata, de qua in sequenti loquamur.

¶ De eccllesia pueris que in scriptura nuncupata meretrix magna. Ca. XLIII. Dist. 93. legi Episcopi omnesque fideles una sunt eccllesia. Origenes censet, templū dei ex lapidibus viuis constructum, esse Christi eccliam. In qua multi sunt non sicut condecerit spiritualiter viuentes, sed secundum carnem militantes, qui domum orationis, de lapidibus viuis constructam faciunt esse speluncam latronum, ideo destruēdi: actibus enim suis non eccllesia dei, sed latronum spelunca & virginibus fatuus reddunt se dignos.

I § Vnitas certe est ecclisia, sed ipsa cōpletissim palea granis. Siquidem bona eccllesia tolerat malos, exemplo Christi, quod Iudaei fure admisit, ut eius eccllesia fures toleraret. Et in canonibus habet, quo ecclisia malos, quibus cōmixta est, tanquam zizania in medio tritici & quamvis tolerat. Nam præsens militans eccllesia, inter cœlum & infernum sita est, sicut in medio subsistit, ita utrūque partium ciues coiter recipit: diuinis eternis oraculis vel certissimis exemplis demonstrat & pronuntiatum est, malos in ecclisia bonis p̄mixtos usq; in finē seculi tēpusque extremi iudicij tolerandos. Propter hunc tamen zizania inmixta non impediat bonorum & Christifidelium si des aut charitas, quin agni mansueti, gratia pacis, & Christianæ charitatis, impudicos canes patienter sufferunt. Atqui nunc in ecclisia copiosior (proh pudor) est numerus malorum & bonorum, & præualeat impius aduersus iustum.

II § Secundo ecclisia nuncupatur vinea, quæ electa plātravit dominus ut fructū bohois, quod seipsum colat, neesse est, plantādi virtutis flores & amputādo vitiis vepres ut palmites vniātur vera viti, id est Christo, cuius pater est vinea agricola. Quilibet itaque homo habet in se propriā vineā, que cōtinuo cōterminat cum vinea cuiuslibet proximi absque medio, adeo ut tota cēsetur vna eadēque vinea propter vniōnē corporis mystici vtpote vniuersalis & catholicæ vineæ. In qua præ plātravit versus filii incarnati, ut ei palmites, id est homines inserantur. In eandē denique vineā, id est, in vniuersum ecclias corpus, dominus conduxit operarios ad seminandum verbum dei & ministrandum sacramenta. Sed (prohdolor) vinea a deo electa, nunc contuera est in prauum, & in maculata iniquitate sua: nam pastores multi demoliti sunt eam de quibus Catharinæ Senen. dicit deus. Clerici vineam ipsis cōmissam colere non lunt, imo propriam vna cum aliena exterminant, & non solum obmittunt virtutes plantare, sed etiam semen gratiae baptismatis abiciunt & conculeant. Et iteret Aspice sponsam meam, id est, eccliam in facie coquinatam & immundam qualiter.

DE ECCLESIA PERVERSA, &c.

- si leprosam ex amore proprio, atq; tumefactā ex avaritia pariter & superbia eorū. §.c.38 §.9 et
 1.Cor.6. quos vbera sua lactat, qui sunt vniuersale corpus ecclesie mysticū, & sic in ecclesia I.c.57.i pri.
 sunt ablata membra Christi, & facta membra meretricis.
- Cath.Senē. III § Hinc in ecclisia nuncupat meretrix, nō defectu sui, nec in semetipsa §.c.22. §.6.
 ca.12. quoad eius sacramētū, sed in suis membris, quae sunt ecclisia per baptismū copulae, &j. c.58. §.9.
 1.Pet.5. est, cum diabolo fornicata. Ecclisia quippe est hodie collecta in Babylone, id &j. ca.70.
 Hiero.50. est, in Christianitate confusa: de qua Propheta ad nos inquit: Confusa est mater §.10.
 Esa.50 i pri. vestra nimis & adequatā pulueri, quae genuit vos vt pote p baptismū: ideo repudiatur à suo sposo Christo nos interrogāte: Quis est hic liber repudij matri vestre quo dimisi eam: tūc responder, ecce iniquitatibus vestris vediti estis, & in sceleribus vestris dimisi matrē vestrā. Quā quidem repudiāt & confusam ecclisiam §.c.42. §.7.
 Psal.136. sceleres deplorāt cum Psalmista, dicens: Super flumina, id est, malas concupiscentias Babylonis illic sedimus, id est, quievimus, & fluiimus, habitando ibi in amaritudine conscientia nostrae, dum recordaremur tui Syon, id est, ecclisiae velaria, olim in monte virtutū constructa, sed hodie per incendiū vitiog; dissipata. Per si I.c.44. §.13.
 Depc. dis.3. liam utiq; Babylonis intelligit cū vllis tum etiā indiuidua ecclisia, id est, anima hominis: utraq; propter excessus desit esse dei filia, & incepit fieri confusionis proles §.c.41. §.6.
 c.in salicib⁹. vnde in Psalmo sequit: Filia Babylonis misera, id est, vastata rōne culpæ. Nam sicut Syon, id est, ecclisia bonorum, vocat filia Hierusalem sic cōgregatio aut ecclisia malorum est filia Babylonis, & nuncupat generatio nequā, quia ingerit confusionē p̄ctōrum. Quocirca de ea queritur: quō obtexit caligine in furore suo dominus filiam Syon: proiecit de ccelo, id ē, de cōcelesti conuersatione in terrā, id est, in terra noīz cupiditatem ἀντίταμ Israel. Prophetia nempe loquīs in præterito propter certitudinem futuræ nostra Babylonica miserit. §.c.35. §.2.
 Threh.2. §.c.46. §.1.
 Hiero.8. Sicut itaq; fidelium collectio, est vna ecclisia propter vnitatem fidei, habens prolem variā sic reprobog; caterua appellat vna meretrix seu bestia, habēs septem capita p̄ctōrum mortaliū. Quā quidem meretricē, id est, moderna ecclesiā peruersam dñs apud Hieremiam increpat, dicens: Tu fornicata es cum amatoribus multis. Et per Esaiam: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena Psalm.25. iudicij: Qualis hodie apparet ecclisia malignātum, quā David præsciēdo odiuit. §.c.19. §.7.
 Apo.17. De ea cōcelestis Aquila scribit: Meretrix magna sedet super aquas multas, & super bestiam coccineā, habēs capita septē, s. p̄ctā mortalia, & cornua decē cum quibus cornuperit decē dei p̄cepta, & habebat in fronte nomē eius scriptū mysterium Babylon magna, mater fornicationū & abominationū terræ. Stupendā quippe cæcitatem huius t̄pis hic exprimit spiritus sanctus, quū dicit mysterium, id est, occultum, & tamen in fronte, id est, in propatulo scriptum, quia absq; omni verecū dia in oculis omnium illa meretrix tenet suum profibulum. §.c.36. §.6.
 Apo.18. V § De qua vltierius in Apocalypsi sequitur: Babylon magna facta est habitatione dæmoniorū & odibilis, quia de vino irē fornicatōis eius biberunt omnes gentes & reges terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores de virtute deliciarē eius diuites facti sunt. Prout hodie quidam Florentini mercatores exaltant & ditātur ex patrimonio beati Petri, ac ex elemosyna ecclisia Romana. Sequitur, quoniam peruerterūt p̄ctā eiusdem Babylonis v̄sc̄ ad c̄elum, & recordatus est dñs iniquitatem eius. Ideo in vna die venient plagæ eius, mors & luctus & fames, & igne cōburentur: quia fortis est deus q̄ iudicabit illa magna Babylon, ciuitas illa fortis, qm̄ vna hora veniet iudiciū tuū. V & v̄ce ciuitas illa magna vt pote Roma, quae amicta erat bysō & purpura, vna hora destituta sunt tantæ diuitiae, vox citharædorū & musicorū, & tibia canentium, & tuba non audiuntur in te amplius. §.c.41. §.7. §.c.19. §.9 et
 &j. ca.44. §.9. §.c.28. §.10. &j. c.45. §.8.
 §.9. VI § Huius Babylonis onus vidit Esaias sup̄ montem caliginosum: vbi Esa.15. dñs p̄cepit militiæ bellū vt disperdat omnem terram, super hoc deus cōlum turbit Gene.19. habit mouebitq; terram de loco suo, id est, terrestrem ecclisiam sicut olim subuerit Hie.50.&.51. tit Sodomam & Gomorrhām. Hieremias quoq; ait: Capta est Babylon, nolite tandem super iniquitatem eius, quoniam vltio domini est, vltio templi sui. Qui habitas super aquas multas locuples i. thesauris, venit finis tuus p̄recisionis tui, adhuc modicum

- §.c.19. §.17. dicum, & veniet tempus messonis eius.
 §.c.42. §.8. VII § Deus præterea in Ezechiele moderna ecclesia alloquitur his verbis,
 & §.c.46. §.12. Fornicata es enim, nec es facta, sed multiplicasti fornicationem tuam in terra, ac
 §.c.30. i. pr. facis omnia opera meretricis & procacis mulieris. Quia reuelata est ignominia
 & §.c.40. §.1 tua in fornicationibus tuis, ideo iudicabo te iudiciis adulterorum, & destruetur lumen
 §.eo. §.5. & panar tuu, inimici lapidabunt te lapidibus & trucidabunt te gladiis. Item alibi: Pec-
 §.eo. §.8. catum peccauit Hierusalē, propterea instabilis facta est, & manū suam misit ho-
 stis ad omnia desiderabilia eius. Insuper ad ecclesiæ membra in Esdra omnipotens
 §.c.37. §.7. inquit: Populo isto mandata dedi per pueros meos prophetas, quos audire no-
 & §.c.50. §.8. luerunt, sed irrita fecerunt mea consilia. Mater, i.e. ecclesia, quæ eos generauit, s. in
 §.c.44. i. pr. baptismio, dicit illis: Ite filii, quia ego vidua sum & derelicta, educauit vos cū lati-
 §.eo. §.3. & tia, & amisi vos cū luctu & tristitia, quoniam peccastis coram dño deo vestro, &
 §.ca.2. §.4. quod malū est, corā eo fecistis. Ideo iratus est dñs in populū suum.
 & §.eod. §.9. VIII § Porro in illa damnatione Babylonis magna, utpote in futura tribu-
 §.c.39. §.4. latione acerba, qua ecclesiasticus status & dignitas clericalis supprimetur, secun-
 & §.c.46. §.2. dum aliquos effectualiter finietur quintus ecclesiæ status, sexto statu adhuc duran-
 §.c.6. p. pri. te, nam mulier quæ est amicta sole, & luna sub pedibus eius, significat ecclesiasti-
 §.c.15. §.7 & cam dignitatē, sed quando in fine quarti status ecclesia excessit per hypocrisim,
 §.c.28. §.12. tunc nuncupatur Iezabel, nunc autem quando in fine quinti status excidit p. vi-
 §.eo. §.9. & tia carnalia, vocatur meretrix & Babylon magna. Ideo quoad mala sua membra
 §.c.62. §.9. erit iudicāda, quū em̄ ex omnibus nationibus Christianos, & præ cæteris cleri-
 §.c.23. §.14. cos deus elegerit, super eorū igitur iniuritate, primo clericos, deinde reliq̄s Chri-
 §.c.40. i. p. stianos cum suppliciis debitis visitabit idem dñs iustissimus, cuius iudicia vera &
 §.c.56. §.7. & iusta sunt. Qui iudicat de ecclesia & eius morbois membris veluti de magna me-
 §.eo. §.7. & retrice, quæ corrupit terrā in prostitutione sua. Vnde Iohannes in quinta visione
 §.c.61. §.5. descripsit summitatē malitia Christianorū quasi finē eiusdē quinti status indican-
 §.eo. §.3. & do per ecclesiæ damnificationē culpabilē. Infine vero sexti status, per Antichristū
 §.ca.16. §.7. illa meretrix penitus extirpabitur p. cenaliter.
 & §.c.58. §.7. IX § Cæterū Vbertinus de peruersa ecclesia ponit hæc verba: Carnalis
 §.eo. §.8. iam ecclesia dicitur noua Babylon & meretrix magna, quia in ea, utpote in plu-
 §.ca.32. §.5. ribus & potioribus eius membris, ordo virtutū per deordinationē vitiōrum enor-
 §.c.36. §.2. & miter est confusus, necnon sui sponsi Iesu amor turpiter adulteratus, & eius cul-
 §.c.45. §.8. & tus nequiter neglectus, modica quidē grana tritici sunt in immenso palearum cu-
 §.ca.54. §.8. mulo, quoniam iustorum spiritus hoc tempore à malis opprimitur visquadeo ut
 §.c.57. & pra multitudine peruersorum iustus cogatur seruire Babylonī in pleriq̄ iniquis Baruch. 6. 13
 §.eo. §.13. actibus, Ecclesia em̄ quasi ancilla facta est, sicut quandam filij Israel præpter pec-
 §.eo. §.7. & cata multo capti in Babylone seruire compulsi sunt.
 §.c.44. §.11. X § Demū Birgittæ reuelatiū est, qualiter deus pater filiū affat his verbis 6. Bir. 15
 §.c.15. i. fin. Sponsa tua, utpote ecclesia, facta est adultera, fores thalami sunt clausæ, & in loco
 §.eo. §.4. spōsi iacet adulter. Expositio: Spōsa sunt aīe Christianæ propter vanitatē fidei,
 §.eo. §.3. & q̄ adulterant, q̄ plus mundū q̄ Christū diligunt. Nā quicqd placet vel corpus de-
 §.c.50. §.8. lectat, hoc diligit, honorat, ac sanctū pdicat. Fores, i. volūtas bona (per quā deus
 §.c.40. §.1. ad animā intrat) Thalami, i. cordis, sunt clausæ, s. Christo, & sunt apertæ diabo-
 & §.eo. §.11. lo, & in loco spōsi, i. amoris diuini, iacet adulter. i. affectus carnalis. Itē alibi Chri-
 §.eo. §.2. & stus plantauit vineā suā, quæ multo tēpore fecit fructū bonū, tandem inimicus eius
 §.c.47. §.2 & seminavit in ea semē pessimū, quod int̄tū creuit ac se dilatauit, vt palmites vinū
 §.c.27. §.5. afferre non possint, nisi cū magna difficultate. Rursus Chriūs ait: Maceria vineæ
 & §.c.47. §.1. dissipata est, custodes dormiūt, fures ingrediuntur, radices suffodiunt à talpis,
 §.c.25. §.3 & palmites sufficitate aridi sunt, & racemi à vēto prostrati cōculant. Talpa radices
 §.c.63. §.3. corrodens, est diabolica suggestio, bonas affectiones hominis rescindere cupiēs
 §.ca.33. §.7. cū prauis concupiscentiis, quæ suffocant semen bonum.
 & §.c.49. §.12. XI § Ex p̄missis pater, per meretricē magnā taxari pueritatē moderna
 §.c.27. §.11 & ecclesia & Christianæ gentis. Nōne est ingens miseria & pueritas, quādo euani-
 §.c.54. §.2 & geliū ceu Christi verbū p̄cepit nobis Christianis, ne solliciti simus aīe nostræ,
 quid māducemus, nec nō corpori qđ induamur. Eccl̄tra vero infide erga deum Mat. 6
 §.c.59. §.1. O claudi-

DE TRIPLOMI RVINA ECCLESIAE.

- claudicantes nil aliud quam bona temporalia, etiam ultra vitam necessitate superflua, querimus, & ita per immoderata solicitudinem, a spiritualibus (quibus principaliter intendere deberemus) prorsus retrahimur, quia semper, i.e. verbum dei, quod cecidit inter spinas suffocatur a nostris circa temporalia solicitudinibus. Secundo deficimus in spe. Nam sicut fertur rubetas seu bufones cōuesci terra sed parce, quasi timeant sibi terram ad eum deficere, sic nos temporalia aude cumulantes & timide reseruantes, in pias causas, nihil aut parvū impeditimus, & quasi dubitamus de providentia dei, qui pascit creaturas irrationalēs, multo magis rationales homines ad suā imaginē producitas, de quibus ipsis deo cura est. Tertio deuiamus ab euāgeliō cōtra dei amorem qui bona temporalia querimus, non propter deū seu propter bonū ḡrā, sed propter se ut ditemur & ultimū finem in fruēdis temporalibus constituamus. Nam quodāmodo sustinū bonū nostrum ponimus in sanitate, in honore, in diuitiis & delitiis, hinc Psal. 143 David. Beatū dixerūt populu cui haec sunt. Qualiter autem deficimus in fide, spe & Ca. Se. 140. charitate, habetur copiose in Catharina Senensi.
- &c. 141 XII § Atqui ecclesiastici praeter ceteris exorbitat à via iustitiae. Nam ipsi maiorē fībi cōscientiā formāt quando negligunt acquirere vel præseruare temporalia bona ecclesia, quām si ex negligētia sua plures animae ipsis cōmissa deo non accquirantur, vel Lupo veniente ipsis fugientes dimiserint oves per diabolū dispersas atque direptas. Formāt insuper sibi conscientiam, si honorē temporalem, vel locū vani honoris cōsuetū negligunt. Pro quo episcopi, ceterique prælati & capitulares in sessionibus aut processionalibus publicis frequenter certant cōtra doctrinā euangelij, vbi dicitur. Qui maior est vobis, si sit minor & qui præcessor est, sicut ministrator. Hinc saluator apud Birgittam inquit: Magnū monstrum est, vbi rex gloriae humiliatus est, ibi homo latrociniis obligatus, velut inflati superbia, nam si quis præficitur alijs, magis timere debet, quia grauius prouintia ei incumbit. Suique subditi, eiusdem, cuius ipse, naturae sunt, & omnis potestas a deo est, idcirco potentes non debet extolliri, sed secundum humilitatis rationē existimare, omnes homines esse aequales, inquantū ad ius naturale attinet.
- XIII § Plures alij absurditates & enormes pueritates ac abusiones, humanæ traditiones, cōtra euangelium statū introductæ, allegari possent, quæ hodie in quibusdā ecclesiis, quasi pro legitimo iure defenduntur, quas ad præsens breuitatis gratia prætereo. Et licet quilibet priorum ecclesiæ statū singulares habuerit defectus ex fragilitate hominum proueniētes, ecclesia enim nunquam liberabit, nec penitus separata a reprobis membris, quia in ea semper maior malorum quām bonorum numerus extiterit, præsertim circa finem cuiuslibet status, quandoquidem ob nimia finalitatem præcedentis status, semper alius status, quasi in prioris defectū subsequutus est, tamen specialiter in præsentibus quinto & sexto statibus in ecclesia abundat hominū malitia, adeo quod deus quodāmodo pro sua iustitia delebit ecclesiasticā dignitatē. Quæ deletio erit secunda ruina. Inquit enim Augustinus: Sic sunt in ecclesia homines mali, ut in corpore humano humores mali, si prævalent bonis, hominē interire necesse est, ergo ecclesia modo malis hominibus repleta, proxima est ruina secundæ, de qua nunc sequitur.
- De triplici ruina ecclesiæ.** Cap. XLIII.
- Lucæ. 2. **S**imeon iustus & timoratus ruinam ecclesiæ prænuntiavit, de domino nostro Iesu Christo prophetizans. Ecce positus est hic in ruinam multorum in Israel, & in signum cui contradicetur. Ad virginem vero, tuam inquit ipsius animam pertransibit gladius. Super qua prophetia Cancellarius Parisiensis in sermone ad concilium Constantiense dixit: Oratio signo nati Christi illud Herodes impleuit, qui mox pueri animam quæsivit, postmodum Christo contradixerunt Iudei, persecutores, heretici, ceteri que peruersi homines, maxime moderni ecclesiastici, qui non solum signo contradicunt, sed gladio animam virginis crudeliter transfigunt. Virgo est ecclesia, cuius typus gerit Maria dei sponsa & mater nostra. Quam quidem ecclesiam hodie clerci suis malis operibus & exemplis trahunt in ruinam. Ad quos dominus ait: Cadetis inter ruinas idolatriæ. Hierœ. 6. vestrorum & deserta fient sanctuaria vestra, Item victimæ vestre non placuerunt mihi,
- ff. dere.iu. I.
qd atti.
§. c. 42. §.
10.
§. c. 22. §. 9.
§. c. 42. §. 1. &
§. c. 7. §. 5. 7
§. c. 6. 5. &
§. c. 56. §. 12.
§. c. 6. §. 1. 8.
§. c. 54. §. 7.
§. c. 40. §. 6.
& §. c. 54. §. 3
§. c. 40. §. 1.
§. c. 44. §. 2.
- §. c. 42. §.
& §. c. 48. §.
§. c. 43. §. 7.
& §. c. 46. §. 6.
§. c. 42. §. 2.
§. c. 38. §. 8.

§.ca.35. §.7 runt mihi, propterea dabo in populum istum ruinas, & ruent in eis patres simul & filii. Propter peccatum enim laborum ruina proximat malo. Dominus ergo iudicabit in nationibus & implebit ruinas. Pro.12
Psal. 109

I § Inde Vincentius suū de fine mundi tractatū cōposuit, atq; distinxit tri phariam ecclesiæ ruinā. Prima est vitæ spiritualis, quæ iam duduī corruit, periq; tam in clericis q; in laicis, vt supra per decem capitula deducitur. De clericis in ad c.28 quit scriptura, propheta insanus, vir spiritualis laqueus ruinæ factus est super omnes vias eius. De laicis vero: Dominus paor vester erit vobis in ruinā habitanti. bus in Hierusalē, & offendit ex eis plurimi, & cadent & cōterentur & irretientur & capientur. Et infra: In captiuitate traduxerūt robustos, i. principes Tyri, po- Ezaix.23 fuerunt in ruinam terram Chaldæorū, i. laicos. Qui audiunt aliquādo verba dei, Mat.7 sed non faciunt ea, ideo flantibus cupiditatū ventis, & in domū eoz irruentib; os, Luc.6

J.c.46. §.2.4 cecidit domus, & sicut ruina eius magna, quia ædificant domum suam super ha- §.c.35. §.4 & renam vel super petrā sine fundamento, & qui altā facit domū suā, quærit ruinam Prou. 17
§.c.40. §.1. In multiplicatione itaq; impioz multiplicantur scelera, & iusti ruinas eoz vide Prou. 29
§.c.26. §.10 bunt. Terram em̄ gigantium deus detrahet in ruinam. Esaix.26

II § Ruinæ autem impiorum erunt quando dominus disperdet à facie ter- §.c.38 §.1. & re homines tam seculares q; ecclesiasticas, inquit enim propheta: Ecce dominus mandauit, & percutiet domum maiorem ruinis, & domum minorē scissionibus, §.c.40. §.1. Hæc censerunt esse secunda ecclesiæ ruina, & gladius occisionis magnæ, qui multiplicat ruinas. Eadem nanq; postera ruina erit, quando proxime ruet dignitas ec- cleiastica. Quæ quidem ruina est nostra præiacens materia. Et futura est in pro- j.ca.46. §.2 pinqua calamitate, de qua inferius tractabitur. Tertio ruet fides catholica tempo j.cap.61. §.5 re scilicet Antichristi magni, cuius tertia ruinæ mentio postea fieri.

III § Eandem triplicem ruinam taxat Daniel per statuam quā in somno vidit Nabuchodonosor, qua statua demonstrat initium & mediū & finis ecclesiæ. Quæ quidem ecclesia primā spiritualis vitæ ruinā pedetentim, per singulos suos sta- §.ca.11. §.5. tus, passa est. Nam vīs statuæ caput erat ex auro puro, quod significat primitiū ecclesiā in statu primo & secundo. Ipsa autē ecclesia per hæreticos etores de au- §.ca.12. §.5 ro ruit ad argentū, quā obre ibiēd narrat, illius statuæ pectus & brachia suissē ex argento. Siquidē eotunc in statu tertio per doctores & concionatores, qui in pe- §.ca.12. §.8. ctore syncerā charitatē, in brachijs sanam doctrinā & indefessum labore tenuerunt, ecclesia fuerat sustentata, ne omnimodā ruinā pateretur, tametsi ad pristinū aureum statū, vt pote ad vitæ perfectionē & sanctæ conuersationis ardorē, reduci minime potuerat unde ecclesia permanit argentea, quoniā rebus proprijs & temporalibus vti ac frui ccepit ad se sustentandā & defendendam.

IV § Deinde ecclesia de argēto cecidit ad æs, hoc est ad quartū statū, quan- do venter & fœmora statuæ erant ex ære. Nam cupidine bonoq; temporalio hypo- critæ simularunt se bonos esse Anachoritas, vt occulte possent replere ventrē saturitate, & fœmora voluptate. Veri autē Anachoritæ ornauerunt ventrē abstinen- tia, & fœmora castitate, & sic seipso per tēperantiā ærea catena constrinxerūt. Tunc igitur ecclesia vfa est ærea pro argēto, hoc est artiore cōtemplatione pro le- uiori obseruātia, quo cautius fallacia hypocrita; & alioq; falsoz Christianorū in ecclesia euitar entur. Siquidem in æreo numimo minus falsitatis cōmitti potest q; in nummo argenteo, cuius species facile fingitur per adulterina metalla argen- to inferiora, quibus moneta depravatur.

V § Ecclesia vero ne ærea quidē permanit, qñ ad ferrū vsc; ruerit, qā con- triuit portas æreas, prælibata em̄ statua habuit tibias ferreas, quoniam in quinto Psal.105. nunc statu, ad quē ecclesia iam duduī peruenit, homines sunt frigidū quo ad deum Danie.2 & proximū, sed quo ad seipso sunt indurati instar ferri, quod est durū & frigidæ & j.c.48 §.4 naturæ, ac nō domatur nisi malleo. Sic ferrei homines nō domant nisi incude sup & j.c.49. §.1 plicioz, seu virga ferrea, hoc est foedus ferreū ab aquilone.

VI § Tandem ecclesia cecidit in lutum, quod in statuæ apparuit pedibus, Danie.2. & j.c.16. §.5. quorum pars vna erat ferrea, altera lutea. In hoc luteo censemur modo iacere, in & j.c.2. §.7. & decursu scilicet status sexti. Quoniam iniquitas iam abundat & refrigerescit chari- Mat.24 tas

DE TRIPLOI RVINA ECCLESIAE.

- Gene. 6.** tas multoq; Omneq; vitium in præcipitio est totusq; mūdus in maligno positus
1. Iohann. 5. ac terra repleta est iniqutate, Vt iā in prima ruina ecclesia censemur integre tran-
3. Bir. 10. siisse & tota vita spiritualis euanuit. Hinc beata **Marta** apud Birgittā ait: vita
2. Thess. 2. in mūdo iam plus solito inuaescūt. Nempe mysteriū iam operatur iniqutatis,
 facta nāq; pietas quæq; mystica seu secreta iniqutitas Antichristi (qui suo tēpore
 reuelabitur) hoc tēpore in ecclesia operatur, facti em̄ & mali Christiani, qui sunt
 Antichristi præcursors, in ecclesiæ regnant & grasiuntur, donec de medio mūdi
 tollat potestas romani imperij, vel donec fiat discessio à fide & suppressio vniuer-
 salis ecclesiæ. Omnes equidē homines modo declinat & simul inutiles facti sunt,
Psal. 15. quoniam à semita mādatore dei elongauerūt se cūcti, vt ne vnuis quidē sit quo iu-
 uante, ecclesia sustētari valeat, ex quo ipsi etiā religiosi, per quos populus Chri-
 stus deberet imbui, sunt sceleribus pressi.
- VII. §** Ergo propter ruinā spiritualis vitæ præteritā, restat secūda ruina ec-
 clesiasticæ dignitatis, q; prorsus priuabit ecclesia. Siquidē statua Danielis in bre-
Daniel. 2. ui rumpet per lapidē sine manibus hominis de mōte absclsum. i. p; iudiciū Chri-,
 qui nobis ceu morbosis mēbris ecclesiæ babylonicae, positus est iudex in ruinam,
1. Petri. 2. Hic lapis factus est caput anguli & lapis offensionis & petra scādali. De q; Esaias:
Esaie. 8. &c. Dns erit vobis in lapidē offensionis & petram scādali, & in laqueū & in ruinam,
 17. & 27. Quarūna ecclesia desinet esse ciuitas, quia est quasi aceruu lapidū in ruinā, quan-
 doquidem lapides sanctuarī sunt dispersi, ac lapides altaris sunt sicut lapides ci-
Leuiti. 14. neris. Eo īdem lapides, in quibus lepra est, iubentur erui de domo. i. de ecclesia,
 ipsam autē domū radii intrinsecus lapidesq; alios reponi pro his qui tanquā leprosi
Matt. 21. fuerūt ablati. Omnis deniq; qui ceciderit super lapidem Christū cōquassabitur, su-
Luci. 20. pra quem autem ceciderit, cōminet illū. Per vnu itaq; lapidē intelligitur Chri-
 tū, per alterū mixtus Antichristus, cū quo ecclesia prævaricatrix mechabit.
Hosea. 3. Et sub quo lapide dignitas ecclesiastica penitus extinguetur. Per lapides lepro-
 os texantur clerici vitiosi. Hæc de secūda ecclesiæ ruina.
- VIII. §** Porro quo ad tertiam ruinam per dictū lapidem representatur ma-
 gnus Antichristus. Quo graffante fides catholica penitus supprimetur in ecclesia
 & quasi in toto terrarū orbe. Siquidem in solo latino solo potissimum hodie ec-
Eccle. 27. cleſia Christi ex nauicula Petri consistit. De illo lapide dicitur: Qui in altū mittit
 lapidem, super caput eius cadet & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera, & qui sta-
 tut lapidem proximo suo, offendit in eo. Atqui antequā Antichristus cōteretur
 prius ecclesia eodem lapide cōquassabitur, & quodammodo totaliter ruet. Tunc
 em̄ tertia fieri ecclesiæ latiū ruina, quæ in alijs ecclesiis, vt pote Hebræa & Græca,
 dudū præcessit, Vbi fides catholica laudabiliter olim viguit, postea miserabiliter
 euanuit, & adhuc illi iacet supina. Loco cuius multiplices sectæ Saracenorū,
 Mahumetistarū, wicelistarū, aliæq; heres infinita pullulant, & quasi totā
 Asiam Aphricamq; occupant. In nonnullis quoq; Europæ regnis, vt pote in Sar-
 matia, Russia, Bohemia, alijsve Germaniæ partibus irregulares crudelitates inua-
 lescunt contra fidem orthodoxam, quæ haec tenus ad pauca Europæ regna reda-
 cta est. Et sicut quodam in Iudaica & Græca ecclesia ruina est præterita, sic in la-
 tina ecclesia erit futura, & quoad dignitatem ecclesiasticā subuertendam, valde
 propinquā, vti plenius infra dicetur.
- IX. §** Redeo ad secūdā ecclesiæ ruinā. Quæ est piacētis nostræ materiæ. De
Esaie. 25. qua Esaias exclamat: Domine deus, posuisti ciuitatē, id est ecclesiā in tumultū, vr-
 bem fortē in ruinā. Et infra: Ciuitas sancti tui facta est deserta, domus sanctifica-
 tionis nostræ, vbi laudauerūt te patres nostri, facta est in exustione ignis, & omnia
Daniel. 3. defiderabilia nostra versa sunt in ruinā. Ista præterea secūda ecclesiæ ruina signi-
 ficata est per erectionē idoli seu statuæ aureæ, quæ adorari Nabuchodonosor p-
 ceperat. Nā supra descriptus Antipapa, seu mixtus Antichrist, vt sibi soli omnes
 dignitates, diuitiasq; imburset, sub specie sanctitatis hoies decipiet. Quamachi-
Vincēti⁹ de natiōe prorsus extinguetur dignitas ecclesiastica, hoc plene declarat Vincēti⁹,
 fi. mūdi pte XI. § Ad illius dignitatis ecclesiasticæ destructionem idem Antipapa vte-
 tur auxilio & brachio tyranni supradicti, hoc demonstrauit Gabriel Danieli di-
 cens:

§.c.41. §.8.
 §.c.29. §.8 &
 §.c.31. §.9 &
 §.ca.46. §.5
 & §.c.49. §.16
 §.c.10. in fi.
 §.c.38. §.4.
 & §.c.55. §.9

eens: Ciuitatē & sanctuarium dissipabit populus cū duce venturo, id est cum eodem tyranno, & finis eius vastitas, & post finem belli destituta desolatio. Deficit Danie. 9
 hostia & sacrificiū, & erit in templo abominatio desolationis, & usq; ad consummationē & finem perfeuerabit desolatio. Hæc propheta licet ad literā sit verisimiliter in destructione ciuitatis Hierosolymæ per populū Romanū duce Tito facta Iudei enim adhuc hodie sunt dispersi, ac eorum desolatio durabit usq; ad consummationē temporis, cuius memoratur Daniel, vbi dicit: Cum cōpleta fuerit dispersio Danie. 12
 manus populi sancti, tunc cōplete vniuersa. Tamen mystice referuntur ad proximā dignitatis ecclesiasticae ruinā, quæ nobis iā in cauda quinti & in decursu sexti status imminet, atq; figurata est in tribulatione Machabæorum.

XI. § Cui Machabæorum tribulationi secunda ecclesiæ ruina æquiparatur.

§.c.41. §.6.
 & §.c.58. §.5

Quoniam rex Antiochus (qui representat se per memoratum tyrannum) intravit in sanctificationem cum superbia & accepit altare & spolia ciuitatis Hierusalem, & effudit sanguinem innocētē per circuitū sanctificatiōis, cuius sanctificatio defolata est sicut solitudo. Dies festi eius conuersi sunt in luctū, sabbata eius in opprobriū, honor eius in nihilū & sublimitas eius conuersa est in luctū, & libros legis dei combusserunt igni, scindentes eos, & facta est ira magna super populum Israel valde. Et infra: Omnis compositio eius ablatā est, Quæ erat libera, facta est ancilla. Et ecce sancta nostra & pulchritudo nostra & claritas nostra desolata est, & coinquinauerūt eā gētes. Et clamauerunt Iudas Machabæus & fratres eius, dicentes domino: Sancta tua conculcata sunt, & sacerdotes tui sancti sunt in luctum, & in humilitatē. Et ecce nationes conuerterunt aduersum nos ut nos disperdat. Tu deus sis quæ cogitant in nos. Quomodo poterimus sustinere ante faciem eorum; nisi tu adiuves nos. Sicut autem fuerit voluntas in cœlo, sic fiat, s. ruina sanctificationis & dignitatis ecclesiasticae.

XII. § Ad hoc conuenit, quod Christus discipulis, de structura templi mirantibus, quid bonis lapidibus & donis ornatum esset, respondit: Vos videtis has omnes magnas edificationes, sed venient dies, in quibus non relinquetur lapidis super lapidem qui non destruatur. Modo quidē non relinquitur Christianus super Christianum qui non sit destructus. Sequitur in euāngelio: Et tempus appropinquat cū audieritis prælia & seditiones, s. in ecclesia, prout iam multo tempore Christiani principes, tā ecclesiastici, q̄ seculares, iniqua bella mutuo inter se gererūt & adhuc gerūt. Omne autē regnum in se diuīsum, desolabitur, & domus super domū cadet, & oīs ciuitas vel domus cōtra se nō stabit. Et alibi: Amē dico vobis, venient hæc oīa sup generationē. i. Christianitatē istā. Ecce relinquet vobis domus vestra deserta. Itē in Marco ait Iesus: Si regnum in se dividatur, nō potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispartiat, nō potest domus illa stare. Plura de hac secunda ruina habentur infra.

§.c.34. §.5 &c.
 §.c.48. §.6.
 §.ca.21. §.9
 §.ca.43. §.6
 §.c.62. §.10 &
 §.ca.64. §.2
 §.c.46. §.4.
 & per tot.

§.co. §.8
 §.c.61. i. prin
 §.ca.61. §.7.
 §.c.43. §.3 &
 §.c.47. §.11.
 §.c.55. §.5
 §.c.7. in fi.
 §.ca.66. §.4

XIII. § Tertia ruina (de qua etiā supra) erit fidei catholicæ, quæ siet per magnum Antichristum, id ipsum signatur in Daniele per ingentem arborem, cuius cacumen cœlum tangebat. Nam is decipiet mundum, dignitates & diuitias promittendo & largiendo, vel per illusiones, tormenta, dona, vel per carnalitates Christianos de cœlo cadere facit. i. à fide catholica ejercere conabit. De hoc plenius habet infra, & in fine opusculi Vincentij. De singulari vniuersiūs pecatoris triplici ruina intelligitur supra allegata sacra scriptura tropologice expōnenda. De qua aliquid in sequentibus. Est & quarta ruina vniuersi mundi, q̄ corruet, operariq; cessabit post diem extremum.

¶ De ruina ecclesiæ orientalis. Cap. XLV.

§.c.48. §.3
 §.c.43. §.4
 & §.eo. §.7.
 §.ca.16. §.8
 §.ca.25. §.7
 & §.c.53. §.5

Iohannes vidit de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua eius decem diademata, & super capita eius nomina blasphemiae. Hæc propheta in ecclesia orientali videtur implēta. Quæ quidē ecclesia super sui ruina per patientem Iob excludat: Ad dexteram orientis calamitates meæ illic surrexerunt, pedes meos subuerterunt, dissipauerunt itinera mea, & præualuerunt, & non fuit qui ferret auxilium, Redacta sum in nihilum. Per bestiam (inquam) de mare ascendentem Apo. 13

O 3 intelligit

DE RVINA ECCLESIAE ORIENTALIS.

intelligitur secta Saracēnica vel spurcissimus Mahumetes, qui bestialiter viues §. c. 25. §. 4 & §. c. 1. §. 5
in libro sua legis, videlicet Alcharano suader fornicationē & pluralitatem uxorum, aliaq[ue] multa, legi diuinæ, naturaliæ cōtraria, & merito appelletur bestia, habens. i. nō prohibēs septē peccata capitalia, quinetiā cornupetēs decē p̄cepta sua regna cōstituit cū infidelibus p̄cepta dei nō obseruantibus, sed fruole deū & eius iustitiam blasphematiib[us].

I § Siquidem Saracēni & Mahumetista Christi negat filium dei & pleraq[ue] nefaria in christianā religionem machinari studet. Exempla patet in Cronicage editionibus, quoq[ue] vnum est in hominū memoria, quādo Turcē obtinuerūt Constantinopolim, vna cū pluribus alijs christiani nominis locis. Tūc ēm templū Sophiae, toto orbe famosissimum, diripuerūt & nudauerūt, sacro supellectili ad omnes sp̄arcītas vñi, ossa martyris & canibus & suibus obiecerūt, omnē clerū interfecerūt, nec iuueni, nec seni, nec virginī pepercerūt, sanctoꝝ imagines aut luto fœdae rūt, aut ferro deleuerūt, altaribus dirutis ex sacris templis aut luponaria meretri cū, aut equoꝝ stabula fecerūt. Imō quod nephias est scribere, simulachrū crucifixi sputo, lutoꝝ coinquinauerūt, & ad christianæ religionis irrisiōne iterū cruci affixerūt, alijsue miris dehonestauerūt modis.

II § Tales in humanas cōtra deū & eius ecclesiā iniurias lōge retroacto tē-
Methodi pore Methodius aperte p̄conizauit, inquiēs; filii Ismahel, i. Turcæ intrinsec⁹ oc-
cidēt sacerdotes sanctoꝝ glōborū, & in eisdē cōcubent cū mulieribus in fornicationibus pessimis, virgines stuprabūt atq[ue] mulieres deo datas deturpabunt, ex sa-
cris vasis & calicibus comedent & bibent, iumentaꝝ sua alligabūt ad sanctoꝝ se-
pulchra, tanquam ad p̄septia, & reliquias sanctorum dispergent, & erunt homi-
cidae & corruptores christianorū. Eadem tribulatio extimatur esse vltima & §. c. 47. §. 6, & §. c. 49. §. 5

III § Cōtra huiuscmodi effractores Iudas Machabæus deum inuocat de-
1. Mach. 7. precast Tu domine elegisti domum istam ad inuocandum nomen tuum in ea, vt
3. Reg. 8. esset domus orationis & obsecratiois populo tuo, fac vindictam in homine isto, §. c. 57. §. 4,
ut pote Turca & in exercitu eius & cadēt in gladio, memento blasphemias eorū, §. c. 30. §. 1,
& si dederis eis ut permaneāt. Ex eo spes est, deū aliquādo in Turcas vindictā & §. c. 49. §. 5
facturum. De Turcis plura postea.

III § Cladem Conſtantinopolitanā, in typo ruine orientalis ecclesiæ, Si-
Sibylla i Na bylla Erithræa p̄nōnuit dicēs: Ascendent in confpectu altissimi, Bizantij scele-
filographo. ra & trinodus numerum effusum sanguinem & physis. i. naturę offendiculū, sci-
licet deus abominabitur. Corruent s. l. Turcæ in Bizantium, decus & gloriam sub-
uertent, ipsius denigrabitur aurum, sanctū prophanabitur, flammis tradētūr ædi-
ficia, decus fēmineum decalubabitur & vñ resonabit vndiq[ue], excipietq[ue] columnā
vindictam, nō erit hircis dux aut gallus in Bizantio, non erit pax, non decus, sed
derisus & subsannatio vñq[ue] dū 44. pedes, octo pollices semiq[ue] per trālēat. Quorū
sum illa comminatoria & horrēda verba Sibyllina in pernitiēm nostri tendant,
vnusquisq[ue] apud se acutius trutinet, ego quidē futuroꝝ ignarus totus tremo atq[ue]
timeo ne huiusmodi p̄nōtiata mala aliquādo & in breui ecclesi⁹ occidētali eue-
niant, quæ in ecclesia orientali modo sunt adimpta.

V § Enimuero ecclesia dei olim potissimum pullulauit in oriēte & tpe Gre-
Acto. 19. gorij tota fere Asia credidit, & habetur in actibus apostolorū, quēadmodum to-
ta Asia & orbis coluit Diana ciusq[ue] prolē Iouem. Paulus aut̄ non solū Ephesi, sed
quasi totius Asie multā turbā ab idolatria auertit, postea christiani lōgo tēpo-
re refederūt ad plagam oriētis, in cuius figura filij Israel possederūt oēm terram
Gene. 13. ad solis ortum, ac omnem orientalem plagam, nam dominus dixerat patriarche
Iosue. 12. Jacob: Erit semen tuum quasi puluis terræ, & dilataberis ad oriētem, &c. Atqui
hodie Mahumetista, & reliqui infideles occupant pene totam orientem. Hoc fi-
Gene. 4. gurauit Cayn, qui egressus à facie domini habitauit profugus in terra ad orientem.
Gene. 25. Abraham quoq[ue] in figura dei, separauit filios concubinaꝝ ab Isaac ad
Iob. 23. plagā orientalem, ynde Iob ad orientem eunti non apparuit deus, siquidem p̄r-
Judith, 5 omib[us] isti, qui habitāt in oriente, contemnunt cœlestem regem. Idcirco Loth
elegit

elegit sibi regionem circa Iordanem, & recessit ab oriente.

VI § Ita ergo ecclesia orientalis pro maiori sui parte per Saracenos & Turcas, aliove tyrannos est plurimum suppressa, vti ei deus per Ezechiem comminatus est dices: Adducam pessimos tyranos de gentibus & possidebūt domos eorum & quiescere faciam superbiā potentium & possidebūt sanctuaria eorum, scilicet orientalium, angustia superueniente requirēt pacē & nō inueniēt. Lex peribit à sacerdote & cōsilio senioribus.

VII § Septem (prohdolor) magna regna & imperia, orientalis plaga potissimum, per capita septē intellecta, discesserūt à fide catholica ad sectā Saraceni cam aliasve hæreses, videlicet regnū Ponticū, siue Trapezuntinū, Cōstantinopolitani, Asiaticū, Macedonicū, Persicum, Serui & Atheniēs maris Hellestontini. In quibus septem regnis multa sunt prouintiæ cōprehēsæ, & per decē cornua significatae. Quod autem Græci, Aphri, Asiatici & reliqui orientales Christiani à Saracenis, Turcis alijsve infidelibus passim sunt victi, & cōsequenter à fide Christiana in perfidiā seducti, hoc ip̄is evenit propter crebra eos schismata & rebellionem. Siquidem se cōformare noluerunt conciliis sanctorum patrum, preferenti ecclesiæ Romanæ Petri nauiculæ. Ad quē Christus ait: Petre ego rogaui pro te, vt nō deficit fides tua, & tu aliquād cōversus, confirma fratres tuos. Quibus verbis dominus Petrum ceteris cēsetur prēposuisse Christianis atq; significatio, latinā ecclesiā, Petri solio fundatā, in fide vero nūquam esse totaliter perituram. Hebreæ vtq; & Græcæ ecclesiæ, per fratres Petri significatae, complures in fide errores succesi siue ingesterūt, & tādem omnino à fide defecerūt. Vnde cauēdū est, ne Græca lingua, cui nūc Germani arrogāter incumbūt, nobis sectæ alicuius aut seditionis occasionē afferat. Nā Græci orientales ab eorum arrogatiā primū aduersitatibus plagādi, deinde in errorum seductione erāt derelinquēdi, in quibus erroribus adhuc hodie supini iacēt.

VIII § Latini aut & si in fide catholica pseuerant, ingentia tamen peccata enormiter cōmittūt. Imò enorius deum cōtemnūt, & Iesum prorsus negligūt. Hinc Iob: Si ad occidentē iero (inquit), nō intelligo deum, ipse vero scit viā meā. Iob. 23 Propterea Christiani occidētales & incursus fidelium, necnō per alios acres ad ueritatis plectētur ad tēpū cū priuatione sacrificij. In fine tamē dū resipuerint, ad sacrificia restituēt, victoriāq; cōtra rebellantes tandem obtinebūt. In terra vero orientali, præserit nobis nota, nūc pauci sunt Christiani in fide catholica firmati, & si qui sunt, tamē rari & fusi iacēt in valle, veluti locustæ. Itidē Methodius pronosticauit dices: Tēpore pseuctionis filiorū Ismaelitæ, i. Turcæ, pauci inueniūt Christiani veri, minuetur in tēpore illo spiritus pfectorū, & multi abnegabūt verā fidem & assident trāgressoribus.

IX § Quippe iam tēpū est, quod apostolus p̄cognovit, quo homines sanā doctrinā nō sustinēt. In oriente nāq; ecclesia est quasi extincta, solaq; derelicta, & ad solū occidēta redacta. Hoc prophetauit Hieremias dices: Ciuitates austri clausæ sunt, translata est omnis Iuda trāsmigratione perfecta, leuante oculos vestros qui venitis ab aquilone, vbi est grex, id est, populus Christianus, qui datus est tibi. s. ecclesiæ. Similiter Baruch ad deū inquit: Derelicti sumus pauci, sicut loquutus es Moysi dices: Si nō audieritis vocem meam, multitudo hāc magna cōuertitur in minimam gētem, quoniam eos dispergam, quia scio quod me non audiat populus, populus enim est dura ceruice.

X § De Christianorum præterea orientalium ruina, vna cū regno & ecclēsia eorum, antequām totaliter corruerent, præ dixit Christus apud Birgitā. Scient Græci q; eoz imperium & regna vel dominia nunquām stabūt secura, neq; in pace tranquilla, sed inimicis suis semper subiecti erunt, à quibus sustinebunt grauissima damna & miferias diuturnas, donec ipsi cum vera humilitate & charitate, ecclesiæ & fidei Romanæ se devote subiecerint, eiusdem ecclesiæ sacris constitutionibus & ritibus se totaliter conformando. Hac reuelatione per Birgittam auisati & moti Græci suos legatos & ambasatores ad concilium Florētūnum (quod fuit inchoatio cōcilij Constantiensis) miserūt, se ritibus ecclesiæ Romanæ

DE RVINA ECCLESIAE OCCIDENTALIS, &c.

manæ conformatur. Postquam autem in eodem concilio, rebus fidei bene compositis, idem Græcoꝝ legati ad patriam cum gaudio remeassent, ipsis legatis forsitan in vita decedentibus aut alias malis suggestionibus tunc Græci, iterè in antiquos erores moresq; pueros inciderunt; vñ postea intolerabiles calamitates passi, in Turcag; tandem ditione, in obtinendo Bizantio, peruerunt, & sic in Græcis predicta Birgittæ reuelatio est verificata atq; completa.

De Cypro. XI § Similis visio est Cypri per Birgittam prenuntiata, Christo ad po-

7. Bir. 19. pulum Cypri dicente: Quādiu præcepta mea seruasti, & statuta ecclesiæ custodi-

sti, eo tunc animæ regni Cypri peruerterūt ad regnum meū. Sed iam facis voluntatē tuā, idcirco dignus es iudicio, ut de celo expellaris. Item ad regem Cypri: Si non lueris te emendare, tūc delebo progeniem tuā in regno Cypri, quod in breui tempore labef cū memoria tua ac si nunq; fuissetis nati. Postea in regno Cypri plātabo nouas plātas. Hæc reuelatio non longe post impleta est, ex quo ēm Cypri, se non emendauerūt, Iauenses eos inuaserunt, & penè totū destruxerūt Cyprū. Tandem eadem insula plures inuersiones perpessa & prope desolata, in ditionem deuenit Venetorꝝ. Qui duobus pupillis Cypri regibus fraudulentē abductis, hodie Cyprū detinēt; alter natus rex in adolescētia mortem obiit, alter in curia Cæsaris quondam Maximiliani deguit, & nescio ubi adhuc misere exulet. Ira memoria regū Cypri collapsa est. Siquidem ultimus Cypri rex extreme regnās vñā cū populo suo nō credidit reuelationib; Birgittæ, quā forsitan idiotā, seu delirā esse recensuit, id eo in ipsis caput Birgittæ reuelatio redundauit. Quę cum regi nominis extincione & regni Cypri destructione completa est. Quādiu in Cypri (cui Turca iam infidias ponit) Christiana religio durabit, deus scit. Orientalis itaq; ecclesiæ ruina est exemplum futuri lapsus ecclesiæ occidentalis.

¶ De ecclesiæ occidentalis ruina circa dignitatem ecclesiasticam pro-

xime futura.

Cap. XLVI.

§. c. 4. §. 12.
§. c. 36. §. 9.
& §. c. 55. §. 7

Ges. 1. parte tracta.
in sermo, de
signis ruinæ
ecclesiæ

Esa. 43
Zacha. 8

AD ecclesiā catholica (cuius semen ab oriente est adductum, & quæ in occidente est cōgregata) p Esaia inquit dominus: Noli timere q; redemi te, quū trāsieris p aquas, tecum ero, quū ambulaueris p ignem, nō combureris, quia ego dominus saluator tuus. Et alibi: Ecce ego salubo populum de terra occasus solis qui habitant in medio Hierusalem, id est, ecclesiæ & erunt mihi in populum, & ego ero eis in deum in veritate & in iustitia.

I § Postquam autem spernimus veritatem, & recedimus à iustitia, merito nos deus aliquādo derelinquet, vnde quum ad vnius angelū, de iam futura crūna

& imminentि ruina nos admonentis dicitum: Timete dominum, & date illi honorem, qui venit horaiudicij eius, nō emendamus ideo alter angelus in nos clamat.

§. c. 37. §. 1

Cecidit cecidit Babylon illa magna, quæ à vino iræ forniciatiis sūx potauit omnes gentes. Et misit angelus falcem suā acutā in terrā, & vindemiauit vineā terrā, &

misit in lacū iræ dei magnū. Et angelus effudit phialā suā in aerē, id ē in demones in

aere existentes. Et exiit vox magna de téplo à throno, id est, de ecclesia triūphante

Alia expō. dicens: Factum est, & facta sunt fulgura, & fracta est ciuitas magna. S. latina ecclēsia, in tres partes. f. propter contemptum trinitatis. Et ciuitates, id est, ecclesiæ genitium singulæ cederunt, & Babylon magna venit in memoriam ante deum dare

ei calicem vini indignationis iræ eius.

Apo. 16. II § Iohanni quoq; angelus ostendit illam futuram damnationem mere

tricis magnæ, quæ sedet super aquas, id est, g̃etes multas cum qua fornicati suntre

Naum. 5. ges terræ. Et ad quam altissimum ait: Væ ciuitas sanguinum disaceratione plena,

non recedet à te rapina, vox flagelli, & vox impetus rotæ, & equi frementis, & gra-

uis ruinæ, non est obscura cōtritio tua, pessima est plaga tua. Nam Holofernes, id

Judith. 2. est, Turca vel supranotatus tyranus, vel etiam sœvum laicorum vulgus, mittetur

aduersus omne regnum occidentalium ecclesiæ. Cui execrabilis imminet omen. Nam

quidam sacrilegi audent nunc contra pontifices communemq; clerum, ecclesiasticos ritus nequier iridendo, prophana dogmata dare laicis, quo eorum ani-

mos ad crudelitatem acerbiorē incitent. Et sic incipit leo rugire, quis nō timebit

Amos. 5. dei flagellum. Quod erit secunda ecclesiæ nostræ ruina quo ad oblationem digni-

tatis

§. c. 43. §. 5.
& §. c. 50. §. 8.

§. c. 34. §. 2.

& §. c. 15. §. 7

& §. c. 47. §. 4

§. c. 17. §. 9.

& §. c. 15. §. 10

§. c. 56. §. 5

§. c. 36. i. p. 1.

§. c. 31. §. 11

§. c. 28. §. 7.

§. c. 44. §. 9

& §. c. 57. §. 2

§. c. 41. §. 8.

& §. c. 47.

§. c. 6. fine

§. c. 45. §. 8.

& §. c. 55. §. 12

§. c. 55. §. 6

§. c. 42. §. 5.

& §. 10. & §.

ca. 41. §. 3. &

J.c.57. §.12. tatis ecclesiasticæ. Quæ quidē vnacū tertia ruina dudū præteriit in ecclesia oriē-
tali, vt suprahabitū est. De ista occidentalis ecclesiæ secunda ruina seu primo acer-
bo flagello, Methodius sp̄ecialiter plura pronosticauit , vt inferius monstrabo.
Ad idem Dauid. Confregit in die iræ suæ reges, iudicabit in nationibus, imple-
bit ruinas.

per to.

J.c.49. §.17 III. § Implebitur ergo verbū domini , ad latinam seu Romanā ecclesiā di-
centis: Ego tradam te in manus eorum quos odisti, & agent tecum in odio & tol-
ent omnes labores tuos & dimittent te nudam & ignominia plenam, & reuelabi-
tur ignominia fornicationū tuarū. Hoc obstupuit Dauid inquietus: Vt quid deus
repulisti in finem, id est, ex toto, quasi diceret. O deus quare à te repellis totaliter
nos & ecclesiam tuā, ideo inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes & mi-
nistri domini ac dicent: Parce domine, parce populo tuo & ne des hæreditatem
tuam in opprobrium.

J.eo. §.11 IV. § De huiuscmodi occidentalis ecclesiæ calamitate Zacharias propheta

14.in prin. tando ait: In die illa, vtpote nostro iam tempore, erit tumultus domini magnus
in eis, scilicet clericis. Erit ruina qua percutiet dominus omnes gētes, quoniā sup-

§.c.38. §.1. §.c.44. §.1. pressio cleri erit pernicioſa populo, vti superius declarat⁹ est. Sequitur in Zacha-

& §.12. iſi. ria. Hoc erit peccatum Aegypti, i. populi, & hōc peccatum omniū gētiū, f. Chfiano-

& §.19. §.4. rū, quæ nō ascēderint ad festiuitatē tabernaculorū. Ait nāq̄ saluator, qui audit &

§.c.41. §.6. nō facit, similiſ est homini cēdificati supra petrā sine fundamento, in quā illius est
& §.c.42. § fluuius & cōtinuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna. Ecce nō solū ob

8.& J. c. 50. cleri, sed etiā populi peccata, ecclesia patiet ruinā, & sic filia Babylonis est mise-

ra. Vox eterni in rama audita est, ploratus & v'lulator multus, Rachel plorās filios

§.c.44. §.11. suos, & noluit cōsolari, q̄ nō sunt. Mitter em̄ filiū hominis angelos suos, q̄ col-

& J.eo. §.7 ligēt de regno, i. de ecclesia eius omnia sc̄adala, & eos, f. filios ecclesiæ, qui faciunt

§.ca.34. §.2. iniuitatē, mittēt in caminū ignis, ibi erit fletus & stridor dentiū.

V. § Istam futuram nostrā calamitatē defleuit Iesu super vniuersam ecclē-

siam, aiens: Quia si cognouisſ & tu, & quidē in hac die tua, i. in præſenti tēpore,

§.c.17. §.19. quæ ad pacē tibi. Nūc autē abscondita sunt ab oculis tuis, f. mala ecclesiæ futura,

§.ca.39. §.1. quia venient dies in te & circūdabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, &

70.in fi. coangustabunt te vndiq̄, & ad terram proſternēt te, & filios tuos qui int̄e sunt,

§.c.31. §.8& & nō relinquerēt lapidem super lapidem, eo q̄ nō cognoueris tēpus visitatiōis tuę.

J.c.47. §.11. Et licet eadē salvatoris prophetia ad literam impleta sit in destructionē Hiero-

§.c.44. §.12. solymæ, & partim in ecclesia oriētali, tamē finaliter in futura & propinqua occi-

& J.47. §.5. dētalis ecclesiæ erumna mystice reiterabitur.

VI. § Ecclesia idcirco tantam ſibi euenturam calamitatē deflet, Eſtra scri-

bente: Sion mater noſtra omni tristitia cōtristatur, & humilitate humiliata eſt &

14. luget validissime, quoniā hēc eſt terra quę debeat lugere casum tātorum ſuper

§.c.44. i pr eam germinantium, & ex ipſa ab initio, f. baptiſmi omnes nati & alij veniēt, & ec-

& c.46. §.10 ce pene omnes in perditionem ambulant, & extermiū fit multoq; eorum, & q̄s

§.ca.41. §.5 ergo lugere debet magis, niſi hēc quæ tam magnā multitudinē perdidit: Vides

& J.c.57. §.12 em̄ quoniā sanctificatio noſtra deferta effecta eſt & altare noſtrū demolitū eſt &

§.44. §.12. templum noſtrum deſtructum eſt, & psalterium noſtrū humiliatum eſt, & hym-

& §.c.45. §.10 nus cōticuit, & exultatio noſtra diſſoluta eſt, & lumen cādelabri noſtri extinctū

10.& J. c.47. §.2. eſt, & archa testamēti noſtri direpta eſt, & sancta noſtra cōtaminata ſunt & no-

mē, quod inuocatū eſt ſuper nos, pene prophanatū eſt, & liberi noſtri cōtumiliā

§.ca.45. §.1 pasti ſunt, & ſacerdotes noſtri ſuccensi ſunt & leuitæ noſtri in captiuitatē abierūt

& J.eo. §.3. & virgines noſtre coinquinatæ ſunt, &c. Et quod omniū maius eſt, ſignaculum

J.eo. §.7 Sion, quoniā resignata eſt de gloria ſua, nā & tradita eſt in manibus eōq; qui noſ

§.c.43. §.3. oderūt. Ecce Eſdras loquitur per verba præteriti tēporis ob futuræ ecclesiasticæ

& J.c.53. §.4. calamitatis certitudinem. Nam in tēpore præterito ſcriptura, futurū frequenter

pronūtias propter reuelatoꝝ euentū indubitatū.

VII. § Inſuper ecclesia Christians per prophetam affatur his verbis. Ego

§.eo. §.4. & quid poſsum adiuuare vos? qui enim adduxit ſuper vos mala, ipſe vos eripiet

J.c.47. §.5. de manibus inimicorum vestrorum, Ambulate filij ambulate, ego enim dereli-
cta ſum

Pſal.109.

§.c. 44. §.1

Ezech. 23

Pſal. 73.

Iohel. 2.

Pſal. 136.

Matt. 2.

Matt. 15.

Lucē. 19

Anth. t. pte.

hifl. ti. 7. c. 1

§.1.2.3. post

Iosephū de

bel, Iudaica

4. Eſd. 10

Tho. 22. q.

171. ar. 5

Baruc. 4.

DE RVINA ECCLESIAE OCCIDENTALIS, &c.

- Etiam sola, exui me stola pacis, & indui me sacerdotio obsecrationis, & clamabo ad alii
tissimum in diebus meis. Clamate ad dominum, & eripiet vos de manu principum
inimicorum. De illa ecclesiasticae dignitatis ruina, de nostris denique iam imminentibus &
rumnis copiosius supra tractatum est. §.c.32. §.9.
3. Bir. 10. VIII § Ad idem beata Maria in Birgitta inquit: Ecclesia dei stat nimis
periculose, ut nil sit ei vicinus quam ruina. In ipa quidem ecclesia humilitas, & cha- §.eo. §.6. &
4. Bir. 78 ritas diuina debet renouari. Et infra: Fundamentum ecclesiae sanctae in parte de- §.eo. §.13
tra dilapsum est, summa testudo plures in se rupturas habet eius columnae, id est, §.c.4. pto.
cardinales usq; ad terram se inclinat, pauperum totum defossum est & propter
has causas stat nimis periculose ecclesia dei. Et quid sibi ex hoc eveniet, statim pro
pinquius esse dignoscit, nam ruinam certissime patiet, nisi reparacionis iuuam habe- §.c.38. §.8
re. Et ipsius ruinam gradus erit, q; per totam Christianitatem audietur. §.c.19. §.10.
Lucas. 24 IX § Porro sub Romano Imperio incepit ecclesia in Iudea, vbi Chri- §.c.28
stus discipulis praecepit praedicare, incipientibus ab Hierosolyma. Exinde prae- §.c.42. §.6.
mendum est, ecclesiastica sub eodem imperio ruinam passuram. Apostolus eisdem videbat pre- & §.c.47. im
nosce ecclesiam a Iudea ad Graecos, a Graecis ad Latinos transmigraturam, & nunc
forsitan a Latinis iterum aliorum fore transferendam. Ait enim, deus reprobavit, §.c.45. §.9
dicens: Adhuc semel, & ego mouebor non solum terram, id est, terrenum imperium, sed §.c.45. §.9.
etiam celum, id est, ecclesiastica militarem. Quum autem adhuc semel dicit, declarat mo- §.eo. infi.
bilium translatiōnē tamquam factorem, ut maneant ea que sunt immobilia. Ergo
Hebreus. 12 Matth. 8 Petri nauicula licet in temporalibus ceu mobilibus periclitabit, in spiritualibus tamen §.c.45. §.7.
Prouer. 31 Matth. 14 2. Paral. 9. & ca. 20. Psal. 74 Acto. 27 Iong. 1. Fsa. 23 XI § Quippe Ecclesia Catholica facta est quasi nauis institoris, de longe
portans panem suum. In quam discipulos ascendere Christus compulit. Et figura- §.c.22. §.2.
ta est per naues Salomonis que ibant in Tharsis ad deferendum inde aurum & ar- in fine
gentum & cetera. Sed quando Iosaphat cum impio Ochozia rege Israhel fidei ha- §.c.41. §.9.
bitu, naues fuerunt contritae ut non possent ire in Tharsis. Vnde Psalmista: In spiri- §.eo. §.9. &
tu vobem eti conteres naues Tharsis. Sic quando clerici cum mundo fidei ha- §.c.39. §.in
buit, tunc nostra navigatione incepit periclitari cum iniuria, & multo damno, non so- fi. & §.c.47.
luerit oneris & nauis, sed etiam anima nostra. Siquidem data nauem flatibus munda- §.8
mis, eo modo ferimur, ut iam ablata sit spes omnis salutis nostrae. Facta est enim te- §.c.45. §.8.
pestas magna in mari, & nauis periclitat conteri. Quod planxit Esaias, exclamans:
Vlilate naues maris, quia vaftata est domus, vnde venire consueverat. Eadem autem
domus utpote ecclesia vniuersalis (ut dixi) totaliter non ruet, quoniam funiculi ta- & §.ca.47.
Esa. 33 bernaculi Hierusalem non rumpent, quia magnificus ibi dominus est, & locus flu- §.c.5. §.9.
Micha. 4 uiorum, super quem non transibit nauis remigum. Ideo post ruinam seu peractam ca- 2. Cor. 1. c.59.
lamitatem deus tandem iterum congregabit ecclesiam claudicantem, vnde apparet §.2
Hier. 46 ecclesiam translatum iri, & forsitan reuersuram ad orientem aut ad aliam terram gen- §.c.45. §.6.
tilium, ut infra dicetur, & elicitur ex verbis dei in Hieremia dicens: Consumam
omnes gentes ad quas eieci te scilicet ecclesiam, te vero non consumam, sed casti- §.ca.47. §.10.
Lucas. 2. gabo te iudicio, nec quasi innocentia parcam tibi. §.c.47. §.10
XI § Talis equidem castigatio tantam ruinam ingeret ecclesiae (Cui in si- §.eo. infine.
gnum iam ab hominibus peruersis contradicitur) quantam in nullo suo preterito §.c.24. i pr.
Gerson de si statu hactenus est passa. Hoc innuere videtur Gerson in oratione ad concilium §.c.1. 62. §.5.
gnisruinae Constantiense habita, dicens: Neque enim Iudeorum neque persecutorum neque heret-
ecclie pte. 1. icorum contradictione tantam ecclesiae intulit ruinam, quin ipsa semper in sobolem
cresceret nimiam, moderna aut nostra contradictione cedit ecclesiae non ad incremen-
tum, sed ad detrimetum. Olim vero quanto maiore contradictione sustinuit, tanto §.c.49. §.21.
Ephe. 6 plures suae virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutorium intrepidi perse- §.c.15. §.39.
Cassio. sup bant galea bonorum exemplorum capitii imponebant, accingebantq; gladium spiritus & §.c.56. §.6
1. Psalm. quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sanguine, §.c.11. §.22.
Ezech. 16 ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine §.c.55. §.12
Hierusalem per Prophetam lucidius loquenter. In die qua nata es, scilicet tempore §.c.17. §.11.
primitivae ecclesie, vidi te conculcatam in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi §.c.64. §.
tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- 1. in fine.
tium

S. eo. §. 3. & tium & decoro virtutū. Et infra: Et eras nuda & cōfusionē plena. Et expādi am-
J. eo. §. 21. etum meū super te, & operui ignominia tuā. Et ornata es auro & argento. Simi-
S. c. 38. infi. lam & mel & oleū comedisti, & decora, id est diues in temporalibus facta es vehe-
S. c. 12. i. pr. menter nimis, & profecisti in regnū. s. seculare, quia perfecta eras in decorē meo,
scilicet etiā temporali, quē posuerā super te. Hoc intelligi pōt de statu ecclesiæ ter-
tio quādo ecclesia in temporalibus abūdere cōcepit.

S. c. 12. §. 5. XII § Postea propheta de moderno tempore subiungit, & habens fidutiā in
iñ fi. pulchritudine tua, vt pote in temporaliū abundantia & seculari potentia, fornicati
g. ca. 19. §. 5 ta es in nomine tuo, & exposuisti fornicationem tuam omni transeunti. Et tulisti
& j. c. 60 § 9 vasa decoris tui de auro & argento meo quā dediti tibi, & fornicata es in eis, & pa-
g. ca. 27. §. 1 nem meū, similam oleum & mel posuisti in cōspectu eorum, scilicet alienādō bo-
& j. c. 58. §. 5 na ecclesiæ in prophano vīsus. Loquitur propheta similitudinarie de fornicatione,
& j. c. 66. §. nam sicut mulier præbens venale quod natura nō decet esse venale, dicitur
12. fornicari, sic notatur fornicator, q̄ prece, pretio, vel inordinato amore, vel p̄d-
g. c. 38. §. 9. digalitate præbet venale quod gratis erat dandum, seu in piam causam expendē-
g. c. 23. §. 10 dū. Sequitur: Et post omnes abominationes & fornicationes tuas nō es recordata
g. c. 28. §. 11. dīleḡ adolescentiæ tuae (denotat ecclesiæ primitiuā) quādo eras nuda & cōfusionē
& j. c. 55. §. 1 plena, s. gētibus stultitiae, & Iudeis scādalo, & culcata in sanguine tuo. Et accidit
g. eo. §. 11. & post oēm malitiā tuā, vē vē tibi. Et fecisti tibi prostibulū in cūctis plateis, ad omē
j. c. 63. §. 5 caput viæ & dificasti signū prostitutionis tuae, & abominabilē fecisti decorē tuū,
j. c. 55. §. 8. multiplicaſti fornicationē tuā ad irritandū me.

S. c. 43. §. 7. XIII § Tunc sequitur punitio & gravis ruina, ideo subiungit. Ecce ego ex-
tendā manū mēā super te, & auferam iustificationem tuā, vt pote tribunaliū secu-
g. eod. §. 7. lariū. Dabo te in animas odientiū te, quia effusus es & tuū, & reuelata est igno-
& j. c. 48. §. 5 minia tua super amatores tuos. Congregabo omnes amatores tuos & omnes quos
g. c. 26. §. 12 dilexi, cū vniuersis quos oderas, siquidem ecclesia nō habet infestiores q̄ cleri-
g. ca. 43. §. 6 corum filios & eos, quorum seniores ecclesiarum bonis sunt ditati. Sequitur: Et
& j. c. 47. §. 5 videbūt omnē turpitudinē tuam, & dabo te in manus eōꝝ, & destruent lupanac
g. ca. 51. §. 9 tuū & demolientur prostibulū tuū, id est, locum in quo exercebatur symonia &
& j. c. 58. in lasciuia. Et denudabūt te vestimentis tuis, & auferent vasa de cōbris tui, id est, bona
prin. tēporalia, & lapidabūt & trucidabūt te. Et infra: Sodomā & Samariā, i. gētilita-
g. ca. 39. §. 6 tem & synagogā, vicisti sceleribus tuis. Ergo & tu, s. ecclesia, porta cōfusionē tuā
& j. c. 50. §. 4 & cōfundere & porta ignominia tuā, ait dñs deus: Possumus deniq̄ illius ecclē-
g. c. 34. §. 5 siasticā & pronosticatā ruinā propinquitatē coniçere ex octo veletiā pluribus
& j. c. 43. §. 9 signis, que annotat Gerson in oratione prædicta. In eadem autē ruina, quādo ec-
g. eod. §. 11. clesia sua dignitate & opulētia spolietur, ipsa ecclesia aliorum trāsferetur, pro-
g. eo. §. 9. & ut partim supra tactū est, partim ex sequētibus patebit.

¶ De ecclesiæ trāslatione ad gētes. Cap. XLVII.

Q Votiens filij dei degenerāt, totiens locis mutatis alios deus sibi eligit. Hinc filij Israēl propter sua peccata in Babyloniam transfueūt ac alias multotiens cum sui translatione & synagogā transpositione, veluti præceptorum dei prævaricatorēs, frequenter plecti sunt. Ita deus suam ecclesiā, in synagoga figuratam, ob christiano malitiā aliorum trans ferre cōsueuit. Christus em̄ iuslīt discipulos fugere in aliā ciuitatē, quādo ex vna pellerētur. Sedes itaq; Petri primitus de Iudea ad Antiochiā, deinde ab Anthio cēna ciuitate, q̄ domino iubētē, Romanā trāslata est, forsitan causa vtilitatis. Similiter & aliæ sedes episcopales multoties translatae sunt atq; adhuc trāsferri pos sent. Nam episcopus à propria sede pulsus, aut necessitatē coactus, aut vtilitate loci vel populi, quādoq; ad aliā ecclesiā trāsferetur, siquidē cōmuniis vtilitas priua to cōmōdo est preferēda. Hinc dominus ait: Quia & alijs ciuitatibus oportet me euāgelizare regnū dei, quia ideo missus sum.

I § Postquam vero Christiani in Asia & Aphrica deum irritauerunt, tunc ibidem ecclesia frequenter perpessa est singularem stragem & postea transmuta tionem. Ob incolarum equidem facinora Aphricanas ecclesiās Vādali deuasta-
S. c. 43. §. 10 uerūt & Arrianam impietatem illic seminauerūt. Similiter Sarraceni & Mahu-
S. c. 45. §. 5 metistæ

Ezech. 16

1. Cor. 1

Ezech. 15

1. Para. 9
J. eo. §. 1, i. fl.

Matt. 10

24. q. i. roga
mus. 7. q. 1.
mūratōis. &
c. scias.

Luc. 4. infi.

DE ECCLESIAE TRANSLATIONE &c.

metistæ sua superstitione terram Asiaræ, quæ tota prius crediderat, sed eius terrigenæ flagitijs se inuoluerant, fermè totam deluserunt atq; fædauerunt. Interim ecclesia dei Europa, præsertim ad occidentem, vbi tunc pro maiori parte idololatriæ habitauerunt, eis congregata & plurimū aucta opere & sermone nonnulloꝝ sanctoroꝝ viroꝝ, potissimum in Germania. Siquidē Rudbertus Iuanensis episcopus eo tempore Bauariā tortuꝝ noricū vscq; ad Bannoniā inferiorē fide Christi illuminauit. Ipsiꝝ quoq; successores Vergilius & Arno terrā Carantanā tam Illyricam q; Theoconicā Christiana religione decorauerūt. Kilianus insuper & Burchardus populū Franciæ, Germaniæ, seu orientalis in fide orthodoxa instruxerunt. Alij deniq; ac alij in diuersis Alemaniæ terris ecclesiæ ampliauerunt vsquadeo quod Alemania iam tota multis ecclesiis est referta, & sacra supellecili dotata. Pariter & Adalbertius episcopus & Stephanus rex Vngariam Pannoniamq; inferiorem necnon Stanislaus Sarmaciam regionem amplissimā in fide catholica imbuerūt, prout etiā pleriq; ali in cæteris locis & prouincijs Europæ occidentalis ecclesiæ erexerūt, ita eo in tempore Imperium Romanum cum tota fermè ecclesia ex Asia alijsve terris orientalibus in Europam, & ad plagam occidentalem translatum est, vbi iam omne vitium ad præcipituꝝ deuenit, vt non solum mysteriū iniquitatis id est facta pietas, sed manifesta malitia præualeat atq; regnet. Ideo deus suam ecclesiæ cum Christianoꝝ damno, visitabit & aliorum extra pristinum locum proculduo transferet, quoniam ipsa ecclesia terrenis rebus onusta, mouebitur de loco suo, ad eam nāq; deus inquit: venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo.

2. Thess. 5:2 Esa. 13 Apo. 2 Hiere. 39 Psalm. 79

Esa. 5: Esa. 1: Esa. 3: Esa. 5: Esa. 1: Esa. 3: Esa. 5: Esa. 8: Matth. 7: Hebræ. 6: Esa. 32: Hiere. 2: Hiere. 8: Matth. 21: Hiere. 11: Hiere. 48: Ozee. 2: Iohel. 1: Deut. 32:

II § Dominus pretereat, & transtulit de Aegypto vinea, per quam intelligit domus Isræl, quæ est ecclesia, de qua Esaias præconizare videt, dicens: Derelinque filia Syon ut vmbraculum in vinea, & sicut tuguriū in cucumerario, sic ciuitas quæ vastat. Et infra: Ruit Hierusalē, vos scilicet Christiani depasti estis vinea mea inqt dñs: Et infra: Expectauit vt vinea mea faceret vuas, sed fecit labruscas, vt faceret iudiciū, & ecce iniq;itas. Et nunc ostendā vobis quid faciā vinea mea, id est, ecclesia, quā plantatai super filiuꝝ hominis. Auferā sep̄ eius, & erit in direptionem, diruā maceria eius, & erit in conculationē, & ponā eā desertā, non putabī, & non fodet, & ascendent super eam vepres & spinæ, quasi innuat, vinea sterilem per nouos colonus esse plantandam. Ecce elegante comparationē. Nam si deus sum am vineam labruscis senticosisq; virgultis palmites suffocatibus obseptam, ad naturam fructiferam reducere velit, quis aptior modus id agendi quām inutiles stirpes vinea sterilizantes, radicibus euellere, ne falcibus solummodo amputatae repul lulent: vinea deniq; ipsam, alijs agricolis locatā, nouis rursum ac feracibus palmitib; inserere. Neq; em de spinis vuas, neq; de tribulis fucus colligunt. Quamobrē terra, proferēs spinas & tribulos, reproba est, & maledicto proxima. Sequitur in Propheta; Post dies & annos, vos. f. Christiani conturbemini confidētes; cōsummata est enim ætas, collectio ultra non veniet, plangite super vinea fertili, domus dimissa est, multitudine yrbis relicta est &c.

III § Itidem dominus in Hieremia promit: Ego plantauit in te vinea ele ctam: quomodo ergo cōuera es mihi in prauū vinea aliena? Et infra: Non est vua in vitibus & non sunt fucus in ficalinea; ideo dominus deus noster filere nos fecit, & finita est vendemia; sic Christus arefecit ficalinea, in qua nihil nisi tñ folia inuenit. Rursus in Hieremia dominus: Pastores multi demoliti sunt vinea mea; conculcauerunt partem meam: dederunt portionem meā desiderabilem in desertū solitudinis: posuerunt eam in dissipationē. Et infra: Iazer, id est, auxiliator planxit, dicens: Plorabo tibi vinea sabama, id est, sinistra: propagines tuae transierūt mare, vscq; ad mare Iazer, id est, adiutoriū peruerterūt. Vlterius de ecclesia moderna in Ozea dñs: Nunc reuelabo (inquit) stultiā eius, & cessare faciā omne gaudiū eius, & Iohel. 1: solennitatem eius, & corrumpam vinea eius. Quia confusi sunt agricultorū, vnde & Deut. 32: vinea est confusa, quoniam de vinea Sodomorū vinea eorū, & de suburbanis Gomorrhae vua eorum, vua fellis & botrus amarissimus.

S. c. 44. §. 8
& J. c. 55. §. 6
S. ca. 46. in
princ.

S. c. 44. §. 6
& J. c. 62. §. 15
J. c. 61. §. 5

S. c. 29. §. 5
S. c. 46. §. 10
S. c. 30. §. 8
S. eo. in pr.
& J. ca. 48.
in prin.

S. c. 43. §. 10
& S. c. 11. in
princ.

S. c. 46. §. 6
& J. c. 50. §. 7

S. c. 39. §. 1

S. c. 43. §. 20

S. eo. §. 2

S. c. 14. §. 15
& J. c. 49. §. 6

S. c. 46. §. 15
Quāob

C A P I T V L M. XLVII. Fo. LXXXV.

III § Quamobrem dominus vineæ, qui est Christus Iesus, veniet & per Mar. 12
 det colonos, i.ecclesiasticos, & dabit vineam alijs, quoniam coram eodem domi-
 & J.c.62. §.6 no ludæi rati sunt, inquietantes; Dñs vineæ malos male perdet, & vineam suam lo Mat. 21
 cabit alijs agricolis, qui reddat ei fructum temporibus suis. Mittet nancj angelus Apo. 14
 falcē suā acutā in terrā Christianog̃ & vindemiat vineam terræ, & mittet in la-
 cū iræ dei magnū. Tunc em̃ ecclesia quasi vaga & instabilis per orbem discurret,
 quasiq̃ peregrina aut hospes in mūdo, de vno loco ad aliū migrare cogetur.

V § Vnde ecclesia in Esaiā lamentabiliter conqueritur: Ego sterilis & nō Esa. 49
 pariens, transmigrata & captiuā. Ego destituta & sola. Tunc ad eam dominus, J.ca. 55. §.17
 in fi. Ecce leuabo ad gentes manū meam, & ad populos exaltabo signū meum, & offre-
 rent filios suos, & erunt reges, s.gentium nutriti tui, vultu in terra demissō ador-
 rabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent, & scies quia ego dñs. Qui vteri- 4.Esd. 1.
 us in Esdra inquit: Transferam me ad alias gentes, & dabo eis nomen meū ut cu-
 stodiant legitima mea, quoniam me dereliquistis, & ego vos derelinquam, tradā-
 domus, i.ecclesiā vestras populo venienti, qui me non audientes credunt, qui-
 bus signa non ostendi, facient quæ p̃cepti. Vide populum venientem ab orien- Proph. 24
 te, quibus dabo ducatum Abraham, Isaac, & Iacob. Quandoquidem per vineam
 stulti populi Christiani transiui, & ecce totam repleuerant vrtice, & operuerunt Iob. 24
 superficiem eius spinæ, & maceria lapidum destructa erat. Ideo inimici vineam
 eius, quem vi oppreserunt, vindemiant.

VI § Ad hoc facit quod Methodius de Turcis p̃dixit, futuri sunt filii
 Ismael, vt exeat de locis, s.desertis, & deuastent terram & obtineant orbem &
 & j.c.49 § 2 regiones in introitu pacis. Quemadmodum post obitū Gotofredi exierūt Tur-
 ce, exuentq̃ quotidie, deuastātes terram in introitu pacis, quasi dicat, nullis prin-
 cipibus seu potentatibus Christianog̃ resistentibus, sicut olim fecerunt Carolus
 magnus, Ottones Cæsares, & nōnulli alij boni principes, Quippe hodierni tē-
 poribus, diabolo instigāte, per intestina bella, regibus ac principibus imperij Ro-
 mani & cōmunitatibus Christianis inter se dissidentibus, nobilibusq̃ insultatibus,
 tanta Christianog̃ multitudo gladio perit, vt ecclesia & R̃omanū imperiū debi-
 litetur, ac intantū vt diabolus modo dissoluat manus viror̃ bellatiū, vt facile p̃pa-
 ratū sit iter & ingressus regibus ab ortu solis & potētatisbus ethnicis cōtra eccle-
 siam Romanā & latinā bellaturis. Et sic non erunt qui aduersus inuasores exeat
 ad resistēdū, iuxta illud Apocalypsis: Et sextus angēlus effudit phialam suā in flu- Apo. 16
 men magnū Euphraten, i.in Christianitatē, & siccauit aquā eius vt p̃paretur
 viare regibus ad ortū solis. Ecce hæc prophetia demonstrat, in sexto statu iā currē
 te, ecclesiā occidentalē impugnandā esse ab orientalibus, vt pote à Turcīs.

VII § De eiusce inuacione, & ecclesiā ac Romanī imperij euerfione, seu
 translatione in veteri prophetia dicitur: Ecce oculi domini super regnū peccātū,
 & deus conteret illud à facie terræ. Ad p̃missa deseruit dictū Esdra; Ecce ficut
 leo concitus de sylva rugiens, vt pote tyrannus supranotatus, emittebat vocē
 hominis ad aquilā, i.ad ecclesiā & regnū Romanū, dic̃: Audi tu & loquar ad te,
 & dicit altissimus tibi, nōne tu es q̃ superasti de quator animalibus, i.monarchijs,
 & S.c.31. § 8. de quibus proxime, vel de regno Græcor̃ in quatuor regna diuisa, q̃ feceram re-
 gnare in seculo meo. Et iudicasti terrā non cū veritate: tribulaisti em̃ manuetos,
 & S.c.38 § 4 lœfisti quiescentes, dilexisti mēdaces, & destruxisti habitationes eoꝝ qui fructifi-
 & j.c.62. § 15 cabāt, & humiliasti muros eoꝝ q̃ tibi nō nocuerūt. Et ascendit cōtumelia tua ad
 §.48. i.pr. altissimū & superbia tua ad fortē, s.deū, & respexit altissimus superbia tua, & ecce
 §.48. i.pr. finita sunt, & scelerā eius cōpleta sunt, propterea nō apparet tu aquila. Ecce Ro-
 manī imperij interitū. Idē dicit de cōpletione tēpox, vt inferius habebitur.

VIII § Sequitur in Esdra: Et erat regnum eorum exile & tumultu plenū, 4.Esd. 12
 & ecce ipsa non apparet, & omne corpus aquile incendebatur, & expauesce-
 bat terra valde. Aquila est regnū qđ visum est Danieli, sed nō est illi interpretatū.
 Et ecce dies veniūt, & exurget, s.Romanor̃ regnū sup terrā, & erit timor actior
 omniū regnō, s.Assyrior̃, M̃cedor̃, & Græcor̃ quæ fuerunt ante eū. Regna-
 bunt aut̃ in ea reges duodecim, forte cōputando à Iulio & Octauio ac à Nerone Aug. 3. deci.

P primo

DE ECCLESIAE TRANSLATIONE AD GENTES

- dei.c.3.&30 primo ecclesiæ persequitore, & deinceps usq; ad decimam persequitionem. Se & J.c.61.§.3
 Eti.c.19. quitur in textu. Nam secundus. f. Octauius (sub quo incepit ecclesia Ch̄o nato) §.ca.9.§.7
 Anth. 3. pre incipiet regnare, ipse tenebit amplius tēpus præ duodecim, siquidem Octauius & J.c.65.§.1
 hist. ti. 2. c.6 Augustus regnauit quinquaginta sex annis. Rursus in Esdra: Post tempus regni §.c.44.§.6
 §.1.&.2. illius nascentur contentiones non modicæ, & periclitabitur ut cadat. f. ecclesia, & J.c.61.§.6
 vel Romanū regnū, & non cadet tunc. f. per ruinā ecclesiasticae dignitatis, intelli- §.c.64.§.10
 go, nō extingueat totaliter, ideo subiungit, sed ite, & constituetur in suū initiu. Si & J.c.55.§.9
 De Bru. Au quidem initium Romani imperij habuit tria regna, videlicet Brutii, Anthonij, &
 gu.3. de ciui. Octauij, sic in nouissimiis eius suscitabit altissimus tria regna, & reuocabit in ea
 &c.16. De multa, & dominabunt terræ & qui habitat in ea cū labore multo sup omnes q fu-
 Anth. ibi.c. erent ante hos, propter hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Iste enim erunt qui reca-
 §.c.41.§.11. §.10. & de pitulabunt impietas eius, & qui perficiant nouissima eius. Hoc est regnū exile &
 Octauio turbationis plenum. Hæc ex Esdra.
4. Esd.12 IX § De p̄missis pronosticare videat Ioachim abbas, aiens: Erit tribulatio, J.ca.48.§.4
 Ioachim qualis nō fuit ab initio usq; modo, quadrata viues, & subito in Babylone morie- §.eo.§.6 i si
 Danie.5. Dantis, vir mortis es. Sed aliqua bona merita sunt in te. Cede igit maiori & meliori te & J.c.48.§.3
 §.c.41.§.11. quia dñs transtulit regnū tuū. In oriente cōmotio, & post cōmotionē ignis deuo & J.c.48.§.5
 & J.c.48.§.11. rans vniuersa. Totū nanc mundū tyrannus terribilis cōturbabit.
- X § Christus nempe loco abiectorum Christianorū eligit, atq; in eccl
 1. Bir.57. siam reducet paganos, qui apud Birgittam manifeste inquit: Ego faciam sicut
 animal habens multa latibula, quod cū à venatoribus in uno fuerit persequutum,
 in aliud fugit latibulum, sic ego faciam, quia Christiani persequunt me malis operi- §.c.45.§.8.
 bus suis, & ejiciunt me de latibulo. Cordis sui, quasi dicat, Christianorū in me perse- §.c.46.§.11.
 quutio est signū ruinæ eorum indubitatum. Ideo ingredi volo ad paganos, in quo- & J.c.55.§.7
 rū ore nunc sum amarus, ero tamen eis dulcis super mel. Et infra: Scriptū est, filij
 2. Bir.4 regnū ejiciuntur, & filii non regni accipient hereditatē. Sic etiā scribitur: Quædā
 Mat.8. &.12. regina de ultimis finibus venit videre diuitias Salomonis, & audire sapientiā eius
 Luc.11. 3. Reg.10 q; cū vidit, vix præ admiratione habuit spirītū. Qui aut erant in regno eius, nō at-
 tentabant sapientiā eius, nec admirabant diuitias eius. Ego sum ille Salomon in
 figura, Christiani vero sapientiā meā non attendunt, opera despiciunt, promis- §.c.46.§.3.
 onē meā & diuitias meas habēt pro nihilo. Quia filii nolunt hereditatē, extra- & J.c.49.§.4
 2. Birg.5 tu meo replebunt. Et infra: Mittā ergo amicos meos. i. prædicatores, qui Salo-
 monē filii meū. i. nouū Christianū populu introducant in lucū. i. in ecclisiā, que
 ex septē sacramentis, quasi ex septē arboribus subsistit, & requiescēt in sede mea
 i. in fide ecclesiæ. Christiani autem mali, erunt eorum servi.
- XI § Nota, licet regulariter prædicatores hodie non mittant ad infideles, tñ §.ca.32.§.10
 2. Birg.6 Propter desperationē ecclesiastica reformationis Christus in Birgitta mādat eis
 dicens: Propterea dico vobis seruis meis, procedite, inquā, ad paganos & dicite
 sic: Dñs celi & creator omniū facit vobis dici, via cœli aperta est vobis, habete
 voluntatē intrandi cū firma fide, porta cœli stat vobis aperta. In veritate mea di-
 co vobis, suscipiam vos in filios, & ero vobis in patrē quē Christiani contempse-
 runt. Et infra: Ego sum similis boni api, qua si in herba pulchra non inuenierit
 suauitatē, inquit aliam herbā, in qua, etiā si est exigua, figit pedē & extrahit in-
 Bir. extr.84 de dulcedinē quantulacunq; ac recolligit, donec apariū fuerit impletū. Et infra:
 Luce.14 Eligam mihi pauperes. i. paganos despectos, & dicā eis: Ingredimini & quiescite
 in brachio charitatis meæ, quē admodū dñs in Luca: Exi cito in plateas, & pau-
 peres ac debiles & caecos introduce. Sequitur in Birgitta: Vos aut qui mei esse de- §.c.46.§.1
 beretis, & spreueritis, venite secundū voluntatē vestrā, rēpore vestro, & in tēpore §.c.44.§.13
 meo, r̄pote in die iudicij particularis, dabitur vobis, tantum de tormentis quan & J.c.55.§.3
 tum dilexistis voluptatem vestram.
- XII § Ex supra notatis, tum veteribus, tñ modernis prophetijs certū fe-
 re habemus futuram & propinquam latinæ ecclesiæ transpositionem cum no- J.c.64.§.4.
 stra pernicie atq; strage horrenda, quam à nobis auertere, vel saltem in benignā & j.ifi.cōc.
 postri

nostri correptionem conuertere dignetur, facta impræsentiarum mentione de quatuor regnis & monarchijs mundi, congruum est ut de eisdem regnis & eorum circumstantijs aliquid exposiamus.

De regnis & monarchijs huius seculi. Cap. XLVIII.

S. c. 44. §. 1. Aniel ait: Deus mutat tempora & ætates, transfert regna atq; consti- **Danie. 2**

tuit. Distinxit quoq; quatuor regna, quæ ab initio mundi hactenus in gubernatiōe fuerunt. Post diluvium quippe Babylon fuit principiū re **Gene. 10**

J. eo. §. 3. gni Nemroth in terra potentis. Daniel vero ponit, primum regnum **S. c. 47. §. 7**

aureum in Assyria vel Niniue fuisse per Ninum filium Beli inceptum, & durasse **Danie. 11**

vñq; ad Sardanapalum, quem Cyrus seu Darius rex Persarum vicit, constitutus **1. Esdr. 1.**

secundum in Media regnum argenteum. Quandoquidem dixerat rex Persarū, **1. Mach. 1.**

Omnia regna terræ dedit mihi dominus deus cœli. Deinde Alexander magis **S. c. 47. §. 7**

percußit Darium regem Persarum & Mœdorum, & obtinuit omnium mupitio. **Danie. 11.**

S. c. 47. §. 7 nes, Tunc incepit æreum regnum, videlicet Græcorum, quod postea in quatuor **4. Esdr. 11.**

S. c. 69. §. 10 regna diuīsum est. Super quod tandem venerūt Trieres & Romani, per quos cō **Danie. 4**

J. ca. 32. §. 11 stitutum est ferreum regnum, s. Romanorum, in Esdra significatū per aquilā, vt **S. c. 47. §. 7**

& **J. ca. 49. §. 20** iam dictum est. Excelsus em̄ deus dominatur super regnū hominum, & cuicunq; **Danie. 7**

voluerit, dat illud. Luxta voluntate etenim suam facit, tam in virtutibus cœli, q; **Danie. 7**

in habitatoribus terræ, & non est qui resistat manui eius.

S. c. 47. §. 8 I § Illa quatuor orbis regna, sunt quatuor magna bestiæ, quas Daniel de-

scribit inter alia, dicens: Regnū quartū, vtpote Romanorū, erit terrible & inter-

J. eo. §. 2. ra maius omnibus regnis, & deuorabit vniuersam terrā & concubabit & cōmi-

S. c. 46. §. 9. nuet eam. Nam Romanū regnū est maius dignitatis, & sub eo Christiana religio

& **J. eo. §. 3** per vniuersum mundū cōminuit terrā, i. terræ das delicias. Post illud Romanorū

J. ca. 61. §. 4. regnū regnabit magnus Antichristus vñq; ad tēpus & tēpora & dimidū tēporis,

J. ca. 50. §. 3. vt pater in Daniele, & plenius infra tradet. Eadē deniq; quatuor regna significan-

tur per quatuor cornua à Zacharia visa, quæ ventilauerūt synagogā. Et secundū

S. c. 2. §. 3 vñū intellectū intelliguntur per quatuor animalia ab Ezechiele visa.

II § Methodius insuper in suis reuelationibus de illis quatuor regnis re-

fert, quonodo Ionitus quartus filius Noe primus inuentor astronomiæ, docuit

Nemroth nepotem Cham ex Chus, in quibus influentijs astrologie deberet incipe-

J. ca. 52. §. 2 re regnare sup terrā, & ædificata est Babylon magna, in qua regnauit Nemroth.

Per hoc dictū Methodius non affirmat astrologiæ dogma, sed potius innuit, Io-

nitum ex arte astronomiæ finixisse astrologicā superstitionem, quā Nemroth do-

cuit, ideo subiungit: Post hoc didicerunt omnes gentes constituere sibi regnū, &

pugnauerunt ad inuicem regna. Ulterius Methodius ponit primū flagellum sy-

nagogæ à rege Assyriog; inflictū, dicens: Nemroth. i. Pharaō, deuicit Aegyptū,

vbi filij Sem. i. Iudei, fuerunt captiui. Deinde Methodius memoratur secundi fla-

gelli synagogæ, vbi ait: Nemroth gigas primus fundator Babylonie, Assyriog;

& Chaldæog; metropolis, primū super terram regnū Babylonis super omnia re-

gna gentiū obtinuit primatū, vñq; ad Nabuchodonosor, qui captiuauit Iudeos.

Illud regnū tēpore sui filii Balthasaris cessauit, & per Dariū filiū Assueti Mœdia

ad Mœdos & Persas & Aethiopes translatū est, Cuius successor Choris Persa, q;

& Cyrus & Spartacus nuncupatur, filios Israel Babylonie captiuos liberauit,

Deinde Alexander magnus filius Philippi regis Macedonij siue Græco-

occidit Dariū ultimū regem Persej. Tandē quartū regnū, s. Romanog; incepit à

Romulo vel conuenientius ab Octavio Augusto, dicitur Christianog;. Nam di-

gnitas huius imperij obtinet venerationē, pollēs per Iesum Christū qui pepēdit

in cruce, sub qua orbis terraꝝ munitur, ac fines mundi secundū latitudinē, longi Ephe. 3

tudinē, altitudinē, & profundū cōseruant. Huc vñq; Methodius.

S. c. 26. i pr. III § Illa præterea quatuor capita, i. principatus mundi & potestates te-

S. c. 45. i pr. nebratum sunt ex septem capitibus draconis vel bestiæ, quam Iohannes vidit de

mari ascendentem, & habētem capita septem, & super eadem capita vidit nomi-

na blasphemiaꝝ, quia singula sequuta sunt diabolū, deū spērrentia. Primū caput Gene. 4.

S. eo. in pr. fuit Cain, qui ecclesiam malignantium incepit, eisq; præfuit, & ædificauit primā Psal. 25

DE MONARCHIIS HVIVS SECVLI.

- Gene. 10** ciuitatem Enoch. Secundum caput fuit Nemroth, qui post diluuiū cœpit esse potens in terra, & erat robustus venator. i. oppressor aliorū. Tertium caput fuit regnum Mœdorum. Quintum Gracorum. Sextum Romanorum. Septimum & ultimum caput, Antichristus magnus. Ex hoc Thelosphorus ar- gumēta, adueniente Antichristo, Romanū imperiū extinctū iri, lā dictas septē vias super quos mulier, i. ciuitas diaboli sedet. Et reges septē sunt, quinque ceciderunt, vnuus est, s. Romanus, & aliis, s. Antichristus nondū venit, & quā venerit, opor- tet illū breue tempus manere, vtpote tribus annis cū dimidio. Octaua quoque be- stia, s. Gog ascensura erat, & non est, de qua infra in fine libelli.
- Thelospho.** **ca. 25. §. 5**
- Apo. 17.**
- Danie. 7** III. § Rursus ex Daniele elicitur, Romanū imperium diuidi in decem re- gna siue reges, in quantum ait: Ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis & fortis nimis, dentes ferreos magnos, & cornua decem habebat. De quorum medio cor nu aliud parvulum ortum est, & tria de cornibus primis euulsa sunt à facie eius. Porro cornua decem ipsius bestie, erunt decē reges, & aliis (forfitan præscriptus tyrannus vel Turca infra scriptus) consurget post eos, & ipse Turca vel tyrannus potentior erit prioribus, & tres humiliabit, & sermones contra excelsum loque- tur, & sanctos altissimi conteret, & plabit quod possit mutare tempora & leges, & tradentur in manu eius usque ad tempus. Item aquila, i. Romanum imperium de- plumat. De eo quoque forte illud dicitur: Et datum est illi bellum facere cum san- ctis, & vincere eos. Qui in captiuitatem duxerit, in captiuitatem vadit, hic est pa- tientia sanctorum. At insuper saluator: Erit tunc tribulatio maxima, qualis non fuit ab initio mundi usque modo.
- Apoc. 13**
- Mat. 24**
- V. § Et licet præmissa pñncipaliter magnū Antichristū tangat per par- uulū cornui intellectū, quia obscurō genere rascetur, tamē referuntur etiā ad eius pñncipales præcursorēs, ideo eadē omnia possunt intelligi de rege Turcæ, qui faciat se esse imperatōrē orientalē, ad occidentis quoque imperiū assidue aspirat, p- hoc Romani imperij nomen sibi usurpando. Ad quod facit illud Apocalypsis.
- Apoc. 17** Decem cornua, quæ vidisti, decē reges sunt, qui regnū nondū acceperunt, sed po- testatē tanquam reges una hora accipient post bestiam, s. post dictū tyrannum, hi vnum consilium habent & virtutē, ac potestatē suā bestiæ tradent, hi cū agno pu- gnabunt, & tandem agnus vincet illos & obtinebit monarchiam. Idem enim agnus
- Psal. 74** inquit: Ego autē omnia cornua peccatorū confringam.
- VI. § Sub Romano igitur regno, in quo ecclēsia suum initium sumpfit, ip- sa etiam ruinam patietur. Et quamvis idem Romanum imperium durabit usque ad Antichristū, tamē ab Alemanis proculdubio vna cū ecclēsia aliquādo transfe- retur, quia gens & regnū, quod nō feruerit deo, peribit. Et ait dñs: Adhuc modi- osee. 1. cū quiescere faciat regnū Israel. Quippe Romanū imperiū, iam rege & defensore desolatū, intra se ne quiter est diuisum mutuis principiū & cōmunitati Alemaniae bellis, ideo desolabit, præsertim in Germania, ubi contumaces quidā & imperio Romano rebelles, id modo destruendi totamque ecclēsiasticā extirpandi dignita- tem in quā sumunt occasionē in furioso principe Virtēburgensi. Neque res imperiū prospere succedere possunt ob inueteratū arrogantiā dissidiū, quo pñncipalia ecclēsiae regna (quæ sunt, Italia, Germania, Gallia) ad inuicē laborant. In pñsenti de- niq; infasto tumultu diabolus dissoluit manus Theutonū viroꝝ bellantiū, vt cū venerit Turca, inueniat nos inermes atque tabefactos.
- VII. § Et nisi deus optimus in bono Romano rege deligendo ecclēsias suā prouiderit, actū erit de nostra salute tēporali. Sperat autē propediē electū iri in Cæsarē illū potentissimum Carolū, quē digne geneāracham Australē appellauerit, cui de nobilissima archiducum Austriz domo imperator Fredericus tertius proauus fuit, magnanimus quondam Maximilianus Cæsar auus, genitor autē Philippus trinam coronam vna die nactus. Ex quorum maiorē decora potentia ac longo sanguine, pulchrisque regiminibus & virtutibus Carolus nobilissimum no- men, ingenuitatēque clarissimā hæreditauit, etiā ad posteros transmittendam. Et Di. 56. nasci, quāvis non ex successione generis, sed ex voluntate virtutis nobilitas pensetur,
- qm̄

J.ca.26. §. 7 quoniā genus & proauos & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco. Quid genus aut proauos sit epitis si primordia nostra, authorēq; deū spectes? Tamen genealogia naturali frequenter ex bonis generantur boni, vnde languardis nobilitas cōtrahitur eo q; alicuius maiores fuerunt sapientes, magnanimi, potētes virtutibus, opibusq; prædicti. Hinc filius patris dignitatē sequitur, quia filii cōplexionis similitudo causare præsumitur conformitatem orū ac imitationem paternae operationis. Ad h̄c accedit quædā prophetia, si dici meretur, quæ post natale dicti Caroli de eo fertur Anno dñi. 1505, in Italia apparuisse. Cuius exemplar (vt initij meminerim) hoc anno in manus meas peruenit, sequenti sub tenore.

VIII § Carolus Philippi ex progenie filius, erit longus fronte, habebit^q P. sagium
Caroli.
alta supercilia, oculos grandiores, nafum aquilinum, coronabitur iuxta suæ etatis annum quartumdecimum, vel secundum aliam scripturam, iuxta sextumdecimum, hic magnum congregabit exercitum. Cunctos destruet tyrannos sui regni. Nanqt tanqt sponsus & sponsa ab illo iustitia sociabitur, bella geret usqfad vi gesimumquartum sui regni annum. Anglos, Hispanos, necnon Arrogonas, & Gallos ac Germanos subiugabit, Romanum euerget cum Florentia atqe igne comburet, binas habebit coronas, & postea mare transgredietur cum magno exercitu, Græciam introibit, rex Græcorum, Chaldaeorum, Turcarum, Asperorum, ac Barbarorum & Palestinorum nominabitur, Georgianas subiget, & legem constituet, vt si quis crucem non adorauerit, moriatur, nulla interuenient remissio. Erit enim semper cū ipso brachium diuinum, & possidebit totius propter terram dominium vniuersale, quod quā fecerit, sanctoꝝ sanctus iure vocabitur. Postquam sanctam venerit Hierosolymam, accesseritqe ad montem olivaceum, deponet coronam de capite suo, referetqe gratias deo, dabitqe spiritum miraculis & signis Anno trigesimo quinto regni sui. Hic ab angelo coronabitur tanqt patriæ pater. Erit primus imperator post Fredericum tertium.

IX. Id verificabitur si Carolus iam in Cæsare, vtinā absq; ambitiōne, & q̄. de elect.,
& q̄. c. 46 § 1 & q̄. c. 17. § 16
& j. c. 53. § 4 & q̄. c. 26 § 7
quaritati practica, legitime eligitur, Romani imperij coronam consequentur
Tunc habebimus signum quod præscripta reuelatio à deo emanauerit, & non sit
ab homine per tumore vel adulatio[n]em excoigitata. Alioquin eadē pronosticatio
præsumitur esse astrologica seu mathematica cōpositio. Genethliaci quidē nata-
licios dies considerant, futura ausplicantur, geneles hominū per duodecim celi
signa describunt, inde nascentiū mores, actus & euentus p̄dicere conant, i. quo &
quali signo vel horoscopo fuerit natus, & quē effectū vitæ habeat q̄ nascit[ur].
Huius mathefis interpretatio olim cōcessa fuit tribus Magis, vt natū annun-
tiarent Christū. Quo nato neminē vltra alicuius nativitatē de cœlo interpretari
debet, qm̄ gentilium obseruationes tenere Christianis non licet. **Mat. 2**

X § Heu omni omne ac in dicio infirmū atq; caducū appetet imperium
§.eo. §.6. & Alemanorū, qui in posterum exteris subiicientur dominijs. Siquidem reges Iuda
§.c.39. §.1. & postquam reliquerant legem altissimū & contempserant timorem dei, dederunt
I.c.49. §.20 regnū suum alijs & gloriā suā alienigenā genti, vt pote Romanis. Quocirca res-
pondebunt Iudaei: Non habemus regē nisi Casarem. Ita timendū eit, ne non fo-
lū Alemani, sed & cæteri Christiani aliquādo habituri sunt regem alienū. Porro
I.c.49. §.16. regnū de gente in gente transfertur propter iniustias. Nā remota iustitia quid
§.ca.40. §.2 sunt regna, nisi magna latrocinia. Tale latrociniū est hodie regnū Germanorum
§.eo. §.6. & qui rapinis infundantes, omnē negligunt iustitiam, & inter seipso potius gladio,
I.ca.49. §.8 & violentia, quam iure seu a quo vtuntur. In ecclesia itaq; occidentalī videtur
nūc incepta gladii plaga, tū per disturbia in Christianos principes, tū etiam per
infidias Turcarum, de quibus modo sequitur.

De Turcis & de plaga gladii. Cap. XLIX.
¶ De Turcis & de plaga gladii, quoniam ultor iniquitatum gladii Iob. 19
dius est. In die autem ista visitabit dominus in gladio suo duro & grandi & forti Esaia. 27
tum. Nam inter alias aduersitates, quibus deus suam ecclesiam aliquot annis ha-
ctenus conteri permisit, venit in primis gladius, qui est incurvus po- Ezech. 30
tissime Turcas, quorum gens potest intelligi per Gog & Magog, de quibus postea.
P. Nempe

DE TVRCIS ET DE PLAGA GLADII.

Nēpe Turcæ olim fuerunt Schytæ ex his quos Alexander magnus inter Hyperboreos mōtes ferreis clausit repagulis, sicut quidā tradūt scriptores, & Hieronymus affirmat. Itidem & Methodius videtur aſſent̄e, vt infra patebit.

I § Turcæ (vt aiunt) sedes patrias habent in Scythia Asiatica vltra Pyrenæos montes & Thoracuntas insulas contra aquilonis vbera, qui post mortem Gotofredi exierunt de tabulib⁹ & locis desertis. Est quidem populus truculentus

Apo. 2.12 & ignominiosus in cunctis stupris & lapananibus forniciarius. Et significatus per

Apoc. 19 illū filiū masculū quem peperit mulier, apud quā stetit draco, & qui erat recturus

Psal. 2 omnes gentes in virga ferrea. Imò ipse est cui deus dedit potestatē sup gentes vt

regat eas in virga ferrea, vt q̄ censem calcare torculari vni furoris iræ dei oīpoten-

2. Reg. 7 tis. Venit eterni iniquitas populi Christiani, ceu filiorū dei, in conspectu dñi, ideo

§. ca. 27. §. 5 deus redarguet eosdē Christianos in virga viroꝝ, vtpote Turcæ, & in tactibus

filiorū hominum. Tactibus significantur plagæ gladij.

II § Fertur q̄ Turcæ comedūt quæ cæteri abominant̄, vescun̄ carnibus

Methodius lupoz, vulpiū & alioꝝ immūdoꝝ animaliū. Quos Methodius appellat filios Is.

Gene. 16 maelis filij Abrahæ ex Agar, ob id & Agareni. i. aduenæ nuncupant̄. De Ismaele

quidē scribitur: Erit ferus homo, manus eius contra oēs, & manus omniū contra

eū, ē regione vniuersoz fratrū suorū & get tabernacula. Methodius igit̄ Ismaelis

filios solitudinis eſſi describit, à deserto exiliēt, ideo in desolationē ecclesiæ pro

deunt, corrupti sunt, ideo in corruptionem mittuntur, odibiles sunt ac abomina-

biles omnibus hominibus, ideo odium ipsi complectuntur.

Iustinianus III § Odibiles profecto strages Christianoz fecerunt, & amplias terrarum

Venetus in possessiones interceperūt, videmus eas pro sua austerritate subito & inopinate mi-

oratione ad randa egile, qm̄ in paucis annis vno imperio subegerūt duo magna imperia, vi-

Sixtū qrtū. delicit Trapeſontinū & Cōſtātinopolitanū ac vltra duodecim alia regna, & plu-

res q̄ octingentas insignes vrbes (vt fertur) vſq; ad fines Italiz & Pannoniæ obti-

nuerunt, & rotam pene ecclesiam Græcam (qua dudū antea ob suos excessus ru-

ere cœperat) prorsus quodāmodo extirpauerunt. Prætreea anno elapso Solinus

de progenie Ottomannoꝝ modernus Turcarum rex, magnum Soldanum bello

superauit, deinde cœpit Alepū & Damascum atq; Hierosolymam cū omnibus

circumiacentibus locis. Quid vltorius ē faucibus Christianoz aut gentilium sit

erepturus, in periculo pendet, timendū est vt qui orientalia subegit, occidentale

regnū sibi nunc inuadendū, rapiendumq; proponat.

Esaiæ. 10 III § In veteri testamēto Turca est figuratus p Assur quasi tollēs robu-

ſtū populū Christianū vel sustollens murz ecclesia. Nam sicut Assur rex Assyrio-

rum olim fuit instrumentū quo deus flagellauit filios Israel, qui suis peccatis iram

dei prouocauerunt, sic deus Turcarū regem permittit sauire in Christianos ob

enormia eoꝝ facinora. Siquidē in Esaiā dñs respondit: Vx Assur, denotādo Tur-

cam, furoris mei virgā, in qua corrigo Christianos. Ipse quoq; Assur est baculus

quo percuto illos, in manu eius indignatio mea, s. cōplebitur, & mittā eū ad gen-

tē Christianā fallacē, vtpote quæ ſe p̄cepta mea facturā mentita est, & cōtra popu-

lū furoris mei mādabo illi vt auferat spolia & diripiāt p̄dā, & ponat illū. s. po-

Esaiæ. 19 pulum Christianū in conculationē quasi lutū platearum. Et infra: Virgam suā

leuabit super mare in via Aegypti. q. d. O ecclesia, antequā Turca venerit super

te, aggredietur Soldanum regem Aegypti, & transibit mare rubrū & vincet eū,

deinde cū multo exercitu reuertetur contra Hierusalem, quā pariter obtinebit.

Hoc p̄a coniū (prohdolor) videſ iam impletū. Nam (vt dixi) ante annū Turcæ

tum Soldanum tum Hierusalem euicerunt. De hoc periculoso tēpore loquit̄ Mi

Mich. 7 chæas, dicens ad modernā Christianitatē: In die illa longa fiet lex, & vſq; ad te

veniet Assur, & vſq; ad ciuitates munitas, & à ciuitatibus vſq; ad flumē, & ad ma-

re de mari, & ad montē de monte. Deus quippe virga sua pascet populū Chri-

stianum & gregem hæreditatis ſuæ.

Hiere. 41 V § Apparet insuper in Turca esse verificatum illud Hieremiæ, vbi di-

citur: Venit Ismael filius Nathaniæ de semine regali (per quē secundū Methodiū

Turca representat) & ille surrexit & decem viri cum eo, & percusserūt Godolij

omnes

J. eo. §. 16

§. c. 41. §. 1,

& J. eo. §. 6.

J. eo. §. 15

§. c. 41. §. 4,

§. ca. 16. §. 9

§. c. 48. §. 4

J. eo. §. 16

§. c. 44. §. 5

& §. c. 39. §. 7

& J. eo. §. 4.

& 21.

§. c. 47. §. 6

& J. eo. §. 7.

§. c. 45. §. 7

& §. 10. &

J. eo. §. 7

J. eo. §. 15. &

J. eo. §. 14

J. eo. §. 4

J. c. 60. §. 2

§. c. 47. §. 7

§. eb. §. 1. &

J. eo. §. 15. i p

J. c. 52. §. 12. &

§. c. 42. §. 5.

& J. eo. §. 20

§. eo. §. 3. &

J. eo. §. 15

J. c. 47. §. 10

& J. eo. §. 10

omnes quoq; Iudeos qui erāt cum Godolia & Chaldaeos virosq; bellatores percussit Ismael. Is etiā in medio ciuitatis octoginta viros Barba rasos, scissis vestibus & squalētes, munera & thūs, vt ea offerret dño, in manu habētes, exceptis decem, occidit & cadauera proiecit in lacū quē fecit rex Asa, eundē lacū Ismael repleuit cū occisis, & captiuas reduxit omnes reliquias populi, vt pote fortis viros ac mulieres, pueros & eunuchos. Tandē idē Ismael a facie Iohanan principis bellatores fugiūt.

Per illū homicidā Ismael ē figurāt truculētus Turca, p Godoliā innocēs plebs, per Iudeos representant̄ Christiani, p Chaldaeos Pagani, vtrosq; em Turca psequunt̄, atq; vincunt, p octoginta aut̄ viros Barba rasos intelligunt̄ clerici q comā nutrit̄ bete, cum si prohibent̄ & facratis vestibus humiles sacrificiū deo offerre iubent. Quos Turca

§.c.45. §.1 in medio ciuitatis Cōstātinopolitanā in alijsq; ciuitatibus iterfecerūt. Deus clemētis Dist. 23. pro
§.c.45. §.2. ter auertat, ne de cātero in medio ecclesiā tor̄ cleris p Turcas vel alios Ethnīcos bete, cum si
§.c.48. §.4. aliquā exterminet, solis decē thesauḡ tpalem sequētibus supstitutibus, quoq; eaduae milibus.
§.c.60. §.1. ra ad lacū infernālē prōiūcent. Constat insup multos de populo captiuos à Turcā.
§.c.45. §.3. cis eē seductos, vel adhuc fore seducēdos, donec Turca à Iohanā superabunt. O q̄s
& J. eo. §.21 erit ille Iohanā, à cuius facie Turca Ismaelis progenies fugiet, vtinā is nostris cito
in fine temporibus veniat, anteq; pereamus nos miselli omnes.

VI § Apparet p̄t̄erea per Turcas alia Hieremīa prophetiam esse impletam, vbi dominus ad filios Israel, inquit: Ecce adducam super vos gentem de longinquo, robustam & antiquā, pharetra eius quasi sepulchrum patens, vniuersi

§.eo. §.1 fortes, & conteret vrbes vestras gladio. Et infra: Ecce populus, scilicet Turca ve- J.c.54. §.4 nit de terra Aquilonis (vbi respectu Hierosolymē situat Turcia) & gens magna g.c.47. §.3. vt pote Turcarum, consurget à finibus terrā sagittā & seuūm arripiet (quibus & J.c.53. §.5 frequenter Turca vtuntur) crudelis est, & non miserebitur, vox eius quasi mare sonabit, nam Turca per mare contra ecclesiā orientalem venerunt, quos similiter contra ecclesiā Romanam esse venturos, timendum est. Sequitur in Hieremīa: Et super equos ascendent, qui postea multa bella super terrā & questres gesserunt cōtinueq; gerūt, p̄parati quasi vir ad p̄t̄ lium aduersum te filia Syon. Ideo accin- & J. eo. §.21 gere cilicio, & aspergere cinere.

VII § Nonnullae deniq; Apocalypsis prophetia & Methodij pronosticationes censem̄t esse completae. Siquidē hoc de Turcis dictū intelligit. Quintus annus gelus effudit phialā suā super sedem bestiæ, id est, grācē ecclesiā, quā eo tunc to-

§.co. §.3 ta erat puerſa. Et factū est regnum tenebrosum. Destructo em̄ grācē imperio, Turca nūc ibidem regnāt. Plurimū p̄t̄erea alioq; regno & locoq; terrā ac maris terminos, iuxta Methodij p̄eonium, obtinēt. Qui Turca, exitus sup Chri- G.co. §.2 stianos his vaticinatus est verbis. Futuri sunt, s. Turca, vt exēat semē Ismael & de- J. eo. §.8 uastent terrā, & obtineat orbem terrā, & regiones in introitu pacis. s. mundanā §.c.47. §.6 (quā Turca iā habent) à terra Aegypti vſq; ad Aethiopiam, & à flumine Euphrate & J. eo. §.11 vſq; ad Indiā, & à Tygri vſq; ad introitū Naoth regni Ioniti filii Noe, & ab Aqui- J. eo. §.13 ifi. lone vſq; ad Romā, & Illyricum, & Aegyptū, & Thessalonicā, & Abbanicā, & vſq; J. eo. §.17 ad mare ponticū, quod diuidit eadem regna à Germania & Gallia.

§.c.48. §.10 **VIII** § Hinc elicitur Italiā, Galliā, & Germaniā à Turcis non vinci, quia & J. c.64. §.3 Methodius Turca, vīctoriā terminat vſq; ad Romā, id est, Italiā, & vſq; ad mare §.c.48. iſi. ponticū, id est, vſq; ad Galliā & Germaniā. Attamē per deuastationes Turca, & §.c.31. §.13. per intestina bella, tum Germania tum Italia Galliā (in quibus tribus regnis ho- & J. eo. §.11 die ecclesia latina potissimum consistit) mō plurimū offendunt̄ Christianis principi- & §.19. bus inter se discordatibus. Quippe in Apocalypsi habet: Pax auferet de terra, vt- §.c.43. §.5. pote in p̄senti ecclesiā statu, vt inuicem se interficiāt, quia non est pax impīns di- & §.c.3. §.7 cit dominus: Et sic conturbata sunt gentes & inclinata sunt regna Christianoꝝ. & J. §.8. & J. In aliquo tandem disturbo Roma destruet̄ iuxta Birgittā p̄eonium, quia Chri- c.57. §.2. stiani intestino bello debilitati inimicis ecclesiā resistere nequibunt, quin obtine- §.c.48. §.6. ant urbem in introitu pacis, vt ait Methodius.

in fine **IX** § In quo vlt̄erius sequitur: Et in duplum erit iugum illorū. s. Turca, §.c.38. §.5. super colla vniuersarum gentium, & non erit ḡs aut regnum sub celo quod pos- & J. eo. §.13. sit cum eis in p̄lio configendo superare eos, vſq; ad numerū tēporis octo septi-

DE TVRCIS ET PLAGA GLADII.

- Nume.14 manarum annorum, id est, per quinquagintasex annos, diem pro anno computādo. Et hec est veritas rerum quæ seipsum clarius ostendet. Hanc Methodij prop̄hetiam de Turcis partim adimpleram esse nouimus, vnde certum signum habemus, dominum per Methodium esse locutum, quia ea quæ in nomine domini Propheta iste prædixerit egenerunt.
- X § Cæteris Danielis cornu paruum, consurgēs & reges humiliās, in Turca, ca verificari videt. Cuius tyrānidi truculētæ illa prophētica accōmodari possunt, vbi dicit: Populum tuum dñe humiliauerunt, s. Turcae, & hæreditatem tuā vexauerunt, viduā & aduenā interficerunt, & pupillos occiderunt. Item: O ecclesia sta & pra para te, quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum tuū sunt. Plura similia ad hūc passum repeti possunt, de quibus supra.
- XI § Insuper in præsenti excursu sexti status p Turcas censem̄ incipi propheta Iohānis, dicens: Sedenti sup equum rufum, s. sanguis colericī, datus est gladius magnus ut sumeret pacē de terra & inuicē se interficiat. Morti deniq̄ super equum pallidū sedenti, data est potestas sup quatuor partes terræ interficere gladio, fame & morte & bestiis terræ. Postea Iesus Christus accipies sextum signaculum aperuit librū, id ē, reuelauit seruis suis sextū ecclesiā statū. In quo fortassis per Turcas erit tribulatio ecclesiæ latīna atrocissima, sicut p eosdē inflicta est ecclesiæ græce tribulatio vltima. Quāobrē sexto angelo tuba canēti aliis angelus ex mādato Christi p̄cipit, vt soluat quatuor angelos, id est, dæmones, q̄ sunt ligati seu missi in flumine Euphraten, id est, Romano imperio, vbi latīna ecclesia modo cōsistit. Siquidē illis dæmonibus p Ch̄i primū aduentū ablata fuit nocēdi potestas, qui in propinqua nobis futura tēpestate permittent̄ ad vehementius q̄ prius tentādum homines Christianos, per quatuor mundi climata sparsum degentes.
- §.c.48. §.2. §.c.17. §.1.
- Apo.9 XII § Hinc scriptum est: Sextus angelus tuba cecinīt & audiuit Iohānes in voce p̄ meā ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos dei, dicentem sexto angelo qui habebat tubā. Solue quatuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor angelos, qui parati erāt vt occiderēt tertiā partē hominum. Ille sextus angelus, habens phialā plenā irā dei, effundit eā in Christianitatēm per flumen Euphraten intellectam.
- §.c.15. §.4.
- Apo.16 4.Esd.15 XIII § Ecce conjectura est, in hoc statu quinto & sexto, Turcas esse Christianos flagellum, ideo vocat Onager, horribilis enim visio contra ecclesiā occidentalem ab ē oriente. Id satis expressit Methodius dicens: Erunt homines in illa correctione filioq̄ Ismael, & venient in necessitates vsque dum desperent de vita sua in captiuitatibus & calamitatibus suis, nam in illo hebdomatico tempore (per quod denōrat p̄sens ævum) vendunt, id est, prostituunt homines natos suos, cui ius rei gratia deus despexit fideles ut sufferant has tribulationes. Et non solum Christianos, sed etiā Paganos, cæterasq̄ gentes Turcae insequuntur, ut supra notauit. Vnde conjectura sumis magnē & propinq̄ calamitatis nostra, sicut vaticinium sonat Methodij dicentis: Replebit Hierusalem à gentibus, & terra promissionis à facie hominum, s. Christianos, qui captiuū ducent à quatuor ventis qui sub cœlo sunt, & erunt tanquam locustæ in multitudine quæ congregabuntur à vento, & erit in eis pestilentia & famæ, & exaltabitur cor exterminatoris, id est, Turcae. Nempe vastator Christianissimi nuncupat latīne exterminans. Sequitur in Methodio: Et cor eorum in superbum elabetur, & loquuntur excelsa vsq; ad tempus constitutum eis, & retinebunt introitum & exitum aquilonis, & Ethan vsque ad occasum, s. Europa, & vsq; ad meridiē, vt pote versus Aphricā, & erit Christianos tribulatio maxima, & erūt omnia sub iugo eorū, s. Turcarum: homines quoque & iumenta, & volatilia, & pisces, & natātia in aquis, ac etiam aqua maris obedient eis, & destitutæ ciuitates, q̄ ab habitatoribus populosæ fuerunt, viduatae erunt, & illorum, s. Turcarum. Distribuent mysteria dei, & exaltabitur cor eorū, vsque adeo vt mortuos appetat secundum æ qualitatem viuorum. Similiter autem ex pupillis & viduis & ex sacratis locis escas exigentes, & non miserebuntur inopi & pauperi. Et gradientur in via angustiæ fenes, s. Christiani, inopes, & diuites, esurientes, & sitiientes, compedibus vinciti, & manicis ligati, & beatificabūt eos qui iā mortui
- §.c.6. §.5 & §.c.13. §.15 §.c.48. §.4 §.c.17. §.11. §.eod. §.4. in fine §.c.35. §.5
- §.c.41. §.5. §.e. §.8. §.c.43. §.5. §.c.16. §.8. §.c.16. §.8. & §.c.64. §.5. §.c.45. §.2. §.c.27. §.pri. §.e. §.7 & §.e. §.12, in fine §.e. §.11. in prin. & §.c.51. §.12. §.c.43. §.10. & §.c.51. §.12. §.c.57. §.13. §.e. §.5. §.eod. §.4. in prin. & §.c.42. §.8. & §.c.56. §.6. & §.c.57. §.13. §.e. §.5. §.e. §.9. & §.eod. §.7. §.14. & §.15.

I.c.54. §.4. mortui sunt. Et infra: Post tribulationem, quæ fit à filiis Ismael, homines periclitā
in fine tur à tribulatiōis pressura, nō habētes spem salutis, aut redemptōis alcius de ma-
§.c.34. §.4. nibus eorū, ab eis tribulatiōis in fame, siti & nuditate. Barbaroꝝ vero natiōes
& J.c.58. §.3. erūt comedētes, bibentes, & iocundātes in victorijs suis, gloriātes in desolatiōibus
§.eo. §.8. in quibus desolauerunt Perfidem & ceteras prouincias & insiglas vscq ad Romā, quas
princ. Turcæ sibi vendicauerunt, & Christianis eripuerunt.

§.eo. §.3. & XIII. § Illa igit Hierosolymæ expugnatio, à Turcis tempore proximo
J.eo. §.15. facta, est iudicium propinquæ (de qua Methodius loquitur) nostrę calamitatis. Nec
refert quod eadem ciuitas nō Christianis, sed Ethnicis sit per Turcas erepta, quia
saluator noster inquit: Cum autem videritis circundari ab exercitu Hierusalem,
tunc scitote quia appropinquabit desolatio eius, quia dies ultionis hi sunt ut im-
pleant omnia quæ scripta sunt. Vx autem prægnatibus, & nutritiōibus in illis diebus
erit enim pressura magna super terrā, & ira populo huic, scilicet Christiano, & ca-
§.c.29. §.7. dent in ore gladij, & captiuī ducent in omnes gentes. Et Hierusalem calcabiliā gē-
& J.c.62. §.15. tibus donec impleant tempora nationum, scilicet gentilium. Idem dicitur de comple-
§.c.46. §.5. tione scelegꝝ. Et licet hæc Christi prædictio sit literaliter verificata in direptione
& J.eo. §.15. materialis Hierosolymæ, tamen itaq impliebit in desolāda mystica Hierosolyma
& J.c.54. §.7. quæ iam censemur esse ecclesia occidentalis.

§.c.19. §.7. XV. § Porro urbem Hierusalem Ethnici sæ penumero obtinuerunt, vi
§.ca.44. §. etis quatercō inde expulsi Christianis, siquidem post Christi ascensionem, & post
10. & J.c.64. Vespasianā destructionem Christiani ciuitatem & terrā sanctā in manibus habue-
§.7 runt à tempore Constatīni magni vscq ad Julianum apostatā, qui illuc Iudeos re-
dire cōcessit. Post cuius obitum Christiani recuperauerūt Hierusalem. Quā Cos-
dras Persaq rex rursus intercepit, cum tamen Eracius Imperator bello vincens
terrā sanctā vnā cum ciuitate Christianis restituit. Post paucos annos tpe scilicet
Constatīni tertij, Saraceni, quibus Humarus præfuit, Hierusalem cōperung, quā
§.eo. §.1 Carolus magnus recuperās ibidem Saracenoꝝ sectā extirpauit: Saraceni vero tē-
pore primi Henrici Hierusalem itaq obtinuerunt, quā rur'is Christiani tempore
Henrici tertij adepti sunt, ibi Gotofredo rege posito, cuius sepoete, vscq ad Frede-
ricum primū regnāte, mortuo, vrbis Hierusalem quarto per Saracenos evincit, &
§.ca.47. in in ditione Soldani vscq ad iam prēteritā expugnationem retenta est, sed nondum
prin. restituta Christianis, qui adhuc eodem sancto loco sunt indigni: Nam quotiēs ibi
§.c.62. §.11 et facinora Christicolag inualeſcebāt, totiēs deus de suo sepulchro & terra sanctā pro-
§.eo. §.13 iecit Ch̄ianos. Quoꝝ peccatis exigentibus p̄mittit altissimus ciuitatē Hieroslm ab
infidelibus possideri & calcari donec veniat plenitudo gentium, & donec impleā
tempora nationum, hoc est, quando Christiani erga deum fuerint benemeriti.
§.c.19. §.1 et Poteſt etiam alia esse ratio huiuscmodi occupationis, ne scilicet ob primā inibi
§.3. ecclesiæ fundationem & Christi passionem, credamus iam catholicam ecclesiā, que
§.c.39. §.8. fuit olim synagogam à Hierusalem pendere, quemadmodum ambitiosi ponti-
fices statuunt, & stulti creduli estimant, Romā esse caput vniuersalis ecclesiæ, que
§.c.43. §. pri. tamen principaliter confitit in spirituali collectiōne Christifidelium vbiq̄ terra-
& J.c.68. §.4 rum degentium, & eius caput solus est Christus in omnibus primatum tenens, quē
§.c.69. §.3 deus dedit caput super omnem ecclesiā.

XVI. § Christiani prætere a sunt in ira dei, ideo primum per Saracenos,
postea per Turcas in ecclesia orientali hactenus multipliciter castigati, in ecclesia
vero occidentali longe crudelius adhuc castigandi. Hoc ex plerisq; prophetiis de-
prehenditur: quemadmodum Angelus dei de Turcis plurifaria Methodio reue-
lavit, inter cetera dicens: Imperium filii Ismaelis filii Agar, quos scriptura austri-
le brachium appellavit, vtpote Daniele scribente, & brachia austri non sustinebūt Methodius
In nouissimo enim seu septimo millenario, id est, in ultima chyliade seculi (in qua
nunc sumus) incipiet exire semen Ismael de deserto, & quum exierint, congrega-
bunt vnanimes in magnum Gabaath, id est, in valle peccati, & illuc complebit qđ
J.c.68. §.5 per Ezechiel dictum est, voca bestias agri, & volatilia celi, & exhortare illa, de-
inceps: Congregamini & venite, eō q̄ magnū sacrificiū immolo vobis, maudu-
te carnes fortū, & bibite sanguinem excelsorū. In hac itaq Gabaath cadent more
gladij Ezech.39

Methodius

Lucæ.21

§.c.35. §.9. &

J.c.52. §.1 &

J.in prin.co

clusionis

§.c.47. §.7

& §.eo. §.13

Apo.21

DE TURCIS ET PLAGA GLADII.

gladij semine Ismaelis, qui appellatus est onager, eo quod in ira & furore mittunt §.eo.in pri.
super faciem terrae. Et erit aduentus eorum castigatio sine misericordia, & ibunt cum §.eo. §.13 in
eis super terram quatuor istae plaga. scilicet captiuitas, interitus, perditio, & desolatio. Di princip. & §.eo.

Deut.9 cit enim deus Israel per Moysen: Non quia diligit vos dominus deus, introduceret §.eo. §.18
vos in terram promissionis, ut hæreditemini in ea, sed propter peccata habitati- §.c.37. §.1.
um in ea. Sic enim filius Israel, id est, Turcis, non quod diligit eos dominus deus, da §.c.53. §.9
bit eis potentiam hanc ut obtineant terram Christianorum, sed propter peccata & iniqui- & §.eo. §.11
tates nostras. Ob quas tradet nos deus in passionem ignominiae, retributionem ac & §.c.50. in

Roma.1. mercedem erroris nostri in nobisipsis recipientes, Rursus Methodius: Christiani princ. §.c.2.
Methodius fradentur a deo in manus Barbarorum, a quibus cadent in omni imunditia for- §.eo.in pri.
toris & pollutionis, & contaminabunt mulieres eos a pollutis barbaris, & mittent & §.c.41. §.1
fortes filii Ismael super filios & filias eorum. Graecia tota in occidente gladij & per- §.c.48. §.10
ditione & corruptione ducetur. & §.c.57. in

XVII § Ecce ista Methodij prophetia in ecclesia graeca & orientali nunc est princ. §.c.50. §.1
adimpta. Ergo sequitur futurum malum in ecclesia latina & occidentali. De qua Me- §.eo. §.11
thodius vterius inquit: Gallia, Germania, & Agathonia varijs praelijs erunt deo- §.c.46. §.2.
ratæ, & multi ex eis ducent captiui, homines in tribulationes immensas coartabun- §.c.41. §.3.
tur, eritque tribulatio super Christianos qualis antea non fuit. Foris enim vastabit & §.eo. §.8
eos gladius et intus paor. Cuius gladij & supra sit mentio. §.c.31. §.11.

Deut.32. **Hiere.47** XVIII § De ea gladij plaga, prophetia coquerit, exclamando: O mucro domini & §.c.50. §.1
quando nam quiesces, ingredere in vaginam tuam, refrigerare file. Cui respondeat, §.c.35. §.12.
quo quiesceret quum dominus præcepit ei contra Alcalonem. Turca itaque mucro domini, & §.c.56. §.1
id est, executor diuinitatis, peremptus aduersum Christianitatem ceu Ascalonem §.c.16.
& §.c.59. §.8 id est, igne infame vel ignobilem, quia caret charitate dei & proximi. & §.eo. §.20

XIX § Nec turbemur (sicuti formidandum est) a Turcag inuasione per illa sompna & noua bellum aduersus Turcas præparamenta quæ papa Leo & Maximiliani §.c.19. §.15.
nus quondam Cæsar cæterique reges catholici mutuo pepererat, dummodo interior & §.eo. §.24
rem ecclesiastica non reformauerimus nil iuvat autem vel argentum aut quiuis exterior ap- §.ca.20. §.9
paratus. Nam & olim super hac re per superiores principes & potentatus Christiani §.c.8. &
reipublicæ multa sunt tractata, multa excogitata vel consultata & aliquæ agitata, & §.c.54. §.2
nulla tamen ad effectum deducita, ve quæ quo plura moliti sunt, eo asperius & turbatus euas- §.eo. §.8. &
fit negotium, deo qui habitat in celis labores nostros irritante, imò nos iugiter ir- §.c.1. in fine.
ritate, qui absque eius adiumento, illud ipsius opus nostra inutili solertia explorare cre- & §.eo. §.21
dimus. Adde quæ nos peruersæ voluntatis, ideoque indigni sumus ab eo impetrare pa- §.c.36. §.2.
cem, quæ solis bona voluntatis hominibus concedere solet, quoniam pax est opus iusti- & §.c.48. in
tæ & donum dei electis eius, & non impiis dicit dominus: Qui rursus ad nos, vobis in princip. & §.c.
quit filii desertores ut faceretis consilium, & non ex me, & ordiremini telâ, & non per §.eo. §.8. &
spiritum meum, qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum, & os meum non inter- & §.c.54. §.2
rogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fidutiam in umbra §.eo. §.9.
Aegypti. Et erit vobis fortitudo in confusione & fidutia in ignominia. Iterum, & §.eo. §.21
vobis qui descendunt in Aegyptum ad auxilium in equis, sperantes & habentes fi- §.c.1. in fine.
dutiam super quadrigis quia multæ sunt, & super equitibus quia peccati nimis, & §.c.36. §.2.
non sunt consuli super sanctum Israel & dominum non requisiuerunt, qui non secundum & §.c.48. in
armorum potentiam procedit ad victoriam. Modo verificatur illud psal- princip. & §.c.
mi: Quare tremuerunt gentes, scilicet Turcarum, & populi Christianorum meditari sunt §.eo. §.8. &
inaniam. Astiterunt reges Christianitatis, & principes Imperii Romani conuenie- §.c.18. §.18.
runt in unum, præter consilium dei, & citra emendationem veterum hominum, quo- princip. & §.c.
niam non inuenitur exemplum in euangelicis & apostolicis literis aliquid petitum §.eo. §.8.
23. q. 4. c. no. à regibus terra pro ecclesia contra inimicos ecclesiarum, in quantum à deo mittuntur & §.eo. §.21
inuenitur sed auersio diuinæ vocationis in deo quærenda est. §.c.30. §.9.

XX § Siquidem nos Christiani Turcas aggredi intendimus, in primis in- & §.eo. §.21
stituamus bellum aduersus iniquitates nostras tanquam capitales dei inimicos, non §.c.36. §.2.
aduersus virgam iniqtatum, quasi deo repugnaturi. Cuius ira nemo resistere po- & §.c.48. in
test: Per Turcam namque ceu virgam deus nostras visitat iniquitates eod quod nos princip. & §.c.
non visitamus eas. Iustus quippe deus de nobis Christianis, ceu Christi filiis in ba- §.eo. §.8.
pismo §.eo. §.18.

¶.c.46. §.6. ptimo ex ecclesia tanq; matre renatis dicit: Si dereliquerint filii eius legem meam & j. eo. §.24. & in iudicijs meis non ambulauerint, si iusticias meas prophanauerint, & manda- Psalm.88
¶.c.40. §.4. & ta mea nō custodierint, visitabo in virga iniuitates eorum, & in verberibus p̄ctā eo
¶.c.57. §.10. rum. Seruata tamen misericordia si populus resipiscat. Vnde sequit: Misericordi
¶.c.48. §. am autem meā non dispergam ab eo, quasi deus annuat se collature, contra eccl- Psal.88
¶.c.35. siæ ad se reuersæ aduersarios, auxilium: nam antea dixerat: Manus enim mea auxi
¶.c.8. & ¶.c.57. liabitur ei & brachium meum confortabit eum.
¶.c.13. & j. eo. XXI. §. Deponamus igit̄ sarcinā peccatorū nostrorū tanq; causam conci- j. eo. §.24. Psalm.88

tantem virgā ferreā. Quæ inuenit in dorso eius qui indiget corde, id est, sapiētia, Prover.10
¶.c.1. §.5. quoniā insipiens non habet cor subeundi virtutes, quibus dorsum p̄r̄bet, ideo in
¶.c.20. §.11. dorno virgā patiā necesse est, nam scriptum est: Virga in dorso imprudentium,
¶.c.40. §.1. Quoq; colla incurvant per iugū & lorum. Qui em̄ seminant iniuitatē, metēt mā Prover.26
¶.c.59. §.6. la & virgaria suā consumabat. Timētes at̄ deū, & incēdētes erecto collo in via q; Eccl.33
¶.c.34. §.8. nitētia, virgā diuinā indignationis cauere poterūt. Sapiēs certē induet pro tho- Prover.22
¶.c.40. §.9. race iustitiā, & accipiet pro galea iudiciū certū atq; sumet & quitatē pro scuto in- Sapir.5.
¶.c.55. §.2. expugnabili. Vt tamur ergo p̄cipue aduersum Turcas loricā charitatis, cingulo Ephe.6
¶.c.57. §.5. & veritatis, gladio spiritus quod est verbū dei, scuto fidei, id ē, spe salutis. Primū de- 1. Thess.5
¶.c.40. i. fi. bellando intrinsecos ecclesiā hostes, videlicet superbiā, simoniā, ambitionē, au- §.eo. §.5
¶.c.40. §.22. ritiam, libidinem, ceterasq; impietates: hi Turcē à Christianis sunt obseruandi,
¶.c.47. §.11. semperq; oppugnādi. Imō non est p̄niciōsor aut capitalior ecclesiā inimicus, quā Judith.4
¶.c.40. §.6. & iniquus clerūs. Qui in primis erit reformādus, deinde reliqui Christifideles bene Exod.17. &
¶.c.24. instituendi, tandem forinseci hostes Christi ad pugnā prouocandi. Tunc demū spe Deute.25
¶.c.40. §.19. rari poterit contra Turcas debellandos Christianos: victoria.
¶.c.13. §.1. & XXII. §. Attendamus insuper consilium Eliachim sacerdotis, filios Israel
¶.c.40. §.8. apud Iudith his verbis alloquentis: Scitote qm̄ exaudiet dñs preces vestras, si ma- Judith.5
¶.c.51. §.5. nentes permanenterit in ieunij & orationibus in conspectu domini: Memores estote
¶.c.40. §.21. Moysi: qui Amalech, confidentē in virtute, & potentia sua non ferro pugnādo,
¶.c.32. §.17. sed precibus sanctis orādo deiecit. Sic erunt vniuersi hostes Israel si perseuera- Exo.14
¶.c.50. §.8. ritis in opere quod cœpistis. Vnde in consilio magnatū quod Holofernes contra
Iudæos habuit, ait Achior dux: Vt bicunq; ingredi sunt scilicet ludāi, sine arduo,
aut sagitta, & absq; scuto & gladio, deus eorum pugnauit pro eis, & vicit. Et non fuit
¶.c.20. qui insultaret populo isto, nisi quando recessit à cultu dei sui. Quotiēscunq; autē
¶.c.56. §.9. præter ipsum deū suum, alteri coluerunt, dati sunt in prædā, & gladium, & in op- 2. Macha.15
¶.c.50. in probrium. Quotiēscunq; vero p̄cūtinerunt se recessisse à cultura dei sui, dedit
princ. eis celi virtutem resistendi. Et vsq; dum non peccarēt in conspectu dei sui, erant
¶.c.48. §.8. cum illis bona. Deus enim eorum odit iniuitatē. Nunc ergo mi domine Holofer-
¶.c.60. i. pri. nes, perquire si est aliqua iniuitas eorum in conspectu dei eorum, ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos deus eorum tibi. Si vero non est offendio populi hu-
ius coram deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam deus eorum defendet illos,
& erimus in opprobriū vniuersae terra. Idem dixerunt Aegypti: Fugiamus Israe- Exo.14
lem, dominus enim pugnat pro eis contra nos.

XXIII. §. Eodem modo Iudæi ad Nicænorē, cogitantē cum impetu die
sabbati committere bellum, dicebant: Ne ita ferociter & barbare feceris, sed hono-
rem tribue diei sanctificationis, & honorā eum qui vniuersa conspicit. Nempe Iu-
das Machabæus semper confidebat cum omni spe auxilium sibi à dño affutare, &
hortabat suos, ne formidaret ad aduentum nationū, sed in mēte haberet adiutoria
sibi facta de ccelo, & nūc speraret ab omnipotētē sibi affuturā victoriā. Singulos
aut̄ eorum armavit nō clypei & hastæ munitione sed sermonibus & exhortatib⁹,
¶.c.12. & deū p̄catus ē, dicēs: Tu dñe dñator cœlorū, mitte tūc angelū tuū bonū aī nos in
timore & tremore magnitudinis brachiū tui, vt metuāt qui cū blasphemia veniunt
aduersus sanctū populu tuū. Et visus est Hieremias extēdisse manū, & dedisse Iude
gladiū aureum, dicēs: Accipe sanctū gladium munus à deo, in quo deiñcies aduer-
¶.c.24. §.1. siārios populi mei Israel. Iudas itaq; & qui cū eo erāt, inuocato deo p̄ orationes cōgres-
si sunt, manu quidem pugnantes, sed cordibus dominum orātes, prostrauerunt nō Ergo nos
minus triginta quinq; milia, præsentia dei magnifice delectati.

DE PLAGIS PESTIS, FAMIS, EGESTATIS, &c.

- Psalm.149** § Ergo nos Christiani accingamur cilicio, & primum nosipos §.eo. §.12 et emendemus: deinde clementissimum deū inuocemus, ac eius imploremus sanctos, I.c. §.6. §.6 in quoꝝ manu sunt gladij ancipes, processiones, & orationes publicas & priuatas I.c. §.7. §.9 Psalm.15 instituamus, populus Christianus bona fide clamet ad deū: Conserua me domi- §.c. §.7. §.9 Psalm.21 ne qm̄ speraui in te. Atq; dicat: Circūde derūt me canes multi, id est, Turce, conci I.c. §.1. §.1 Psalm.36 lium malignantiū ol̄ sedit me. Erue à framea deus animā meā, & de manu canis, §.eo. §.20, id ē, regis Turcag; libera vnicā meā, matrem, s. ecclesiā. Manus peccatoris nō mo & I.c. §.6. §.4 Psalm.159 ueat me: Tora die cōstituebat prælia: Custodi me domine de manu peccatoris, & ab hominibus iniquis eripe me. Evidem non multū, religioni Christiana con- I.ca. §.7. §.12 ducit inimicos nostros gladio vinci. Sed si Christiana aries intēdit cōfigere cum Psalms.143 Turcis, dicat: Benedictus dñs deus q̄ docet manus meas ad præliū, & digitos meos §.eo. §.19, ad bellū: Eripe me de gladio maligno, & de manu filioꝝ alienoꝝ. Quia contra do post prin. Michæ.2 minū est manus eorū. Tandem precemur deū misericordissimū. Domine misere- §.c. §.8. Esa.33 re nostri, te enim expectamus, esto brachiū nostrū in mane, & salus nostra in tpe §.c.48. §.8. Hiero.15 tribulationis. Tunc respondebit: Liberabo te de manu pessimoꝝ, & redimā te de Iob.5 manu fortū, s. Turcag. Et sic saluū faciet egenū à gladio oris eorū, & de manu vio §.eod. §.19, lēta pauperem populū Christianum. Et non secundum armōꝝ potentiam, sed in fine, & I. 2.Mach.15 prout ipsi deo placet, dabit dignis victoriā. §.c.57. §.12
- ¶ De plagiis, pestis, famis, egestatis, atq; reliquis. Ca.L.
- V**Iso de plaga gladij, restat de ceteris videre plagiis: veluti enī in veterite §.c.31. §.4 et testamento filij Israel ob suā duritiā multiphariā plagati sunt, domino cō §.c.49. §.22 minante: Si ambulaueritis ex aduerso mihi, percutiā vos septies propter peccata vestra inducamq; sup vos gladiū: quū configureritis in vrbes, mittā pestilentia in medio vestri, & trademini in manus hostiū, postq; confrē gero baculum panis vestri, ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes. & I.eo. §.1.
- Item Moyses ad populum: Mittet dñs super te famē & esuriē, adiunget tibi pestilentia, donec consumeret te de terra, percutiet te dominus egestate, febri & frigore §.e. §.6 Matth.24 ardore & æstu, ac aere corrupto & rubigine donec pereas, ita tpe noui testamente §.c.31. §.8 Lucae.21 propter Christianoꝝ p̄ctā erunt pestilentiae, & fames, ac terræ motus per loca ter- §.c.64. §.3 16.q.1.ca.re- roresq; de celo. Ait hāq; Hieronymus: Si qn̄ fames & penuria & res omniū ege- §.c.49. §.16 uertimini Hie.14. & 15 stas opprimit mundū, sciamus hoc ex ira dei descendere, qui se in pauperibus frau- & §.c.34. §.9 & 21. & c.24 dari loquit: Iustus itaq; deus peccatores consumet gladio, fame, & peste, in Hiere- 9. & I.eo. §.1 mia inquiens visitabo eos p̄ quatuor species, s. plagiæ, qm̄ homines confusi sunt, & afflicti propter vastitate terre, q̄ non venit pluvia in terra, qm̄ multæ sunt auer- fiones nostræ, peccauimus. Et infra: Homines & bestiæ pestilētia magna morient. Item, mītram in eis gladium & famem & pestem donec consumantur. §.c.31. §.10
- Apo.7 I § Ceteri morti, super equum pallidū sedenti, data est potestas interficere, non solū in gladio, sed etiā fame, & morte, & bestiis terræ. Et sic de alijs septē §.ca.13. §.7 Psalm.31 plagiis veteris testamenti, quare mentio fit infra: Quia multa flagella peccatoꝝ. Di §.eo. in pri. Ezech.14 c̄tum est, p̄ quatuor species visitabit nos dñs, nam stricta dei iudicia sunt quatuor, & I.c.53. §.3 sc; gladius, fames, pestilētia, & malæ bestiæ. Hinc dñs ad Ezechielem: Dic heu ad §.eo. in pri. Ezech.6 omnes abominationes maloꝝ domus Israel, id est, ecclesiæ, quia gladio, fame, & & I.eo. §.2. Ezech.7 peste morituri sunt, & cōplebo indignationem meā in eis. Ira enī mea super oēm §.c.49. §.17 Ezech.7 populum eius, gladius foris, pestis & fames intrinsecus, qui in agro est, gladio mo- §.c.31. §.9. rietur, qui in ciuitate, pestilētia & fame deuorabuntur. & I.eo. §.4
- Lucæ.21 II § Chrus deniq; refert: Postq; gens contra gentē surrexerit in gladio, §.c.64. §.6. tunc per loca erūt terræ motus, & pestilentiae, & fames, sed an̄ hēc oīa (inqt) iniūciēt §.c.64. §.3 vobis manus suas & psequēter. Ecce prior ē plaga gladij, quā reliq; plagiæ sequunt §.c.49. pri. Hie.21 Vnde dñs in Hieremia: Debellabo vos in manu exteta, postea homines & bestiæ & I.c.60. §.5 pestilētia morient. Idem p̄terea dñs in Esdra inquit: Ecce ego induco super orbe §.c.31. §.9. 4.Esd.15 terrarum mala, gladium, & famem, & mortem, & interitum, propter quod super §.eo. §.1. & 4.Esd.16 polluit iniquitas omnem terram. Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & magna cō- §.ca. 31. §.8. 1.Pet.1 fusio, & c. missa sunt flagella. Oportet quippe contristari in varijs tentationibus, vt §.c.15. §.16. sit probatio fidei, omnis autem caro vt fœnum, & omnis gloria eius tanq; flos fœni, exaruit fœnum, & flos eius decidit.

Homo

III § Homo facilē in diuersas cadit infirmitates, quās præsertim pestilentiales, deus in poenam peccati crebro mittit, in propheta comminando, dicentes
 Ecce ego suscitabo super Babylonem, i. Christianitatē confusam & sup eius habitatores. i. Christianos peruersos, qui cor suū leuauerunt contra me, quasi ventum pestilentem, & mittam in Babylonem ventilatores & ventilabunt eā & demolientur terrā eius. Item alibi. Producam ignē de medio tui qui comedat te, & dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium, & mittam tibi pestilentiā. s. ex corruptis elementis. Siquidem nobis peccatoribus omnia cœlestia & terrestria aduersabuntur, quoniā in Iob continentur hæc verba: Reuelabūt celi iniquitatē eius, & terra consurget aduersus eum. s. populū peccantem. Nam deus in cœlesti examine etiam iudicat peccatores, quos terrene leges condemnāt.

Ideo iustus deus conuocabit contra nos peccatores cœlum & terram, & armabis omnē creaturā ad vltionem inimicorum suorum. Quinimō omnes creaturæ immutabuntur quasi recusantes seruire homini qui recusat seruire deo. Cœlū nempe, suis bonis influentijs subtractis aut acriter immisis, aduersabitur hominibus peruersis, instar salubris solaris luminis quod offendit oculos sauciatos, elementa q̄q turbabuntur, ignis fruges exiccabit, aer infectione venenosare plebit, aqua friore & inundatione abundabit, terra fructū suū non dabit. Infernus ore aperto peccatores deglutiendos continuo præstolatur.

III § Porro Iohānes Baptista Birgitta reuelauit istud q̄ in mille annis, ut pote in prioribus statibus, non fuit tanta ira dei super mundū vt nunc. i. in praesentibus quinto & sexto statibus. Misericors deniq̄ dominus nos haecenus plesrisq̄ admonitionibus pulsauit, quibus tamen spretis, in cōsuegis peccatis obdura mur. Merito igitur pestilentia & ceteræ infirmitates immaturæ, fames atq; alia incōmoda eueniunt Christianitatī, quia nos Christiani ingratī dona dei accipimus, eisq; donis abutimur, neq; honorem deo debitū impendimus, idcirco qui nolumus deum lati cognoscere, intelligere ipsum cogemur tribulati. Identidem nobis scriptura minitat, quasi hac vice mittat deus omnes plagas suas super populum Christianū, vt ip̄s populus sciat se iniustum ac deūm esse iustissimū in omni

terra. Atat ob animarum nostrarum infirmitatem altissimus nos in varios corporum morbos inducit, potissime pestilentias, labe plerūq; plectuntur mortales.

§.eo. §.1. Hoc in veteri lege reperitur quando contumaci Pharaoni dominus dixit: Percutiam te & populum tuū peste. Item ad incredulos Iudeos: Feriam eos pestilentia atq; consumam. Sic Daud ex oblatis p̄enitē elegit plagā pestilentia, quā dñs in Ezechiele pluries nobis cōminatur, prout etiam in euangelio facit. Multato qdem & flagellato pestilente, stultus siue parvulus sapientior erit.

V § Morbo insuper Gallico, incurabili quidem, gens Christianā multo iam tempore conficitur. De quo scriptum est: Percutiet te dñs vlcere Aegypti, scabie quoq; & prurigine, ita, vt curari nequeas. Sunt præterea in hominibus vlcera & vesicæ turgentæ in vniuersa Europa. Alijs deniq; ægritudinibus insolitis ipsi genus humanū absq; omni spe salutis diratissime laborat, totq; infirmitates & defectus in terris Christianorū, in dñi tā varia morborū genera increbescunt vt nec libris medicorū cuncta sint cōprehensa. Vide ergo quātas ob nostra facinora humiū vitæ calamitates diuina iustitia nobis ad p̄sens præmonstrat. Inde vehemēter est formidandū, ne in futurū multa maiora damna nos concutiant.

VI § Rursus famem patiemur vt canes, siquidem plagam famis deus nobis comminatur per Ezechiem: Ecce (inquit) ego conteram baculum pahis in Hierusalem, i. in p̄fenti ecclesia seu Christianitate, & comedent panē suū in pondere & in sollicitudine, & aquam in mensura & in angustia bibent, vt deficiētibus pane & aqua, corruat vniusquisq; ad fratrem suū & contabefcat in iniquitatibus suis. Et infra: Et cōplebo furorem meum quando misero sagittas famis pessimas, quæ erunt mortiferae. Et infra: Terra cū peccauerit mihi, vt p̄uarice p̄uaricas extendam manum meam super eam & conteram virgam panis eius & immittā in eam famem & interficiam de ea hominem & iumentum.

VII § Oseas quoq; de penuria potus ait: Adducet vrentem ventum dominus

Hiere, 15

Ezech. 28

Iob. 20

De p̄. di. 5. c.
sceleratio i. sū
Sap. 5

§.ca. 38. §.7
& §.eo. §.7.

4.Bir. 134

Exodi. 9

Exod. 9.

Nuñ. 14

2.Reg. 24

Ezech. 6. 7.

14.28.33.38

Deut. 28

Exodi. 9

Psal. 58

Ezech. 4

Ezech. 5

Ezech. 14

Q. Œsee. 13

DE LICITA ASTRONOMIA;

- Amos.** 8. nus de deserto ascēdētēm, & siccabit venas eius, & desolabit fōntēm eius. Eodē modo per alium prophetam inquit dominus: In illa die occidet sol meridie, vt-
pote per frigora æstiu, & obscura, s. aura tenebrae faciat terrā in die lumi-
Amos. 9. nis, & cōuertam festiuitates vestras in luctū, & omnia cantica vestra in planctū. Et **S. c. 47. §. 2.**
S. eo. §. 3. mittam in terrā famē. Et infra: Ponā oculos meos super eos in malū, & nō in bo- **& I. c. 61. §.**
num. Et dñs deus exercitū, qui tāgit terrā & tabescet, scilicet in fœcūditate. Et **10.**
lugebūt omnes habitatēs in ea. Alibi deniq̄ dñs: Domus mea, s. ecclesia ē de- **S. c. 27. i. pr.**
ferta, & vos festina istis vñusquisq; ad domū suā, vt pote querēdo propriū cōmo- **& S. c. 34. §.**
Philip. 2. dum, nō dei honorē, propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darēt rōrem, **6.**
Genes. 3. 4. & terra prohibita est, ne daret germē suū, & vocauit siccitatēm super terram. Que **S. eo. §. 3. &**
Psal. 104. quidem terra maledicta est propter præuaricationē nostrā. Ideo deus vocauit fa- **I. c. 51. §. 8.**
enem super terrā, & omne firmamentum panis cōtruit. **S. c. 36. §. 7.**
Daniel. 9. VIII. § Stillauit itaq; super nos maledictio & detestatio, quæ scripta est in **& I. eo. §. 9.**
libro dei: Vigilauit nempe dominus super malitiam nostram, & adduxit eam su- **S. eo. §. 6. &**
Roma. 8. per nos, quia iustus dominus in omnibus operibus suis, & quia nō audiuiimus vo- **I. c. 64. §. 4.**
Matt. 9. cem eius, idcirco recessit à nobis. Nam si deus nobiscum esset, quis cōtra nos? At **S. c. 43. §. 7.**
Luç̄e. 5. filii sponsi lugere nō possunt quandiu cum illis est sponsus, venerunt autem iam **& I. c. 57. §. 5.**
dies quibus ablatus est à nobis sponsus propter nostra delicta, quoniā longe à **I. c. 57. §. 6.**
Psal. 118. lite peccatoribus salus. Ergo his nostris temporibus aliquando ieunabimus, id est, **S. c. 43. §. 10.**
rares. famē patiemur, quia omne legitimū ieunium à nobis est explosum, nam per qua- **& I. c. 66. §. 12.**
Sap. 11. peccat quis, per hæc & torquetur. Plures deniq̄ alias aduersitates sustinebimus, **S. c. 49. §. 22.**
vñsunt frigora intensa aut similia elemētiua incōmoda, qua nobis in tēporalē **& I. c. 57. §. 4.**
Psal. 146. p̄cenā dirigit dñs: Qui operit cœlū nubibus, & parat terræ pluviā, Qui dat niueū **I. c. 52. §. 1.**
Psal. 147. sicut lanā, nebulam sicut cinere, spargit, Mittit cristallum, id est, glaciem dura- **S. c. 49. §. 10.**
S. c. 25. i. pri. tam suam sicut buccellas, ante faciē frigoris eius quis sustinebit? O domine, Ter- **& I. c. 53. §. 10.**
Psal. 75. ribilis es quis resistet tibi, extūc ira tua. **I. c. 51. §. 7.**
- IX.** § Quæ præterea plagæ in ecclesiæ terris eueniēt. Esaiæ prognosticātē:
- Esaiæ.** 24. Ecce dominus dissipabit terrā, s. Christiano, terrena sequētū, & nudabit eā- **S. c. 49. §. 7. &**
dem terrā ac affliget faciem eius, & disperget habitatores eius, cofractio- **I. c. 51. §. 7.**
Esaiæ. 26. friḡgetur terra, cōfractio cōteretur terra. Et infra: Deus detrahet terram vñque **10.**
- ad puluerem, cōculcabit eam pes pauperis & gressus egenoꝝ. Cum tu domine fe- **S. c. 49. §. 22.**
ceris iudicia tua in terra, iustitiam discēt inhabitatores orbis. Ecce dominus egre- **& I. c. 57. §. 7.**
dierit de loco suo vt vñsit iniquitatem habitatoris terræ contra eū. Om̄ipotens **I. c. 52. §. 1.**
Leuiti. 26. equidem visitator nos peccatores velociter vñsabit in egestate & ardore, q;cō- **S. c. 49. §. 10.**
siciet oculos nostros & cōsumet animas nostras.
- Exodi.** 5. X. § Attamē ipse deus Christiano, prius vocat nos, vt eamus de vitijs no- **S. c. 14. §. 7.**
stris ad salubres virtutes per viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus **I. c. 51. §. 7.**
domino deo nostro, ne forte accidat nobis pestis aut gladius, aut alia quēuis pla-
ga. Hæc via Christus est, qui ait: Ego sum via, veritas & vita, quem sequi debe- **S. c. 31. §. 1.**
mus tribus diebus, vñpote, corde, ore & opere, hoc est, cōtritione, confessione &
satisfactione. Quibus pueniemus ad solitudinē, vbi in humilitate & animi quiete **S. c. 53. §. 3.**
verba vitæ addiscimus ac adimplemus, & vbi sacrificium deo spiritus cōtribu- **& per to.**
latus. Tunc deus acceptabit sacrificium iustitiae, tūc euademos, saltem spiritu pa-
tientiæ, plagæ, aduersitates, eundemq; spiritum nostrum integrum seruabimus **I. c. 52. §. 12.**
vñq; in diem iudicii. Sequitur modo de plaga inundationis, quam sacræ literæ no- **I. c. 53. §. 6.**
bis minantur. Sed quia huiusmodi inundationem quidam scioli calculationibus **S. c. 53. §. 5.**
Astrōlogicis euenturam præfiniunt, ideo scrutari volo vires & scripturas, tum **I. c. 52. §. 12.**
Astronomiæ artis liberalis seu quadriuialis, tum etiam Astrologiæ, quam po- **I. c. 51. §. 6.**
no esse matēsim, ab arte Astronomiæ sumptam.
- ¶ De licita Astronomia. Cap. LI.
- Gerson in**
trilog. astro
nomiæ. **A**stronomia est scientia nobilis & admirabilis, vna de septem artibus li- **I. eo. §. 2.**
beralibus, q; non sine arithmeticā discitur, quoniā tota fere numeris &
mensuris constat, supputans tempora ac docēs motus cœli, cursus & si- **I. c. 52. §. 12.**
tuationes syderum, molesq; orbium, & nō solum est licita, sed etiā ne- **I. eo. §. 6.**
Deute. 4. cessaria, Deus enim solem & lunam, ceteraq; cœli astra creauit in ministeriū cūctis
gētibus

gentibus q̄ sub cœlo sunt. Cœlū nanc̄ est quasi instrumentū dei, quo regulariter machinā corruptibilis mūdi gubernat. Siquidē deus, p̄scius futuror̄, in cœlo descriptis quādā cōgruetias cōcernētes decursum totius mūdi vsc̄ ad tps extremū

I § Quippe astronomia est primo Adæ & quibusdā patriarchis, alijsve fa-
pientibus reuelata. Quod Sapiens fatetur, dicens: Ipse deit mihi horū quæ sunt.
scientiam verā vt sciam dispositionem orbis terrar̄ & virtutes elementorū, ini-
tium & consummationē & medietatem tempore, vicissitudinū permutations,
& consummationes tempore, & mox mutationes, diuisiones tempore, anni cur-
sus, stellar̄ dispositiones, vim ventor̄, & quæcunq; sunt abscondita & improuisa
didici, omnium em̄ artifex docuit me sapientia. Sicut aut̄ olim Hebrais, pro sta-
tutis ceremoniæ & temporibus obseruandis, opportunus fuit artis astronomiæ &
mathefis v̄sus, sic hodie sacris literis intelligendis famulatur, & Christianis ad ob-
seruandū certa festa & ieiunia, aliaq; ceremonialia, est necessarius.

II § Enimvero astronomi, ceteriq; celestium motū indagatores, ope-
naturæ & naturali lumine coniectant & cognoscunt futurū situs & cursus cœle-
stes priusq; eueniant. Arithmetica em̄ supputatione colligunt, obseruationibus
& experimentis iam positis, quid in orbib⁹ euenturum sit, id est de restitutioni
bus syderum, de luminarium defectibus & de similibus, quorum aliqua sunt cer-
ta & necessario euentura, velut eclypses, coniunctiones, oppositiones & alia quæ
per experientiā verificantur. Inde almanach & astrolabia ad vsum veræ mathe-
fis, pro deprehendendis stellar̄ motibus & magnitudinibus, sunt ædita.

J.c.52.5 pri.
I.co.5.4
B.c.44.5.11

III § Aliqua vero astronomiæ dogmata sunt incerta. Siquidem omnia sy-
dera & eorum cursus ac status ad vnguem obseruare, cōpresenderēq; nequimus
Cœlestium certe motuum varietas est indeprehensibilis ac tanta, vt nec astrono-
micas supputationibus ordo corpor̄ superlunarum ad liquidum semp corre-
pondeat. Stellæ enim immensa mole & infinita distantia sunt à nobis disiungitæ.
Quare easq; etiam propinquioꝝ planetarum, nedum remotissime, stellæ situs
& motus in terris non satis notus esse potest. Tolerantur ergo almagisti & cæte-
rorum astronomor̄ libri, inquantum in eis certi motus, mensuræ vel coniunctio-
nes cœlestium corpor̄ aduntur & ex geometricis demonstrationibus fundan-
tur ac per experientiā verificantur. Quas quidem doctrinas ex eisdē libris eccl-
esi sumit, iuxta illud apostoli: Quod bonum est sectamini. Et paulo post: Omnia
probate, quod bonū est tenete. Inquantū autem ijdem libri superstitionē sapiūt,
refutandi sunt, iuxta illud: Multi autem ex eis, qui fuerunt curiosi sectati, contu-
lerunt libros & combusserunt eos coram omnibus. Immensa præterea sunt dif-
ficultates circa motionem, nedum supremoꝝ corpor̄ cœlestium, sed & inferio-
rum planetar̄ in suis augib⁹ & epicyclis eccentricis secundum ascensum, descen-
sum, stationem, retrogradationem, titubationem, circumgyrationem in centro
proprio, quæ omnia punctaliter obseruare valet nemo.

G.eo.5.3. &
J.ca.52.5.13
Barth. de p-
prie. rerum
li.8.c.2. &c.5

IV § Constat(inquam) stellæ non solum, quæ nō videntur, sed quæ cer-
nuntur, infinitum esse numer⁹, ad quas omnes percipiendas, nec sensus, nec ratio
potest attingere. Est quoq; adhuc in cœlo motus qui nescitur. Nimis à iuniori-
bus mathematicis nonnulli motus sunt excogitati, q̄s putat veteres latuisse. Situs
deniq; & ordo stellar̄, q̄ supra lunā locant̄, incertus est, imd̄ de sphæris vltra pla-
netas ingens est ambiguitas. Ex multipharia igit de numero & motu sphærarū
diffensione, omnino incerta redditur astronomia, qm̄ celi partes & influentias
prorsus ignoramus. Siquidē antiqui posuerunt dūtaxat octo spheras, moderni
vero astronomi adhuc duas esse superiores spheras argumentantur.

V § Atqui de ipso non solum planetarum omnium, sed solis motu diuer-
sa est repugnantia. Solis quippe restitutionem, qua conficitur annus, trecentis Barth.vbi
sexagintaquinq; diebus & sex horis constare, hactenus obseruatum est. Quā ta- li.8.c.2. &c.3.
men solis restitutionem à nobis incomprehensibilem pleriq; docti existimarent
Sol em̄ à vero loco singulis restitutionibus magis recedit. Itse error successu tem-
poris fit evidentior, prout iam experimento compertum est, quoniam ecclesia cir-
ca festa mobilia aliquotiens ab instituto legali deuiat propter vacillationē anni
Q 2 natura-

Sap.7

Picus 1. de p
notione.5

1. Thess.5

Acto. 19

Picus cōtra
astrol. 8. cū
c. sequēti. &
s. de p̄not. 11

DE LICITA ASTRONOMIA.

- naturalis seu solstitialis. Imò error maximus reperiit in Calendario circa solis auge & restitutione, à qua antiquum ecclesiæ institutū hodie discrepat, nempe à Eccl. 43 luna est signū diei festi paschalis, pascha aut̄ non semper correspondet equinoctio Nume. 28. vernali secundum propheticū institutū. Quē quidē errore conciliū Lateranense biennio elapsō celebrat̄, corrigere tētauit, sed nil prosecit. Et si ille error prolixus durauerit, festa hyemalia forte sient festialia, & ecōuerso, qm̄ minutæ duodecim faciūt singulis annis retrocedere solstitia & equinoctia, & ita in quinq; annis erramus prope in una hora. Vnde in centū & viginti annis, vel circiter unus annus bisextilis obmittēdus erat. Sed illa inueterata deuiaatio, vna cum alijs erroribus forsitan trāsibit, donec Christus, secūdo vēturus & suā ecclesiā reformatu-
- Iohā. 16. rus doceat nos om̄ia. Si itaq; in solis motu om̄niū manifestissimo, & in tanta luce Picus. cecūtiū astronomi, ergo necesse est eos errare in pluribus alijs cœlestibus motibus & situationibus, cū planetas, ceu insimilas, stellaz ordō & situs fit incertus,
4. ac nesciit an sol proximus lunæ, an medius sit planetaz.
- VI § Porro Aristoteles in libro de signis temporum, ait: Præcipua signa ē sole & luna procedere, reliquis autem stellis nil aut parum ē tribuendū. Nā orto Saturno, vel alia stella nō multum lucis vel caloris sentimus. Sed secūdum solis ac lune accessum & recessum ac secundum obiectarum materiaz dispositionem & influxum, impressiones recipiunt elementa, quæ calore soluuntur. Nempe sol & luna dicuntur rectores orbis terrarum, nam sunt quasi reges, elementa veluti ministri. Scriptura quidem de sole & luna, non de alijs singulis astris mētēnō facit, quod operentur in inferiora & illuminēt terrā, fecit em̄ deus tātum duo, lumina- ria. A lumine eisdem calor cœlestis profluit. Verum secūdum Auicēnam: Lu- men est vehiculum & somētum om̄niū cœlestium virtutē & impressionum. Sol nempe est fons totius influxus, hic illuminat lunam, quæ rursus afficit ætherem & aërem, deinde aer om̄nia corpora quæ in aere viuent. Præter solem autem & lunam nihil aut pagz in inferiora singulariter agunt cæteræ stellæ. Quaz radij inferioris nō sentiuntur, teste sapiente qui ait: Nec syderum lypide flammæ illumi- narg possunt noctē. Nihil eterñ à celo ad nos peruenit, nisi mediāte luce. Ideo so- li radj̄ solis & lunæ afficiunt elemēta, suarumq; mutationum causam præstat bo- nam, vt pote fertilem. Quemadmodū scriptura meminit pomor̄ & fructuū solis lunæq;. Et letatum est cor Iob sancti, quando vedit solē fulgērem & lunam clare Deute. 33. Iob. 13. Psal. 71. incedētem. Deus nempe permanet cum sole & ante lunam ac descēdit sicut plu- via in vellus, & sicut stillicida stillantia super terrā. Item oritur abundātia pacis, donec auferat̄ luna, q.d. lunari Eclypsi turbari terrena.
- VII § Quamobrem veri Mathematici om̄nes variationes & defectiones re- rum inferioriō deferūt solummodo in solis & lunæ Eclypses. Nō quod aliquid ef- ficiant, sed causent defectus, quasi dira infortunia portendant Eclypses. Nam im- pediunt bonos effectus luminarium in elementa demitti, & consequenter elemēta in inferiora, defectu cœlestis influentie ex asperitate elementorum caduca fiunt maxime quando in uno mense apparent Eclypses vtriusq; luminaris, quæ pluri- mum sunt minaces, præsertim quidus in angulo fiunt, non adeo nocēt in loco ca- dente. Siquidem regionibus, ratione propinquij vel remoti loci Eclyptici, magis vel minus incōmoda est Eclypsis, nempe lunaris phibetur inferioribus esse miti- or, imò quādoq; benigna, non nociva, siquidem habeat suauorem significatio- nem. Phœbi autem Eclypsis semp̄ deferbet. Proinde plagas mundo infligēdas frequenter præcedunt Eclypses, diuina proculdubio iustitia præordināte. Ob- scurabitur em̄ sol & luna nō splendebit, quādo visitabit dominus super orbē ma- la & contra impios iniquitatem eorum, tunc eisdem erubescet luna, & cōfun- detur sol. Summo deo respondēte: Solē nube tegam, & luna non dabit lumen suum, & dabo tenebras super terram tuam. Et in euāgeliō: Erunt signa in sole & luna. Et sol obscurabitur ac luna non dabit lumen suum. Item alibi: Sol conuer- tetur in tenebras, & luna in sanguinem antequam veniat dies domini horribilis. Iohel. 2. in si
- Esaia. 13. Ezech. 32. Lucæ. 21. Matt. 24. Actoꝝ. 2. Luçæ. 23. Apoc. 9. Sicut tenebræ factæ sunt in vniuersam terram, & obscuratus est sol, quādo Chrs̄ morte erat passurus, ita obscurabit̄ sol, quādo locustæ, i. plagæ cōtra nos in terrā mittētur.

& §.c.41.§. mittentur. Memeto igitur creatoris tui anteq tenebrescat sol & luna. Ibunt pro Eccle. 10. fecto in luce sagittar*e*. i. plagas dei ac in splendore fuligratis hastae, quā ipse for- Abacuc. 3. §.c.50. §.9. tissimus iudex aduersus nos centine vibrat, in fremitu tandem nos terrenos con- & §.c.52. §.12. culcaturus. Hæc de ecclipsi.

in prin. VIII. §. Præterea possunt esse aliæ causæ propinquæ, actiæ, seu passiuæ, p- §.c.50. §.7 & quas contingat superiores influxus, veluti causas remotas, deficere vel impediri, §.c.41. §.1. ifi vel moderari. Cœlestia emo ac immutabilia corpora sunt naturalia agentia, requiriuntqo in quas agant materias, quæ sunt corpora inferiora secundū contingentia mutabilia. Pro sui itaqo mutatione recipiunt vel nō recipiunt effectum superioris influentiaz. Quæ tamen influentia in se semper bona est, quia à bonis & immuta- §.ca.50. §.3. bilibus rebus cœlestibus dependet. Considerandū igitur est, triplicem esse influ- §.c.17. §.8. tiæ, bonâ scilicet originaliter à deo effluentæ, & malam à diabolo immisam, ac naturalem à deo ordinatam, sed aliquando in inferioribus, malitia dæmoni vel §.ca.52. §.10. hominum, peruersani & deturpatam. Deus profecto per omnia & in omnibus §.c.20. i.pr. principaliter & vniuersaliter operatur, qui solus creator suis creaturis bonas cau- & J.eo. §.9. sas & feminarias rationes infert. Ignem etenim & aquam, ceteraqo pro bono ho- §.c.53. §.3. minū vsu creavit, si quis tamen in ignem aut aquam ceciderit, comburitur, vel su- focatur, nō dei opera, sed propria vel aliena culpa & violentia elementi.

IX. §. Diuinam influentiam subsequuntur pripri angeli, qui omnes sunt admi- §.c.46. §.4. nistratorn spiritus in ministerium missi, res emini humanae gubernantur mysterio an- & J.c.55. §.2. geloz, qui natura, dignitateqo inter deum & homines mediant. Eoque aut influen- tia à summo cœlo vsque deorsum benevolia est. Siquide angelicæ mentes ad nutu- §.eo. §.8. & dei orbe mouent, eiudecque motus beneficio effectus in terrestria producunt. Hinc z. Heptali. 6. Johannes Picus inquit: Deus adiecit cœlesti nostri chique viua substantiæ & rationa- J.eo. §.12. & lem, id est angelicæ, hanc voluit præ esse omnibus sydereis signis & planetis, quæ J.ca.53. §.17. illius ita nutu versant, ita dicto obediunt, vt nulla mora, nulla cötumacia sit. Quod J.c. 70. §.8. inferioribus elementoz corporibus non pariter accidit. Gerson quoque ponit ab angelicis intelligétijs regi cœlū cū syderibus & planetis ad voluntatē dei, pro cu- ius arbitrio, cū velabsque cœli administriculo influet in sphærâ corruptibiliū, ybi mul- tipliciter operants super intellectū & affectū hominū per immutationē sensuum tam interioroz & exterioroz. Et hoc mediate & inclinative, non aut pure naturaliter influunt, sicut quide astrologi fabulant, prætendentes quasi orbibus seu cœlis sint coniunctæ intelligétiæ seu animæ, quæ nobis possint prodesse vel officere ex dis- positione constellationū, vel ex diueritate contaminū, quasi substantiæ, quæ mo- uent orbes, male sint & nocere magis quiuare mortales current, quod est falsissimum ac deo & angelis eius iniuriosum. Angeli emo nil mali vel defectus in cœlestia vel in terrestria corpora inferunt, qui sunt poserentes virtute, facientes verbū dei & tanque Psal. 102. ministro voluntatē eius. Haec tenus de bona influentia.

§.eo. §.12 & X. §. Mala influentia demoni, agit in subiecta maliuola. Nam sicut bona J.ca.52. §.10. angeloz & cœloz influentia à deo fonte bonitatis prodit, ita mala scaturit à Plu- §.c.46. §.1. tone ceu stygio fonte, & à ceteris malignis spiritibus, qui ascendunt de terra & §.ca.17. §.8. habitant in aere. De ista mala influentia dictum est supra.

J.c.52. §.10. XI. §. Deinde superior naturalis influentia, in quantum venit ab incorru- & §.18. ptibilis astris, semper est bona, quia ab optimo pendet deo, cuius omne opus Tho. opusc. sanctum est, quoniam cuncta, quæ fecerat deus erant valde bona. Ad perfectio- 3.c.12. ne quide diuinæ bonitatis pertinet vt deus in se bonus sit, bonitatēque in sua crea- ta producat. Inter prima aut dei opera est firmamentum quod vocatur cœlum, cui deus suam bonitatem cōmunicat, vt in se bonū sit & inferioribus bene cōdu- §.eo. §.6. cat atque salubriter influat. Sic sol suum bonū lumē participat lunæ, quæ rursus illu- minat inferiora. Ergo naturalis cœlestium influentia nō potest dici mala, sed no- stra alleutatio, vti ecclesia canit: Aeterne rerum conditor, noctem diemque qui re- gis & tempore das tempora vt alleues fastidium.

XII. §. Inferior autem naturalis influentia est cōtingens & procedens à sub- §.eo. §.9. & lunaribus corporibus, licet primitus à deo bene sit instituta, quia quæ à deo sunt, §.eo. §.16. ordinata sunt, tamen multiphariam est infecta & perturbata, ac indies magis p- turbatur

Eccl. 39
§.eo. §.7 &
§.eo. §.9
Heb. 1.

In trilogio astrologiae

1. Reg. 18
§.ca.17. §.8

Gen. 1.
In laudibus dñicæ

Roma. 15

DE LICITA ASTRONOMIA;

turbatur, motus enim corporum inferiorum & elementorum sunt defectibiles & variabiles secundum sua agētia. Et sicut superior naturalis influentia participat cum angelica, sic inferior interdum participat cum demoniaca immissione quod quum sit, male cum homine agitur. Quippe torius firmamēti incorruptibili natura in inferiora corruptibilia naturaliter & ordinate influit. Quæ inferiora si in ordine debito permanerent, non disturbarētur, sed viterius similem salubrē influentiam immitterent singula in singulis sibi subiectas materias. Quemadmodum milibus in cœlo cognovit tempus suum, turtur & chirundo & ciconia custodiunt rēpus adūetus sui. Simili modo alia bruta naturali instinctu operātur, quia sp̄se ex elemētis & elemēta ex superioribus capiūt effectus, vnde dicūtur lumina-
ria firmamēti esse in signa & tempora: vbi Augustinus, nō signa inquit, quæ ob-
ſeuare vanitatis est, sed vitæ vſibus necessaria qualia medici, nautæ, agricola, &
id gegeus artifices obſeruāt. Qui suas regulas instituunt ex causis naturalibus, non
vniuersalibus, vel à fictis seu fabulosis, prout faciunt astrologi, sed causas propin-
quas, nō remotas, ſcrutātur. Medicus em̄ ex latio, nō ex astro, ex pulsu venarum,
nō ex motu sphæratum pronoscit. Natura nō ex Ioue vel Saturno, sed ex vēto, ex
nubibus, ex aeris cōditione de tempeſtibus p̄ſagis. Agricola ex rusticis ob-
ſeruationibus pluuiam vel eſtum p̄ſidet.

Hiere. 8. Hierosolimæ. 8. & c. 2. §. 1.
Gene. 1. Genesi. 1. & c. 49. §. 12.
& l. c. 52. §. 9.
¶ & l. c. 10. & §. 12.
¶ & l. c. 11. §. 10.
¶ & l. c. 12. §. 15.
¶ & l. c. 13. §. 14.

Matt. 16. XIII. §. Mutatio inquam auræ ex propinquo aeris colore cōſiderat, propte-
rea Christus noluit phariseis signum de cœlo ostendere, sed teſpōdit: Facto veſpe

Marci. 8. dicitis, serenum erit, rubicūdum est em̄ cœlū, id est, aer versus cœlū, & mane sci-

licet dicitis, hodie tēpeſtas erit, rutilat em̄ triste cœlū. Et quū videritis nubē ori-

entem ab occaſu, ſt̄im dicitis, nymbus venit, & itaſit, & quum auſtrū flante, di-

Picus. citis quia & ſtus erit, & fit. Sol, equidē est quasi parēs omnīus que in ſublime tollū-

3. cō. astrol. tur, terra autem quālī mater diuerſos effectus quālī ſilios parturit ſoli pro diuer-

13. & li. h. c. i. ſitate, ſ. vaporum, qui loco ſeminalis materiæ ducūtur. Inde in elemētorum mu-

2. de p̄notō tati ſilibus ſub eadē cōſtellatione, diuerſe ac particulares cīetur tempeſtas, hic

īfi, & li. 3. c. 5. placide, illīc violētæ, iſtīc niues, ibi fiunt vēti, alibi pluvię, alibi ſerenitas. Natura-

lia igitur prognostica ex cauſis propinquis nō remotis ſumere licet.

XIII. §. Multa tamē in huiuscemodi naturali p̄enotione contingūt er-
rata, ſiue ad brutorum & vulgi, ſiue ad eruditorum p̄enonia reſpicias. Nam ſe-
penumero hirundinibus initio veris adueniētibus, pluvię ſeu vēti gelidioreſ ſunt
noſumento, ex occidenti em̄ quandoq; variatio auræ ſuboritur. Atqui nec fe-
mina tumore ventris grauida ſemper prolem parit, quū aliquādo inutilis moles
pro foetu habetur, ita nec ornes nonagenari in breui moriūt. Periti deniq; in
luis p̄enotionibus interdum falluntur, ſiquidem pleraq; prudentia reſponſa in-
callūt. Porro ſi quem naturalia prognostica fallūt, vt ſi ex inſperato mor-
bus vel procella, vel grādo ingruit, impunis eſt, quia dicit lex, nullis criminatio-
bus implicāda eſſe quāſita humanis corporibus remedia, aut in agrefiſibus locis
innocenter adhibita ſufragia, ne maturis vindemijs metuerētur imbræ, aut vē-
tis, & grandinis lapidatione quaterētur. Huius impunitatis cauſa eſt vacillatio &
cīs. 1. eo. 3. incertitudo p̄enotionis naturalis.

XV. §. Reliquum eſt. Monstra, prodigia, fulgura & hiſ ſimilia, quæ imper-
Bartho. li. ii. feſta mixta nūcupantur, ſiunt naturali conflatione in elemētis, & non depen-
ca. 13. dent ex aſtris, neq; ex influentijs superioribus, quæ nullam cauſant imperfectio-
nem. Alioquin dæmones, qui permitti dei in hiſ corruptibilibus potestatem ex-
ercent, ſimiliter maleficæ, quæ acciſis dæmonibus coruſcatiōes & diſturbia ex-
citant in ſublimioribus, in corruptibilibus corporibus facultatem haberēt, quod

Ioh. 37. & 38. eſt impossibile. Ait em̄ dominus: Nūquid noſti ſemitas nubiū magnas & pfectas
ſcientias? Item nūquid coniungere valebis miſcantes ſtellas aut gyrum arcturi po-
teris diſipare? Naturales igitur influentijs Christiana fides non refutat. Quæ &
ſi in ſuperioribus, in corruptibilibus corporibus turbari nequeāt, tamē in inferio-
ribus, corruptibilibus plurifariam peruertuntur, tum ex euētu rerum, tum ex p-

26. q. 3. c. ſci. fidia hominum, tum ex opatione dæmonum. Qui licet abſq; dei p̄missione nihil
endum, efficere poſſint, tamen ex naturalibus ſignis (que ip̄is lucidius patet) qm̄ hominū
ſenſibus

§. c. 2. §. 1.
§. c. 49. §. 12.
& l. c. 52. §. 9.
10. & §. 12.
§. cod. §. 10.
1. eo. §. 15.
1. eo. §. 14.

1. c. 53. §. 2.

1. c. 53. §. 3.

1. c. 53. §. 4.

1. c. 53. §. 5.

1. c. 53. §. 6.

1. c. 53. §. 7.

1. c. 53. §. 8.

1. c. 53. §. 9.

1. c. 53. §. 10.

1. c. 52. §. 11.

1. c. 52. §. 12.

1. c. 52. §. 13.

1. c. 52. §. 14.

1. c. 52. §. 15.

1. c. 52. §. 16.

1. c. 52. §. 17.

1. c. 52. §. 18.

1. c. 52. §. 19.

1. c. 52. §. 20.

1. c. 52. §. 21.

1. c. 52. §. 22.

1. c. 52. §. 23.

1. c. 52. §. 24.

1. c. 52. §. 25.

1. c. 52. §. 26.

1. c. 52. §. 27.

1. c. 52. §. 28.

1. c. 52. §. 29.

1. c. 52. §. 30.

1. c. 52. §. 31.

1. c. 52. §. 32.

1. c. 52. §. 33.

1. c. 52. §. 34.

1. c. 52. §. 35.

1. c. 52. §. 36.

1. c. 52. §. 37.

1. c. 52. §. 38.

1. c. 52. §. 39.

S. c. 48. §. 9 sensibus, tempestates ac alia naturaliter futuram praevident, quae hominibus secum pacientibus detegunt, vnde arioli quandoque vera prognosticant. Geneth
& J. c. 52. §. 5 liaci, qui dies natalium considerant, & ex hominum genitulis dijudicant, necno planetarij, qui per planetas diuinant. Item Necromantici, Chiromantici, ceterique malefici per magicas, prohibitasque artes plura nobis occulta, demonibus aut manifesta praemonstrant.

XVI § In quibus tamē praeostationibus, tum dæmones, tum sui sequa **Picus**
S. eod. §. 15. ces mathematici saepe fallunt. Hinc Porphyrius, & si Christianæ religionis acer- **3. cō. astrōl.**
& J. c. 52. i P rimus hostis, tamē scribit, dæmones quū ex astrologia respōdeat, fallere solitos, **6.**
S. ca. 2. §. 8. quoniam fallax est diuinatio, quae ex astrologia depēdet. Atqui talis dæmonum **titulū diuinitatis sibi arrogare, errat autem quādo futura ex cœlestibus causis p-**
& S. c. 17. §. 9. dicare attentat. Syderum quidem cursus agnoscunt, sed eoque influētias & proprie-
16. & J. c. 53. tates ignorant, quae soli deo patēt, à cuius, tāquam primi motoris, volūtate pendet
§. 1. variatio cœlestiū influētarum ad inferiora demissaq. Nā si cœlestes cause, quas
J. c. 52. §. 13. ipsi dæmones callēt, certe & invariabiliter influerent, nūquād ex eis fallerent, sed
S. eod. §. 12 semper vera prædicerent, cupidine diuinādi.

J. eod. §. 17 XVII § Ceterum cœlū est vniuersalis causa rerum inferiorum Areostotile **i. Metheo-**
S. eod. §. 20 scribēte, necesse esse mūdum inferiorem, ut pote sublunarem gubernari à superiori **orum,**
S. eod. §. 16 bus. Et Augustino dicēte, inferiora & grossiora à sublimioribus, subtilioribusq. **3. de tri. 4.**
& J. c. 52. §. quondam ordine regūtur atq. mouentur. Cui sententiae accedit Thomas inquiēs:
10 Motus cœlī tāquam instrumētū & secūda causa volūtate dei, tāquam virtute **3. Opuscu-**
S. c. 5. 4. i ff. primæ cause, agit inferiora. Tamē astra nō cogrumpūt, sed præseruat inferiora. **lo. 139.**
S. eod. §. 15. Omnipotens syderum vires sunt bonae ac salubres. Sigdem corpora cœlestia in su- **Thomas.**
& J. eod. §. 21 is naturis sunt perfecta, & incorruptibilia absq. omni cōtrarietate. Hoc eoque motus
J. c. 52. §. 12. circularis demonstrat, cui nihil obstat, sed semper inuenitur regularis & vnifor-
J. c. 52. §. 9. mis. Ideo superiores cause semper efficiunt, nunquād deficient, inferiorūq. cor-
S. eod. §. 11. ruptioni occasionē præstāt nullam. Cōtra naturam profecto esset, per incorru-
& J. eod. §. 19 ptibilia astra causari inferiorum rerum corruptionem. Hinc Picus acute narrat: **3. cō. astrōl.**
 natura nil magis repugnare q. vt suum ipsa excidium moliatur. Ordinato nimisq. **14. & c. 21**
 motu lumineq. suo cœlum cōseruat elemēta, vniuersiq. ordinem & dignitatem, **5. de pñorōe**
 non secus ac vis potestasq. particularis in corde residēs, cōtinet ac fouet corpus **5. & c. 9. & 10**
 particulae ne defluat neq. dissoluatur.

J. c. 52. §. 21. XVIII § Errāt igitur qui excessus elemētorū (vnde eluisiones, exustionesq.
S. in p. pl. proueniant) syderibus imputant, perinde atq. illi qui humani corporis morbos
& J. c. 57. in & vitia referret, in ipsius natura potestatem corpus regētem, cuius est illa auerte-
prin. re, nō facere, sopire, non excitare.

J. c. 52. §. 17. XIX § Si obijcis, frigidis stellis p̄dominātibus, frigida elemēta itualescunt **Picus.**
 quibus si concursus frigidarum & humidarum totstellatum accedat, euenerit **3. cō. astrōl.**
 vt cataclismo mergatur terra. Ecce quoniam absurdē stellis qualitates attribui-
 tur elementales, tametsi cœlum præsumatur habere calorem cœlestem non au-
 tem elementalem, id est, igneum vel aereum. Rationi deniq. vel cœlesti natura
 non cōsonat vt Planeta in inferior imperet cœlo supiori, quod suaviter in inferiora
 influere solet, nō prodigiosa mala mūdo demittit, nam sydera elemētis sunt p-
 fecta vt seruent, nō vt demoliantur aut vastēt. Elementorū ergo superabundans
 asperitas aut primaq. qualitatum transgressio ad nullam cōstellationum vim re-
 ferri debet quae euenerit ab inordinatis motibus inferioris tumultuantis vel defici-
 entis materiae, cœlestibus influentijs vlsq. quaesq. nō obsequētis. Qui vero putat **Auetrols.**
S. eod. §. 14 Martem, aut aliud sydus nocere inferiorib., alienū cogitat ab omni philosophia.

Quia salubris influentia cœlestium nō potest esse causa inferiorū malorū, secūdū **3. cō. gēt. 85.**
 Thomam, quoniam malum nō habet causam per se, sed incidit ex aliquius cause
 defectu, qui defectus in astris nō reperitur.

XX § Præterea cœlū nō diuiditur respectu inferiorū, sed vniuersa inferiora **Picus.**
S. eod. §. 17. ab uno cœlo dependēt, & tāquam ab uno fontali capite deriuātur. Hinc Petrus **3. cō. astrōl.**
& J. c. 52. §. 2. inquit, p Christū aduētūq. cœli ardētes soluētū & elemēta ignis ardore tabescēt. **2. Petri. 3.**

DE ILLICITA ASTROLOGIA

Non dicit ex planetar̄ sitū, sed Christi potentia & aduentu cōcelos ardentes, id est **J.c.63.§.4**
 ætherem seu sph̄eram ignis, solui cā terāq; inferiora elementa tabescere.

XXI § Stellatum quippe cōcēlum in tellurē, cā terāq; elemēta vnamim-
 ter æqualiter q; influit, nō em̄ credendū est, vt in æquali vi inferiora respiciat quasi **G.eo.§.17** et
 vni parti inuidēat, alteri faueat. Tametsi in æqualē vim ostēdat, & diuersum effe- **J.c.52.§.9**
 ctum opere, quod eisenit pro qualitate, & dispositiōe corpore, nō variaſione ſtel **J.c.52.§.18**.
 laze, alioquin om̄is effectus à ſtellis proficisciēt, quā in vna regione cōtingeret, in **& J.c.53.§.1**
 oī euēnire necesse eēt. Nēpe indifferēt ē cōcēli motus oībus inferiorē regē motibus
 etiā inter ſe cōtrarijs eodē em̄ mō terra defēdit, & ignis ascēdit, aer flat, & aq; de-
 fluit. Rursus elementa ſibi ſubiectas materias indifferenter mouēt etiā diuersimo-
 de, vt pote ignis indurat limū, liqueſcit cēram, aqua extinguit carbonem, incen-
 dit calcem aer mediantibus ſolaribus radis, denigrat cutē Aethiopis, & albificat
 tælam lini. Vnde errant iudicantes de conditionib; inferiorum Astrologi, quo- **J.c.52.§.11**
 rum iudicia ſubsequens experientia frequenter vincit, veniamus igitur ad ipsius
 astrologia artem ſuperstitiosam.

¶ De illicita astrologia.

Caput LII.

EX quo licita astronomiā ars aliquādo vacillat (vt iam dictū eſt) multoma-
 gis vana doctrina illicite astrologiā fallax eſt atq; erronea. Nimiꝝ astro- **G.ca.51.§.5**
 logia non ars, ſed vanitas eſſe cōprobat, de qua ſcribit: Doctrina vanitas
 eore & lignū eſt. Diuinatio quoq; erroris, ac auguria, & mēdacia vanitas eſt. **& 16**
 Astrologi quippe ſigilares astrologi influentias ſingūt, ex eisq; futuros euētū & na-
 turā ſecreta rimant. Et ſpecialiter quandā propinquā diluuionis plagam ex con- **G.c.51.§.16**
 ſtellationib; eueniūram inconsulte autumant, ſuāq; commentaria ſacrāe accommo-
 dant ſcripturā, quā in plurib; ſōciis de futuro quodam cataclifmū nondum im- **G.c.4.§.10**
 pleto, ſed in breui adimplendo loquitur. Quem quidem cataclifmū iſpi Astrolo- **& J.c.53.§.10**
 gi influentijs astrologi adſcribunt, dicētes inuifibilā dei, per ea quā faciā ſunt, intel-
 lecta confſpici. Si quidem cōcēli enarrāt gloriam dei, & opera manuum eius annun- **J.c.53.§.10**
 tiat ſirmamentū. Ad hoc Psalmista dicitū pro futuro ſoitione nil diſſeruit, quia
 non futura, ſed præſentia dei opera demonſtrat, quomodo cōcēli, id eſt, ſtelle or-
 biſculares, & firmamentū, id eſt, ſtelle fixae, oſtendāt gloriā, potentia, ordinem
 Sapīæ, diuinā ſapiētā, à magnitudine enim ſpeciei & creaturā poterit cognoscibiliter
 Roma, i. creator horū videri. Nec Astrologi patrocinat Apostoli authoritas, qui notāter
 dixit, inuifibilia, non futura, quā erunt viſibilia, per ea facta ſunt, intellecta, ſcilicet
 intellectuali viſione confſpiciunt, non imaginaria computatione deprehendunt.
 Dei nempe bonitas, magnitudo, potentia, & cāterā virtutes inuifibiles in creatu-
 ris viſib; bus fide confſpiciuntur.

I § Cataclifmū vero in ſacris cōminatiōib; p̄conizatus certe ē euēturus, **G.c.49.§.14**
 ſed certo modo vel tpe vel loco planetar̄ curſib; minimē adſcribēdus. Tametsi **& J.eo.§.12**
 in astrologi ſitu & curlū, ſcd in astronomicalis calculatiōes, qdā errantiū ſidei habitu
 dines appārēt futuro, quas quidē Astrologi aſſerūt plenaſ eſſe mirata ac terrore. **G.c.14.§.27**
 Proinde in ſuis ephemeridiſ ponūt, quō in anno, q; à Chī natī milleſimus quin-
 gentesimus vigesimus quartus n̄ merabif, accidēt viginti planetar̄ cōiunctiones,
 tum paruſ ſeu mediocres, tum etiā magnē, quāq; ſedecim ſignū aqueū poſſidebūt,
 que (vt ijdē ariolan̄) vniuerso fere orbi, poſſiſſimū in Europaē climatiſbus, regniſ,
 prouincijs, ſtatibus, dignitatibus, brutis, beluis marinis, cūctisq; terrā naſcētibus **G.c.4.§.10**,
 indubitatā mutationē, variationē, & alterationē ſignificāt, talē quidē qualis à plu- **& J.c.53.§.15**
 ribus ſeculis forte nō fuerit, præ fertim cum inſolito frigore & ingenti alluione. **G.c.50.§.8**.
 Autumāt p̄terea magna Louis & Saturni in ſcorpione coniunctionē. Anno 1485. **& J.c.53.§.10**
 præteritā ſuum effectū nondū compleſte. Cui om̄ia rara & magna, que interim **J.c.61.§.2**

Picus. contigerunt, imputāt, ex ea deniq; annuntiat aduentum fallaciſ Prophetā. Null-
 s. cōtra astro lum tamē, p̄ter ipſos Astrologos, fallacem Prophetā hactenus apparere **Picus**
 io. i. cu m ca- ait: ſubiūgens Astrologi temerariū eſſe ſigmentū, quo inſignia poſt multos an-
 pitulis ſequi, nos euēta ad aliquā p̄cedentē coniunctionē referunt. Nam ſi magnē cōiunctio
 ſ. de p̄ reao- nis virtus eſſet aliqua & efficax, ſtatiſ inciperet & ſero defineret, nō diu à ſuo effe-
 tiōe. 8. & 10. ctu ceſſaret. Sed quia eſt ficta, ideo inefſicax, neq; tractu tpiſ aliquē nouū effectum
 produ-

producere valet. Imò nec vim post se nec semen relinquit, quibus singularis effe-
ctus propagetur, nec edoceri potest, vbi nam talis vis præterita magna cōiun-
ctionis interim cōseruetur?

I.eo. §. 19 II. § Quæ sint coniunctiones magnæ, mediæ vel minores, ingens est inter
astronomos dissensio. At multæ & magnæ rerū mutationes euenerūt absq; ma-
gnis cōiunctionibus. Ecōtra magnæ cōiunctiones trāsierūt absq; magnis euē-
tib;. Nīmij nulla potest reddi ratio quare Planetæ plus possint cōiuncti q̄ sepa-
rati. Nam eti cœlestis dispositio (vt dixi) sit vniuersalis causa inferiōrē re, tamē
Picus,
§.c.15. §. 20. & I.eo. §. 18. & I.eo. §. 10. earundē variationē nō efficit, neq; effectus distinguit, nisi pro cōditione materia
rum subiecta. Quocirca astrologi in ccelo false finixerūt imagines, signa, partes,
Antisia, Dodecathemoria, domus ac alia huiusmodi, ex quibus fallibiliter futura
prædicūt. Ob id eos Picus hominū deceptores & deo, infamatores nō imm̄i
to nominat. De qbus propheta inq;: Diligūt vanitatē & quærūt mēdaciū. Ve-
rūtamen vani filij hominū, mēdaces filij hominū in stateris, vt decipiāt ipsi de va-
nitate in idipsum. Dicūt in cogitatione, accipient in vanitate ciuitates suas. Nec
obstat dictū Methodij, de quo supra fit mētio.

§.c.15. §. 20. & I.eo. §. 18. & I.eo. §. 10. 3. cō. astr. 18.
Psal. 4.
Psal. 61.
Psal. 138.

III. § Et quāmuis Adalbertus magnus astrologiæ multū tribuere, ac etiam
ab alijs superstitionibus minime abhorruis videatur, librūq; de mirabilibus edi-
disse asseratur, cuius summa est, re, mirafieri per cœlestes virtutes, tamen eiusdē
Adalberti auditor Thomas de Aquino istis vanitatibus non adhesit, sed astro
influētijs tātum moderate tribuit, quātū rationabiliter debuit semp sub ea caute-
la, vt astrologia cōsona esset fidei catholicæ.

III. § Rursus astrologi (vt ait canon) dicti sunt eo q; in astris augurantur, q
vulgo Mathematici nūcūpantur. Cuius superstitionis genus latini vocat cōstel-
lationes, id est, notationes syderum, quomodo se habeāt, & quis ex eis proueniat
effectus. Talia phantasmatā pullulauerūt in Aegypto, quæ est mater idololatriæ.

26. q. 3. c. 1

Hieronymus em̄ affirmit, ex opprobrijs Aegypti, hoc est ex reliquijs idololatriæ
esse, requirere stellæ cursus & futuros ex eis euētus rimari. Augustin⁹ aut̄ astro
logicam vanitatē à Persis esse allatā asserit. At vndecūq; veriat astrologia, est ta-
men q̄ maxime sup̄stitionis, orta de nugacibus cōiecturis, q̄ fallacib; adoleuit ex
perimētis, fota seculi vitio, nutrita q̄ est curiositate hominū, futura sciendi auida

26. q. 2. sed
& illud.

Nam astrologorum decreta contra rerum cœlestium naturam & dignitatem
sunt deducta ab humana quadā similitudine, nō philosophica ratione, sed poeti-
calicētia, & à meris fabulis arbitrijsq; cōmentis. Et quāto maiore licētia cōfin-
gūtur, rato rudibus & imperitis mirabiliora vidētur. Quare vanissima astrolo-

26. q. 3. c. 1

gog; sigmēta nec rationibus firmātur nec experimētis.

Picus

V. § Astrologiam sequūtur Mathematici, qui ex stellis & syderum cursi-
bus augurāt. Hinc Magi insaniūt, Necromantici furunt, Chiromantici deli-
rant, Geomantici mentiuntur, Planetarij fabulantur, similesq; fallaces artes inde
profluent. Ex astrologiæ etiā superstitionibus pessima idololatria fluxit, & ti-
mēdū est, ne rursus cœlestia corpora dei honore colātur à vehemētioribus astro

10. & 16. & li

logiæ zelatoribus. Siquidē scriptū est: Ne forte eleuatis oculis ad cœlū videoas so-
lē & lunā & oia astra cœli, & errore deceptus adores ea & colas. Et in canonibus
& I.eo. §. 15. & I.eo. §. 7. cauef, ne liceat Christianis tenere traditiōes gētīlium, & obseruare siue colere ele-
mēta, aut lunæ, aut stellæ cursus, aut inanē & fictā signa efficiatam.

12. c. 7

VI. § Ergo astrologia iterdicit lege canonica atq; ciuili. In synodo em̄ To-
letana decretū est, si q̄s astrologiæ vel mātesi existimat esse credēdum, anathema

Deute. 4

Matt. 6. fit. Ius quoq; canonici dānat astrologos, ac alios q̄ illicitas diuinatiōes pollicen-
tur. Quos ius legale vltimo supplicio ferire iubet. L ex insuper diuina astrologiæ
prohibere videtur, vbi saluator nōst̄r præcipit ne simus solliciti in crastinū. i. de

26. q. non li-

ſ. c. 18. §. 9. habitiōi inhēret apostolus inquiēs: V idete ne quis vos decipiat p̄ philosophiam,
& inanē fallatiā secūdū traditionē hoīm, scđm elemēta mūdi, & nō scđm Ch̄m

cet.

§.c.48. §. 9. & I.eo. §. 7. Per elemēta Athanasius intelligit solē & lunā, qbus elemēta afficiūt, qbus va-
& I.eo. §. 9. ria cōditione tempora cōstant, quorum tempora obseruatiōes apostolus refellit.

26. q. 5. & ex

Quam

tr. de for. ti.

pto. & ff. de
injur. i. item

labeo §. si q̄s

C. de malefi-
cis. i. nemo.

Coloss. 2.

DE ILLICITA ASTROLOGIA.

Gala.4 Quam vanitatem apertius execrat, dicens: Quum essemus paruuli, sub elementis **I.c.53.§.6**
mundi eramus seruientes, nunc autem quoniam cognoveritis deum, immo cogniti fitis a deo,
quoniam cōvertimini ite ad infirma & egena elemēta, quibus denuo seruire vultis, dies
obseruatis, & menses, & tpa, & annos. Timeo vos, ne forte sine causa laborauerim.

Aug. de do- in vobis. Sup quibus verbis Augustinus scribit, quod eadē verba Apostolus prompsit **I.eo.§.8.**
ctrina Chri- rit, quia tempora obseruatiōes utpote horoscopi, magnū animae periculū cōcer-
stiana &c. 5. nunt. Vnde idem nūl vñq̄ diuinatrici astrologiae arrogauit, sed semper quibus potu
de ciuitate it rōnibus, derogauit. Quinimo in libris de Christiana doctrina, dum astronomig
dei. 5. mentionem haberet, censuit astrologiā, quae vicina est errori fatua fata cantantū
26. q. & illud salubrīus honestiusq; contemnendā, & omnia illius artis Mathematicę vel potius
& c. illos vanitatis commenta prorsus esse tollenda.

VII § In pluribus insup sacrae scripturæ locis vtriusq; testamēti dogma-
Deute.18 ta Astrologorū prohibent. Deus nempe p Moysen ad populū suū ait: Gentes iste
quaz possidebitis terrā, augures & diuinos audiūt, tu autem a dño deo tuo aliter es
institutus. Per augures superstitionis Astrologi denorant secundū Augustinū, ali-

Plal.30 osq; doctores. Nam odiūt dñs obseruātes vanitates superuacue. Qui in Hieremias **I.eo.§.2. &**
Hiere.27 inquit: Nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somniatores, & augures, &
Hiere.10 maleficos, quia mendacium prophetant vobis. Ideo diuina sapientia docet nos
nō metuere a signis cceli, vel timere ea quae nec male possunt facere nec bene, quo-
niam leges populorum vanæ sunt.

VIII § Præmissis inhibitiōibus postergatis, nō solum Hebrei & Gentili-
les, q; vmbra legis & tenebras gentiū euāgelice luci, & diuinæ veritati anteponūt,
sed etiā moderni Christiani obseruat̄ astrologicas vanitates, impiaq; deliramēta.

Proh pudor in publicis gymnasīs dant operā arti diuinatrici cupiditate. s. pscien-
tia futura, cōtra prohibitionē iuris tam politici q; diuini. Ars em̄ mathematica da-
mnabilis est, & interdicta omni modo. In euāgelijs nempe & prophetis non legit
astrōlogia vel alia hmōi, quae despacta sunt, q; nihil valēt ad salutē, sed mittunt in
errorē. Nimirū om̄ib; vijs Christiani contēnere debent de futuris euētibus iudi-
cacia astronomicā. Quos Esaias detestat: Quia cōfidūt in nihil, & loquunt̄ vanitatē.

C. de male- In q; ad supbos Babylonijs, apud quos astrologia plurimū vñguit. Sapia hēc
fi.lib.2 & scia tua decipiet te, veniet sup te malū, cuius nescis ortū, hoc ē, qd tibi nec Mars
mus & fine.

Esa.47. & 59 nec Saturnus p̄signauerit, & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. i. astro-
logicus supstitutionib; depellere. Et paulopost subdit: Stent nūc & saluēt te augu-
res cceli, q; contēplabant̄ fidera, & suppūtabāt menses, vt ex eis anniūtarent euētu-
ra tibi, facti sunt quasi stipula, ignis cōbussit eos, nec liberabūt animā suā de manu
flamme. **Democra-** Democrati est illud vulgatū. Quod aī pedes nemo spectat, cceli scrutant̄
tes, plagas. At illi nebulones de nubibus & qualitate aeris in quo habitant, nil certi vel
vere p̄dicit, multo ergo minus de remotissimis cceli plagiis iudicare valent.

IX § Cæterē inferiore rea defectio, & hoīm malitia astris est minime im-
§. de ciuitate putāda. Ait quidē Augustinus: Qui putat stellas hāc habere potestatē, vt ex eis pē
deat malitia hominū, magnā ccelo faciunt iniuriā, in culis velut clarissimo senatu
ac splendidissima curia opinant̄ selera facienda decerni, qualia si aliqua terrena ci-
uitas decreuisset, generē humano decernēte, fuerat euentanda. Quā sententiā Mi-
4. contra a- randula roboret ratus esse cōtrabonitatē & sapientiam diuinā, q; potētissima cceli ma-
strolo.9 nus hoīem quāq; liberū, infirmū tamē, flectet ad eā partē ad quā minime eū velit
deus declinare, & q; stellæ, quae dei iussa nunq̄ trāsgrediunt̄, ad transgressionē im-
pellat hoīes, qui quā peccat̄, deficit̄, neq; conuenit causis superioribus semp effi-
ciētibus, vt homines ad deficiendū inuitēt. Basilius quoq; ait: Si ex stellis naturali-
ter malū procedit, creator erit effector mali, qd esset deo iniuriosum: opus em̄ ma-

Basilius lum malitiā arguit opificis. Idcirco Chrysostomus opinionē Astrologorū, veluti
Chrysosto- blasphemā reiñcit, illā videlicet qua freti putat Saturnū aut Martem, aut Venerē,
super ma.2 aliasve stellas in causa esse, vt fur aut adulter quis aut homicida fiat. Fallsum igit atq;
vnum est (quod quidam Scioli dogmatizant) alias stellas esse bonas, alias malas,
diuersitatēq; efficiendi nō ad materiā & radij susceptaculum, sed ad variā fidei
in ccelo positionē referunt. Inconveniens (inqua) est naturæ, vt ipsa se destruat &
wim in-

§.c.51.§.17
§.c.51.§.15.
§.c.51.§.9.

§.c.51.§.6. &
§.c.51.§.10.
§.c.51.§.21.

vim, iniuriamq; sibi ipsi inferat, nec nō inferioribus viuētibus pñtiem molitatur hora cœli naturali causa nec fieri potest nec significari debet.

X § Nō iuvat astrolōgos sentētia Augustini dicētis: *Corpa crassiora & inferiora regi p subtiliora & superiora quodā ordine, qā deo ordinata sunt. Nā nihil omagis ex eisdē superioribus possunt prænūtiare futuros euētus qui accidūt secūdum inferiōrē corpore variations. Omnis quippe supiōrē influentia est bona licet nobis pueris nō semp bene cōducat, Augustinus em̄ ibidē subiūgit, omnia corpora regi p spiritum vitæ & spiritum vitæ irrationalis p spiritū vitæ rationa lē.* Hinc Psalmista: *Omnia subiecti sub pedibus eius, oves & boues, &c. Rursum Psal. 8 spūs vitæ rationalis desertor & peccator regit per spiritū vita rationalem, piū & iustū, & iste p deū. Sic ergo volūtas dei est prima & bona causa omnīū motionū.*

Nihil em̄ sit, qđ nō de aula summi imperatoris, aut iubeat, aut permittatur secundū iustitiam pmiōrē, aut p cēnā in totius creaturae amplissima republica. Supiōres itaq; influentia in inferiora bene agūt dispositiue. Diabolice aut aut alie inferiorē, & nocivae influentiae agūt pmissiue. Naturales insup influētīq; innumerā variationē causant, secūdū inferiorē eius abiectaꝝ materiagē dispositiōes, prout cēnitur in diuersis herbis, plantis, frugib; alijsve rebus in vno agro, eodēq; momēto productis sic equus equū, homo hominē ab vno climate. i. cœli inclinatiōe generat, & sic de infinitis similibus. Quotidie sit varia elemētōrē cōmotio, & diuer-

sus mūdi tumultus sub eadē cōstellatione & cœli influētia.

XI § Quo fit Astrologorē iudicia de pluvijs, ariditatib; vētis, bellis, morbis & reliquis excogitatis euētibus cōmuniter falli pro diuersitate situū & locorē, proq; dispositiōe elemētōrē & incolagē. Quum maxime ipsi æioli plerūq; plura *Picus,* falsa q̄ vera p̄dicere inueniūt, tum etiam quā cāstaliter vera p̄dicunt, p̄ his, q̄ *z. cō. astrol.* mentiuntur, pars ea millesima non appetit. *Seneca eos irridet qui p̄dicebant q̄t-* *9. & c. 10.* *tannis Claudiū Cæsarē moriturē, nec tamē moriebatur. Sic nostra tēpestate fin-* *Seneca.* *gulis annis pontifices vel reges ē vita discessiuros astrologorē iudicia intonāt, &* *giori tum tempore illi superiuūt. Et sic defecerunt in vanitate dies eōrē & anni* *Psal. 47* *eōrē cum festinatione. Cicero admiratur quemq; extare, qui credat his, quorum* *Cice. de di-* *prædicta quotidie videt re & euenture refelli. Et si interdū, quod astrologi p̄dix-* *uinatōi, li. 2* *in fi. rint, casu forte fortuito ita euenerit, nō mis̄ si pluia vel serenitas ī iudicio astro-* *logicali decies posita, semel euenerit. Id autē sit, nō ex causis supiōrē influentiagē, q̄s* *astrologi fingūt, sed potius inferiorē ex causis, quasi p̄li nō inuestigāt. Elementa* *em̄ & alia inferiora sunt mutabilitaꝝ, nō semp eodē modo se habētia.*

XII § Nam terra est maledicta & indies grauius à deo maledicīt propter hominum mala opera, quibus inficitur aqua, aer & ether, cæ teraq; inferiora corrupibiliā, que inde tanquam ex causis propinquis, accedēt aliquādo diabolica immisiōe, & nō ex planetis seu alijs stellis procul positis reddunt impura. Adhoc *Picus, nō est inquit opus cœlo, ubi malitia, despœtrix dei & cœli, satis est. Quā-* *3. cō. astrol.* *obrem errata hominū, & missa flagella nō cœlo, sed nobisipsiū imputāda sunt, q̄* *27. 5. de pñc-* *dei. 21. de* *dei. 8.* *dei cōtemnimus ordinē, quē cœli & sydera seruat. Quia (vt Augustinus ait) ni-* *hile est tam ratis legibus, fixisq; firmatum, quam surlus syderꝝ ab authore natura-* *cœlestium corpora semper esse eodem & certo modo, eius autem tanq; naturalis* *causæ impressionē recipiūt inferiora secūdum suū modū qui est incertus, siquidē* *hominū dispositiōes sunt varia, atq; mutabiles, patet quia eiusdē solaris impres-* *gio oculis sanis est grata, sauciatis onerosa, & sic de similibus.*

XIII § Ex pñmissis clarescit, astrologorum iudicia in vento cōflata esse *3. cō. gēti. 86* *atq; exinde errorem nasci inextricabilem. Ipsi em̄ non attendunt primi motoris* *5. eo. 5. 10.* *voluntatem, nec humanum peruersum arbitrium, nec materiarum, superioribus* *& 5. cō. 5. 12.* *influentijs subiectaꝝ, diuerfitatem & dispositionem. Et tamen illi ijdem astrolo-* *in fi.* *gi fatentur, tam multum in cœlo interesse quod cōstellationibus comprehendendi* *non*

DE ILLICITA ASTROLOGIA.

- 5.de ci.dei.3 non possit. Quocirca querit Augustinus: Cur tā multa ex constellationibus pro-
nuntiat, quæ ad illud secretū pertinēt, quod nemo potest comprehendere. Et Iob:
Iob.38 Nunquid nosti ordinem cceli, & pones rōnem eius in terra? Et ite: **Quis enarrabit celi rōnem?** Et Sapiēs ait: Difficile æstimamus quæ in terra sunt, & quæ in pro-
Sapiæ.9. bit celi rōnem? Et Sapiēs ait: Spectu sunt, inuenimus cum labore, quæ aut in ccelis sunt, quis inuestigabit? Et Es-
dras, qui sup terrā inhabitat, quæ sunt super terrā solummodo intelligere possunt, &
4.Esd.4 non possunt portare quæ in futuris tibibus re promissa sunt. Porro in cœlesti Har-
monia nemo dignoscere potest, quid cuique stellæ sit propriū præter deū, qui omnes
Psalm.146 per nomina, id est, proprietates vocat. Quæ quidem vocatio scdm Gersonem,
Gerson. tri- est quædam distincta virtus & operatio cuibet stellæ à deo attributa, nomina em-
logi astrolo sumuntur à rerum proprietatibus.
glie XIII § Quāobrem vterque Picus duplē taxat errorē Astrologorum.
Picus Primū, q̄ multa subiicit ccelo, quæ inde nō pendēt. Alterū, q̄ ea quæ cœlum etiā
1.cōtra astro efficit, inde tamen præuidere Astrologi nequeūt. Propterea ipsi ad excusanda sua
lo. per to. & falsa iudicia, vt nūi authoritate Ptholomæi: Qui postquam docuit Astrologos iu-
5.de preno- dicia, subiunxit: Etiā si quispiā ipsam disciplinā ritæ consequat, esse tñ necessariū, §.eo. §.13 &
tione.7.&c. ut is quām s̄ pīssimē, offendat tum ob rei naturā, tum ex nostra imbecillitate quæ §.eo. §.18
11.&12. substantiae artis magnitudine succumbit. Siquidē de spherae numero, ac de stellis
Ptolomeus. tam erraticis quām fixis. Item de aspectibus, id est, radicationibus siderum, sunt ab-
surda & incerta dogmata variæq̄ sententiae.
- XV § Ex iudicij deniq̄ & ambiguitatibus seu vanitatibus Astrologos §.eo. §.4.
nihil solidū, nihil firmū, nihil certum, nihil verū, nihil rationi, vel experientiæ con-
sentaneū, affirmari potest. Cœlum em̄ cum planetis cæterisq̄ sideribus in omnibus, motibus, coniunctiōibus, oppositiōibus, retrogradationibus, & reliquis suis directionibus, multo plus ab hominibus ignorat quam scitur. Imō nec minimū auctoritatis folium tñ à nobis scitur quantū ignorat, quum contineat numeros & figurās earumq̄ combinationes infinitas. Diuersificatio quoq̄ influxuum & suorum effectuum multoties causa ex momentaneis cœli motibus, quos similiter ad pun-
ctum sciri non posse Astrologi fatentur. §.eo. §.20
- XVI § Sed ipsi de futuris euentibus iudicātes frequēter in authoritatem adducūt scripta Albumasar, Halij, aliorumq̄ philosophorū gentiliū, quoq̄ equidē scripta magis ad superstitiones quām ad sanos intellectus ipsi retorquēt. Quotidie allegat illud Ptholomæi: Astra influunt, non necessitant, vtrūq̄ videt falsum.
Ptolomeus. Nam astra nō eo modo, id est, male influunt, sicut Astrologi argumentantur. Qui §.c. §.3. i pri-
etia cōcedūt, rudes & insipientes homines (quoq̄ infinitus est numerus) per astro- §.eo. §.12.
influentias cogi, quia fatus statim indicat irā suā. Ergo scdm hāc astrologos op̄i §.c.28. §.7.
nionē astra necessitatē, necessitate, s. facti. Imō iuriis necessitate vere necessitatē, quia & §.c. §.2. §.6.
ita virtuose homines se disponere deberēt vt salutifērē influētiā à superioribus de- §.c. §.7. §.10.
pendētis capaces essent. Igis sicut portauimus imaginem terreni p labem peccati, §.c. §.7. §.4.
portemus & imaginem cœlestis per reformationem nostri. & §.c. §.7. §.3
- 3.cōtraastro XVII § Hinc Picus notat, humanū corporeum spiritū & tenuē vapore
Jog.6 sua propotionē responderē cœlo, cuius calor ip̄m semp fouet. Cui si interdum no- §.eo. §.10.
cet, nō alia rōne nocet, q̄ ex infirmitate suscipiētis, qui sub pondere tāte bonita- §.eo. §.12.
tis & gritudine sua satificit. Per nostra quippe vitia, malasq̄ affectiones inferiori- & §.eo. §.6.
bus & diabolicis influētijs locum præbemus vsque adeo q̄ bona angelorū & natu- §.c. §.10. §.3.
Lucæ.19 rales astroj influētiā circa nos fint frustratæ. Et sic in nobis verificat illud Lucæ:
Ab eo aut qui nō habet, & quod habet, aufere ab eo. Item, cœlestis calor in naturā elementalē delabit, & si asperis vel fusculentis materijs inciderit, à cœlesti proprietate degenerat, & elementorū asperitatem ad affectum deducit, vt vrat subiecta vel nūmum madefaciat. Talis intemperies nō à cœlo, sed ab elementis procedit, quādo eis cœlestes influētiā minus resistunt.
- XVIII § Sequit ergo: Astrologos non posse prædicere quicq̄, quod sit si de aut authoritate dignum, aut veritate fulcitum. Qui imaginarias cœli partes item signa & astroj domus, & aspectus sectionesq̄ circuli ad dimetiēdos stellarum motus inconsulte excogitauerunt & variā diuersamq̄ naturā eis indiderunt.

Huma-

S. eo. §. 4 & S. ca. §. 5. Huāno etēm & terrestri more cœlestia tractant ac si astra arbitrio quodam, non naturali necessitate, vires suas effunderent. Nimur ab vniuerso stellarum cœtu terrena afficiuntur, quorū omnia & singula cœli lumen sunt efficacia, benefica, & amica rebus terrenis. Astrologi quoq; dumtaxat, 1022, stellas cogni-
S. eo. §. 11. tas habent, in quibus putant se artem tenere, artis materia penitus ignorata, reli-
S. eo. §. 15. quas stellas, quarū notitia carent, inefficaces asseuerant, quā errore se tueri nitun-
S. eo. §. 6. & S. eo. §. 16. tur. Variant sua iudicia secundū varietatem horoscopi, i. secundū positionē plane-
S. c. 48. §. 9. tarū & signorū, ē quibus prosperā aut aduersam fortunā pronoſticāt. Qui quidē 6. cōr. ast. 18
S. ca. §. 21. horoscopus à Pico perbelle confutatur. Atqui nullus est dies neq; hora qua non
S. c. 49. §. 4. bona vel mala contingent in diuersis totius orbis terrarū locis, vnde semper timē-
& S. eo. §. 12. da sunt infortunia hominū, quoq; culpa & peruersa operatio causam p̄fstat no-
& S. eo. §. 22. stris miserijs tam p̄sentibus q̄ futuris.

Picus. 7. cōtra astrolog. 8.

S. c. 53. §. 3. XIX § Præterea regulæ astrologiæ sumptæ sunt ex pristinis experimen-
tis, à quibus astrologi cœlestiū ad terrena influentias & eas effectus cōsciunt, vt

10. pote ex priori similiū cōstellationū experientia, quæ tamē eos s̄e pius fallit. Ni-
hil aut̄ magis (inquit Picus) poteſt existimari vanū & fallax ad futura noscēda, q̄ id quod contraria experimentis aſeritur. Veritas em̄ vna est, nec sibi ipsi aduer-
ſat. Etiā ſi astrologi ſcriēt oīm ſtellarū mot̄ & cōbinatiōes (qd̄ eſt imposſibile)
S. c. 35. §. 10. tñ ex eaꝝ obſeruatiōe nō poſſent habere nec inuenire certā & naturalē experien-
& S. c. 41. §. 5. tiā, quū ipsaq; cōstellationū aliquæ nunq; (vt probat doctiores) aliquæ (vt ve-
t̄es crediderūt) nō niſi poſt multa ſecula, ſint reditū, aliquæ haſtenus nondum
euenerūt, qm̄ oēs cœli motus à primo æuo vſq; huc nō tranſierūt, nondū cōpleto
magno anno, quē Plato poſuit eſſe trīginta ſex miſiū annorū ſolariū, in qbus pu-
tāt demū traſituros oēs cœli motus. Nulla iḡ ſep̄is diuurnitate, nulla hoīm in-
dustria vel doctrina de ſecretioribus ſydeꝝ iuribꝝ experimentū cōparari pōt.

6. de p̄nocc. 7

S. eo. §. 15. XX § Ex huiuscemodi & alijs erroribus quos circa astra incognita & mo-
tus incōprehensibiles, molesq; cœleſtes immēſas astrologi cōmittunt, liqueāni-
uersam quodāmodo labefactari astrologiā. Qꝫ ſi labatur vno gradu, tota cade-
re cōſpīcitur, qm̄ vnuſ cœli punctus (vt ipſi aiunt) magnā in terris cauſat varia-
tionē. Ipsa iḡ astrologia à Iohāne Pico acutissime ac latissime confutat, ab eius
deniq; nepote Franciſco copioſe retundit. Tamē ſi Iohannes in adolescētia, qm̄
apologiā eadidit, nō abrogauerat fidē astrologiæ, loquēs de magia naturali, tamē
poſt aliquos annos, aduerteret astrologiæ dogmatibus noſtrā religionē læſum iri
duodecim libros cōfecit, in quibus cōtra astrologos acerrime diſputat, & ne am-
plius humānū genū (vt ipſe inquit) dānet caligo futuri, peſtē astrologiæ artis tā-
q̄ hostē ecclesiæ & bonis ingenij pñtiosam, cōfutat, explosamq; relinq̄t. Quos
libros poſt ipſius Iohānis obitū Franciſcus in lucē produxit, ſubiūgens talē ſentē-
tiā: Astrologia ceu monſtroſa vanitas & læua pñuſio nullis ſubſidijs eſt fulta, p
Barbaroꝝ prouincias, p Græciā, per Latium euagauit, in anibꝝ dūtaxat nomini-
bus adiuta. Quod magni illi orbes tot p̄conijs ſunt celebrati, mera fuerūt ſomnia,
cernunt illæ magna cōiunctiones minus eſſe q̄ nihil, horaq; electiones ſunt nuge
de domoꝝ efficientia, de planetarū exaltatiōe, de q̄ reliquis id genus figmētis, iu-
dicare eſt vanū. Ideo astrologis omnē fidē abrogandā eſſe centuit, qm̄ astrologia
meꝝ eſt figmentū, meꝝ in eruditis p̄ſtigū. Geronſon quoq; ratus eſt, tutius eſt
iudicia astrologorū, maxime de futuriſ euentibus, in ſolis opinionibus fundata,

9. cōr. ast. 11.

S. eo. §. 2. contemni, quia in eis multa ſuperſticio aſcenſat, p̄t in ſubsequenti-
bus experimentis ſe penumero appetet.

cōtra ast. lib
per to. de p̄-
not, qſtio. 5

S. eo. §. 12. XXI § Ex ſupraſcriptis adductis concludo, futuras rēpeſtates, ſi quā (vt
S. ca. §. 19. eſt formidandū) aliquādo euenerint, nō dependere ex coniunctionibus planetarū
S. eo. §. 17. in ſignis (vt aſſeritur) frigidis coeuntium, ſed ex inferiorum turbinibus, vbi da-
S. c. 17. §. 9. mones suas malas immissiones inferre ſemper ſunt prompti, non autem vſque-
& S. c. 60. §. 6. quaq; permitti, niſi inquantū omnipotens deus ob culpā hominū vel aliam cau-
S. c. 31. §. 6. & ſam permettere decreuerit. Quod diuinum decretum ſolus ipſe deus nouit, & cui
I. c. 53. §. 10. voluerit reuelare, Salomone interrogante: Senſum dei quis ſciēt? niſi deus dede
S. c. 17. §. 23. rit ſapientiam, & miſerit ſpirituſ ſanctū de altissimis. Hinc Auguſtinus inq̄t: Sap. 9. act. 8.

Geronſon de li-
bris astrolo-

R Chrys

DE SACRIS AVTHORITATIBVS &c.

Christus vna haec voce, non est vestrum nosse tempora, &c., resolut digitos omnium audacium futura prædicentium. & § c. 32 § 10
§ c. 5 § 3

XXII § Superiora annotata ex authoribus, pre allegatis excerptis, nō vt planetarios & astrologos carpā, sed vt futuras calamitates nō credamus ex astris sed ex diuina iustitia, ob nostra facinora, euenturas, vtq; potius dei potentiam, q; cœli influentiam formidemus. Constat namq; stellarum situationes pro nostra curiositate, non esse inspiciendas, ergo nec pauendas, quia incertum, an & quando ac vbi ex eis prognostica contingant. Ea vero, quæ de futuris euētis in sacra scriptura p̄dicunt, sunt certa & fixa, itabiliq; & omnino euētura, ideo summo pere timēda tanq; necessario futura. Efficax enim est sermo dei omnipotentis: Cui

Sap. 12 (inquā) cura est de oībus, i. de toto vniuerso. Cuius vnigenitus ait: Timete eū qui Mat. 10 protest animā & corpus mittere in gehennā ignis. Nōne duo passeris asse veneūt & vnu ex illis nō cadet super terrā sine patre vestro? V estri aut capilli omnes nū Luc. 12. 21 merati sunt. Et capillus de capite vestro non peribit.

XXIII § Quæ so igitur, altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus Eccle. 3 fueris, sed quæ p̄cipit tibi deus illa cogita semp, & in pluribus operibus eius ne fuis curiosus. In Christū saluatorē bonū zelū cōuertere, non remotū cœlū aduerte.

Psal. 54 Siquidē propheta dicit: Iacta nō in cœlo, sed in dño curā tuā, & ipse te enutrit, & nō dabit in æternū fluctuationē, i. inundationē iusto, supstitionis vero deducit

Psal. 39 in pureū interitus. Itē alibi: Beatus vir cuius est nomē dñi spes eius. Nō dicit, cui spes ex cœlo est, imò id vetando, supaddidit: Et nō respexit in vanitates & infanias falsas. Loquens de curiosis, qui scrutati sunt fatuitates & defecerūt scrutatēs

Hiere. 23 scrutinio. Vnde p̄g Hieremīā dñs: In prophetis inquit Samariæ vidi fatuitatem Psal. 63 & prophetabant in Baal & decipiēbāt populu meū. Et ita cōfundunt nostri prophetæ, i. astrologi, vnuquisq; ex vīsione sua, quū prophetauerint ex constellatiōnibus, nec operientur pallio saccino vt mentiantur.

¶ De sacris authoritatibus & reuelationibus futuræ inundationis. Cap. LIII.

CAtholica ecclesia astrologis & superstitionis philosophis, cæterisq; diuinantibus silentiū imponit, & veris innititur prophetis, qui reuelatio ne summa & diuinæ veritatis, futura p̄dicunt, vt auertant mala & suadent bona. Enī muero p̄cognitio futuroq; euentuū quæ assumit ex diuinis reuelationibus, proprie est prophetica & omnino certa, nisi esset cōditionata, vt in principio huius editionis notatū est. Aliter deus in suis iudicijis nō mutat Malach. 3 Nā ipse quoq; Ptholomæus & cæteri celebres astronomi in tractatu de quæ stionibus, fati necessitatē pernegat, declarantq; solā quæstionē, quæ ab animi impletu cœlitus moto proficiscit, esse legitimā. Reuelatio euidē secundū gratiā prophetalē, ex speciali erga homines diuina pietate proficiscēs, datur ipsi hominibus ad emendationē vel ad cautelā, neq; fallit, sed ad punctū implebit, saluatore Mat. 5 dicente: Amen dico vobis, donec transeat cœlū & terra, iota vnu aut apex vnu non p̄teribit à lege, donec omnia fiant.

Acto. 1. I § Solius vero dei est p̄scire futura, quæ pater posuit in sua potestate & eo rū quoq; est qbus deus voluerit reuelare. Illi aut, qui aliudē q; ex deo attenant futuroq; p̄notiōnem, tanq; idola dicunt diuinare, i. deitatis iura sibi vspare. Hinc

Esaia. 14 Esaias: Annuntiate quæ vētura sunt in futurū, & sciemus quia dij estis vos. Super humana quidē est oīs cognitio futuroq; si caufam nō habēt in natura determinatā, Dēpendet em̄ à dei voluntate, prouidentiāq; & ab humanis cognitionibus cōprehendi vel astrologoq; deliramentis promitti minime queunt.

II § Etsi dispositio inferiore corporo est à causis superioribus, tñ ordine variabili, quia cōtingenter potest cadere in vtrāvis partē pro natura, s. reg; quæ mouent. Aliquādo em̄ futura iam habēt suas causas in natura, vnde naturalis p̄notio sibi multa futura vendicat. Sicut medicina, res rustica & nautica, pleræq; aliæ artes nō ex astris, sed ex naturalibus causis propinquis vel ex coniecturis remotis, vel etiā ex diuīnūs experimētis docent futura. Ad ea autē, quæ humanos sensus & intelligētias superant, peruenire nequimus absq; dei oīa p̄noscentis relationē

uelatione. Qui per patriarchas & prophetas, per propriū filiū, tandem per aposto- Heb. 1.
los, potissimum per Iohannē totius ecclesię de cursu vscq; ad cōsummationē secu- S.ca.51. §.9
li describentē, hominib; occulta, p̄terita, & futura significauit. Imō quādōc p̄
§.7.eo. §.8. angelos deus futura reuelauit, siquidē nō solū celū corporeū, sed etiā administra Heb. 1.
torū sp̄s, i. angeli sunt missi in ministeriu dei, qui facit angelos suos sp̄s & mini- Psal. 103.
stros. In qbus spiritibus summa pace copulatis, deus tanq; in excelsa fede p̄fidens, Augustin⁹, 3
primo in spiritualibus, deinde in corporalibus per cuncta le diffundit, & vtitur detri. 4
omnibus ad arbitrium suæ diuinæ sententia.

§.ca.34. §.5. III. § Attentis itaq; propheticis libris & reuelationibus Christi nemo pe- Heb. 1.
§.ca.49. §.0. ritus negare ausit, vltra suprascriptas plagas futuram etiam ac propinquam ge-
peritor. neri humāno imminere inundationē vticq; particularē, non vniuersalē. Nam su- S.ca.4. §.10.
per peccatores septuplū, s. fit vindicta, ad hāc mors, sanguis, cōfētio, & rūphæa Eccle. 40
§.ca.53. §.1 p. oppressiones, fames, contritio & flagella, super iniquos creata sunt hāc omnia, &
§.ca.50. §.1. propter illos factus est cataclismus. Quomodo cataclismus inebriauit aridā, sic Ecc. 39
§.ca.52. §.18 & ira ipsius dei gentes, quæ non exquisierunt eū, hāreditabit, & quomodo deus cō-
§.eo. §.4.18. uertit aquas in siccitatem, & siccata est terra, sic peccatoribus offensiones in ira
§.ca.50. in fi. eius. Bona quippe bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala. Initium
§.ca. 51. §.8. necessariae rei vitæ hominum, aqua, ignis, ferrum & cætera omnia sanctis in bo- na, sic impijs & peccatoribus in mala conuertentur.

III. § Præterea sapiens singularē inundationē, impijs Christianis immi- S.ca.40. §.9. nente, ante multa secula prognosticauit, ad dñm dicēs, Impij per fortitudinē bra Sap. 16
§.ca.50. §.3 & chī tuī flagellati sunt nouis, i. incōsuētis aquis & grandinibus & pluvijs persecu-
§.eo. §.8. i. si. tionē passi, & per ignē consumpti sunt, vt ipsi scirent qm̄ dei iudicio patiūt per-
sequitionē, ideo ignis (qui est vinde mūdi) supra virtutē in aqua exardebat, vt
§.ca.46. §.6. iniquā terre nationē exterminaret. Creatura em̄ tibi factori deseruens excan- 3. Reg. 18
& §.ca.66. §.9. descit in tormentū aduer sus iniustos. Ecce sapiens loquutus est in tempore p̄terito
§.ca.31. §.1. vt significaret nobis indubitate futuræ exustionis & inundationis certitudinem.
§.eo. §.3. & Et idē subiungit: Illos p̄didisti in aqua valida, Illa em̄ nox, i. plaga, cognita est à Sap. 18
§.eo. §.11. patribus nostris, vt vere scientes quibus iuramētis crediderunt, animi æquiores
§.ca.48. §.9. essent. Et infra: V exationes peccatoribus superuenerūt, nō sine illis, q̄ ante facta
& §.eo. §.15. erāt, argumētis p̄ vim flaminū, iuste em̄ patiebant secundū iuas nequitias. Vnde 4. Esd. 6
§.ca.64. §.7. libri aperiunt ante faciē firmamēti, qđ est in plaga impiorū. Erūt nāq; signa in so Psal. 72
§.ca.26. §.4. le & luna & stellis, & in terris p̄ssura gentiū p̄rē cōfusione sonitus & fluctuū, ares- Luc. 23
§.in fi. plo. cētibus hoib; p̄ timore & expectatiōe quæ supueniet vniuerso orbi, virtutes Mar. 13
§.ca.56. §.12. quoq; q̄ in celis sunt, mouebunt, his aut fieri incipiētibus, respicite & leuate ca- Luc. 21
§.ca.1. 2. 3. p. pita vestra. Ita saluatoris & supior sapiētis prophetia partim nūc impletū iri vi- Sap. 16
tot, def, attestantibus tā nouaq; vete, & prophetia & reuelationibus, in initio huius li-
belli allegatis, quibus etiā subsequentes authoritates coaptantur.

V. § In primis dñs in Ezechiele de quodā cataclismo modernis Christia- Ezech. 15
nis censem̄ dicere: Erūpere faciā spiritū tempestatū in indignatiōe mea, & imber Ezech. 25
inundās in furore meo erit & lapides grandes in ira in cōsummationē. Et infra: Ezech. 26
Ego extendā manū mēa sup te, s. populū Christianū, & tradā te in direptionem gentiū & interficiā te de populis & perdā de te: & conterā, & scieris, quia ego sum. Postea p̄ eundē prophetā in typo Tyri, cōtra modernā ecclesiā, strictā fert sententiā cū executione subuersiōnis, inquit em̄: Cū dedero te, s. ecclesiā, urbem desolatā, & adduxero sup te abyssum & operuerint te aquæ multæ & detraxero te cū illis, descendūt in lacū, in nihilū redigā te. Et infra: In aquis multis adduxerūt te remiges tui, vētus austē cōtrivit te, in corde maris diuītū tuæ, nautæ tui, i. fa- Ezech. 27
cerdotes & gubernatores tui, i. plati, viri, q̄q; bellatores tui, i. principes seculares,
§.ca.25. in fi. cū vniuersa multitudine tua cadēt in corde maris in die ruina tuæ. Nūc cōtrita es
§.ca.45. i. pr. à mari, in profundis aquaq; opes tuae, & oīs multitudine tua cecidit, ad nihilū dedu- Ezech. 30
§.ca.69. §.7. cta es, & nō eris vscq; in ppetuū. Et infra: In illa die egredient̄ nuntiū à facie mea
§.ca.49. §.6. in Trieribus ad cōterendā Aethiopiac cōfidentiā, & erit paor in eis in die Aegy- Ezech. 30
§.eo. §.9. pti, q̄a absq; dubio veniet. Et infra: Operiā c celos & nigrescere faciā stellas eius, R. 2
§.ca.51. §.6. solē nube tegā & luna nō dabit lumen suū, oīa luminaria celi in cerere faciā sup te, da

DE SACRIS AVTHORITATIBVS &c.

- Iohel. 2** te dabo & tenebras sup terram tuā, dicit dñs. Et obstupescēt repēte singuli pro & J. eo. §. 6.
anima sua in die irā suā. Prope est dies tenebrarū & caliginis, sol & luna obtene- §. ca. 4. §. 2.
brati sunt & stellæ retraxerūt splendorē suū, & dñs deat vōcē suā ante faciē exer- §. eo. §. 7.
citus sui, Magnus em̄ dies dñi & terribilis valde, & quis sustinebit eū? Dabo pro §. eo. §. 10.
digia in cœlo & in terra, sanguinē & ignē & vaporē fumi, sol conuertetur in tene- §. c. 52. §. 17.
bras & luna in sanguinē anteq̄ veniat dies dñi horribilis. §. ca. 15. §. 7.
- Iosue. 10** VI § Ex hoc elicitur, q̄ sol & luna præ cæteris stellis circa inferiora cor-
pora operantur, mediante icilicet lumine. Porro in victoria Iosue sol & luna ste-
rerunt per spaciū vnius diei. Non obstat, de cœlo dimicatum esse, quando stellæ §. ca. 15. §. 11.
manentes in ordine & cursu suo aduersum Sisaram pugnauerunt, quia per stel- §. ca. 25. §. 6.
las intelliguntur angeli, & per cœlū grando & ignis. Deus etenim fecit duo lumi- §. c. 51. §. 7.
paria magna ut inferioribus rebus præ essent. Quippe secundum astronomos sol
est dux astrorum, cuius motus est causa elementiæ mutationis, vt pote æstatis,
hyænis, veris, & autumni, secundū quod sol ad nostrum defert vel diuertitur
verticem. Sol quoq; & stimatur fons totius influxus. Suo nāq; lumine calorem, in
elementis habitualem, deducit ad effectū, illuminat insuper lunā, quæ nostris re- §. cod. §. 5.
gionibus est finitima, & pro sua vicinitate & grossitie vehementius afficit corpo-
ra inferiora & grossiora, nam luna cū elementis quadammodo coire seu parti-
cipare videtur, velut anguis cum anguilla. Quamobrem ex luna carent tempe-
states & venti pro diuerso eius ad solem habitu & varijs configurationibus, qui-
bus maius minusve terrena patiuntur.
- Iohel. 3** VII § Vnde propheta Iohel subdit: Sol & luna obtenebrati sunt & stellæ §. eo. §. 5.
retraxerunt splendorē suū, & dñs de Sion surget, & de Hierusalem dabit vocē
suā, & mouebūtur celi & terra, Aegyptus in desolationē erit, & Idumæa in
desertū perditionis, pro ecq; iniisque egerint. Ideo reuelabitur quasi aqua iudiciū, &
iustitia quasi torrens fortis. Et qui vocat aquas maris & effundit eas sup faciē ter- §. ca. 31. §. 9.
Amos. 5. 9 Naum. 1. ræ, dñs nomen eius. Dñs em̄ in tempestate & turbine viae eius, & nebulae puluis §. ca. 29. §. 2.
pedum eius, qui percutiet nos vento vrente & aurigine & grandine. Et de quo
Esaiæ. 5 Esaias inquit: Sagittæ eius acutæ & omnes arcus eius extenti, yngulæ equoq; eius & J. eo. §. 9.
Esa. 8 vt filex, & rota eius quasi impetus tempestatis. Pro eo q̄ abiecit populus iste aquas
Sylœ quasi vadūt cū silentio, & assumpit magis Rafin filii Romelit, propter hoc
ecce dñs adducet sup eos aquas fluminis fortes & multas, & erit extensio alarum
eius implens latitudinē terræ, id est ecclesiæ. O Emanuel scilicet Iesu Christe.
- Esa. 13** VIII § Desup deus turbabit cœlū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce §. c. 43. §. 6.
Esa. 28 validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo consurgens, sicut impe-
tus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spacioſam. Sub-
uerter ḡendo spem mendacij & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū in-
undans cum transferit, eritis ei in conculationem, & tantummodo sola vexatio
intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à
Esa. 45 domino deo super vniuersam terrā. Et infra: V̄e qui contradicit factori suo, nū
quid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā crea-
ui. Ego & manus meæ tetenderunt cœlos, & omni militiæ eorum mandaui, ego
suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit
pro creatore. Vnde dominus vltierius inquit: Manus mea fundavit terram & de- §. eo. §. 2. &
Esa. 48 xtera mea mensa est cœlos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum domi- §. ca. 57. §. 12.
Esa. 51 nus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce §. eo. §. 4. &
Esa. vlt. dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione fu- §. eo. §. 10.
roret suum & increpationem suam.
- Hiere. 47** IX § Hieremias deniq; illius futuri cataclysmi meminit, dicens: Ecce aquæ
ascendent ab aquilone & erit quasi torrens inundans, & operiet terram. s. Chri- §. c. 27. §. 1.
stianos & plenitudinē eius, vrbe, i. ecclesiæ & habitatorē eius, per quē intelligit
indigenas Romanos ecclesiæ. Ideo sub typo Babylonis subiungit: Annuntiate in
gentibus & auditum facite, leuate signū & nolite celare. Dicite, capita est Baby- §. c. 48. §. 8.
lon (hic forte confusione taxat Romanam) vnde sequitur: Omnes qui tenditis §. eo. §. 7 &
arcum, debellate eum, non parcatis iaculis, quia dñs peccauit, quoniam vltio do- §. eo. §. 15.
mini

S. c. 49. §. 16 mini est: Vltionem accipite de ea, sicut fecit facie ei, quia veniet dies tuus, tēpus
& J. eo. §. 10 visitationis tuae, & cader superbus & corruet, arcum & scutum apprehendēt, cru
 deles sunt & immisericordes, vox eae quasi mare sonabit.

S. eo. §. 9 i fi X § Ad hoc Zacharias: Ecce dominus percutiet in mari fortitudinē eius **Zacha. 9**
& S. eo. §. 8 & haec signe deuorabitur. Dominus i tuba canet & vadet in turbine austri. Et in-
& J. eo. §. 15 fra: In illa die non erit lux, sed frigus & gelu, & erit dies vñq̄ quæ nota est domino **Zach. 14**
S. ca. 52. §. 1. quasi diceret, nobis vero incognita. Quis ergo (ait Iob) resistere potest deo? qui **Iob. 9**
& §. 21. transtulit montes, & nescierunt hi quos subvertit in furore suo, qui cōmouet ter-
S. eo. §. 1. & ram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur, qui præcipit soli & non oritur,
S. ca. 59. §. 8 & stellas claudit quasi sub signaculo, qui extendit ccelos solus, & gradit tur super
& J. eo. §. 15 fluctus maris, qui facit arcturum & oriona & hyadas (quæ sunt signa aquatica) & **Sap. 16**
S. eo. §. 5 interiora austri, deus cuius iræ nemo resistere potest. Creatori nanc̄ seruit c̄p-
S. eo. §. 8 & atura, ex qua (secundum Augustinum) sunt interdum aliqua quæ humanis sen-
J. eo. §. 17 fibus pro dispensatione congrua præsentantur, siquidem ira dei frequenter reue-
S. c. 52. i. pr. latur per aliquam creaturam sensibilem & intelligibilem, ad significandum dei iu-
& J. eo. §. 11. stitiam inuisibilem. Nihil enim sit visibiliter & sensibiliter quod non de interio-
S. c. 52. §. 10 ri inuisibili aula dei iubeat aut permittatur.

XI § Prædictæ insup in inundationi Davidis oracula applicari possunt hym-
 nizantist: Tenebrosa aqua in nubibus aeris, præ fulgore in conspectu eius nubes **Psal. 17**
S. c. 40. §. 3 transferunt, grando & carbones ignis. Et dominus, quem torrentes nostræ ini-
& J. eo. §. 17 quitatis conturbauerunt, intonuit de ccelo & dedit vocem suam altissimus. Et mi-
S. eod. §. 10 fit sagittas suas & dissipauit eos, fulgura multiplicauit & conturbauit eos. Et an-
 nuntiabunt celi iustitiam eius, quoniam deus iudex est. Neq; in diluvio aquarū **Psal. 21**
 multarum ad deum approximabimus, quia flatus sui nimis super nos trahit **Psal. 31**
 Sonabunt & turbatæ erunt aquæ nostra, quia deus habet vocem suam & moue-
 buntur terrena corda nostra. Quoniam dominus excelsus, terribilis, rex magnus **Psal. 45.**
S. eo. §. 4 & super omnem terram. Qui manifeste veniet, & non silebit, ignis in conspectu eius **Psal. 46.**
I. eo. §. 15 exاردت, & in circuitu eius tempestas valida. Qui conturbat profundum ma-
 ris sonū fluctuum eius, turbabuntur gentes & timebunt qui habitant terminos à
 signis suis. Quocirca propheta ahortatur ut clamemus ad deum. Quād terribi-
 lia sunt opera tua domine, venite & videte opera dei, terribilis in consilijs super
 filios hominum. Induxisti nos in laqueū, posuisti tribulationes in dorso nostro. **Psal. 67.**
 Magnificentia eius & virtus in nubibus.

XII § Ulterius David de seipso in typo ecclesiæ inquit: Veni in altitudi- **Psal. 68.**
 nem maris, & tempestas dimerit me. Item viderunt te aquæ deus, viderunt te sci **Psal. 76.**
S. c. 55. §. 17 licet et cū correptionibus venientem, aquæ, i. homines molles, & timuerūt timore
& J. eo. §. 15 seruili, & turbatæ sunt abyssi, i. corda hominum in peccatis profunda, multitudo
 sonitus aquæ, i. imbrûm erit, vocem, i. ostensionem dederunt nubes, s. pluēdo
 Illuxerunt coruscationes tuae orbis terræ, & commota est atq; tremuit terra, id est
 homines terrestres. In mari, i. in amara penitentia, via tua & semitæ tuae in aquis
S. ca. 15. §. 16 i. tribulationibus multis. Mandauit enim nubibus de super & ianuas cceli aperuit. **Psal. 77.**
 Et infra: Sicut stipulam antefaciem venti, ita persequeris illos in tempestate tua, **Psal. 81.**
 & in ira tua turbabis eos. Super me confirmatus est furor tuus & omnes fluctus **Psal. 82.**
 tuos induxit super me. In me transferunt ira tua, & terrores tui cōturbauerunt **Psal. 87.**
 me, circumdederunt me sicut aqua. Et infra: A voce tonitrii tui formidabūt eum **Psal. 103.**
 qui respicit terram & facit eam tremere, qui tangit montes & fumigant. Nā om-
 nia quæ cunq; voluit, dominus fecit in ccelo & in terra, in mari & in oībus abyssis **Psal. 134.**
 educens nubes ab extremis terre, fulgura in pluviā fecit, qui producit ventos
 de thesauris suis, qui percussit primogenita Aegypti ab homine vsq; ad pecus, &
I. eo. §. 14. & misit signa & prodigia in medio tui Aegypte. Propterea censuit propheta deum
I. c. 64. §. 7. esse laudandum, inquiens: Laudate dominum de terra, dracones & omnes abyssi **Psal. 148.**
S. ca. 36. §. 6. ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Ne autem quis huiusmodi tem- **Augustin⁹, §**
S. ca. 52. §. 13 pestates præter dei voluntatem agi, sed fortuitu vel ex causâ statim modo corpo **de tri. 9**
 ralibus vel spiritualibus euenire crederet, cōtinue subiecit, que faciunt verbū eius
S. ca. 31. §. 1. s. qui primitus omnia in mensura & numero & pondere in natura disponit. **Sap. 11.**

R; Deus

DE SACRIS AVTHORITATIBVS &c.

- XIII § Deus præterea futuram inundationem per alium prophetam præmonstrat, dicentem: Tendit arcum suū quasi inimicus, firmavit dexteram suā quasi hostis & occidit omne quod pulchrum erat visusq; est apparentia, in tabernaculo filiæ Sion, id est ecclesiæ, effudit quasi ignem indignationem suam. Postea in persona domini ait: Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in contritio ne filiæ populi mei. Ad quod idem vates loco ecclesiæ conquærendo responderet, Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi, perij. Deinde ad deū vertens orationem. Persequeris, inquit, in furore & conteres eos sub ccelis dñe. Ad idem Abacuc: Nunquid in fluminibus iratus es domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari indignatio tua, infremitu conculcabis terram, & in furore obstupefacies genites, viam fecisti in mari eis tuis in luto aquarum multarum. Item in Naum dicitur: Porta fluviorū aperta sunt & templum ad solum dirutum, & Ninive, id est ecclesia peccans, quasi piscina aquæ, aquæ eius.
- ¶ Pet. 2.3. & XIII § Proh pudor non modo Christiani sumus fontes sine aqua & nubes. Iude. 1. bulæ turbinibus agitatæ, ideo nobis caligo tenebrarum reseruatur. Deserimus nempe aquam, id est gratiam dei, quam in nobis habere non curamus, transitoria autem turbinibus plena imitamur. Qua de re celi magno impetu transient, & elementa calore soluentur & tabescunt. Ob peccata etenim nostra perturban. Sap. 5 tur elementa atq; inserviantur. Ideo contra nos stabit spiritus virtutis, & tanq; turbabo venti diuidet nos & ad heremum perducet omnē terram iniquitatis, & malitia. Apo. 1. gniatas euertet sedes potentium. Atqui cum nymbis & nubibus venier dñs, cuius Apo. 4 vox tanq; vox aquarum multarum. Nam de throno dei procedebant fulgura & Apo. 8. voces & tonitrua. Et multi homines morientur de aquis. Et audiuit Iohannes vocem dicentis: Væ vae vae habitantibus in terris. Idem quoq; prænuntiat tempus fin. prope eis, quia signa multa præcesserunt, & observatione tēpus non longas mortes inuertit & retributionis dies quodammodo in ianuis.
- ¶ 4. Esdr. 3.9 XV § Sicuti apparet in revelationibus Esdræ, qui ait ad dominum: Ecce nunc domine demonstrasti mihi multitudinem signorum, quæ incipies facere in nouissimis, sed non demonstrasti mihi quo tempore. Cui dominus responderet: Metiegs metire tempus in semetipso, & erit quū videris quando transferit pars quædam signorum quæ prædicta sunt, tunc intelliges quoniam ipsum est tempus in quo altissimus incipiet visitare seculum quod ab eo factum est, & quādō videbitur in seculo motio locorum & populorum mutatio, tunc intelliges quoniam de his erat altissimus loquutus à diebus qui fuerunt ante & ab initio. Et infra: Ecce nubes ab oriente & à septentrione vsq; ad meridianum, & facies eorum horrida valde plena iræ & procellæ, & collident se inuicē, & collident sydus copiosum super terrā. Et erit timor & tremor multus super terrā, & horrebunt qui videbunt irā illam & tremor apprehender illos. Et post hoc movebunt nymbi copiosi à meridiano & septentrione & portio alia ab occidente, & superinuenient venti ab oriente & recludent eā, & nubem quā suscitauit in ira, & sydus ad faciendum exterritationem ad orientale ventum & occidente violabitur, & exaltabunt nubes magnæ & valide, plena iræ, & sydus, ut exterreat omnē terrā & inhabitantes eā, & infundent super omnē locum atrum & eminentē sydus terrible, ignē & grandine & rumpheas volantes & aquas multas, ut etiam impleantur omnes campi, & omnem uiri plenitudine aquarum multarum, & demolientur ciuitates & muros & montes, colles & ligna syluarū & scēnum pratorum & frumenta eorū. Et 4. Esdr. 16 infra: Nunquid repellit aliquis sagittā à sagittario fortis missam? dñs fortis immittit mala, & quis est qui repellit eas? exiit ignis ex iracundia eius, & quis est qui extinguuit eum? coruscabit, & quis non timebit? tonabit, & quis nō pauebit? dominus cōminabit, & quis nō funditus cōteret à facie ipsius? terra tremuit & fundatā eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus eius disturbabunt & pisces eius à facie dñi, & à gloria virtutis eius, qm̄ fortis dextera eius, q̄ arcū tetendit, sagittæ eius acuta q̄ ab ipso mitunt, nō deficiunt quū cōperint mitti in fines terræ.
- XVI § Hęc per Esdrā prænōsticata & horrida inundatio hactenus non est impleta, ergo cōplebitur in propinquā, de qua loquimur, turbulēta cōpestat. Iam
- §.eo. §.9. &
§.eo. §.15
§.eo. §.8. &
§.c.62. §.16.

§.c.51. §.6.
§.ca.63. §.2.
§.ca.52. §.12
§.c. 40. §.3
§.c.55. i. pri.
§.eo. §.16 &
§.c. 40. §.3
& §.c.37 §.2
§.c. 56. §.4.

§.eod. §.4.
& §.c.58. §.4
& §.c.63. §.1
§.c.9. §.7 &
§.ca. 60. §.6
§.c.49. §.9
§.ca.51. §.13

§.eo. §.12.
& §.c.54. §.1

§.c.52 §.1.
§.c.34. i. pr.
§.eo. §.12. et
§.eo. §.17
§.eod. §.10
& §.c.57. §.6
§.eo. §.11. &
§.ca.62. §.16

Iam enim angelus dei, id est, eius prænuntiatio, quam fecit altissimus multipharijs Iohā. 5
 indicis, descendit in piscinā ecclesiā, in qua iacet magna multitudo peccatiū, sci-
 licet languentium, cæcosq; claudosq; & aridosq;, ideo aqua inundationis mouetur,
 quoniā clericī volunt iam rapere Christum, quia eius patrimonium rapiūt auare Iohā. 6
 percipiēdo & profuse delapidādo, voluntq; ipm facere regem, quia dūtaxat regi-
 mina, tēporalia appetūt, nihil de æternis curādo, ab eis igit̄ ipse Christus aufugit.
 Et iam sero factū est, & discipuli, id est, clericī descenderūt ad mare turbinis mūda
 ni, & venerūt trās mare in Capharnaum. i. in voluptates carnales. Et in ecclesia sic
 iam tenebræ factæ sunt, & nō venit Iesus, id est, salus, sed vento magnæ aduerfit-
 tis flāte exurget mare vtpote per inundationem aquaq; aliasve plaga. Quas de-
 minus reuelauit Apostolo præficio futuraq; calamitatum, qua nobis iam immi-
 nent, sed eas significari nō expedit. Propterea responderet: Non audeo aliquid lo-
 qui eoq; quæ per me non efficit Christus, in obedientiā gentiū verbo & factis in Roma. 15
 virtute signoq; & prodigiōq;. Et infra: Deus autem pacis conterat Satanā sub pe-
 dibus vestris velociter. Qui potens est vos confirmare secundum reuelationē my-
 sterij temporibus æternis, taciti quod nunc patefactum est per scripturas prophe-
 tarum secundum præceptum æterni dei.

XVII § Demum apud Birgittā Christus inquit: Sol & luna cæteraq; sive 4. Bir. 67
 ra & omnia cælestia cursum suum peragunt secundum quod in deitatem præfini-
 tum est, atq; ordinatum. Omnia elementa deniq; stāt in suo ordine & motu, sicut ab
 æterno præsumit est, & mouent secundum factoris voluntatem. Dispositio vero
 hominis & omnium rerum in diuinā stabilitate præuisa est, & stabiliter secundum
 exigentiā vniuersitatis rei rationabiliter ministrata. Et infra: Scriptum est enim:

§. eo. §. 10 Elementa omnia quasi compatiebanſ mihi, sc̄ibet Christo in morte, quādo splē-
 dorem & solidum effectum retraxerunt. Sic elementa & creatura quandoq; pu-
 gnant & iudicāt pro deo, & ostendūt in cursibus suis, id est, inferiori & influentijs irā
 diuinam. Hinc Baruch: Nubes quibus imperatum fuerit à deo perambulare in Roma. 16
 orbem, perficiunt quod imperatum est eis. Sequitur in Birgitta: Igit̄ scito, ob

peccata Christianoq; tāta tonitrua & fulgura venient in ecclesia meā multis viuē-
 tibus qui nūc viuunt, quād multi optabunt mortem, & mors fugiet ab eis. Atuet
 autem diram iram in lanceam & pugnabit cum illo orbis terrarum contra infen-
 sōt. Ibunt directe emissiones fulgurum, & tāquām à bene curuato arcu nubium
 & §. c. 56 §. 11 exterminabunt, & ad certum locum infilient, & à petrosaira plenē mittenf grādi-
 nes, & scādescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Simile in Ag-

gēo deificum eloquium. Adhuc modicum est, & ego mouebo ccelum, & terram,
 & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & subuertam solium regnum, &
 subuertam quadrigam & ascensorem eius, & descendant equi, & ascensores eo-
 rum, vir in gladio fratri sui.

XVIII § Antequām igit̄ prædictū afflictionis tēpus veniat, summi crea-
 toris & iudicis nostri meminisse, ac itere cautiſſime ambulare debemus, ne in cor-
 pore pariter & animo periclitemur, & ne nobis cōtingat quod Eliphias apud Iob Iob. 22
 respondens, dixit: Propterea circūdatus es laqueis, & cōturbar te fortitudo subita
 quia putabas tenebras non visurum, & impetu aquarum inundantium non op- Ge. 14. & 2.
 presumiri. Tanta forsitan inundatio inualescer quād illi, qui præteritis alijs plagiis Long. 1
 superuerint, fugient ad montes. Quāobrem vnuquisq; peccator cum Iona cla-
 met. Scio ego q; propter me tēperitas hæc grādis veniat sup Christianitatē. Cir-

& §. c. 35. §. cūdederūt me aqua vſq; ad animā, abyssus valuit me, pelagus operuit caput meū
 & §. c. 55. Sic Catharina Senēfis: Deus æternæ corā te facio querimoniā de me, quia pœnaq; Cath. Senē.
 in prin. &c. quas proximus me⁹ tolerare debet, ego ppter delicta sum mea cā potissima, ideo ca. 2.

§. c. 57. §. 14. maiestatē tuā exoro suppliciter, vt in me fiat afflictio. Deū itaq; optimū maximū
 §. eo. §. 3 sedulo deprecemur, vt liberet nos de profundis aquaq;. Sua em̄ diuina maiestas p
 §. c. 57. §. 7 supranoratas reuelationes euāgelicas & propheticas terrena nostra corda cōcūtit
 vt merito ex tam crebris cōminationibus veterē vitā nostrā emendare, ac tempo-
 ralia imō potius æterna supplicia præcavere debeamus.

¶ Defuga hominū,

Cap. LIII.

R 4 Ab aſſe

DE FUGA HOMINUM.

Psal. 54
7. q. i. aduersitas.

Matth. 2
Mat. 10

Ioh. 8. in fin.

Ioh. 10.
27. q. i. omis

De here. c. si
cut air

12. q. i. cui
portio cum
cap. sequen.
8. q. i. in scri-
pturis

Leui. 26.
Psal. 15

II. q. i. C. Chri-
stianis in fin.

Psal. 15

Esa. 30

Isa. 17. in fin.

Iob. 19

Apo. 9

Thob. 3

Iob. 3

Psal. 103

Proverb. 28

Leui. 26.

III. q. i. agimus

Apo. 6

Apo. 6

Luc. 23

I.c. 68. §. 5

Apo. 12

Judith. 15

AB affectibus carnalibus, tanq; à nos persequentibus, elongādi & à turba terrenoꝝ desiderioꝝ fugiendi, necnō in mētis contemplatione permanēdi exemplū David dedit nobis, dicens: Bece elōgaui fugiēs, & māsi in solitudine. s. mētis. Instar huiuscemodi spiritualis fugæ, debemus fuge mūdanos dei inimicos, quēadmodū verbo & exemplo docuit Christus, qui à facie Herodis fugit in Aegyptū, ait quoq; discipulis suis: Si vos psecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliā. Talis fuga durabit usq; ad proximē futurum aduentum Christi. Ideo subiūgit: Non cōsummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis. Ad huius fugæ cōcessionem, Christus in lapidatibus abscondit se, & exiuit de templo. Ite, quū quārerent eum apprehendere Iudei, de eoꝝ manikus exiuit. Hinc schismaticos & hæreticos fugiēdi & euitādi doctrinā pariter & exemplum dedit Iohānes euāgelista, de quo Polycarpus narrat: Quū apud Ephesum balneas lauādi gratia fuisse ingressus, & vidisser ibi Cherinthum exire, continuo discessit non totus, dicens: Fugiamus hinc, ne & balneæ istæ nos corrumpant in quibus Cherintus lauatur inimicus veritatis.

I. § Ac nos earundē doctrinæ prævaricatores nō solum nō fugimus veritatis inimicos, neq; ecclesiæ catholiciæ aduersarios, sed etiā cum illis vt pote cum Iudeis & Sarracenis, cū hæreticis dent, & excommunicatis comertia & societates ac similia exercitia prohibita habemus, cōtra iura cōmunia & particularia in hæreticos schismatics q; decreta. Insup clerici, id ē, sorte electi (q; nil p̄ter deū curare debet, & quoꝝ vera fuga est abdicatio tēporaliū, & alienatio carnaliū, affectionū, vt suis se abnegēt, q; ad dei seruitiū sunt destinati, ideo ad humilitatē fugere debent) nō fugiūt honores vanos & regimina tēpalia, sed talibus indignos se vltro ige rūt cōtra iuris prohibitionē. Ex quoꝝ itaq; nolumus fugere nobis prohibita, neq; vita uitare, neq; inueterata lēlera deo inimicissima deferere, sed potius illic, id est circa tēpalia trepidauimus timore vbi non erat timendū, ideo terribit nos sonitus folij volatilis, cogemur q; fugere ipsius dei iudiciū, tanq; dissidentes de iustitia nostra siquidem apparet illum de iustitia diffusum qui iudicium refutat.

II. § V ergo postq; impīj suo infelici studio multa laborauerint, tandem nihil consequunt nisi fugā, pauore, cōfusione cordis, teste Propheta: Multiplicata sunt infirmitates, id ē, inutilia opa vel infirma studia eoꝝ, postea accelerauerūt, vt pote festinādo fugere. Nolūt em in fide aut spe quiescere, sed ad equos fugere & sup veloces ascēdere, velociores autē erūt q; persequunt ipos, donec relinquant quasi malū nauis in vertice montis & quasi signū sup collē. Nēpe malus est signū præteriti naufragij, sup collem vero dat signū, vt à remotis sciaſ, quo sit fugiendū. Alia est significatio quā dat deus se timētibus vt fugiāt. Porro p̄dicta fuga & festinatio ac pauro est in ipa mala conscientia, quæ semp fugit, & nunq; effugit, semp timet, semper q;

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

Isa. 41. §. 8

Iob. 49. §. 19

Apo. 49. & 50

Thob. 5. p. 10.

Iob. 49. i. pr.

§. c. 43. §. 11.

& j. c. 55. §. 6

j. eo. §. 5.

§. c. 29. §. 2.

& j. c. 56. §. 11

§. c. 4. 4.

& j. eo. §. 4.

§. c. 14. §. 10

& tantis

- & tantis aduersitatibus ut mens & consiliū à nobis fugiat, & solo tremore metuī agitati, fugae p̄sidiū sumamus, fugituri p̄ vias camporum, & semitas collīū. De quibus agitatis, fugae p̄sidiū sumamus, fugituri p̄ vias camporum, & semitas collīū. De quibus Zach. 14. Zacharias inquit: Fugietis ad vallem montium sicut fugistis à facie terræ motus in diebus Oziae regis Iuda. Item Esaias: Homines introibunt in speluncas petras, & in voragine terræ à facie formidinis dñi, & à gloria maiestatis eius, quā surrexerit Esa. 8. Esa. 8. p̄cutere terræ. Et infra: Ecce tribulatio, & tenebræ, & disperatio, & angustia, & caligo p̄sequēs, & nō poterit auolare ab angustia sua. Deinde quasi lamentādo idem Esa. 10. Esa. 10. (vtpote à tempore Esaie vsque huc) venientis ad cuius fugieris auxiliū & vbi relinquetis gloriā vestram? ne incurvemini sub vinculo & cum interfictis cadatis.
- Hiere. 4. Hieremias insuper ait: A voce equitis & mittentis sagittam fugit omnis ciuitas. Item interficti in sterquilino super faciem terræ erunt insepulti, & eligent magis mortem quam vitam, omnes qui residui fuerint de cognatione, id est, de Christia nitate hac pessima, ideo cadent in tempore visitationis suæ. Et singuli ad terræ suā fugient. Grex dispersus Israel. Terror enim nimius irruet sup eos, & fugiet in absconditū, ac dicēt: Melius erat nos non esse q̄ adhuc viuentes viuere in impietatibus nostris, & beatificabunt eos qui iam mortui sunt.
- Hiere. 8. Hiere. 8. V § Fugiet itaq̄ homines in tenebris, & derelinquēt tētoria sua, fugiet itaq̄ tantū anjas suas saluare cupientes, & pacē querentes quā non inuenient. Ab eis nēpē peribit fuga & saluatio. Nam altissimus dicit: Peribit fuga à veloce & fortis nō obtingebit virtutem suā, robustus nō saluabit animā suā & velox pedibus nō saluabit, neq̄ ascensor equi, & robustus fugiet nudus in illa die.
- Dani. 10. Dani. 10. Matth. 24. Matth. 24. Mar. 13. Mar. 13. Dani. 12. Dani. 12. Amos. 2. Amos. 2. VI § Talem nostrā fugā ob tremēdas calamitates figurā saluator p̄dixit. Quū videritis abominationē desolatiōis, que dīcta est à Daniele propheta, tunc q̄ in Iudaea sunt, fugiet ad montes. Vt autē pregnati bus & nutrētibus in diebus illis. Orate ut nō fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Quae sunt tpa ad fugā incōmoda. Siquidem in hyeme fugit p̄ctā qui ea non zelo iustitiae, sed timore seruili, obīnittit vel qui vsq; ad mortē expectat cōuerti. Sabbato aut̄ fugit qui sero & lente vel vsq; ad exactā etatē differt fugere p̄ctā, quod detestat dñs apud Catharinā aiens: Periculōsum est vnicuiq; differre vitā emendare, expectando tempus quod nomērum habet, & perdendo tempus quod iam habet gratiōe ei concessum.
- §.c. 40. §. 3. & §.c. 33. §. 9. Cath. Senē. ca. 156. §.c. 30. §. 12. VII § Et quis hīmōi fuga, à Christo p̄conizata, finaliter de extremo iudicio est intelligēda, quādō siet tam magna tribulatio qualis nō fuit ab initio creaturæ quā condidit deus vsq; mō, neq; siet, tñ nihilominus propinquę nostrę calamitati, que erit vltime anxietatis p̄embula fugura applicari potest. Nā omni tpe instat nobis futura calamitas, quā semp fugienda, Christus docet, aiēs: Qui in Iudaea, id est, Christianitate sunt, fugiat ad montes, s. virtutū, & q̄ in medio, s. peruerſitatis sunt, ab ea discedat, & q̄ in regionibus, id est, q̄ se bene regūt, nō intrent in malitiā, vigilate igit̄ omni tpe orātes, vt digni habeamini fugere ista oīa quē futura sunt. Et
- Lucæ. 21. Lucæ. 21. infra: Filiae Hierem, nolite flere sup me, sed sup volip̄as flete & sup filios vestros, qm̄ ecce veniēt dies, in ḡbus dicēt: Beati steriles & vētres qui nō genuerūt, & vbera quae nō lactauerūt, tūc incipiēt dicere montibus, cadite sup nos, & collibus, opere rite nos, quia si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fieri? Lignum viride est crux Christi, cuius electi in futura calamitate iusto metu fugiet. Qūo ergo impij p̄ctores, per lignum aridū intellecti, timore iniusto & animo perplexo fugā querent, quānam finis eorum qui non credent Euangelio.
1. Pet. 4. VIII § Idē redēptor noster Jesus in Birgitta illius anxietatis meminit, dicit: Iustitia mea euīdēter manifestabit intantū, q̄ qui eā experiet, sentier, opacius veniēt in publicū, & mēbra cōremiscēt, horredus est em̄ casus, & p̄cipit in intolerabile. Et infra: Sentiēt iustitiam meā, ego em̄ quasi vermis in hyeme mortuus iacēs Iob. 25. ipsi videor. Si quidē filius hominis est vermis, qui inquit: Ego sum vermis & non homo. Et in Birgitta subdit: Nunc reuiniscere volo per terribile iudicium meū, & 4. Bir. 99. 4. Bir. 115. 4. Bir. ext. 86. Terra diripiet & inhabitātes optabūt mortē, sed fugiet ab eis, quia impij dominabunt iustis. Et infra: Vita habebit tēdio, fuga queret, & non inueniet. Secundum Metho
- §.c. 41. §. 8. & §.c. 55. §. 9. §.c. 49. §. 6. §.c. 49. §. 6. §.c. 43. §. 6. & §.c. 60. §. 1. §.c. 36. §. 2. in fine §.c. 40. §. 2. & §.c. 4. §.c. 17. §. 22. §.c. 38. §. 18. & §.c. 61. §. 9. §.c. 44. §. 4. & §.c. 57. §. 11. §.c. 43. §. 15. & §.c. 55. §. 1. §.c. 57. §. 10. §.c. 31. §. 6. §.c. 44. §. 9. & §.c. 56. §. 1. §.c. 40. §. 7. §.c. 18. §. 3 et §.c. 55. §. 5. §.c. 33. §. 8.

D E T R I B U S V T A E.

- Methodius Methodiū deniq; homines ita angustiati, beatificabunt eos qui iam mortui sunt. §.c.30.§.12.
Similiter sacerdotes abscondēt habitū, & coronas suas, sicut Vincentius & Cyril
Apo.9 lus vaticinati sunt. Et postq illa tribulatio ecclesiae cesa fuit, tunc vae primū abiit. in fine
Et ecce venient adhuc duo vae post hoc.
- ¶ De tribus vae.
- Caput LV.
- Apo.8. **I**N Apocalypsi de duplice vae crebra fit mētio, ac multiplex repetitio. Subtribus quidem vae complebit ira dei contra ecclesiam eiusq membra, nam Iohānes audiuī vocem dicentis: Vae, vae, vae habitatibus in terra. Nempe vae pri- §.c.53.§.14.
mū est illa tribulatio ob quam H̄er tota comportata est collectura. Quod qui dem vae obuenit propter scelerā nostrā. Vnde Iob: Si impius fuerō, vae mihi est. §.c.53.§.18.
Iohān.6.10 Et in Ecclesiastico: Vae duplice corde & labiis sceleris, & manibus malefacientibus & j. eo. §.7.
Ecei.2.8&41 & pectori, vae dissolutis corde, vae his qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Vae vobis viri impij, qui dereliquistis legem domini altissimi. Item
Esa.1.8&3 Esaias: Vae gēti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequā, filiis sceleratis.
Oze.7. et 9 Et infra: Vae impio in malū, retributio emī manū eius fiet ei. Porro in Ozea inquit dñs: Vae eis quia recesserūt a me, vastabunt, qā p̄uaricati sunt in meret quoq ipsi quū recesserō ab eis. Ecce duplex nobis vae qui peccauimus, vnū quod sustinemus supplicia, alteq; caremus deo. Quippe istud primū vae est flagellū nobis propin quius iam immensus, quod presumū futurū sub tuba quinti angelī, vt pote in calce quinti, & infēcte sexti stratum iam concurrentium.
- Apo.9. **I**Et si ecclesia longo retroacto tpe tribulationes passa est q̄ plurimas, eo rūndem tñ tribulationū conlūmmatio dēnotat per primū vae, & fiet sub antipapa & tyrāno supraspecie caris. Postq emī Iohānes eiusdem antipapæ siue pseudoprophetē finem delcripsit, subiungit sc̄ens: Vae vnū abiit, id est, completū est. Atq; sub isto vno & primo vae comprehendunt om̄es tribulationes in superioribus vlsq; huc deductæ. De ipso deniq; primo vae scriptū est in typo ecclesie: Vae tibi Moab que ad c.54.
Nume.21 per̄iūli popule Chamos, id est, nequā, qā comp̄hensi sunt tui filii & filiæ in captiuitate. Itē vae sup Nabo, qm̄ vaſtata est & cōfusa est fortis & tremuit, nō est ultra ex- §.c.49.§.24.
Hiere.48 ultatio. Idei co clamāt ecclesiat: Vae mihi sup contritiō mea, pessima plaga mea.
Hiere.10 Rursus ad ecclesiam dñs: Quia oblita es mei & confisa es mēdacio, ideo ego nudaui
Hiere.15. fecmora tua, & apparuit ignominia tua, vae tibi Hierusalem, id est, ecclesia. §.c.46.§.12
- Apo.16. **I**n isto primō vae dicunt homines māducare linguas suas p̄e dolore, & blasphemare dēū celi p̄e doloribus & vulneribus suis, & non agere penitentiā ex operibus suis. s. malis, & sic in malo obstinati peribunt. Ille peruersorum interitus nūcupat primū vae, quia propter eosq; culpam ipsosq; poena in p̄esen- & j. eo. §.5.
ti seculo ingoatur perpetuo duratura, ob eorum enim defperationem obstinatam descendunt in infernum viuentes. c.64.§.4
- Psal.54. **III** Reliquū est: Sicut allegoricē tria vae opprimūt ecclesiam viuēsalem §.c.37.§.11.
2. Bir.8 ut pote primū vae culpabile in membris morbos, secundū vae poenale in aduersitatibus tpalibus ecclesiae perturbatibus: tertium vae & ternū, quo ecclesia meretrix, in damnatis. s. Christianis, ppetuo cruciabit. Sic trōpologice tria vae patit quēlibet peruersa ecclesia singularis seu indiuidua, videlicet quēlibet anima damnata. Quae dicit, vae mihi quia nata sunt. s. quo ad culpā, vae mihi qui tam longa fuit vita mea. s. quo ad poenā temporalem, & vae quia sum in morte ppetua. Quoq; vae primū obuenit pectori in conscientia, quē naturaliter mordet pectori, quo anima voluntarie incurrit primā ruinā, id est mortem spūalem. Siqdem p̄ dei grām homo huiuscmodi morsum conscientia ad reatū & verā poeniam nō dirigit ne quā primā sui ruinā reparat: tunc sequitā secunda ruina qua homo destruit & comparat iumentis insipientibus. Propterea deus ei infligit primū vae, quādo īpm pulsat & punit cū aduersitatibus temopralibus. Post quas si pector se non emēdauerit, vitā spiritualem recuperando om̄esq; in se ruinas & vulnera pectorum reficiendo, tūc sequeat eum tertia ruina, id est, mors corporalis & necessaria, quae secum affert secundū vae, id est, intensum mortis dolorem ac mortsum amarissimum. Et statim adeat vae tertium, quod Deut.32. est peculiare vniuersitatis hominis iudiciū extremitū, quoniā pars peccatorū erit in Apo.21 stagno ardenti igne & sulphure, quae est mors secunda.

Ad tollē

- S. eo. §. 2** IIII § Ad tollendum illud tertium vñ Propheta inuocat dominum, di- **J. eo. §. 4**
cēs: Illumina domin⁹ oculos meos, ne vnquām obdormiā, id est, corporaliter mo- **Psal⁹. 12**
riar in morte, s. spirituali, hoc est, in p̄ctō mortali, quia inde sequeret tertium vñ, id est, mors secunda & perpetua: tunc diabolus inimicus meus diceret, pr̄valuī aduersus eum, vt pote contra me peccatorem. Itidem Christus, ordine tamē p̄-
postero, ad Birgittā inquit: Si p̄ctōres emendati ad me noſ predierint, vindicabor in ira mea, tunc vñ s. tertium erit eis in corpore & in anima; vñ s. secundū quia in mundo, id in aduersitatibus temporalibus vixerūt, & vñ s. primū culpabile, quia mo-
dica fuit voluptas eorū, & adhuc illa vana diligunt, ideo cruciatus eorum (intelli-
go per tertium vñ) erit perpetuus.
- S. c. 37. §. 11.** V § Ceterè primū vñ aduenit triplici modo: Primo, quia homo nascit
in malam inclinationem. Secundo, quādo committit culpā. Tertio, si perseverat
in culpa vñq; ad finem vitæ temporalis. Hinc in Birgitta dicit: Vñ super vñ misere-
S. c. 40. §. 7 ria super miseriā veniet, vñ quoq; nunquam minuet, deinde subiungit, veniet tibi vñ, quo vñ caro tua arescit, aīa pauroe dissolueſ &c., ideo fugie celeriter ad latibu-
lum diuinæ humilitatis, ne veniat vñ quod minatur, quia ideo minat ut fugiatur.
Et alibi Christus de quodam populo ait: Ego ostendo multa vñ homines p̄pa-
rent se ad bona, & scient facienda, & patienter expectent, veruntamen scias, vñ
vnum abiit, & alterum veniet super ingratos regni huius, & post veniet benedi-
S. c. 1. §. 3 ctio mea super humiles petentes misericordiam meam.
- S. c. 45. §. 4** VI § Sic fiet etiā in ecclesia occidentali vñiuersa nam licet in eodem re-
gnō & in pluribus alijs singularibus locis, vbi olim fides catholica viguit primū ve-
S. c. 44. §. 8 abierit, eo videlicet casu & tempore, quo inibi per violētiā fire per malā doctrinā
fides Christi cessauit, & sic ecclesia in eisdem locis sp̄cialibus quodāmodo omnē
S. c. 47. §. 1. ruinā passa est, tñ in ecclesia occidentali primū vñ nondū finitū est. Quę quidē ec-
S. c. 46. §. 2. clesia ad solā fermē Europā est redacta, vbi p̄cipue in Italia vita exuberat, ac po-
tissimū in Alemania religio sancta deficere incipit, ideo ibi cū maiori dāno & cru-
deliori austeritate, & extinctione fortassis seu trāpositione ecclesia Romang, pri-
S. c. 45. §. 1. mū vñ adhuc restat, & cū tremore expectat consumendū. Tametsi multe ecclesiæ
& **J. eo. §. 9.** particulares, tum in Asia, tum in Aphrica, tum etiā in quibusdā Europā partibus
propter hominū ibi existentiū exorbitatiās, succubuerūt, & primū atq; secundum
S. c. 54. §. 2. vñ passæ esse videntur, quia sui homines tam in fide q̄ in dignitate ecclesiastica cor-
ruerunt, tertium vñ & aeternam damnationem recepturi.
- S. c. 45. §. 11.** VII § Præmissa mala oriētālium sunt p̄ambula exempla calamitatum
occidentalis seu Romanæ ecclesiæ, quæ similiter ob suos membra delicta iam-
S. c. 47. §. 10 diu primā culpæ ruinam patit, ideo proximè in dignitate, tandem in fide est ruini-
ra & p̄ consequens primū vñ in breui passura, quis in ipsa ecclesia extiterint multi
S. c. in pri. viri boni. Prout Christus Birgittæ, interroganti, quare ciuitas Sipontina, vbi tot
& S. c. 57. §. 6 corpora sanctoꝝ quiescent, destructa esset, respondit, hoc meruerunt p̄ctā inha-
bitatiū, aliaꝝ quoq; ciuitates meruerunt consimilia, luctus quidā, videntis obsti-
nationem eorundem inhabitantiū, rogauit deum ut potius locus desolaretur q̄ tot
animæ perirent. Redeo ad propositū: Suprascriptū igit primū vñ Christiani mo-
S. c. 26. in fi. derni sustinebūt, temporalibus solūmodo incubentes. Nam saluator Corozant
& **S. c. 31. §. 6** aliasve Iudeoꝝ ciuitates alloquēs his verbis, vñ vobis opulentis &c. voluit figu-
S. c. 28. in pri. rare ac significare presentiū Christianoꝝ regiones. Quocirca omnes Christiani-
tatis ordines modo pueri abfq; dubio primū vñ mox sustinebūt, quia vñ omni-
bus peccatoribus qui in via Cain abierunt.
- VIII §** Porro quidā vates de duobus dūtaxat vñ loquunt, velut Ezechi-
el inquiens: Accidit post malitiā tuā vñ vñ tibi. Et infra: Vlilate vñ vñ diei, q̄ aut
xtra est dies domini. Item Amos: In cunctis dicet vñ, vñ. Et in Apocalypsi: Vñ, vñ
S. c. 43. §. 5. ciuitas illa magna Babylon, hoc intelligendū est de vñ temporali, & de vñ perse-
S. eo. i prin. tuo, vel quia caremus deo & suffreremus supplicia.
- S. c. 54. §. 7** IX § Primū vero vñ (de quo nunc loquimur) est presentis seculi, & figu-
S. ca. 54. in ra illius magnę tribulationis, qualis (iuxta euangelicum p̄ coniūm) non fuit ab
fine initio mundi vsque modo. Idem quoque primū vñ est finis longæ vñ tribulatio-
nis, quā
- Ezech. 16
Ezech. 30
Amos. 5.
Apo. 18
Matth. 24
Mar. 13

DE TRIBVS VAE.

- nis, quam ecclesia (ut dictum est) per singulos quinq; præteritos status passa est. In **I. eo. §. 6.** & sexto autem statu totum illud primū vñ complebit, quoniam circa finem eiusdem se- **I. c. 48. §. 6.**
Iob. 5 xti statu, ecclesia à suis aduersitatibus ad tempus liberabit. Id testatus est Eliphas **I. c. 47. §. 8.**
 in Iob dicens: In crepationem domini ne reprobis, quia ipse vulnerat s. in quinq; **I. c. 47. §. 8.** & **I. c. 65. §. 11.**
 statibus, & medef, percudit, & manus eius sonabunt. In sex tribulationibus libera- **I. c. 66. §. 3.**
 bit te, quasi dicat: O ecclesia per sex status fuisti tribulata, tñ in ultima sexti status **I. c. 54. §. 4.**
 tribulatione, ut pote post primū vñ liberabit te deus. Postea subiungit: Et in septi-
 ma nō tanget te malum. Tunc enim secundum Thelosphorū & quosdam alios scribentes, **I. eo. §. 12.**
 finiet quintus status, & sexto statu adhuc durate septimus ecclesiæ status paulatim **I. c. 44. §. 10.**
 se crescat. Siquidem eo tempore fiet ecclesia reformatio, ac infidelium conueratio omnium
 præter Iudeos, quibus cęcitas contingit, donec plenitudo gentium introierit. Illa
 erit quædam figura & incepio tranquilli status septimi. **I. c. 56. §. 3.**
- Roma. 11** X. § Post ambitionē deniq; vnius, id est, primi vñ, videlicet post q; eccle-
 sia per ignem primæ & magnæ tribulationis transierit, & ecce veniet adhuc duo vñ
Apo. 9 post hoc, q; sunt complenda sub tuba sexti & septimi angeli. Circa finem equidem se-
 xti ecclesiæ status, flagellum magnum (quod erit secundum vñ) Antichristus incutiet Christianis & toti ecclesiæ. De eodem secundo vñ, & Antichristi tyrannide scribitur **I. c. 61. §. 4.**
Apo. 11 in Apocalypsi à capitulo nono, ibi, & textus angelus, usque ad capitulum unde-
 cimum, vbi dicitur: Gentes, id est, gentiliter viuentes calcabunt ciuitatem sanctam, **I. c. 46. §. 1.**
 id est, ecclesiam, bestiam, que ascendit de abysso, id est, Antichristus, faciet aduersus eos, scilicet iustos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Vñ secundum abiit, & ec-
 ce vñ tertium veniet citio.
- Ioachim** XI. § De ille præterea secundum flagello inquit Ioachim: Post tribulationem supra descripti tyranni terribiles, vñ primū abiit, & ecce vñ secundū, fugiamus à facie eius, clama in fortitudine, quia iam incipiunt ultimi cruciatus, ah, ah, vbi est Lucifer **I. c. 41. §. 4.**
Apo. 8 quo abiérunt stellæ? Per quas forsitan prælatos significare voluit Ioachim: Per Luciferum autem pontificem quasi singularem stellam, quæ si pervertitur nominat absynthium. **I. c. 21. §. 14.**
 Postea subdit: Curramus & nō &c. nō aspiciamus retro. Quo quidem secundo flagel **I. c. 42. §. 6.**
Hiere. 30 lo post interitum Antichristi finito, credent Iudei & reliquæ tribus Israel, quæ (ut inferius deducit) ad Christum conuerterent. Venient namque dies (ait dominus) & conuer- **I. c. 40. §. 4.**
 tam conuerzionem populi mei Israel & Iuda, & conuertâ eos ad terram quam dedi patribus eorum. Tu ergo ne timeas Israel, quia saluabo te de terra longinqua, & **I. c. 61. §. 9.**
 semen tuum de terra captiuitatis. **I. c. 68. §. 11.**
- XII. § Interim vel post modicum interuallum adueniet tertium & ultimum vñ & flagellum ecclesiæ per Gog aliosq; tyrannos hominibus infligendū. De quo dicit: Vñ terræ & mari, quia descendit diabolus ad vos, habet iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Et licet in Iob videat exprimi, q; in septimo statu ecclesiam nō tangat aliquod malum, tñ subintelligendum est diuturnum, qm perfecatio ipsius Gog non diu durabit, sed deniq; est malum septimi status. Vel illa tercia plaga potest referri ad finem, seu caudam sexti status, ut infra patebit. Vel potest dici, q; il lud vñ non tangat ecclesiæ, s. spiritualiter, sicut nec tyranni olim nocuerunt ecclesiæ, **I. c. 68. §. 2.**
 quia Gog & sui satellites non intendunt principaliter nocere ecclesiæ, sicut primū flagellum circa dignitatem ecclesiastica, vel sicut secundum Antichristi flagellum circa fidem catholicæ, sed Gog & sui complices, licet instigabunt homines ad colendum bestiam, tñ principaliter oia morte, psternere conabant, iuxta elogium istud: Suscitabo super eos Mædos, qui argentum non querant, nec aurum velint, sed sagittis paruulos interficiunt, & lactentibus vteris non miserebuntur, & super filios non parcer oculus eorum. Illam stragam ecclesia suaq; membra patienter sustinebunt. Idcirco huiusc malum temporale non tangat ecclesiæ, neq; eius seu suis membris in salute nocebit, quemadmodum olim martyrum sanguine ecclesia non læsa, sed salubriter irrigata est adiuta. Hinc docemur, pro fructu salutis adipiscendo, **I. c. 17. §. 11.** **I. c. 46. §. 2.** in omnibus aduersitatibus nostris patientiam esse adhibendam, ne per impatientiam meritum mutetur in culparum. **I. c. 46. §. 11.** **I. c. 56. §. 11.**
- Esa. 31.** ¶ De patientia in tribulationibus adhibenda.
- Caput LVI.
- Projinde

- P**roinde considerandū est, an à deo, an ab homine tribulatio eueniat. Si quidem ab homine, non semper est toleranda, præsertim quando diuīng
f.ca.57. §.12 maiestati vel suæ ecclesiæ fit iniuria, ea est propulsanda & vindicanda, a.
f.ca.57. §.12 lioquin patientia, ceu praua negligentia, merito effet culpanda, si aduer-
f.ca.61. §.6 sus blasphemum seu hostem fidei & ecclesiæ, non fieret iusta oppugnatio. Vnde
f.ca.61. §.6 aduersus hæreticos acriter disputandum est, similiter contra Turcas & Saracæ-
S.c.15. §.12 nos, cæterosq; ecclesiæ inuaiores rebellare licet. Quādo autem iniuria ab homine it
S.c.15. §.12 rognatur homini, tum consilium est, diligite inimicos vestros, benefacite his qui
S.c.15. §.12 oderunt vos & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, hæc est optima
S.c.27. §.15 patientia, quādo fit bona etributio pro malo. Quam etiam iudex censetur facere
S.c.27. §.15 administrando bonam iustitiam in malefactores.
- I** § Quando autem pro malo irrogato non redditur neq; bonū neq; mali
hæc patientia, & si non perfectissimum, humilium tamen est Christianorum,
qui iniurias sibi vel suis irrogatas & quanimititer tolerant. Hoc saluator tum exem-
pli, tum verbo docuit, dicens: Si quis te percuterit in vñā maxillam, præbe ei al-
teram. Et iterum. Qui te angariauerit mille passus, vade cum eo duo millia. Item
S.c.39. i pr. *Qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Idipsum apostolus*
docet: Nulli malum pro malo reddentes, nō vos defendantes, date locum iræ. Itē
Non vosmetipso vindicantes, sed magis iniuriam percipite & magis fraudē pa-
timini. Hanc vocis doctrinam Christus exemplo firmavit, crucem patienter to-
lerando. Petrum quoq; gladio vrentem, increpauit, dicens: Mitte gladium tuum
in vaginam, an putas quia nō possum rogare patrē meum, & exhibebit mihi plus
q; duodecim legiones angelorum? Similiter increpauit Iacobum & Iohannē, qui
gestiebant ignem de celo descendere super eos, q; ipsum non receperant. Per
hoc inhibuit vindictam pro sui expulsione fieri. Iniuriam vero deo irrogatā in-
nuit esse vindicandam, quum ibidem diceret: Nescitis cuius spiritus estis. q. d. nō
zelo iustitiae, sed animo vindicandi afficimini.
- II** § Quamobrē præcepta patientiæ nō tam ostentatiōe corporis, q; præ-
paratione cordis sunt retinenda. Cauetur nanq; in canonibus, vt in secreto tene-
atur animi patientia cum benigna asperitate propulsandi iniuriā. Hinc dñm-
nus Iesus singularissimum patientiæ exemplum, quum percuteretur in faciē, res-
pondit: Si male loquutus sum, exprobra me de malo, si autem bene, quid me ca-
dis? Et licet apostolus prohibeat reddi malum pro malo, tamen hoc potissimum
intelligitur de reciproca iniuria, & non de iure alicui competente. Id em̄ non cen-
setur esse malum, sed quoad se q; oddam bonum, quod quis, agendo aduersus re-
um prosequi potest si velit, ordine tamen debito. Vnde leges, canonesq; modū
vltionis statuerunt, oculum pro oculo, dentem pro dente, &c. Illa vero iuris sui
prosequitio est minoris perfectionis, q; remissio iniuriæ. Seruū em̄ dñi nō opor-
tit litigare. Siquidē dñs nobis præcipit, non resistere malo, veletiā in iudicio nos
defendere, ergo multo minus decet iudicali stragitu agere. Quamobrē Carthu-
sienium statuto cauetur iudicioq; tumultus, quia sapit impietatem.
- III** § Venio nunc ad secundum principale & iuxta propositam materiam
congruum membrum, quando ex diuina dispensatione accedit nobis aduersitas,
que in omni euentu cum humili patientia est sufferenda, quia deus nos tanquam
aurum probat in fornace patientiae. Vnde ait Augustinus: Quis vnq; potest nos
amplius amare q; deus? Et tamen nos salubriter terrere non cessat. Sæpe etiā mor-
S.c.11. §.4. *2. Tim. 2.* *S.c.15. §.16* *2. Cor. 12.* *S.c.4. i pri.* *7. q. 1. aduer-*
& j.eo. §.12 *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.* *& j.eo. §.5.* *Cath. Se. c.*
S.c.15. §.16 *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.* *S.c.4. i pri.* *7. q. 1. aduer-*
& j.eo. §.5. *Cath. Se. c.*
j.eo. §.6. i fi *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.* *S.c.15. §.9. i* *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.*
§.3. *Cath. Se. c.* *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.* *2. Tim. 2.* *2. Cor. 12.*
Qualiter etiā Christiani in tribulationibus enormibus breui aduen-
46. cum li. *S turis*

DE PATIENTIA IN TRIBULATIO. &c.

- Esaïe. 26** turis patientes esse debeat, deus summus maximus per prophetam iubet: Va ī.c.59.§.2
Sapiæ. II de popule meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super e, abscondere mo-
 dicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. Alibi quoq; habetur, q; ele
Iacobi. I ctos deus tanq; pater monēs probat, impios autem tanquam durus rex interro-
 gans condemnat. Hinc in canonica Iacobi. Omne gaudiū existimat cum in ten-
 tationes varias inciderit, scientes qud probatio fidei vestra patientiam ope-
 ratur. Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipi-
 et coronam vitæ. Et infra: Patientes igitur estote fratres v̄que ad aduentum do-
Iacobi. 5 mini, patientes estote & cōfirmate corda vestra, quoniam aduentus dñi appro-
 pinquabit. Nota hic medium Christi aduentū, quo Christus cui libet se inuocāti
Iacobi. 5 statim subuenire solet. Ideo subiungit: Ecce iudex ante ianuā assistit, vt pote vni-
 cūque pie morienti. Exemplum accipite exitus mali & longanimitatis & la-
 boris gatiētis, prophetas qui loquuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus
 eos qui sustinuerūt. Sufferentiam Iob audistis & finē domini vidistis, quoniam
 sericors est dominus & miserator. ī.c.63.§.14.
I.Petri. 2 V § Petrus insuper iubet deum glorificari ab hominibus in die visitatiōis,
 qui nos continue visitat multipliciter monēdo. Hæc est gratia (inquit) si qs pro-
 pter dei conscientiam sustinet tristitia patiēs iniuste, qua em̄ esset gratia si pec-
 cantes & colaphizati suffertis; sed si benefacientes patiēt sustinetis, hæc est gra-
I.Petri. 3. 4. tia apud deum. Et infra: Oculi quidem domini super iustos, vultus autem domi-
Psal. 33 ni super facientes mala. Melius est benefacientes, si deus velit, pati quām male-
I.Petri. 4. 5. facientes. Et infra: Qui patiuntur secundum voluntatem dei, illi fidelis creato-
 ri commēdant animas suas in benefactis, humiliamini ergo sub potēti manu dei,
Sapiæ. 12 vt vos exalte in tempore visitatiōis, omnem solicitudinem projiciētes in eum,
I.Petri. 5 quoniam ipsi cura est de vobis. Quis em̄ est qui noceat vobis, si boni emulatores
 die in nouo testamēto prouiderit & curauerit suas creatureas diuersimode largi-
Ca. Se. c. 135 tionib; multipharijs, tam in hoc seculo q; in alio, tam in temporalib; q; æternis
 vſq; ad c. 152 abūdanter enumeratur apud Catharinā Seneñ. ī.c.53.§.10.
Roma. 5 VI § Paulus deniq; multas sanas patiētiae doctrinas tradidit dices: Gloria-
Roma. 8 mur in tribulationib; sc̄iētes qud tribulatio patiētiam operatur, patiētia autē
 probationem. Nūc iustificati in sanguine Christi, salui erimus ab ira per ipsum.
 Nō em̄ sunt condigne passiones huius temporis ad futurā gloriam. Spiritus ad-
 iuuat infirmitatem nostrā. Quis ergo nos separabit à charitate Christi tribula-
 tio, an angustia, an famæ, an nuditas, an periculū, an persecutio, an gladius? Et
2.Cor. 6 infra: In om̄ibus exhibeamus nos metipos, sicut dei ministros in multa patiētia,
 in tribulationib; in necessitatib; in angustijs, in plagijs, in carceribus, in sedi-
Ephe. 6. tiōibus. Et infra: Induite vos armaturā dei, vt possitis stare aduersus insidias dia-
 boli, quoniam nō est nobis colluctatio aduersus carnem, sed cōtra spiritualia ne-
 quitiae in cœlestibus, propterea accipite armaturā dei, vt possitis resistere in die
 malo, & in om̄ibus perfecti stare. In om̄ibus sumentes scutū fidei, in quo possitis
 om̄ia tela nequissimi ignea extingue, & galeam salutis assumite, & gladium spi-
 ritus per om̄iem orationem. Sitis igitur sine quærela & simplices filii dei sine re-
 prehensione in medio nationis prauæ & peruersæ. Tādem apostolus cēset deo
 gratias esse agēdas pro patientia nostra in om̄ibus persecutiōibus & tribulatio-
 nib; nostris, quas deo propitio sustinemus in presenti seculo in exemplū futuri
 iudicii dei, pro quo & patimur, scilicet tribulationē, sed nō angustiamur. Nam q
2.Cor. 4 patiēs est, multa gubernatur sapiētia, qui autē impatiēs est, exaltat stultitiam suam. ī.c.42.§.4.
Prouer. 14 Apostolus itaq; repletus est gaudio in tribulatione. ī.c.40.§.9.
2.Cor. 7 VII § Prætereā mater nostra ecclesia in psona Iudith ad patiētā nos inui-
Judith. 8 tat, vbi admonet nos memores esse, quomodo Abraham tentatus est, & per mul-
 tas tribulationes probatus, dei amicus effectus est; sic Isaac, sic Jacob, sic Moyses, ī.eo.§.8.
 & omnes qui placuerunt deo, per multas tribulationes transferunt fideles. Illi au-
 tem, q
 ī.c.52.§.16.
 ī.eo.§.5 &
 ī.eo.§.4.
 ī.eod.§.4.

C A P I T U L U M LVI. Fo. CIII.

S. c. 49. §. 13. tem qui tentationes non suscepuntur cū timore domini, & impatiētiam suam, & improprium murmuratio[n]is sua[re] contra dñm protulerunt, exterminati sunt ab exterminatore & a serpentibus perierunt. Nos ergo non vlciscamur nos pro his & j. eo. §. 10 quæ patimur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia, minora esse flattery & j. c. 57 §. 10 gella dñi, quasi serui qui corripimur, ad emendationē & non ad perditionem nostram euenire credamus. Nā vlsq[ue] in tempus sustinebit patientis, & postea redditio iocunditatis. Vnde alibi ecclesia nos alloquitur, dicens: O filij patienter sustinete Eccle. 1. & j. c. 58. §. 5 iram, quæ supeuenit vobis, sicut em̄ fuit sensus vester vt erraretis à deo, decies tā- Baruch. 4. iſi. & j. eo. §. 11 tū iterū cōuertentes requiretis eū, qui em̄ induxit vobis mala, ipſe rursus addu- & j. c. 59. §. 1. cet vobis sempiternā iocunditatem cum salute vestra.

VIII. §. Deinceps videndū quomodo saluator ipſe ad patientiam nos hor- tatur, impatiētesq[ue] increpat, dicens specialiter ad cle[ri] & generaliter ad Christi- Mat. 5. -anos electos: Beati estis quum maledixerint vobis homines & persequuti vos fu- erint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me, gaudete & j. c. 59. §. 7 quoniā merces vestra est in celis, sic em̄ persequuti sunt prophetas qui fuerūt an te vos. Et infra: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non pos- & j. c. 59. §. 4 sunt occidere, sed potius timete eum, qui potest corpus & animā perdere in gehē nam. Non veni pacem mittere, sed gladium, veni em̄ separare hominem aduer- sus patrē suum. Et alibi: Putatis quia pacem veni mittere in terram nō, dico vo- bis, sed separationē. Et infra: Quum audieritis prælia & seditiones, nolite terre- ri, oportet primū hæc fieri, sed nondum statim finis.

IX. §. Quando autem cū impatientia vel desidia in huius seculi procellis na- uigamus, tunc in nobis Christus dormit, ideo procella ventis stagnū descendit nosq[ue] compellimur & periclitamur. In nobis igitur per patientiam & operam se- dulam suscitandus est Iesus ceu nostra salus, quem discipuli in procellis nauigan- tes inuocauerunt, clamantes, præceptor perimus. At ille surgens increpauit ven- tum & tempestatem aquæ, & cessauit, & facta est tranquillitas. Dixit autē discipu- lis, vbi est fides vestra? Ecce Christus increpat nostram in eū diffidentiam, nec- non & arrogantiam ac impatientiā ex aduersitatibus conceptam. Nam ipse ven- tis & mari imperat & obediunt ei. Ergo nostum di & importuni ac impatiētes homines, per ventū & mare significati, deo nobis patientia præcipienti obedire debemus. Factus est em̄ dominus refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione, quoniā non in fine obliuio erit pauperis, patientia pauperi non peribit in finem. q.d. habebit mercedem.

X. §. Exin propheta deo confessus paratum se offert, ob suam culpā spon- te suscep[er]t flagella, dicens: Sagittæ tuæ infixa sunt mihi, quoniam ego in flagel- la paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper, quoniam iniunctate an- nuntiabo & cogitabo pro peccato meo semper. Nam misericors dominus (inquit Gregorius) ab electis suis iniukturatum maculas studet temporali afflictione ter- gere, quas in perpetuū non vult in eis videre. Vnde in libro Birgittæ dicunt deus multa permittere propter peccata hominum, qua non contingent, si homo dei gratia & ratione non abuteretur. Propter ingratisitudinem quoq[ue] & impatiē- tiam hominum, interdum deus permittit aliqua cōtra salutem hominum, que, si patientes essent, non euenirent. Qui igitur impatiens est, sustinebit damnū, quo- niam absq[ue] patientia non facimus fructum dignum p[ro]cen[t]iæ, de qua in su- perioribus dictum est, alioquin superbi, auari, aut desperantes & absq[ue] humilitate p[ro]cen[t]entes, ac in malignitate consumpti, essent salui.

XI. §. Idcirco David ostendit amplectendā esse tribulationem, per quā fit commutatio de culpa ad gratiam, aiens: Deus repulisti nos, s. à te, & destruxisti nos quī malitie eramus constructi, & peius ædificati. Iratus es, & misertus es nobis scilicet flagellando & patientiam in flagellis concedendo. Commouisti terram, scilicet per tuas minas, & conturbasti eam, vt pote cor terrenum, sana contrito- nes eius, quia cōmota est. Ostendisti populo tuo, s. electo dura, potasti nos vino compunctionis, dediti metuentibus te significationē vt fugiant, s. per patientiam & humilitatem, à facie arcus futuras aduersitates cōminantis, vt liberentur S 2 dilecti

Eccle. 1.
Baruch. 4.

Mat. 5.

Mat. 10.

Luc. 12.

Luc. 21.

Mat. 8.
Luc. 8
Mar. 4

Luc. 8
Mat. 8
Mar. 4

Luc. 8
Mat. 8
Mar. 4

Prou. 19
Mat. 3. Lu. 3
Psal. 59

CONFESSIO NOSTRAE PRAVITATIS. &c.

- Psal. 61. dilecti tui, scilicet in præsenti à seruitute diaboli, in futuræ à pœna æternæ; non vt
careat præsura, sed vt fruantur patiætia, ideo subiungit. Et nō egredieris deus in
virtutibus nostris, da nobis auxilium de tribulatiæ. Quoniā ab ipso scilicet deo
est patientia mea. Ad idem Hieremias: Maledictus homo qui cōfudit in homine.
Hierc. 17. Benedictus vir qui cōfudit in domino, & erit dominus fiducia eius. Et rursus: Tu
noli timere serue meus Iacob, ait dominus, quia tecum ego sum, consumam oēs
gētes ad quas eieci te, te vero non consumā, sed castigabo te in iudicio, nec quasi
innocenti parcam tibi.
- Hierc. 46. XII. § Pluribus tandem locis in Birgitta ad patientiam nos Christus inui-
sat. Mitto inquit amicos meos quasi milites in bellum, clypeum patiætiae debent
habere ad latus, vt omnia patienter sustineat. Si ego dominus eorum passus sum,
non mirum si & ipsi patientur, non timeant, quia ego nunquam dereliqui eos,
ideo si signe probetur, est ad eorum maiorem remunerationem. Et infra: Est vti-
lissimum habere & petere patientiam, quia in diebus multorum qui nunc viuunt,
§.c.53. §.4. sol dimidiabitur, stellæ confundentur, sapientia infatuabitur, humiles in terra in-
in fi. gemiscent & audaces præualebunt. Et infra: Amici dei debent volui in mundo,
4. Bir. 12. nun tribulatione spirituali, nūc temporali, tribulatio enim mundi est quædam
§.c.43. §.8. præparatio & eleuatio ad coronam, et q̄ medicamentum & anthidotum huma-
4. Bir. 15. nae infirmitatis. Nam vt homo timeat peccare, deus ostendit iudicia terribilia &
Psal. 77. immissiones per angelos malos.
- XIII. § Qui itaq; patienter suffert temporale malum sibi illatum, is non cē-
Apoca. 3. fetur esse in malo. Quoniam altissimus aduersitatem passuro misericordiam pro-
mittit dicens, quia sequasti verbum patientiæ meæ, & ego seruabo te ab hora té-
Lucæ. 21. tationis que ventura est in orbem vniuersum tentare habitætes in terra. Ecce ve-
nio cito. Ego quos amo, arguo & castigo. Et in patientia vestra possidebitis ani-
mas vestras. Quare assiduis p̄cibus clementissimum iudicem humiliiter inuoce-
mus, vt in omnibus persequutionibus, aduersitatibus & nostris, quas deo propi-
tio in exemplu iusti iudicij sui sustinebimus, salubrem patientiam & spontane-
am tolerantiam misericorditer concedere dignetur, quo nobis huiuscmodi tri-
bulationes in fructum digne cedant pœnitentiæ, nam si bona suscepimus de ma-
nu domini, quare igitur mala non sustineamus?
- Iob. 2. ¶ Cōfessio nostræ prauitatis cū inuocatione dei. Cap. LVII.
1. Thess. 5. V amobrem supra descripta diuina iudicia nobis imminentia atq; vi-
De cōf. di. 1. cina, deuotis ad deum orationibus nostris præcauere, vel saltem de-
qñ. & dist. 5. mulcere studeamus. Sine intermissione quidem orare debemus, nō so-
nunq;. lum toto conatu, sed etiam integro animo sobrie inuigilando, &
Di. 36. c. fi. inde sinenter precibus incumbendo, vt vincamus hostes nostros, tum visibiles
1. q. 1. c. ipsi. tum inuisibiles, præcipue ipsi sacerdotes interpellent pro populo, cuius peccata
comedit, orientq; pro om̄ibus, quorum eleemosynas & oblationes accipiūt. Sed
in quantum afflictiones temporales, per orationes nostras, aut per intercessiones
aliorum, à nobis auertere nequimus (prout tñendum est) tunc ad dei iudicium
Apoc. 14. subeundum humiliiter nos præpare curemus, maxime nostram confitēdo cul-
pam, à qua huiuscæ supra nos iudicia dependent, necnon inuocando deum, qui
nos pœnitentes prius à culpa, deinde à pœna gladij & insultus malignorum ho-
minum liberet, cæterasq; pœnas & plagas nobis imminentes mitiget, vel saltem
in eis nos desperare non finat, ad hoc nos angelo prouocante ac dicente: Adora-
te eum qui fecit cœlum & terram.
- Iob. 14. I. § Sed quia futura pericula minime vel difficillime præcaueri possunt, te-
ste Iob, qui more fragilis hominis optabat tempore diuinæ correptionis absco-
di à facie iræ domini, quim diceret. Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno prote-
gas me & abscondas me donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus
In vigilijs defunctoꝝ. in quo recorderis mei? Hinc ecclesia canit: Quando veneris iudicare terram, vbi
me abscondam à facie iræ tuæ? Hei mihi domine, quia peccavi nimis in vita mea
quid faciā miser? quo fugiā nisi ad te deus meus miserere mei dum veneris in no-
uissimo die. Iḡt deus maximus specialiter implorādus est, vt seqtur.
- In pri-

C A P I T U L U M . L V I I .

Fo. C V.

II § In primis studeamus nostra delicta cordiali & sacramentali cōfessione abluere. Penitentibus enim datur via iustitiae. Hinc filii Israel, quum peccasset, & per negligentiam mandatū domini transgressi fuissent, atq; deliquissent, confessi sunt peccatum suum. Iosaphat quoq; dedit consilium populo, vt cōsona voce confiterentur domino. Hinc David ad dominum: Confitebor aduersum me iniustitiam meam, & tu remisisti impietatem peccati mei. Et Sapiens: Aperiet os suū in oratione, & pro delictis suis deprecabitur, & in oratione cōfitebitur dominus. Sic Esaias: Confitebor nomini tuo quoniam fecisti mirabilia, quia posuisti ciuitatem, id est ecclesiam in tumultum, & urbem fortem, ut pote Romanam, in ruinam. Ideo Esdras ad Iudeos inquit: Vos transgressi estis, & nunc date cōfessionem domino deo patrum vestrorum, & facite placitū eius, donec auertatur ira dei nostri à nobis super peccato hoc.

III § Post huiusmodi dignam confessionem assidue orandum est, iuxta exhortationem Apostoli dicentis: Obscurum primum omnium fieri obsecratiōes orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus & pro omnibus qui in sublimitate sunt constituti, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate. Hoc est acceptum coram deo, qui omnes homines vult saluos fieri. Exaudiet orationes iustorum, Et cui humilium, & mansuetorum semper placuit deprecatio. Respexit enim in orationem humilem, & non spreuit preces eorum.

IV § Suffragia deniq; cōmunia cum publicis processionibus, alijsq; sacris ceremonijs sunt exacte celebranda. Per pontifices quoq; & ceteros pastores, processus ad deū fundenda. Siquidem sacerdos olim pro omni multitudine filiorū Israēl rogabat lege præcipiente: Pontifex roget pro se & pro domo sua & pro universo Israēl, confiteatur omnes iniquitates filiorū Israēl & vniuersa delicta atq; peccata eorum. Et postquam obtulerit holocaustum suum ac plebis, rogabit, tam pro se q; pro populo, dicendo: Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. Moſen ita exaudiuit deus deprecantem pro populo, ne ipsum deleret. Nam bona est oratio cū ieunio & eleemosyna. Quocirca Thobias nos docet, dicens: Benedicite deum & coram omnibus viuenib; cōfitemini illi cū timore & tremore. Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras, ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Conuertimini itaq; peccatores & facite iustitiam coram dño, credentes q; faciat nobiscum misericordiā suam. Hierusalem cū uitias dei, hoc est, dō ecclesia, castigavit te dñs in operibus manuū tuarum, confitere domino in bonis tuis & benedic deum seculo, ut redescicet in te tabernaculum suum, quasi dicat, ut restituat dignitatem ecclesiasticam & honestatem vitæ quā perdidisti. Nempe deus ad preces fidelium promittit reformationē ecclesie non cum gladio, sed cum quiete pacifica. Proinde scriptura ait: Si omnipotētē fuisse deprecatus, si mundus & erectus incesseris, statim euigilabit ad te & paratum reddet habitaculum iustitiae tuæ. Harum precum & orandi effusio in sacris ecclesiis visitandis cōmodius fiet: ait nanq; Salomon: Si agentes penitentiam & cōfites nomini tuo venerint & adorauerint ac deprecatur te fuerint in domo hac, de notando templū, exaudi in celo & dimitte peccatum populi. Super quo dñs. Si clausero celū & pluia non fluxerit, si mandauerit locusta ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum, tamen oculi mei erunt rapti, & aures meæ erūt ad orationē eius qui in loco isto orauerit, denotando ecclesiam.

V § Tenor vero inuocandi dominum partim sequitur: O Iesu effice in nobis ut incertitudinem diei ira tuæ vigilando & bene operando præueniamus, ne voluptatibus & vanitatibus pristinis vacantes, imparati subito inueniamur in illo. Et cū Catharina Senensi vnuſquisq; dicat: Sicut immortalis deus est vita, sapientia, lux, rectitudo & infinita iustitia, ita ego sum mors, stultitia, tenebrae, tortuositas & iniquitas, vtinam finienda. Ad hoc propheta, domino deo nostro iustitia, nobis autem confusio faciei nostræ. Peccauimus ante dominum deū nostrum, & non credidimus diffidentes in eum, & non fuimus subiectibiles illi, & non audiuimus vocē eius ut ambularemus in iudicatis suis, & non audiuimus vo-

S 3 cem

§ c. 46 § 2 &
§ c. 55. § 10
§ c. 21. § 3 &
§ c. 49. § 8.
& J. eo. § 4
§ eo. in pr.
& J. eo. § 7

§ c. 57 § 8 &
J. ca. 67. § 6.
§ c. 56. § 5
& J. eo. in fi.
§ c. 49. § 24

§ c. 15. § 11
§ c. 52. &
J. eo. § 13
§ c. 50. § 8
§ c. eo. § 2 &
J. eo. § 10
§ c. 31. § 5.
& J. c. 59. § 1
§ c. 19 § 15 &
§ c. 52. § 16
§ c. 52. § 8 &
J. eo. § 12
§ 49. § 21 &
J. c. 60. i pri.
§ c. 45. § 3.
§ c. 40. § 4

§ c. 33. § 8.
§ c. 50 § 4 &
J. eo. §. 10. 11
§ c. 50. § 3.
& J. c. 58. § 1

Eccle. 17
Num. 5.
2. para. 20
Psal. 31
Eccle. 39
Esa. 25

1. Esdr. 10
1. Thess.
1. Tim. 3

Proph. 15.
Judith. 9.
Psal. 101

Numb. 15
Leuit. 16
Heb. 8

Psal. 34
Deut. 9.
Tobi. 12

Thobi. 13
Ca. Se. c. 86
Ioh. 8.

3. Reg. 8
2. para. 7
Cath. Señ.
Baruch. 1.
oratione. 10

CONFESSIO NOSTRAE PRAVITATIS. &c.

- Baruch.2. cem dei secundū om̄ia verba prophetar̄, quos misit ad nos. Et infra: Peccauim⁹, §.ca.1.§.6.
 Baruch.3. impie egimus, inique gessimus in om̄ibus iustitijs tuis, auertatur ira tua à nobis. & §.in prim.
 Etnū domine omnipotens, anima in angustijs & spiritus anxius clamat ad te, mi cōclu .
 Psal.142 serere nostri, q̄a peccauimus ante te, & agglutinata sunt nobis mala, &c. Et psalmista: Nō intres in iudicium cū seruo tuo, quia nō iustificabitur in cōspectu tuo
 om̄is viuens. Ad tales, amilesq̄ inuocaciones nos pius pater inuitat, dicēs: Inuo-
 ca me in die tribulationis, eruā te, & tu honorificabis me.
- Psal.49 VI. § Deinceps specialiter optare cōdecet, vt deus liberet nos à plaga gla-
 dij, alijsq̄ potius plagi nos submittat. Ex diuina quippe permissione crudeles ty-
 mani in oppresiōis gladio vtuntur, quasi ex furore & propria vi, ideo gladij pla-
 ga existimatur immittior reliquis plagi, quae sunt in medio manus dei. A cuius
 manu licet nemo nos eruere possit, quia nō habet superiorem, vnde quasi horri-
 bilius sit incidere in manus dei viuentis quam tyrannoꝝ, à quoꝝ potentia potest
 nos liberare dñs, in cuius manu est om̄is potestas terræ. Tamē leuius est onus do-
 mini quam tyrannoꝝ. Nam circa diuinias plagi nō est abbreviata manus domi-
 ni vt saluare nequeat, neq̄ aggrauata est auris eius, vt nō exaudiat, sed iniquitates
 nostræ diuiserūt inter nos, & deū nostrū, & peccata nostra absconderunt faciem
 eius à nobis ne exaudiret, manus eīn nostræ pollute sunt sanguine & digitii nostri
 iniquitate. Ideo die ac nocte grauata est super nos manus dñi, sed cōuertimur in
 erumna nostra dum configitur spina. Nempe dominus dedit David optionem
 trium plagi, videlicet aut pestilentia pati, aut fugere hostes, aut in eoꝝ gladium
 incidere. Et respondit David: Ex om̄i parte me angustiae p̄munt, sed melius mihi
 est, vt incidam in manus domini, quia multæ sunt miserations eius, quam in ma-
 nus hominū, vt pote quam si tradicerem in manuꝝ gladij. Hinc Iob ad dñm. Pone me
 iuxta te, & cuiusvis manus pugnet cōtra me.
- Zach.13 Psal.31 VII. § Qualiter autem pro liberatione à manu hominū, orandum sit, aposto-
 lus instruit dices: De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo dei curat & clarifi-
 tur, & vt libremur ab importunis & malis hominibus. Itidem David precatus
 est. Secundū multitudinē impietati eoꝝ expelle eos, q̄m irritauerunt te dñe. Itē:
 Psal.5 Ne emultradas me cū peccatoribus, & cū operantibus iniquitatem ne perdas
 Psal.27 me. Sed libera me ab his q̄ oderunt me. Deinde vates docet orare, vt in alijs suble-
 Psal.68 uemur plagi, presertim vt pro futuræ inundationis liberatione dicamus. Libe-
 Psal.107 ram domine de profundis aquarum, non me demergat tempestas aquæ, neque
 Psal.153 absorbeat me profundum, neq̄ vrgeat super me puteus os suū. Et rursus: Da no-
 bis auxiliū de tribulatione, quia vana salus hominis. Domine mitte manū tuā de
 alto, eripe me & libera me de aquis multis.
- Matt.24. & VIII. § Saluator deniq̄ noster iubet, in om̄i tribulatione oratiōibus incū-
 t.25. & 26. bere, dicens: Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Nescitis eīn quā-
 Marc.15.14. do tempus sit, vt om̄i tempore orantes digni habeamini fugere om̄ia ista quae fu-
 Luke.21.22. tura sunt. Quinetiam ipse saluator proprio ore pro nobis deum patrem pre-
 Iohan.17. catus est. Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, non rogo vt tol-
 las eos de mūdo, sed vt serues eos à mālo, nō pro eis rogo tantū, sed etiā pro eis q̄
 credituri sunt per verbum eorum in me.
- De venera- XI. § Similiter & sancti sunt inuocandi pro intercessione nostri. Siquidem
 tiōe sc̄tōꝝ. Eliphaz ad Iob dixit: Ad aliquid sanctorum conuertere, qui desuper clamauit:
 Iob.5. in pr. Miseremini mei saltē vos amici mei, id est sancti dei, quia manus domini teti-
 Iob.19. git me. Nam quemadmodum in ecclesia militante fideles pro inuicem orare iu-
 Ephē.4. bētur, ita in ecclesia triumphante beati pro nobis intercedere perhibentur, quo-
 niam nobiscum sunt membra ecclesiæ, ideo iubemur esse inuicem benigni ac mi-
 sericordes, donantes inuicem sicut & deus in Christo donavit vtrisq; nobis, mi-
 sericordiā, illis beatitudinē. Ecce ciues cœlestes nobis donū misericordiæ &
 intercessionis, viceuersa, nos mortales ipsis donum reuerētię & honoris debemus.
- Psal.9 Nempe deus, requirens sanguinem martyrum suorum, quotidie memoratur no-
 2.Thess.4. tri, nec obliuiscitur clamorem pauperum, quia vult in suis glorificari sanctis.
- Si de mundo iudicabunt, ergo multo potius intercedunt, siquidem iudicis est
 lites

CAPITVLVM. LVII. Fo. CVI.

lites dirimere. Multa corpora sanctorum surrexerunt cum Christo & apparuerunt multis. Ita coram deo pronobis, inuocantibus se, procul dubio apparebūt. Erga sanctos igitur in celis post Christum reponēda est singularis spes nostra. Quippe mirabilis deus in sanctis suis, per quos dat virtutem plebi Christianæ, & loquetur pacem super eosdem sanctos. In ororum manu sunt gladij anticipites ad faciendam vindictam in nationibus, & alligandos reges & nobiles inimicorum nostrorum. Qui vocem sanctorum audient, id est, sentient eorum apud deū pro nobis intercessionem, digni carere gratia diuina. Nos autē habebimus fructū in respectione animarum sanctorum. Ipsi deniq; sancti exultabunt, quando nostri inimici inuentur confusione. Et quāmuis beatorum in celo pena desiderijs, id est, compassio sit finita, tamen affectio desiderijs, id est, charitas proximi in beatitudine durat, adeo quod ipsi corā diuina maiestate quotidie orāt pro salute totius orbis. Quos etiam deus exaudiet, in quantum diuinæ misericordia non obuiamus cum nostris peruersitatibus. Birgittæ reuelatum est, qualiter sancti pro nobis coram deo intercedant, dicentes. Nos videmus populum innumerabilem in periculis procellis perire, ideo rogamus te deū ut portū illuminare digneris, quatenus populus vitare sua pericula valeat, & inquis gubernatoribus non parere, sed ad portum reduci lumine tuo benedicto.

X § Cæterum Petrus præcipit, vt simus prudentes, & in orationibus vigilantes. Formam autem deprecandi atq; exemplar nobis Azarias reliquit, cūtri-potentem his appellādo verbis. Iudicia vera fecisti iuxta omnia quæ induxisti super nos, & super ciuitatē sanctam, denotādo ecclesiā, quia in veritate & in iudicio induxisti omnia hæc propter peccata nostra. Peccauimus enim, & inique egimus, recedētes a te & delinquentes in omnibus, & præcepta tua nō audiūimus nec obsecra-ūimus nec fecimus, sicut præceperas nobis vt bene nobis esset. Ne quæsumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, & ne dissipes testamentū tuū, neq; auferas misericordiā tuam à nobis. Ne confundas nos, sed fac nobiscū secūrum

1. Petri. 4

Daniel. 3

1. eo. 5. II

§. c. 52. §. 18 in fine, & j. eo. §. 11. §. c. 5. & §. c. 56. §. 7. & j. ca. 64. §. 4. §. eod. §. 10. & j. c. 58. §. 4

XI § Daniel insuper, ex Hieremij prophetia intelligēs desolationē ciuitatis Hierusalem, id est, ecclesiæ moderne longe ante prænuntiatam, in psona cito-stra lugebat, orauitq; ad dominum dicens, peccauimus, iniquitatē fecimus, non obediūimus seruis tuis prophetis, quæ loquuti sunt in nomine tuo regib; & omni populo terræ. Tibi domine iustitia, nobis aut̄ cōfusio facie, q; omnis Israel, id est Christiani præuaricati sunt legem tuam & declinauerunt ne audirent vocē tuā. Hoc dictū Danielis intelligitur hodie de ecclesia & Christianis in typo per Hierusalem, & oēm Israel significatis. Sequitur in Daniele: Auertatur obsegro ira tua & furor tuus à ciuitate tua Hierusalē, & à mōte sancto tuo. Propter peccata eīm nostra Hierusalē, & populus tuus in opprobriū sunt omnibus per circuitū nostrū, aperi oculos tuos & vide desolationē nostrā.

Daniel. 9

Daniel. 9

XII § Demum simus memores, quemadmodum salui facti sunt patres He- bræorum in mari rubro, & vna cū Machabœo, fratribusq; suis clamemus in cœlum, & miserebitur nostri dominus. Cū Iuda congregatus est exercitus & ascenderūt in montē Sion, quē vi occupabāt inimici, & viderūt sanctificationē deser tam & altare prophanatū, ideo plâixerūt plâctū magno. Præterea Iudas Macha bœus & qui cū illo erāt, inuocabāt dominū vt respiceret in populum, qui ab omni b; calcabatur ab impijs, miserereturq; tēplo qd cōtaminabat ab impijs, misere- retur etiam exterminio ciuitatis, id est, ecclesiæ, quæ esset illico complananda, & vocē sanguinis ad se clamatis audiret, memorareturq; iniquissimas mortes paruu lorū innocētium & blasphemias nomini suo illatas, & super his indignaret. Rur fus dñm rogarabāt prostrati in terram ne amplius talibus malis incideret. Sed & si quādo peccassent, vt ab ipso imitus coriperētur, & nō barbaris ac blasphēmis ho minibus traderentur. Item orauerunt vt bonum angelum mitteret ad salutem Is rael. Tandem Iudas extendens manus in cœlum, prodigia facientem dominum inuocauit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet, dat di gnis victoriam, dixit autem. Nunc dominator cœlogem mitte angelū tuū bonum

2. Mach. 10.

2. Mach. 11.

2. Mach. 15.

CONFESSIO NOSTRAE PRAVITATIS &c.

ante nos in timore & tremore magnitudinis brachij tui, ut metuant qui cum blasphemia veniunt aduersus sanctū populum tuū. Pari modo & nos altissimū inuocare debemus, quoniam duplici spiculo ecclesia tempestate nostra transfoditur vno quo pseudoprophetæ insurgunt, decretaque ecclesiastica cū blasphemia flocifaciunt, altero q̄ membra Christiana per tyrannidem dissipant. Ecce prælia hostiū & seditiones seu op̄inōes hæreticoꝝ. Precemur ergo deū, vt à blasphemis & pseudoprophetis, ac à tyrannoꝝ insultu ecclesiam præseruare, necnon Christianos cum captiuos, tum de cæ tero molestādos redimere dignet. Christianis qdem non licet aduersarios vincere in gladio, seu hostili crudelitate, sed prece, pacēq; ac patientia, qua tenebras iniquoꝝ, non patrimonia inimicorū, expugnant.

Mach.2 Tunc demū sperare possumus, quod deus cito miserebit nostri, & congregabit de sub celo in locum suūn, osq; eripiet de magnis periculis & locū nostrū purgabit. Inquit enim inuictissimus dominus apud Catharinā: Vos amici mei nō timeat. Matth.10 & Marc.13 Luc.12

tis iniquorum persecutioꝝ in iustas, ego nāq; pugnabo pro vobis, quibus mea diuina prouidentia non deficiet.

XIII § Præterea confiteamur atq; oremus cū Neemia, dicendo: Pecca-

4. Esd.1 uimus, vanitate seducti sumus, & non custodiuiimus mandatū tuū, & ceremonias, & iudiciū. Memento verbi quod mandasti seruo tuo Moysi, dicens: Cum trans-

gressi fueritis, ego dispergam vos in populos, & si reuertamini ad me, & custodia-

2. Esd.9 tis præcepta mea, & faciatis ea, etiam si abducti fueritis ad extrema coeli, inde con-

gregabo vos, & reducam in locū, quem elegi vt habitaret nomen meū ibi: Obse-

cro te dñe, sit auris tua attendens ad orationem seruorū tuoꝝ. Postea conuenerūt

filij Israel in ieiunio, & in fassis, & humus super eos, & steterūt, & confitebanꝝ pec-

cata sua, & iniquitates patrū suorū, & quater in die & quater in nocte confitebanꝝ,

2. Mach.1 & adorabāt dñm deum suum. Item alibi, dicentes: Domine deus creator terribilis

& fortis, iustus & misericors, qui solus es bonus rex, solus præstans, solus iustus &

omnipotens ac æternus, qui liberas Israel, id est, ecclesiam mysticam de omni ma-

lo, qui fecisti patres electos, & sanctificasti eos, accipe sacrificiū pro vniuerso po-

pulo tuo, scilicet Christiano, & custodi partem tuā, & sanctifica, congrega disper-

sionem nostram, libera eos scilicet Christianos qui seruit gentibus vt pote Tur-

cis, contemptos & abominatos respice, vt sciant gentes, q̄ tu es deus noster, affli-

Ecc.4 ge opprimentes nos, & contumeliam faciētes in superbia: O domine, libera Chri-

stianum qui iniuriam patitur de manu superbiorum & impiorum.

XIV § Tandem ad placandam diuinam iram clementissimus deus Ca-

tharinam Senē, remedium docuit, dicens: Amici mei suis deuotis orationibus &

166 & cā. 107 & cā. 129, & ignito desiderio conenit ligare manus diuinæ iustitiæ: Serui mei assumant lachry-

Cath. Senē, mas charitatis, quibus abluant maculatam faciem ecclesiæ, que isto remedio pristi-

cā. 13. & 16 nam recipiet pulchritudinem. Et infra: Ab amicis meis expeto mugitum cum cor-

dis anxietate super morte generis humani, quod ad tantam deuenit miseriam, vt

exprimi nequeat. Ad huiusmodi mugitum & clamorem deuotoꝝ, compellor ec-

clesiæ misericordiam exhibere. Vnusquisq; igitur oret ad deum cum eadem Ca-

tharina dicente: Domine mi dulcissime, misericordes oculos tuos ad populū istū

gratiōe conuerte, pariter & ad corpus ecclesiæ tuæ mysticū, quoniam maior tibi

gloria cedet, parcēdo tantæ multitudini tuaꝝ creaturæ, q̄ vindictam sumēdo de

me sola noxia, que intantum maiestatem tuam offendit vt existimem me potissi-

mam esse cauſam eoꝝ maloꝝ que nobis præparanꝝ, ideo precor vindictam de me

sola sumas, & populo tuo parcas, ac misericordiam impendas. Et infra: O deus

æterne, oculos tuꝝ pietatis tanq; bonus pastor ouibus tuis impende, misericor-

diamq; impartire mundo, qui iam totus deficit, ebrius proprio amore ac ieiunus à

dei & proximi charitate.

Ionæ.3 XV § Talibus deuotis orationibus deus est flectendus, qui se avertit à

p̄cenitentibus suam diuinam iram. Cui Ninivitæ per p̄cenitentiam restiterunt im-

ponentes finem necessitatī, quibus tunc sola ira tentatio sufficiens erat. Ita clemē-

titissimus deus vbi nos emendauerimus & debitas orationes effuderimus, plagas

Sapiæ.18 nobis imminentes proculdubio demulcebit. Sapiens enim refert: Iram D E I

non diu

& J.c.59. § 4
§.c.46. § 2
& J.c.62 § 19
& J.c.64. § 5.
1. & § 5.

J.c.64. § 4.
§.c.56. i pri.

& J.c.55. § 6.
J.c.50. § 13.

§.c.49. § 24
§.eo. § 4 &

§.c.56. § 2.
J.c.60. § 2.

§.c.56. § 9.
§.eo. § 2.

§.c.49. § 20
& J.c.58. § 2.
J.c.68. § 11.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

§.c.13. § 1 &
J.c.61. § 6.
§.eo. § 4.

S.c.15. §.17 non diu permāsurā quādo properās homo sine q̄rela deprecat̄ pro populis pro-
ferēs seruitus suæ sc̄utū orationē. Iustus profecto deus bonū hominis timorem
frequēter pro suę vindic̄. ex equitio accipit, q̄a bonus dñs & cōfortās in die tri-
bulatiōis & sciēs sperātes in se, & in diluuiō p̄tereunte cōsumationē faciet loci e-
ius. Filij deniq̄ Israel viderūt opa dñi & mirabilia eius in profundo, & postq̄ de⁹ Na. 31.
dixit tūc stetit sp̄us procellae, & exaltati sunt fluctus eius. Et clamauerunt ad dñm
cū tribularentur, & de necessitatibus eorum eduxit eos, & statuit procellā eius in

S.eo. §.7 & aurā & siluerūt fluctus eius. Inuocemus ergo, adoremusq̄ dñi in omni humilitate,
J.c.59. §.5. vt qui nostrā necessitatē, magis q̄ nos ipsi nouit, citius, anteq̄ pereamus, subueni-
at nobis sp̄em habentibus, nostrā humilē orationē nubes penetraturā, deoq̄ ap-
Eccle. 35
S.eo. §.5 propinquaturam, neq; ab eo discessurā, donec altissimus nos clemēter aspiciat, vt
cū propheta dicere possimus. Assumpit me de aquis multis. Eripuit me de ini. ni-
cis, quoniā om̄ia iudicia eius in cōspectu meo, & iusticias eius nō repuli à me, q̄-
niam in te eripiar à tentatiōe, disciplina tua correxit me in finē.

¶ De exemplis p̄istinæ plaga, quæ nos à periculis futuris ca-
uere docent.

Cap. LVIII.

S.c.15. §.45 **E**xemplo discitū disciplina. Quare cōsiderandū est, quid in veteri testa-
mento contigerit Iudeis, verba Heremias & aliorum vatū prēnuntiata Requer. 24.
& J.c. 63. §.3 spernentibus, & cum ignominia dicentibus, pax pax, & non erat pax, q; Hiere. 8
ob suas abominationes in tempore visitationis suæ corrueunt, & qui di-
xerunt, non appropinquabit, & non veniet super nos malum, illi in gladio mor-
tui sunt. Altissimus autem ad ecclesiam illud vulgare prouerbium profert. Sicut
mater, ita & filia eius, tu es filia tuae matris, scilicet synagoga, quæ proiecit vi-
suum. V eteres quidem foderunt soueam ante r̄iziem nostram, & inciderūt in ea. Amos. 9
S.c.46. §.13 Cauemus igitur ne in eādem soueam, in quam antiqui ob sua delicta ceciderūt, Ezech. 17
& J.eo. §.10 nos pariter ob similia vel etiam maiora flagitia quādoq; cadamus, similesq; pce-
nas experiamur. Commune quippe prouerbium est. Casus demētis correclio fit
sapientis. Item: Pulchre se castigat q; alterius exemplo se emendat. Felix quem fa-
ciunt aliena pericula cautum.

S.c.1. §.2 & I. § Perscrutemur quid dominus p prophetam ad literam olim Iudeis, & p
consequens hodie Christianis, per Iudeos pr̄figuratis, minitatur, dicens. Ite ad Hiere. 7
locum in Sylo (quæ ciuitas dudum erat destruēta) vbi habituit nomen meum à
principio, & videte qua fecerim ego ei, propter malitiam populi mei Israel. Et
nunc quia fecistis om̄ia opera hæc, faciam domui huic, sicut feci Sylo, & projiciā
vos à facie mea. Ista figura ecclesiæ Christi, moresq; Christianorū hodiernos re-
spicit. Hæc est enim gens quæ non audiuit vocem domini dei sui, nec recipit dis-
ciplinam, perit fides & ablata est de ore earum, ergo in desolatione erit terra. Si
militer Phassur sacerdos percussus est plaga, qui in domo domini percussit Hie-
remiam prophetantem istos sermones. Sic Joachim rex Iude, qui librum reue-
lationum scidit & combussit, p̄enam luit. Hieremias em̄ p̄adixerat, qui man-
ret in ciuitate, periret: qui autem fugeret ad Chaldeos, viueret, quia ciuitatem rex Hiere. 20. &
J.eo. §.2. i.p. Chaldeorum esset expugnaturus, ideo principes Iuda queſierunt prophetā in-
terficere dicentes: De industria dissoluit manus virorum bellantium, quasi qua-
rat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipse vates retulerat domini nuntium dicēs: Hie-
remiam prophetantem istos sermones. Sic Joachim rex Iude, qui librum reue-
lationum scidit & combussit, p̄enam luit. Hieremias em̄ p̄adixerat, qui man-
Hiere. 38
J.eo. §.4. ret in ciuitate, periret: qui autem fugeret ad Chaldeos, viueret, quia ciuitatem rex
Chaldeorum esset expugnaturus, ideo principes Iuda queſierunt prophetā in-
terficere dicentes: De industria dissoluit manus virorum bellantium, quasi qua-
rat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipse vates retulerat domini nuntium dicēs: Hie-
remiam prophetantem istos sermones. Sic Joachim rex Iude, qui librum reue-
lationum scidit & combussit, p̄enam luit. Hieremias em̄ p̄adixerat, qui man-
Hiere. 38
J.eo. §.5. ret in ciuitate, periret: qui autem fugeret ad Chaldeos, viueret, quia ciuitatem rex
Chaldeorum esset expugnaturus, ideo principes Iuda queſierunt prophetā in-
terficere dicentes: De industria dissoluit manus virorum bellantium, quasi qua-
rat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipse vates retulerat domini nuntium dicēs: Hie-
remiam prophetantem istos sermones. Sic Joachim rex Iude, qui librum reue-
lationum scidit & combussit, p̄enam luit. Hieremias em̄ p̄adixerat, qui man-
Hiere. 38
J.eo. §.6. ret in ciuitate, periret: qui autem fugeret ad Chaldeos, viueret, quia ciuitatem rex
Chaldeorum esset expugnaturus, ideo principes Iuda queſierunt prophetā in-
terficere dicentes: De industria dissoluit manus virorum bellantium, quasi qua-
rat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipse vates retulerat domini nuntium dicēs: Hie-
remiam prophetantem istos sermones. Sic Joachim rex Iude, qui librum reue-
lationum scidit & combussit, p̄enam luit. Hieremias em̄ p̄adixerat, qui man-

II. § Quādmodū Iudei olim à Sylo, ita hodie nos à plaga priorē ciuitatū
exemplū sumere possumus, vtpote à Corozain, Bethsaida, Tyro, Sydone & Ca- Matt. 11.
pharaū, de quibus in euangelio. Et maxime à ciuitatibus Sodoma, Gomorrah, Lucæ. 10.
& circūiacentibus. Vnde scriptura ait: Videntes plagas terræ illius, & infirmita- Deute. 29
tes, quibus eā afflixerit dominus, in exemplū subuersiōnis Sodome & Gomor-
ræ, Adamæ & Seboim, quas subvertit dominus in ira & in furore suo, dicent, sic
fecit dñs terre huic, quæ est hæc ira furoris eius immensa; & respondebunt, quia
dereli-

DE EXEMPLIS PRISTINARVM PLAGARVM.

- dereliquerunt pactum domini, & seruierūt diis alienis. Sic modo seruimus peccatis, ideo deus in Esdra nobis cōminat, dicens: Gens malorum, memorare quid fecerim⁹. S. c. 57. §. 15
4. Esdr. 2. Sodomæ & Gomorrhæ, quæ terra iacet in piceis glebis & aggeribus cinereis, sic dabo eos qui me non audierunt, dicit dominus omnipotens.
- III. § Similem mentionem facit Christus, inquiens: Sicut erant in diebus Matthei, 24 ante diluvium comedentes, & bibentes, nubentes, & nuptui tradentes usq; ad eum diem quo intravit Noe in archam, & nō cognoverūt, donec venit diluvium, & tullit, infine, &c. atq; perdidit omnes, ita erit in diebus filij hominis. Præterea sicut factū est in diebus Lothi, 17 bus Loth, edebat & bibebat, emebat & vendebat, plantabat & edificabat, qua die Gene, 19 ait exiit Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de celo, & omnes perdidit, secundū hoc erit qua die filius hominis reuelabit̄. Qua qdē reuelatio iam dudum per Birgittam alias personas fide dignas facta est verbis & scriptis, ex quibus colligunt conieclura, eandem reuelationem in breui operibus completū iri cū tāto horum qdē in die iudicij tolerabilius erit terrae Sodomie & Gomorrhae, qdē nobis, qdē non audimus sermones istos. Quicquid enim Hebrais ceterisq; antecessoribus nostris Christus & prophetia olim prædicta, idipsum per sacram scripturam ac per fideles reuelationes repetit, & nobis Christianis quotidie promulgat, ac ut vigilamus præcipitur, quia lex semper loquit̄. S. c. 32. §. 16.
- Mar. 15. III. § Porro apud Birgittam saluator ait: Ego sum qui iudicaui Adam & Cain ac totum mundū, immitendo propter hominum peccata diluvium. Et quāuis nunc isto tempore iustitia videat mitior, tamē non est mutatio iustitiae meæ, sed ostensio maior charitatis meæ, siquidem eadem iustitia & eadem virtute iudicij nūc mundū iudicet, qua tūc cum populū meū Aegyptiis seruire permisi, & qua in deserto affixi. Multū nāq; qdē & stricta videtur iustitia in parentibus primis in vnda diluvii, in morte in heremo prostrator, eadem iustitia nūc mecum est, & æternaliter fuit. Sed nūc magis misericordia & charitas appetet, quia tūc iniustitia rationabiliter occultabat. Deinde dominus Iesus dirigit orationem ad hominem. Ergo iudex tuus suscepit omnem peccatum pro te, & notū feci tibi periculum tuū, & viam eundi, ne tu venires in peccatum. Ego ostendi tibi per Prophetas, quæ misera futura, & nec minimū punctū, de quo prophetæ vaticinati sunt, præteriuit. Ego ostēdi tibi omnem dilectionem ut verteres te ad me, sed quia auertisti te a me, ideo iustitia nūc es dignus, quia misericordiam contēpisti. Et infra: Vide iustitiam meam in primo angelo & in primo homine, ac in diluvio. Vide in reliquo cūciutatum euerſione. Pericula certe à Christo per Birgittam Græcis, Cypris, ac nonnullis alijs prænūtiata, effectu sunt completa, vt supra patet, quis dubitat quin reliqua Birgittæ pronostica nondum completa, aliquando compleantur? Birgitta em sua præconia per tumore animi non confirmxit, sed in nomine domini prædixit, quia in signum veritatis partim euenerūt, ideo cetera ipsius dicta præsumuntur esse vera ac indubitate complenda. S. c. 35. §. 12. S. c. 36. §. 2. S. c. 1. §. 7. S. c. 53. i. pri. I. eo. §. 1.
- Birg. ext. § 2 Deut. 18. i. si. V. § Ceterum tempore veteris testamenti synagoga, peccatis Iudeorum exigentibus, plures aduersitates passa est in Aegypto, & extra. Item in schismate cum seq. inter Roboam & Hieroboam sustinuit ingentem iacturam: similiter in destruccióne templi, & transmigratione sacerdotij in Babyloniam per Nabuchodonosor. Esdr. 1. in si. & 2. & 3. Hæc Machabæorum, quādo schismata & multi pseudoprophetæ inualuerūt. Esdr. 1. in si. 1. Co. 8. 10. Hæc Machabæorum tribulatio fuit synagogæ ultima. De huiusmodi veteribus tribulationibus Apostolus scribit, patres nostri prostrati sunt in deserto. Hec autem in figura facta sunt, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt Exod. 32 quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare, & bibere & surrexerūt Nume. 25 ludere: Neq; fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt uno Exod. 17 die viginti tria milia, neq; rentemus Christum sicut quidam eorum tentauerunt & a Nume. 21 serpentibus perierunt, neq; murmuraueritis sicut quidam eorum murmurauerunt, & Exod. 19. §. 17. perierunt ab exterminatore, id est, ab angelo eos percutiente, extra terminos terræ promissionis. Hæc autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt enim 4. & 5. in 65 ad correptionem nostram, in quos fines seculorum deuenerunt. Itaq; qui se existi clusione. §. 2 mat stare, videat ne cadat. S. c. 44. §. 11. & S. c. 68. §. 7. S. c. 49. §. 15. S. c. 34. §. 2. S. c. 1. §. 2. S. c. 56. §. 7.

Propterea

CAPITVLVM. LVIII. Fo. CVIII.

VI § Propterea abundatius oportet nos obseruare ea quæ audiuimus, scilicet in veteri testamēto, ne forte pereffluamus, id est culpam & penam incurramus. Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustā mercedis retributionē, quomodo nos scilicet in nouo testamēto effugiemus, si tāta neglexerimus salutē? Vt autē apostolus ostendet se de nouo testamēto loqui, videlicet de sermone qui nō per angelos, sed per dominū factus est, subiuxit, dicens: Quia scilicet saluos cū initium accepisset enarrari per dominū, ab eis scilicet discipulis Christi, qui audierūt in nos confirmata est, contestante deo signis & portentis & varijs virtutibus & spiritus sancti divisionibus secundum suā voluntatem. Hæc apostolus: Verum postea in nouo testamēto ecclesia varias, diuersasq; persecutiōes sustinuit, incipiēdo à Christi passionē, & descendēdo ad emulationem & martyria, ad opprobria, damnationē, iniurias, ac ad alia ecclesia incommoda, quæ per omnes præteritos status usq; ad quinatum passa est ecclesia ad sui exercitū. Ad præsens vero ecclesia ob suō mēbroge flagitia patitur, & indies magis patietur acerbiores aduersitates. Siqdem ecclesia græca, quasi funditus cecidisse videtur, nūc in exemplū & periculum futuræ ruinæ ecclesia latinæ seu occidetalis.

VII § Vigilate ergo (inquit salvator) quia nescitis qua hora dominus vester vēturus sit. Qui quotidie improuisus venit ad singulos in morte homines, sicut etiam in secundo suo aduentu per plagam nobis propinquām, vel in tertio adūtū extremi iudicij vniuersaliter adueniet. Et sicut quodam generatio Iudeorum nūcupabatur generatio nequam, sic hodie Christiana gens potest nūcupari generatio mala & adultera, quæ querit signum, & signum nō dābitur ei, nisi signum Ioseph, qui fuit signū Niniuitis, ita filius hominis erit signum generatiōis isti. Quæ quidem malitiosa præsentium Christianorum generatio ex verbis suis iustificabit, & ex operibus suis cōdemnabitur, & fiunt nouissima illius peiora prioribus, ecce sic erit generationi huic pessimæ.

VIII § Nosigitur plagam nō effugiemus. Quando enim Iudas dux populi cecidit, cæteri fugerūt, & facta est tribulatio magna in Israhel, qualis nō fuit ex die qua nō est visus propheta in Israel. Cōuersæ sunt nuptiæ in luctum, & vox musi-corum ipsorum in lamentū. Ex quo itaq; populi anteriores ceciderūt in flagitia inde in supplicia, ideo nos flagitiōissimi debem⁹ fugere à vētura ira dei & subire debitam penitentiā tribulationem ex eo die, scilicet à tempore Birgite, quo interim nō est visus propheta in ecclesia q̄ ruelaret nobis plaga futuras, quasi plaga modo sint in propatulo, & deus iudex assistat ante ianuā. Ergo nuptias cōuer-tamus in luctū, & ludos mūdanos in lamentū. Et licet iam nō habeamus præsen-tes ruelatores, ex præteritis tamē prophetijs, alijsve signis satis apparent plaga-propinquæ calamitatis nostræ, de quibus supra. Quæ profecto plaga euenerit nobis ob nostra peccata peccatis antiquorū similia. Siqdem deus hodie, quēadmodū olim, simile in excessus similes iuste tulerit sententiam.

IX § Quippe ante euerctionem Hierosolymæ contigit circa ipsam ciuitatem quadraginta diebus per aera videri equites discurrentes, quapropter omnes rogabāt in bonum monstra conuerti. Sed propter peccata inhabitantium deus fuerat iratus, propterea per Antiochum ibi exitium factum est, & accidit circa locum sanctum despectio. Similes visiones in terris ecclesiæ nouiter apparuerūt, vt supra patet. Verātamen nō loca, sed merita nos deo coniungūt, ideo ulterius in Machabæo scribitur. Non propter locum gentem, sed propter gentem deus locum eligit. Ita Christiana gens, non propter ecclesiam, sed ecclesia propter bonam getem est cōmendāda, quia tūc electa dei esse censem, quæ tamen nūc est q̄si despēcta ob peruersitatem Christianorum. Exemplum itaq; malii nostri exitus coniiciendū est ex præteritis factis & scriptis, alijsq; indicis verisimilibus. Si enim deus angelis peccatibus nō pepercit, sed in tartarum tradidit cruciandos. Et originali mūdo nō pepercit, sed octauū Noe iustitiae sconē custodiuit, diluuiū mūndo impiorū inducens. Et ciuitates Sodomorum & Ghomorreorū in cinerem redigens, euerctione damnauit, exemplum eorū qui impie acturi sunt ponēs. Facti Iudei, enim

DE CONSOLATIONE IVSTORVM.

enim sunt exemplum ignis & terni sustinentes poenam. Multominus igit̄ deus parat nobis q̄ sequimur luxurias illoꝝ quibus iudicū olim non erat. Sequit̄ in Apoſtolo: Ita imp̄ portabūt aduersum se execrabile iūdiciū. Et infra: Cum h̄c om̄ia dissoluenda sunt, quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus, Roma, 15 expectantes & properantes in aduentum diei domini.

X § Demū q̄ secundq̄ suprascripta sunt, ad nostrā doctrinā scripta sunt, ut per patientiā & cōolationem ſcriptura ſpēm habeamus ac euentura pericula praeuideamus & inquantū poſſumus, p̄caueamus, vel faltem cū patiētia ſustineamus. Altissimus equidē à longe p̄ſcius p̄ſentis noſtrā iniquitatis de priorū peruerſoꝝ hominū plagiſ per ſacras literas nos certiores reddere voluit, vt priore exemplo territi, peccādi occaſionem uitaremus. Hinc dicit: Ne pecces in multiſtudine ciuitatis. Multis em̄ personis graſſantibus opus eſt exemplum. Qui vero ſua p̄f. de penas facinora nituntur excusare exemplum antiquorum, neceſſe erit, eorum quoq; p̄enas I, aut facta in luāt. Bona igit̄ veterum exempla ſequamur potius quam facinora mala, ne in fine. Iſtorum laqueis à deo diuifī, incidiamus, partemq; cum hypocritis & infidelibus Mat. 24. iſi. habeamus, ſed cum illis omni tempore & exemplobono fructificātes deus nos dignos faciat in partem fortis sanctorum.

¶ De consolatione quam iusti in ſuis tribulationibus habent.

Caput LIX.

Ezech. 12 R Elinquet deus paucos homines abſq; futura calamitate, cui etiam iuſtus ſubiacebit, dicēt Propheta: Fili hominis, panem tuū in conturbatione comedē, & aquā in mcerore bibe, quam iniquus in defolatione biberet. Nam ſecundum Apoſtolum omnes qui pie volūt viuere in Christo Iefu 2. Timo. 3 perfecutionem patienti. Vnde in omnibus (inquit) tribulatiōibus patimur, ſed non anguſtiamur, aporiamur, ſed nō deſtituimur, pſecutionē patimur, ſed nō derelinquimus: humiliamur, ſed nō cōfundimur, denicimur, ſed nō perimus, ſp mortificatione Chri in corpe noſtro ferentes. Id em̄ qđ in pſenti eſt momētaneū & leue tribulatiōis noſtre, ſupra modū in ſublimitate & ternū gloria pōdū operaſ in nobis. Tribulatio eternā tēp̄oralis eſt quādā p̄paratio ſeu eleuatio ad coronā & eternam, Roma. 8 paſſiones vero huius temporis non ſunt condigna ad futuram gloriam.

1. Cor. 15 I § Hinc idē Apoſtulus ad nos ſcribit: Stabiles eſtote & immobiles, abūdates in omni opere dñi, ſemp̄ ſciētes q̄ labor vester nō eſt inanis in dño: Vigilate 1. Corin. 16 igit̄, ſtate in fide, viriliter agite. ſ. in ſpe, & cōfortamini, omnia em̄ veſtra in charitatē. 2. Corin. 1 teſtant. Et infra: Benedictus pater misericordiae, & deus totius consolatiōis qui conſolat nos in omni tribulatione noſtra, & ſicut abundat paſſiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat conſolatio noſtra. Hinc dicit apud Catharinā Seſneñ. Quāto magis in myſtico ecclieſe corpore tribulatiōis & anguſtiae abundantat tāto plus in ea abūdabit ſalubris conſolatio. Et h̄c erit optabilis reformatio ipſiū ecclieſe. Sequit̄ in Apoſtolo: Non igit̄ ſimus ſidentes in nobis, ſed in deo, qui fuſcit mortuos, & de tāti perſculis nos haſtenus eripuit & eruit, ideo in eū ſperremus, qm̄ & adhuc eripiet adiuuatiōibus oꝝ omnibus noſtriſ. Rurſus Apoſtulus: Cum 2. Thess. 3 apud vos eſſemus, p̄adicebamus vobis paſſuros noſ tribulatiōes ſicut & factū eſt Hebr. 12 & ſcritis. Et infra: Obliti eſtis cōſolatiōe. ſ. Chri qui vobis tanq; filius in ſcriptura. ſ. Prouerbi. 3 loquit̄, dicēt: Fili mi, noli negligere disciplinā dñi, neq; fatigeris dum ab eo arguebis. Iob. 6. quē em̄ diligis dñs, caſtigat. Vnde Iob inquit: H̄c mihi ſit cōſolatio vt deus aſſigēt me dolore, nō parcat, nec cōtradicā ſermonibus sancti. Sic Pſalmista in die Pſalm. 76 lite tribulationis noluit conſolari, cū autem fuſſet memor dei & verbi eius, tum deleſta zai. Et dicens: Spes me conſolata eſt in humilitate mea, memor fui iudiciorum Pſalm. eo. li tuorum à ſeculo dñe & conſolatus ſum. Et infra: Fiat misericordia tua vt conſoleſ tera Ioth me ſecundū eloquiū tuum. Ecce nunquid grāde eſt vt conſoleſ te deus? Ideo Apoſtolus noshortat, vt hanc dei conſolationem cū patientia expecitemus, docet de- i. Timo. 6 niq; vt ſeruemuſ mandatum dei ſine macula irreprehensibile vſq; in aduentū do- Iudith. 8. mini, quo ſcīlicet à calamitate nos liberabit.

Eſai. 1. & 12. II § Expectemus igit̄ humiles conſolationem om̄ipotentis dei qui ait: heu ego vtpote in mēbris meis cōſolabor ſup hostibus meis, poſtea ecclia ad deū.

Conuer-

G.c.62. §.14

C A P I T V L U M . L I X .

Fo. CIX.

S. ca. 56. §. 4. Convulsus est furor tuus & consolatus es me. Tandem ad nos dñs: Vade popule Esa. 26. 40
meus, abscondere modicū dñs nec p̄transat indignatio mea. Itē: Consolamini cō- Esa. 49. 51
solamini popule meus, ego ipse cōsolabor vos. Et ita cōsolatus est dñs populū su-
um q̄ pauperes suorū miserebit. In alio propheta, dicens: Cōsolamini sup̄ malo qđ Ezech. 14
induxi in Hierusalē. i. in ecclesiā, tūc cognoscetis qđ nō frustra fecerim oia quā fe-
ci in ea. In Michæa subiungens: In illa die cōgregabo claudicantē, f. ecclesiā, & eā Mich. 4
& j.c. 50. i p

III § Ecce ecclesia tandem restituetur, nam alibi inquit dñs: Relinquam
i. reseruabo mihi in Israhel septem millia virorum, quorū genua non sunt incurvata
ante Baal. Per hos intelliguntur iusti fideles, septem donis spiritus sancti dotati.
S. c. 52. Inf. 1. Impiorum autem multitudo iam copiosior est, qm̄ stultorum infinitus est numerus
& j.c. 60. §. 8 & peruersi difficulter corrigitur, tametsi in futura tandem calamitate extermini
j.ca. 66. §. 12 nabuntur. Ita conseruatus est Achab, ad quem, dum conantur effugere tempesta
j.ca. 60. §. 4 tem, ait Helias: Iunge currum tuū & descende, ne occupet te pluvia, cunq; se ver-
teret huc atq; illuc, ecce cœli contenebrant sunt & nubes & ventus, & facta est plu-
via grandis. In Apocalypsi quoq; dicitur: Et cœlum recessit sicut liber inuolutus
j.ca. 62. §. 4 & omnis mons & insula de locis suis mota sunt. Et sic post primum vñ vel post
j.c. 55. §. 5 secundam ecclesiæ occidentalis ruinam veniet dei benedictio.

IV § Dominus Iesus itaq; est inuocandus ut liberet vel saltem cōsoletur
i. in euentura calamitatis propinqua tempestate, qui est salus iustorum & ad-
iutor in opportunitatibus & protector in tempore tribulationis. Immittit enim
S. c. 57. §. 12 angelus domini in circuitu timentium eum & eripiet eos. Et si multæ tribulatio-
nes iustorū, de his tamen omnibus liberabit eos dominus. Qui ait: In tribulatio-
ne inuocasti me & liberaui te, exaudiui te in afflictione tēpestatis, probauit te apud
S. ca. 57. §. 9 aquam contradictionis. Tales quippe consolationes domini laetificabunt animā
nostram. Quamobrem spes nostra liberationis, supra Christum & eius legē est
profsus fundanda, inquit em̄: Omnis qui audit verba mea & facit ea assimilabi-
tur viro sapienti qui edificauit domum suam supra petram, & descendit pluvia,
& venerunt flumina & flauerunt venti & irruerunt in domi illam, & non cecidit
Fundata em̄ erat supra firmam petram.

V § Sit ergo fides nostra in Christo firma, ne is dormitet in procellis no- Mat. 8
stris, nevena uicula Petri periclitetur velut in euangelio: Ecce motus magnus fa- Mar. 4
ctus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus. Iesus vero dormiebat & ac- Luc. 8
cesserunt ad eū discipuli eius & suscitauerunt eum, dicentes: Domine salua nos, pe-
rimus. Et dixit eis Iesus: Quid timidi estis modicæ fidei; necdū habetis fidē? Tūc
J.ca. 60. §. 1. surgens imperauit vētis & mari, & facta est tranquillitas magna. Et alio vice erat Mat. 14.
Iesus solus in terra, & nauicula cū discipulis in medio mari iactabat fluctibus, erat Mar. 6
em̄ eis cōtrarius ventus. Petrus videns ventū validū, timuit, & cū ceperisset mer-
gi, clamauit dicens: Dñe saluū me fac. Et continuo Iesus extendens manū, appre-
hendit eum & ait illi: Modicæ fidei, quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauicu-
lā, cessauit vētus. De hoc David prophetauit: Asumpsit me de aquis multis. Itē, Psal. 17
Torrentē pertransiuit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquā in- Psal. 123.
tolerabile, vt pote si firmam in Christo fidē & spem heberemus. Ergo bona fide
oremus deū vñā cū Dauid, ut liberet nos à futura tēpestate, dicentes: Libera me Psal. 68.
de profundis aquarū, non me demergat tempestas aquarū.

VI § In ceteris deniq; periculis deus nostra est consolatio, si erga se sumus
S. c. 57. §. 6. i benemeriti. Hinc Psalmista: Si ambulauero in medio umbræ mortis, nō timebo Psal. 22
S. c. 50. §. 4. mala, qm̄ tu deus meus es. Deus em̄ noster refugiū & virtus, adiutor in tribulati- Psal. 45
J.ca. 43. §. 11. onibus que inuenierunt nos nimis. Propterea nō timebimus dū turbabitur terra.
& j.ca. 58. i Et infra: Dñs mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Idē propheta fa- Psal. 117.
tebat se castigari à dño & exercere in iustificationibus, in mirabilibus & in man- Psal. 118. Ifa
datis dei, ideo subiungit: Montes in circuitu eius & dñs in circuitu populi sui. gimel, dalet
J.ca. 68. §. 10. Quia nō relinquet dñs virginem peccatorū super sortē iustorū. Quocirca p̄ceptū & vau.
S. c. 49. §. 1. est locutus, id est persequitoribus, ne lēdat electos. Ait em̄ Christus: Oves meæ Apo. 9. Io. 10
& j.ca. 60. §. 5 non peribunt in æternū, & non rapiet eas quisq; de manu mea. Item: Non relin- Ioh. 14
T quam

DE CONSOLATIONE IVSTORVM.

Iohan.16 quām vos orphanos, Veniam ad vos. Venit ēm̄ princeps huius mundi, & in me **§.c.55. §.12**
Hiere.17 s. & in membris meis, nō habet quicq̄. Et infra: Hęc loquutus sum vobis vt ī me **§.c.60. §.2**
1. Petri.5 pacē habeatis, sed cōfidite, ego vici mundū. Nā benedictus vir qui cōfudit in do- **§.eo. in pr.**
2. Petr.2 mino, & erit dñs fiducia eius, qn̄ ipsi deo cura est de suis, & nouit pios de tenta- **§.ca.56. §.5**
 tione eripere, iniquos vero in diem iudicij reseruare cruciāndos.

4. Esd.2 VII § Per Esdrām insuper deus ecclesiā suā & ipsius mēbra pie conso- **§.c.62. §.14**
 latur, dicens: Noli fatigari, quū erūt venerit dies pressuræ & angustiæ, alii plora- **§.ca.56. §.7**
 bunt & tristes erūt, tu aut̄ hilaris & copiosa eris, zelabunt gētes, & nil aduersus te **§.eo. §.8.**
 poterunt, manus meæ tegent te, ne filij tui gehennam videant, locungare mater **§.ca.60. §.13**
 cū filijs tuis, quia te eripiam, amplectere natos tuos vſcq̄ dum venio & p̄aſtē illis
 misericordiam. Deinde Esdra ad electum populu & ad ecclesiam: Conſide Isra-
 el, & noli tristari tu domus Iacob, Est ēm̄ memoria vestra coram altissimo, & for-
 tis d̄us non est oblitus vestri in tentatione. Ecce dies venient quando altissimus
 incipiet liberare eos qui super terram sunt, id est iustos qui non in hæc ēt terrenis.
4. Esdr.16 Rursus deus inquit: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, tunc enim **§.c.56. §.12**
1.Iohā.2 apparebit probatio electorum interim ut aurum quod probatur ab igne. Audite & §.c.62. §.16
 dilecti mei dicit dominus: Ecce assunt dies tribulationis, & de his liberabo vos ne & §.c.63. iſi.
 timeatis nec hæſitatis, quoniam deus dux vester est.

VIII § Iohannes tandem ad refugium in deo quārendū hortatur in sua ca-
 nonica nos alloquens his verbis: Et nunc filioli manete in eo, s. Christo, vt cū ap- **§.eo. §.7 &**
 paruerit, fortassis cum plagis & supplicijs, habeamus fiduciam & non confunda- **§.ca.62. §.7**
 mur ab eo in aduentu eius. q.d. vt cum Christus venerit ad tribulandū nos, simus **§.c.49. §.18**
 sine confusione p̄ecatorū, ac etiā in vera charitate. Nam qui vetam charitatem **& §.c.68. §.5**
 habet, diem iudicij non timet, id eo subiungit: In hoc perfecta est charitas nobis-
1.Iohā.4 cum vt fiduciam habeamus in die iudicij, timor, s. seruīlis nō est in charitate, sed p **§.c.15. §.15**
Ca.Se.c.94 seccā charitas foras mitit timorem, quoniā timor p̄eñam habet, qui aut̄ timet, **&.42. §.eo.**
1.Iohā.5 non est perfectus in charitate. Et infra: Omne quod natum est ex deo vincit mū- **§.6. & §.ca.**
 dum, & haec est victoria quā vincit mundū, fides nostra. **64. §.5.**

Luc.12 IX § Nunc iſitūr (veluti saluator noster docet) simus similes hominibus **§.eo. §.5. &**
 expectantibus dñm ūū quando reuertat̄ à nuptijs, vt dūt̄ venerit cū futuris aduer- **§.ca.60. §.4**
 sum nos plagis & pulsauerit nostras conscientias, cōfestim aperiamus ei, nostram **§.c.57. & §.**
 confitendo culpā & patienter ferendo inflcta p̄eñā. Beati serui illi quos cū ve- **c.56. per to,**
Matt.5 nerit dñs, inuenierit vigilantes. Beati deniq̄ qui lugent, s. peccata sua vel aliorum **§.ca.64. §.5**
 vel pro nomine Iesu contristant, quoniā ipsi consolabunt. Siquidē illi qui volun- **§.c.57. §.6**
 tarie lugentes, ob sua & aliorū peccata sibi euenire creditur temporales aduersita- **&. §.14**
 tes, his sp̄etis, ex desiderio cœlestis patriæ consolationē merentur. Enim uero to- **§.ca.69. §.5.**
 tū p̄äsentis vitæ statū reputant exilium respectu cœlestis patriæ. Hinc Paulus **§.c.66. §.2.**
 apostolus desideriū habuit dissolui & esse cū Christo. Cōsequens itaq̄ est, qui suo **§.c.49. §.22**
 rū peccatoꝝ p̄eñentes, in huius seculi ærumnis voluntario luctu occupant, cū **§.c.57. §.4**
 Christo gaudebunt & in p̄senti & uo misericorditer, in futuro aut̄ æternaliter cō- **§.c.59. §.2.**
 solabunt. Quoniā ærumnaḡ finem & ecclesia tranquillitatē ex diuina clemen- **& §.eo. §.4**
 tia processuram sperant, de qua nūc sequitur.

¶ De ecclesiā tranquillitate p̄afatā calamitatē succedēte. Cap. LX.

EX Cronicis alijsve scripturis autenticis reperitur, ecclesiā dei tā in veteri **§.c.49. §.22**
 q̄ in novo testamēto multipharias tribulationes esse per p̄essimam, ipsam ta-
 men vñā cū suis ministris à singulariæ tribulationi exterminis, deo adiu-
 tore tandem liberatā, & iterè aliquo interuallo pacatā, quādiu, s. mēbra ec-
 clesiā diuinis p̄ceptis obedierunt. Vnde ad Iob (qui representat patientē populi **§.c.57. §.4**
 Christianū) dicitur: Si diluculo cōsurrexeris ad deū, & omnipotētē fueris de-
 precatus. Si mundus & erexitur incesseris, statim euigilabit ad te, & pacatū reddet
 habitatculū iustitiae tuae. Et infra: Domus eorū securæ sunt & pacatæ, & nō est vir **§.c.59. §.2.**
 ga dei super illos. Ita modo finitis supraspecificatis aduersitatibus, ecclesia rursus **& §.eo. §.4**
 incerto tamē tempore, habebit quietem.

I § De qua scribitur: Scopuli torrentiū inclinati sunt vt requiescerent in
Nuñ.21. Arnon & recumberent in finibus Moabitarum. Sic scopuli, i. armati torrétiū
 aduersi-

C A R I T V L V M LX. CCC. 3. Fo. CX.

aduersitatum aliquādō inclinabunt, vt Christiani requiescant in Arnon, i. in ar-
cha mōroris & resumbāt in finibus Moabit̄, i. in terris filiorū dei. Quibus de-
nuo Moses dicit: Ne q̄ em̄ v̄q; in p̄sens tēpus venisti ad requiē & possessionem
quā deus datus est vobis, trāsibitis Iordanem vt requiescat à cūctis hostibus.
Tū requiescer domus Israel post dīm. Qui surgēs imperavit ventis & mari, & fa-
cta est trāquillitas magna. Siquidē deus post tempestatē tranquillū facit & post
lachrymationē & fletū exultationē infundit, ait nāq̄ suis discipulist Venite seor-
sum in desertū locū & requiescite pusillū. Identidē præcipit Christianis, post pla-
gā superst̄ib; ut requiescat adhuc modicū à laboribus suis. Et sicut deus dedit
regi David requiē ab vniuersis inimicis suis, sic dabit pacē ecclesias, dicturus: Fi-
lia mi quārā tibi requiem, & prouidebo, ut bene sit tibi.

II § De illa quoq̄ requie scribit Esaias: Venient & requiescēt omnes in tor-
rentibus valliu& in cauernis petrag; & in omnibus fructis & in vniuersis forami-
nibus. In die deniq̄ illa dabit tibi, s. ecclesia deus requiem à labore tuo & à con-
cussione tua & à seruitute dura qua ante seruisti. Et infra: Viri misericordia collig-
guntur, veniet pax, requiescat in cubili suo. Simile oraculum in Sophonia: Erit su-
niculus eius qui remanerit de domo Iuda, ad vesp̄am requiescēt, quia visitabit
eos dñs & auertet captiuitatē eorū. Parī p̄ gaudere possumus, q̄ Turca p̄ Assur
significatus, qui hactenus crudeli victoria in ecclesia grātissus est, aliquādō vtnā
in breui euaneſcet. Deus nanq̄ inhabitatores ecclesia cōsolatur p̄ prophetā, in-
quiens: Noli timere popule meus habitator Sion ab Assur. In virga em̄ percutiet
te, s. interim orantē & patientē, & baculū suū leuabit sup̄ te in via Aegypti, vt po-
te leuabit baculū, sed te in spiritu tuo non laet, adhuc em̄ paululū, modicumq;,
& cōsummabit indignatio mea. Et infra: Tānd̄ pauebit Assur virga percussus
quoniā virḡe roboris eius marcerunt & arefacta sunt. Sperare itaq; nobis licet
deū liberat̄, ecclesiam ab Assur cū venerit in terram nostram, dicentē: Nūc cō-
teram virgam eius de dorso tuo. Et alibi: Manus em̄ mea auxiliabitur ei, scilicet
populo p̄ cōnitenti & brachium meūm confortabit eum, nihil proficiet inimicus
in eo & filius iniquitatis non apponet nocere ei, & concidām à facie ipsius inimi-
cos eius & odientes eum in fugam conuertam.

III § Porro diabolus tunc temporis iterum alligabitur. Postquam em̄ de-
us dederat Salomonū requiem per circuitū, vlt̄erius nō erat Satan nec occurſus 3. Reg. 5.
malus, quoq̄ circa Salomon cogitauit ædificare templū dñi. Ad idem Chrūs apud
Birgittam: Sicut post hyemem venit æstas, sic ego, s. Christus post tribulationē 4. Bir. 22
dabo consolationem. Omnia enim temporibus suis implebuntur, ac omnia suū
tempus habent, & suis spacijs transeunt vniuersa. Omni deniq̄ negatio tempus
est opportunitatis. Sic erit tempus miserendi eius, quando in tēpore tribulatio-
nis noſtrae clamauerimus ad dominum, & ipſe exaudiet nos atq; ostenderet se no-
bis in tempore eiusce tribulationis noſtre. Illa etenim interpolata quies erit figu-
ra septimi tranquilli status, infra describendū.

III § Quippe post interitū supradictorū tyraṇni & idoli, quidā opinant̄,
ecclesiā reformandā esse p̄ quatuor successiūs bonos pastores, quoq; mentio in
superioribus facta est, & inferius clarius fiet. De quibus deus crebro loquit apud
Cath., his verbis: Ecclesia reformabit in bonis & sanctis pastori bus, qui sunt ve-
lut flores odoriferi & glorioſi, quia laude & gloriā nomini meo īḡtū exhibet, 12.86.108.129
& procurant̄, exalantes & adolescentes in conspectu meo odorē virtutū ī veritate
fundatorū, & hāc est optabilis & odorifera reformatio ministrorū atq; pastorū
ecclesiā meā. Quādū aut̄ illi quatuor summi pontifices aliq̄ boni viri regnaue-
rint, interim orbis terrarū pacabitur, ecclesia quoq; hactenus tūpiter lacerata,
& j. c. 61. §. 6 ad amissum recolliget ac tandem aduersum rebelles victoriā obtinebit. Sæpedictis
nāq̄ tyranno & antipapa deletis, à cæteris aduersarijs ecclesia facile liberabitur,
§. ca. 59. §. 3 prout elicetur ex his Zachariæ verbis: In illa die, ponā Hierusalē, i. ecclesiā, lapi-
§. c. 44. §. 7 dē oneris cunctis populis. Omnes qui leuabit eū, s. lapidē, cōcifitione lacerabūtur
& j. eod. §. 3. & colligent aduersus eam omnia regna terra. Sed quāram cōterere omnes gen-
tes quā venient cōtra Hierusalē & effundā super habitatores Hierusalē spiritum
gratiā,

T 2

DE ECCLESIALE TRANQVILLITATE &c.

- Iudith. 16** gratia & precum. Ad hoc Iudith in typo ecclesiæ: Væ genti insurgenti super genitum meum, dominus enim omnipotens vindicabit in eis. Similiter dñs in Esdra. Et
4. Esdr. 6 erit, omnis qui derelictus fuerit ex oībus istis que p̄dixi tibi, ipse saluabit & videbit salutare meū & finē seculi vestri. Et videbūt qui recepti sunt hoīes qui morte nō gustauerūt à nativitate sua, & mutabī cor inhabitantū, & conuertetur in sensu. sum aliū, delebitur em̄ malum & extinguetur dolus, florebit aut̄ fides & vincetur corruptela & ostendetur veritas quæ sine fructu fuit diebus tantis.
5. c. 59. §. 8.
- 2. Thess. 1.** V § De eadē præterea victoria & Christiana pace apostolus aperte scribit: Si, i. quia iustum est apud deū retribuere retributionē his qui vos tribulant. In flamma ignis, s. diuini, dantis vindictā his qui nō nouerunt deū, & qui nō obediunt Euangelio Christi, qui p̄cenas dabūt in interitu & ternalis à facie dñi, cū venerant̄ glorificari in sanctis suis & admirabilis fieri in omnibus. De huiusmodi insuper victoria intelligit illud Apocalypsis: Et vidi ecclū apertū, & ecce equus albus, & qui sedebat super eū, vocabat fidelis & verax, & cū iustitia iudicat & pugnat & de ore eius procedet gladius ex vtracq; parte acutus, vt in ipso p̄cutiat gentes, ipse reget eas in virga ferrea & calcat torculari vni furoris irae dei omnipotētis. Et infra Et apprehensa est bestia, s. tyrānus, & cū eo pseudopropheta, i. antipapa, hi duo missi sunt in stagnū ignis ardantis, & ceteri occisi sunt gladio.
4. Esd. 16 VI § Postea ecclesia pacificabilis usq; ad magnū Antichristū, quia adhuc pusilli & tolletur iniurias à terra & iustitia regnabit in nos. Siquidē eotunc diaconi potestas refrenabitur, ne amplius educat homines, qui iam bella & sanguinis innoxij effusionē, iniquas affectiones ac mala innumerabilia in suis membris suggesto, excita, Iohannes nempe vidit angelū descendente de celo, habētem clauēm abyssi, & apprehendit atq; ligavit diabolū, vt non educat amplius gentes, donec cōpleantur mille anni. i. usq; ad aduentū magni Antichristi, tunc em̄ cōplebitur secundus status mundi infra describendus. Qui quidem status incepit in primo aduentu Christi, & in secūdo eiusdem aduentu cōplebitur, ac denotatur per numerū millenariū, licet in eos sint anni plures, & quod nescitur, tamē etiā millenarius etiam de tertio mundi statu intelligatur.
Apoc. 20 VII § Postq; autem idē millenarius. i. secundus mundi status fuerit cōpletus, tūc oportet diabolū iterū solui modico tempore, s. tribus annis cū dimidio, tandem tempore durabit Antichristi tyrannus, vt infra habebit. Interim vero, vii. delicet ab exterminio se predicti tyrāni & eius idoli, usq; ad magnū Antichristū, erūt quatuor (vti sperat) boni pontifices, primus seu proximus post eundē Antipapā, nuncupabitur papa angelicus, de quo vates moderni pleraq; bona vaticinatis sunt, vobuti Thelosphorus resert, allegat in primis Merlinum in reuelatione de summis pontificibus, inter alia dicentē: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, Psal. 121. Post longinquā em̄ Christicolas & tribulationē, & post nimiā innoxij sanguinis effusionē prosperitas dñi veniet ad desolatā gentem, s. Christianā, pastor egregius in solio sedebit qui cūcta rectificabit, orientali & occidentali ecclesiæ dominabitur, & fides vna vigebit, tūc pastor unus, lex vna, Iesus Christus, cūcta ordinetur, & post vulnera mellifluam applicabit medicinam.
Thelosphorus de statu ecclesiæ. VIII § Ioachim quoq; hūc papā angelicū pastorem nominat, de quo inter alia multa narrat, q; ipsius bonitas faciet impetus fluminū aduersus retrogradum fluere, altaria & ecclesiæ restaurabūtur, inter latinā & Græcā ecclesiam fiet vniuersitas perpetua. Item Dandalus in reuelatione summoq; pontifici inter alia inquit. Hic papa dicebat solis fico & nuntius lapidis p̄tiosi diu latētis, tempub. promouebit. Pariter Rabanus in prognostico quod addidit de angelico pastore ait, & reuelabit vincitus à deo, Eya veni mihi o alieni luctus, relinquens mundū & viciū agrestem habebis & viues mortuus & gemebundus, dissipans omne brauiū iniuritatis. Itē cū festinatia ad occidentē septicollis, & inuenietis virū habitatorē amicū meū forstū, non in domo regia. Eiusdē angelici papæ meminit Sybilla Erithrea, vt inferius patebit. De quo etiā illud Birgittæ intelligit: Stulti dominabunt, & honor parcer pro & quietatis charitate, tūc dominabunt stultorum iusti in matutino.
Birg. extr. 7
Psal. 48. Post
- §. c. 67. in si.
 L. ca. 61. §. 1.
 §. c. 58. §. 1 si
 §. c. 18. i pri.
 §. ca. 41. §. 5
 & §. c. 61. i pr
 §. c. 54. §. 7
 §. c. 2. §. 6 &
 I. ca. 62. §. 4
 §. ca. 57. §. 9
 §. c. 35. §. 21 &
 §. c. 49. §. 23
 & §. c. 50. §. 2
 §. ca. 59. §. 6
 §. c. 42. §. 11
 & §. eo. §. 7
 §. ca. 31. §. 8.
 §. eo. §. 3 &
 I. c. 65. §. 5
 §. c. 52. §. 12
 §. c. 17. §. 17
 I. ca. 67. §. 2
 §. c. 9. §. 6
 §. ca. 53. §. 15
 & §. c. 61. §. 2
 in prin.
 §. ca. 61. §. 13
 §. c. 48. §. 5.
 & §. c. 61. §. 4
 §. eo. §. 5
 §. eo. §. 4
 §. c. 56. §. 12.
 §. eo. §. 4
 §. ca. 65. §. 5
 §. c. 59. §. 3 &
 I. c. 66. §. 12 &
 §. c. 42. §. 10
 §. c. 17. §. 18
 & §. c. 66. §. 12

IX § Post illius angelici pastoris obitū absq; discordia succedet secundus **Ioachim**, in imitator sui prædecessoris, veluti refert **Ioachim**. Hic pastor balistaz exercitiū lib. de flore, inhibebit, semper peragrādō terras in habitu pauperis, eritq; marinage dux tor

egregius secundū **Merlinū**. Tertius deinde bonus pastor succederet, de quo itidem

Ioachim: Is in principio sui magistratus duodecim colūnas in ecclesia statuet, fo ras alios expellēdo ac tēporalia in ecclesia totaliter extirpādo, ratus auge & argē tū ecclesiæ potius nocere q; prodeſſe, ac alias multiplicē aīa fructū procurabit, vocabiturq; verus ecclesiæ sp̄s. De eodē **Rabanus** ita inquit: Annuntiationem **Rabanus** sanctā recipiet, placide relinquet vanitatē, bono fine cōplebit vniuersam cultu rā. Itē **Dandalus**: Hic pastor ianuā clausam aperiet & quilibet libere poterit intra re sole clarescēt. In illa die oīs agricola ad cœnā vocabit, & ipsos melle pascer.

X § Quartus demum bonus pastor erit concionator peritissimus, de quo **Rabanus** multum virtutis prædicat, peragrabit eīm orbem terrarum vniuerso po pulo sermocinaturus & fidem Christi amplificaturus. Cuius tempore (secundū **Ioachim**) diabolus iterum soluetur de carcere suo propter repetita facinora, qui bus se rursus Christiani inuoluent. Vnde scriptura de populo Christiano ait: Cū deus dederit tibi requiem sub cœlo, delebis nomen eius. Et quum filii Israel re quieuisserint, reuersi sunt ut facerent malū. Ideo tunc magnus apparebit Anti christus, de quo iam sequitur.

¶ De magno Antichristo. Cap. LXI.

In fine sexti ecclesiæ status post quartū probū pastore Antichristus magnus censem venturus, postq; eīm sextus angelus effudit phialā suā, **Johannes** vidit ore draconis, i. diaboli, & de ore bestiæ & pseudoprophetae i. Antichristi, exire tres sp̄s immundos, nam eo rēpōrē principaliter impugnabif ve ritas atq; proſteret. Et licet ista **Johannis** visio referatur etiā ad tyrannū & idōlū superius expressum, quia ambo sunt p̄cursorib; ipsius Antichristi magni, vnum in potestate spirituali, alter in seculari, tamen principaliter exponitur de ipso Antichristo, qui sibi vtrāq; potestatē vñr pabit atq; negabit patrē & filiū. Maxime vero idōlū p̄fatu parat viam eidē Antichristo, ergo quicquid scriptura de vno loquitur, alterē includit vel tangit. In hoc tamen inter se differunt, eti vterq; cā sua facta sanctitate mundū decipier, prior tamen diuitias accumulādo, posterior aut diuitias promittendo & elargiendo. Nā is magnus Antichristus nō solū per illusiones & tormenta, sed etiam per dona Christianos à fide deīcere conabif. De hoc Antichristo **Sybilla Eritrea** manifeste est vaticinata, ut inferius clarescat.

I § Methodius (in qua) reuelat Antichristū in Corozaim nascitur, q; educabi in Bethsaida & regnabit Capharnaū. Et latabit Corozaim, q; in ea Antichristus natus est, similiter & Bethsaida & Capharnaū, propterea dñs ccepit ex

probrare eisdē ciuitatis, dices: Væ tibi Corozaim, vae tibi Bethsaida & tu Ca pharnaū, nunq; vscq; in celū exaltaberis, vscq; in infernū descēdes. Tunc destrue

tur oīs principatus & potestas cū apparuerit filiū pditionis. Est aut hic de tribu

Dan (q; inter alias tribus sorte nō accipit) iuxta prophetiā patriarchæ Iacob, in quientis: Fiat **Dan** coluber in via & cerasus in semita mordē calcaneū vel vngu

las equi ut cādat ascensor eius retrorsum. Equus quidē est veritas & æquitas iu

ftos, Calcaneus vero duricies. i. tyrannides Antichristi. Hinc dicit: A **Dan** audi

tus est fremitus equorū eius. Nēpe illi electi, qui eo tēpōrē sup equū, i. sup verā fi

dē ascendēt ac pie equitabūt, à serpente. i. filio pditionis tribulabunt. Quos tan

dē liberabit dñs suo aduentu. Ideo patriarcha subiungit: Salutare tuū expectabo Gene. 49

dñe. Methodius insuper refert Iudam Ischariotis traditorē dñi pariter de tribu **Iohan**. 17

Ieo. § 3 Dā descendisse, quem & Christus filiū pditionis appellat.

II § Quādo aut Antichristus fit vñrurus, nescit certū tēpus, tāetsi nōnulli

cōputantes curricula etatū vel cursus stellaz, de aduētu Antichristi vel de con

summatione seculi quasi certū annū vel aliud tēpus se inuenisse diuinarūt. Sed ha

ctenus nullus Antichristus apparet, p̄ter clericorū emulos, quoī infinitus est nu

merus. **Ioachim** etenim inquit: Sicut **Zacharias** pater **Iohānis** inter syagogā & **Ioachim**, s.

ecclesiā, i. inter primū & secundū statū mundi cōstitutus, p̄dixit saluatoris adesse li. cōcordiæ

T 3 p̄sentia

DE MAGNO ANTICHRISTO.

Luc. i præsentia, sed ea quæ Christus erat facturus, seriatim intimare nō est permisus.

Sic nos, qui inter secundū & tertīū mundi statū constitui multa quæ dā & certa de Antichristo ac de tertio mundi statu futuro cōtemplari permittimur, ordine vero rei iuxta distinctionē operę vel temporę cōprehendere nequimus, tam-

Vbertinus eti nōnullas coniecturas facimus. Hinc Vbertinus ait: Secundū antiquos scriptores synagogæ, ante legēm vscq ad Abraham fluxerunt annos duo millia, & duo millia sub lege, exin præsumunt duo millia sub tempore gratiæ completū iri, vt secundū trinam legem, s. naturæ, scripturæ & gratiæ tres binarij accipiant in annis secundū mysteria sanctissimæ trinitatis. Septimus aut millenarius incipiēdus coniçit in statu spiritui sancto attributo, qui est tertius generalis totius mundi j.ca. 67. §. 3 vel septimus specialis ecclesia status instar gratiæ septiformis.

II § Quippe Antichristus iā diu venit in mēbris & figuris suis, vtpote à tē pore Neronis vscq in hodiernū diem. Nā sicut verus Chrūs est figuratus in multis sanctis viris veteris testamēti, velut in Abel, Joseph, David, pluribusq; alijs vscq ad Iohannē Baptistā, qui Christū Iesum representauerunt & eius præcursores fuerunt, sic falsus Christus hodie in plerisq; peruersis hominibus præfigurat, vt pote in Nerone, Domiciano, Mahumeto, ceterisve tyrannis ecclesiā dei turban

tibus, vscq ad modernos ipsius ecclesiæ persecutores, qui Antichristū magnū representant, eiusq; sunt præcursores. Ergo Antichristus iā venit. Nunc vero mul

ti sunt Antichristi. i. Christo & eius legi cōtrarij, ynde scimus, quia nouissimaho

2. Thess. 2 ra est. Siquidē Nero fuit initium persequitorū ecclesiæ noui testamenti ac eorū, in quibus mysteriū iniquitatis operat occulte, quod postea aperte reuelabit, prout

2. Thes. 2 & ibi. glo. ord. fiet quādo reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis. i. Antichristus, q ad-

ueratur & extollit super om̄e quod dicit deus, ita vt in tēplo dei sedeat, ostendens se tanq; sit deus. Hoc idē iniquitatis mysteriū iam aperte operat atq; regnat.

Nempe triplex fit hodie discussio. Primo à fide ecclesiæ, cuius ceremoniæ irridetur atq; oppugnāt. Secundo à sede apostolica quæ floccipendit. Tertio descendit ab obedientia Romani imperij, imd cūnci pene nos rebelles caremus fre-

no obedientiæ, & ita dissoluti, ceu indomiti equi, quotidie currimus de malo in malū, donec funditus cadamus in suppliciorum foueam.

Apo. 6. infi. IIII § Enim uero cū dies iræ dei magnus venerit, tunc secundū Danielē

Danie. 12 fiet abominatio in desolationē, & erit maxima persequitio ecclesiæ, tantaq; tri-

Mat. 24 bulatio qualis nō fuit ab initio mūdi vscq modo, nec fiet. Licit em̄ mali semp se-

Apo. 6. & 7 uiant in bonos, tamen cōtra eos ēpōre Antichristi apertissime & crudelissime in

Apoc. II. surgent, quemadmodū ex Apocalypsi elicitor: Quoniā sub Antichristo ecclesia

Danie. 12 patietur secundū vā, vtpote vscq ad fidei catholicæ suppressionē. Et eius tyran-

nis durabit mensibus quadragintaduobus vel diebus mille ducentis nonaginta-

vterq; numerus facit annos tres cū dimidio, quanto s. tēpore Christus in car-

Danie. 7 ne p̄dicauit. Hoc est tempus & tēpora & dimidiū temporis, vt iam dicetur.

V § Illa erit tertia ecclesia suina, in qua fides cadet catholicæ. Siquidē An-

tichristus exequē iudiciū & sententiā à deo contra Babylonē meretrice magnā

latam, eotunc em̄ ecclesia per Antichristū prope desolabitur, & forte penitus ex-

tirparetur, nisi ei subuentū fuerit p̄ veritatis assertores Enoch & Heliā, qui erunt

præcones siue p̄cursores secundi & proxime futuri aduentus Christi. Pariter etiā

Matt. 17 tertii & remoti aduentū ipsius Christi, de quo ipse saluator ait: Helias ventu-

rūs est, restituet omnia. Sed de hoc vide quæ notabo in fine huius æditionis.

Methodius. VI § Methodius quoq; reuelat à deo mittendos Enoch & Heliā ad redar-

guendū Antichristū, qui eos dē dei famulos tandem interficiet. Sybilla nuncupat

Apo. 11 eos duas stellas. Apocalypsis autē duos testes, vbi dicitur: Dabo duobus testibus

meis, & prophetabūt diebus, 1260, amicti saccis. Hi sunt duæ oлиa & duo cande-

labra in cōspectu dñi. Et cū finierint testimoniū suū, bestia. i. Antichristus faciet

aduersus eos bellū & vincet eos, plures deniq; alijs electi Christiani

contra Antichristū disputabūt, certabuntq; ad fundandū generale tertii mundi

statū. Quocirca ob magnitudinē illius operis & certaminis, à deo mittendi sunt

Enoch & Helias in auxiliū ecclesiæ & in testimonium veritatis, alioqui omnino

ruitur.

S. c. 47. §. 8 ruituræ. Nam in Esdra habet: Post tēpus quarti regni, s. Romani Imperij nascent
contētiones nō mōdicæ & p̄icitabiliſ. s. ecclēſia vt cadat: & non cadet tūc, sed itē
S. c. 60. §. 4 constituet in suū initium: si quidem regimē Antichristi non diu durabit.

4. Eſd. 1

S. c. 14. §. 15. VII § C̄tez ipsius Antichristi regnū est septimū caput ſue mons, sup
quo mulier, id eſt, ciuitas diaboli ſedet: quoniam idem Anſichristus p̄fumit fore
leptimus rex qui nondū venit, & cū venerit, aportet illū ad breue tēpus manere.

Apo. 13. & 17

S. c. ca. 48. §. 3 Pr̄terea Antichristus figuratus ē in Nabuchodonosor rege Babylonis, cui tale ſo
mnum fuit arbor in medio terræ, eius altitudo nimia, & eius proceritas conting-
bat cœlum. Ecce vigil & sanctus de cœlo descendit, clamans fortiter, ſic ait: Succi
dite arborem, & p̄cidite ramos eius. Hoc ſomniū Vincentius inducit de magno

Dani. 4

S. c. 44. iſi. Antichristo & de ruina fidei catholicæ.

Vincētiſin
fine ſui opu
ſculi

J. c. 69. §. 10 VIII § Porro Antichristi tpe ferreū, id eſt, Romanū regnū diuidet in de
cem regna ſue reges, q̄ ſe Antichristo ſubmittent, q̄bus adiutoribus vſurus Anti-
christus monarchiā mūdi obtinebit. Hoc ex Danielis prophetia dēphendit: Quā
doquidē quarta bestia, id ē, Romanū regnū, viſum eſt habere cornua decē, & ecce

Dani. 7

S. c. 48. §. 4 cornu aliud paruulū (id eſt, Antichristus) ortu eſt de medio eoz, in quo erāt quā
oculi hoīs, & os loquēs ingētia, & maius erāt c̄teris. Et faciebat bellū aduersus ſan-
& §. 5 ctos, & p̄ualebat eis, donec venit antiquus dier, id ē, Chriſus verus. Et infra: Idē cor
S. c. 4. §. 3 & nu sermones cōtra excellum loquet, & sanctos altissimi cōteret, & putabit q̄ poſſit
J. c. 62. §. 6 mutare tpa, & leges tradent in manu eius vſq; ad tps, & tpa & dimidiū tpis. i. vſq;
S. eo. §. 4 & ad tres annos cū dimidio, vt iam dictū eſt: Sibylla exprimit tres pedes & fermis.

J. c. 62. §. 13 IX § Antichristus proinde vnā cū ſuis ſatellitibus, attētabit ecclēſiam &
J. c. 65. §. 7 fidē Christianā radicitus extirpare. In quo cēnātū tantā obtinebit victoriā, vtre. 2. Thess. 2

S. eo. §. 5 & p̄tēt deus. Sed in die horribili a deo cōteret. Interim th̄ (vt ait Malachias) in au- Malach. 4

J. eo. §. 12 xiliū ecclēſia Christianog, deus mittet Heliam prophetam anteq̄ veniet dies dñi

S. c. 57. §. 11 magnus & horribilis, qui conuerter cor patrū. Qui receptus eſt in turbine iñ his in Ecc. 48

& J. c. 66. §. 11 curru equorū igneog, qui inſcriptus eſt in iudicijs tempog, lenire iracundia dñi,

S. c. 54. §. 6. cōciliare cor patris ad filiū, & restituere tribus Iacob. Si quidē Enoch & Helia pre- Matth. 24

& J. c. 64. §. 6 dicatibus, fides catholicā nō ſolū in gētibus, ſed etiam in filiis Iſrael reuſcitat̄, ac Luc. 21

in fine tūc qui in Iudea ſunt, fugient ad montes, id eſt, ad fidē cœleſtē. In Apocalypſi em̄ Mar. 13

S. c. 55. §. 10 dicif: Ciuitatē ſanctam calcabunt, vtpote Antichristus & eius ſequaces, mensibus

& J. c. 62. §. 9 quadraginta duobus, & dabo duobus testibus meis, & prophetabūt. Sed cūfinierit Apo. 11

J. eo. §. 6 testimonium ſuum, bestia eos occidet, & poſt tres dies & dimidium reuſurgent & in

J. ca. 65. §. 6. cœlum ascendent. Et ita vñ secundum tranſiet.

X § Quibus peractis Antichristus conabit ad ſuū ritū omnes trahere ho- De cōſ. dif.

S. c. 55. §. 10 mines p̄fertim Iudeos & Christians. Vnde ſcdm Ḡgoriū, in fauorem Chriſtianog, diem dñicū, in Iudea or̄, aut fauorē, ſabbatū cuſtodiſi faciet. Se quoq; fi- 3. c. perueni-

ſtatio, diem dñicū, in Iudea or̄, aut fauorē, ſabbatū cuſtodiſi faciet. Se quoq; fi- lium dei in lege promiſum vocitabit. Quem tanq; M̄ſſiam Iudei ſuſcipient, quos Iob. 5

ob id dñs Iefus increpat, dicens: Cognoui vos quia dilectionem dei non habetis in no- vobis: Ego veni in noniine patris mei, & non accepistiſ me, ſi alius veneſerit in no-

S. eo. §. 1 mine ſuo, illum accipietis ſc̄līcet Antichristum.

S. c. 19. §. 15. XI § Tandem Antichristus in cœlū accēdere p̄fumet, ſed illustratione Iefu Christi adueniētis deſtruēt, qm̄ Antichristi interfectio erit veri Christi illu- stratio. Poſtq; em̄ Babylon, id eſt, ecclēſia cōfusa ruerit, tūc veniet gloria nouę ſpō

& J. c. 67. §. 2. ſæ, id eſt, ecclēſia reformādæ. Per ruinā quidē prioris ſtatus frequēter fit clarifica- z. in fine.

S. c. 60. §. 3. tio ſtatus ſubsequētis. Ita intelligif hoc Apostoli dictū. Et tūc reuelabit ille iñiquus 2. Thess. 2

& J. c. 62. §. 12 quē dñs Iefus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruēt illustratione aduētus ſui eū ſc̄līcet Antichristum, cuius eſt aduentus ſcdm operationem Satanae.

J. c. 62. i pri. XII § Ad quem Antichristū Eſaias ait: Corruſti in terram qui vulnera- Eſa. 14

bas gentes, & dicebas in corde tuo. In cœlū conſcendam, ſupra aſtra dei exaltabo ſolū meū, aſcendat ſup altitudinem nubiū. V eruntamen ad infernū deſtraheris in

S. c. 25. §. 6 profundū lacū. Item Dauid: Quid gloriariſ in malitia qui potens es in iniuitate, Psalm. 51

propterea deus deſtruēt te in finem. Ad idem Ezechiel: Eo q̄ eleuat̄ eſt cor 2. Ezech. 28

tuum, & dixiſi, deus ego ſum, & in cathedra dei ſedi in corde maris, cum ſiſ homo & non deus, propterea morieris in interitu occiſorum.

DE TRIPLOMI CHRISTI IESV ADVENTV.

- Apo.17. XIII § Post interitum Antichristi decem reges, qui potestatem accipiēt post bestiam cū agno pugnabūt, & agnus vincet illog, quoniam dñs dominus est. J.c.69.§.9
- Apo.20. & rex regū. Diabolus rursus ligabit, nam refert ccelestis aquila. Angelus apprehēdit draconem serpentem antiquū qui est diabolus, & ligauit eū, & misit in carcere. S.c.17.§.18
- Alia expō.* & clausit, & signauit super illū, vt non seducat amplius gentes, donec compleant mille anni, id est, tertius mūdi status, vel vltimus millenarius vsq; ad extremū iudiciū, scdm vnū intellectū. Et post hoc, id est, post q̄ ligatus est Satan, oportet illum solui modico tempore, vt pote infra illū millenariū, quādoquidem interim veniet Gog, cuius persecutio durabit modico tempore: Antichristo etenim interempto incipiet septimus ecclesie status & vltimus millenarius seu tertius totius mūdi sta- S.eo.§.1
- Apo.7.in fine. & c.8 In quo ecclesia pacificabit, & tranquillitate obtinebit, de mpto modico inter-
vallo. Dicit enim: Cum aperuisset signilū septimū, factū est silentiū in celo, id est, in eccl.ia, quasi media hora, id est, vsq; ad Gog. Inter quē & Antichristū erit modicū spatiū silentiū & pacis in ecclesia dei, adeo breue, q̄ reputabit duntaxat media hora. Notanter aut̄ Iohannes non dimidiā sed medium horam expressit. At qd per medium horam significat prolsus ignoro. Post Gog vero erit finis tempore laboriosorū. Et omne munus, id est, quāstus auaritiae, & quālibet alia iniurias dele J.c.69.§.2
- Eccī.40. bitur, & fides in seculum stabit.

¶ De triplici Iesu Christi aduentu.

Cap. L XII.

- V**bertinus **M**odo dictum est, dominum nostrum Iesum Christum illustratione sui aduentus destructus Antichristi conatus. Quem Christi aduentū p- & J.eo.§.6
- scrutari gestio, quoniam in prophetijs ac varijs scripturæ locis tres Christi aduentus indistincte inuoluti & expressi V bertino apparent, quoq; S.c.67.i pri. forte quilibet vnum distinctū generalem mūdi statū comprehendit. Primus itaq; S.c.16.i pri. aduentus fuit in carne redēptionis quo Christus ecclesiam fundauit. Is aduentus & J.eo.§.12 carnalis (quem Iudæi & infideles negant) in cōcūsse probat autoritate cantici, vbi Cantic.3 dicit scriptura antiqua: Egredimini filiæ Syon, & videte regē Salomonem, id est, deū in diademate, id ē, in corpore carnali, quō coronauit eū mater sua. s. virgo Maria. Siquidem in eodē libro Canticō sub nominibus Salomonis & sponsæ, agit de cōingio dei & ecclesie. Exinde patet humanitas & incarnatio diuinæ psonæ, quā alioquin secundū diuinam naturam matrem habere nequit.
- I § De quo primo aduentu Christi, ex virginali vtero procedētis, Esaias S.c.1.§.5
- Esa.7.&.9 prophetauit: Ecce virgo concipiet, & pariet filiū, & vocabit nomen eius Emmanuel, quod est nobiscū deus. Item: Paruulus natus est nobis, & filius datum est nobis
- Esa.11 Et infra: Egressus virga, id ē, virgo Maria de radice Iesse, & flos, id ē, Iesus de radi ce eius, & quiesceret sup eū spūs dñi. Item: Mitter dñs saluatorē & propugnatorē qui liberet eos, aperta est eīm terra, & germinauit saluatorē. Ad idem Malachias: Statim veniet ad templū sanctū suū dnator quē vos queritis, & angelus testamen ti. s. noui quē vos vultis. De eodem deniq; primo Christi aduentu omnes alij prophetae, & lex vsq; ad Iohannē pr̄b̄pharūt, pr̄sertim Zacharias loquēs ad filios Israel h̄ec verba: Exulta filia Syoni: Lubila filia Hierlm, ecce rex tuus veniet tibi iuu- J.eo.§.3.
- Zacha.9 stus & saluator, ip̄e pauper ascendēt sup asinā: Hinc ostendit Christi humanitas, in qua veluti pauper cū hominibus cōuersatus, ac impotēs fuit nos saluare. Sed qā iustus & saluator, ostendit diuina eius natura, qua saluare & iudicare potest. Ecce Christus in vnum simili diuīs & pauper, diuīs & potens saluare virtute deitatis, & J.c.70. in pauper, humiliis, ac passibilis ratione humanitatis. prin.
- II § Locus autem primi aduentus fuit in Bethleem. Vnde & tu Bethleem J.c.63.§.6
- Mich.5. Ephrata paruulus es in milibus Iuda, ex te em̄ egrediet qui sit dominator in Israel.
- Matth.2. Per hoc denotatur temporalis nativitas Messiae, sed & terna, per illud quod in Propheta sequitur: Et egressus eius ab initio à diebus & eternitatis. Indubitatum certe est, hunc primū Christi aduentum esse pr̄teritum, patriarcha Iacob attestante.
- Gene.49 Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de sc̄emore eius, donec veniat q̄ mitten J.c.69.§.10 dus est, & ip̄e erit expectatio gentium. H̄ec prophētia impleta est tempore Herois qui fuit alienigena, s. Idumæus, regnās in Iudæa, extirpauerat em̄ regē Iudæorū
- Iohā.19 Antigonum omnemq; prolem regiā, quominus Iudæi ex prole eius hactenus ha- berent

C A P I T U L U M L X I I .

Fo. C X I I I .

S.c.48.§.10 berent regem, prout ipsi fassunt, non habemus regem nisi Cæsarem: Cui etiam C. de Iudeis
de iure hodie subsuntur.

I. Iudæi

S.co.§.1 III § Restant adhuc duo Christi aduentus: Nam sicut solus Christus deus
S.ca.51.§.5. potuit, & mediante sua humanitate debuit, per primū suū in carne aduentū libe- Matth. §
S. j. eo. §.9. rare humanū genus, & adimplere legem, vel reformare synagogam, & per conse-
S. j. eo. §.19. quens fundare ecclesiam, sic eūdem Christū dēū & hominē, per suū secundū in spi-
S.c.46. §.11 ritu aduentū, decet dilapsam ecclesiam reformar, & à maximo eius persecutore
S.c.7. i fi. & Antichristo liberare. Tametsi eadem ecclesia à prioribus suis aduerfitatibus per
J.c.68. §.7 martyres doctores, alios sanctos viros deo cooperante sā pius sit liberata. Ita
J.c.63. §.4 tandem ipa ecclesia & omnis creatura, à solo Christo deo & homine, per suum ēr
J.eo. §.9. in fine tium in carne & spiritu aduentū, iudicabit, præmiabit, & condemnabit. Christus Luc. 17
igī de vtroq; futuro suo aduentu inquit: V enient dies quando desideratis videre
vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic scilicet medi Cath. Senē,
us Christi aduentus, q; erit in tempore Antichristi. Ecce illic scilicet extremus ad- ca. 29.
uentus Christi. De eiusmodi duplice aduento deus pater apud Catharinam Senē.
inquit: Post quā filius meus ascendit, rediet ad vos mortales, non præsentia corpo
rali, sed virtute spirituali: at in vltima die iudicij veniet corporali suæ maiestati,
præsentia, iudicaturus orbem diuinā potestate.

S.c.19. §.15. IIII § Secundus itaq; Christi aduentus (de quo tractamus) erit in spiritu
& j. c.60. §. reformationis, quo saluator ecclesiā, in membris suis fecundatam, generaliter refol Acto. 15.
s. & j. eo. §. mabit. De quo scriptum est: Post hęc resūciā & reædificabo tabernaculū Dauid
8. & j. c. 67. quod cecidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud, vt requirant cæteri homi Matth. 10
num dominū. Qui ad suos ait discipulos: Cūq; persequenter vos in vna ciuitate, fu-
S.c.59. §.1&
j.eo. §.7. & gite in aliā: Amen dico vobis, nō consummabitis ciuitates Israel donec veniat fili- Roma. 5.
j.c.68. §.11 us hominis. De hoc secundo aduento loquitur Apostolus, dicens: Christus semel ob-
latus est ad multoq; exhaustienda peccata, secundo sine peccato apparebit omnibus
S.c.54. i pri. expectantibus se in salutem. Et in Aggeo dominus: Adhuc vñū modicū est, & ego
S.c.59. §.3. commouebo ccelū & terram & mouebo omnes gentes, & veniet scilicet Christus
& j.c.69. §.4 desideratus cūctis gentibus. Tempus qdem inter primū & secundū Christi adue Psalm. 89.
S.c.17. §.17 tum (quod iam currit) nuncupat modicū respectu æternitatis, quoniam milie an-
& j.c.61. §.13 ni ante oculos dei, tanq; dies hesterne quæ præteriit. Deinde in Aggeo sequitur:
Magna erit gloria istius domus nouissime magis q; prima. Hinc elicit, gloriam ec-
clesiæ militantis, q; in primo Christi aduento adificata est, proculdubio fore ma-
j.c.66. §.2 iorem & dilucidiorē post secundū Christi aduentum, qui sua glorioſa præsen-
S.c.61. §.13 tia ecclesiā illuminabit, siquidem in septimo ecclesiæ statu tunc incepturno Chri-
S.c.5. §.9 sti fideles in omni veritate docebuntur.

X § Tertius aduentus appellat iustificationis extrema, q; erit in carne si-
mul & spiritu Christi, quando ecclesiā & cūcta consummabit. De quo tertio adue-
tu Esaias inquit: Dominus ad iudiciū veniet cū senioribus populi sui, & principi- Esai. 5
bus eius. Et Apostolus: Quæ est nostra spes? nōne vos ante dominū Iesum Chr̄m 1. Thess. 8.
in aduētu eius. Et infra: Deus multiplicet charitatem vestram ad cōfirmanda corda
vestra ante deum in aduentu Iesu Christi cū omnibus sanctis eius. Item: No squi
viuimus, inaduētu domini nō præueniemus eos q; dormierit. Porro ambo extre 1. Thess. 4.
mi aduentus Christi tangunt per Esdrām dicentem: In proximo, id est, in primo 4. Esd. 2
carnis aduentu, est ille scilicet Christus qui in fine seculi, id est, in tertio extremitu iu-
dicij aduentu adueniet. Primus equidem aduentus in Christi carne dudum, vtpo-
te ante annos 1519. præteriit. Tertius in carne & spiritu Christi circa extremitū iudi-
cium futurus est. Neq; eisdem duobus Christi aduentibus diutius incumbi opor-
ter, quoniam neuter ad materiam propositam attinet.

S.co. §.5 VI § De secundo aut̄ seu medio aduentu, qui in spiritu Christi eveniet ac
præsentis nostræ materiæ est, nonnullas scripturas in medium adduci conuenit. Dani. 7.
F.co. §.14 Aspiciebat enim Daniel in visione noctis, & ecce cū nubibus cœli quasi filiis ho-
S.ca.61. §.8 minis veniebat & vscq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei potestate m, ho-
& j.c.69. §.10 norem & regnum, & omnes populi, tribus & lingue ipsi seruēt, & regnū eius nō
corruptetur. Esaias meminit domini secundo aduenturi his verbis: Percutiet ter- Esa. 18
rā virga

DE TRIPLEX CHRISTI IESVI ADVENTV.

- Hier. 23 ram virga oris sui. Et spiritu labiorū suorū interficiet impium scilicet Antichristū. g. eo. in pri.
 Adidem Hieremias: Ecce dies veniūt, dicit dñs, & suscitabo David gerumeniūstū, & j. eo. §. 11
 & regnabit rex, faciet iudicium & iustitiam in terra.

Vbertinus VII § Præterea iuxta Vbertini doctrinā, secūdus Christi aduentus fit, & g. eo. §. 4
 Mat. 8, in fi. reformat in oī statu, & in toto decursu ecclīz: qd ipse dixit: Ecce ego vobiscū sum g. c. 58. §. 7
 om̄ibus diebus vscq ad consummationem seculi. Et ille Christi aduentus est quodammodo pec- g. c. 58. in fi.
 catores p̄cēnitentes, & perficit yros sanctos. Vnde Apostolus inquit: Deus con- g. c. 58. §. 18
 1. Corin. 1 firmabit vos vscq in finem sine crimen in die aduentus domini nostri Iesu Christi.
 1. Thess. 5 leem: Deus sanctificet vos vt integer spiritus vester in aduentu dñi Iesu seruet. Idē g. c. 58. §. 3
 1. Timo. 6 quoq; Apostolus præcipit, vt seruēmus mandatum vscq in aduentum eiusdem do-
 mī nostri. Ac etiam testificatus est coram deo & per aduentū ipsius, dicens: Re-
 2. Timo. 4 posita est corona non solum mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. Et infras- g. c. 56. §. 4
 Titum. 2 Pie viuamus in hoc seculo, expectantes aduentum gloriae magni dei. Et Iacobus:
 Iacob. 5 Fratres (inquit) patientes estote vscq ad aduentū domini. Et confirmate corda ve- g. c. 58. §. 9
 2. Petri. 3 stra, quoniam aduentus domini appropinquabit. Petrus insuper expectantesta-
 1. Ioh. 1 xat & properantes in aduentum diei domini. Et alibi dicit: Ne confundamur à
 Apo. 4 Christo in aduentu eius. Hinc & Iohannes vident quatuor animalia dicentia: San-
 ctus dominus deus qui erat, qui est, & qui venturus est. Erat, quo ad primū præte-
 ritum aduentū, qui est, quotidie secūdo adueniens, & qui venturus est, tertio scili-
 cet in extremo iudicio. Atqui per Antonomasiam iste secundus aduentus appro-
 priatur statui sexto, quando Christus spiritu oris sui manifeste veniet contra An-
 tichristum. De quo in Euangeliō: Sicut fulgor exit ab oriente & paret vscq in occi-
 dentem, ita erit & aduentus filii hominis. Nam sicut fulgor coruscās in ea, que sub
 ccelo sunt, fulger, ita erit filius hominis in die sua. g. c. 63. §. 4
 1. Cori. 15

VIII § Interea Christus principaliter suam reformabit ecclesiam eo tūc
 prop̄ deletam saltem in publico, tametsi occulte in paucis electis tenuem vitam
 ecclesia tūc ager. Post Antichristi equidem interitū restituēt regnū Christi. Hinc
 Apostolus: Qui sunt Christi, in aduentū eius crediderūt. Deinde finis cū tradide-
 rit regnū deo, & evanuerit omnē principatū. Eodem insuper secūdo Christi adue-
 tu sexus ecclesie status reformativus cōplebit, sicut per primū Christi aduētu se-
 xta mūdi etas, vñā cū veteri testamento, completa est. Per tertiu aut & vltimum
 Christi aduentum complebit finis totius consummationis. g. c. 16. i pri.

Psal. 118. lite- IX § Categ: Christus in primo suo aduentu, id est, in fine sexte etatis, iu-
 ra lamech dicauit synagogā, qua tūc adeo erat puerus, vt nominareb̄ progenies, seu genimi-
 na viperarū, securisq; esset posita ad radicē arboris, qua nō facies fructū bonū exci-
 denda & in ignē mittēda fuerat. Pari modo Christus in secūdo suo aduētu, id est,
 in fine sexti ecclesie status, iudicabit ecclesiā, in suis membris vsque adeo deturpa-
 tam, vt iam Babylonica meretrix appellat. De cuius iudicio habet in tota sexta vi-
 sione Apocalypsis: Ideo malos male perdet. Nam postq; septimus angelus, ut po-
 te in principio septimi ecclesie status, vel in secūdo Christi aduētu, effudit phialā
 suā, id est, irā dei in aerem, in quo da mōnes habitāt, tūc fracta est ciuitas magna, s.
 ecclesie puerus. Demū iustissimus iudex in tertio & vltimo suo aduentu, id est, in iu-
 dicio extremo, & in fine septimi status, iudicabit totum mūdum. g. c. 66. §. 12
 1. Cori. 15

X § Quādo Iesus pr̄ osticauit et excidiū tēpli, id ē, ruinā ecclesie, & euer-
 sione Iudeorū p̄ secundū Christi aduentū revocādoz, & tandem extremitū iudiciū &
 cōsummatione seculi, tūc dicebat: Ecce relinquet vobis domus vestra deserta, &
 nō relinquet hic lapis sup lapidem, qd nō destruat, &c. Desuper discipuli, mysteria
 & futura nosse cupiētes, interrogab̄ tria, videlicet quo tpe Hieros̄ destruēda, quo
 vēturus Christus, & quo futura sit seculi cōsummatio, secrete interrogantes quādo
 h̄cerūt, Ex qua easq; questione constat, discipulos credidisse triplicem Christi
 aduentū. Quo ad primū alibi responderūt: Tu es Christus filius dei viui, qd in hunc
 mundū venisti. Quo ad secundū aduentū interrogat̄, quod erit signū aduentus tuis?
 Rp̄tore secūdi quo es templū reformaturus. Deinde procedendo ad tertiu Christi
 aduentū, quārunt signum consummationis seculi. g. c. 44. §. 7
 1. Cori. 15

Mat. 23. 24. Mar. 15

Matth. 16

Iohā. 11

Matth. 24

Enero

DE TRIPLO CHRISTI IESV ADVENTV.

- nos scilicet in singulis præteritis ecclesiæ statibus per Apostolos, doctores & predicatores, ut abnegates impietatem & secularia desideria, iuste vivamus in hoc seculo, expectantes aduentum dñi alterius, nobis modo propinquum. De quo intelligunt illa Danielis verba: Aspicio donec throni positi sunt, & antiquus dies sedit, & libri aperti sunt: In proximo equidem est ille qui adueniet in fine seculi: fugite ergo. Dani. 7. §.eo. §.6. &c. 17. §.14. 4. Esd. 2. vmbra huius seculi. Interim autem deus ecclesiæ suæ consolat, ad Esdras aiës: Ecce tibi 4. Esd. 7. veniet, & erit quodammodo signa quæ ego prædicti tibi & apparebit sponsa & appa rescens ostendit, quæ nunc subducit terra. Et omnis qui liberatus est de prædictis malis, ipse videbit mirabilia mea. Reuelabit enim filius meus Iesus cum his qui cum eo sunt, 1. c. 6. §.4. & iocundabunt, qui relicti sunt in annis quadringentis.
- XV. § Ad idem in Genes: Vbi dominus Abraham terram promissionis pro mittes, ait: Scito peregrinum futurum semen tuum in terra non tua, vbi quadringentis annis affigentur generatione autem quartâ huic reuertentur. Nec dum eum completes sunt iniquitates Amorræorum usque ad presentem tempus. Quæ quidem iniquitates Amorræorum, id est, peruersorum Christianorum, nunc videntur compleri, quia iam omnes virtutem in precipitio est. Prohdolor diuina iustitia expectat plenitudinem iniquitatis Christianorum, qui modo quasi quadringentis annis seruituti de monachis sunt subiecti & male tractati, ideo propediem deus expellit eos & fidelis Abraham semem introducit. In Dani. 11. Daniele expectant dies mille treceti triginta quinq; diem pro anno computando. 4. Esd. 13. XVI. § Sequitur in Esdra: Ecce coualebat ille homo scilicet Iesus cum milibus cœli, & vbi vultus suus vertebat ut consideraret, tremebat omnia quæ sub eo videbantur. Emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis eius spiritus flammarum ligua eius emittebat scintillas, & succendit omnes ut subito nihil videtur de innumerabilis multitudine scilicet Antichristi, nisi solummodo puluis & sumi odor, ut hi qui derelicti sunt in diebus illis: Intelligo nunc quæ sunt deposita irremovibilis diebus: Ecce dies veniet quodammodo incipiet altissimus liberare iustos qui sunt super terram, & veniet in excessu metus super iniustos qui inhabitat terram ut potestate terrenis incumbentes. Quia dominus custodit omnes diligenter se, & omnes peccatores disperdet. In illa die Psalm. 144. peribunt omnes cogitationes eorum. Deus itaque manifeste veniet, quoniam venit iudicare terram. Ignis in conspectu eius exardescet. Ad idem Esaias: Ecce dominus Psalm. 145. dicat terram. Ignis in conspectu eius exardescet. Ad idem Esaias: Ecce dominus Psalm. 49. in igne veniet reddere in indignatione furorem suum. Item Daniel: Eligentur & Psalm. 97. qualiter ignis probabuntur multi.
- Esa. 66. XVII. § Iste ignis secundum Augustinum, significat pœna iudicij, siue sit ignis, siue tempestas, siue gladius. Omnis enim talis visitatio erit hominibus pœnalis. Dani. 12. siue tempestas, siue gladius. Omnis enim talis visitatio erit hominibus pœnalis. fine, &c. 1. in 2. de ci. dei 21. Siquidem ville, qui habitat in cœlis, visitator & auditor est loci illius scilicet terræ conclusionem 2. Mach. 3. Christianorum & venientes ad maleficium percutit ac perdit. Hinc Malachias: §.2. Malach. 4. Ecce dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem stipula. Idem Prophetæ de secundo Christi aduentu promisit talia. Statim 26. veniet dominator, & quis poterit cogitare diem aduentus eius, & quis stabit ad vindendum eum? dicit dominus: Accedat ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficiis, & adulteris & perjuris, & his quæ nec timuerunt me, ego enim dominus & non mutor, quasi dicatur, & licet vos homines per culpam mutatis. Contra quos deus se testem futurus dicit, (qui in suo iudicio non indiget testibus) eumque velocom, quia repente est reverturus, eiusque inopinato aduentu erit iudicium celerrimum quod tardissimum putabatur. Hec Augustinus. Nota quodammodo in plantando ecclesiæ Christus fuit velox testis, ita erit velox iudex in restaurando eandem.
4. Bir. 10. XVIII. § Demum apud Birgittam Christus de huiuscmodi secundo suo aduentu loquitur haec verba: Nunc per viam hominibus incognitam veniam cum potentia deitatis meæ, vindictam contemptoribus inferendo. Et infra: Exurgat tamen suo contra eos iuxta merita eorum, & videbunt gloriam meam intra cœlum, & supra, & infra, & extra, & in omni loco, in omnibus collibus & vallis. Hinc noto triplicem Christi aduentum, non solum viuensalem circa mundum maiorem, sed et singularem 5. eo. §.7 & 5. eo. §.10. & 5. eo. §.11. circa mundum minorem, id est, circa quemlibet hominem. Cui intra cœlum, id est 5. eo. §.7 & 5. eo. §.10. ecclesiam militantem, Christus in primis aduenit in gratia, nepe baptismatis, aut 1. c. 70. i. pri. aliorum sacramentorum, quæ est nostra spes. Secundo aduenit supra, per correctiones

ptiones, vel infra in morsu conscientiae, ubi quisque ad sui reformationem corruptur vel commoletur. Tertio aduenit Christus extra per peculiare extremum iudicium cuiuslibet anima quando exit a corpore.

S. ca. 54. §. 8. XIX § Redeo ad generalem Christi secundum aduentum, cuius annuntiantes seu præcursoris primi, sed tamen remoti, censentur olim fuisse Franciscus, **S. c. 63. §. 4.** Dominicus, Bernhardus, aliisque boni viri, qui sua doctrina & vigili concione laborarunt pro reformatione euangelici status, ut in corda fideliū reduceret Christū iamdiu despectū, illusum, & contemptū. Quemadmodū hodie nonnulli animosi, novo studio etiam cū importuna cleri reprehensione, nituntur sacra scripta retorquere in reformationē ecclesiæ. Sed timeo ne nihil proficiant, carentes bono zelo, vtentes q̄ acerbis disputationibus, friuolisq̄ invectionibus, reformatio-
S. c. 41. §. 5. nate ecclesiā tandem reseruata soli Christo, q̄ & synagogā solus reformauit, ideo
& S. c. 64. §. 1. suā ecclesiā iam pene dilaceratā solus resarciet atq̄ docebit in futuro suo secundo
S. c. 17. §. 11. aduentu, qua die filius hominis reuelabitur. Enoch aut & Helias erunt proximi
& S. c. 57. §. 12. præcursoris eiusdem secundi aduentus Christi, sed remoti annuntiatores tertij aduen-
S. c. 43. §. 3. tūtus ipsius Christi, qui in extremo iudicio omnia iudicabit atq̄ consummabit. Sic
S. c. 19. §. 15. & David fuit remotus concionator primi aduentus Christi, quem Iohannes Ba-
S. ca. 61. §. 5. ptista, vt proximus eius præcursor, prætentem demonstravit.
I.c. 70. §. 4.

¶ Quo tempore & loco futurus sit secundus Christi

Luc. 17

Ioñā. 1.

aduentus. Cap. LXIII.

Sap. 18

DE secundo Christi aduentu valet intelligi illud Sapientis: Cū quietum silentium teneret oīa, & nox in suo cursu mediū iter haberet, omnipotē sermo tuus dñe exiliens de ccelo & regalibus sedibus, durus debellator in media exterminij terrā p̄filiuit, gladius acutus, iſimulatū. i. nō fictū imperiū suū pertas, & stans repleuit omnia morte. Et si dicat statim venire ad tē plū suū dñator, tamē quis poterit cogitare diē aduentus eius? Quāobrē discipuli de futuris territi p̄ verba Christi, ipsum secreto interrogauerūt: Dic nobis (inquit) quādo hæc erūt, & quod signū adūetus tui? Quibus respōdit: Non est vestrū nosse tēpora & momēta quæ pater posuit in suspoteestate. De die autē illa vel hora nemo scit nisi pater, necq̄ angelī in ccelo, necq̄ filii hoīs, vtpote secundū suā humanitatē, nisi scientia visionis in verbo. Vigilate ergo, quia nescitis q̄n tēpus sit; veniet nāq̄ dñs noster in die qua nō speramus, & hora qua ignoramus. Quoniā sermones aduentus tam Antichristi q̄ veri Christi sunt clausi & signati, s. graibis obscuritatibus, Porro docti intelligent.

Malach. 3

Mat. 24

Luc. 21.

Mar. 13

Act. 1.

Mat. 24

Danie. 12. &

Tho. 4. 4.

43. ar. 3. q. 2.

Iohan. 16

Act. 1.

Augusti. 18.

de ci. dei. 53.

4. Esd. 4

Apoc. 22

2. Pet. 3

Esa. 40

S. in pl. §. 6. I § Rursus ad discipulos Christus ait: Cū venient paracletus ille spū veritatis, docebit vos omnem veritatem, & quæ ventura sunt annuntiabit vobis. Et alibi: Sed accipietis virtutē spiritus sancti supervenientis in vos, quasi dicat: Nō est vestrū i. à vobis, sed à spū sancto est, per quem de Antichristi tyrannide, & de veri Christi illustratiōe, ac de alijs secretis prophetabitis. Per illa autē verba, Sed accipietis virtutē, &c. non tollitur ignorantia temporis, aliorumve secretorum, sed diuinū, quo indigemus, adhibetur auxiliū. Tempora enī futurae p̄cise nescimus, licet determinationē seu cōiecturas de futuris sumere possimus ex argumentis & obiectis p̄sentibus seu p̄teritis, nil tamen certi futuri affirmandū est, tametsi mala appropinquēt & frequenter, citoq̄, & in proximo cōpleaq̄tur ea quæ nobis aduersa sunt prænūtiata. Nā etiā archangelus Ieremiel futura partim nesciuit, q̄ Esdræ de futuris euentibus interroganti respondit, dicens: De signis quidē futuri ex parte possum tibi dicere, de vita autē tua non sum missus dicere tibi, sed nescio. Deus quoq̄ Iohanni dixit: Ne signaueris verba prophetiæ huius, ecce venio cito. Quia vñus dies apud dominū sicut mille anni, & mille anni sicut vñus dies, & tanq̄ hesternus qui p̄terit. Item: Tanq̄ momentū statera, sic est ante deum orbis terrarum. Vnde appetit, iudicium, quod apud deum cito futurum narratur, nos reputamus prolongari tempore, quāuis pro nostra existimatione cito non veniat idem iudicium, certe tamen aliquando eueniet, ideo deus perhibetur suā promissionem non tardare.

S. ca. 29. §. 5. II § Quocirca angelus Iohanni p̄cepit, ne signaret verba prophetiæ li- Apo. 22
V bri

QVO TEMPORE ET LOCO FVTVRIS. &c.

bri Apocalypsis, & tamen prius eidē dixerat. Signa quæ loquutus sum, septēto-
nitrua, quasi dñi aduentum certissime futuræ nūtiaret, eiusdē aut̄ aduentus tempus
vel conditiones ostendere nolit. Sed cōminatus est dicens: Si nō vigilaueris, ve-
Apoca.3 niam ad te tanq̄ fur, i.e. ex improviso, & nescies qua hora veniā, vigilate igitur, qa
Lucas.12 nescitis diē neq̄ horā. Dies quippe domini adueniet hora qua nescimus, & cum
Matt.25 magna terribilitate sicut fur, in quo cœli magno impetu trāsient.
2.Petri.3 III § Præterea quod sit vno momēto coram incomprehēnsibili maiestate
7.Bir.13 dei, hoc seriose monstratur per interualla similitudine corporali, vt humanus in-
1.Thess.5 tellectus capere possit. Hinc apostolus ait: De temporibus & momentis nō indi-
Apoca.5 getis ut scribamus vobis, ipsi em̄ scitis quia dies dñi sicut fur in nocte ita veniet.
C̄n em̄ dixerint pax & securitas, tūc repentinus eis superueniet interitus, sicut
dolor in utero habētis & nō effugient. Vos autem nō etsis in tenebris, vt vos dies
illa tanq̄ fur comprehendēdat. Igitur nō dormiamus sicut & ceteri, sed vigilemus &
sobrij sumus, quoniam nō posuit nos deus in iram.
2.Petri.3 IIII § Exspectemus insuper atq̄ præparemus nos in aduentum diei domini,
Matt.24 per quem cœli ardētes soluerunt, & elem̄ ignis ardore tabescunt. Ifstud tamen
confiderandum est quod aduentum Antichristi, pariter & extreum iudiciū plu-
ra signa præuenient, iuxta euangelicam narrationem atq̄ propheticam, tribula-
tio autem nobis modo propinquā, veniet absq; signis, licet aliquotiens iudicia fu-
Luc.21 turorum præsumantur. Repentina equidem dies illa rāquam laqueus superueniet
in nos, qui sedemus, id est, quiescimus super faciem terrenorum. Imò iuxta Esdrę
prognosticum videtur iam venire atq̄ adesse nostræ calamitatis hora, de qua sal-
uator prædixit, quod vnuquisq; d̄pergat in propria, scilicet cōmoda, & Chri-
Iohan.16 stum solum, id est, neglectum & despctū reliquit, quēadmodum fit nostro iam
Malach.3 tempore. Consequens ergo est vt deus ceu testis velox, ad nos accēdat, quia nūc
Iohan.12 est iuiciū mūdi, & venit hora vt clarificetur filius hominis, in primis modo per
imminentes plagas, deinde manifeste per secundum suum aduentum, quo princeps
huius mūdi, scilicet Antichristus en̄ceretur foras.
10.Ioh.42 V § Sunt aut̄ duodecim horæ diei, & iā est hora nos à somno surgere, quia
§.c.62.§.7. nouissima hora est. Et animæ hominū hora periclitatur, quoq; corpora (vt in Bir-
Iohan.11 gitta narratur) quasi bestiæ prosternuntur, ideo eoz animæ quasi nix descēdūt in
Roma.13 infernum. Beatus igitur qui vigilat & custodit vestimenta sua, s. in die aduentus dñi
1.Iohā.2 ne nudus à virtutibus ambulet & angeli videāt turpitudinē eius.
4.Bir.103 VI § Cæteræ ex quo locus primi aduentus constitut certus, vt pote in Beth-
Apoca.16 leem, hinc quidam præsumunt, secundum Christi aduentum iri completū in Bethle-
Eccle.1. em, vt vbi soli iustitiae Christus sus est ortus atq̄ occidit, ibi ad locū suū reuer-
Eccle.6. tatur, quoniam om̄ia ad vnu locū p̄operat. Aliqui existimant Christū secundo
Exodi.3 apparituz in monte Oreb, vbi dominus apparuit Moysi, qui stebat in loco san-
cto. Atqui locus ille, quem cunq; Christus ad secundum vel tertium suū aduentum
Gene.28 elegerit, est à nobis incognitus, quoniam Jacob patriarcha nesciebat locū terribi-
Deut.12.14. lem, in quo vere dominus erat. Idem profecto locus sanctus erit quem deus eli-
Iob.18. get, vt ponat nomen suū ibi & habiat, id est, appareat in eo, & vt ibi nomen eius
Deute.32. inuocetur. Sed quo ad impios & illos qui ignorant deū, erit locus horroris & va-
Miche.1 ste solitudinis. Egregieñ nāq̄ dominus de loco sancto suo, & descēdet, calcabitq; super excelsa terræ, vt visiter iniquitatem impior̄. Cōtra quos Christus ascēdet
Esaie.26 eminus, & iubebit fieri silentium. Ad quē dicitur: Respice cūctos superbos, & cō-
Judith.13 funde eos & cōtere ipsos in loco suo. Tūc illi om̄es turbabūt à facie eius. Sed
Iob.40. specialiter cōtra Antichristū mittet fulmina, quæ ad locū alium nō ferentur. Vbi
Psal.67. autē dñs Iesus illustratione sui aduentus Antichristū interficiet, vel vbi extremū
Iob.41. iudicium exercebit, nō cōstat. Siquidem illius vtriusq; loci semitam aus ignorat,
1.Thess.2. & oculus vulturis nō est intuitus, quia lapides eiusdem loci sunt saphyri, & glebae
Iob.28. illius aut̄. Hinc scriptum est: Ignotus erat locus, donec cōgreget deus cōgrega-
2.Mach.2 tionem populi & propitiatus fiat, tūc dominus ostēdet hæc, & apparebit maiestas
domini, & nubes erit sicut & Moysi manifestabīt. Locus vero, in quo Antichri-
stus apparebit, coniçitetur esse Corozaim, vt supra notaui.

¶ Quid

¶ Quid de calamitate quinti & sexti status ecclesiæ statuum ex
Evangelio elicitur. Cap. LXIII.

NVnc animaduerſendum est quid ſaluator noſter in Euangelio de acer-
bitate quinti & ſexti ſtatuum eccleſiaſticorum, & per conſequens de
plagis modo imminentibus vere diuinat, & maxime quid adnotet de
ſeptem bellis ecclesiæ, inſtar veteris synagogæ, quæ ſicut olim ſeptem
bella ſuſtinuit, ſic ecclesiæ per ſuos ſeptem ſtatus, aduerſitates partim eſt paſſa, par-
tim adhuc paſſura.

I § In primis in Matthæo Christus ait: Audituri eſtis, ſ. ante excidiū Hie-
roſolymæ, prælia & opinioneſ præliorum. Hæc verba p̄r se ferunt primam ec-
cleſia pugnam, quam in quatuor prioribus ſtatibus ſuſtinuit, nam in ſtatu apo-
ſtolorum ecclesiæ dimicauit aduersum Iudeos carnalem ſcripturæ intelligentiā
ſequentes, apostoliceq; doctrine reſiſtentēſ. Rursus in ſtatu martyrum eidem
I. eo. §. 7 Christiana doctrinæ reſtiterunt idole & cultores, qui ob eam doctrinam aduer-
ſ. c. 12. §. 1 ſus martyres prælium gesserunt. Opiniōnes autem præliog; (quas Lucas ſeditio-
ſ. c. 62. §. 19 nes appellat) ecclæ ſuſcepit in tertio ſuo ſtatu, ac etiam in quarto. Hæretici nāq;
& I. c. 56. §. 10 à veritatis tramite ſecidentes, & falſa p̄r veris opinantes, dogmatāq; ſinistra
& I. c. 67. §. 3 amantes, diuerſis erroribus inhaſerunt, ſeditionesq; iniquas in ecclæ ſuſcitaue-
ſ. c. 61. §. 3 & runt. Sicut & hiſ temporibus quidam pernicioſi friuolè ſuſcitatæ nituntur, quos,
ſ. c. 45. §. 7 ob noſtram culpm cunctipotens permittit bonis viris p̄rualere & diabolicas
& I. c. 56. §. 5 ſectas ingerere ac veteres ceremonias ſupprimere, vſqueadeo, vt non ſint qui eis
ſ. c. 56. §. 12 reſiſtere, vele ecclæ palam deſendere valeant, quia audaceſ prævalent, qui ſu-
ſ. c. 57. §. 12 periores contemnunt, libiſ ipſis placent, idq; ſectas non meruunt introducere
& I. c. 65. §. 7 blaſphemanteſ. Similiter & olim hypocritæ, ſuā quiaſ ſanctitatis falſas opinio-
ſ. ca. 13. §. 7 neſ ſingenteſ, emmoderata ſcandalia occulte commiſſerunt. Cum quibus omni-
ſ. c. 54. §. 3 bus & ſinguliſ arduoſ conſlictus habuit ac habet ecclæ, cui tandem atroſiores
ſ. c. 59. §. 5 & reſtant aduerſitateſ in præſenti quinto & ſexto, neconon demum per Gog in ſe-
ſ. ca. 66. §. 4 ptimo ſtatu præſtolandæ. Vnde in Euāgelio ſubditur: Videte ne turbemini, vt
ſ. c. 17. §. 19. pote cadendo à fide, ſpe, vel charitate, oportet eñ hæc fieri, quia ſunt à deo præ-
ſ. c. 53. §. 17 ordinata, ſed nondū ſtatum finis, quaſi diceret, Christiani non debent turbari pro
ſ. c. 65. §. 2 pter prælia & ſeditiones, quas oportet fieri in prioribus quatuor ſtatibus, ad au-
ſ. c. 46. §. 11 gmentum & ædificationem ecclæ, quæ in eisdem prælijs & falſis opinionib; non ſtatiſ finita, ſed potius aucta eſt.

II § Cum vero Ieſus ſua diſputatione vellet prædicere genti Christianæ
excidiū, & ecclæ ruinā, quæ nunc paulatim incepit (prædixerat eñ omnia eſſe
deſtruenda) tunc ſedit in monte oliuarum contra templum, ex nob̄ tanq; viuis

ſ. c. 36. i pr. lapidibus conſtructū. Ecce iſitus corporis congruit verbis quo nunc intelligi-
mus deum nobis peccatorib; eſſe contrarium, & ſedentem in monte oliuarum.

i. quiescentem in montibus sanctis, qui peruerſorum deteſtantur amentiam. Si
quidem mons oliuaꝝ frugiferam ecclæ cellitudinem ſignificat. Mons iſte gi-
gnit frugalia oliuera, quibus vmbra fugatur, lumen alitur, requies laſſis tribuitur,
& infirmitas ſoluitur. Iam igitur relinquit deus noſtra, i. ecclæ deſerta, vtpo-

ſ. c. 44. §. 12 te auxilio diuino nudata. Derelicta certe ſatis videſt quæ à deo derelinquitur, tan-

ſ. ca. 63. §. 1 quæ eius aduersaria, In cuius typo ad patrem Christuſ clamauit: Deus meus, vt qd

ſ. ca. 69. §. 1 dereliquisti me, vtpote corpus meum myſticum.

ſ. eo. in pr. III § Hinc euāgeliū ſubiicit, exprimendo mala quinti & ſexti ſtatū, ac

ſ. c. 49. §. 11 nōnullas enumerando calamitateſ quæ tendūt ad diminutionē & tandem ad vlti-

ſ. & ſ. c. 63. in mū interitum noſtræ ecclæ, dicens: Conſurget eñ gens in gentē & regnum in

prin. regnū, erunt pestilentiae & fames & terræ motus per loca. Ecce ſigna propinquæ

ſ. c. 50. i pr. calamitatib; noſtræ magnæ. Nam cernitur hac tempeſtate, tum vna Christianam

ſ. ca. 58. §. 9 gentē contra aliā vbiq; inſurgere & ſere totā Christianitatis plebē inter ſe diui-

ſ. & ſ. eo. §. 7 fam, tū potētissima occidentalib; ecclæ regna (quæ ſunt, Italia, Germania, & Gal-

ſ. c. 49. §. 8. lia) bellis intra & extra ſe iniquis eſſe inculcata. Quando aut & qualiter pestilen-

ſ. c. 50. §. 12 tiae, fames, terræ motus in orbe ecclæ ſubſequentur, deus ſcit.

ſ. ca. 58. §. 9 IIII § Prædicta equíde Christi verba in Hierusalē & Iudea ad literā ſunt

Marc. 13. &
ibi. glo.
1. Cor. 6. &c.
2. Cor. 6.
1. Pet. 2.
Mat. 23.
Matt. 27. &
Mar. 15.
Mat. 24.

V 2 verifica

QVID DE CALAMITATE QVINTI. &c.

- verificata, quoniam in cronicis reperitur ante excidium Hierosolymæ, intrinse-
cabella, aliasve plagas præcessisse. Agabus quoq; per spiritu significabat famem
magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ crevit Claudio imperate. Ob
quod fideles, qui erant Anthiochiæ, de facultatibus suis per manus Barnabæ & Sau-
li miserunt auxilium fratribus habitatibus in Iudea. Quæ postea à Tito est crude-
liter expugnata. Eadem rursus euangelica prophetia mystice complebitur in mo-
derna ecclesia & occidentali Christianitate per Hierusalē & Iudeam significata.
Ideo discipuli quæ fierūt à dño, quādo talia ipsius dñi prognostica essent euētura?
Acto.ii,in fi Ad illius itaq; propinquæ & crudelis calamitatis à Christo nobis prophetizatae
verificationem, iam bella & seditionis pleraq; alia portenta præcesserūt & enor-
miper cōtigerūt. Vnde adhuc restare plūmitur reliqua plaga, ruinaq; ecclesiæ oc-
cidetalis. Quam Christus dominus & protector noster in melius vertere dignet.
Matt. 24 Quippe huiuscmodi tigales calamitates in plenti seculo eveniūt ecclesiæ propter
Lucæ.21 malitiam suor; membror; in futuro seculo æternaliter puniendoz. Hinc ait, hęc
Marc.13 omnia supplicia esse initia æternor; dolorz.
S.c.58.§.9.
& J.c.70.in
prin. **V** § Insuper in Euangelio tigatur specialis persecutio qua mali homines
afficiunt bonos, ibi: Tūc tradent vos in tribulationem & occident vos, & eritis
Matt.7. odio omnibus gentibus propter nomen meum. Hoc additum est ad eorum con-
solationem. Sed qui impatientes rennunt consolari, discedent à fide ex timore,
Psal. 76. vel pusillanimitate. Vnde in Mathæo sequitur. Et tunc scandalizantur multi &
inuicem tradent, & odio habebūt inuicem. Idipsum modo verificatur in Chri-
Esaiae.13. stianis, quorum manus diabolus dissoluit. Et multi pseudo prophetæ surgent &
seducent multos, quæ nadmodum nūc surgit secta Lutherana, ac abūdat iniqui-
tas & refrigescit charitas multorum, scilicet Christianor; se mutuo odientiū, ac
nutu vel actu inter se digladiantum.
Marc.13. **VI.** § Simile in Marco habetur: Cum audieritis bella & opinione bellige-
netimueritis. Oportet em hæc fieri, sed nondum finis. Ista superius iam sunt ex-
posita. Bella nempe respiciunt primum & secundum ecclesiæ statum, opinione
autem bellorum tertium & quartum statu. Tribulatiōes vero quinti & sexti sta-
tuum denotantur per verba sequētia. Exurget gens super gentem, & regnum su-
per regnum, & erūt terramotus per loca & fames. Initium dolorum hæc. Et in-
fra: Tradet autem frater fratrem in morte & pater filium, & cōsurgent filij in pa-
rentes & morte eos afficiunt. Istud euangelicum præconium hodie verificatur,
quandoquidem Christiani pleriq; suos proximos morte afficiūt, aut corporali,
aut spirituali. Hæc omnia (inquit Beda) constat olim tempore Iudaicæ seditionis,
antequam vastata esset Iudeorum prouintia, ad literam contigisse, in figurâ sci-
licet futuræ ecclesiasticæ vastationis. Postea de electis in Marco sequitur. Et e-
Marc.13. ritis vos, scilicet clerici odio omnibus hominibus propter nomen meum. Tan-
dem subiungit tribulationem tēpore Antichristi futuram his verbis. Cū autem
videritis abominationem, id est, Antichristi desolationis stantem vbi nō debet,
nam in loco sancto abominatione stare nō decet, q; legit intelligat. s. prophetias
quæ hoc prænuntiant. Tūc q; in Iudea fuit, i. in cōfessione veritatis, fugiet ad mó-
tes. s. cœlestis fidei per prædicationē Heliæ.
Lucæ.21 **VII.** § Lucas deinceps hoc idē ita narrat. Cū audieritis plia, s. in statu apo-
stolorum & martyr; & seditiones, s. hæreticoz & hypocritarum, nolite terrei-
oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis. Hoc exponitur, vt supra in
Matthæo. Postea Lucas de quinto statu ponit. Surget gens cōtra gentem, & re-
gnum aduersus regnum, & terramotus magnus erūt per loca, & pestilex & fames,
terroresq; de celo, & signa magna erūt. Per hoc elogiu denotatur cītuor plage,
aliz ab hominibus dissidentibus, aliz è terra, aliz ab elementis, aliz è celo cōtra
nos euentur. De calce deniq; sexti status euangelium ait: Et Hierusalem calca-
bitur, donec impleantur tempora nationum. Sequentia vero verba: Et erunt si-
gnata in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus
maris & fluctuum, nam virtutes ccelorum mouebuntur, timorem nobis incuti-
unt, ne significant propinquam (de qua supra dictum est) aquarum inundationē.
Nam
- & J.eo. §.6.
S.c.50. §.7.
S.c.65. §.6.
S.c.49. §.15.
S.c.68. §.2.
S.c.57. §.11.
S.c.65. i pr.
S.c.57. §.12.
& J.eo. §.7.
S.c.58. §.4.
& §.9.
J.ca.65. §.5.
S.c.47.in fi
S.c.40. §.8.
& S.c.55. §.
2.& J.eo. §.6.
& J.c.70. §.5.
S.c.43. §.1.
S.c.59. §.9.
S.c.13. §.8.
S.ca.59. §.8.
S.c.58. §.1.
S.c.57. §.12.
S.eo. §.1.
S.c.44. §.6.
& J.c.62. §.15.
S.eo. §.1.
S.eo. §.4.
in fine.
S.eod. §.4.
in prī.
S.c.17. §.10.
S.ca.61. §.9.
S.eo. §.4.
S.eo. §.1.
S.c.50. §.2.
S.ca.50. §.1.
S.c.62. §.13.
& J.c.67. §.1.
S.c.53. §.4.
S.c.63. §.4.
& J.c.70. §.8.
S.c.53. §.12.

S. c. 63 § 4 Nam licet ipsa signa specialiter tempore Antichristi, & maxime propinquante
J.ca. 65. § 5 vniuersali, extremoq; iudicio fient, tamen talia vel similia signa frequenter pra-
 cedunt singularia dei iudicia, quorum vnum & tremendum iam imminens no- **Luc. 21**

stra erit calamitas.

VIII § Demum saluator in eodem Luca notat septimum ecclesiæ statu, vbi inquit: Quoniam appropinquit redemptio vestra, vt pote quam appetitis, postergando mundanam turbulentiam, & queritando pacem temporalem quā sequitur æterna beatitudo, ideo subiungit: Et prope est regnum dei. Ex ruina em & putrefactione mundani & quieti regni germinatur regnum cœleste & pacificum. Super a descripta verba euangelica nondum omnia sunt completa, sed (vt ait Christus apud Birgitam) adhuc venient tempora quibus complebuntur. Pra-
pri. S.ca. 34 missa deniq; quo certius, apertiusq; credantur futura, affirmantur vaticinio Si-
§. 4 bylla Erithrea, vti sequitur.

8. E. r. 48

¶ Sibyllæ prænotio de septem statibus ecclesiæ.

Cap. L X V .

Sibyllæ Erithrea nomine Eriphila in Babylone orta tempore belli Troiani Grajns Ilion petentibus, peritura esse Troiam vaticinata est, cuius Augustinus in suis scriptis beniuole meminij. Traditur namq; præcipua fusse præ cæteris Sibyllis, multa em & præclara prognosticauit ad instructionem g̃e 18. de ci. dei tiū, quas vera propheta latuit. Idē quoq; Augustinus inquit: Si quid veri deo , 23. & Lactā. Sibylla aut Orpheus, alijs & gentiliū vates aut philosophi p̃dixisse perhibetur, id 1. diui. insti. quidē valet ad reuincendā paganorū vanitatē, non autē ad istorū authoritatē cō Dis. 37. si qd plectendā, quamobrem huiusmodi prognostica ad sacrā scripturam accōmodari postunt. Et si omnes decem Sibyllæ, deo & Christo ac de gentibus vaticinādo, plurima p̃dixerint, specialiter tamen Sibyllæ Erithrea in suo Nazilographo. i. imperiali scriptura (qua habetur Venetijs in bibliotheca s. Georgii) inter alia de Christiana religione & de septem ecclesiæ statibus in Babylone varijs conscripsit. Nam postq; futuros eventus à tempore Priami de excidio Troiano usq; ad perfectionem Romanij Imperij pronuntiavit, incepit de aduentu Christi usq; ad finem mundi præclara multa manifestare.

I § In primis de initio ecclesiæ talia prompsit. Postquam taurus pacificus sub leui mugitu mundi climateda sub tributo concluder, illis diebus agnus cœlestis veniet. Per taurum significatur Cæsar Augustus, cui etiam Christus dedit tributum. Is Cæsar censetur esse ille primogenitus taurus habens cornua rhinoceronis, in quibus ventilavit gentes usq; ad terminos terræ. Sequitur in Sibylla: Venient autem dies quibus virtus inundationis, id est baptismus illustretur in aquis, & leo monarca conuertetur ad agnum, qui omnibus illustret, regnū subuertet. Et paulo post: In ultima autem ætate, vt pote in primo ecclesiæ statu (qui in principio septimæ seu ultimæ ætatis incepit) humiliabit̃ deus & humiliabitur proles diuina, iungetur humanitati deitas, jacebit in fœno agnus, & puerari officio educabitur deus & homo. Signa præcedent apud apellas, i. apud Hebreos qui sunt sine pelle, qui sunt circumcisii. Rursus Sibylla: Mulier vetustissima s. Elisabeth, puerum præscium s. Iohannem præcursorē, corcipiet, Boetem orbis mirabitur & ducatū p̃stabit ad ortū, s. tribus magis, hic habēs pedes. 32. sexq; pollices, eliget sibi ex pescatoribus & deiectis numerū duodenarium, vnumq; diabolum, non in gladio bellove. Hoc de statu ecclesiæ primo.

**Lu. 2. in pr.
& Mat. 17. i.
fi. Deut. 33**

**Luc. 1.
Matt. 2.
Ioh. 6**

S. c. 16. § 2. II § Secundum subinde statum Sibylla prænotat, dicens: Salus agnai accusans, modicis leonis spolijs vestietur, vt pote paucis rebus temporalibus fulcietur, nigrū conuertetur in rubrum, quasi dicat, fides catholica, quę in priori statu apostolorum adhucfuit obscura & ignota, in secundo statu per rubrū martyrum sanguinem eluci dius apparebit. **V**el, rubrū. i. status martyrū conuertetur in nigrū in fi. **S. c. 12.** i. in sectam heresis designatam in Apocalypsi per equum nigrū. Sibylla ulterius **S. 3. S. ca. 23.** ait: Enadē vrbum, regesq; subiçiet, sed in hamo pifcantis in deiectione & pau- **Ap. 6** perie superabit diuitias, superbiam conculcabit morte propria, nocturno luscita **J.co. §. 8** bit & comutabif, viuet & regnabit & cōsummabunt̃ hęc oīa, fieri regeneratio, **V** vltimo

SIBYLLAE PRAENOTIO DE SEPTEM &c.

vltimo bonos iudicabit & malos. Istud cōpēdium Sibyllae de Christi gestis vscq ad extēnum iudicium exponi valet.

III § Postea Sibylla sequitur tertiu ecclesiē statū sub his verbis. Hinc qua-
tuor alata animalia surgēt in testimonium, hoc est, quatuor Euangeliā pdicabū-
tur, nomen agni tubis concinnet, serentes iustitiam, legemq̄ irreprehēsiblē. Cui
cōtradicet bestia, vt pote hæresis Arrii ac aliorū, & abominatione spumaq̄ draco-
nis, id est, diaboli. Sed iurget stellā mirabilis, i. doctrina quatuor doctoře, quatu-
or animalium, id est, Euāgelistarū habēs imaginē, eritq̄ in turba mirabili, Da-
naos illuminabit, orbem illustrabit.

IV § Præterea quomodo Romana monachia spretis idolis subitura esset
Dift. 96. Cō fidem Christi, & Constantinus ecclesiam dotaturus, imperiū in Constatino-
stantini, polim translaturus, Sibylla prænouit dicens: Euāne sc̄t Eneade simulachra, vir-
tus & supstitione, alterius cultus adueniet, alterius cultor. Sed & de simulachris duo
de virtūs totidem vscq in æternum in vrbe, & ad primam originem conuertetur.
Hinc Eneade gloria, id est, Romanum imperium, in Bizantiā deducetur. Quip-
pe Sibylla iam dictam sentētiā fortassis de quarto ecclesiē statu pronūtiātie vi-
detur, quia subiunxit. Eritq̄ s. in Bizantia nidus delicatissimum quale nō fuit. s.
Propter solitudinem, ac robustū decus s. Romanorum, in muliebre scilicet Græ-
corum conuertetur, donec catulos eius vrsus, id est, mahumetica secta deuoret,
optimates Bizantinos obtenebret, decus deucaliū effeminet; Bizantiū propha-
nabunt dogmata falsa, edificia, i. ecclesiās denigrabūt, aurū eius per orbē & spo-
lia dispergerūt, virgines humiliabūt, gallus, i. clerus non cantabit. Hæc p̄missa
postulūt statui hypocritas adaptari, tamen principaliter & manifeste significa-
bant excidium Bizantij proximā præteritum.

V § V iterius de quinto, sexto v. statu ac de Turcarum incursu præsumit
Sibylla dicere. Ascendit in conspectu altissimi Bizantij scelera, & reliqua in su-
perioribus cōscripta, quæ de tempestate calamitatis nostro iam æuo imminentis
vaticinata est Sibylla. Post quā quidem calamitatē ventus Euāgelicū Papam
præfensit his verbis. Surge stella mirabilis, vt pote Papa Euāgelicus unus post
alii vscq ad quartū, id ē subiungit, quatuor animaliū, id est, Euāgelistarū habēs
imaginē, eritq̄ in turba mirabili, Danaos illuminabit, orbem illustrabit, in Enea-
dem latus p̄scatoris nomen agni vscq ad fines seculi virtute pducet. Nā doctrina
Euāgelicorū pastoře durabit vscq ad fines secūdi seculi, hoc est, vscq ad finē sexti
status ecclesiē vel secūdi generalis statū mudi. Sequitur in Sibylla. Inde in Ene-
ade iuncta, s. stella apostolica vincetos à diabolo liberabit. q. d. diabolus tūc iteř li-
gabitur. Hinc gloriabitur, moriēs illustrabit, porrò glorioſus exitus eius. Hæc p̄-
missa Sibylla vaticinia partim sunt impleta, quo magis timendū, reliquias calami-
tates per eā præconizatas procul dubio esse euenturas. Quas om̄ipotēs nobis in
penitētiā dignam cōmutare velit.

VI § Tandē Sibylla futuri septem ecclesiē status meminit aperte de An-
tichristo mox post angelicos pastores insurrecto, immediate scribēs; Erit autē
bestia horribilis ab oriente yeniens, cuius rugitus vscq ad gentes punicas audiet,
cuius capita septem sceptraḡ innuera, pedes, 663. Hic erit contradicēs agno, i.
Christo, vt blasphemet testamētum eius, augens draconis, id est, diaboli, aquas.
Reges autē & optimates seculi exuret in sudore terribili, & nō diminuent pedes e-
ius. Stellæq̄ due, s. Enoch & Helias cōsimiles primæ stellæ, s. angelico Pape, cō-
surgent cōtra ipsam bestiā, & nō obtinebūt vlc̄ veniat abominatione & voluntas
domini consummetur. Nota iniquitatis completionem Sibylla hic nūcupat ab-
ominationem. Rursus Sibylla paulopost inquit: Veniet in pōstremis diebus duę
stellæ lucidissime, s. Enoch & Helias, de quibus prædiximus, in peccatis mortuos
fuscantes, similes stellæ priori, quatuor animalium, id est, Euāgelistarū habē-
tes faciem, resistentes bestiæ, id est, Antichristo, de qua diximus, aquisq̄ draconis,
annūtiantes nomē, legemq̄ agni, abominationis excidiū & examen, mino-
rabunt aquas, sed debilitabūt in panis afflictione. Loquitur forte de Anacho-
ritis, quia sequitur: Exurget in robore fortiori, nēpe Enoch & Heliare resurgentibus plu-

S.ca.33. §.1. bus, plures q̄ antea in fide Christi homines roborabūtur.

VII § Post Antichristi interitū, vt pote infra septimum ecclesiæ statum futuram esse communem consordiam, per Gog tamen interrumpēdam, Sibylla refert inquiens, post abominationem reuelabitur veritas, cognoscetur & agnus, cui regiones & regna colla submittent, & eunt vniuersi terrigenæ conuenientes in vnū, vt ouile subeant & virga regantur in vna, & modicū tempus erit. Deinde facit mentionem de Gog & Magog, suorumq; satellitū, dicēs: Post hæc fiet multarum ḡtium bestialiter viuentiū congregatio, orbis in decē sceptra diuidetur, præcedet turpisſimi cōcubitus, cōceptus abominabiles, tū caput ipsoꝝ s. Gog reges maltos mēte afficiet, quosdā ſub iugo ſubmitteret, ſpōſa, i. ecclēſia filebit, galus, i. cleruſ raucescer, ſ. negligētia p̄dicādi, fiet agni, i. Christi cōtumelia, & appetonet abominationes in cotumelia, vt nomē altissimi deleatur, ſibi primā uam, i. Antichristi vel Luciferi superbiam applicabit, dicens verba blasphemiae, donec tres pedes ſenīq; abbreviati diſcurrāt. Hoc potest intelligi etiam de Antichristo, qui tribus annis cū diſmidio regnabit. Sequitur in Sibylla de pace mūdi post Gog recuperāda & duratura vſq; ad extremitiū iudicij tēpora. Et apparebit veritas & iustitia, omnesq; ſ. homines abominationes abſcient & cōuertetur ad agnū. Aquam ſcilicet baptiſini profitebuntur apellā, i. Iudæi, & non erit diuersa professio, ſed *Johan. 10.*

S.c.34. §.1.

S.ed. §.6.

S.ca.61. §.8.

S.c.69. in pr.

S.c.68. §.11.

& S.c.62. §.11.

& S.c.69. §.6.

S.eo. §.1.

S.ca.69. §.3.

S.c.70. i.pr.

S.ca.53. §.8.

S.ca.68. §.7.

S.c.70. in fi.

S.eo. §.2.

S.o.17. vſq;

huc,

Xpeditis reuelationibus ærumnarum in quinto & sexto statibus modo

concurrentibus ecclesiæ latine imminentium, reuertendum est ad ipsius

ecclesiæ statum septimum. Qui & ſi à nobis fit remotus, tamen pro pra-

ſentis collectu concluſione aliquid de eo censeo eſſe diſſendū. Hic

status figurabitur in tranquillitate, qua post primum vae adueniet ecclesiæ, ipſe

vero septimus status figurabit octauum & celestem statum, quoniam tunc ap-

propinquabit redemptio noſtra. Is septimus ſtatus eſt remiſſionis, ſicut quondā

fuit septimus annus. Scriptum eſt em: Si emeris feruū, ſex annis ſeruiet tibi, in ſe-

ptimo egridiet liber gratis. Item ſex annis ſeminabis terram tuam, anno autē

septimo dimittes eam & requiſcere facies, ita & in vinea & oliueto tuo. Nā ſe-

ptimō anno ſabbatum erit terra requiſitionis domini. Hinc iubemur dimittere

annum septimum & exactionem vniuersæ manus.

I § Pluribus præterea locis veteris ſcripture ſeptimus ecclesiæ ſtatus p̄figu-

ratus ē. Nā deus die ſeptimo cōpletuſ opꝝ & bñdixit diei ſeptimo. Cūq; trāſiſſent

ſeptē dies, aquę dīluuij inundauerūt ſup terrā. Et mense ſeptimo requieuit archa

ſup mōtes Armeniæ. Expectatiſq; ſeptē diebus Noe dimiſit colubā ex archa. Al-

tare deinīq; ſeptē diebus expiatū & sanctificatū erat sanctū ſanctora. Aaron em̄

aspferat altare ſeptē vicibus, ſeptēq; diebus finiebat cōſecratio, qm̄ in archā Noe

animātia mūda ſeptena fuerāt collecta. Itē plaga lepra ſeptē diebus cōſideranda

fuit. Helisœus quoq; ad Naam dixit: Lauare ſepties in Jordane & mundaberis. Iu-

dæis in ſuper p̄ceptum fuit, vt ſeptē diebus azima comederēt, totidēq; diebus ſa-

cificiū offerrēt, ac nullū opus ſeruile facerēt ni die ſeptimo q̄ erat dies celebrior

Gene. 2.

Gene. 7.

Gene. 8.

Exodi. 29.

Leuiti. 8.

Gene. 7.

Leuiti. 13.

4. Reg. 5.

Exodi. 15.

Leuit. 23.

& fan-

DE SEPTEM ECCLESIAE STATIBVS

- Nume, 28 & sanctior. Item locutus est dominus ad Moysen: Numerabis tibi septem hebdomadas annoꝝ i. septies septem, & clāges buccina mēse septimo; Septimo igit̄ die Iosue, 6. sacerdotes tollebāt septē buccinas, quaq; vſus eſt in iubilego, & p̄cedebāt archā Paraly, 7. dñi, septiesq; circuibat ciuitatem Hiericho, & obtinuerūt eā. Vnde Salomon fecit solemnitatē in domo dñi septē digbus, & omnis Israel cum eo ecclesia magna Thob, 11. valde, feceruntq; filij Israēl in Hierlm̄ solenitatē azymoꝝ septem diebus in lētitia Hester, 1 magna. Sic Sara vxor filij Thobiꝝ ingressa eſt post septē dies, & tot diebus epulantes omnes cū gaudio magno. Assuerus item iuſſit septē diebus conuiuiū p̄para ri, & die septimo p̄cepit septē eunuchis ut introducerent reginam Vasthi, vbi septem duces primi post regem reſidebant. Pr̄noratę ac plures aliae figuræ septenariæ ſignificant futurum ecclesiæ ſtatutum septimum.
- II § Qui incipiet à futura concione Enoch, & Heliaꝝ, vel à ſcđo aduentu Christi, quādo ſua illustratione interficiet Antichristū, durabitq; vſq; ad extremū iudiciū. Idem septimus ſtatus in Apocalypſi deſignat per ecclesiā Laodicā am, & Cath. Senē, eſt quādā quieta participatio futuræ gloriæ, ac fi cœleſtis Hierlm̄ in terrā deſcen- ca, 101 derit. Et hæc ceneſt eſſe æternā vitæ arra, de qua plene in Cathari, Senē, quā etiā Psalm. 16. in præſenti ſtatu pacifici p̄agustat, qui quietant, & ſatiant hic diuina gratia nullis Cath. Senē, perturbationibus impediti, & in futurisq; diuina gloria. Nā in dei charita- c. 85. in fine. e & patiētia pfecti, hic ſunt beati, carentes malo propriæ voluntatis deſiderio, qđ Cath. Senē, in peruersis, iuxta ſui amore viuētibus, eſt p̄cena p̄fentis ſupplicij, & arra futuri c. 48. & 129. inferni, nēpe iſti frequenter inquietant, aut deſiderio acquirēdi, aut timore pden- Ecci. 4. & 5. di tpalia, & ita nunq; ſatiant, quia anima eoꝝ quæritas non deū, ſed creata, in ipſis Psal. 106. deficit. Hoc eſt p̄mium diaboli quem ſequuntur.
- III § Septimus itaq; ſtatus eit arra cœleſtis pacis, & quādā tēporalis beatitudino. Hinc eſt illud Iob: In ſeꝝ tribulationibus liberabit te, & in septima non tāget te malum, licet hoc videat falli in perfecutione Gog, ideo vide quā ob id ſupra & inſro ſunt annotata. In ſeptimo deniq; ſtatu vniuersi terrigene, Sibylla attestātē, conuenient in vnu, quādoquidem is ſtatus, epræſentat ſabbatū, & quietem ani- Gene. 2. ma Christi in ſepulchro iacentis. Er adaptat ſeptimo diei, qui erit benedictus & ſanctificatus ac liber ab omni ope ſeruili, fruens requie & pace, qua exuperat oēm Philip. 4. ſenſum, & ſic appetat ſabbatismus, & quiescunt ſeculi. Hinc Auguſtinus, poſt 2. de ci. dei 7 Genie, 1 ſextū inquit millenariū ſiet ſabbatismus, id eſt, vocatio ſancta poſt labores annoꝝ 2. Pet. 5 ſex miliiū habitas in præteritis ſex ſtatiſbus ecclesiæ, videlicet, à principio quo ſexta die creatus eſt hō, & magni ſui peccati merito in huius mortalitatis ærumnas de paradifi felicitate demifluit, quoniam ſcriptum eſt: Vnus dies apud dominum, ſicut mille anni, & mille anni ſicut dies vnuſ. Sex annorum milibus, tāquam ſex diebus impletis, ſequitur velut ſabbati ſeptimus in annis mille poſtremis, ad hoc ſcili- 2. Pet. 5 ſet fabbatum ſeptimi ſtatus celebrandum: ſiquidem aliquæ deliciæ ſpirituales in illo ſabbato iustis affutare ſunt, nam hoc quoque aliquando Auguſtinus opinatus eſt, & forte non male.
- IV § In ſeptimo itaq; ecclesiæ ſtatu diſcurret ſeptimus & vltimus huius ſeculi millenarius. De quo in Apocalypſi ſcribitur: Qui non adorauerunt bestiam vixerunt & regnauerunt cum Christo mille annis. Non quād poſt Antichristum ſq; ad extreum iudicium mundus tantum mille annis duret, ſed tanto tempore quātum deo placuerit. Nemo autem p̄ter deum ſcit ſpacium interualli vſq; ad extreum iudicium, quod pater poſuit in ſua potestate. Ioachim putabat illud ſpatiū breui concludi tpe, Vbertinus cōtrariū arbitraf, vtriusq; opinionē in ſuperioribus tetigī. Ultimo quippe Christus quaſi diuina iuſtitia compulſus, propter malitiae exuberantia ad extreum veniet iudicium, appetat nāq; mundum in ſuī fine malis pernicioſiſiſimis maculatum iri, ex Euangeliſca relatione, vbi narratur: Cum Lucæ, 18. venerit filius hominis, putāſne an inueniat fidem in terra? In iudicio igitur ex- 1. Cor. 15 tremo tāta mala vindicabunt, ac ob ea mundi ruina ſiet vniuersalis. Et ſedm Apo- ſtolum Christus tradet regnū deo patri, cum euacuauerit omnē principatū, & po- 1. de tri. 8 testatē, & virtutē. Oportet aut̄ Christū regnare, donec ponat omnes inimicos ſub pedibus eius, prout Auguſtinus determinat in libro de Trinitate, pſecutores enim Christi

S.c.62. §.9. Christi & ecclesiæ, eotunc penitus perdentur.

V § Porro in septimo ecclesiæ statu implebitur sententia apostoli dicētis: Relinquetur sabbatis mus p[ro]p[ter]e alio dei, & oportet dari fidelibus pacem & regnum

Hebr. 4.

S.co. §.3. pacis, sublatis vniuersis aduersarijs Christi. Consummati[us] em̄ diebus luctus ele-
ctorum suorum, adducet tempus pacis & innocentiae ac scientiae, quoniam fide-
les vincet infideles. Perhibetur nāq[ue] septimus angelus, id est ultimi prædicatoris post interitum Antichristi secure cōtionantes, effudisse phialam suam in aerē

Apoca. 16

S.ca.62. §.9. id est, in dæmones inibi habitantes, & facta sunt fulgura scripturarum & voces

Alia exposi-

S.c.46. §.1. sermocinantium & tonitrua comminationum, quibus reuocabuntur peccatores

tio.

S.c.62. §.9. & terræmotus factus est magnus qualis nunquam fuit, quia homines à terrenis

mouebuntur ad cœlestia seu ad poenitentiam. Et fracta est ciuitas magna, id est,

cōgregatio iniquorum, & ciuitates gentium ceciderūt, & incipiet regnū dei.

VI § Ulterius in septimo seculo doctore nō erit opus, quoniam quilibet scripturas tūc facile intelliget, præcepta q[ui] dei sponte obseruabit. De hoc Esaias: Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus domini, & fluent ad eū omnes gentes & dicent, venite, ascendamus ad montem domini, & docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius, quia de Sion exhibit lex & verbū domini de Hierusalem. Similiter apostolus inquit: Nolite ante tēp[er]us iudicare quousq[ue] ventat dominus, qui illuminabit abscondita tenebras, & manifestabit cōfilia cordium, & tunc laus erit vnicuique a domino.

Esaiæ. 2.

Cap. 4.

Apoca. 18

S.ca.5. in fi. Cæterum in Apocalypsi scribitur: Post bellum agni contra Anti-

christum, descendit angelus de celo habens potestatem magnam, & terra illu-

minata est à gloria eius. Eo tunc enim secundum Vbertinum elucidabitur intelli-

gentia Apocalypsis, & aliarum prophetiarum, quo ad secundum Christi aduen-

tum. In quo non solum persequentes ecclesiæ supp[er]imentur, sed etiam iusti illu-

minabuntur. Ait enim Esaias: Ecce deus noster ultionem adducet retributionis,

deus ipse veniet & saluabit eos, tūc aperientur oculi cæ corum & aures surdorum

patebūt. Et infra: Ego ante te ibo & gloriosos terræ humiliabo, & dabo tibi the-

sauros absconditos & archana secretorum, ut scias quia ego dominus. In nouissi-

mo dierum intelligetis ea.

Esaiæ. 35

Esaiæ. 48

Hiere. 30

S.ca.63. §.6. VIII § Præterea sol sapientiae Christianæ tūc erit in septuplū lucens. i. elu-

cidatus sicut lux septē dier[um], vt pote tempore septimi status. Vnde idem Esaias:

Apoca. 10

Erit lux lunæ, sicut lux solis, & lux solis erit septupliciter, sicut lux septem dier[um].

Ad idem in Apocalypsi: Facies septimi angeli erat vt sol, quia in futuro septimo

seculo contemplatio & notitia scripturar[um] splendescet, ac adeo illuminabit homi-

nies, ut veritas clarescat tanq[ue] sol.

Esaiæ. 30

S.c.63. §.1&c. IX § Ad p[ro]missa faciūt verba Ch[risti] discipulis suis dicētis. Multa fabeo vo-

bis dicere, sed nō potestis portare mō. Cum aut[em] venerit ille sp[iritu]s veritatis, vt pote

Iohan. 16

in statu sp[iritu]s sancti, docebit vos o[mn]i[us] veritatē. Et intra: Hæc in prouerbijis loqua-

Iohan. 16

tus sum vobis. s. tpe primi status, tpe aut[em] septimi status, veniet hora cū iam nō in

prouerbijis. i. similitudinib[us] loq[ue]t[ur] vobis, sed palā de p[re]ce meo annūtiabo vobis. q.d.

Lucæ. 8.

Tūc nō erit parabole seu similitudines q[ui] ho[me]s illuminabūt. Nihil q[ui]p[er] ab-

Matt. 10

scondit[ur] quod nō manifestetur, neq[ue] occultū quod nō veniat in palam. Inter illa

Marci. 4

multa, quae Chr[istus] habet nobis dicere, etiā illā diē & horā secundi aduentus Christi

Mat. 24.

(quā p[re]ter deū scit nemo) Augustinus intelligit cōprehēdi. Quādū em̄ serui su-

i. de tri. 12.

mus huius mūdi, altiora de deo capere nō possumus, q[ui]m carnalis homo nō percipi-

1. Cor. 2.

pit ea q[ui] sunt sp[iritu]s dei. Quocirca Christus ad discipulos inquit: Iam, s. in sta[bi]lū sp[iritu]

Iohan. 15

sancti, nō dicā vos seruos sed amicos. Seruus em̄ nescit voluntatē dñi sui. V os au-

tem dixi amicos, q[ui] ornia que audiuī a patre meo, nota feci vobis. Rursus Augu-

stinus: Licit Chr[istus] ea non dū nota fecerat discipulis, tñ certissime ac oportuno

tempore, vt pote in futuro septimo ecclesiæ statu, id facturus erat, ideo in p[re]te-

rito loquutus est ob futuror[um] certitudinem.

1. de tri. 12.

X § Hinc Vbertinus sedulo inquit: Sicut in primo mūdi statu, videlicet à Vbertinus.

creatione mūdi usq[ue] ad nativitatē Christi, successiue crevit doctrina fidei & illu-

minatio scripturar[um] ac maior expressio prophetiar[um] de Ch[risto] clarior q[ui] veteris le-

gis ex-

DE TRIPLOCI STATV TOTIVS MUNDI, &c.

gis explicatio, sic in secundo mundi statu, id ē, tēpore gratiæ & noui testamenti,
magis ac magis illuminat, & explica Christiana veritas: ergo in tertio mundi statu,
s. à secundo Christi aduentu usq; ad finē mudi, per influentiā spiritus sancti scri-
ptura sacra apertissime patebit. Nam sicut nouū testamentū est porta veteris testa-
menti, sic iste status spiritus sancti est generalis porta vtriusq; testamenti; qd hūc
sequetur octauus status qui est gloriæ sempiternæ

XI § Demū in illo septimō statu finieſ carnalis ecclēſia, quæ prius maxi-
me in præſentibus quinto & ſexto ſtabiſ carnalitatē terrenæ viṭe ſecuta, tūc ſpi-
ritualē ſequit̄ vitā, in qua ſumme pſicieſ ecclēſia. Siquidē Iudæi & omnes tribus Is-
rael vna cū cæteris gentibus totius terræ orbis ad fidē Christi conuertent̄: Teste
§ c. 61. §. 9 et
I. c. 67. §. 1

Roma.ii
Esa.59.adfi.
Deute.4.&
ca.30.
Augusti. ad
Esichium
Psal.18

Psalmi. 18. summatio: Quæ in huiuscemodi septimo statu apparebit, & quā Psalmista præui
Mat. 26. dit, dicens: omnis consummationis viæ finem.

XII § Porro omnis ecclesia status pro hominum fragilitate passus est defetera Lamec, ut etiam numerus malorum fuit de honoris in statibus suis oulis quoniam styl

Ecc. 1. *tunc amplior utiq; numerus malorum fuit q; bonorum in statibus singulis, quoniam stul
torg; infinitus est numerus. In ipso autem statu pacifico prae sumit fore ampliore feuer va
lidiorum honorum, cumque malorum multipliatur, i. summae etiam ampliorum.*

Apo.21. lidiorē bonorē, quām malorē multitudinē seu potentia potissime respectu quinti & sexti status Babylonicae mērētricis, que in adulterijs alijsve maleficijis iactabat

Esa. 62 *Eccl. 2. 8 & 11* **S. c. 62. §. 9.**
Hiere. 2. 8 & 11 **S. c. 50. §. 8.**

¶ *ta ei ornamenti sui, & fascia pectoralis lux, ac in domo dei fecit scelerata multa, nec non adulterino coitu iuncta est peruerfitatis mystici Antichristi. Tēpore tandem magni Apri Christi 155 ecclesia magis erit in summo malitia proscriptio, unde ergo*

magni Antichristi ipsa ecclesia magis erit in summo malitia precipitio, unde gra
uissimo lapsu funditus ruet. In septimo tamen itatu restaurata ulterius pace & tran-

quillitate frueſt, ligato ſatana: Qui interim ad modicū tps rurſus ſoluet cū crudeli-
tate acerbiori. Nam cū apertū eſſet septimū ſigillū, factū eſt silentiū in cœlo, id eſt

tate acerbiori. Nam cu apertu etet septimum ingulū, factu est silentium in cœlo, id est & I. c. 98. §. 6
in ecclesia militatē, quasi media hora, qua repentina pacis interruptio significat p
Gog patrāda. De hoc sensim ecclœ statu plurā dicentur infra. Nota his stœry
I. c. 69. pto.

Gog patrada. De hoc septimo ecclesi^{is} statu plura dicentur infra. Nota, hic status specialiter nūcupat septimus ecclesi^{is} status, sed generaliter totius mūdi est tertius statu^s. Ceteris in aliis statu^s sicut in aliis in aliis.

status. Gerit enim imaginem spiritus sancti & futurae beatitudinis sempiternae. Ideo eiusdem mundi triplices status hic describendus est.

De triplici statu totius mundi, & de cena dei triplici.
Capitulum LXVII

Capitulum LXVII.

Coloss. i status vno Christi aduentu, & cū vna eius cena concludit: Mundus enim in primogenita dei imagine conditus est, imago dei patris & filii & spi-

Hiere. 31. **P**rimogenita dei magne conditum est, imago dei patris & filii & spiritus sancti. Primus mundi status censem est esse dei patris, cuius sola persona a Psalm. 75 mundi creatione usque ad nouum testamentum innouuit in Israele, cui dicitur factus est pa-

Psalm. 75. mundi creatione vijg ad noui testamētū innotuit in Irael, cui dñs factus est pa-
Iohā. 17. ter, quia notus in Iudæa deus, quem mūdus non cognouit. Fuit aut̄ iste factus pri-
Apo. 1. mus tribus legiōnū nūralis & scriptr̄ ab eo p̄ nob̄is successivis annis.

Apo.4 mus tib⁹ legis naturalis & scriptæ, q⁹bus tēporibus successiue claruerunt duodecim patriarchæ, totidemq⁹ prophetæ tanquā vigintiquatuor seniores. In eodem

etiam patet, ut, &c. p. Specia talia quae iniquiatus interiles. In eodem
quoque primo generali statu transferunt sex primae aetates usque ad finem veteris te-
stamenti, quod conclusum & adimpletum est cum primo Christi adventu, nec non cum
ad. y. o. c. 1.
eodem. §. 2.
§. c. 9. §. 7 &

Matth.26 itramen, quod concilium & ac complectum est cu primo Christi aduentu, necno cu
prima cœna, quā Christus cum suis discipulis celebravit in grām redēptionis. Et
Romā 6 non dicit prandii sed cœna passionis, quia postē ferme passus est non ut cœna.

Roma.6 non dicit prandium, sed cena passionis, quia postquam semel passus est, non iterem patietur, & I. co. §. 10 iam non moritur, mors illius ultra non dominabitur.

I § Primus itaq; mundi status, id est, vetus testamentum finitur, ac secundus generalis status, id est, nouum testamentum inchoatur in illa prima Christi cœ

^{5.} Matth. 26. ^{6.} eo, in pri.
Graecis. ^{7.} 1 Cor. 11. 25.

Gregori⁹ in Homel. dñs per ius seruos. Est autem figurata quando rex Darius fecit cœnam magnam ſ. c. 15. §. 25. omib⁹ ſuis ſubdit⁹, qui cum manducarent, tūc rex aſcedit in cubiculo ſuo, id est, & J. eo. §. 6.

influma

- in humanitate vbi cubavit deitas, ascendit ad crucē, & dormiuit ac soporatus est moriendo, & exergufactus resurgendo. Hinc in Iohanne scribitur. Cœna scilicet prima facta surgit Christus ē cœna, vt pote a morte suscitatus. Non dū autem venit Iesus vt renouet vel vt iudicet, sed vt saluificet mundum. Præterea respōdit, desiderio desiderauit hoc pascha māducare eō vobiscū aīq patiar. Dico em̄ vo
S.c.64. §.7. bis, qā ex hoc māducabo illud donec impleatur in regno dci, quasi dicat, quando
S.c.62. §.4. in ecclesia militē & aluererit plenitudo gētium, tūc alteram celebrabo cœna, iu-
& S.c.60. §.2. dicando seu reformando ecclesiā peruersam. Hæc erit secūda cœna, quām Chri-
S.c.60. i prin stus celebrabit in fine secūdi status mūdi.
S.c.62. pr. II §. Et sicut primus mūdi status includit sex ætates, ita secūdus status currit
& S.c.65. §5 per sex ecclesiæ tēporæ, vt pote à primo statu apostoloe, vñq ad finē sexti status,
S.c.61. §.11. id est, vñq ad interitū magni Antichristi. Præterea idem secūdus mūdi status cē-
infī. setur esse dei filij, cuius persona incepit mūdo innotescere tēpore noui testamē-
J.eo. §.3. & J. Hinc saluador inquit: Nūc clarificatus est filius hominis, vos videtis me qāē go
c.68. infine. viuo, in illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre meo. Intertio tādem statu
Christus hominibus magis innotescet. Rursus quemadmodū primus mūdi sta-
S.c.57. §.9 tus dicitur legis ita iste secūdus est gratiæ, in eo em̄ clarēt apostoli, martyres, do-
ctores, Anochoritæ, Confessores aliq̄ electi tāquam seniores, quibus apud deū
S.c.60. §.6 intercedentibus plurimum gratiæ sortitur ecclesia militans. Concluditur autem
J.c.70. §.4 huiusce status secūdus cum secunda dei cœna. Quam quidem dominicam cœ-
S.c.19. §.15 nam iam non est manducare, sed post Christi secundum aduentum eam mandu-
& S.c.52. §.9 cabunt electi. De quibus in Apocalypsi: Beati qui ad cœnam nuptiaḡ agni voca-
16. & S.c. eod. ti sunt, scilicet ad gratiæ renouationis, quando Christi secūdus aduentus illustra-
§.1. bitur, tunc em̄ iudicium & renouatio erit ecclesiæ & princeps huius mundi, scili-
S.c.61. §.11. cet Antichristus & diabolus ejcietur foras.
in prin. III §. Tertius deinceps mūdi status (qui voca pfectiōnis) incipiet post An-
S.ca.17. §.1. tichristū, vt pote à pditione Enoch & Helie ac à dicta Christi secūda cœna,
S.c.60. §.2. seu aduētu scđo, & decurrit p septimū ecclesiæ statū, durabitq; vñq ad extremū
in prin. iudiciū. Et secundū Bernardū est illud conuiū, de quo infra dicet. Idem quippe
J.ca.69. §.6. tertius mūdi status attribuitur personæ spū sancti, qui à patre & filio cōcorditer
S.c.61. §.2. spiratur. Et proprie est spiritus veritatis, qui cū venerit, docebit homines omnē
S.c.66. §.9. veritatem. Quam hic mundus in secundo suo statu non potest aēcipere, quia nō
in prin. videt spiritum sanctum nec scit eum, quoniam animalis homo mundum diligē
S.c.64. §.1. non percipit ea qua sunt spiritus dei. Ab electis autem spiritus sanctus cerni po-
S.c.66. §.9. test. Nam saluador ait: Ego rogabo patrem & aliū aduocatū dabo vobis, vt me
S.eo. §.2 neat vobiscum in ēternū. Talis forsan intellegitualis visio apprehēdetur in ter-
tio mūdi statu, quia tūc clarius quām nūc aperietur veritas, qua hominē imbuti
filium magis intelligent ac spiritū sanctū facilius accipiēt & videbūt atq; cognoscent. Hinc in euangelio subiūgitur, vos aut, vt pote electi in tertio generali statu
futuri, cognoscetis eum scilicet spiritū sanctū, quia apud vos manebit & in vobis
erit, quasi diceret, tum persona, tū & opera eiusdē spiritus sancti manifestius cla-
S.c.66. §.9. refcēt. Siquidē veniet hora, quādō nō in similitudinibus, sed manifeste de patre
J.eo. §.5. nūtiabit nobis Christus. Tūc em̄ incipiet regnū dei & clare splēdescet intelligē-
S.ca.66. §.8. tia sacrae scripturae, vt supra notatū est.
S.c.66. §.11. III §. In ipso tertio mūdi statu Iudæi om̄nes fide versimbuētur, ait em̄ do-
& S.c.68. §.6 minus: In tēpore illo ero deus vniuersis cognitionibus Israēl, & ipsi erūt mihi in
populum, vnde saluador facta cœna deposita vestimenta sua, id est priorē assump-
ptam infirmitatem carnalem, & præcinxit se lintheo, id est, eadē carne immor-
tali. Et postq; lauit pedes discipulorum, accepit vestimenta sua, id est, filios Israēl (q̄s
antea fide nudos deposita) in fine seculi ite fide induitos reasumet. Præterea to-
J.ca.68. §.9. tus vniuersi orbis populus ad deū conuertetur. Quæ erit ultima cōuersio, in qua
& S.c.69. §.9 per masticationem scripturae mortificabitur & deuorabitur carnalis vita vt spi-
ritualis vivificetur. Ideo nūcupatur cœna magna dei, quoniam angelus stans in so-
le clamat dices om̄ibus aubus, id est cōtemplatiis, qui volat per medium cœlitū.
J.c.68. §.5 Venite & congregamini ad cœnā magnā, vt manducetis carnes regū & fortium
& equorum

Psal. 3
Iohan. 15
Iohā. 12. & 3
Lucæ. 22

Iohā. 15. 14

Apoca. 4

1. Cor. 11

Apoc. 16

Iohan. 12

Aug. 7. de
tri.

Iohan. 16

Iohan. 14

1. Cor. 2

Aug. 1. de 13,

8.

Iohan. 14

Iohan. 14

Iohan. 16

Iohan. 16

Iohan. 16

Iohan. 15

Iohan. 15

Apoca. 19

DE GOG ET DE DECEM TRIBVBVS ISRAEL.

- & equorum & carnes omnium. Per hoc significatur, q̄ reges & omnes maiores & *I.eo. §.6*
 Acto.10 minores totius populi humani, eotunc Christo incorporakunt. Quod pariter si-
 gnificatum est in figura Petri, qui vidit in vase vīseō quadrupedia, & serpentia,
 & volatilia. Cui dicitur, occide, & comedē.
- Luca.15** V § Magno deniq̄ gaudio reficien̄ electi de conuersione Iudaeorum,
 Apo.14. & omnium gentiū, quoq̄ vocem Iohannes audiuit, sicut citharēdoꝝ citharizan-
 Apo.15 tum in citharis suis, & cantabāt quasi canticum nouum. Erant quoq̄ cantātes can-
 Apo.19 ticum Moyſi, id est, veteris testamenti, & canticum agni, id est, noui testamenti, *I.c.69. §.8*
 quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu dei, & dicent: Quoni- *S. go. §.3. &*
 am regnauit dominus deus noster om̄nipotens, gaudemus & exultemus, & demus *I.c.69. §.11*
 gloriā ei, quia venerunt nuptiā agni.
- Cath. Senē.** VI § Insuper tertius vniuersi mūdi status erit quietis temporalis & figu- *S.c.66. i pri.*
 rā paradisi coelestis, & gloriā sempiternā. Conclūdet deniq̄ & consummabit *& I.c.69. §.5*
 c.78. & c.95 cum tertio aduentu Christi ad extremū iudiciū venturi, nec non cum tercia cœna,
 circa me, quæ erit beatitudo infinita, cœlestis ac æterna. Huius cœlestis cœna mēla est crux
Luca.22 Christi, vel potius deus pater suꝝ diuina bonitatis dulcedine, filius autē est verus
 cibus, cui beati incorporant, spiritus quoq̄ sanctus eiusdem cœna minister est. *S.eo. §.4*
Luc.14 Ecce quām lautissimum cōuiuum. *P*ec quo saluator ait: Ego dispono vobis, sicut
Matth.28 disposerūt mihi pater meus regnū, vt edatis & bibatis super mensam mēam in regno *I.ca.69. in fit*
1.Timo.2 meo, & sedeatis super thronū iudicātes duodecim tribus Israel. Illa est cœna ma- *S.eo. §.1*
 gna quam fecit quidam homo vt pote Iesu Christus. Et est vltima elector̄ refe- *S.ca.57. §.5*
 ctio, ad quam multos vocauit deus om̄nipotens, qui om̄nes vult saluos fieri, sed proh *S.c.33. §.10.*
 dolor pauci sunt electi, quoniam nemo illoꝝ (qui vocati se excusat, id est nō ob- *S.c.17. §.21.*
 sequuntur) eandem gustabunt cœnam.
- Ioh.14** VII § Porro in hūsmodi tertio statu diabolus ligabit, vt ecclesia bo- *& I.c.69. §.7*
 nam pacem & tranquillitatem obtineat, quæ pax licet modico interuallo, inter- *S.c.66. §.12*
 & *J.c.25. §.12* rumpet per Gog, & suū regem diabolum iteꝝ solutū, quo siet ecclesia tempora- *& I.c.68. §.3*
 nea molestatio, tamē eidem efficax nocentū non inculcabit. Nam saluator in- *S.c.66. §.2.*
 quit: Venit enī princeps mūdi huius, sed in me nō habet quicquām. De ipso igitur
 Gog quādam scriptā modo discutiāmus.
- Methodius** ¶ De Gog, & de decem tribubus Israel. **Cap. LXVIII.**
- 4.Esd.13** S Criptura multiphariam loquitur de inclusione quorundam hominum cru- *I.eo. §.5.*
 delium, Methodius in primis reuelat, quomodo ad Alexandri magni ob-
 securationem deus in vberibus Aquilonis, hoc est, in montibus Caspijs, cō-
 clusit Gog, & Magog vnā cum alijs vigintiduo bus regibus ac gentibus. *S.c.49. i pri.*
 Quod aliqui de Turcis intelligere volunt, Esdras quoque describit, decem tribus *I.eo. §.10.*
 Israel esse inclusas, vt statim dicam.
- Ezech.38** I § Gog vero cū suis gentibus in nouissimis tēporibus, videlicet post tpa-
 Antichristi, exiet in terram Israel, prout dñs in Ezechiele inquit: In illa die ascen-
 det indignatio mea in furore meo, & in zelo meo. In igne irā meā locutus sum, qa- *S.c.62. §.16*
 in illa die erit commotio magna sup terram Israel, id est, Christianoꝝ. Et paulo *& I.eo. §.14*
 post: Ecce ego ad te Gog principem: In nouissimi anno v̄enies ad terrā s. Israel
 ascendēs aut̄ quasi tempesta v̄enies & quasi nubes, vt operias terram tu & omnia
 agmina tua & populi multi tecum, v̄enies ad quiescētes habitatēs & seculo, in no- *S.c.58. §.5.*
 uissimis diebus eris, & adducam te super terrā meam. Tu ergo ille es, de quo locu-
 tus sum in diebus antiquis in manu prophetar̄ Israel, qui prophetauerūt in diebus
 illoꝝ tempore vt adducerem te super eos. Et infra: Hęc dicit dñs: Ecce ego sup te
 Gog principem capitis Mosoch & Thubal, & circuagam te, & educam te, & ascē-
 dere te faciā de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel. Similiter *I.eo. §.5*
 & tyraonus proxime futurus v̄eniet ab Aquilone. *S.c.41. §.1*
- Ezech.39** II § Tertium itaq̄ & vltimū v̄æ ecclesiæ post Antichristum veniet cito, *S.c.63. §.4.*
 durante adhuc cauda sexti status, persecutio enī Gog & alioꝝ tyrannoꝝ suorum *I.eo. §.6.*
 (tametsi sit concurrente septimo ecclesiæ statu) ascribit tamē sexto statui, quia di- *S.c.55. §.12*
 citur: In septima nō tanget te malum. Nam sicut synagoga in cauda primi status *S.c.66. §.5.*
S.c.6. §.5. mundi, & veteris testamenti ac post primū dñi aduentū, tpe noui testamenti, vlti-
 mam

C A P I T V L V M . L X V I I

Fo. CXXI.

S. c. 64. §. 4. *mam perseguitionem passa est in destructione ciuitatis Hierusalem per Titum facta, ita in cauda secundi st̄atus mundi, post secundū Christi aduentum ecclesia patietur ultimā perseguitionem à Gog & à suis satellitibus, de quorum bestiali-
S. c. 65. §. 7. *tate Sibylla vaticinata est pleraq; horrenda.**

III § De eorum autem tyrannide habetur in Apocalypsi, vbi narratur: Cū Apo. 20 consummati fuerint mille anni, id est in ultimo statu seu millenario, soluetur Satanus de carcere suo, modico tamen tempore, & exhibit & seducat gentes quae sunt super quatuor angulos terræ Gog & Magog, & congregabit eos in præliu, quo rum nurserus est sicut harena maris, & ascendent super latitudinem terræ & circumuerunt castra sanctiora & ciuitatem dilectam.

III § Et quāmuis Augustinus per Gog atq; Magog non intelligat alii
quos barbaros in aliqua parte terrarum constitutos, sed per Gog odium malorum
rum tectum, & per Magog detectum interpretetur, toto nanḡ orbe terrarum
maleuoli significati sunt, cum dicitur, gentes quae sunt in quatuor angulis terrae,
quorum numerus est sicut harena maris, & per ciuitatem dilectam intelligit Au-
gustinus sanctam ecclesiam toto terrarum orbe dispersam. Tamen propter re-
petitam Ezechielis prophetiam & Methydi⁹ reuelationem, per Gog dictæ gen
tes inclusæ intelligi possunt, quæ vñā cum alijs odiosis hominibus vbiq; (iuxta
Augustini arbitrium) diffusis, ecclesiam persequentur in ultima persequeutione ty-
rannica, nouissimo iudicio imminentे. Ad idem deseruit illud Apocalypsis: Et
vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, scilicet Gog &
Magog, similia agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ, id
est Antichristi omnem faciebat, & fecit inhabitantes terram adorare bestiæ pri-
mam, vt pote idolum diaboli, dicens habitantibus in terra, vt facerent imaginem
bestiæ quæ haberet plagam gladii, & quicunq; non adorauerit imaginem bestiæ,
occidatur.

V § Insuper Methodius prosequitur, dicens: Postq; fuerit pax magna in fine seculorum, tunc reserabuntur portæ aquilonis & egredientur virtutes gentium illarum, quas (ut præmittitur) inclusit Alexander magnus, & concutiet omnis terra à conspectu eorum & expauscent homines, & fugientes conterrati abscondent se in montibus & speluncis & monumentis, & mortificabuntur à timore & corripientur præ pauore quamplurimi, & non erit qui corpora sepeliat, gentes namq; que exient ab aquilone, comedent carnes hominum & bibent sanguinem bestiarum sicut aquam, & corruptent terram, & nullus erit qui possit stare contra eos. Vnde altissimus ad Ezechiem: Dic omni volucri & vniuersi aubus, cunctisq; bestijs agri: Conuenite, properate, cōcurrите vndiq; ad victimam meā quā ego immolo vobis, victimā grandem super montes Israel, ut comedatis carnes & bibatis sanguinē, carnes fortius comedetis & sanguinē principū terra bibetis, arietum & agnōrum & hircorumq; & altiliū & pinguiū omnium. Idipsum Ezechielis elogium inducit Methodius de Turcis.

VI § Gog aut erit ultimū ecclesiā flagellū sequens tyrannidē Antichristi.
Et secundū Thelophorū est octaua bestia syle qua scribitur: Bestia quam vidisti
fuit & nō est, ascensura est de abysso & in interitū ibit, & mirabuntur inhabitan-
tes terrā, yidentes bestiā quę erat & non est. Deinde subdit: Et bestia quę erat &
nō est, & ipsa octaua est & de septē est & in interitū vadet. Eadem octaua bestia
erit cauda Antichristi, post cuius mortē, licet fiat pax & quies in ecclesia mā dicit̄
& cū aperuiisset signū septimū, factū est silentiū in cœlo, i. in ecclesia militāte, me-
dia hora ad denotandū tēporis breuitatē) tamen postmodū veniet Gog tanq̄ re-
pentina tēpestas ad persequendum ecclesiam & Iudæos nuper ad fidem nouiter
conuersos & in Hierusalem ex diuersis mundi partibus congregatos.

VII § Et secundū Ioachim, incursus ipsius Gog corresponebit cōflictui Ioachim Antiochi, qui ante primū Christi aduentum fuit vltimus synagogæ perseguitor. Item Antichristus erit maximus ecclesiæ perseguitor ante secundū Christi aduentū. Ita & Gog erit vltimus ecclesiæ perseguitor ante tertii seu extremitati Christi aduentū. Exin p̄sumendū, sicut contra Antiochū Machabēj, & contra
§.ca.62, §.3 X Antic.

DE GOG ET DECEM TRIBVBVS ISRAEL.

- Antichristū Enoch & Helias, vel potius ipse Christus per se, sunt à deo destinati, sic aduersus Gog Iesus Christus strenuos Machabeos præparabit vel alias eū perdet, quemadmodū Antiochus extinctus est. Post eius Gog interitus, Christus ad extremū iudicium veniet tanq̄ triumphator omnia discussurus. Cōgregabit eñi quasi harenā captiuitatem & ipse de regibus triumphabit, expolians principatus & potestates traducet confidenter, palam triumphans illos in seipso.
- 2. Macha. 9.** I.eod. §.14
§.c.40. §.8
- Abacuc. 1.** §.c.65. §.8.
& I.eod. §.8
- Coloss. 2.**
- Apo. 12.** §.c.55. §.12
- Apo. 17.** §.eod. §.6.
§.c.7. §.4.
- VIII § Præterea flagellū Gog creditur fore acerbius flagello Antichristi, quod diabolus sciet q̄ modicū temporis habet quo homines tentare possit. Hinc dicitur Vx mari & terræ quia descendit diabolus, s. per Gog ad vos habens iram magnam scens q̄ modicū cēp̄us habet quo cruciat homines. Post Gog deniq̄ veniēt decē reges, qui potestate vna hora accipient post bestiā. s. Gog, hi vnu consiliū habet, & virtutem & potestatē suā bestiā tradent. s. vestigia ipsius Gog sequēdo. Hi cū agno pugnabunt, & agnus vincet illos, quoniā dominus dominorum est & rex regum, & qui cū illo, sunt vocati & electi & fideles.
- IX § Ex quo autem post illorum decem regum interitum diabolus non habebit ulteriore in homines potestatem, ideo tempore Gog & eorundem regum eo crudelius sanguinet. Nam interficiet ingentem Christiani populi multitudinem ex omni tribu Israel, qui eotunc ad concionem Enoch & Heliae a caliginem, in Christum credet. Et sic implebitur illud Apocalypsis: Et audiū numerum signatorum centum quadraginta quatuor millia signati ex omni tribu filiorum Israel, non solum ex Iuda & Benjamin, sed etiam ex reliquis decem, omissa tribu Dan, quæ in tribubus Israel forte non accepit, sed eius loco ponitur Mannaless primogenitus Iosephi. Antichristo autem adhæredit progenies Dan, à qua & descensurus Antichristus peribebitur, qui cœu catulus leonis, fuerit largiter de Basan, &c. Alias quoq; gentes Antichristus vel Gog coangustabit, nā postea viderit Iohannes turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, quæ in ecclesia & sub altare ac alibi interficietur.
- Iudi. 18.** I.eo. §.14
- Gen. 48. i. fi.** §.eo. §.6. &
- Deut. 33.** I.eo. §.11.
- Apo. 7.** Ap. 7
§.c.61. §.1.
- X § Decem vero tribus Israel sub Hieroboā discesserunt à Rēboā regem Iudeam, in Samaria degentes, de quibus promulgatum est: Peccauit domus Hieroboam & euersa est & deleta de superficie terræ, quapropter intersecto Hieroboā, Israel captiuus migravit de terra sua. Nā conclusus est in montibus regni Mædorum, prope quos est magnus fluuius nomine Gazam, ut habetur in libro Regum vbi dicitur: Anno Ozæ nono cepit rex Assyrios Samariam & transtulit Israelem in Assyrios, posuitq; eos in Haylam & in Abor iuxta fluuium Gazam, alias Euphraten, in ciuitatibus Mædorum. Iratusq; est dominus vehemēter Israeli & abstulit eos conspectu suo, & nō remansit nisi tribus Iuda solummodo. Nā amba tribus, s. Iuda & Benjamin Hierosolymis permanentes, Iuda vocabantur, translatusq; est Israel de terra sua in Assyrios usq; in diem hanc. Cosmographi describūt decē tribus Israel esse inclusas montibus in ultima parte Asiatici soli versus septentrionem situatus. Ad hoc facit Psalmista eulogium: Montes in circuitu eius & dominus in circuitu populi sui.
- 4. Reg. 17.** §.eo. §.11.
- In prologo.**
- Abacuc.**
- Psal. 124.** § ca. 59. §.6
- XI § Ipsi autem Israelite tempore Antichristi ad veri Christi fidē rediēt quoniam scriptura inquit ad Israel: Rursus congregabit te deus de cunctis populis in quos te ante dispersit, si ad cardines cœli fueris dissipatus, inde te retrahet dominus deus tuus, & introduceat in terram quam possederunt patres tui. Item in Hieremias: In diebus illis, ibit domus Iuda ad domum Israel & venient simul de terra aquilonis. Et infra: In diebus illis sicut habitabit Iuda & Israel habitabit confidenter. Et homines dicent ultra. Vixit dominus qui eduxit & adduxit semen domus Israel de terra aquilonis & de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc, & habitaribunt in terra sua, dicit dominus omnipotens. Et alibi: Post hoc reuertar & reædificabo tabernaculum David quod decidit, & diruta eius reædificabo. Et si fuerit numerus filiorum Israhel tanquam harena maris, reliquæ salutē fient.
- Hiere. 3.** §.eo. §.9. &
- Hiere. 16.** §.c.65. §.7
- Hiere. 23.** §.c.19. §.17
- Acto. 15.** §.c.55. §.11.
- Rom. 9.** §.eo. §.5. &
- Psal. 13.** §.ca. 69. §.4
- Cum vero dominus conuerterit captiuitatem plebis suæ, exultabit Jacob & letabitur Israhel.
- XII § De eisdē insuper decem tribubus, idē omnipotēs per angelū suū ad Esdrām

Esdram inquit: Quoniā vidisti filiū meum colligentē ad se aliam multitudinem pacificā, hæ sunt dæ tribus, quæ captiuæ factæ sunt de terra sua in diebus Oze regis, quem captiuū duxit Salmanazar rex Assyriæ, & translulit eos trans flumē & translati sunt in terrā aliā. Ipsi autē sibi dederunt consiliū hoc, vt derelinquerent multitudinē gentiū & proficiscerentur in vltiorē regionē, vbi nunq̄ inabitauit genus humanū, vel ibi obseruare legitima sua qua nō fuerant seruantes in regione sua. Per istroitus autem angustos fluminis Euphraten, alias Gazan, in troierūt, fecit em̄ eis tunc altissimus signa & statuit venas fluminis vsque quo trās rent. Per eā em̄ regionē erat via multa itineris anni viii & dimidij, nā regio illa vocatur Arsareth, tunc inhabitauerunt ibi vsq̄ in nouissimo tēpore. Et tūc iterū cū cceperint venire, ite, & statuet altissimus venas fluminis ut possint transire, propter hoc vidisti multitudinē cum pace. Hæc ex Esdra.

4. Esd. 13

XIII §. Inde elicitur q̄ sicut dictarum decem tribuum inclusionis modus fuit miraculosus, ita & reductionis modus erit. Et quando eadem tribus fuerunt per Salmanazar intra vallem montium inclusæ, statim fluuius Gazzam seu Eu phrates, decurrens secus illos montes, impetuose cœpit perfluere, vsque adeo q̄ vltius nauigari aut transnatari nequeat, excepta die sabbati, qua (vt fertur) qui escit. Qua quidem sabbatina die Israelitæ lēgem Mosi obseruantes & sabbatū cu stodientes transuadere non ausint. Sed futuro tempore quādo eadem tribus edū centur, iuxta oraculum saluatoris respondentis; Et alias oues habeo quas oportet me adducere, tunc præfatus fluuius, deo disponente, quiescat, vt transnatari possit, qua prophetia præhabita de ipsis tribibus adimpleatur. Siquidem diuinum ait responsum: Cum completa fuerit dispersio manus populi sancti, complebitur vniuersa hæc. Ad easdem quoq̄ tribus Israel, que nondū acceperant possessio nes suas, Iosue ait: Vsquequo marctis ignavia, & non intratis ad possidendam terram quam deus dedit vobis?

Exod. 20

Loh. 10

Danie. 12

Iosue. 18

XIV §. Apparet itaq̄ filiorum Israel inclusionem esse aliam ab inclusione Gog & suorum. Nam iste pro flagello infligendo, illi autem ad id sustinendū re seruantur. Gog enim sequens Antichristi vestigia, eos vñ Christifideles perse quetur, interficietq; velut in superioribus patet. Tandem ipse Gog interiet, quia dicitur: Et octava bestia in interitum ibit. Iterum: Et descendet ignis à deo & de uorabit eos, scilicet Gog & Magog, decemq; reges. Tunc em̄ funditus extirpabitur Babylon, statusq; Christianorum peruersorum damnabitur secundum dei in Ezechiele sententiam, dicentis: Conuocabo aduersus eum in cunctis montibus meis gladiū, gladius vniuersiusq; in fratre suum dirigetur, & iudicabo eum peste & sanguine & imbre vehementi & lapidibus immensis, ignem & sulphur pluam super eum & super exercitū eius & super populos multos qui sunt cū eo, & magni ficabor & sanctificabor & notus ero in oculis multarū gentiū, & scient quia ego dñs. f. Iesus Christus. Demū in terra erit pax firma vsq; ad extremū iudiciū. Nam vltius in Ezechiele ait dñs: Nomen sanctū meū noū faciam in medio populi mei Israel, & nō polluam nomen sanctū meū amplius. Et ita optimus, maximus deus, dabit requiem populo suo Israel vsq; ī aeternū.

Apo. 17. 20.

Ezech. 38

Ezech. 28

1. para. 23

Hier. 31. 5 pr.

Vbertiniū

Apoc. 8.

Apo. 10

¶ De reliqua parte septimi status post Gog vsq; ad extre mū iudicium. Cap. LXIX.

Obrenta tandem contra Gog & decē reges victoria, de cætero ecclesia habebit permanentē tranquillitatē & pacē vsq; ad extremū iudiciū. De qua pace Sibylla lucide vaticinata est. Similiter & Hieremias, dicēs: Inuenit gratiā in deserto populus qui remāserat gladio, vadet ad requiem suā Israel. Enimvero septimus ecclesiā status nō accipitur pro statu aeterna glo riæ, sed pro finali & pacifico statu ecclesiæ militatīs. Post Antichristū equidē nō statim terminabit hoc seculū, quia prius totus mundus erit ad Christū conuer tē dus. Illud autē silentiū in celo, designat temporalē tranquillitatē in ecclesia pacificata. Eradicatis em̄ oībus discordiis, totus orbis in quieta pace & verafide vna nimiter Christo subiectur, quemadmodū septima tuba exprimit.

I §. Tunc implebuntur prophetæ quæ singularē pacē per Christū introducen-

X 2 ducen-

DE RELIQVA PARTE SEPTIMI STATVS &c.

Esa. 12 ducendam promittunt, ut in Esaia: Erit in nouissimis diebus præparatus mons domini, & fluent ad eum omnes gentes, conflabunt gladios suos in vomeres & lan-

ceas suas in falces, non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebitur ultra ad præliu. Non enim solù secularia bella, tunc cessabunt, sed etiā spiritualia heresum &

Esa. 14 schismatum euacuabuntur. Ulterius Esaias ait: Miserebitur deus Iacob & eligit adhuc de Israel & requiescere eos faciet super humum suum. Item, contruit dominus baculum impiorum, cōquieuit & filuit omnis terra. Et infra: Ecce dominus in fortitudine ve-

Esa. 40 niet & brachium eius dominabitur, videbunt gentes iustum suum, & non vocabe-

Esa. 62 ris ultra derelicta & desolata, sed vocaberis voluntas mea.

II § Alij quoque prophetæ de illius septimi status tranquillitate loquuntur. **S. c. 61. in si.**

Sopho. 3. In primis Sophonias: Reliquæ Israel non facient iniuriam, nec facient mendacium, & non inuenietur in ore eorum lingua doloſa, quoniam ipsi paſcentur & accubabunt, & non erit qui exterreat. Lauda filia Sion, iubila Israel, lætare & exulta in omni corde filia Hierusalem, abstulit dominus iudicium tuum, auertit inimicos tuos. Rex Israel dominus in medio tui, non timebis malum ultra. Et infra:

Mich. 4 Non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent ultra belligerare, & regnabit dominus super eos in monte Sion ex hoc nunc & usq; in æternum. Item

Amos 9. Plantabo eos super humum suum, & non euellam eos ultra de terra sua

Eccle. 6 quam dedit eis, dicit dominus. In nouissimis itaque inuenies requiem in ecclesia &

conuertetur tibi in oblationem.

III § De illo denique septimo statu & vniuersali pace intelligitur illud Eze-

Ezech. 37 chielist: Ecce ego assimilam filios Israel de medio nationum, ad quas abierunt, & congregabo eos vndeque & adducam eos ad humum suum, & faciam eos gentem

vnam in terra in montibus Israeli, & rex unus erit, omnibus imperans, non erunt

ultra duas gentes, nec diuidentur amplius in duo regna. Et erunt mihi populus &

ego ero eis deus, & seruus meus David rex super eos, & pastor unus erit omnium

eorum. In iudicis meis ambulabunt & mandata mea custodient & facient ea. Et

percutiam illis fœdus pacis, pactum sempiternum erit eis. Et dabo sanctificatio-

nem meam in medio eorum in perpetuum. Nam totus Israel saluus fiet quando

plenitudo gentium introierit. **& S. c. 66. § u**

Apo. 21 IIII § Idem septimus ecclesiæ, vel tertius mundi status vocatur nouum cœ-

lum & noua terra, quia in eo omnia innouabitur, siquidem mala prior statuum

cessabunt, & bona illi statu decentia crescent. Ait enim salvator: Cœlum & terra

transibunt, verba autem mea non transibunt. Quibus verbis Christus videtur an-

nueri, in futuro septimo statu cœlum & terram innouari. Hoc nouum cœlum, nouaque

Apo. 21. i præ terram videt Iohannes, dicens: Primum cœlum & prima terra abiit & mare iam non

z. Pet. 3 est, & vidi sanctam ciuitatem Hierusalem. Ad idem Petrus inquit: Nouos cœlos &

nouam terram & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Ideo ap-

pellatur ciuitas ob iustitiam obseruantiam ac ob miram omnium unionem. Hieru-

salum vero nominatur, quia ibi erit visio summæ pacis, ubi neque dolor erit ultra,

Apoc. 21 quæ prima abierunt. Tunc quoque fiet unum ouile & unus pastor. Vbi autem iste pa-

Iohan. 10 stor ecclesiæ tunc deget, an Romæ, an alibi, incertum est, quippe dominus ait: Qui egre-

Zach. 6 diuntur in terram aquilonis, requiescere fecerunt spiritu meum in terra aquilonis,

z. para. 15 quibus forsitan deus præstabit requiem per circuitum.

V § Et si iuxta communem doctorum expositionem, finis libri Apoca-

lypsis referatur ad ecclesiam triumphantem, id est ad cœlestem seu octauum ec-

Vbertinus lesiæ statum, de quo in fine dicetur, tamen secundum Vbertini existimationem

idem finis totus magis ad septimum militatis ecclesiæ statum refertur. Siquidem

diu secretarij intentio minime fuit, cœlestem describere statum, cuius respectu

1. Cor. 2 praesentis vita status exilium est. Nam scriptum est, Quod oculus non vidit, nec

Esa. 64 auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit deus his qui diligunt il-

lum. Neque à seculo audierunt neque auribus percepunt quæ deus præparauit ex-

Esa. 52 pectantibus se, quasi innuat, frustra describi statum cœlestem. Qui non appetet

Ioh. 1,17 in hoc seculo, sed tunc demum quādo beati, oculo ad oculum deum videbunt. Hæc

est enim vita æterna ut cognoscant verum deum, quem hic nemo vidit inquam.

Nempe

C A P I T U L U M L X I X .

Fo. CXXIII.

Nempe visio pacis & æterna tranquillitas, felicissimæ quies est bonum in æstia
mabile atq; infinitum, quod nemo exprimere vales. Hinc Gregorius: Nulla lin- Ca. Se. c. 156
gua dicere, nullus intellectus capere sufficit, ergo nec calamus comprehendere Grego. i ha-
potest, quæ sint illa supernæ ciuitatis gaudia, quid si angelorum chorus interesset, cū mel. super
beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere, præsentem dei vultum cernere,
incircumspectum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpe- Luc. 14.

S. c. 59. § 1. pr. **S. c. 67. § 6.** **& I. c. 70. in-** **pr. S. c. 6. § 4.** **S. c. 6. i. p. &** **S. c. 64. § 8 &** **J. c. 70. § 1.**
tuo munere latari. Est enim pondus supra modū. Quamobrem idem finis Apo-
calypsis potius intelligi atq; mystice exponi debet de ecclesiæ militantis septimo & ultimō statu, qui erit figura & initium status ecclesiæ triumphantis immediate subsequentis, quando deus absterget omnem lachrymam ab oculis piorum, vbi non erit amplius lacrima, nec clamor, nec dolor. Porro prior status frequenter pa-
ticipat in aliquibus proprietatibus statu immediate sequente.

VII § Preterea de eodem septimo statu inducitur oraculum istud: Ede-
runt ei, scilicet Iob, unusquisque ouem unam & inaurem unam. Dominus autem be- Iob. 42
nedixit nouissimi lob magis q̄ principio eius, vbi Bernhardus exclamat: Ape- Bernhardus
rite libet oculos fidei & extremum illud sancte ecclesiæ de susceptione Israelitici populi conuiuium contemplari. Ad quod simirum conuiuium magnus ille He-
lias conuiuantium inuitator adhibebitur, tunc propinqui & noti cum muneri- Psal. 44
bus ad Christum venient, & adorabunt eum filii Tyri in muneribus. Quod tūc fieri quando tribus Israel, ei, quem superbientes hactenus nō cognoscunt, negant,
S. c. 65. § 7 tandem eo cognito hostiam sive humiliationis & confessionis apportabūt. Eadem nouissimo statui benedicet dñs plus q̄ præteritis statibus.

VIII § Porro in septimo ecclesiæ statu exietur foras princeps huius mun- Ioh. 12
di ac rursus ligabitur, quoniam vltius non poterit ecclesiam seducere, sicut in Apo. 20
prioribus quinto & sexto statibus eam seduxit, neq; poterit impeditre conuersio-
nem filiorum Israel, aliarumve gentium, neq; habebit amplius potestatem Ezech. 28
tandi discordias. Hinc dominus in Ezechiele: Eiecit de monte sancto dei & p-
S. c. 50. § 3. didi te d Cherub, protegens te de medio lapidum ignitorum, Producam ergo
S. c. 53. § 5. ignem de medio tui qui comedat te, & dabo te in cinerem super terram, tu hi si Naum. 1.
& I. eo. § 10. ctuses, & non eris in perpetuum. Item Naum: Celebra Iuda festivitates tuas & Esa. 14
S. c. 17. § 21. redde vota tua, quia non adiiciet vltra ut pertranseat in te Belial, vniuersus inter-
S. c. 40. § 4. rict. Adidem Esaias: Quomodo cedidisti de celo lucifer qui mane ortiebaris, cor-
ruisti in terram qui vulnerabas gentes, tu projectus es quasi stipes inutilis, & qua-
si cadaver putridum non habebis consortium. In Apocalypsi perinde scribitur: Apo. 12 ~
Et factum est prælium magnū in celo, i. in ecclesia militante, Michael & angeli
eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius, & non praeva-
luerunt, neq; locus inuentus est eorum amplius in celo, i. in ecclesia contra fidèles,
& projectus est Satanas qui seduxit vniuersum orbē. Nunc facta est salus & virtus & regnum dei nostri & potestas Christi eius ideo lætamini ecclii & qui habita-
tis in eis. Rursum Esaias: Gaudete & laudate simul deserta Hierusalem, quia con-
solatus est dñs populum suum, & videbunt omnes fines terræ salutare dei nostri,
Quia facta est custodia omnis spiritus immundi.

VIII § Qualis autem reformata ecclesia in septimo suo statu sit futura (ait Vbertinus) habetur in Apocalypsi, vbi dicitur: Agnus stebat super montem Si- Apo. 14.
on, & cum eo centum quadragintaquatuor millia, habentes nomen eius & nomē patris eius scriptum in frontibus suis. Et cantabant quasi canticum nouum, quia explosis veteribus erroribus, sicut noua reformatio. Vocatur vero canticum nouum propter nouam artem seu doctrinam spiritus sancti, infundendam bonis Christi fidelibus. Qui in illo futuro septimo ecclesiæ statu, tanquam in cithara salu-
tis humanæ, totam perfectionem diuinæ bonitatis & omnium dei operum suarum q̄ virtutum mentalium sonare facient, cœi in armonia ordinatissima, nunc lætantes cū Iesu parvulo, nunc dolentes cum crucifixo, nunc peregrinantes cum glorioso, qui est super omnia benedictus deus.

IX § Numerus autem 144000 spiritualiter est intelligendus & futuro se Apo. 18
ptimo statui adaptandus. Literaliter quidem per eundem numerum significatur X magna

DE RELIQUA PARTE SEPTIMI STATVS &c.

- Luc. 1.** magna multitudo, quæ ad euangeliū perfectionem eotunc coquertetur. In eodem §. c. 67. §. 4
1. Reg. 2. enim statu vera mundi monarchia erit agni, id est Christi, cui deus dabit sedem §. c. 48. §. 8
 patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. §. eo. §. 4 ifi
 Nam postquam dominus iudicabit fines terra, id est postquam expugnabit An & §. eo. §. 10
 tichristum & suos sequaces, tunc dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu §. c. 61. §. 13
Danie. 2. Christi sui. Hinc Daniel: In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus cœ-
 li regnum quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non trade-
Apoc. 20. tur, cōminuet & consumet vniuersa regna præterita, & ipsum stabit in æternū.
 Quocirca cœlestis aquila vidit thronū magnum candidū & Christū sedentē su-
 per eundem thronū, à cuius conspectu fugit terra & celum. §. eod. §. 4.
Thelospho. • X § Ad præmissa insert Thelosphorus: Quemadmodum Machabæorum
Gene. 49. tribulatione finita, ablatum est sceptrum de Iuda & venit qui mittendus erat, nec
 non Romanum Imperium eotunc coepit totam monarchiam, surgente in tem-
 poralibus novo imperatore. s. Augusto, & in spiritualibus novo pontifice, scili-
Luc. 2. cet Christo, vniuerso terrarum orbi pace offerente. Ita modo quando cessabit
Ioachim. Antichristiana tribulatio, tunc (secundum Ioachim vaticinum) auferetur scep-
Heb. 2. trum de Roma & surget in spiritualibus nouus pontifex, qui sua virtute mundum
 pacificabit, vñā cum bono novo temporalia legitime gubernaturo. Et sic
Danie. 4. mundi monarchia à Romanis ad agnū procul dubio transferetur. Quandoquidē
 Daniel ait: Dominabitur excelsus in regno hominū, & cui voluerit, dabit illud,
 & humilem hominem. i. Christum, constituet super eum. Postea Daniel ad Na-
 buchodonosor: Septem quoq; tempora mutabuntur super te, donec scias q; do-
 minetur excelsus super regnum hominū, quia potestas eius potestas sempiterna, &
Danie. 7. regnum eius in generatione & generationē & omnes habitatores terræ apud eū in
 nihilū reputati sunt. Et infra: Antiquus dies dedit filio hominis potestatē & ho-
 norē & regnum, & omnes populi, tribus, & linguae ipsi seruient, potestas eius æter-
 na quæ non auferetur, & regnum eius non corruptetur. §. eod. §. 7.
 §. c. 62. §. 6.
 XI § Ergo concludetur q; in illo septimo ecclesia statu incipiet regnum dei
 & Christus actu exercabit monarchiam mundi vñq; in sempiternum. Quoniam
Psal. 21. domini est regnum & ipse dominabitur gentiū. Et: Domini est terra & plenitu-
Psal. 23. do eius, orbis terrarū & vniuersi qui habitant in eo. Item, sedebit dominus rex in
Psal. 28. æternum. Quoniam rex omnis terræ deus, ideo regnabit deus super gentes. Et
Psal. 46. ipse reget nos in secula. Et regnum ipsius Christi omnibus dominabitur. Ad
Psal. 47. quem propheta profet: Regnum tuum regnum omniū seculoq; & dominatio tua
Psal. 102. in omni generatione. Regnabit igitur dñs in secula. Ad illud vñq; regnum psumun-
Psal. 144. tur aliqui sancti adhuc viuere, de quibus dñs: Sunt (inquit) de hic stantibus qui nō
Psal. 145. gustabunt mortē donec videant regnum dei. Id ipsum est regnum Israel quod resti-
Lu. 9. Mat. 16. tuerū, & de quo discipuli, qui cōuenerant, interrogabāt Christū, dicētes: Dñe si
 Mar. 9. in tēpore hoc restitus regnum Isrāl? Et de quo saluator in Matth. ait: Nō bibam
 Acto. 1. amodō de hoc genimine vitis vñq; in diē illū cū bibā illud vobiscū nouū in regno
 Mat. 26. patris mei. Et in Marco: Iā non bibā de genimine vitis vñq; in diē illū cū illud bi-
 Mar. 14. bam nouū in regno dei. Et in Luca: Non bibā de generatione vitis, donec veni-
 at regnum dei. De isto septimo ecclesiæ statu plura superius dixi. §. c. 67. §. 6
 §. c. 66. pto.
 ¶ De extremo iudicio. Cap. LXX.
Esa. 3. **I**n septimo ecclesiæ statu ad fulgorē cœlestis patriæ appropinquatur, ac do-
Cat. Sc. c. 39. mīnus Iesus ad iudicium veniet cū senibus populi sui, non pauperibus sicut
Apocal. 1.22. in primo suo aduentu, sed in maiestate sua cum potentia magna, retributu-
 rus vnicuiq; iuxta meritum. Tunc quoq; verificabitur illud verbū Christi:
 Tempus prope est, ecce venio cito. s. ad extremū iudicium. Quod Sibylla vo-
 cat proximum examen, quia non solum generaliter in extremo die, sed quotidie
 specialiter in singulas animas, ex hoc seculo ante tribunal dei statuendas exerceat
 Iob. 22. dicente scripture, veniet tecum in iudicium propter malitiam tuam plurimam,
 Iob. 23. & infinitas iniquitates tuas. Opus erit hominis reddere ei deus, & iuxta vias singu-
 lorum restitueret eis, neq; enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad deum in
 Psal. 142. iudicium, Vnde precatus est David, dicens: Non intres in iudicium cum seruo §. c. 57. §. 6
 suo

C A P I T U L U M LXX. E T V L. F o. C X X I I I .

tuo domine. Nam quis stabit contra iudicium tuum.

Sap*ie*. 12
1. Cor*is*. 15

I § De generali vel o*de* iudicio Apostolus inquit: Nouissime autem inimica destruet mors, Christus em*is* omnia subiec*it* sub pedibus dei patris. Cum ut*e* subiecta fuerint illi omnia, tunc & ipse filius subiectus erit illi, s*ed* patri q*uod* subiec*it* sibi omnia, vt sit deus omnia in omnibus. Haec Apostolus: Finis q*uod* em*is* statu*m* est vita eterna, quae in fine seculi, id est, in septimo ecclesi*s* statu*m* figurab*it*, partimq*ue* degustab*it*, ac tan*tem* in fine eiusdem septimi status post extremu*m* iudiciu*m* manifestissime reuelab*it* ac pfectissime participab*it*. Quando deus notas faciet vias vita*m*, & cu*m* vulnu*m* suo adiu*m* Psal*m*. 15. inf*it*.

S. c. 69. § 5 plebit sanctos laetitia, tunc erunt delectationes in dextera dei vsq*uod* in finem.

Psal*m*. 15. li

I. eo. § 5. II § Porro ad idem generale iudiciu*m* & tertiu*m* Christi aduentum omni*m* re-

ter*a* Lam*o*.

S. c. 66. § 11. uelatio & pronosticatio refer*it*, tan*tem* ad omnium consummatione*m*, qu*am* Propheta

Apo*io*. 10.

S. c. 69. § pri. pr*ae*uiderat, dicens: Omnis consummatio*n* vidi finem. In diebus em*is* vocis septimi

Esa*o*. 3

& I. eo. § 11. angel*i*, cu*m* c*o*operit tuba canere, consummabit mysteriu*m* dei, sicut eu*ag*elizau*it* p*re*ser-

Psal*m*. 9.

S. c. 32. § 8. uos suos prophetas: nam stat ad iudicandu*m* d*omi*s*it* q*uod* sedet sup thronu*m* & iudicat iusti-

Psal*m*. 75

ti*m*. Parauit in iudicio thronu*m* su*m*, & ip*se* iudicabit orb*e* terr*e*. Qu*am* tremiscer*it* cu*m*

Ecc*o*. 3

Exerget in iudicio deus. Iudicabit quippe iust*u* & imp*u*. Et cuncta que f*u*er*it*, addu-

Soph*o*. 1

S. eo. in pri. cet deus in iudicium pro omni*m* reatu sue bonum sue malum.

Hiere*o*. 51

III § Cat*eg* dies ir*e* dies illa, dies tribulationis & angustie*m*, dies calam*it*-

Hiere*o*. 2

tatis & miseria*m*, dies tenebrar*e* & caliginis, dies tub*e* & clangoris super ciuitates

Cath*o*. Sen*e*.

S. c. 40. § 9. munitas, & super angulos excelsos. Per ciuitates homin*u*, per angulos spirituum

c. 38. & 39. c.

denotatur iudicium diuinum. Quod peruenient vsq*uod* ad celum, & eleuatum est vsq*uod*

40. 41. & 42.

S. c. 64. § 4. ad nubes, hoc siet quando tertio veniet Christus deus, qui est iudicij dominus, ac

in fine, & S.

eo. in fine nobiscum iudicio contendet. Qualia autem tem*pe*ta sint passuri imp*u* damnati,

Ioachim

S. eo. § 1. & & quam nil boni agere possint, & contra quantam gloriam beati sint adepturi, de-

scribitur in reuelationibus Senensis Catharin*e*.

1. Thess*o*. 4

Apo*io*.

S. eo. § 11. III § Cum autem quilibet Christi aduentus per aliqu*m* speciale*m* p*re*-

cursor*m* d*emon*stretur & denuntiatur, quemadmodum Christi in gratia adue-

ntientis Iohannes Baptista specialissimus p*re*cursor at*q* d*eu*nuntiator extitit. Qua-

lis etiam Helias erit in secundo Christi aduentu*m* proxime tuturo. Queri*ur* quis le-

su*m* Christi ad extremu*m* iudicium venturi, & omnia simul iudicaturi s*er*u*m* specialis d*eu*n-

tiator seu p*re*cursor? Responde*it* Ioachim, talem p*re*cursor*m* fore illu*m* angelu*m* for-

tem, qu*am* post tubicinu*m* sexti angel*e*, hoc est, post Antichristu*m*, vidi Iohanes desce-

dere de celo amictu*m* nub*e* & Iris in capite eius. V*nde* Ioachim ait: Quicquid erit iste p*re*-

dic*o* veritatis, fortis esse describit*it*, q*uod* robustus erit in fide, & de celo, id est, para-

disco*der* amictus nub*e*, id est, scriptura prophetar*e*, & in capite giusiris, id est,

sp*u*s sanctu*m* vel arcu*m* resfulger*it* ver*m* solis Iesu. Ille itaq*ue* angelus literaliter signi-

ficat quendam eximiu*m* p*re*dicatore*m* qu*am* Ioachim existimat esse Enoch vel Heli*o*, sed

remote. N*on* ambo erut propinqui p*re*cursor*e* secundi aduentu*m* Ch*ri*, & eot*u* p*re* An-

ticchristu*m* interfici*ed*i. Quao*b*re vehementior p*re*sumptio melior*q* coniectura est, Io-

hann*e* apl*m* tertii aduentu*m* Christi fore propriu*m* p*re*nuntiator*e*. I*s* em*is* fert viuis in

Mausoleu*m* descendi*ss*e cu*m* luce magna, qua reced*it*e*m*, in se pulchro no*m* eius corpus, sed

m*ana* esse inuentu*m*. Hinc quidam co*iect*urar*u*t eundem Iohann*e* vna cu*m* pluribus alijs in

paradiso pausare vsq*uod* ad regn*u* dei. i. vsq*uod* superscriptu*m* septimu*m* ecclesi*s* statu*m*, iuxta

Luc*e*. 9.

oracul*u* saluatoris. Dico at*q* vobis, vere sunt alij hic statu*m* no*m* gustab*it* mort*e*, do-

Ioh*an*na*o*. 21

nec vide*at* regn*u* dei. Et alibi Ch*ris* t*s* Iohann*e* inquit: Sic eu*m* volo manere donec ve-

Ioh*an*na*o*. 15

fr*es*, q*uod* discipulus ille no*m* mor*it*, forsita donec Christus celebrauerat altera*m* c*on*ca*n*a*m*.

Apo*io*. 10.

Pro cuius figura idem Iohann*e* in prima c*on*ca*n*a*m* recubuit sup pectus domini.

X 4 modu*m*

S. c. 69. § 11. V § De illo insuper angelico p*re*cursor*m* sequitur in Apocalypsi: Et sa-

S. eo. § 4. cies eius erat vt sol, propter notitiam scripturarum, & pedes eius tan*tem* colu-

S. c. 2. i. pri. maignis, quia zelo ardent*u* precedet ad procurandu*m* nobis salutem. Et habebat

in manu sua libellum Euangel*u* vel diuin*e* voluntatis apertum, quia clara luce refe-

rabit hominibus scripturas, quia nobis modo sunt occulta*m*. Et ponet pedem sa-

xum dextrum super mare, per quod aestimo denotari benedicendos populos, sini-

strum autem pedem super terr*e*, id est, terrestres. Et clamabit voce magna qu*am* ad

DE EXTREMO IUDICIO.

- modum cum leo rugit, nam contra malignitates locustarum seu bestiarum attinet terribile dei iudicium in proximo venturum ut bestiae contremiscant, & cum clamauerit ille angelus, tunc loquent septem tonitra voces suas. §. c. 25. §. 14
§. c. 5. §. 1
- Ioachim** VI § Quæ quidem septem tonitra, secundum Iohachim sunt septem spiritus dei, qui missi in terram, emittent spirituales voces suas. Sicut enim gratia spiritus sancti est septiformis, sic septiformis est intelligentia septem etatum mundi, & septem signaculorum veteris testamenti, & septem statuum ecclesie. Quæ omnia veluti tonitra clamabunt in extremo iudicio, electis largienda esse dona gratiarum, impiorum vero infligenda esse acerba supplicia peccatorum. §. c. 9. I pri.
§. c. 5. I pri.
- Apo. 5** Vbertinus spiritus sancti est septiformis, sic septiformis est intelligentia septem etatum mundi, & septem signaculorum veteris testamenti, & septem statuum ecclesie. Quæ omnia veluti tonitra clamabunt in extremo iudicio, electis largienda esse dona gratiarum, impiorum vero infligenda esse acerba supplicia peccatorum. §. c. 9. I pri.
§. c. 5. I pri.
- Apo. 14.** VII § Ad premissa deseruit figura, quando intimus Christi secretarius videt alterum angelum volantem per medium cœli, habentem Euangelium exterritum ut euangelizaret sedentibus super terram dicens: Timete dominum, qui avertit horam iudicij eius. Et alibi: Venite filij, audite me, timorem domini docebo vos. In extrema etenim die generaliter ruet mundus, hoc est eius cursus cessabit, ac definet septima etas tertiusque huius mundi, & septimus ecclesie status, & incipiet octaua, id est, perpetua etas nec non octauus status eternaliter permanens post generationem resurrectionem. In cuius mysterio Christus dominica ceu octaua die resurrexit. Post plurima nancigna solis & aliarum stellarum ac elementorum, ceterum. §. c. 46. §. 1
§. c. 66. §. 4.
- Psalm. 33** Iohann. 20. 2. Pet. 3. I. Inqni. 03. §. c. 66. §. 10
- Lucas. 23** Iohann. 20. surrexit. Post plurima nancigna solis & aliarum stellarum ac elementorum, ceterum. §. c. 69. §. 4.
§. c. 64. §. 7
- Lyra in Lu ca. 21.** Matth. 24. VIII § Quot autem & qualia signa extremum diem precedent, in veteri testamento nonnullas coniecturas habemus: Quorum quindecim ponunt Hebrei in suis annalibus quæ resert post Hieronymum Lyra super Lucam. Præterea iuxta euangelicam scripturam, Artus cœlorum, id est, angelorum mouebuntur, s. cessando mouere corpora cœlestia. Vnde etiam elementa inferiora ab invicem separabuntur, & ultraeius conquiscent. Item signum filii hominis in cœlo apparet. Hinc Ecclesia canit: Hoc signum crucis erit in cœlo, cum dominus ad iudicandum venerit. Item corpora tam cœlestia quam terrestria immutabuntur, plura insuper alia per doctores enumerantur signa quæ prætero. §. c. 51. §. 9
- Math. 13** IX § Enim vel tempore messis, s. extremi iudicij, dicet Christus messis ribus, id est angelis: Colligit primum zizania, id est, filios nequam, & alligate ea infusciculos ad comburendum, triticum autem, id est, genus electum congregare in horreum meum, scilicet regni cœlestis. Mitteret enim filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Perinde sicut pescatores sagenam in mare missam, piscibusque repletam educunt, & secus littus sedentes, eligunt bonos pisces in vase, malos autem foras mittunt. Sic erit in consummatione seculi, exhibunt angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor detum. §. c. 17. §. 20
- Cath. Sen. ca. 29. & 42.** X § De extremo iudicio in reprobos apud Caharinam Senensem reuelatur inter alia. Quomodo pena animarum damnatarum innouabitur & augebitur proper redintegrationem suorum corporum. Suo nanque obscuro oculo videbunt Christum (in quem transfixerunt) qui eis ostendet faciem horribilem, sicut infirmus oculus luce solis offenditur, in qua sanus delectatur. Illud damnatis accedit ex defectu proprio, utpote ob eorum perfidiam, non ex defectu seu variatione solis iustitiae, q. bonis apparebit in misericordia & amore, iniquis vero cum odio & vindicta, sunt enim membra diaboli absisa a Christo, cuius preceptis & ecclesiæ, dum viuerent, obedire noluerunt, secuti persuasions demonum: ideo dignæ recipient eternæ damnationis retributionem tanquam martyres demonis, qui præbet eis præmiū quod ipse habet. De transitu & infelicitate iniquorum, ac rursus de transitu, & felicitate iustorum multa Catha. Senen. sunt reuelata. §. c. 25. §. 12.
in fine
- Cath. Sen. ca. 31. & ca. 132.** XI § Specialiter de beatitudine electorum inter alia reuelatum est, tunc plene satiati beatos cum apparuerit gloria domini, quo solo, tanquam re maiore, homo repleri potest: In praesenti autem seculo pacifici partim satiant diuina gratia, tandem in patria plenam beatitudinem consecuturi, quemadmodum abundanter declarat in opusculo Catharinae Senensis. Demum in Evangelio concludit: Filius hominis veniet in nubibus cœlicum virtute multa, & congregabit electos eius a quæsitor
- Cath. Sen. ca. 94 in fine** §. c. 43. §. 3.
in prin. & §. c. 1. §. 4 in fine
- Cath. Sen. ca. 93. in fine** §. c. 34. §. 3.
& §. c. 4. §. 4
- Mat. 24.** §. c. 66. §. 2.
§. c. 66. §. 2. Psalm. 16.

CONCLV SIO OPERIS

Fo. CXXV.

quatuor ventis à summis celorum usq; ad terminos eorum. Omnes quidem resurgemus in momento, in ictu oculi, in nouissima, i.e. in septima tuba, canet enim tuba, & mortui resurgent. Tunc Christus sedebit super sedem maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eas ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hæc dis, & statuet oves quidem à dextris, hædos autem à sinistris. Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. His autem qui à sinistris erunt dicet: Discedite à me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam. Quare deus clementissimus nobis omnibus misericorditer concedere ac à supplicio perpetuo & gehennali atq; ab omni deniq; malo nos custodire dignetur. Amen.

Cor. 15

Matth. 25

S. eo. §. 9
S. eo. §. 5, &
S. c. 65. §. 8.
S. eo. §. 3, &
S. c. 46. §. 4.
in fine

CONCLV SIO OPERIS.

V P R A Annotatas omnes & singulas scripturas hactenus comportatas, eo quo potui compendia, in hunc tractatum redigere recitareque volui, ut viam iustitiae & penitentiae queramus, qua futuras nobis imminentes plagas praecauere valeamus. Et si nil certi nobis admodum contrarij ad oculum commonstrarī possit, ex

S. c. 40. §. 3. in supplicium nostri esse propinquam. Culpæ enim nostra adeo est manifesta ac **S. c. 63. §. 1.** temeraria, ut eam necessario & mox ardua sequatur pena. Quo autem annorum numero, quoive supplicij genere huiuscmodi præceps luitio concludatur, aut terminetur, diuinæ sapientiae notum est, nobis vero prorsus incognitum. Quamobrem

S. c. 57. §. 5. Apostolorum nos princeps admonet, ut memores simus verborum à sanctis pro ptheris prolatorum. Et Paulus iubet, ne prophetias spernemus. Nam beatus qui le

S. c. 1. §. 5. git, & audiatur, atq; custodit verba prophetarum prophetiarum, & seruat ea quæ

S. c. 4. §. 2. in eis scripta sunt, tempus enim prope est. Diuinum insuper oraculum depromit:

S. c. 45. §. 9. Nisi custodieris & feceris omnia verba legis huius quæ scripta sunt in hoc volumine, & timueris nomen eius gloriosum & terribile, hoc est, dominum deum tuum, augebit dominus plagas tuas. Si hoc & alia prophætica responsa potissimum Apocalypsa superius allegata non audimus, nec de nobis modernis Christianis, dum tot mala pronuntiant, locutos Prophetas arbitramur, profectò nosipso fallimus, & periculoso nimium errore desipimus. De nobis enim illi quandam locuti sunt, vnde quæ minantur, onera super nos (nisi deliramus) relapsura agnoscere debemus.

I § Porro si qua ex collectis & dictis antehabitis apparuerint esse dubia, vel incerta vel male interpretata, tunc ea sola censeo affirmanda, que in nullo Apostolicis & Ecclesiasticis doctrinis aduersantur. Prædicta omnia & singula decreto summi pontificis & illorum, ad quorum iudicium talia spectant, relinquendo eisq; me totum subiectando. Et quicquid super premissis eius sanctitas determina 24. q. I quo- uerit, aliipsum tanquam humilis creatura & obedientia filius subsequi promitto, tiens ac bona fide absq; omni macula semper ea credere & asserere propono, quæ sunt consona fidei ecclesiæ, ac Euangeli, ceterisq; sacra literis, & canoniciis scripturis, de quo impræsentiarum protestor exprefse.

II § Obscro autem ego hodie Christianos, sicut olim Machabæus Iudeos, qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescat propter aduersos casus, sed reputent ea quæ accidunt, non ad interitum, sed ad correptionem esse generis nostri. Cum vero prædictæ tribulationes quasi indubitate presumuntur futuræ, ideo (sicut Ioachim inquit) doleo, langueo, tribulor, angustior, & affligor. Quippe Ioachim in omnia sunt in domini potestate, qui nouit mutare sententias, & post nebulam placitum dat serenum, ad cuius misericordiam est recurrendum, vt endumq; sententia Gregori. in Homel. sup. Gregorij, dicentis: Si quando repentinus ignis habitaculum assumit, quisquis eius possessor extiterit, rapit quod voluerit, & fugit, lucrumq; putat, si quid secum Matth. 10 exigni-

C O N C L U S I O O P E R I S.

ex ignibus tollat. Ecce tribulationum flamma mundum concremat, & cuncta quæ
 in eo speciosa videbantur, finis iam proximus velut ignis deuastat. Lucrum ergo
 maximum credite, si vobiscum siquid de illo rapiatis, si quid fugientes tollitis, si
 hoc quod perire remanendo poterat ad retributionem perpetuam vobis seruatis s.
 largiendo, quoniam seruando terrena omnia totaliter amittimus, sed bene largi-
 endo seruamus. Pie igitur operemur dum vita nostra habemus tempus, quod pro-
 fectum exiguum est, ac velociter currat, adeisse enim festinant tempora. Ad viden-
 dum denique citius iudicem nostrum (quia cum magna importunitate compelli-
 mur) ei ex bonis actibus nostris festinanter obuiam præparemur ipso Iesu nos ad-
 iuvante salvatorem nostro piissimo, ac iudice et quissimo. Qui iram ceptam à no-
 bis auerrat & suam ecclesiam ac nos eius membra in futuris præcellis misericordi-
 ter suscipiat, protegatq; & liberet ab insidijs iam soluti, & sequentis diaboli, donec
 ad securitatis portum, & ad statum pacificum peruehamur, felicem quoq;
 huius vita consummationem, cœlicamq; contemplationem tan-
 dem adipiscamur. Id nobis omnibus almus præstet Deus,
 qui trinus & unus regnat per infinita seculorum
 secula, A M E N .

F I N I S.

A D L E C T O R E M.

¶ Assignata sunt hoc loco errata aliquot, lector studiose, ut luce clarius intuea-
 re, quæta diligentia in hoc nobilissimo atque sacratissimo opere fit facta. Nam prior
 æditio (a nobis tamen minime in lucem emissâ) tot scatebat mendis, quot pardus
 maculis. Meremur itaque gratiam non vulgarem, ab omnibus Christianæ fidei cul-
 toribus, quod librum hunc tam præclatum, tamq; cunctis ad omnia necessarium,
 veræ atque genuinæ integratit restituerimus. Vale, & haec omnia boni consule.

¶ Folio. 7. facie. 2. linea à fine. 2. lege, super nos. Folio. 13. facie. 1. linea. 18. quisq;
 status durat. Fo. 19. fa. 2. li. 37. remissiuo. Fo. 20. fa. 1. li. 46. temporalibus ditauit.
 Fol. 27. fa. 2. li. 14. ad prædandum. Ibidem, linea à fine. 12. dulcissime inuitat.
 Fo. 29. fa. 2. linea à fine. 14. hamo. Fo. 36. fa. 2. li. 36. latronum participes. Fo. 39
 fa. 2. linea. 8. alia opera. Fo. 45. fa. 2. li. 36. quia oneratis. Fo. 47. fa. 2. li. 34. ne scili-
 cet. Fol. 52. fa. 1. linea à fine. 11. amor dei. Fol. 55. fa. 2. li. 16. & adulteria. Fol. 67.
 fa. 1. li. 37. illo iacebit. Ibidem, fa. 2. li. 31. descendet, & concubabit super excelsa ter-
 ra, & consumentur. Fol. 68. fa. 1. linea à fine. 16. mutum animal. Fol. 71. fa. 2. li-
 nea à fine. 6. qui resipiscent. Fo. 72. fa. 1. linea à fine. 14. verbum dei. Fo. 78. fa. 2.
 li. 16. cum vniuersalis. Fo. 81. fa. 1. li. 13. altare aureum. Ibidem, linea. 21. facti sunt.
 Folio. 89. facie. 2. linea. 1. gladij de semine.

Collegij Societatis Iesu Paderborn

¶ Colonia ex ædibus Quentelianis, Anno virginis par-
 tus, M. D. XXXI. mense
 I V N I O .

Gala.6
Sapiæ.2.
Deute.32

Fon
status durat
Fol.27.fa.2.l
Fo.29.fa.2.linea
fa.2.linea.8.alia o
cet. Fol.52.fa.1.li
fa.1.li.37.illo iaceb
ræ,& consumenti
nea à fine.6.qui r
li.16.cum vniuers
Folio.89.facie.

De frigide
uos et frigi uibet abrogemus igitur: istud horride ueritatis rubigine obstatum imperium.
& eni quid opus libertate si uolentib; luxu perire non licet; Age par pferamus equali iugo uir-
tutes honoris & societate iunctu. Instructum autem aemulationis animo dissident. c. l. naero. L.
iulius q. salinator secundi punici belli temporib; firmissima rp. latera qua destrictam simul
egerunt censuram. Nam cu equiti centurias recognoscere. & ipsi ppter rubor' attati etiam
num eorum essent numero. ut est ad polliam uentu tribu' uentu' precoleto nomine salinatoris.
etandu' nerne sibi et hestauit. Quod ubi intellexit naero. excitari ^{colligam} polliam & equi uendere
iussit. qui a populi iudicio dampnatus esset. salinator quoq; eadem animaduersione nerone psecut' est.
aduicta causa quod non sincera fide serm in grain redisset. quib; uiris si quis celestam significasset
futuru' ut eorum sanguis illustru' imaginu' serie deductus in ortu' salutaris principis nris conflu-
ret. depositis inimicis artissimo se amicitie foedere iunxissent. seruatam ab ipsis patrem com-
muni stirpe seruandu' relicturi. Salinator uero quatuor atq; .xxx. trib; inter aerarios referre
non dubitauit. Cum se dampnassent. postea cons' & censore fecissent. Preterit q; causam quia necesse
est eas alterutro facto criminis temeritatis & pueri teneri. una tantu' modo tribu' maeiam
uacuam nota reliquit. que cum suffragiis suis ut non damnatione. Ita ne honore quidem dignu'
indicauerat. Quam putemus consultans & preualidi illum ingenui fuisse. qui neq; triisti iudicioru'
extum compelli. neq; honoru' magnitudine adduci potuit. quae se blandiorem in administrationem
rp gereret. Equestris quoq; ordinis bona magna q; pars ecce iuuenes censoru' notam paciente
animo sustinuerunt. Quos in ualerius et p. sempronius quia in sicilia ad munitionu' opus ex-
plandum tre iussi facere id neglexerant equis publicis spoliatori' in numeru' aerario' retuler.
Turpis etia metas censors summa cu' severitate poena' exegerunt. in. eni atilius regulus.
et L. furius philippus in. metelli quae store consplicesq; equites roman' qui post infelicitate
comissam kannensem pugna cum eo habituros se italiam intrauerant direptis equis publicis
inter aerarios defendendos curauerunt. eosq; graui nota afficerunt. qui cum in potestatem
hannibalis uenissent. leo ati abeo missi ad senatum de punitandis captiuis. neq; impetrassent
quod petebant in urbe maiserunt. quia & romano sanguini fidem prestare conueniens erat.
& in. atilius regulus censor p'st'riam notabat. Cuius pater p'st'rius cruciatus expiare quam
fallere kartaginense. satus ee duxerat. Jam hec censura ex foro in castra transcendit que neq;
timeti neq; decipi uoluit hostem. Secunduntur duo eiusdem generis exempla ea q; adieciisse latet
ert. g. a. cum. a. L. metello & g. n. domitio censorib; senatu' moctus ee. postea censor fact' e.
Item in. ualerius messala censoria nota p'st'rius. censoria post modu' potestate imperauit.
quoz ignomina uirtute accit. Rubore cuius eius exercitus omib; uirib; incubuerunt. ut
digni erub; uiderentur. quib; dari potius qua obier censura deberet. **XI. de maiestate.**

ST ETILLA quasi priuata censura. maiestas clarorum uiorum sine tribunalu' fasti
gio. sine apparitoru' ministerio potens in sua amplitudine obtinenda. grato enim
& iocu' ido introtu' animis hominu' alluditur admirationis pretesto uelata. qua
recte quis dixerit longu' & beatu' honore ee sine honore. Nam quid plus tribui
potuit eosq; qua est datum reo metello. qui cu' causam repetundarum diceret. ta-
bulaeq; erus ab accusatore ex postulate ad nomen inspiciendu' circa iud' ferrent.
totu' consilii ab earu' contemplatione oculos auertit. ne de aliqua re que in his

